

ရန်ကုန်မြို့၊

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံကျောင်းတိုက်

ဂဏဝါစကစာချဆရာတော်

ဘဒ္ဒန္တပညာဓိကာလင်္ကာရ

ရေးသားစီရင်တော်မူအပ်သော

ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဒို့ကာ

နိဿယကျမ်းစာ

သာသနာ ၂၅၅၉

ကောလ ၁၃၇၇

ခရစ် ၂၀၁၆

ရန်ကုန်မြို့၊

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံကျောင်းတိုက်

ဂဏဝါစကစာချဆရာတော်

ဘဒ္ဒန္တပညာဓိကာလင်္ကာရ

ရေးသားစီရင်တော်မူအပ်သော

ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏာဋီကာ

နိဿယကျမ်းစာ

ပုံနှိပ်ခြင်း

၂၀၁၆ - ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်
သသန () အရ

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊
သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးဝင်းထင်အောင်
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၀၁၀၄/၀၀၂၃၀) က
ထုတ်ဝေ၍

မသင်းသင်းဌေး (မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၀၀၀၂)

Good Luck ပုံနှိပ်တိုက်

အမှတ် (၁၀၁၄/ခ)၊ မာန်ပြေ ၄ လမ်းအရှေ့၊ ၂/တောင်ရပ်ကွက်၊
သာကေတ မှ ရိုက်နှိပ်သည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံကျောင်းတိုက်
ဂဏဝါစက စာချဆရာတော်

အရှင်ပညာမိကပြုစုတော်မူအပ်သော

ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏာဋီကာနိဿယ

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်

၈

ဂန္ထာရမ္မကထာ ဝဏ္ဏနာ

၁

နိဒါနဝဏ္ဏနာ

၆

ပါရာဇိကကဏ္ဍ

၃၉

၁။ ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ

၃၉

၂။ ဒုတိယပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ

၁၀၄

သာဟတ္ထိက၌ ကံသုံးပါး မဆိုသင့်ကြောင်း

၁၄၁

၃။ တတိယ ပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ

၁၄၂

၄။ စတုတ္ထပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ

၁၅၀

သံဃာဒိသေသကဏ္ဍ

၁၆၂

၁။ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ သိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၆၂

၂။ ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၆၉

၃။ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၇၄

၄။ အတ္တကာမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၇၆

၅။ သဗ္ဗရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၇၈

၆။ ကုဋိကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၈၀

၇။ ဝိဟာရကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၈၈

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၈။ ဒုဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၁၈၉
၉။ အညဘာဂိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၁၉၁
၁၁။ ဘေဒါနုဝတ္တကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၁၉၅
၁၂။ ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၁၉၆
နိဂမန ဝဏ္ဏနာ	၁၉၆
အနိယတကဏ္ဍ	၂၁၀
၁။ ပဌမာနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၁၀
၂။ ဒုတိယာနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၂၁
နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍ	၂၂၃
၁။ စီဝရဝဂ်	၂၂၃
၁။ ကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၂၃
၂။ ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၅၈
၃။ အကာလစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၆၉
၄။ ပုရာဏစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၇၄
၅။ စီဝရပုဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၇၆
၆။ အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၇၇
၇။ တတုတ္တရိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၇၇
၈။ ဥပက္ခဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၈၁
၉။ ဒုတိယဥပက္ခဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၈၁
၁၀။ ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၈၈
၂။ ဧဠကလောမဝဂ္ဂ	၂၉၃
၁။ ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၉၃
၂။ သုဒ္ဓကာဠကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၉၃
၃။ ဒွေဘာဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၉၄

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၄။ ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၉၅
၅။ နိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၉၆
၆။ ဇဠကလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၂၉၈
၈။ ဇာတရူပသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ (ရူပိယသိက္ခာပုဒ်)	၃၀၂
၉။ ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၀၃
၁၀။ ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၀၃
ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ	၃၀၄
၃။ ပတ္တဝဂ္ဂ	၃၁၄
၁။ ပတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၁၄
၂။ ဥိနပဉ္စဗန္ဓနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၁၈
၃။ ဘောသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၁၉
ပါစိတ္တိယကဏ္ဍ	၃၂၂
၄။ ဘောဇနဝဂ္ဂ	၃၂၂
၂။ ဂဏဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၂၂
၃။ ပရမ္ပရဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၂၅
၄။ ကာဏမာတာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၂၆
၅။ ပဌမပဝါရဏာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၂၉
၆။ ဒုတိယပဝါရဏာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၃၆
၇။ တိကာလဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၃၇
၈။ သန္နိဓိကာရကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၃၈
၉။ ပဏိတဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၄၀
၁၀။ ဒန္တပေါနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၄၁
၅။ အစေလကဝဂ္ဂ	၃၄၂
၁။ အစေလကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၄၂
၃။ သဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၄၃

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၄၂၅။ ရဟောပဋိစ္ဆန္တ၊ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၄၃
၆။ စာရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၄၄
၇။ မဟာနာမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၄၈
၈။ ဥယျုတ္တသေနာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၀
၉။ သေနာဝါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၁
၆။ သုရာပါနဝဂ္ဂ	၃၅၁
၁။ သုရာပါနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၁
၂။ အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၂
၃။ ဟသဓမ္မသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၃
၄။ အနာဒရိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၅
၆။ ဇောတိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၅
၈။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၆
၉။ ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၇
၁၀။ အပနိဓာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၈
၇။ သပ္ပါဏကဝဂ္ဂ	၃၅၉
၁။ သပ္ပိစ္ဆသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၉
၂။ သပ္ပါဏကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၅၉
၅။ ဦးစိသတိဝဿသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၆၁
၇။ သံဝိဓာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၆၃
၉။ ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၆၄
၁၀။ ကဏ္ဍကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၆၄
၈။ သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂ	၃၆၆
၄။ ပဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၆၆
၅။ တလသတ္တိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၆၇

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

၇။ သဗ္ဗိစ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၆၈
၈။ ဥပဿုတိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၆၉
၉။ ကမ္မပ္ပဋိဗာဟနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၇၁
၁၀။ ဆန္ဒ အဒတွာ ဂမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၇၂
၁၁။ ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၇၃
၁၂။ ပရိဏာမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၇၅
၉။ ရတနဝဂ္ဂ	၃၇၆
၁။ အန္တေပုရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၇၆
၂။ ရတနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၇၇
၃။ ဝိကာလဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၇၇
၄။ သူစိယရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၇၈
၅။ မဉ္ဇပိဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၇၈
၆။ တူလောနဒ္ဓသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၇၉
၇။ နိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၈၀
ပါဠိဒေသနီယကဏ္ဍ	၃၈၁
၁။ ပဌမပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၈၁
၂။ ဒုတိယ ပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၈၂
၄။ စတုတ္ထပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၃၈၂
သေခိယကဏ္ဍ	၃၈၄
ဆဗ္ဗိသတိသာရပုပ္ဖဝဏ္ဏနာ	၃၈၄
ဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ	
ပါရာဇိကကဏ္ဍ	၃၈၉
“အရက်မှန်း မသိဘဲ သောက်လျှင် အကုသိုလ် မဖြစ်”	၃၉၃

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

သံဃာဒိသေသကဏ္ဍ	၄၀၅
၁။ ဥဿယဝါဒိကာ သိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၄၀၅
၂။ စောရိဝုဋ္ဌာပိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၄၀၅
၃။ ဧကဂါမန္တရဂမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ	၄၀၆
နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍ	၄၀၉
ပါစိတ္တိယကဏ္ဍ	၄၁၀
၁။ ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (လသုဏဝဂ်)	၄၁၀
၂။ ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (ရတ္တန္တကာရဝဂ်)	၄၁၅
၃။ တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (နဂ္ဂဝဂ်)	၄၁၆
၄။ စတုတ္ထဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (တုဝဋ္ဌဝဂ်)	၄၁၇
၅။ ပဉ္စမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (စိတ္တာဂါရဝဂ်)	၄၁၈
၆။ ဆဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (အာရာမဝဂ်)	၄၁၈
၈။ အဋ္ဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (ကုမာရိဘူတဝဂ်)	၄၁၉
၉။ နဝမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (ဆတ္တုပါဟနဝဂ်)	၄၂၁
သမုဋ္ဌာနဝိနိစ္ဆယဝဏ္ဏနာ	၄၂၄
ကျမ်းပြီးနိဂုံး	၄၂၇
သံဝဏ္ဏိတပဒအက္ခရာစဉ်	၄၂၈
စာမျက်နှာအညွှန်း	၄၄၀

ရန်ကုန်မြို့၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံကျောင်းတိုက်
ဂဏဝါစက စာချဆရာတော်
အရှင်ပညာမိက ပြုစုတော်မူအပ်သော
ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဒီကာနိဿယ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်

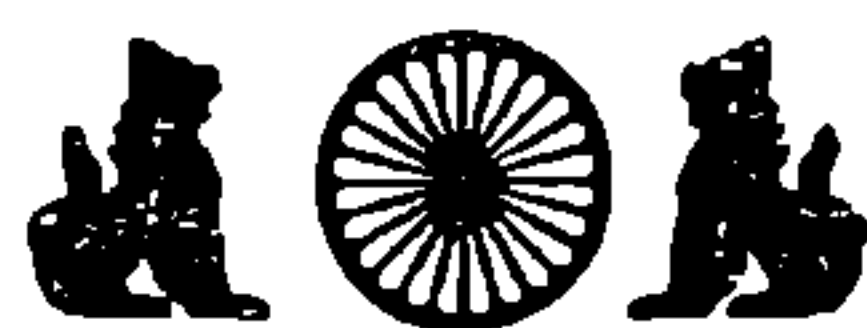
ရတနံ အဝိစိန္တေယျံ၊ အဟံ ဝန္ဓာမိ သက္ကစ္စံ။
သောတူနံ ဗောဓိအတ္ထာယ၊ ဒီကာတ္ထဝဏ္ဏနံ ကဿံ။
(ဝတ္ထဂါထာ)

အဟံ- မကွေးတိုင်းဆိုင် ဂန့်ဂေါခရိုင်သာ ဖုံးဆိုးကြယ်ရွာ၌ နှစ်ဖြာမိဘ
ချစ်မဝသည့် သားထွေးရတနာ ဖွားမြင်လာသော ငါသည်၊ ဝါ- လောက သာသနာ
နှစ်ဖြာကျိုးတွက် အားသစ်မှန်းဘိ မိဘဆရာ နှစ်ဖြာကျေးဇူး ဂုဏ်အထူးကြောင့်
သာသနဓဇ ဓမ္မာစရိယ၊ သိရီပဝရ ဓမ္မာစရိယ၊ သာသနဇောတိပါလ ဓမ္မာစရိယ၊
ပရိယတ္တိသာသနဟိတ ဂဏဝါစက အာစရိယ၊ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မဟိတဓမ္မာစရိယ၊
မန္တလေးမြို့ ပရိယတ္တိသာသနဟိတ သာသနာလင်္ကာရသာမဏေကျော်၊ ရန်ကုန်မြို့
မင်္ဂလာဗျူဟာ သာမဏေကျော် (သာသနာ့ဝန်ဆောင်သာမဏေကျော်)၊ ဝိနယဝိဒ္ဓ၊
အင်္ဂုတ္တရနိကာယဝိဒ္ဓ ခေါ်မှန်း ဘွဲ့အောင်ပန်းတို့ကို ဆင်မြန်းရပါသော ငါသည်၊
ဝါ- အနမတဂ္ဂါ သံသရာ၌ မကွာတွက်စစ် အနှစ်ကို အကာထင်၊ အကာကို
အနှစ်ထင် မြင်မြင်သမျှ ခင်တွယ်ရပါသော တဏှာဒိဋ္ဌိငါနှင့် ထောင်လွှားတတ်လှ
မာန်မာနကြောင့် မလွဲအပါယ်ကျ ဝဋ်ဒုက္ခအဝဝမှ ယနေ့ထက်တိုင် ရုန်းမထွက်
နိုင်သေးပါသော ငါသည်၊ အဝိစိန္တေယျံ- အကျဉ်းတွက်ရိုး ကိုးခြောက်ကိုးနှင့်
အကျယ်ပွားဘိ တိုင်းမရှိတည် မကြံစည်အပ် မကြံစည်နိုင်သော ဂုဏ်အပေါင်းရှိ
တော်မူထသော၊ ရတနံ- ကမ္ဘာ ကုဋေကုဋာ လွန်လေပါလည်း တစ်ခါတစ်ရံ ကြံရန်
ခဲကပ် အမြတ်မှန်စွာ သုံးပါးသော မြတ်ရတနာတော်ကို၊ သက္ကစ္စံ- ကိုယ်ကိုကိုးညွတ်

ည

လက်အုပ်ယှက်လျက် နဖူးဒူးလက် မြေထက်ကျပါ ထိခြင်းငါးဖြာဖြင့် ကောင်းမွန် ရှိသေစွာ၊ ဝန္တမိ- သုံးပါးမှန်စွာ ဝန္တနာဖြင့် ကောင်းစွာမြတ်နိုး ဦးနှိမ်ချီး၍ ရှိခိုးပါ၏ အရှင်ဘုရား။

(ဝန္တိတွာ)- သုံးပါးမှန်စွာ ဝန္တနာဖြင့် ကောင်းစွာမြတ်နိုး ဦးနှိမ်ချီးကာ ရှိခိုးပြီး၍၊ သောတူနံ- ဝိနည်းကျမ်းကျင် သီလဆင်မြန်း မဂ်ဖိုလ်မှန်းငြား စာသင်သားတို့၏၊ ဗောဓိအတ္ထာယ- သုတမယညာဏ် အခြေခံ၍ အဆင့်ဆင့်ရည်သန် ဗောဓိညာဏ် အကျိုးငှာ၊ ဋီကာတ္ထဝဏ္ဏနံ- ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဋီကာခေါ်မှန်း ဝိနည်းဋီကာ ဟောင်းကျမ်း၏ တွယ်တာမရှိ လွယ်စွာသိနိုင်သော အနက်အဖွင့်ကို၊ ကဿံ- ဝိနည်းသာသနာ ရှည်စွာတည်ရေး စိတ်မှာတွေးလျက် မနွေးမှန်စွာ ပြုစီရင်ပါ တော့အံ့။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဋီကာနိဿယ

ဂန္ထာရမ္မကထာ

ဘဒ္ဒန္တ ဗုဒ္ဓယောသေန- အရှင်ဗုဒ္ဓယောသထေရ်သည်၊ ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မဉ္စ သံဃန္တိ အာဒိနာ- ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မဉ္စ သံဃံ ဤသို့ စသည်ဖြင့်၊ သုဘာ- သဒ္ဓါ အနက် ဆုံးဖြတ်ချက် အားဖြင့် တင့်တယ်သော၊ ယာ မာတိကာဌကထာ- အကြင် ဒွေမာတိကာပါဠိ တော်၏ အဌကထာကို၊ ပကာသိတာ- ထင်ရှားပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ- ဆက်ပါဦး အံ၊ အယံ- ဤ ဋီကာ(ဟောင်း)ကျမ်းကို အားထုတ်စီရင်ခြင်းသည်၊ တဿာ- ထို ကင်္ခါဝိရဏီအဌကထာဟု ဆိုအပ်သော မာတိကာဌကထာ၏၊ လီနပဒံ- တိမ်မြုပ် မထင်ရှားသော ပုဒ်ကိုသာလျှင်၊ ဝိကာသနကော- ထင်ရှားပြဆိုသော၊ အာရမ္ဘော- အားထုတ်စီရင်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်ပါပေ၏။

ဂန္ထာရမ္မကထာ ဝဏ္ဏနာ

ဝိပ္ပသန္ဓေနာတိ- ဝိပ္ပသန္ဓေနဟူသည်ကား၊ ဝိဝိဓပ္ပသန္ဓေန- အထူးထူး အပြားပြား ကြည်ညိုခြင်းရှိသော၊ [စေတသာ၌ စပ်]၊ ကထံ?- အဘယ်သို့ ကြည်ညိုသနည်း ဟူမူကား၊ “ဣတိပိသော ။ပ။ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ။ သွာက္ခာတော ။ပ။ ဝိညုဟိ။ သုပ္ပဋိပန္နော ။ပ။ လောကဿာ”တိ ဧဝမာဒိနာ- “ဣတိပိသော ။ပ။ လောကဿ” ဤသို့ စသည်အားဖြင့်။ “စေတသာ”တိ- “စေတသာ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓယောသထေရ်မြတ် မိန့်ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ တီသု- သုံးပါးကုန်သော၊ ဝန္တနာသု- ကိုယ်ဖြင့်ရှိခိုးခြင်း နှုတ်ဖြင့်ရှိခိုးခြင်း စိတ်ဖြင့်ရှိခိုးခြင်းတို့တွင်၊ စေတောဝန္တနာ- စိတ်အားဖြင့် ရှိခိုးခြင်းကို၊ အဓိပ္ပေတာ- အလိုရှိအပ်၏။ တန္နိန္ဒတာဒိဝသေန- ထိုရတနာမြတ်သုံးပါး၌ ညွတ်ကိုင်းသော စိတ်ရှိသူ၏အဖြစ် စသည် အစွမ်းဖြင့်၊ ကာယာဒိဟိ- ကာယဒွါရစသည်တို့ဖြင့်၊ ပဏာမကရဏံ- ရှိခိုး မှုကို ပြုခြင်းသည်၊ ဝန္တနာ- ဝန္တနာမည်၏။ ဝုဏာဝသေန-

ဂုဏ်တော်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ မနသာပိ- စိတ်ဖြင့်လည်း၊ တထာဝ-
 ထိုညွတ်ကိုင်းခြင်း စသည်အားဖြင့်သာလျှင်၊ ကရဏံ- ပြုခြင်းသည်၊ မာနံ-
 မာနမည်၏။ ပစ္စယပုဋိပတ္တိယာဒိဟိ- သင်္ကန်းစသော လေးပါးသောပစ္စည်း
 သီလဓုတင်ကမ္မဋ္ဌာန်းစသော အကျင့် စသည်တို့ဖြင့်၊ ပူဇာကရဏံ- ရတနာမြတ်
 သုံးပါးအား ပူဇော်သမှုပြုခြင်းသည်၊ ပူဇာ- ပူဇာ မည်၏။ ပစ္စယာဒိနံ- သင်္ကန်း
 ဆွမ်းစသော ပစ္စည်းတို့ကို၊ အဘိသင်္ခရဏံ သက္ကစ္စကရဏံ- ကောင်းစွာ ပြုစီမံ
 ခြင်းသည်၊ သက္ကာရော- သက္ကာရမည်၏။ တေသံ- ထိုရှိခိုးခြင်း မြတ်နိုးခြင်း
 ပူဇော်ခြင်း ကောင်းစွာပြုခြင်းတို့၏။ ဘာဇနန္တိ- ကား၊ အာဇာရော- တည်ရာတည်း၊
 ဝါ- တစ်နည်းကား၊ အဓိကရဏံ- အကြောင်းတည်း။

ထေရာ- ထေရာဟူသည်ကား၊ မဟာကဿပါဒယော- အရှင်မဟာကဿပ
 မထေရ်စသည်တို့တည်း။ တေသံ- ထိုအရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော
 မထေရ်တို့၏၊ ဝံသော- အနွယ်တည်း။ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ ထေရဝံသော-
 ထေရဝံသမည်၏။ အာဂမာဓိဂမသမ္ပဒါယ- ပရိယတ္တိကျမ်းဂန်ကို သိခြင်းဟူသော
 အာဂမ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်းဟူသော အဓိဂမနှင့် ပြည့်စုံခြင်းဖြင့်၊ တဿ
 ဝံသဿ- ထိုအရှင်မဟာကဿပအစရှိသော ထေရ်အနွယ်ကို၊ ပဒီပဘူတာ-
 ထင်ရှားပြကုန်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ထေရဝံသပုဒီပါ-
 ထေရဝံသပုဒီပမည်ကုန်၏။ (တစ်နည်း) တဿ ဝံသဿ- ထို အရှင်မဟာကဿပ
 အစရှိသော ထေရ်အနွယ်၏၊ ပဒီပဘူတာ- မီးရှူးသဖွယ်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ
 တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ထေရဝံသပုဒီပါ- ထေရဝံသပုဒီပမည်ကုန်၏၊ တေသံ
 ထေရဝံသပုဒီပါနံ- ထို အရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော ထေရ်အနွယ်ကို ထင်ရှား
 ပြတတ် မီးရှူးသဖွယ်ဖြစ်တတ်ကုန်သော ရှေးဆရာမြတ်တို့အား (နမောဌံ စပ်)။
 အသံဟီရတ္တာ- တစ်ပါးတစ်ခြားသောအယူ ရှိသူတို့သည် မဆွဲဆောင်အပ်
 မဆွဲဆောင်နိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ထိရာနံ- ထိရာနံ မည်ကုန်၏။
 ဝိနယက္ကမေတိ- ကား၊ ဝိနယပိဋကေ- ဝိနည်းပိဋက၌၊ ဧတံ- ဤဝိနယက္ကမေ
 ဟူသော စကားသည်၊ အာရမ္မာနုရူပဝစနံ- ဝိနည်းအဋ္ဌကထာကျမ်းကို
 အားထုတ်ခြင်းအား လျော်သော စကားတည်း။ တေ- ထိုရှေးဆရာမြတ်တို့သည်၊
 သုတ္တာဘိဓမ္မေသုပိ- ဝိနည်းပိဋကမှ တစ်ပါးကုန်သော သုတ္တန်ပိဋက အဘိဓမ္မပိဋက

တရားတို့၌လည်း၊ ထိရာ ဧဝ- မြဲမြံခိုင်ခံ့ တည်တံ့တော်မူကြကုန်သည်သာလျှင် တည်း။ “ဗုဒ္ဓ ဓမ္မဉ္စ သံယဉ္စ ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာနဉ္စ”တိ- “ဗုဒ္ဓ ဓမ္မဉ္စ သံယဉ္စ ပုဗ္ဗာစရိယ သီဟာနဉ္စ” ဟူ၍၊ အဝတ္တာ- တပေါင်းတည်း မဆိုမူ၍၊ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ ဝိသု- သီးခြားစီ၊ ဝုတ္တံ- အရှင်ဗုဒ္ဓယောသထေရ်သည် ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧဝ (ပုစ္ဆေယျ)- အကယ်၍ မေးအံ့၊ ပယောဇနဝိသေသဒဿနတ္ထံ- အကျိုးအထူးကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝိသု- သီးခြားစီ၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝိသဇ္ဇေယျ- ဖြေရာ၏။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ ဝတ္ထုတ္တယဿ- ရှိခိုးခြင်း မြတ်နိုးခြင်း စသည်တို့၏တည်ရာ ရတနာမြတ်သုံးပါးအပေါင်းအား၊ ပဏာမကရဏဿ- ကိုင်းညွှတ်ရုံကျိုး ရှိခိုးမှုကို ပြခြင်း၏၊ အန္တရာယနိဝါရဏံ- ဘေးအန္တရာယ်ကို တားမြစ်နိုင်ခြင်းဟူသော၊ ပယောဇနံ- အကျိုးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အတ္တနော- မိမိ၏၊ နိဿယဘူတာနံ- မှီရာဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ အာစရိယာနံ- ကျေးဇူးရှင် ဆရာသခင်တို့အား၊ (ဝိသု- သီးခြား၊) ပဏာမကရဏဿ- ကိုင်းညွှတ်ရုံကျိုးရှိခိုးမှုကို ပြခြင်း၏၊ ဥပကာရညုတာဒဿနံ- ကျေးဇူးသိသူ၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းဟူသော၊ (နာ- ၂) ပယောဇနံ- အကျိုးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓဉ္စ- ဘုရားရှင်ကို လည်းကောင်း၊ ဓမ္မဉ္စ- တရားတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သံယဉ္စ- သံယာတော်ကို လည်းကောင်း၊ ဝန္တိတ္တာ- ရှိခိုးပြီး၍၊ စ သဒ္ဓေန- စသဒ္ဓါဖြင့်၊ ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာနဉ္စ- ရှေးဆရာမြတ်တို့အားလည်း၊ နမော- ရှိခိုးခြင်းကို၊ ကတွာ- ပြုပြီး၍၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ယောဇနာ- စသဒ္ဓါကို ရှေ့နောက် လိုက်၍ အနက် ယှဉ်စေခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အထ ဝါ- ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ “ဝန္တိတ္တာ”တိ ဣမိနာ- “ဝန္တိတ္တာ” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ စေတောဝန္တနံ- စိတ်အားဖြင့် ရှိခိုးခြင်းကို၊ ဒဿေတွာ- ပြ၍၊ တတော- ထိုမှ၊ ပရံ- နောက်၌၊ “နမော ကတွာ”တိ ဣမိနာ- “နမော ကတွာ” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ ဝါစာဝန္တနာ- နှုတ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်းကို၊ ဒဿိတာ- ပြအပ်ပြီ။ “ကတဉ္စလီ”တိ ဣမိနာ- “ကတဉ္စလီ” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ ဘဒ္ဒန္တ ဗုဒ္ဓယောသေန- အရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် (ကတ္တား)၊ သောတုဇနေ- စာသင်သား တို့ကို (ကံ)၊ ကာယဝန္တနာပိ- ကိုယ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်းကိုလည်း (ကံ)၊ ဒဿိတာ- မြင်စေ အပ်ပြီ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ- ပြဆို အပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ယောဇေတဉ္စ- ယှဉ်စေထိုက်၏။

ဣဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ အဘိဓာနပုယောဇနံ- ကျမ်း၏အမည် ကျမ်း၏ အကျိုးကို၊ ဒဿေတံ- ပြခြင်းငှာ၊ “ပါတိမောက္ခ”န္တိ အာဒိ- “ပါတိမောက္ခ” ဤသို့ အစရှိသော စကားကို၊ အာဟ- မိန့်ပြီ။ တတ္ထ- ထိုပါတိမောက္ခ စသော စကားရပ်၌၊ ပါတိမောက္ခန္တိ- ပါတိမောက္ခ ဟူသည်ကား၊ ပဓာနံ- ပြဇာန်းသော တရားတည်း။ ဟိ- မှန်၏။ သီလံ- သီလသည်၊ သဗ္ဗေသံ- အလုံးစုံကုန်သော၊ ကုသလဓမ္မာနံ- ကုသိုလ်တရားတို့၏။ ဝါ- တို့တွင်၊ အာဒိဘာဝတော- အဦးအစတရား၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဓာနံ- ပြဇာန်းသော တရားတည်း။ စ (တံ ပါကဋံ ကရောမိ)- ထိုစကားကို ထင်ရှားသည်ကို ပြအံ့၊ သတ္တာနံ- သတ္တဝါတို့၏၊ ခဇ္ဇဘောဇ္ဇလေယျပေယျဝသေန- ခဲဖွယ် စားဖွယ် လျက်ဖွယ် သောက်ဖွယ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ စတုဗ္ဗိဓောပိ- လေးပါးအပြား ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ အာဟာရော- အစာအာဟာရသည်၊ မုခေန- ခံတွင်းဖြင့်၊ ပဝိသိတွာ- ဝင်၍၊ အင်္ဂမင်္ဂါနိ- အင်္ဂါကြီးငယ်တို့သို့၊ ဖရတိ ယထာ- ဖြန့်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ- ဤအတူ၊ ယောဂိနော- ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စာတုဘူမကံ- ဘုံလေးပါး၌ဖြစ်သော၊ ကုသလံပိ- ကုသိုလ်တရားသည်လည်း၊ သီလမုခေန- သီလခံတွင်းဖြင့်၊ ပဝိသိတွာ- ဝင်၍၊ အတ္ထသိဒ္ဓိ- အကျိုး၏ ပြီးစီးခြင်းကို၊ သမ္မာဒေတိ- ပြီးစေ၏။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ “မုခ”န္တိ အာဒိ- မုခံ ဤသို့စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- အရှင်ဗုဒ္ဓယောသ မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ အထ ဝါ- ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ မုခန္တိ- မုခံ ဟူသည်ကား၊ ဥပါယော- အကြောင်းတည်း၊ တေန- ထို့ကြောင့်၊ မောက္ခပုဝေသာယ- နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်ခြင်းငှာ၊ နိဗ္ဗာနသစ္စိကိရိယာယ- နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ၊ မုခံ ဥပါယော- အကြောင်းတည်း။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ မုခံ မောက္ခမုဝေသာယာတိ ပဒဿ- မုခံ မောက္ခပုဝေသာယဟူသော ဂါထာပုဒ်၏၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။ မဟေသိနာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ယံ ပါတိမောက္ခံ- အကြင် ပါတိမောက္ခကို၊ ပါတိမောက္ခသဒ္ဓါ ဤ၌ နုပုလ္လိင်၊ (ဥဒါန၊ ၄၊ ၂၀၂)- ၉၊ ပကာသိတံ- ထင်ရှား ပြအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ သမ္မန္တော- ယံနှင့် ပါတိမောက္ခပုဒ်တို့၏ သဒ္ဓါအနက် ဆက်စပ်ခြင်းသည်၊ ဝါ- နှစ်ပုဒ်စပ်၍ အနက်သမ္ပန်ရခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ၏။ မဟန္တော- ကြီးမြတ် ကုန်သော၊ သီလာဒိက္ခန္ဓေ- သီလစသောဂုဏ်တို့ကို၊ ဧသိ ဂဝေသိ- ရှာဖွေတော် မူပြီးပြီ၊ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ သော ဘဂဝါ- ထို မြတ်စွာဘုရားသည်၊ မဟေသိ- မဟေသိမည်တော်မူ၏။

သူရတေန နိဝါတေနာတိ ဧတ္ထ- သူရတေန နိဝါတေန ဟူသော ဤပါဌ်၌၊
 အတ္ထော- အနက်ကို၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ “တတ္ထ ကတမံ
 သောရစုံ? ယော ကာယိကော အဝီတိက္ကမော”တိ အာဒိနာ- “တတ္ထ ။ပ။
 အဝီတိက္ကမော” ဤသို့ စသည်အားဖြင့်၊ ပဝတ္ထေန- ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်နှင့်အညီ
 ဖြစ်သော၊ သူရတေန- တင့်တယ်သော ကိုယ်မှုနုတ်မှုဟူသော သီလသံဝရ၌
 ဓမ္မလျော်တော်မူသော၊ နိစုတ္တိနာ- ရှိခိုးခြင်း ကြိုဆိုခြင်း လက်အုပ်ချီခြင်း
 ကောင်းစွာ အရိုအသေပေးခြင်း စသည်တို့ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို နိမ့်ကျသွားအောင်
 နှိမ်ချထားသော ဖြစ်ခြင်း ရှိတော်မူသော၊ မာနုဒ္ဓစ္စဝသေန- အရာရာ ငါသာသိ
 ငါသာတတ် စသည်ဖြင့် မှတ်ထင်ထောင်လွှားသော မာန၊ လာဘသက္ကာရ စသည်၌
 ပျံ့လွင့်သော ဥဒ္ဓစ္စ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အတ္တာနံ- မိမိကိုယ်ကို၊ အနုက္ခိပနဘာဝေန-
 လူတကာတွေ့တိုင်း ဂုဏ်ဖော်ဝါကြွား ချီးကျူးစကားဆိုခြင်း အလျင်းရှိတော်
 မမူသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ နိဝါတေန- နှိမ်ချတော်မူသော၊ ဝါ- နှိမ့်ချအပ်သော
 ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာ ရှိတော်မူသော၊ ဝိနယာစာရယုတ္တေန- ဝိနည်း
 အကျင့်နှင့် ယှဉ်တော်မူသော၊ စာရိတ္တဝါရိတ္တဟိ- စာရိတ္တသီလ ဝါရိတ္တသီလတို့နှင့်၊
 ယုတ္တေန- ယှဉ်တော်မူသော၊ ‘သောဏတ္ထေရေန ယာစိတော’တိ- ‘သောဏတ္ထေရေန
 ယာစိတော’ဟူ၍၊ အဝတ္တာ- တိုက်တွန်းသော မထေရ်၏ အမည်သက်သက်
 လိုရင်းမျှ မမိန့်ဆိုမူ၍၊ “သူရတေနာ”တိ အာဒိ- သူရတေန ဤသို့စသော ဂုဏ်
 ဝိသေသနကို၊ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ- ဝေပေဆာဆာ ထည့်သွင်း၍
 ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ဒုဿီလေန ဝါ- သီလမရှိသော ထေရ်သည်သော်လည်းကောင်း၊
 ဒုဋ္ဌေန ဝါ- ဒေါသဖျက်ဆီး အမျက်ကြီးသော ထေရ်သည်သော်လည်းကောင်း၊
 အလဇ္ဇိနာ ဝါ- မကောင်းမှုမှ အရှက်မရှိသော ထေရ်သည်သော်လည်းကောင်း၊
 ယာစိတေန- တောင်းပန် အပ်သည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ဝဏ္ဏနာ- ကင်္ခါဝိရဏီ
 အဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ ကိ- မသင့်ပါ၍လော၊ ဣတိ
 ဧ- ဤသို့ မေးအံ့။ န န ဝဇ္ဇတိ- မသင့်သည်ကား မဟုတ်၊ ဝဇ္ဇတိယေဝ- သင့်သည်
 သာလျှင်တည်း။ ထေရဿ- သောဏထေရ်၏၊ ဝစနံ- တိုက်တွန်းသော စကားကို၊
 ပဋိက္ခိပိတုံ- ပယ်မြစ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ- မတတ်ကောင်းပါ။ ဧဝရူပဂုဏော- ဤသို့
 သဘောရှိသော ကောင်းဂုဏ်ရှိတော်မူသော၊ ထေရောဝ- သောဏထေရ်

သာလျှင်တည်း။ ယာစနဝသေန- ဤသို့သဘောရှိသော ထေရ်၏ တောင်းပန်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အာဒရေန- ရှိသေသဖြင့်၊ ကတ္တဗော- ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာကျမ်းကို ပြုထိုက်ပေ၏။ ဣတိ- ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒဿေတုံ- ပြခြင်းငှာ၊ ဘဒန္တ ဗုဒ္ဓယောသေန- အရှင် ဗုဒ္ဓယောသထေရ်သည်၊ ဝုတ္တံ- တိုက်တွန်းတောင်းပန်သော သောဏထေရ်၏ ဂုဏ်ပုဒ်တို့ကို ဝေဝေဆာဆာ ထည့်သွင်း၍ မိန့်ဆိုအပ်ပါသတည်း။

နာမေနာတိ- နာမေန ဟူသည်ကား၊ အတ္တနော- အဋ္ဌကထာကျမ်းဟူသော မိမိ၏၊ ဂုဏနာမေန- ဂုဏ်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော အမည်နာမအားဖြင့်၊ သဒ္ဓလက္ခဏသုဘတော စ- သဒ္ဓါလက္ခဏာ၏ တင့်တယ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိနိစ္ဆယသုဘတော စ- အဆုံးအဖြတ်တို့၏ တင့်တယ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိညေယျသုဘတော စ- ချမ်းသာလွယ်ကူစွာ သိအပ်သောအနက်၏ တင့်တယ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သုဘံ- သဒ္ဓါအထားအသို့ အဆုံးအဖြတ် သိလွယ်သောအနက် အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် တင့်တယ်ကောင်းမြတ်သော။

ဂန္ထာရမ္မကထာဝဏ္ဏနာ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာကျမ်းကို
စီရင်အားထုတ် ရခြင်းနှင့် စပ်သော (အရှင် ဗုဒ္ဓယောသထေရ်၏)
ဂါထာစကား အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ- ပြီးပြီ။ ။

နိဒါနဝဏ္ဏနာ

“အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ၊ တတ္ထာယသ္မန္တော ပုစ္ဆာမိ ။ပ။ တုဏှိ၊ ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ”တိ- “အာဝိကတာ ။ပ။ ဓာရယာမိ”ဟူ၍၊ ဝတွာ- ဆိုပြီး၍၊ ဝါ- ဆိုပြီးနောက်၊ “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ”န္တိ အာဒိနာ- “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ” ဤသို့ စသော၊ နယေန- နည်းအားဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်၏။”

၁။ ဋီကာဆရာများလက်ထက်က စာများဝယ် အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ နောက်၌ “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ”ဟူသော စကား မရှိသေးကြောင်းကို ပြသည်။

(နှာ-၃) အထ ခေါ- စင်စစ်သော်ကား၊ ဥဒ္ဓေသကာလေ- ပါတိမောက်ရွတ်ပြရာ
 အချိန်အခါ၌၊ ဧတ္ထေဝ- ဤနိဒါန်း၌ပင်လျှင်၊ ယာဝ တတိယာနုသာဝနကထာ
 ဝသာနေ- သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ကြားသိစေသော စကား၏ အဆုံးပိုင်း၌၊
 “အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ”တိ- “အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ”
 ဟူ၍၊ ဝတ္တာ- ရွတ်ဆိုပြီး၍၊ ဝါ- ရွတ်ဆိုပြီးနောက်၊ “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသုန္နော
 နိဒါနံ၊ တတ္ထာယသုန္နော ပုစ္ဆာမိ”တိ အာဒိနာ- “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသုန္နော နိဒါနံ၊
 တတ္ထာယသုန္နော ပုစ္ဆာမိ” ဤသို့ စသော၊ နယေန- နည်းအားဖြင့်၊ အာဂတံ- လာ၏။
 ဥပေါသထက္ခန္ဓကေပိ- ဝိနည်းမဟာဝါ ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌လည်း၊ ဧဝမေဝ-
 ‘အာဝိကတာ’ စသော စကားရပ်နှင့် ‘တတ္ထာယသုန္နော’ စသော စကားရပ်ကြားဝယ်
 ‘ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ’ စသော စကားရပ် ထည့်စွက်လျက် ဤအတိုင်းသာလျှင်၊ အာဂတံ-
 လာ၏။ တတ္ထ- ထို စကားနှစ်ရပ် တို့တွင်၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေးဦး၌၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ခဲ့သော
 စကားရပ်သည်၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ အာဂတသုတ္တေန- လာသော ဝိနည်းသုတ်နှင့်၊
 ဝိရုဇ္ဈတိ- ဆန့်ကျင်နေ၏။ တသ္မာ- ထိုသို့ ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့်၊ ယထာ-
 အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ န ဝိရုဇ္ဈတိ-
 မဆန့်ကျင်၊ တထာ- ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဥပပရိက္ခိတွာ- ပညာဖြင့် ရှု၍၊
 ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။ ဧဝံ- ဤသို့ ယူလတ်သော်၊ န ဝိရုဇ္ဈတိ- မဆန့်ကျင်၊
 ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်မြွက်ကြကုန်၏။ ကထံ-
 အဘယ်သို့လျှင်၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်လေသနည်း၊ “အာဝိ ကတာ ဟိဿ ဖာသု
 ဟောတိ”တိ- “အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ” ဟူ၍၊ ဝတ္တာ- ရွတ်ဆိုပြီး၍၊
 ဝါ- ရွတ်ဆိုပြီးနောက်၊ “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသုန္နော နိဒါနံ၊ တတ္ထာ ယသုန္နော ပုစ္ဆာမိ”တိ
 အာဒိနာ- “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသုန္နော နိဒါနံ၊ တတ္ထာယသုန္နော ပုစ္ဆာမိ” ဤသို့
 စသည်ဖြင့်၊ သုဥဒ္ဓိဋ္ဌံ- ကောင်းစွာ ရွတ်ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်တော့၏။ ဣတိ-
 ဤသို့လျှင်၊ ဧတံ ဥဒ္ဓေသလက္ခဏံ- ဤရွတ်ပြအပ်သော အမှတ်အသားကို၊ ဣဓာပိ-
 ဤ ကင်္ခါဝိတရဏီဋီကာဟောင်း၏ နိဒါန်း၌လည်းကောင်း၊ ခန္ဓကေပိ- ဝိနည်း
 မဟာဝါ ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ဧဝံ- ဤပုံဤနည်း၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။ တသ္မာ- ထိုသို့ ယူထိုက်သောကြောင့်၊
 “ဖာသု ဟောတိ”တိ- “ဖာသု ဟောတိ” ဟူ၍၊ ဝတ္တာ- ရွတ်ဆိုပြီးနောက်၊ “တတ္ထာ

ယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ”တိ- “တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တဌာနေ- ရွတ်ဆိုအပ်ရာ
 ဌာန၌၊ [ထိုဌာန၏အနီး ထိုဌာန၏ရှေ့နေရာကို ဆိုလိုသည်။] အဝုတ္တမ္ပိ- ဒွေ
 မာတိကာပါဌ်၌ ထည့်၍ မဆိုအပ်သော ဥဒ္ဓိဌ် ခေါ် အာယသ္မန္တော နိဒါနံ
 စကားရပ်ကိုလည်း၊ အာနေတွာ- ဘုရားဟောပါဠိတော်မှ ဆောင်၍၊ ဂဟေတဗ္ဗ-
 ယူထိုက်၏။^၁ ကသ္မာ- အဘယံကြောင့်နည်း၊ တတ္ထ- ထို ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌၊
 ဥဒ္ဓေသကာလေ- ပါတိမောက်ရွတ်ရာ အခါ၌၊ ဥဒ္ဓေသော- ဥဒ္ဓေသကို
 လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗလက္ခဏဿ- ရွတ်အပ်သော အမှတ်အသားကို
 လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓ- ဋီကာကျမ်း၏မှီရာ
 ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ နိဒါနံ- နိဒါန်းကို၊ န ဒဿိတံ- အရှင်ဗုဒ္ဓယောသ
 မထေရ် မပြဆိုအပ်။ အပိ စ (အပရော နယော)- တစ်ပါးသော နည်းကို၊ မယာ-
 ငါသည်၊ ဝုစ္စတေ- ဆိုအပ်၏၊ ဝါ- ဆိုပေအံ့။ “နိဒါနုဒ္ဓေသော”တိ- “နိဒါနုဒ္ဓေသော”
 ဟူသော၊ ပဒံ- ပုဒ်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ- ထုတ်ဆောင်၍၊ နိဒါနုဒ္ဓေသံ- နိဒါနုဒ္ဓေသ
 သက်သက်ကိုသာလျှင်၊ ဒဿေတုကာမောပိ- ပြလိုပင် ပြလိုပါသော်လည်း၊
 “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော ။ပ။ အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတီ”တိ-
 “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော ။ပ။ အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတီ”
 ဟူသော၊ ပါဌဝသေန- ပါဌ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အာဂတံ- လာသော၊ နိဒါနံ-
 နိဒါန်းကို၊ နိဌာပေတွာ- ပြီးစေ၍၊ ဥပရိ- နိဒါန်း၏နောက်ပိုင်းဟူသော အထက်၌၊
 အဋ္ဌကထာဝသေန- အဋ္ဌကထာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ယောဇေတဗ္ဗ- ယှဉ်စေထိုက်သော၊
 ပါဠိ- ပါဠိကို၊ ဣဓ- ဤ ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ယောဇေတွာ- ယှဉ်တွဲစေ၍၊
 “တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ ။ပ။ ဓာရယာမိ”တိ- “တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ ။ပ။
 ဓာရယာမိ” ဟူသော၊ နိဒါနပါဠိ- နိဒါန်းပါဠိကို၊ ပရိပုဏ္ဏံ- ပြည့်စုံသည်ကို၊ ကတွာ-
 ပြု၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ “တတ္ထ နိဒါနုဒ္ဓေသော”တိ- “တတ္ထ နိဒါနုဒ္ဓေသော” ဟူသော၊
 ဥဒ္ဓပဒဝသေန- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာနိဒါန်း၌ ထုတ်ဆောင်ပြအပ်သော ပုဒ်၏
 အစွမ်းဖြင့်၊ သင်္ခေပတော- အကျဉ်းအားဖြင့်၊ နိဒါနုဒ္ဓေသလက္ခဏံ- နိဒါနုဒ္ဓေသ

၁။ ယခု ဒွေမာတိကာ ပါဌ်တို့၌ ထိုစကားများ တိုက်ရိုက်ပါပြီးဖြစ်၍
 စိစစ်ဖွယ် နောက်ထပ် ဆောင်ယူဖွယ် မရှိတော့ပါ။

လက္ခဏာကို၊ ဒဿေတုံ- ပြခြင်းငှာ၊ “ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ”တိ- “ဧဝမေတံ ဓာရယာမိ” ဟူ၍၊ ဝတ္ထာ- ဆိုပြီးနောက်၊ “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါန”န္တိ အာဒိ- “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါန” ဤသို့ စသော သုတသဒ္ဓါဖြင့် ကြားစေခြင်းကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ တဿာ- ထို့ကြောင့်၊ ဥပရိ စ- ‘ငါတို့၏နောက် စကားရပ်’ ဟူသော အထက်၌လည်းကောင်း၊ ခန္ဓကေ စ- ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌လည်းကောင်း၊ ဧဝံ- ဤသို့ အစဉ်တကျ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။ အထ ခေါ- စင်စစ်သော်ကား၊ ဥဒ္ဓေသကာလေ- ပါတိမောက်ရွတ်ပြရာ အခါ၌၊ “အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ”တိ- “အာဝိကတာ ဟိဿ ဖာသု ဟောတိ” ဟူ၍၊ ဝတ္ထာ- ရွတ်ဆိုပြီး၍၊ “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ၊ တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ”တိ အာဒိ- “ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ။ တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ” ဤသို့ အစရှိသော၊ နိဒါနုဒ္ဓေသောဝ- နိဒါနုဒ္ဓေသကိုသာလျှင်၊ ဒဿိတော- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌ အပြည့်အစုံ တိုက်ရိုက် မပြသော်လည်း ပြဆိုအပ်ပြီးတော့၏။ နိဒါနံ - နိဒါန်း သက်သက်ကို၊ န ဒဿိတံ- အဋ္ဌကထာ၌ မပြအပ်။

သဝနာဏတ္ထိဝစနန္တိ ဧတ္ထ- သဝနာဏတ္ထိဝစနံ ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာ အဖွင့်စကား၌၊ သံဃနဝကတရေန- သံဃာတွင် အငယ်ဆုံးဖြစ်သော ရဟန်းသည်၊ ဝတ္ထု- သုဏာတု မေ စသော စကားကို ဆိုခြင်းငှာ၊ အယုတ္တံ- မသင့်တော်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့၊ ယုတ္တမေဝ- သင့်တော်သည် သာလျှင်တည်း။ “ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသကေန- ပါတိမောက်ရွတ်ပြသော ရဟန်းသည်၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ- လျှောက်ဆိုထိုက်၏၊ ဝါ- လျှောက်ဆိုရမည်။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဘဂဝတာ- ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည်၊ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်မှာတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘဂဝတောဝ- ရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏သာလျှင်၊ အာဏတ္ထိ- နားစိုက်ဖို့ရန် စေခိုင်းခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဥဒ္ဓေသကဿ- ပါတိမောက် ရွတ်သော ရဟန်းငယ်၏၊ အာဏတ္ထိ- နားစိုက်ဖို့ရန် စေခိုင်းခြင်းသည်၊ န ဟောတိ- မဟုတ်၊ ဣဓ- ဤဉာတ်၌၊ နဝကတရဝသေန- အငယ်ဆုံး ဖြစ်သောရဟန်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ထေရောပိ- သံဃာတွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သော ထေရ်သည်လည်း၊ ဥဒ္ဓိသိတုံ- ပါတိမောက်ရွတ်ပြခြင်းငှာ၊ လဘတိ- ရပေ၏၊ ဣတိ- ဤသို့သော အနက်သဘောကို၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြခြင်းငှာ၊

“ထေရာဓိကံ ပါတိမောက္ခ”န္တိ- ထေရာဓိကံ ပါတိမောက္ခံ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- သာဓကထုတ်၍ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣမိနာ သုတ္တေန- ဤ အာဂုဓ်သာဓကသုတ်ဖြင့်၊ နဝကတရော- အငယ်ဆုံး ရဟန်းသည်၊ န လဘတိ- ပါတိမောက္ခရွတ်ပြခွင့် မရသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့၊ တံ- ထို ပါတိမောက္ခရွတ်ပြခွင့် ရသော အာဂုဓ်သာဓကအကြောင်းကို၊ ဒဿေတုံ- ပြဆိုခြင်းငှာ၊ “ယော တတ္ထဘိက္ခု”တိအာဒိ- “ယော တတ္ထ ဘိက္ခု” ဤသို့ စသော သာဓကအကြောင်းကို၊ ဝုတ္တံ- အဋ္ဌကထာဆရာ မိန့်ဆိုအပ်၏။

စတုဝဂ္ဂေန- လေးပါးအစုဖြစ်သော သံဃာသည်၊ ဥပသမ္ပဒါပဝါရဏာ အတ္တာနာနိ- ဥပသမ္ပဒကံ ပဝါရဏာကံ အတ္တာနကံတို့ကို၊ ဌပေတွာ- ကြဉ်ထား၍၊ သဗ္ဗံ- အလုံးစုံသော၊ သံဃကမ္ပံ- သံဃာ၏ ဝိနည်းကံကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ ယထာ- အပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ အတိရေကဝိသတိဝဂ္ဂေန- ပိုလွန်သော နှစ်ဆယ်အစုဖြစ်သော သံဃာသည်၊ ဝါ- နှစ်ဆယ်ထက် အပိုအလွန် ဖြစ်သော သံဃာသည်၊ ဣမံ ကမ္ပံ နာမ- ဤဝိနည်းကံမည်သည်ကို၊ ကာတဗ္ဗံ- ပြုအပ် ပြုနိုင်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အဝတွာ- မဆိုမူ၍၊ ဝါ- သီးခြားဆိုမနေတော့ဘဲ၊ အတိရေကဝစနတ္တာ- အတိရေကသဒ္ဓါရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အညံ- တစ်ပါး တစ်ခြားသော၊ အတ္ထံ- သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို၊ သူစေတိ- ထင်ရှားပြ၏။ တံ- ထို တစ်ပါးတစ်ခြားသော သဘောအဓိပ္ပါယ်ဟူသည်၊ ကိံ- အဘယ်လေနည်း၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးအံ့၊ “စတုဝဂ္ဂါဒိနာ”တိအာဒိ- (သော ပန) “စတုဝဂ္ဂါဒိနာ” စသော အဋ္ဌကထာစကားသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဟိ- မှန်၏၊ တံ- ထို သံဃကံသည်၊ တေဟိ ဧဝံ- ထို စတုဝဂ္ဂ စသော သံဃာတို့ဖြင့်သာ၊ သိဒ္ဓံ- ပြီးစီးရ၏။ ကထံ?- အဘယ်သို့ ပြီးပါလေသနည်းဟူမူ၊ စတုဝဂ္ဂေန ဥပသမ္ပဒါပဝါရဏာ ။ပ။ (နှာ-၄) ဝိသတိဝဂ္ဂေန န ကိဉ္စိ သံဃကမ္ပံ ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ- (စတုဝဂ္ဂေန- လေးပါး အစု ဖြစ်သော သံဃာသည်၊ ဥပသမ္ပဒါပဝါရဏာ- ဥပသမ္ပဒကံ ပဝါရဏာကံတို့ကို ။ပ။ ဝိသတိဝဂ္ဂေန- နှစ်ဆယ်အစုရှိသော သံဃာသည်၊ ကိဉ္စိ- တစ်စုံတစ်ခုသော၊ သံဃကမ္ပံ- သံဃကံကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ- မအပ်သည်ကား၊ န- မဟုတ်၊ ဝဇ္ဇတိ ယေဝ- အပ်သည်သာ၊ ဣတိ- ဤသို့သော သာဓကစကားဖြင့် ပြီးစီးရ၏။ [ဤစကား အတွက် အဋ္ဌကထာ၌ အကျယ်ပြုပြီး ဖြစ်သည်၊] ဧတ္ထ-

ဤသံဃာတို့ဖြင့် ပြီးစီးရာ၌၊ “ဒသဝဂ္ဂေန အတ္တာနကမ္မမတ္တံ ဌပေတွာ”တိ-
 “ဒသဝဂ္ဂေန အတ္တာနကမ္မမတ္တံ ဌပေတွာ” ဟူ၍၊ ဝဒန္တေန- မိန့်ဆိုခြင်းဖြင့်၊
 စတုပဉ္စဝဂ္ဂေန- လေးပါးအစု ငါးပါးအစုဖြစ်သော သံဃာသည်၊ ကရုဏီယာနိပိ-
 ပြုထိုက်သော သံဃကံတို့ကိုလည်း၊ ဒသဝဂ္ဂေန- ဆယ်ပါးအစုဖြစ်သော သံဃာဖြင့်၊
 ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ အနုညာတာနိ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊
 အတိရေကေန- အပိုအလွန်ဖြစ်သော သံဃာဖြင့်၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-
 အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒီပိတံ- ပြုအပ်ပြီ။ “ဌပေတွာ”တိ- “ဌပေတွာ” ဟူသော၊
 ဝစနေန- စကားတော်ဖြင့်၊ ဥနတရေန- သတ်မှတ်ချက်အောက် သာ၍
 ယုတ်လျော့သော သံဃာဖြင့်၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မသင့်၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဒီပိတမေဝ- ပြုအပ်သည်သာလျှင်တည်း။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အတိရေကဝိသတိ
 ဝဂ္ဂေါ- အတိရေကဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာကို၊ န ဝတ္ထဗ္ဗံ- မဆိုထိုက်တော့သည်
 မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့။ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ- ဆိုထိုက်သည်သာ
 ပါတည်း။ စတုပဉ္စဝဂ္ဂေန- စတုပဉ္စဝဂ္ဂသံဃာ ပဉ္စဝဂ္ဂသံဃာသည်၊ ကတ္တဗ္ဗံ-
 ပြုထိုက်သော သံဃကံကို၊ ဆသတ္တအဋ္ဌနဝဂ္ဂေန- ခြောက်ပါးအစု ခုနစ်ပါးအစု
 ရှစ်ပါးအစု ကိုးပါးအစု ဖြစ်သော သံဃာသည်၊ ကာတဗ္ဗံ- ပြုအပ် ပြုနိုင်၏။ ဣတိ
 စ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ ဒသဝဂ္ဂေန- ဒသဝဂ္ဂသံဃာသည်၊ ကာတဗ္ဗံ- ပြုအပ်
 ပြုနိုင်သော သံဃကံကို၊ ဧကဒသဒ္ဓါဒသ- ဆယ့်တစ်ပါးအစု ဆယ့်နှစ်ပါးအစု ။ပ။
 ဧကနဝိသတိဝဂ္ဂေန- ဆယ့်ကိုးပါးအစုဖြစ်သော သံဃာသည်၊ ကာတဗ္ဗံ- ပြုအပ်
 ပြုနိုင်၏။ ဣတိ စ- ဤသို့ လည်းကောင်း၊ ဒီပိတံ- ပြုအပ်၏။ ဥနတရေန- သာ၍
 ယုတ်လျော့သော သံဃာဖြင့်၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဒီပိတံ- ပြုအပ်ပြီ။ ကသ္မာ?- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ပါကဋတော- ထင်ရှားခြင်း
 ကြောင့်တည်း။ ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ သဗ္ဗပ္ပကာရေန- အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်၊
 အတိရေကဝိသတိအနတိရေကဝိသတိဝဂ္ဂေ- နှစ်ဆယ်ကျော်သော သံဃာ
 နှစ်ဆယ်မကျော်သော သံဃာတို့ကို၊ ဝုတ္တေပိ- ဆိုအပ်ပါသော်လည်း၊^၁ ဒီပိတံ-

၁။ ဝုတ္တေပိ၌ ပိသဒ္ဓါသည် အဝုတ္တကိုလည်း ဆည်းယူသည်။ ထို့ကြောင့်
 နှစ်ဆယ်ကျော်လွန်သော အတိရေကဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာကို မမိန့်ဆိုသည်
 ဖြစ်စေ၊ မိန့်ဆိုသည်ဖြစ်စေ။ နှစ်ဆယ်သော ဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာကို

(သံဃာအရေအတွက်ပိုလျှင် ပြဿနာမရှိ၊ သံဃာလိုလျှင် ပြဿနာရှိ၏ ဟူသော) အဓိပ္ပါယ်ကို ပြအပ်သည်။ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေန- ဝဇီရဗုဒ္ဓိထေရ်သည်။ လိခိတံ- ရေးသားအပ်ပြီ။ ဣတော- ဤနေရာမှ၊ ပဋ္ဌာယ- စ၍၊ “လိခိတ”န္တိ- “လိခိတံ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ- ဆိုလတ်သော်၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေန- ဝဇီရဗုဒ္ဓိထေရ်သည်။ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။

အနုပေါသထေပိ- ဥပုသ်နေ့ မဟုတ်သည်၌လည်း၊ သစေ ဝဋ္ဋေယျ- အကယ်၍ အပ်အံ့၊ “ဥပေါသထံ ကရေယျာ”တိ- “ဥပေါသထံ ကရေယျ” ဟူ၍၊ န ဝဒေယျ- မဆိုရာ။ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ အနုပေါသထေ- ဥပုသ်နေ့ မဟုတ်သော နေ့၌၊ ကာတုံ- ဥပုသ်ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “အဇ္ဈပေါသထော”တိ- “အဇ္ဈပေါသထော” ဟူ၍၊ ဝတ္တာ- ဆို၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ “ဥပေါသထံ ကရေယျာ”တိ- “ဥပေါသထံ ကရေယျ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ “ပစ္ဆိမကတ္တိကပုဏ္ဏမာ ဧဝါ”တိ- မိုးလေးလအဆုံး တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့ သာလျှင် ဟူ၍၊ အပဓာရဏံ- ဧဝသဒ္ဓါဖြင့် ပိုင်းခြားကန့်သတ်ခြင်းကို၊ တတော- ထိုတန်ဆောင်မုန်းလပြည့်မှ၊ ပရံ- နောက်၌၊ ပဝါရဏာဒိဝသဿ- ပဝါရဏာပြုရာ နေ့၏၊ နတ္ထိတာယ- ဒုတိယဝါဆိုသော ရဟန်းတို့အဖို့ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကတံ- ပြုအပ်ပြီ။ ဥဒ္ဓံ- ရှေ့ဟူသော အထက်၌၊ ပကတိဥပေါသထေ- ပင်ကို ရိုးရိုး ဥပုသ်၌၊ ဝုတ္တေန- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော၊ ပကတိစာရိတ္တေန- ကျင့်ရိုးကျင့်စဉ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ- အတူတကွ၊ ဝါ- နည်းတူ၊ ဣဒမ္ပိ- ဤ နေ့သုံးနေ့တို့၌ ပဝါရဏာပြုကျင့်ရခြင်း သည်လည်း၊ ပကတိစာရိတ္တမေဝ- ပင်ကိုသဘောအားဖြင့် ကျင့်အပ်သော အကျင့် သာလျှင်တည်း။

မမိန့်ဆိုသည် ဖြစ်စေ၊ မိန့်ဆိုသည်ဖြစ်စေ ဆိုင်ရာသံဃကိစ္စတို့၌ လိုအပ်သော သံဃာအရေအတွက်ထက် ပိုလွန်လျှင် ကိစ္စမရှိ၊ သာ၍ပင် ကောင်းသေးသည်။ ယုတ်လျော့ပါမူကား ကံပျက်နိုင်၏ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြပြီးပင် ဖြစ်တော့သည် ဟူလို၊ လိခိတံ ဟူရာ၌- ဝဇီရဗုဒ္ဓိ ဒီကာနှင့် ထိုဆရာရေး ဂဏ္ဍိစသော ကျမ်းများ၌ ရေးသားသည်ဟု ယူပါ။]

“တိဝိဓသမ္ပတ္တိယုတ္တာ”တိ- တိဝိဓသမ္ပတ္တိယုတ္တာ ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ရှေး၌ ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ “နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ သမ္ပန္နိတွာ”တိ- “နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ သမ္ပန္နိတွာ” ဟူ၍၊ ဝါ- နိမိတ်အချင်းချင်း စပ်၍ ဟူ၍၊ န ဝတ္ထဗ္ဗ- နောက်၌ ထည့်စွက်၍ မဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့။ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ- ဆိုထိုက်သည်သာလျှင်တည်း။ ကသွာ?- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ တိဝိဓသမ္ပတ္တိ နာမ- သုံးပါးအပြားရှိသော ပြည့်စုံခြင်းမည်သည်၊ နိမိတ္တသမ္ပတ္တိ- နိမိတ်၏ ပြည့်စုံခြင်းလည်းကောင်း၊ ပရိသာသမ္ပတ္တိ- ပရိသတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိ- ကမ္မဝါစာ၏ ပြည့်စုံခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ အာဒိ- ဤသို့စသည်ကို၊ ဝတွာ- ဆိုပြီးနောက်၊ “နိမိတ္တသမ္ပတ္တိ နာမ ပဗ္ဗတနိမိတ္တံ ပါသာဏနိမိတ္တံ”န္တိ အာဒိ- “နိမိတ္တသမ္ပတ္တိ နာမ ပဗ္ဗတနိမိတ္တံ ပါသာဏနိမိတ္တံ” ဤသို့ စသော နိမိတ်အဖွင့်စကားကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ နိမိတ္တေန- နိမိတ် တစ်ခုဖြင့်၊ နိမိတ္တသမ္ပန္နနံ- နိမိတ်တစ်ခုကို ရောစပ်ခြင်းကို၊ န ဝုတ္တံ- နိမိတ်အဖွင့် စကားတို့၌ အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုကား မဆိုအပ်ပါ။ အပိ စ- စင်စစ်ကား၊ ဝါ- သို့ငြားသော်လည်း၊ “တိဝိဓသမ္ပတ္တိယုတ္တာ”တိ- “တိဝိဓသမ္ပတ္တိယုတ္တာ” ဟူ၍၊ သမ္ပယောဂင်္ဂေသု- အယှဉ်အဂီတို့၌၊ ဒဿေတွာ- ပြ၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ တမေဝ- ထိုဗဒ္ဓသိမ်ကိုပင်၊ ပဟာနင်္ဂေသု- ပယ်အဂီတို့၌၊ ဒဿေတုံ- ပြခြင်းငှာ၊ “နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ သမ္ပန္နိတွာ”တိ- “နိမိတ္တေန နိမိတ္တံ သမ္ပန္နိတွာ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ထည့်စွက်၍ ဆိုအပ်ပြီ။ နဒီသမုဒ္ဒဇာတဿရေသု- မြစ် သမုဒ္ဒရာ ဇာတဿရအိုင်တို့၌၊ သမ္ပတသီမာတော- သမုတ်အပ်သော ဗဒ္ဓသိမ်ကြောင့်၊ ကမ္မာနိ- ကံတို့သည်၊ ဥဒကုက္ခေပသီမတ္တာ- ရေတစ်ကျ အပိုင်းအခြားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝါ- ဥဒကုက္ခေပသိမ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ဝိပဇ္ဇန္တိ- မပျက်စီးကုန်။ ဣတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ “ဝိပတ္တိသီမာယော နာမာ”တိ- “ဝိပတ္တိ သီမာယော နာမ” ဟူ၍၊ ကသွာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ ဝုတ္တာ- ဆိုအပ်ပါကုန်သနည်း၊ ဣတိ စေ-ဤသို့ မေးငြားအံ့။ သေသလက္ခဏာနိ- ကြွင်းကုန်သော လက္ခဏာတို့ကို၊ သမ္မာဒေတွာ- ပြီးစေ၍၊ နဒီယံ- မြစ်၌၊ သီမာယ- ဗဒ္ဓသိမ်ကို၊ ဗဒ္ဓါယ- ကမ္မဝါစာဖြင့် ဖွဲ့အပ် လတ်သော်၊ ဥဒကပရိယန္တံ- ရေအဆုံးအပိုင်းအခြားကို၊ ကတွာ- ပြ၍၊ သီမာဂတတ္တာ- သိမ်ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ တံ နဒီ- ထို

မြစ်ကို၊ အန္တောကတွာ- အတွင်းပြု၍၊ တဠာကေ- တစ်ဖက်ဆည်ကန်ကို၊ ကတေ- ပြုအပ်ပြီးလတ်သော်၊ တဿာ သီမာယ- ထိုဥဒကုက္ကေပသိမ်၌၊ ကမ္မ- ကံကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ သစေ ဝဋ္ဋေယျ-အကယ်၍ အပ်အံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ သီမာတော- သိမ်မှ၊ ကမ္မာနိ- ကံတို့သည်၊ န ဝိပဇ္ဇေယျ- မပျက်စီးကုန်ရာ။ ပန- ဗျတိရိက်ကား၊ ယသွာ- အကြွင့်ကြောင့်၊ ဧဝံ- ဤပုံ ဤနည်း၊ ကာတုံ- ပြုလုပ်ခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ “ဥဒကုက္ကေပသီမတ္တာ”တိ- “ဥဒကုက္ကေမသီမတ္တာ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- အကြောင်းပြုကို ထည့်၍ ဆို၏။ အကာရဏံ- အကြောင်းမဲ့ မဟုတ်။

သံဃကမ္မဿ- သံဃကံ၏။ ဝိသတိဝဂ္ဂကရဏီယတ္တာ- နှစ်ဆယ်အစုရှိသော ဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာသည် ပြုအပ်ပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကမ္မာရဟေန- အတ္တာနကံအား ထိုက်သော ရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ- အတူ၊ “ဧကဝိသတိဘိက္ခု နိသီဒိတုံ န သက္ကောန္တိ”တိ- “ဧကဝိသတိဘိက္ခု နိသီဒိတုံ န သက္ကောန္တိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုအပ်ပြီ။ သုခနိသဇ္ဇာဝသေန- ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိသီဒိတုံ- ထိုင်ခြင်းငှာ၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယ်- နိသီဒိတုံနှင့် စပ်၍ သိရမည့် အလိုတော်တည်း။ “ပရိမဏ္ဍလာကာရေန နိသီဒိတုံ”န္တိ- “ပရိမဏ္ဍလာကာရေန နိသီဒိတုံ” ဟူ၍၊ အဋ္ဌကထာယံ- ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ “တိယောဇနံ အတိက္ကမိတွာ”တိ- “တိယောဇနံ အတိက္ကမိတွာ” ဟူသည်ကား၊^၁ မဇ္ဈေ- အလယ်၌၊ ဌတွာ- တည်၍၊ ဒိယမံ- အခွဲဟူသော နှစ်ခုမြောက်ရှိသည်ကို၊ ဝါ- တစ်ယူဇနာခွဲစီကို၊ ကတွာ- ပြု၍၊ တိယောဇနံ- သုံးယူဇနာ ပမာဏတည်း။ (နှာ-၅) ဟိ- မှန်၏။ ကောဏတော- သိမ်အစွန်း တစ်ခုမှ၊ ကောဏံ- သိမ်အစွန်းတစ်ခုတိုင်၊ တိယောဇနံ- သုံးယူဇနာကို၊

၁။ တိယောဇနံ အတိက္ကမိတွာ။ ။ အလယ်၌ တည်၍ ဟိုဘက် တစ်ယူဇနာခွဲ ဒီဘက် တစ်ယူဇနာခွဲထား၍ သမုတ်ရမည်။ သိမ်၏ ဤဘက်အစွန်းမှ ဟိုဘက်အစွန်းထိ တိုင်းရမည်။ အလယ်က ဖောက်ပြီး၍ ဟိုဘက် သုံးယူဇနာ၊ ဒီဘက် သုံးယူဇနာ တိုင်းပြီး မသမုတ်ရပါ။ သမုတ်လျှင် ရဟန်းတို့ အာပတ်သင့်၍ သိမ်လည်း မမည်တော့ပေ။

အတိက္ကမေတိ- ကျော်လွန်စေအံ့၊ ဝါ- ကျော်လွန်၍ သမုတ်အံ့၊ အာပတ္တိဉ္စ- သမုတ်သော ရဟန်းတို့အား အာပတ်သို့လည်း၊ အာပဇ္ဇတိ- သင့်ရောက်၏။ သီမာ စ- သိမ်သည်လည်း၊ အသီမာ- သိမ်မဟုတ်တော့သည်၊ ဟောတိ- ၏။ ကိတ္တေတွာတိ- ကိတ္တေတွာ ဟူသည်ကား၊ နိမိတ္တာနိ- နိမိတ်တို့သည်၊ သမ္ပန္နာနိ- ပြည့်စုံကုန်သည်၊ ဟုတွာပိ- ဖြစ်ကုန်သော်လည်း၊ အညမညနာမဝိပရိယာယေန စ- တောင်နိမိတ်ကို ကျောက် နိမိတ် စသည်ဖြင့် နိမိတ်အချင်းချင်း၏ အမည်တို့ကို ပြောင်းလဲခြင်းအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အနိမိတ္တာနံ- နိမိတ်မလောက် နိမိတ် မထိုက်ကုန်သော အရာဝတ္ထုတို့၏၊ နာမေဟိ စ- အမည်နာမတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကိတ္တေတွာ- ပြောကြား၍၊ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ကိတ္တေတွာတိ ပဒဿ- ကိတ္တေတွာ ဟူသော ပုဒ်၏၊ အတ္ထော- အနက်အဓိပ္ပါယ်တည်း။

ရက္ခေသု- သစ်ပင်ကြီးငယ်တို့သည်၊ ဇာတေသုပိ- တောင်၌ ပေါက်နေပါကုန် သော်လည်း၊ (ပိဖြင့် အပင်မပေါက်သော တောင်ကို ဆည်း၊) ရာသိကတံ- အစုပြုအပ်သော၊ ဝါ- မြေသားချည်းသက်သက် စုပေါင်းနေသော၊ ပံသု- မြေသားသည်၊ သုဒ္ဓပံသုပဗ္ဗတော- သက်သက်သော မြေသားတောင်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဂုဠပိဏ္ဍပရိမာဏော- သုံးဆယ့်နှစ်ပိုလ် တင်လဲခဲပမာဏရှိ၏ ဟူသည်ကား၊ ထူလတာယ- ထူထဲသော အရွယ်ပမာဏ၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ပါသာဏော- ကျောက်ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော- ယူထိုက်၏။ တုလဂဏနာယ- ချိန်ခွင် အချိန်အတွယ် ဂဏန်းအရေအတွက်အားဖြင့်၊ န ဂဟေတဗ္ဗော- မယူထိုက်။ “ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတော”တိ ဣမိနာ- “ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတော” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ ကုဋသရာဝါဒီသု- အိုးခွက်စသည်တို့အပေါ်၌၊ ရောပိတံ- စိုက်ပျိုးအပ်သော နိမိတ်သစ်ပင်ကို၊ ပဋိက္ခိပတိ- ပယ်ရှားတားမြစ်၏။ တတော- ထိုအိုးခွက် စသည် အပေါ်မှ၊ အပနေတွာ ပန- ထုတ်ဆောင်ပြီး၍ကား၊ တင်္ခဏမ္ပိ- ထို ကံပြုဆဲ ခဏ ၌လည်း၊ (ပိ ဖြင့် ကံမပြုမီ ရှေးဦးစွာ မြေ၌ချ၍ စိုက်ပျိုးရာ အချိန်ကို ယူ)။ ဘူမိယံ- မြေ၌၊ ရောပိတော- စိုက်ပျိုးအပ်သော အပင်သည်၊ ဝဠတိ- သစ်ပင်နိမိတ် အဖြစ် အပ်၏။ ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ နဝမူလသာခါနိဂ္ဂမနံ- အမြစ်သစ် အရွက်သစ် ထွက်ခြင်းသည်၊ အကာရဏံ- ဆိုင်းငံ့စရာအကြောင်း မဟုတ်၊ ဝါ- အမြစ်သစ်ပေါက် အရွက်သစ်ထွက်သည်အထိ စောင့်နေစရာ မလို။ ပန- အထူးကား၊ ဧတံ- ဤ

သစ်ပင်နိမိတ်သည်၊ ခန္ဓ- ပင်စည်ကို၊ ဆိန္ဒိတွာ- ဖြတ်တောက်၍၊ ရောပိတေ- စိုက်အပ်ပြီးသော အပင်၌၊ ယုဇ္ဇတိ- သင့်၏။ သူစီဒဏ္ဍကပ္ပမာဏော- သီဟိုဠ် ကညစ်ရိုး ပမာဏရှိ၏ဟူသည်ကား၊ ကနိဋ္ဌင်္ဂပရိမာဏမတ္တော- လက်သန်း ပမာဏမျှ ရှိ၏။ “အဋ္ဌင်္ဂလုဗ္ဗေဓော”တိ ဣမိနာ- “အဋ္ဌင်္ဂလုဗ္ဗေဓော” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ ဥဗ္ဗေဓော- အမြင့်ကို၊ ပရိစ္ဆိန္နော- ပိုင်းဖြတ်ကန့်သတ်အပ်သည်၊ ဟောတိ-၏။ “ဂေါဝိသာဏမတ္တော”တိ ဣမိနာ- “ဂေါဝိသာဏမတ္တော” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ ပရိဏာဟော- လုံးပတ်ကို၊ ပရိစ္ဆိန္နော- ပိုင်းဖြတ်အပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ “ဧဝံ သန္တေပိ- ဤသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဂေါဝိသာဏပရိဏာဟေ- နွားဦးချိုလုံးပတ်၌၊ ပရိစ္ဆေဒေါ- ပိုင်းခြားကန့်သတ်ချက်သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ခုဒ္ဒကောပိ- သေးငယ်သော နွားဦးချိုလုံးပတ်မျှသည်လည်းကောင်း၊ မဟန္တာပိ- ကြီးမားသော နွားဦးချိုလုံးပတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိ ဧဝံ- အပ်သည်သာလျှင်တည်း၊” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။

ဇာတဿရေ- ဇာတဿရရေအိုင်၌၊ ပရိပုဏ္ဏမေဝ- ပြည့်စုံသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ နိမိတ္တုပဂံ- နိမိတ်သို့ ကပ်ရောက်သော၊ ဝါ- နိမိတ်လောက်သော၊ ဥဒကံ- ရေကို၊ ဒိသ္မာ- မြင်တွေ့ရခြင်းကြောင့်၊ အပရိပုဏ္ဏံ- မပြည့်စုံသော၊ အန္တရာ- အလယ်ကြား၌၊ ဌိတိဘူတံ- တည်သည်ဖြစ်သော၊ “ဇာတဿရေ သမ္ပတာ”တိ- “ဇာတဿရေ သမ္ပတာ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုထားအပ်သည်မျိုးဖြစ်သော၊ ဝိပတ္တိ- ပျက်စီး ခြင်းသို့ နှင့် အာပဇ္ဇတိ- မရောက်ရှိနိုင်။ ဣတိ တသ္မာ- ထိုသို့ မရောက်ရှိသောကြောင့်၊ “နဒိယာ သမ္ပတာ၊ သမုဒ္ဒေ သမ္ပတာ၊ ဇာတဿရေ သမ္ပတာ”တိ- “နဒိယာ သမ္ပတာ၊ သမုဒ္ဒေ သမ္ပတာ၊ ဇာတဿရေ သမ္ပတာ” ဟူသော၊ ဧတ္တာပိ- ပရိဝါပါဠိတော်လာ ဤဝိပတ္တိသိမ် ဆယ့်တစ်မျိုးပြ စကားရပ်၌လည်း၊ လောဏီ- ဆားငန်ရေအိုင်ကို၊

၁။ ဂေါဝိသာဏမတ္တော။ ။ နွားဦးချိုလောက်ဟူရာ၌ လုံးပတ် ကန့်သတ်ချက် မရှိ၊ ကေန်စကားလည်း မဟုတ်သောကြောင့် ပုံမှန် နွားဦးချိုထက် အနည်းငယ် ပိုခြင်း လိုခြင်းမှာ အပြစ်မရှိပါ။ သို့သော် ပုံမှန် နွားဦးချိုနှင့် ထိုထက် ကြီးသော ပမာဏဖြစ်ပါမူ နိမိတ်အတွက် သံသယ ကင်းရှင်းနိုင် သောကြောင့် သာ၍ ကောင်းသည်။

န ဂဟိတာ- မယူအပ်၊ ဝါ- ထည့်သွင်း၍ မပြဆိုအပ်။ ဗဒ္ဒသီမံ ဝါ နဒိသမုဒ္ဒ
 ဇာတဿရေ ဝါ အနောက္ကမိတွာ^၁တိ- ဗဒ္ဒသီမံ ဝါ နဒိသမုဒ္ဒဇာတဿရေ ဝါ
 အနောက္ကမိတွာ ဟူသော၊ ဧတ္ထာပိ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာလာ ဤဌာနပြ
 စကားရပ်၌လည်းကောင်း၊ “နဒိယာ ဝါ ဘိက္ခဝေ သမုဒ္ဒေ ဝါ ဇာတဿရေ ဝါ”^၂တိ-
 “နဒိယာ ဝါ ဘိက္ခဝေ သမုဒ္ဒေ ဝါ ဇာတဿရေ ဝါ” ဟူသော၊ ဧတ္ထာပိ- ဝိနည်း
 မဟာဝါ ပါဠိတော်လာ ဤဌာနပြ စကားရပ်၌လည်းကောင်း၊ န ဂဟိတာ- မယူအပ်၊
 ဝါ- ထည့်သွင်း၍ မပြဆိုအပ်။ တသ္မာ- ထိုသို့ ထည့်မပြကြသောကြောင့်၊ လောဏီ-
 ဆားငန်ရေအိုင်သည်၊ န အဗဒ္ဒသီမာ- အဗဒ္ဒသီမံ မဟုတ်လေသလော၊ ဣတိ
 စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့၊ အဗဒ္ဒသီမာဝ- အဗဒ္ဒသီမံသာလျင်တည်း။ “ယောပိ နဒိ
 ဝါ သမုဒ္ဒံ ဝါ ဘိန္ဒိတွာ နိက္ခန္တဥဒကေန ကတော သောဗ္ဗော ဧတံ လက္ခဏံ
 ပါပုဏ္ဏာတိ၊ အယမ္ပိ ဇာတဿရော ယေဝါ”^၃တိ- “ယောပိ ။ပ။ ဇာတဿရော ယေဝံ”
 ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 [အနက်။ ။နဒိ ဝါ- မြစ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒံ ဝါ- သမုဒ္ဒရာကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ ဘိန္ဒိတွာ- ဖောက်၍၊ နိက္ခန္တဥဒကေန- ထွက်လာသော ရေသည်၊
 ခတော (‘ကတော’- မဟုတ်ပါ)- တူးအပ်သော၊ ယောပိ သောဗ္ဗော-
 အကြင်ထူးအိုင် သည်လည်း၊ ဧတံ လက္ခဏံ- ဤမှီးလေးလပတ်လုံး ရေတည်ခြင်း
 ဟူသော လက္ခဏာသို့၊ ပါပုဏ္ဏာတိ- ရောက်၏။ အယမ္ပိ- ဤထူးအိုင်သည်လည်း၊
 ဇာတဿရောယေဝ- ဇာတဿရအိုင် မည်သည်သာတည်း။] ဇာတဿရဏ္ဍဟဏေန-
 ဇာတဿရသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဂဟိတာ- ထည့်သွင်း၍ ယူအပ်ပြီ။ ဣတိ- ထိုသို့ ဇာတဿရ၌
 သွင်းယူအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်၊ တတ္ထ တတ္ထ- ထိုထို ပါဠိအဋ္ဌကထာ၌၊ အဝုတ္တာ-
 သီးခြား မမိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ “ယာဝတိကာ တသ္မိ ဂါမခေတ္တေ”^၄တိ- “ယာဝတိကာ
 တသ္မိ ဂါမခေတ္တေ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုတော်
 မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အညံ- အခြားသော၊ ဂါမမ္ပိ- ရွာကိုလည်း၊
 အန္တောကတွာ- အတွင်းပြု၍၊ ဝါ- ထည့်သွင်း၍၊ သမာနသံဝါသကသီမာသမ္ပန္နန

၁။ ကင်္ခါ၊ဌ။၈၉။

၂။ ဝိ၊၃။၁၅၀။

၃။ ကင်္ခါ၊ဌ။၉၁။

၄။ ကင်္ခါ၊ဌ။၈၉။

ကာလေ- သမာနသံဝါသကသိမ် သမုတ်နေချိန်၌၊ တသ္မိံ ဂါမေ- ထိုရွာ၌၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းတို့သည်၊ အာဂစ္ဆန္တု ဝါ- ကြွလာကြမူလည်း ကြွလာပါစေကုန်၊ မာ အာဂစ္ဆန္တု ဝါ- မကြွမူလည်း မကြွလာကြပါစေကုန်၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်ပါ၏။ အဝိပ္ပဝါသသီမာ သမ္ပန္နနကာလေ- အဝိပ္ပဝါသသိမ်သမုတ်သော အချိန်၌၊ အာဂန္တဗ္ဗမေဝ- ဂါမခေတ်ရှိ ရဟန်းအားလုံး ကြွရောက်ရမည်သာတည်း။ [“ဂါမခေတ်”ကို ကင်္ခါဘာဋီ-၅၂ ရှု။]

အဂမနပထေသုတိ- အဂမနပထေသု ဟူသော၊ ဧတ္ထ- ဤပါဌ၌၊ ဧက ဒိဝသေန- တစ်ရက်တည်းဖြင့်၊ ဂန္တာ- သွားရောက်၍၊ ပစ္စာဂန္တိ- တစ်ဖန် ပြန်လာ ခြင်းငှာ၊ အသက္ကုဏေယျဌာနေ- မစွမ်းနိုင်ရာ ကျွန်းငယ်အရပ်၌၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ ဗဒ္ဒသီမာဘာဝံ- ကမ္မဝါစာဖြင့် ဖွဲ့အပ် သမုတ်အပ်သော သိမ်၏အဖြစ်ကို၊ ဝါ- ဗဒ္ဒသိမ်၏ အဖြစ်ကို၊ ပဋိက္ခိပိတ္တာ- ပယ်မြစ်၍၊ (သတ္တဗန္တရ သီမာ- သတ္တဗန္တရသိမ်သည်၊ ဟောတိ- ၏၊) ဣတိ အတ္ထော- ဤကား အနက် အဓိပ္ပါယ်တည်း။

“သမန္တာ ဥဒကုက္ခေပါ”တိ- “သမန္တာ ဥဒကုက္ခေပ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်ဆို အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗဒိသာသု-အလုံးစုံကုန်သော အရပ်ရှစ်မျက်နှာတို့၌၊ ဂဟေတဗ္ဗမေဝ- ယူရမည်သာလျှင်တည်း၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ ဆိုငြားအံ့၊ “ယသ္မိံ- ပဒေသေ ပကတိဝီစိယော (နှာ-၆) ဩတ္တရိတွာ သဏ္ဌဟန္တိ၊ တတော ပဌာယ ကပ္ပိယဘူမိ၊ တတ္ထ ဌတွာ ဥပေါသထာဒိကမ္မံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ”တိ- “ယသ္မိံ ပဒေသေ ။ပ။ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- အဋ္ဌကထာဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယတော- အကြင်အရပ်မျက်နှာမှ၊ ပဌာယ- စ၍၊ ဂဟေတုံ- ယူခြင်းငှာ၊ လဗ္ဘတိ- ရအပ်၏။ တတော- ထိုအရပ်မျက်နှာမှ၊ ဂဟေတဗ္ဗေ- ယူနိုင်၏။ အနုဗန္ဓော- မပြတ်ဆက်စပ်သော၊ ဝါ- စုဖွဲ့နေသော၊ အမုမာသော- တစ်လ၏ ထက်ဝက်သည်၊ အနုမုမာသော- တစ်စပ်တည်း တစ်စုတည်းသော လဝက်မည်၏၊ ဝါ- တစ်နည်းကား၊ အမုမာသဿ- လခွဲကို၊ အနု- နှံ့၍၊ (အနုမုမာသံ)- လခွဲတိုင်း လခွဲတိုင်း၊^၁ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ကေနစီ- တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊

၁။ တိပိဋကပါဠိ မြန်မာ အဘိဓာန်နှင့် နီတိနိဿယတို့ကိုဖို့၍ အနက်ပြု ပါသည်။ ဒုတိယနည်း၌ အနုသဒ္ဒါ ဝိစ္စာအနက်ဟောတည်း။

အန္တမသော- အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ တိရစ္ဆာနေနပိ- တိရစ္ဆာန်သည်သော်လည်း၊
ခဏိတွာ- တူး၍၊ အကတော- မပြုအပ်သော၊ ယော- အကြင် ထူးအိုင်သည်၊
ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယ်- ယော ပန ကေနစိ စသည်နှင့် စပ်၍ အလို
ရှိအပ်သော အနက်တည်း။

ဥပတိဿတ္ထေရော- ဥပတိဿထေရ်သည်၊ “အညံ တတ္ထကံယေဝ
ပရိစ္ဆေဒံ အနတိတ္တမိတွာ ဌိတောပိ ကမ္မံ ကောပေတိ”တိ-“အညံ ။ပ။
ကောပေတိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
အတိတ္တမိတွာ- အပိုင်းအခြားကို ကျော်လွန်၍၊ ဌိတော- တည်သော ရဟန်းသည်၊
န ကောပေတိ- ကံကို မပျက်စီးစေနိုင်။ ဣတိ- ဤသို့သော အနက်ကို၊ ဒီပိတမေဝ-
ပြုအပ်ပြီးတော့သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်တော့၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာဟ- မိန့်ပြီ။
ပန- သို့သော်လည်း၊ တံ- ထိုဥပတိဿထေရ် မိန့်ဆိုသော စကားသည်၊ “ဒွိန္နံ
ဥဒကုက္ခေပါနံ အန္တရေ အညော ဧကော ဥဒကုက္ခေပေါ ဥပစာရတ္ထာယ
ဌပေတဗ္ဗော”တိ- “ဒွိန္နံ ။ပ။ ဌပေတဗ္ဗော” ဟူသော၊ ဝစနေန- ကင်္ခါဝိတရဏီ
အဋ္ဌကထာ စကားနှင့်၊ ဝိရုဇ္ဈတိ- ဆန့်ကျင်၏။ ဟိ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊
သမန္တပါသာဒိကာယံ- သမန္တပါသာဒိကာမည်သော ဝိနည်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ၌၊
“အညံ တတ္ထကံ ယေဝါ” တိ- “အညံ တတ္ထကံယေဝ” ဟူသော၊ ပဒံ- ပုဒ်သည်။

၁။ အညံ တတ္ထကံယေဝ။ ။ ဤဥဒကုက္ခေပသိမ်အရာ၌ ကင်္ခါဝိတရဏီ
အဋ္ဌကထာ (စာမျက်နှာ ၉၁) ဝယ် “ဥဒကုက္ခေပအပိုင်းအခြား၏
အတွင်း၌ ဟတ္ထပါသ်ကို စွန့်၍ တည်သော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊
ဥဒကုက္ခေပအပိုင်းအခြား၏ အပြင်ဘက်၌ ထိုဥဒကုက္ခေပတစ်ခုစာ
လောက်ပင်ရှိသော အရပ်ကို မလွန်မူ၍ တည်သော ရဟန်းသည်
လည်းကောင်း ကံကို ပျက်စေ၏။ ဤကား အလုံးစုံသော အဋ္ဌကထာတို့၌
ဆုံးဖြတ်ချက်တည်းဟု မိန့်သည်။ ဤ ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာအလို
ဥဒကုက္ခေပ၌ ကံပြုနေစဉ် ဒုတိယ ဥဒကုက္ခေပအတွင်း၌ ကံပြုဆဲ
ဟုတ်မဟုတ်၊ ရဟန်းတစ်ပါးမျှ ရှိခဲ့သော် ကံပျက်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်
ဟူမူ ထိုရဟန်း၏ ပတ်ဝန်းကျင် ရေသဲ တစ်ကျသည် ကံပြုသံဃာ၏
ရေသဲတစ်ကျနှင့် မလွတ်မည်ကြောင့်တည်း။

နတ္ထိ- မရှိ။ တသ္မာ- ထိုသို့ အညံ တတ္တကံ ယေဝပုဒ် မရှိသောကြောင့်၊ တဿ- ထိုထေရ်၏၊ အဓိပ္ပါယ်- အလိုတော်ကို၊ ပရိယေသိတဗ္ဗော- ရှာမှီးသင့်၏။

မဟာဝါအဋ္ဌကထာ ဥပေါသထက္ခန္ဓကဉ်းကား “ထို ဥဒကုက္ခေပ၏အတွင်း၌ ဟတ္ထပါသ်ကို စွန့်၍ တည်သူသည် ကံကို ပျက်စေ၏”ဟု ဤမျှသာ ဆို၍ အခြားတစ်နေရာ၌ အကယ်၍ များစွာသော ရဟန်းတို့သည် အသီးသီး ကံပြု ကုန်အံ့၊ အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည် မိမိတို့၏လည်းကောင်း၊ အခြားသော ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း ဥဒကုက္ခေပ အပိုင်းအခြား (နှစ်ခုတို့)၏ အကြား၌ တစ်ပါးသော ဥဒကုက္ခေပကို သီမန္တရိက်အလို့ငှာ ထားအပ်၏။ ထို့ထက် အလွန်သည် အပ်သည်သာ။ ထို့အောက် အယုတ်သည်ကား မအပ်ဟု ဆိုသည်” ဟု မိန့်သည်။ အဋ္ဌကထာကြီးဝယ် သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်ခန်း၌လည်း “အကယ်၍ နှစ်ခုသော သံဃာတို့သည် ဥပုသ်ကို ပြုကုန်အံ့၊ သတ္တဗ္ဗန္တရနှစ်ခုတို့၏ အကြား၌ တစ်ခုသော သတ္တဗ္ဗန္တရကို ဥပစာအလို့ငှာ ထားအပ်၏”ဟု မိန့်သည်။ အဋ္ဌကထာကြီးလာ ပထမစကားကို ကြည့်လျှင် ကံပြုရာ ဥဒကုက္ခေပအတွင်း၌ ဟတ္ထပါသ်ကို စွန့်၍ ရဟန်းတည်လျှင်သာ ကံပျက်သည်၊ ထို ဥဒကုက္ခေပ၏ အပြင်ဘက်၌ တည်လျှင်ကား ကံမပျက်ဟု ဆိုရာရောက်သကဲ့သို့ ရှိ၏။ ထို အတိုင်းပင် သာရတ္ထဒီပနီဒီကာဆရာ ယူတော်မူ၏။ (သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇၄။) ဤကဲ့သို့ အဋ္ဌကထာနှစ်ခု၌ အဆိုနှစ်မျိုးကို ဆိုခဲ့သည့်အတွက် ဒီကာဆရာ တို့လည်း အယူကွဲကြရသည်။ ဒီကာဆရာတို့နောက် ယနေ့တိုင်အောင်လည်း အယူကွဲလျက်ပင် ရှိကြရသည်။ သာရတ္ထဒီပနီဒီကာဆရာက ကင်္ခါဝိတရဏီလာ “အညံ တတ္တကံယေဝ” စသော စကားကို “ပါဠိ၌လည်း မရအပ်၊ အဋ္ဌကထာ ၌လည်း မရအပ်”ဟု ပယ်ပြီးနောက် “သံဃာနှစ်ခုတို့ အသီးအခြား ဥပုသ် စသော ကံကို ပြုရာ၌ ဆိုထားသောကြောင့် ကံပြုရာ ဥဒကုက္ခေပမှ အပ၌ တစ်ခုသော ဥဒကုက္ခေပကို မကျော်လွန်မူ၍ ဥပုသ်စသည်ကို ပြုခြင်းအကျိုးငှာ တည်သော သံဃာသည် သီမာသမ္ပေဒဖြစ်သောကြောင့် ကံကို ပျက်စေ၏” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် ဆိုအပ်လျှင် သင့်ရာပါ၏ဟု ဆိုသည်။ ဤဒီကာ နောက်သို့ပင် လိုက်၍ ယခုအခါ ဆရာတော်တို့လည်း ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌ ဒုတိယ ဌာတောအရ ကံပြုဆဲရဟန်းကို ယူရမည်။ ထို့ကြောင့် ကံပြုသံဃာ မဟုတ်ဘဲ ရေချိုးခြင်းစသော အကြောင်းကြောင့် တည်သော

အန္တောဥဒကုက္ကေပ သီမာယ- ဥဒကုက္ကေပသိမ်အတွင်း၌၊ ဥပစာရတ္ထာယ- သိမ်ဥပစာအလို့ငှာ၊ ဌပိတံ- ထားအပ်သော၊ ဥဒကုက္ကေပပရိစ္ဆေဒံ- ဥဒကုက္ကေပ အပိုင်းအခြားကို၊ အနတိက္ကမိတ္တာ- မကျော်လွန်မူ၍၊ ဣတိ- ဤသို့သော၊ အတ္ထော- အနက်အဓိပ္ပါယ်မျိုးကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော- ယူသင့်၏။ ထေရေန- ထေရ်သည်၊ အညထာ- တစ်ပါးတစ်ခြားအားဖြင့်၊ ပပဉ္စိတ္တာ- အကျယ်ချဲ့၍၊ လိခိတံ- ရေးသား အပ်ပြီ။

“သဘာဂဝတ္ထုနာ လဟူကာပတ္တိ”န္တိ- “သဘာဂဝတ္ထုနာ လဟူကာပတ္တိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သောကြောင့်၊ သဘာဂသံဃာဒိသေသံ- သဘာဂသံဃာဒိသေသံ(ဂရုက) အာပတ်ကို၊ အာရောစေတုံ- ထင်စွာလျှောက် ထားခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ- အပ်ပါသလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့။ ဒေသနာဂါမိနိ- လဟူကဖြစ်သော ဒေသနာဂါမိအာပတ်ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ညွှန်း၍၊ ဣဓ- ဤအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ဝဇ္ဇတိ- မအပ်ပါ။ တသ္မာ ဧဝ- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ သမုစ္စယက္ခန္ဓကေ- စူဠဝါအဋ္ဌကထာ သမုစ္စယက္ခန္ဓက၌၊ “သဘာဂသံဃာဒိသေသံ အာပန္နဿ ပန သန္တိကေ အာဝိ ကာတုံ န ဝဇ္ဇတိ၊ သစေ အာဝိကရောတိ၊ အာပတ္တိ အာဝိကတာ ဟောတိ၊ ဒုက္ကဋ္ဌာ ပန န မုစ္စတိ”တိ- “သဘာဂသံဃာဒိသေသံ ။ပ။ န မုစ္စတိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ သံယေန- ဝတ္ထုသဘာဂဖြစ်သော လဟူကအာပတ်သင့်သော သံဃာသည်၊ “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော ။ပ။ ပဋိကရိဿတိ”တိ- “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော ။ပ။ ပဋိကရိဿတိ” ဟူ၍၊ ဝတ္တာ- မဟာဝါပါဠိတော်အတိုင်း ဗျတ္တ

ရဟန်းအရာအထောင်ပင် ဒုတိယဥဒကုက္ကေပ၌ ရှိသော်လည်း ကံမပျက်ဟု ယူတော်မူကြသည်။ (သိမ်မျိုးစုံ မဟာဋီကာကျမ်းကြီး နှာ- ၇၀ ကြည့်ပါ။) ဝိမတိဋီကာဆရာကမူကား သာရတ္ထကို အပြစ်ဆို၍ ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ စကားနှင့် အဋ္ဌကထာကြီးစကားတို့ နည်းအားဖြင့် နှီးနှောမိကြောင်း အကျယ်မိန့်လေသည်။ (ဝိမတိ ဒု-၁၆၃။) မည်သို့ပင် ဖြစ်စေ စိတ်ချရသည့် ဘက်က နေရမည်ဆိုလျှင် ကင်္ခါအဆိုအတိုင်း ယူသင့်ပါသည်။ ယင်း၌ ဒုတိယ ဌိတောအရ ကံပြုဆဲဟုတ်မဟုတ် ရဟန်းကိုပင် ယူသင့်ပါသည်။ သိမ်သင်တန်း-၂၂၈။]

ပဋိဗလရဟန်းက ရွတ်ဆို၍၊ ဥပေါသထံ- ဥပုသ်ကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-
ယထာ- အပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ တိဟိ- သုံးပါးကုန်သော ဝတ္ထုသဘာဝ
လဟုကအာပတ်သင့် ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒွိဟိပိ- နှစ်ပါးကုန်သော
ဝတ္ထုသဘာဝလဟုကအာပတ်သင့် ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ အညံ-
အခြားသော၊ သုဒ္ဓံ- စင်ကြယ်သော ရဟန်းကို၊ ပဿိတွာ- မြင်တွေ့လတ်သော်၊
“ပဋိကရိဿာမ”- ကုစားပါကုန်အံ့၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝတွာ- ဆိုကုန်၍၊ ဥပေါသထံ-
ဥပုသ်ကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။” ဧကေနာပိ- တစ်ပါးတည်းသော
ဝတ္ထုသဘာဝလဟုကအာပတ် သင့်နေသော ရဟန်းသည်လည်း၊ “ပရိသုဒ္ဓံ-
စင်ကြယ်သော ရဟန်းကို၊ လဘိတွာ- ရလတ်သော်၊ ပဋိကရိဿာမိ- ကုစားပါအံ့၊”
ဣတိ- ဤသို့၊ အာဘောဂံ- နှလုံးသွင်းကို၊ ကတွာ- ပြု၍၊ ဥပေါသထံ- ဥပုသ်ကို၊
ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤကား ဝတ္ထုသဘာဝလဟုကအာပတ်
သင့်နေသော ရဟန်းတို့နှင့် စပ်၍ ဥပုသ်ပြုခွင့်ရပုံနည်း အဆုံးအဖြတ်တည်း။
အဋ္ဌကထာယမ္ပိ- ဝိနည်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ၌လည်း၊ “သာမန္တော ဘိက္ခု ဧဝမဿ
ဝစနိယော”^၁တိ- “သာမန္တော ဘိက္ခု ဧဝမဿ ဝစနိယော” ဟူသော၊ ဧတ္ထ- ဤပါဌ၌၊
သဘာဂေါ ဧဝ- မိမိနှင့် သင့်မြတ်သော သဘောတူရဟန်းကိုသာလျှင်၊ ဝတ္ထုဗော-
ပြောဆိုထိုက်၏။ ဟိ ယသွာ- အကြင် ကြောင့်၊ ဝိသဘာဂဿ- မိမိနှင့်သဘော
မတူသော ရန်သူရဟန်းအား၊ ဝုစ္စမာနေ- ပြောဆိုအပ်သည်ရှိလတ်သော်၊
ဘဏ္ဍာနကလဟသံဃဘေဒါဒိနိပိ- ငြင်းခုံခြင်း ရန်ဖြစ်ခြင်း သံဃာကွဲခြင်း အစရှိသည်
တို့သည်သော်လည်း၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ရကုန်၏။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ တဿ-
ထိုရန်သူရဟန်းအား၊ အဝတွာ- မပြောဆိုမူ၍၊ ဣတော- ဤအရပ်မှ၊ ဝုဋ္ဌဟိတွာ-
ထပြီးနောက်၊ ပဋိကရိဿာမိ- ကုစားအံ့၊” ဣတိ- ဤသို့၊ အာဘောဂံ- နှလုံးသွင်း

၁။ ဤ၌ ကာတုံ လဘတိဟု ရှိနေသည်၊ မသင့်။ ရှေ့၌ သံဃေန ကတ္တား
ရှိ၍ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိဟု ရှိနေမှ သင့်မည်။ နောက်စကားရပ်တို့၌လည်း
ဒွိဟိပိ ။ပ။ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ဧကေနာပိ ။ပ။ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ-ဟု ညီညွတ်စွာ
ရှိနေကြသည်။

ခြင်းကို၊ ကတွာ- ပြု၍၊ ဥပေါသထော- ဥပုသ်ကို၊ ကာတဗော- ပြုထိုက်၏၊ ဝါ- ပြုနိုင်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ- သီဟိုဠ်ခေတ်၌ ရှိခဲ့ဖူးသော အရှင်ဗုဒ္ဓဃောသထေရ်၏ မှီငြမ်းပြုရာ ရှေးအဋ္ဌကထာဖြစ်သော အန္ဓကဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝတွာ- ဆို၍၊ တဿ- ထိုအဋ္ဌကထာဆရာ၏၊ အပ္ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ- မပယ်မြစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့သော အနက်သဘောကို၊ ဒီပိတမေဝ- ပြအပ်ပြီးတော့သည်သာ။ “ယဒါ အညံ သုဒ္ဓံ ဘိက္ခံ၊ အနာပတ္တိကံ ပဿိဿတိ၊ တဒါ တဿ သန္တိကေ”တိ- “ယဒါ အညံ သုဒ္ဓံ ဘိက္ခံ၊ အနာပတ္တိကံ ပဿိဿတိ၊ တဒါ တဿ သန္တိကေ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဝိနည်းမဟာဝါပါဠိတော်၌ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ လဟုကဿေဝ- လဟုကအာပတ်အားသာလျှင်၊ အနုညာတတ္တာ- ခြွင်းချက်ဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သမုစ္စယက္ခန္ဓကေ- စူဠဝါအဋ္ဌကထာ သမုစ္စယက္ခန္ဓကဋ္ဌာ၊ ဝုတ္တတ္တာ- သဘာဝ သံယာဒိသေသ်ကို ကန့်မြစ်၍ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဘာဝသံယာဒိသေသ် ပန- သဘာဝသံယာဒိသေသ်အာပတ်ကိုကား၊ ဥတ္တိယာ- ဥတ်ဖြင့်၊ အာရောစေတွာ- လျှောက်ဆို၍၊ ဥပေါသထံ- ဥပုသ်ကို၊ ကာတု- ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။

(ၑ၁-၇) ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဒေဝဗြဟ္မာ- နတ်ဗြဟ္မာတို့ကို၊ “တိရစ္ဆာနဂတော”တိ- “တိရစ္ဆာနဂတော”ဟူသော၊ ပဒံ- ပုဒ်ကို၊ ဌပေတွာ- ကြဉ်ထား၍၊ ယေန ကေနစိ ပဒေန- တစ်စုံတစ်ခုသော ပုဒ်ဖြင့်၊ အသင်္ဂဟိတာပိ- မသိမ်းယူ အပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ဣမိနာ- ဤတိရစ္ဆာနဂတောပါဌ်ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတာ- သိမ်းယူ အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့သော အနက်သဘောကို၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြဆိုခြင်းငှာ၊ “ယဿ ဥပသမ္ပဒါ ပဋိက္ခိတ္တာ”တိ- “ယဿ ဥပသမ္ပဒါ ပဋိက္ခိတ္တာ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။

အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ “ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ စာတုမာသိ နိယံ- မိုးလေးလအဆုံး တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့၌၊ ပဝါရိတာနံ-

ပဝါရဏာ ပြုပြီးသော ရဟန်းတို့၏၊ သန္တိကေ- အထံ၌၊ အနုပဂတေန ဝါ- ပုရိမဝါမဆိုသော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ ဆိန္နဝဿေန ဝါ- ဝါပြတ်သော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌဝဿေန ဝါ- ဝါဆိုပြီးသော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊” ဣတိ- ဤသို့၊ အဝတွာ- မမိန့်မူ၍၊ “အနုပဂတေန ဝါ ဆိန္နဝဿေန ဝါ”တိ- ‘အနုပဂတေန ဝါ ဆိန္နဝဿေန ဝါ’ ဟူ၍၊ ဧတ္တကမေဝ- ဤမျှသာ၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ပန- ယုတ္တိကို ဆိုဦးအံ့၊ ဝုဋ္ဌဝဿော- ပစ္ဆိမဝါဆိုပြီးသော ရဟန်းသည်၊ တသ္မိံ ကာလေ- ထိုပစ္ဆိမဝါ ဒုတိယဝါကပ်နေချိန်၌၊ အနုပဂတတ္တာ- ပုရိမဝါမဆိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ “အနုပဂတော”တိ- ‘အနုပဂတ’ ဟူ၍၊ ဝါ- ပုရိမဝါ မကပ်သော ရဟန်းဟူ၍၊ သင်္ချိ- ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့၊ ဂတော- ရောက်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ သဗ္ဗာယ- အလုံးစုံသော ပရိသတ်သည်၊ ဝုဋ္ဌိတာယ- ထပြီးသော်၊ သဗ္ဗေ- အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည်၊ ဝုဋ္ဌဟိတွာ- ထ၍၊ ဂတေ- သွားလတ်သော်၊ သန္တိပါတေတုံ- စုဝေးကျရောက်စေခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ- မတတ်ကောင်း။ ဧကစ္စေ- အချို့ကုန်သော ရဟန်းတို့ကို၊ သန္တိပါတေတွာ- စုဝေးစေ၍၊ ပါရိသုဒ္ဓိ- ပါရိသုဒ္ဓိကို၊ အာရောစေတုံ- ပြောဆိုလျှောက်ထားခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဥတ္တိံ- ဥတ်ကို၊ ဌပေတွာ- ထား၍၊ ကတ္တဗ္ဗသံဃကမ္မာဘာဝါ- ပြုအပ်သော သံဃကံ၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝဂ္ဂံ- ဝဂ်ဖြစ်သော ကံသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ ဝိသဇ္ဇနာ- အဖြေတည်း။ ပဝါရဏာယပိ- ပဝါရဏာ၌လည်း၊ ဧသေဝ နယော- ဤနည်းပင်တည်း။ ဟိ- ဆက်ဦးအံ့၊ အယံ- ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သည်ကား၊ ဧတ္ထ- ဤ ပဝါရဏာ၌၊ ဝိသေသော- အထူးတည်း။ ပုရိမိကာယ- ပုရိမဝါကပ်ရာနေ၌၊ ဥပဂတေဟိ- ဝါကပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့ထက်၊ ပစ္ဆိမိကာယ- ပစ္ဆိမဝါကပ်ရာနေ၌၊ ဥပဂတာ- ဝါကပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ထောကတရာ စေဝ- သာ၍ နည်းပါး ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ သမသမာ စ- အညီအမျှသော်လည်းကောင်း၊ သစေ ဟောန္တိ- အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့။ သံဃ ပဝါရဏာယ စ- သံဃပဝါရဏာ၌လည်း၊ ဂဏံ- ဂိုဏ်းကို၊ သစေ ပူရေန္တိ- အကယ်၍ ပြည့်စေကုန်အံ့။ သံဃပဝါရဏာဝဿေန- သံဃပဝါရဏာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဥတ္တိံ- ဥတ်ကို၊ ဌပေတဗ္ဗာ- ထားထိုက်၏။ ဣတိ- ကား၊ ဝိသေသော- အထူးတည်း။

“ဧကောဝ ဘိက္ခု ဟောတိ ။ပ။ အညေသံ အနာဂတဘာဝံ ဥ တွာ”တိ-
 “ဧကောဝ ဘိက္ခု ဟောတိ ။ပ။ အညေသံ အနာဂတဘာဝံ ဥ တွာ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-
 ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဓိဋ္ဌာနပေါသထံ- အဓိဋ္ဌာန်
 ဥပုသ်ကို၊ သီမံ- သိမ်သို့၊ ပဝိသိတွာ- ဝင်၍၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ-
 မတတ်ကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆရာတို့ ဆိုကြကုန်၏။

“ကိံ သံဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စ”န္တိ- “ကိံ သံဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စ” ဟူသော၊ ဣဒံ- ဤ
 စကားရပ်ကို၊ ဥတ္တိ- ဥ တ်ကို၊ ဌပေတွာ- ထား၍၊ ဝါ- ထားပြီးနောက်မှ၊ န ဝတ္တဗ္ဗံ-
 မဆိုသင့်။ ဟိ ယသွာ- အကြံကြောင့်၊ တံ- ထိုပုဗ္ဗကိစ္စကို၊ ဥတ္တိတော- ဥ တ်မှ၊
 ပုရေတရမေဝ- ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ကရိယတိ- ပြုအပ်၏။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊
 “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ ကိံ သံဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စံ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ”န္တိ-
 “သုဏာတု ။ပ။ ပတ္တကလ္လံ” ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ- ရွတ်ဆိုထိုက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏၊
 ဝါ- ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ- ရွတ်ရမလိုလို ဖြစ်နေ၏။ ဣတိ- ဤကား လျဉ်းပါးဖွယ်တည်း။
 တထာပိ- ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ န ဝတ္တဗ္ဗံ- ဤသို့ကား မရွတ်ဆိုသင့်။ ဟိ-
 မှန်၏၊ တံ- ထိုပုဗ္ဗကိစ္စကို၊ ဥတ္တိယာ- ဥ တ်၏၊ အန္တော- အတွင်း၌၊ န ကရိယတိ-
 ပြုအပ်သည် မဟုတ်၊ ဣတိ- ဤကား အဖြေတည်း။ ဧဝံ သန္တေ- ဤသို့
 ဖြစ်လတ်သော်၊ ပယောဇနာဘာဝါ- အကျိုးမရှိခြင်းကြောင့်၊ ဧတံ- ဤစကားရပ်ကို၊
 န ဝတ္တဗ္ဗံ- မရွတ်ဆိုသင့်။ ဣတိ- ဤသို့သော အဓိပ္ပါယ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-
 သက်ရောက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့။ ယထာ
 ဂတဌာနေ ဧဝ- ရောက်ရာနေရာ၌ပင်၊ ဝတ္တဗ္ဗတော- ရွတ်ဆိုထိုက်သောကြောင့်၊
 န အာပဇ္ဇတိ- မရွတ်ထိုက်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်မသင့်ရောက်ပါ။ ပရပဒါပေက္ခတာယ-
 ပုဒ်တစ်ပါးကို ငဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (န အာပဇ္ဇတိ)- မရွတ်ထိုက်ဟူသော
 အဓိပ္ပါယ်မသင့်ရောက်ပါ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ- ဆိုလိုသည်၊
 ဟောတိ- ၏။ ဣဒံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ- ဤပုဗ္ဗကိစ္စကို၊ အကတွာ- မပြုမူ၍၊ ဥပေါသထကမ္ပံ-
 ဥပုသ်ကံကို၊ ကရောန္တော- ပြုသော၊ သံဃော ဝါ- သံဃာသည်လည်းကောင်း၊
 ပုဂ္ဂလော ဝါ- ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဌပနက္ခေတ္တာတိက္ကမေ- ရပ်တန့်ရာ
 ခေတ်ကို ကျော်လွန်ခြင်းကြောင့်၊ အာပဇ္ဇတိ- အာပတ်သင့်၏။ ဟိ- မှန်၏၊ တသ္မိ
 ခေတ္တေ- ထိုရပ်တန့်ရာခေတ်ကို၊ အတိက္ကန္တေ- ကျော်လွန်ပြီးလတ်သော်၊

သမ္ပဇ္ဇနာဒိကရဏေ- တံမြက်လှည်းခြင်း စသော ပုဗ္ဗကိစ္စကို ပြုခြင်း၌၊
 အာပတ္တိမောက္ခော- အာပတ်မှ လွတ်ခြင်းသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်၊ ကသ္မာ- အဘယ့်
 ကြောင့်နည်း၊ တဿာ အာပတ္တိယာ- ထိုအာပတ်၏၊ ဥပေါသထကမ္မတော-
 ဥပုသ်ကံမှ၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ကတ္တဗ္ဗကမ္မာကရဏပစ္စယတ္တာ- ပြုသင့်သောအမှုကို
 မပြုလုပ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ သာ-
 ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဧတ္တာဂတသမ္ပဇ္ဇနမုသာဝါဒါပတ္တိ ဝိယ- ဤနိဒါန်း၌
 လာသော သမ္ပဇ္ဇနမုသာဝါဒ အာပတ်ကဲ့သို့၊ ကမ္မပရိယောသာနာပေက္ခာ-
 ကံ၏ပြီးဆုံးခြင်းကို ရှုခဲ့သည်၊ ဝါ- ကံပြီးသည်အထိ စောင့်ဆိုင်းနေသည်၊ န ဟောတိ-
 မဖြစ်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “ပါရိသုဒ္ဓိ အာယသုန္နော အာရောစေထ”တိ- “ပါရိသုဒ္ဓိ
 အာယသုန္နော အာရောစေထ” ဟူ၍၊ ဝတ္ထုကာမော- လျှောက်ထားခြင်းငှာ အလို
 ရှိသော၊ ပါတိမောက္ခဒ္ဒေသကော- ပါတိမောက် ရွတ်ပြသော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊
 ပဌမမေဝ- ပါရိသုဒ္ဓိကို လျှောက်စေခြင်းမှ ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ ပါရိသုဒ္ဓိပါရိသုဒ္ဓိ
 ပစ္စယံ- ပါရိသုဒ္ဓိ အပါရိသုဒ္ဓိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ ပုဗ္ဗကိစ္စံ- ပုဗ္ဗကိစ္စကို၊
 သရာပေတိ- အမှတ်ရစေ၏။ ဟိ- ခဲ့ဦးအံ့၊ ကတံ- ပြုအပ်သော၊ တံ-
 ထိုပုဗ္ဗကိစ္စသည်၊ ပါရိသုဒ္ဓိပစ္စယော- ပါရိသုဒ္ဓိ၏ အကြောင်းသည်၊ ဝါ- ထိုပုဗ္ဗကိစ္စကို
 မပြုမိ၍ သင့်ရောက်နိုင်သော အာပတ်မှ စင်ကြယ်ဖို့ရန် အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ-
 ၏။ အကတံ- မပြုအပ်ခဲ့မိသော၊ တံ- ထိုပုဗ္ဗကိစ္စသည်၊ အပါရိသုဒ္ဓိပစ္စယော-
 အပါရိသုဒ္ဓိ၏ အကြောင်းသည်၊ ဝါ- အာပတ်သင့်၍ မစင်ကြယ်ဖို့ရန်
 အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ- ၏။ တေနေဝ- ထို့ကြောင့်ပင်၊ ဥဘယာပေက္ခာဓိပ္ပါယေန-
 ပါရိသုဒ္ဓိပစ္စယ အပါရိသုဒ္ဓိပစ္စယနှစ်ပါးစုံကို ငဲ့ကွက်သော အလိုအားဖြင့်၊ ကတံ-
 ပုဗ္ဗကိစ္စကို ပြုအပ်ပြီးပြီလော၊ အကတံ- မပြုရသေးဘူးလော၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 အဝတ္တာ- မဆိုမူ၍၊ ဝါ- လျှောက်ထားမနေတော့ဘဲ၊ “ကိ သံဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စ”မိစ္စေဝ-
 “ကိ သံဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စ” ဟူ၍သာလျှင်၊ အာဟ- လျှောက်ဆိုပြီ။ တတ္ထ- ထိုနိဒါန်း၌၊
 တာဝ- ကတပက္ခမှ ရှေးဦးစွာ၊ အကတပက္ခေ- ပုဗ္ဗကိစ္စမပြုသော ရဟန်းဘက်၌၊
 ပါရိသုဒ္ဓိအာရောစနက္ကမနိဒဿနတ္ထံ- ပါရိသုဒ္ဓိလျှောက်ပုံအစဉ်ကို ညွှန်ပြခြင်းငှာ၊
 (နှာ-၈) ပရတော- နောက်၌၊ “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ သော အာဝိကရေယျာ”တိ
 စ- “ယဿ ။ပ။ အာဝိကရေယျာ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကတပက္ခေ- ပုဗ္ဗကိစ္စပြုသော

ရဟန်းသံဃာဘက်၌၊ “အသန္နိယာ အာပတ္တိယာ တုဏှိ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ စ- “အသန္နိယာ အာပတ္တိယာ တုဏှိ ဘဝိတဗ္ဗ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝက္ခတိ- လျှောက်ဆိုလိမ့်လတ္တံ့။

“သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေန စတူဟိ ဘိက္ခုဟိ သန္နိပတိတွာ”တိ စ- “သဗ္ဗန္တိမေန န ။ပ။ သန္နိပတိတွာ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဥပေါသထကရဏတ္ထံ သန္နိပတိတေ သံဃေ ဗဟိ ။ပ။ အဒေန္တေန ဆန္ဒော ဒါတဗ္ဗော”တိ စ- “ဥပေါသထကရဏတ္ထံ သန္နိပတိတေ သံဃေ ဗဟိ ။ပ။ အဒေန္တေန ဆန္ဒော ဒါတဗ္ဗော” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။” ပန- ဗျတိရိတ်ကား၊ (သံဃေ)- သံဃာသည်၊ အသန္နိပတိတေပိ- စုဝေးပြီးမဟုတ်သော်လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ- ဆန္ဒပေးခြင်းငှာ အပ်၏။ ဟိ- မှန်၏။ ဣဒံ- ဤဥပေါသထကရဏတ္ထံ စသော စကားကို၊ ဆန္ဒဒါနသမယဒဿနတ္ထံ- ဆန္ဒပေးရာချိန်အခါကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဥပေါသထကရဏတ္ထံ- ဥပုသ်ပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ သံဃေ- သံဃာသည်၊ သန္နိပတိတေ- စုဝေးပြီးသော်၊ ဗဟိ- ပြင်ပ၌၊ ဥပေါသထံ- ဥပုသ်ကို၊ ကတွာ- ပြုပြီး၍၊ အာဂတဿ- ရောက်လာသော ရဟန်းအား၊ ကတ္တဗ္ဗကာရဒဿနတ္ထု- ပြုထိုက်သော အခြင်းအရာကို ပြဆိုခြင်းအကျိုးငှာလည်း၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ပဓာနဃရဝါသိနော- ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၌ နေကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ပဓာနဃရံ- ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့၊ ပဝိသိတုကာမာ- ဝင်လိုကုန်သည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်ကုန်၍၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ သဘာဂဘိက္ခုနံ- သဘောတူ ရဟန်းတို့အား၊ ဆန္တံ- ဆန္ဒကို၊ ဒတွာ- ပေး၍၊ သံဃော- သံဃာသည်၊ သစေ သန္နိပတတိ- အကယ်၍ စုဝေးအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ စုဝေးသည်ဖြစ်သော်၊ “မယံ- တပည့်တော်၏၊ ဆန္ဒော- ဆန္ဒကို၊ အာရောစေတဗ္ဗော- ပြောဆိုလျှောက်ထားထိုက်ပါ၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝတွာ- ပြောဆို၍၊ ပဓာနဃရံ- ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့၊ ပဝိသန္တိ- ဝင်ကြကုန်၏။ အယံ- ဤသည်ကား၊ သီဟဠဒီပေ- သီဟိုဠ်ကျွန်း၌၊ ပယောဂေါ- ဆန္ဒပေးကိစ္စ၌ အားထုတ်ပုံတည်း။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ အာရောစေန္တေန- ဆန္ဒလျှောက်သော ရဟန်းသည်၊ သန္နိပတိတေ- သံဃာစုဝေးပြီးသော်၊ အာရောစေတဗ္ဗံ- လျှောက်ထားထိုက်၏။ ပဉ္စသု- ငါးပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခုသု-

ရဟန်းတို့သည်၊ ဧကသ္မိ- တစ်ခုတည်းသော၊ ဝိဟာရေ- ကျောင်း၌၊ ဝသန္တေသု-
နေကုန်လတ်သော်၊ ဧကဿ- တစ်ပါးသော ရဟန်း၏၊ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ-
ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို၊ အာဟရိတွာ- ဆောင်၍၊ စတုန္ဒ- လေးပါးကုန်သော ရဟန်း
တို့အား၊ ပါတိမောက္ခ- ပါတိမောက်ကို၊ ဥဒ္ဓိသိတုံ- ရွတ်ပြခြင်းငှာ၊ အနုညာတတ္တာ-
ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ‘သံဃေ- သံဃာသည်၊ သန္နိပတိတေ-
စည်းဝေးပြီးသော်၊ ဆန္ဒော- ဆန္ဒကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော- ယူထိုက်၏။ အာရောစေတဗ္ဗော-
လျှောက်ထားထိုက်၏။’ ဣတိ ဣဒံ ဝစနံ- ဤ စကားရပ်သည်၊ နိရတ္ထကံ ဝိယ-
အကျိုးမရှိသော စကားကဲ့သို့တည်း။”

“ထေယျသံဝါသကော ပဋိဇာနာတီ”တိ- ထေယျသံဝါသကော ပဋိဇာနာတီ
ဟူ၍၊ ဝစနတော- မဟာဝါပါဠိတော်၌၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ သာမဏေရေန-
ကိုရင်သာမဏေသည်၊ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ- ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို၊ အာဟဋ္ဌာ- ဆောင်ယူ
အပ်သည်၊ သမာနာပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ကမ္မံ- ကံကို၊ န
ကောပေတိ- မပျက်စေ၊” ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ “ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ဆန္ဒံ-
ဆန္ဒကို၊ ဒတွာ- ပေးထားပြီး၍၊ ဗဟိသီမာဂတော- သိမ်၏ပြင်ပသို့ ရောက်သည်၊
ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ သစေ ပဝိသတိ- အကယ်၍ ဝင်အံ့၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊

၁။ နိရတ္ထကံ ဝိယ။ ။ ၄-ပါးဥပုသ်ပြုရာ၌ ဆန္ဒဆောင်ရဟန်း မလာသေး
သုံးပါးသာ စုပြီးရှိနေရကား “သံဃေ သန္နိပတေ” မဆိုနိုင်ပါ။ သို့သော်
ဆန္ဒဆောင် ရဟန်းရောက်က လေးပါးပင်ဖြစ်ရကား သံဃေ သန္နိပတေ
ဆိုနိုင်တော့သည်။ ထို့ကြောင့် ဤစကားသည် အကျိုးမရှိ မဟုတ်
သော်လည်း အကျိုးမရှိသယောင်ယောင် ဖြစ်နေသည် ဟူလို။ ဤလို
အခြေအနေမျိုး ရောက်လျှင်ကား ဆန္ဒဆောင်ရဟန်းကိုပါ ထည့်သွင်း၍
ရေတွက်ရမည် ဖြစ်သည်။ သံဃာအမည်ကိုလည်း ရပါသည်။ “ပဉ္စသု
ဧကဿ ဆန္ဒံ အာဟရိတွာ စတုဟိ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ
ဝဒန္တိ၊ တံ ယုတ္တံ၊ ဆန္ဒဟာရကေ ဘိက္ခုနံ သန္တိကံ ပတ္တေ တေန သံဃော
ပဟောတိ၊ တသ္မာ ဆန္ဒော သံဃပုတ္တော ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ [ဝဇီရ၊
၄၆၂]။

ဆန္ဒဂ္ဂဟဏကိစ္စံ- ဆန္ဒခံယူခြင်းကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ- မရှိတော့။ တဿ- ထိုဆန္ဒပေးသော ရဟန်း၏၊ ပယောဂေါ- အားထုတ်ခြင်းကို၊ သီမာသမ္ပုတိဝသေန- သိမ်သမုတ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။” ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ “ဆန္ဒဒါနေ- ဆန္ဒပေးရာ၌၊ တိက္ခတ္တံ- သုံးကြိမ်၊ ဝစနေ- ဆိုခြင်း၌၊ ဣဒံ- ဤဆိုအပ်လတံသည်ကား၊ ပယောဇနံ- အကျိုးတည်း။ “ပဌမံ- ရှေးဦးစွာသော ‘ဆန္ဒံ ဒမ္မိ’ ပုဒ်သည်၊ သမဂ္ဂဘာဝံ- ညီညွတ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒုတိယံ- နှစ်ခုမြောက်သော ‘ဆန္ဒံ မေ ဟရ’ ပုဒ်သည်၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ ဝိဓာတဗ္ဗဘာဝံ- စီရင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ တတိယံ- သုံးခုမြောက် ‘ဆန္ဒံ မေ အာရောစေဟိ’ ပုဒ်သည်၊ ဆန္ဒဟာရကဿ- ဆန္ဒဆောင်ယူသော ရဟန်း၏၊ ဒုက္ကဋ္ဌမောစနံ- ဒုက္ကဋ္ဌမှလွတ်ခြင်းကို၊ ဒီပေတိ- ပြ၏။” ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေန- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာကျမ်းဆရာသည်၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။”

၁။ အဆို သုံးရပ်။ ။အဆိုသုံးရပ်ပြရာ၌ ပဌမအဆိုနှင့် ဒုတိယအဆိုတို့သည် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာကျမ်းစာတွင် မရှိပါ။ တတိယအဆိုသည် ဝဇီရဗုဒ္ဓိ ဋီကာစာမျက်နှာ ၄၆၃ တွင် ပြဆိုပါရှိသည်။ သို့သော်လည်း အဆိုသုံးရပ်လုံး ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာရေးသားခဲ့ကြောင်း မိန့်ဆိုထားရကား ဤဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာကျမ်းအပြင် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာရေးသားသော အခြားဂဏ္ဍိပုဒ် စသည်၌ ပါရှိသည်ဟု ယူဆရသည်။

ဆန္ဒပေးသုံးပုဒ်တွင် ပဌမပုဒ်သည် သံဃာညီညွတ်မှုသာ ဆန္ဒပေးမှုဖြစ်နိုင်သောကြောင့် သံဃာညီညွတ်မှုကို ပြရာရောက်သည်။ ဒုတိယပုဒ်သည် ဆန္ဒဆောင်ရဟန်း၏ တာဝန်ယူမှု နောက်လုပ်ငန်းများ ဆက်လုပ်ရမှုကို ပြရာ ရောက်သည်။ တတိယပုဒ်သည် ဆန္ဒကို ပရိသတ်တွင် ပြောဆိုမှုကြောင့် ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်မှ လွတ်ခြင်းကို ပြရာရောက်သည်။ ဒီပေတိဖြင့် “ဒဿေတိပုဒ်၊ ပြ၍ထုတ်၊ မုချအမှန်ပေ။ ဒီပေတိသာ၊ ရှိလေရာ၊ ဥပစာမှတ်လေ” ဆိုသည့် အတိုင်း ထိုသုံးပုဒ်အဓိပ္ပါယ်တို့သည် ဥပစာစကားသွယ်ဝိုက်အဓိပ္ပါယ်ပြစကားတို့ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။ ထို့ကြောင့် နည်းအမျိုးမျိုး မိန့်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဗိဠာလသင်္ခလိကာ - ကြောင်နှောင် သံခြေချင်းကို၊ ဗဒ္ဒါဝ- ဖွဲ့အပ်သည်သာ၊
ဟောတိ။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ အန္တောဂေဟေ ဧဝ- ကြောင်နှောင်အိမ်
အတွင်း၌သာလျှင်၊ သမ္ပယောဇနတ္တာ- ယှဉ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ သာ-
ထိုသံခြေချင်းအတွင်းသည်၊ ကတ္တစိ- တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်သို့၊ န ဂစ္ဆတိ ယထာ-
မသွားသကဲ့သို့၊ တထာ- ထို့အတူ၊ သာပိ- ထိုပါရီသုဒ္ဓိသည်လည်း၊ ကတ္တစိ-
တစ်စုံတစ်ခုသော ရဟန်းသို့ န ဂစ္ဆတိ- မရောက်။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယ်-
အလိုရှိအပ်သော အနက်သဘောတည်း။ (ကင်္ခါဘာဋီ ၈၈ ရှု။) ဗိဠာလသင်္ခလိကာ-
ကြောင်နှောင်သံခြေချင်းမှ (အပါဒါန်)၊ ဣတရထာ- တစ်ပါးသော အခြင်းအရာ
အားဖြင့်၊ အတ္ထေ- ရိုးရိုးသံခြေချင်းဟူသော အနက်ကို (လက္ခဏဝန္တ)၊ ဂယုမာနေ-
ယူအပ်လတ်သော် (လက္ခဏ)၊ ဝိသေသနံ- ဗိဠာလဟူသော ဝိသေသနသည်၊
နိရတ္ထကံ- အကျိုးမရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယေန-
ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာဆရာသည်၊ ဂဟိတံ- ယူအပ်ပြီ။

“ဟိ- မေးသင့်၏၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊ တံ- ထိုပုဗ္ဗကိစ္စ
ကိုးပါးကို၊ အကတ္တာ- မပြုမူ၍၊ ဥပေါသထံ- ဥပုသ်ကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န
ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။” ဣတိ- သို့၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ဒဿိတတ္တာ- ပြုအပ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ “ဟိ- မှန်၏၊ ဣဒံ ဥဘယံပိ- ဤဥတုလျှောက်ခြင်း ရဟန်း
ရေတွက်ခြင်း နှစ်ပါးစုံကိုလည်း၊ (ကတွာဝ- ပြုပြီး၍သာ၊ ဝါ- ပြုပြီးမှသာ၊
ဥပေါသထော- ကို၊ ကာတဗ္ဗာ- ၏)။” ဣတိ- ဤသို့၊ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်၊
ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့၊ သေသာနိ-
ကြွင်းကုန်သော ပုဗ္ဗကိစ္စတို့ကို၊ ထေရေန- မထေရ်ကြီးသည်၊ အာဏတ္တေန- စေခိုင်း
ခံရသော ရဟန်းသည်၊ ကာတဗ္ဗာနိ- ပြုထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်း၊
ဒဿိတာနိ- ပြုအပ်ကုန်၏။ ပန- အဖို့ တစ်ပါးကား၊ ဝါ- အထူးကား၊ ဣမေ ဒွေ-
ဤဥတုက္ခာန ဘိက္ခုဂဏန နှစ်ပါးတို့ကို၊ ထေရေန ဝါ- ထေရ်ကြီးသည်သော်
လည်းကောင်း၊ ပါတိမောက္ခဒွေသကေန ဝါ- ပါတိမောက်ရွတ်ပြသော ရဟန်းသည်
သော်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တိဋ္ဌပနကေန ဝါ- ဥတ်ထားသော ရဟန်းသည်သော်
လည်းကောင်း၊ ယေန ဝါ တေန ဝါ- အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော ရဟန်းသည်
သော်လည်းကောင်း၊ ကာတဗ္ဗာနိ- ပြုထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်း၊

ဒဿိတာနိ- ပြအပ်ကုန်၏။ သမ္ပန္နာဒီနိ- တံမြက်လှည်းခြင်း စသော ကိစ္စတို့သည်၊
တတ္ထ တတ္ထ- ထိုထိုနေရာ၌၊ တာဒိသာနိ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သော၊ ပယောဇနာနိ-
အကျိုးတို့ကို၊ နိပ္ပါဒေန္တိ- ပြီးစေကုန်၏။ ဣမေ ဒွေ ပန- ဤဥတုက္ခာန ဘိက္ခုဂဏန
နှစ်ပါးတို့သည်ကား၊ တတ္ထ တတ္ထ- ထိုထိုနေရာ၌၊ ကိဗ္ဗိ- တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကမ္မံ-
အမှုကို၊ န သာဓေန္တိ- မပြီးစေကြကုန်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “ဣမိနာ- ဤနှစ်ပါးဖြင့်၊
ကိ- အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊” ဣတိ- သို့၊ အဝတ္တာ- မဆိုမူ၍၊ ကာတဗ္ဗမေဝ-
ပြုလုပ်ထိုက်သည်သာတည်း။ ဣတိ- သို့၊ ဒဿေတုဉ္စ- ပြခြင်းငှာလည်းကောင်း၊
“ဣဒမ္ပိ ဟိ ဥဘယ”န္တိ အာဒိ- “ဣဒမ္ပိ ဟိ ဥဘယံ” ဤသို့ စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ-
အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ “အာယသ္မန္တာနံ ပါဒေ ဝန္တတီ”တိ ဣဒံ- “အာယသ္မန္တာနံ
ပါဒေ (နှာ-၉) ဝန္တတီ” ဟူသော ဤစကားကို၊ ဂဏဝသေန- သုံးပါးဥပုသ်ပြု
နှစ်ပါးဥပုသ်ပြုကြသော ဂိုဏ်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝတ္တာ- သုံးဝါကျပေါင်း မိန့်၍၊
ပုဂ္ဂလဝသေန- အလျှောက်ထားခံ ပုဂ္ဂိုလ်၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ န ဝုတ္တံ-
နောက်သုံးဝါကျ မဆိုအပ်တော့ (ကင်္ခါဘာဋီ ၉၄ ရှု)။ ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်
နည်း၊ တေန- ထိုဩဝါဒပဋိဂ္ဂါဟကရဟန်းသည်၊ အာရောစေတဗ္ဗဿ-
လျှောက်ထားအပ်သော၊ ဝါ- လျှောက်ဆိုခြင်းကို ခံယူထိုက်သော၊ အညဿ-
ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါး တစ်ခြား၏၊ အဘာဝါ- မရှိသောကြောင့်တည်း။

သံဃဿ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ဟောတီတိ- သံဃဿ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ဟောတိ ဟူသည်ကား၊
သံဃေန- သံဃာအားလုံးသည်၊ ပါတိမောက္ခံ- ကို၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ- ရွတ်ပြအပ်သည်၊ ဝါ-
ရွတ်ပြသည်မည်တော့သည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဣတိ အတ္ထော- ဤကား အနက်
တည်း။ သမဂ္ဂဿ ဟိ သံဃဿာတိ ဧတ္ထ- သမဂ္ဂဿ ဟိ သံဃဿ ဟူသော
ဤပါဌ်၌၊ သမဂ္ဂဘာဝဿ- ညီညွတ်သည်၏ အဖြစ်၏၊ ကာယသာမဂ္ဂိကာရဏတ္တာ-
ကာယသာမဂ္ဂိအကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒေါသော- အပြစ်သည်၊ နတ္ထိ-
မရှိတော့သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့။ တံ- ထိုကာယ
သာမဂ္ဂိမျှဖြင့် အပြစ်မရှိခြင်းသည်၊ န- မဟုတ်ပါ။ ကသ္မာ- နည်း၊ ဥဒ္ဓေသေပိ-
ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသ၌လည်းကောင်း၊ သဝနေပိ- နားစိုက် နာယူခြင်း၌လည်းကောင်း၊
သမဂ္ဂဘာဝဿ- ညီညွတ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ- အလိုရှိအပ်သည်၏

အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ “သုဏာတု မေ ဘန္တေ”တိ ဣမိနာ- “သုဏာတု မေ ဘန္တေ” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ သဝနေ- စိတ်ဝင်တစား နားထောင်ခြင်း၌၊ သဗ္ဗေဟိ- အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့နှင့်၊ ဧကိဘူတဘာဝတော- (ကာယကံရှင်ပါတိမောက်ပြု ရဟန်းပါ) တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်သည် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ စိတ္တသာမဂ္ဂိ- စိတ်အားဖြင့် ညီညွတ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒီပေတိ- ပြ၏။

သဗ္ဗိစ္စ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇတီတိ ဧတ္ထ- သဗ္ဗိစ္စ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အနာဒရိယဝသေန- သိက္ခာပုဒ်တော်ကို မရိုသေသည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အာပဇ္ဇန္တော ဧဝ- သင့်ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ၊ အလဇ္ဇီ- အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတရော- အဋ္ဌကထာလာ အညာဏတာ စသော အကြောင်း ငါးပါးကြောင့် အာပတ်သင့်သော အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အလဇ္ဇီ- သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ အာပတ္တိ ပရိဂ္ဂဟတီတိ ဧတ္ထ- အာပတ္တိ ပရိဂ္ဂဟတိ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ လဇ္ဇာယ- ရှက်ခြင်းကြောင့်၊ ပရိဂ္ဂဟန္တော- လျှို့ဝှက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အလဇ္ဇီ- သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ‘ဣမိနာ- ဤအာပတ်ဖြင့်၊ ကိ- အဘယ်ဖြစ်အံ့နည်း၊’ ဣတိ- ဤသို့ အနာဒရိယဝသေန- မရိုသေသည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပရိဂ္ဂဟန္တော- လျှို့ဝှက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အလဇ္ဇီ- သည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဣတိ စ- ဤသို့ လည်းကောင်း၊ ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေန- သည်၊ လိခိတံ- ရေးသားအပ်ပြီ။”

(ယဿ သိယာ အာပတ္တိတိ- ယဿ သိယာ အာပတ္တိ ဟူသော၊ ဧတ္ထ- ဤပါဌ်၌၊ အာပတ္တိ နာမ- အာပတ်မည်သည်ကို၊) “သတ္တန္တံ အာပတ္တိက္ခန္ဓာန”န္တိ- ဟူ၍၊ န ဝတ္တပ္ပံ- မဆိုထိုက်။ ‘ဆန္တံ’န္တိ- ဆန္တံ ဟူ၍၊ ဝတ္တပ္ပံ- ဆိုထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ စောဒေယျ- အကယ်၍ စောဒနာငြားအံ့။ သတ္တန္တမေဝ- သတ္တန္တံ သာလျှင်တည်း၊ ဣတိ- သို့၊ ဝတ္တပ္ပံ- ၏။ ဟိ- မှန်၏။ ဝါ- ချဲ့ဦးအံ့၊ ပါရာဇိကာပတ္တိ- ပါရာဇိကအာပတ်သို့၊ အာပန္နော- သင့်ရောက်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ သာပတ္တိကဘာဝံ- ပါရာဇိကအာပတ်နှင့်တကွဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ သစေ ပကာသေတိ- အကယ်၍ ထင်ရှားပြအံ့။ သံဃဿ-သံဃာ၏၊ ဥပေါသထော စ-

ဥပုသ်သည်လည်း၊ သမ္ပဇ္ဇတိ- ပြည့်စုံ၏။ တဿ- ထိုမိမိပါရာဇိကအာပတ် သင့်နေကြောင်း ဖွင့်ဟဝန်ခံသူ၏။ ဂိဟိဘာဝေန ဝါ- လူဝတ်ကြောင်၏အဖြစ် အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရဘာဝေန ဝါ- ကိုရင်ကြီး၏အဖြစ် အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သုဒ္ဓိ စ- စင်ကြယ်ခြင်းသည်လည်း၊ ဟောတိ- ၏။ ဣတိ- ဤကား အဖြေတည်း။

ဧကစ္စေ အာစရိယာ နာမ- ဧကစ္စေ အာစရိယမည်သည်၊ ဓမ္မဘာရိကော- ဓမ္မဘာရိကမည်သော၊ အာစရိယော ကိရ- ဆရာဖြစ်သတဲ့၊ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ ဧဝံ- အဋ္ဌကထာလာအတိုင်း ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့။ ယာဝတတိယာနုသာဝနာ နာမ- မည်သည်၊ တိက္ခတ္ထံ- သုံးကြိမ်၊ ဝစနံ- ဆိုရခြင်းတည်း။ တထာ- ထိုသုံးကြိမ်တိုင်တိုင်အားဖြင့်၊ ပါဠေ- ရှေ့မာတိကာပါ၌၊ အနာဂတတ္တာ- မလာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ “ယာဝတတိယံ အနုသာဝိတ”န္တိ- “ယာဝတတိယံ အနုသာဝိတံ” ဟူသော၊ ပဒမေဝ- ပုဒ်ကိုသာလျှင်၊ ဒိသ္မာ- တွေ့မြင်ရ၍၊ ဝါ- တွေ့မြင်ရလေသောကြောင့်၊ “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ၊ သော အာဝိကရေယျာ”တိ- “ယဿ ။ပ။ အာဝိကရေယျ” ဟူသော၊ ဣဒံ- ဤဝါကျသည်၊ “အာပတ္တိ- အာပတ်သို့၊ သစေ အာပန္နာ- အကယ်၍ သင့်ရောက်ကုန်အံ့။ တုမေ- သင်တို့သည်၊ အာဝိကရောထ- ထင်စွာ ပြုကြပါကုန်၊” ဣတိ- သို့၊ ဣမမတ္ထံ- ဤအနက်သဘောကို၊ ဒီပေတိ- ပြ၏။ “အသန္တိယာ အာပတ္တိယာ တုဏှိ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ- “အသန္တိယာ အာပတ္တိယာ တုဏှိ ဘဝိတဗ္ဗံ” ဟူသော၊ ဣဒမ္ပိ- ဤဝါကျသည်လည်း၊ တမေဝတ္ထံ- ထိုအနက် သဘောကိုသာလျှင်၊ ဒီပေတိ- ပြ၏။ “တုဏှိဘာဝေန ခေါ ပနာယသ္မန္တေ ပရိသုဒ္ဓါတိ ဝေဒိဿာမိ”တိ- “တုဏှိဘာဝေန ခေါ ပနာယသ္မန္တေ ပရိသုဒ္ဓါတိ ဝေဒိဿာမိ” ဟူသော၊ ဣဒမ္ပိ- ဤဝါကျသည်လည်း၊ တမေဝ- ထိုအနက် သဘောကိုသာလျှင်၊ ဒီပေတိ- ပြ၏။ ဣတိ- ဤသို့တည်း။ ဧဝံ- ဤသို့သော၊ အတ္ထံ- အနက်သဘောကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ဝုတ္တံ ကိရ- ဤသုံးဝါကျကို ယာဝတတိယာနုသာဝနာဟု မိန့်ဆိုအပ်သတဲ့။ အပရေတိ- အပရေ ဟူသည်ကား၊ အတ္ထဒဿိတ္ထေရော- အတ္ထဒဿိထေရ်သည်၊ ဟောတိ ကိရ- ဖြစ်သတဲ့။ ဧတံ

သန္ဓာယာတိ- ဧတံ သန္ဓာယ ဟူသော၊ ဧတ္ထ- ဤပါဌ်၌၊ “သကိမ္မိ အနုသာဝိတ”န္တိ- “သကိမ္မိ အနုသာဝိတံ” ဟူသော၊ ပဒဿ- မဟာဝါ ဥပေါသထက္ခန္ဓကလာ ပုဒ်၏။ ဝစနေန- စကားတော်ကြောင့်၊ တိက္ခတ္တံ- သုံးကြိမ်၊ အနုသာဝနာ- အဖန်ဖန် ကြားသိစေခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗာ- ပြုထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့ ဧတ္တကမေဝ- ဤမျှကိုသာ၊ ဒီပိတံ ဝိယ- ပြအပ်သကဲ့သို့၊ ဒိဿတိ- တွေ့မြင်အပ်၏။

ဣမမတ္ထံ- ဤအနက်သဘောကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ- ဥပေါသထ က္ခန္ဓက၌ မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ (အာစရိယေန- အဋ္ဌကထာ ဆရာသည်၊ မဟာအဋ္ဌကထာသု- အဋ္ဌကထာကြီးတို့၌၊ အဝုတ္တာဝ- တိုက်ရိုက် မဆိုအပ်ကုန်ဘဲ သာလျှင်၊) ကထံ- အဘယ်သို့၊ ဝိညာယတိ- သိအပ်ပါသနည်း။ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့။ “အယံ- ဤဆိုအပ်ပြီးသော အဆုံးအဖြတ်သည်၊ ဧတ္ထ- ဤယာဝတတိယံ အနုသာဝိတံ ဟောတိ-ဟူသော ပါဌ်၌၊ အာစရိယပရမ္မရာဘတော- ဆရာအဆက်ဆက်အားဖြင့် ဆောင်အပ်သော၊ ဝိနိစ္ဆယော- အဆုံးအဖြတ် တည်း။” ဣတိ- သို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ ဝါ- ဖြေဆိုအပ်ပြီ။

(နာ-၁၀) “သရမာနေနာ”တိ- သရမာနေန ဟူသော၊ ဣမိနာ- ဤပါဌ်ဖြင့်၊ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒဿ- သမ္ပဇာနမုသာဝါဒ ဒုက္ကဋ်အာပတ်၏၊ သစိတ္တကတ္တံ- သစိတ္တက အာပတ်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ- ပြတော်မူ၏။ သံဃမဇ္ဈေ ဝါတိ အာဒိ- သံဃမဇ္ဈေ ဝါ စသော စကားသည်၊ လက္ခဏာဝစနံ ကိရ- သဘောလက္ခဏာပြ စကား ဖြစ်သတဲ့။ သံဃုပေါသထကရဏတ္ထံ- သံဃဥပုသ် ပြုခြင်းငှာ၊ သံဃမဇ္ဈေ- သံဃာ့အလယ်၌၊ စေ နိသိန္ဓော- အကယ်၍ ထိုင်နေအံ့။ တသ္မိ သံဃမဇ္ဈေ- ထို သံဃာ့အလယ်၌၊ အာဝိကာတဗ္ဗာ- ထင်စွာ ပြုထိုက်၏။ ဂဏုပေါသထကရဏတ္ထံ- ဂဏဥပုသ်ပြုခြင်းငှာ၊ စေ နိသိန္ဓော- အံ့၊ တသ္မိ ဂဏမဇ္ဈေ- ထိုဂိုဏ်းအလယ်၌၊ အာဝိကာတဗ္ဗာ- ၏။ ဧကဿေဝ- တစ်ပါးတည်းသော ရဟန်း၏သာ၊ သန္တိကေ- အထံ၌၊ ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပေါသထံ- ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကို၊ ကတ္တုကာမော- ပြုလိုသည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ တသ္မိ ဧကပုဂ္ဂလေ- ထိုတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ အာဝိကာတဗ္ဗာ- ၏၊ ဣတိ- သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ ဧတေန- ဤပါဌ်ဖြင့်၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ သံဃမဇ္ဈေ

ဧဝ- သံဃာ့အလယ်၌သာ၊ အယံ မုသာဝါဒေါ- သည်၊ န သမ္ဘဝတိ- ဖြစ်သည် မဟုတ်။ အထ ခေါ- စင်စစ်သော်ကား၊ ဧတ္ထ- ဤအာပတ်ကို ထင်စွာ ပြုရာ၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏေန- ဆိုအပ်သော လက္ခဏာ စကားဖြင့်၊ “ပါရိသုဒ္ဓိ အာယသုန္နော အာရောစေထာ”တိ အာဒိ ဝိဓာနေ- “ပါရိသုဒ္ဓိ အာယသုန္နော အာရောစေထ” အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ အသတိပိ- မရှိပါ သော်လည်း၊ ဂဏုပေါသထေပိ- ဂဏဥပုသ်၌လည်း၊ သာပတ္တိကော- အာပတ်နှင့် တကွဖြစ်သည်၊ ဟုတွာ- ဤ၊ ဥပေါသထံ- ဥပုသ်ကို၊ ကတ္တုကာမော- ပြုလိုသည်၊ ဟုတွာ- ဤ၊ အနာရောစေတွာ- မပြောကြားမှု၍၊ တုဏှိဘူတောဝ- ဆိတ်ဆိတ် ဖြစ်၍သာ၊ စေ- အကယ်၍ ပြုအံ့၊ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒါပတ္တိ- သမ္ပဇာနမုသာဝါဒ အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- သင့်ရောက်၏၊ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ ဣမဿ အတ္ထဿ- ဤအနက်သဘောကို၊ အာဝိကရဏတော- ထင်စွာပြုခြင်းကြောင့်၊ ဧတံ- ဤ သံဃမဇ္ဈေ ဝါ စသော အဖွင့်စကားသည်၊ လက္ခဏာဝစနံ ကိရ- လက္ခဏာပြ စကား ဖြစ်သတုံ၊ ဝါ- မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာသဒ္ဓါ ဖြစ်သတုံ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ တက္ကိကာ- ထိုသဒ္ဓါနှင့်အနက်သဘောကို ကြံတွေးကုန်သော ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ အညဿာ- တစ်ပါး တစ်ခြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အတ္ထေ- အနက်သဘောကို၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ “ဂဏမဇ္ဈေ ဝါ”တိ- “ဂဏမဇ္ဈေ ဝါ” ဟူ၍၊ န ဝတ္တဗ္ဗံ- မဟော အပ်ရာ။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ တေသံ- ထိုဆရာတို့၏၊ အဓိပ္ပါယော- အလိုရှိအပ်သော အနက်သဘောတည်း၊ ဝါ- အလိုတည်း။ အာရောစနာဓိပ္ပါယ ဝသေန- ပြောကြားသူ၏ အလိုအစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အာစရိယဿ- ဆရာ၏၊ တက္ကော- အကြံတည်း။ ဟိ- မှန်၏၊ အာရောစေန္တော-

၁။ အာစရိယဿ တက္ကောနှင့် နောတက္ကောတိ အာစရိယော ရှင်းချက်။ ။
 ဋီကာဟောင်း၌ “အာစရိယဿ တက္ကော”ဟုရှိ၍ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌ “နော တက္ကောတိ အာစရိယော”ဟု ရှိနေသည်။ ဋီကာဟောင်းအရ ဆရာ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၏ အကြံဟု ယူရမလို ရှိသည်။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာအလိုအရ- ငါ့အကြံ မဟုတ် ငါ၏ဆရာ အရှင်အာနန္ဒာ (သို့မဟုတ်) အရှင်ဗုဒ္ဓယောသအကြံဟု ဆိုလိုသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် စကားနှစ်ရပ် အဓိပ္ပါယ် မဆန့်ကျင်ပါသလော

ပြောကြားလတ်သော်၊ “သံဃဿ- အား၊ အာရောစေမိ- ပြောကြားအံ့”၊ ဣတိ-
 ဤသို့သော၊ အဓိပ္ပါယ်န- အလိုဖြင့်၊ အာဝိကရောဇ္ဇော- ထင်စွာပြုသော
 ရဟန်းသည်၊ သံဃမဇ္ဈေ- သံဃာ၏ အလယ်၌၊ အာဝိကရောတိ နာမ-
 ထင်စွာပြုသည်မည်၏။ အတ္တနော- ၏၊ ဥဘတောပဿ- နံဘေးနှစ်ဖက်၌၊
 နိသိန္နာနံ- ထိုင်နေကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ အာရောစေဇ္ဇော- ပြောကြားသော
 ရဟန်းသည်၊ ဂဏမဇ္ဈေ- ဂိုဏ်း၏ အလယ်၌၊ အာဝိကရောတိ နာမ- ထင်စွာပြုသည်
 မည်၏။ သဘာဂဿ- မိမိနှင့်သဘောတူ သင့်မြတ်သော၊ “ဧကဿဝ-
 တစ်ပါးသော ရဟန်းအားသာလျှင်၊ အာရောစေဿာမိ- ပြောကြားအံ့” ဣတိ-
 ဤသို့သော၊ အဓိပ္ပါယ်န- အလိုဖြင့်၊ အာဝိကရောဇ္ဇော- ထင်စွာပြုသော
 ရဟန်းသည်၊ ဧကပုဂ္ဂလေ- တစ်ဦးတည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ အာဝိကရောတိ နာမ-

မေးဖွယ်ရှိ၏။ မဆန့်ကျင်ပါ။ ဤဋီကာသည် ဤနေရာ၌ မိမိဆရာ
 ဝဇီရဗုဒ္ဓိကျမ်းအတိုင်း ကရောတိ ဝုတ္တံ တစ်လုံးမကျန် မလွဲရအောင်
 ရေးထား၍ အရေးမှားသည်ဟုကား မကြံသာပါ။ ဤဋီကာကျမ်းပြု
 ထေရ်၏ ဆရာသည် ဝဇီရဗုဒ္ဓိထေရ် ဖြစ်သည့်အပြင် ဝဇီရဗုဒ္ဓိထေရ်၏
 ဆရာသည်လည်း ဆရာဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။ ဥပမာအားဖြင့်
 ဆရာဦးတိဿသည် မထေရ်ကြီးနာဂထံ စာသင်၍ ဘွဲ့ရခဲ့သည်။
 ဦးတိဿ၏တပည့် ဒတ္တသည်လည်း မထေရ်ကြီးနာဂထံ စာသင်၍
 ဘွဲ့ရလာပြန်၏။ ထို့ကြောင့် ဒတ္တအနေဖြင့် သူ၏ဆရာတိဿသည်
 လည်းကောင်း၊ မိမိဆရာ၏ ဆရာဖြစ်သူ နာဂသည်လည်းကောင်း၊ ဒတ္တ၏
 ဆရာများဟု ဆိုနိုင်သကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် ဋီကာဟောင်းထေရ်
 သည်လည်းကောင်း၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိထေရ်သည်လည်းကောင်း တပည့်ဆရာ
 တော်စပ်သည့်အပြင် ဆရာတူတပည့်များလည်း ဖြစ်သည်ဟု ယူသော်
 စကားနှစ်ရပ် မဆန့်ကျင်တော့ပါ။ ဋီကာနှစ်စောင်လုံး အာစရိယအရ-
 ဆရာမထေရ် တစ်ဦးတည်းကိုသာ ယူရပါမည်။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိထေရ်ကို
 မယူရတော့ပါ။

ထင်စွာပြုသည်မည်၏။ သစေပိ ဝေမတိကော ဟောတိ ။ပ။ ပဋိကရိဿာမီတိ-
သစေပိ ဝေမတိကော ဟောတိ ။ပ။ ပဋိကရိဿာမိ ဟူသည်ကား၊ ဧဝံ- ဤသို့၊
ကတေ- ပြုလတ်သော်၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ ဝေမတိကော- ယုံမှားခြင်းသည်၊
ဟောတိ၊ တာဝ- ထိုမျှလောက်၊ သဘာဂါပတ္တိ- သဘာဂအာပတ်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတု-
ခံယူခြင်းငှာ၊ လဘတိ- ရ၏။ အညေသံ- အခြားကုန်သော၊ ကမ္မာနံ- ကံတို့၏၊
ပရိသုဒ္ဓေါ နာမ စ- စင်ကြယ်ခြင်း မည်သည်လည်း၊ ဟောတိ- ၏။ ပုန- တစ်ဖန်၊
နိဗ္ဗေမတိကော- ယုံမှားကင်းသည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ဒေသေတဗ္ဗ ဝါ- ဒေသနာ
ပြောကြားထိုက်၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ န ဝါ ဒေသေတဗ္ဗ- ဒေသနာမပြောကြား
ထိုက်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဣတိ- သို့၊ ပါဠိယံ- ပါဠိတော်၌၊ နေဝ အတ္ထိ- မရှိ။
အဋ္ဌကထာယံ- အဋ္ဌကထာ၌၊ န အတ္ထိ- မရှိ။ ပန- သို့သော်လည်း၊ ဒေသိတေ-
ဒေသနာပြောကြားအပ်သော်၊ ဒေါသော- အပြစ်သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ တထာ-
ထို့အတူ၊ ဣတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ တံ အာပတ္တိ ပဋိကရိဿာမီတိ ဧတ္ထ စ- ဟူသော
ဤပါဌ်၌လည်း၊ သကလသံဃေ- အလုံးစုံသော သံဃာသည်၊ သဘာဂါပတ္တိ-
ဝတ္ထုသဘာဂလဟုကအာပတ်သို့၊ အာပန္နေ- သင့်ရောက်သော်လည်းကောင်း၊
ဝေမတိကေ စ- ယုံမှားသော်လည်းကောင်း၊ (တထာ စ- ထိုသို့သော အခြင်းအရာ
အားဖြင့်လည်း၊ “သဗ္ဗော သံဃော သဘာဂါပတ္တိ အာပဇ္ဇိတွာ ယဒါ သုဒ္ဓံ
ပဿိဿတိ”တိ၊ “တဒါ တဿ သဘာဂါပတ္တိ အာပဇ္ဇိတွာ ယဒါ သုဒ္ဓံ
ပဿိဿတိ”တိ၊ “တဒါ တဿ သန္တိကေ တံ အာပတ္တိ ပဋိကရိဿတိ”တိ ဝတွာ
ဥပေါသထံ ကာတုံ လဘတိ”တိ စ- “သဗ္ဗော ။ပ။ လဘတိ” ဟူ၍လည်း၊) လိခိတံ-
ရေးသားအပ်ပြီ။^၁

၁။ လိခိတံ။ ။ ဤလိခိတံသည် ကျမ်းဦးအမှာအတိုင်း “ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာ
ရေးအပ်ပြီ”ဟု ယူရမည်ဖြစ်သည်။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာတွင် ဤနေရာ၌ လိခိတံ
ဟုပင် အသုံးပြုထားသည်။ ထိုလိခိတံမှာ အရှင်ဗုဒ္ဓယောသဆရာကို
ညွှန်းဆိုသည်။ မှန်၏။ အရှင်ဗုဒ္ဓယောသသည် ဤစာသားကို ဝိနည်း
မဟာဝါပါဠိတော် -၁၇၀မှ ယူငင်၍ ကဒါအဋ္ဌကထာ (၉၂)တွင် ဆိုထား
သည်ကို တွေ့ရသောကြောင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ (၄၆၅)၌ ညွှန်းပြရခြင်း

[လက်သည်းကွင်းစကားသည် ဋီကာဟောင်း၌ မပါသော်လည်း ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ် ရှင်းလင်းပြည့်စုံစေရန် မူလဝင်္ဂီရဗုဒ္ဓဋီကာ (နှာ-၄၆၅) အတိုင်း ထည့်သွင်း ပြလိုက်ပါသည်။]

နိဒါနဝဏ္ဏနာ- နိဒါန်းအဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ- ပြီးပြီ။

ဖြစ်သည်။ ဋီကာဟောင်းဆရာသည် မိမိဆရာဝင်္ဂီရဗုဒ္ဓ၏ ဋီကာကျမ်းမှ တစ်ဆင့် ယူငင်ဖို့ငြမ်းရခြင်း ဖြစ်၍ ဝင်္ဂီရဗုဒ္ဓဆရာရေးထားသည်ဟု ဆိုရန် အခွင့်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျမ်းနှစ်စုံလာ လိခိတံနှစ်ပါး အဓိပ္ပါယ် မဆန့်ကျင်ပါ။

ပါရာဇိကကဏ္ဍ

၁။ ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၁၁) ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဣဓ- ဤနေရာ၌၊ ဌတွာ- တည်၍၊ သိက္ခာပဒါနံ- သိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ ကမဘေဒေါ- အစဉ်အပြားကို၊ ပကာသေတဗ္ဗော- ထင်ရှားပြ ထိုက်၏။ ကထံ- အဘယ်သို့နည်း ဟူမူကား၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနံ- အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ ယထာသမ္ဘဝံ- ဖြစ်ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ၊ ဒေသနာက္ကမော- ဒေသနာအစဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပဟာနက္ကမော- ပယ်စဉ်လည်းကောင်း၊ ပဋိပတ္တိက္ကမော- ကျင့်စဉ်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော- ဖြစ်စဉ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စတုဗ္ဗိဓော- လေးပါးသော အပြားရှိသော၊ ကမော- အစဉ်ကို လဗ္ဘတိ- ရအပ်၏။ တတ္ထ- ထိုအစဉ်လေးပါးတို့တွင်၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ရာဇဂဟေ- ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ဘိက္ခုနံ- ရဟန်းတို့အား၊ ပါတိမောက္ခဒ္ဓေသံ- ပါတိမောက်ရွတ်ပြခြင်းကို အနုဇာနန္တေန- ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းဖြင့်၊ ပါတိမောက္ခဒ္ဓေသဿ- ပါတိမောက်ဥဒ္ဓေသ၏၊ ဝါ- ပါတိမောက်ရွတ်ခြင်း၏၊ ယော ဒေသနာက္ကမော- အကြင်ဒေသနာအစဉ်ကို၊ အနုညာတော- ခွင့်ပြုတော်မူ အပ်ပြီ၊ တံ ဒေသနာက္ကမံ- ထိုဒေသနာအစဉ်ကို၊ အနုက္ကမန္တောဝ- အစဉ်လျှောက်၍ သာလျှင်၊ မဟာကဿပေါ- မဟာကဿပထေရ်သည်၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ ပါရာဇိကုဒ္ဓေသံ- ပါရာဇိကဥဒ္ဓေသကို၊ ပုစ္ဆိ- မေးတော်မူပြီ။ တဒနန္တရံ- ထိုပါရာဇိကဥဒ္ဓေသ၏ အခြားမဲ့၌၊ သံဃာဒိသေသုဒ္ဓေသံ- သံဃာဒိသေသဥဒ္ဓေသကို၊ ပုစ္ဆိ- ပြီ။ တဒနန္တရံ- ၌၊ အနိယတုဒ္ဓေသံ- အနိယတဥဒ္ဓေသကို၊ ပုစ္ဆိ- ပြီ။ တဒနန္တရံ- ၌၊ ဝိတ္တာရုဒ္ဓေသံ- အကျယ်ဥဒ္ဓေသကို၊ ပုစ္ဆိ- ပြီ။ တဒနန္တရံ- ၌၊ ဘိက္ခုနိဝိဘင်္ဂံ- ဘိက္ခုနိဝိဘင်းကိုလည်း၊ တေနော အနုက္ကမေန- ထိုဘိက္ခုဝိဘင်းအစဉ်အားဖြင့်သာလျှင်၊ ပုစ္ဆိ- ပြီ။ တတော- ထိုမှ၊ ပရံ- နောက်၌၊ တယော- သုံးပုံကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ- အာပတ်အစုတို့ကို၊ သင်္ဂဟေတုံ- သိမ်းယူခြင်းငှာ၊ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေန- သေခံယသိက္ခာပုဒ် ဘယ်နှစ်ပါးဟူသော ဂဏန်းအပိုင်းအခြားနှင့် ဝိနာ- ကင်း၍၊ သေခံယဓမ္မေ-

သေခိယတရားတို့ကို၊ ပုစ္ဆိ- ပြီ။ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ- အာပတ်အစုတို့ကို၊ သဘာဂတော- သဘောတူရာအားဖြင့်၊ ပဌာယ- စ၍၊ ပုစ္ဆန္တော- မေးလိုသောကြောင့်၊ ဝိသတိ ခန္ဓကေ- ပဗ္ဗဇ္ဇက္ခန္ဓကစသော နှစ်ဆယ်သော ခန္ဓကတို့ကို၊ (ဝဇီရ- ၃၉၁၅) ပုစ္ဆိ- ပြီ။ ဝါ- တစ်နည်းကား၊ နိဒါနုဒ္ဒေသန္တောဂဓာနံ- နိဒါနုဒ္ဒေသ၌ အကျုံးဝင် ကုန်သော၊ သရူပေန- သရုပ်အားဖြင့်၊ အနုဒ္ဓိဌာနံ- မရွတ်ပြအပ်ကုန်သော ဝိနည်း တရားတို့ကို၊ ပုစ္ဆနတ္ထံ- မေးခြင်းအကျိုးငှာ၊ ခန္ဓကေ- ခန္ဓကတို့ကို၊ ပုစ္ဆိ- ပြီ။ ဧတေန- ဤခန္ဓကဖြင့်၊ ခန္ဓေကေ- ခန္ဓက၌၊ ပညတ္တာ- ပညတ်အပ်ကုန်သော၊ ထုလ္လစ္စယာပိ- ထုလ္လစ္စဉ်းအာပတ်တို့ကိုလည်း၊ သင်္ဂဟိတာ- သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ပုစ္ဆိတာနုက္ကမေနေဝ- အရှင်မဟာကဿပ မေးတော်မူအပ်သော အစဉ်အားဖြင့်သာလျှင်၊ အာယသ္မာ ဥပါလိတ္ထေရော- အရှင်ဥပါလိထေရ်သည်၊ ဗျာကာသိ- ဖြေဆိုတော်မူခဲ့ပြီ။ အယံ- ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား၊ ဧတ္ထ- ဤအလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒေသနာက္ကမော- ဒေသနာအစဉ်တည်း။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဥဘတောဝိဘင်္ဂခန္ဓကတော- ဥဘတောဝိဘင်္ဂခန္ဓကမှ၊ ဥစ္စိုနိတ္တာ- ရွေးစိစစ်၍၊ ဝါ- ရွေးချယ်ကောက်နုတ်၍၊ တဒါ- ထိုပဌမသင်္ဂါယနာတင်စဉ် အခါတုန်းက၊ ပရိဝါရော- ပရိဝါကျမ်းကို၊ ဝိသု- အသီးအခြား၊ ပါဠိ- ပါဠိတော်ကို၊ ကတော- ပြုအပ်ပြီ။ ဣမမေဝ ဝစနံ- ဤစကားရပ်ကိုပင်၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ အဋ္ဌကထာယံ- ပါရာဇိကအဋ္ဌကထာ၌၊ “ဧတေနေဝ ဥပါယေန- ဤနည်း အားဖြင့်ပင်၊ ခန္ဓကံ- ခန္ဓကကို၊ ပရိဝါရေပိ- ပရိဝါပါဠိတော်၌လည်း၊ အာရောပယံသု- တက်ရောက်စေကြကုန်ပြီ၊ ဝါ- တင်ပြကုန်ပြီ။” ဣတိ အာဒိ- ဤသို့ စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။^၂ အပိ စ- တစ်နည်းကား၊ ပါဠိယံ- စူဠဝါပါဠိတော်၌၊ “ဧတေနေဝ

၁။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၂။

၂။ ယခုစာတို့၌ “ဧတေနေဝ ဥပါယေန ခန္ဓကပရိဝါရေပိ အာရောပေသု” ဟူသာ ရှိသည်။ ထိုအခိုက် ဧတေနေဝ ဥပါယေန- ပင်၊ ခန္ဓကပရိဝါရေပိ- မဟာဝါခန္ဓက စူဠဝါခန္ဓက ပရိဝါတို့ကိုလည်း၊ သင်္ဂဟံ- သိမ်းယူကြောင်း သင်္ဂါယနာသို့၊ အာရောပေသု- တက်ရောက်စေကြကုန်ပြီ။ ဝါ- တင်ပြ ကုန်ပြီဟု အနက်ပေးပါ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၂။

ဥပါယေန- ဤနည်းအားဖြင့်သာလျှင်၊ ဥဘတောဝိဘဏ်- ဥဘတောဝိဘင်းတို့ကို၊
ပုစ္ဆိ- ပြီ။ အာယသွာ ဥပါလိ- အရှင်ဥပါလိသည်၊ ပုဋ္ဌော ပုဋ္ဌော- အရှင်မဟာကဿပ
ထေရ်သည် မေးအပ်တိုင်း မေးအပ်တိုင်းသော ပြဿနာကို၊ ဝိဿဇ္ဇေသိ- ဖြေဆို
တော်မူခဲ့ပြီ။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဧတ္တကမေဝ- ဤမျှကိုသာလျှင်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။^၁
တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ထေရော- အရှင်မဟာကဿပထေရ်သည်၊ ဥဘတောဝိဘဏ်
ဧဝ- ဥဘတောဝိဘင်းတို့ကိုသာလျှင်၊ ပုစ္ဆိ- မေးတော်မူခဲ့ပြီ။ ပန- အထူးကား၊
ဝိဿဇ္ဇေန္တော- ဖြေဆိုတော်မူသော၊ အာယသွာ ဥပါလိ- အရှင်ဥပါလိသည်၊
နိရဝသေသံ- အကြွင်းမရှိသည်ကို ဝါ- အကြွင်းအကျန် မရှိရလေအောင်၊ ဒေသေန္တော-
ပြလိုတော်မူသောကြောင့်၊ (အန္တသဒ္ဓါ- ကာမတ္ထ ဟေတွတ္ထ နှစ်ချက်လုံးသင့်။)
ခန္ဓကပရိဝါရေ- မဟာဝါခန္ဓက စူဠဝါခန္ဓက ပရိဝါရတို့ကို၊ အန္တော- အတွင်း၌၊ ကတ္တာ-
ပြု၍၊ ဝါ- အန္တောကတ္တာ- အဖြေထဲတွင် အားလုံး ထည့်သွင်း၍၊ ဒေသေသိ-
ဟောတောမူခဲ့ပြီ။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ တဒါ- ထို ပဌမသင်္ဂါယနာ တင်ရာအခါ၌၊
ဂဏသဇ္ဈာယကာလေ- ပေါင်းစု ရွတ်အံ့ချိန်၌၊ ခန္ဓကပရိဝါရာ- မဟာဝါခန္ဓက
စူဠဝါခန္ဓက ပရိဝါတို့ကို၊ ဝိသု- သီးခြား၊ ပါဠိ- ပါဠိတော်ကို၊ ကတာ- ပြုအပ်ပြီ၊
ဣတိ- သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ အယံ- ဤဆိုအပ် ပြီးသည်ကား၊ ဧတ္ထ- ဤ
အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒေသနာက္ကမော- ဒေသနာ အစဉ်တည်း။

ယဒိ ဧဝံ- ယင်းသို့ဖြစ်လျှင်၊ နိဒါနုဒ္ဓေသော- နိဒါနုဒ္ဓေသသည်၊ ပဌမဒေသနာ-
ပဌမဒေသနာလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓကေ-
ဝိနည်းမဟာဝါ ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌၊ “ယာနိ မယာ ဘိက္ခုနံ သိက္ခာပဒါနိ ပညတ္တာနိ၊
တာနိ နေသံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသံ အနုဇာနေယျ”န္တိ- “ယာနိ ။ပ။ အနုဇာနေယျ”
ဟူ၍၊^၂ ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ “ယဿ သိယာ
အာပတ္တိ”တိ- “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ” ဟူ၍၊^၃ ဝစနတော စ- ဟောမိန့်တော်မူခြင်း
ကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိဒါနုဒ္ဓေသော- သည်၊ ပဌမဒေသနာ- ပဌမဒေသနာသည်၊
န ဟောတိ- မဖြစ်ပါ။ ဧတ္ထ- ဤအလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်၌၊ အကုသလာဗျာကတာနိ-

အကုသိုလ်အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိနံ- အာပတ်တို့၏၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မ
သမ္ပရာယိကာသဝဋ္ဌာနိယတ္တာ- ပစ္စုပ္ပန်တမလွန်၌ ဖြစ်ကုန်သော အာသဝတို့၏
တည်ရာ ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ယထာဘူတံ- ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊
သီလသံဝရဧကေန- သီလကို စောင့်စည်းသော ရဟန်းသည်၊ ပရိဝုဇ္ဇနေန- ရှောင်ကြဉ်
ခြင်းဖြင့်၊ ပဟာတဗ္ဗတ္တာ- ပယ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဟာနက္ကမောပိ-
ပယ်စဉ်သည်လည်း၊ သမ္ဘဝတိ- ဖြစ်၏။ “တာဝဒေဝ စတ္တာရိ အကရဏီယာနိ (နှာ-
၁၂) အာစိက္ခိတဗ္ဗာနိ”တိ- “တာဝဒေဝ စတ္တာရိ အကရဏီယာနိ အာစိက္ခိတဗ္ဗာနိ”
ဟူ၍၊ ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ တထာ- ထို့အတူ၊
“သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသု”တိ- သိက္ခာပဒေသု ဟူ၍၊ ဝစနတော-
ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ယထာဘူတံ- ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ အာစိက္ခနသိက္ခနေန-
ပြောဆိုခြင်း၊ ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့်၊ ပဋိပတ္တိက္ကမောပိ- ကျင့်စဉ်သည်လည်း၊ သမ္ဘဝတိ-
ဖြစ်၏။ ယထုဒ္ဓေသက္ကမံ- ဥဒ္ဓေသအစဉ် အားလျော်စွာ၊ ပရိယာပုဏိတဗ္ဗ
ပရိယတ္တိအတ္ထေနာပိ- သင်ယူအပ်သော ပရိယတ်တရားအားဖြင့်လည်း၊
ပဋိပတ္တိက္ကမော- သည်၊ ဟောတိ- ၏။ (သာသနာ မက္ခယရန် ဝိနည်းသင်ခြင်း
သည်လည်း ပဋိပတ်ဟူလို့)။ ဧဝံ- ဤသို့၊ တိဟိ- သုံးပါးကုန်သော၊ ဣမေဟိ
ကမေဟိ- ဤဒေသနာ ပဟာန ပဋိပတ္တိအစဉ်တို့ဖြင့်၊ ဒေသေတဗ္ဗာနံ-
ဟောမိန့်တော်မူအပ်ကုန်သော၊ ဧတေသံ သိက္ခာပဒါနံ- ဤသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ ဝါ-
အား၊ ယထာသမ္ဘဝံ- ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော- ဖြစ်စဉ်သည်၊
သမ္ဘဝတိ- ဖြစ်၏။ တထာ ဟိ- ထို့ကြောင့်ပင်လျှင်၊ ယံ ယံ- အကြင် အကြင်
သိက္ခာပုဒ်သည်၊ သာဓာရဏံ- ရဟန်း ရဟန်းမတို့နှင့် ဆက်ဆံ၏၊ တံ တံ- ထိုထို

၁။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၃၃) မှီရာလေးပါးအခန်း၊ ကမ္ဘောဒီးယားမူကွဲ၌ ‘တာဝဒေဝ စတ္တာရိ
အကရဏီယာနိ အာစိက္ခိတဗ္ဗာနိ’ဟု ဤအသုံးအနှုန်းအတိုင်း လာရှိ၏။
သို့သော် အကရဏီယလေးပါး ပြောကြားမှုကို အကြောင်းပေါ်လာရာ
နောက်တွင်မှ သီးခြား ပညတ်မည် ဖြစ်သောကြောင့် မယူသင့်။ (ဝိ၊ ၃။
၁၃၄)တွင် ဤအသုံးအနှုန်း မပါသော်လည်း အနက်သဘောအလားတူ
ဖြစ်၍ (ဝိ၊ ၃။ ၁၃၄)ကို ရည်ညွှန်းသည်ဟု မှတ်ယူပါ။

သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းကို၊ အာရဗ္ဗ- အကြောင်းပြု၍၊ ဥပ္ပန္န ဧဝ- ဖြစ်ပေါ်
 သည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဝတ္ထုသို့- လွန်ကျူးခြင်း၏ တည်ရာအမှု၌၊ “ယာ ပန
 ဘိက္ခုနီ ဆန္ဒသော မေထုနံ ဓမ္မ”န္တိ အာဒိနာ- “ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ဆန္ဒသော မေထုနံ
 ဓမ္မ” အစရှိသော၊ နယေန- နည်းအားဖြင့်၊ ဘိက္ခုနီနမ္ပိ- ရဟန်းမတို့အားလည်း၊
 ပညတ္တံ- ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ။ ယတော- အကြင်ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီနံ- ရဟန်းမ
 တို့၏၊ ဝါ- အား၊ တံ- ထိုသိက္ခာပုဒ်သည်၊ အနုပ္ပန္နပညတ္တိ- အနုပ္ပန္နပညတ်သည်
 (အပြစ်မပေါ်မီ ပညတ်အပ်သော ပညတ်သည်)၊ န သိယာ- မဖြစ်ရာ။ တတော-
 ထို့ကြောင့်၊ “တသ္မိ- ထိုပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပ္ပန္နပညတ္တိ- အနုပ္ပန္နပညတ်သည်၊
 နတ္ထိ- မရှိ၊” ဣတိ- ဤသို့သော၊ ပရိဝါရဝစနံ- ပရိဝါပါဠိတော်လာ စကားသည်၊^၁
 န ဝိရုဇ္ဈတိ- ဆန့်ကျင်မှု မရှိ။ ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊
 ပုရိမေန- ရှေ့၌ ဖြစ်သော၊ ကမတ္တယေန- အစဉ်သုံးပါးအပေါင်းဖြင့်၊ ယံ- အကြင်
 သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ ဒေသေတဗ္ဗံ- ဟောကြားထိုက်၏။ တံ- ထို သိက္ခာ
 ပုဒ်သည်၊ ပါရာဇိကုဒ္ဒေသေ- ပါရာဇိကဥဒ္ဒေသ၌၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ ဥပ္ပန္နတ္တာ-
 ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မေထုနဓမ္မပါရာဇိကံ- မေထုနဓမ္မပါရာဇိကကို၊
 သဗ္ဗပဌမံ- အလုံးစုံကုန်သော ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်တို့ထက် ရှေးဦးစွာ၊ ဒေသေတု
 ကာမော- ဟောတော်မူလိုသော၊ အာယသ္မာ ဥပါလိတ္ထေရော- အရှင်ဥပါလိ
 ထေရ်သည်၊ “တတြ သုဒ္ဓံ ဘဂဝါ ဝေသာလိယံ ဝိဟရတိ”တိ- “တတြ ။ပ။ ဝိဟရတိ”
 ဟူ၍၊^၂ ဝေသာလိယမေဝ- ဝေသာလီမြို့သို့သာလျှင်၊ ပါပေတွာ- ရောက်စေတော်
 မူ၍၊ ဌပေသိ- ထားတော်မူခဲ့ပြီ။

ဣဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ သဗ္ဗေသံ- အလုံးစုံကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနံ- သိက္ခာပုဒ်
 တို့၏၊ ပညာပနဝိဓာနံ- ပညတ်တော်မူပုံ အစီအရင်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။
 ကထံ- အဘယ်သို့ သိထိုက်သနည်းဟူမူကား၊ “ဧဝ္ဗ ပန ဘိက္ခဝေ ဣမံ သိက္ခာပဒံ
 ဥဒ္ဓိသေယျာထာ”တိ ဧဝံ- “ဧဝ္ဗ ပန ဘိက္ခဝေ ဣမံ သိက္ခာပဒံ ဥဒ္ဓိသေယျာထာ” ဤ
 သို့လျှင်၊^၃ သဉ္ဇဒ္ဓေသအနုဒ္ဓေသဘေဒတော- သဉ္ဇဒ္ဓေသအနုဒ္ဓေသ အပြားအားဖြင့်၊

ဒုဝိဓံ- နှစ်ပါးအပြား ရှိ၏။ တတ္ထ- ထိုသဉ္ဇဒ္ဓေသအနုဒ္ဓေသနှစ်ပါးတို့တွင်၊ ပါတိမောက္ခ- ပါတိမောက်၌၊ သရူပတော- သရုပ်အားဖြင့်၊ အာဂတာ- လာကုန်သော၊ ပဉ္စ- ငါးပါးကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ- အာပတ်အစုတို့သည်၊ သဉ္ဇဒ္ဓေသပညတ္တိ နာမ- သဉ္ဇဒ္ဓေသပညတ် မည်၏။ သာပိ- ထိုသဉ္ဇဒ္ဓေသပညတ်သည်လည်း၊ သပုဂ္ဂလာပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသဘောဒတော- သပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသ အပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသ အပြားအားဖြင့်၊ ဒွိဓာ- နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ တတ္ထ- ထိုသပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသ အပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသ နှစ်ပါးတို့တွင်၊ ယဿာ ပညတ္တိယာ- အကြင် ပညတ်တော်၏၊ အန္တော- အတွင်း၌၊ အာပတ္တိယာ- အာပတ်နှင့်၊ သဟ- အတူတကွသော်လည်းကောင်း၊ ဝိနာ ဝါ- အတူမရှိ ကင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒဿိတော- ပြအပ်၏။ သာ- ထို ပညတ်သည်၊ သပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသာ- သပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသပညတ်မည်၏။ ဣတရာ- အခြားသော ပညတ်သည်၊ အပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသာ- အပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသပညတ် မည်၏။

တတ္ထ- ထိုသပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသ အပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသတို့တွင်၊ သပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသာ- သပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသပညတ်သည်၊ အဒဿိတာဒဿိတာပတ္တိဘောဒတော- အဒဿိတာပတ္တိ ဒဿိတာပတ္တိအပြားအားဖြင့်၊ ဒွိဓာ- နှစ်ပါးပြား၏။ တတ္ထ-ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်၊ အဋ္ဌ- ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ပါရာဇိကာ- ပါရာဇိကဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ- တရားတို့ကို၊ အဒဿိတာပတ္တိကာ နာမ- အဒဿိတာပတ္တိကာမည်၏ ဟူ၍၊ (နာမနောင် ဣတိ အကျေကြံ။) ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်ကုန်၏။ ဟိ- မှန်၊ ဝါ- ချဲ့၊ တတ္ထ- ထိုပါရာဇိကတရားတို့တွင်၊ “ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော”တိ- “ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော” ဟူ၍၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာလျှင်၊ ဒဿိတော- ပြအပ်ပြီ၊ အာပတ္တိ- အာပတ်ကို၊ န ဒဿိတာ- မပြအပ်။ ဘိက္ခုနီ ပါတိမောက္ခ- ဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌၊ အာဂတာ- လာကုန်သော၊ သတ္တရသ- တစ်ဆယ့် ခုနှစ်ပါးကုန်သော၊ သံဃာဒိသေသာ- သံဃာဒိသေသ် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ- တရားတို့ကို၊ ဒဿိတာပတ္တိကာ နာမ- ဒဿိတာပတ္တိကာမည်၏ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်ကုန်၏။ ဟိ- မှန်၊ ဝါ- ချဲ့၊ တတ္ထ- ထိုသံဃာဒိသေသ်တရား

တို့တွင်၊ “အယမ္ပိ ဘိက္ခုနီ ပဌမာပတ္တိကံ ဓမ္မံ အာပန္နာ နိဿာရဏီယံ သံဃာ
ဒိသေသ”န္တိ- “အယမ္ပိ ။ပ။ သံဃာဒိသေသံ” ဟူ၍၊^၁ ပုဂ္ဂလေန- ဘိက္ခုနီဟူသော
ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်၊ သဒ္ဓိ- အတူ၊ အာပတ္တိ- သံဃာဒိသေသံ ဟူသော အာပတ်ကို၊ ဒဿိတာ-
ပြအပ်ပြီ။

တထာ- ထိုအတူ၊ အပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသာပိ- အပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသပညတ်သည်လည်း၊
အဒဿိတဒဿိတာပတ္တိဘေဒတော- အဒဿိတာပတ္တိ ဒဿိတာပတ္တိအပြား
အားဖြင့်၊ ဒွိဓာ- နှစ်ပါးပြား၏။ တတ္ထ- ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်၊ သေခိယာ- သေခိယဖြစ်
ကုန်သော၊ ဓမ္မာ- တရားတို့ကို၊ အဒဿိတာပတ္တိကာ နာမ- အဒဿိတာပတ္တိကာ
မည်ကုန်၏ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်ကုန်၏။ ဝုတ္တာဝသေသာ- ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ
ကြွင်းကျန်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ- တရားတို့ကို၊ ဒဿိတာပတ္တိကာတိ- ဒဿိတာပတ္တိကာ
ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- ကုန်၏။

(နှာ-၁၃) သာပိ- ထိုပညတ်သည်လည်း၊ အနိဒ္ဓိဋ္ဌကာရကနိဒ္ဓိဋ္ဌကာရက
ဘေဒတော- အနိဒ္ဓိဋ္ဌကာရက နိဒ္ဓိဋ္ဌကာရကအပြားအားဖြင့်၊ (ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ညွှန်
မညွှန် အားဖြင့်) ဒွိဓာ- နှစ်ပါးပြား၏။ တတ္ထ- ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်၊ အနိဒ္ဓိဋ္ဌကာရကာ
နာမ- အနိဒ္ဓိဋ္ဌကာရကတို့မည်သည်၊ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိမုသာဝါဒေါမသဝါဒပေသုည
ဘူတဂါမအညဝါဒကဥဇ္ဈာပနကဂဏဘောဇနပရမ္ပရဘောဇနသုရာမေရယ
အင်္ဂုလိပတော ဒကဟသဓမ္မအနာဒရိယတလဃာတကဇတုမဋ္ဌကသိက္ခာပဒါနံ-
သုက္ကဝိဿဋ္ဌိသိက္ခာပုဒ်၊^၁ မုသာဝါဒသိက္ခာပုဒ်၊^၂ ဩမသဝါဒသိက္ခာပုဒ်၊^၃ ပေသုည
သိက္ခာပုဒ်၊^၄ ဘူတဂါမသိက္ခာပုဒ်၊^၅ အညဝါဒကသိက္ခာပုဒ်၊^၆ ဥဇ္ဈာပနကသိက္ခာပုဒ်၊^၇
ဂဏ ဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၊^၈ ပရမ္ပရဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၊^၉ သုရာမေရယသိက္ခာပုဒ်၊^{၁၀}
အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာပုဒ်၊^{၁၁} ဟသဓမ္မသိက္ခာပုဒ်၊^{၁၂} အနာဒရိယသိက္ခာပုဒ်၊^{၁၃}
တလဃာတကသိက္ခာပုဒ်၊^{၁၄} ဇတုမဋ္ဌကသိက္ခာပုဒ်^{၁၅}တို့၏။ ဝသေန- အစွမ်းဖြင့်၊
ပဉ္စဒသဝိဓာ- တစ်ဆယ့်ငါးပါး အပြားရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ-
ထိုအနိဒ္ဓိဋ္ဌကာရက နိဒ္ဓိဋ္ဌကာရက နှစ်ပါးတို့တွင်၊ နိဒ္ဓိဋ္ဌကာရကေ- နိဒ္ဓိဋ္ဌကာရက၌၊
မိဿာမိဿဘေဒေါ- မိဿ အမိဿအပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်၏။ တတ္ထ-
ထိုမိဿ အမိဿနှစ်ပါးတို့တွင်၊ ဥပယောဂဘုမ္မဝိဘတ္တိယော- ဒုတိယာဝိဘတ်

သတ္တမိဝိဘတ်တို့သည်၊ ဧကံသေန- စင်စစ်အားဖြင့်၊ မိဿာ- မိဿမည်ကုန်၏။
 အဝသေသာ- ကြွင်းကုန်သောဝိဘတ်တို့သည်၊ မိဿာ စ- မိဿမည်ကုန်သည်
 လည်းကောင်း၊ အမိဿာ စ- အမိဿမည်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ-
 ကုန်၏။ သေယုထိဒံ- ထိုဝိဘတ်တို့၏ မိဿ အမိဿတို့ဟူသည် အဘယ်သို့နည်း၊
 တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ ပစ္စတ္တံ- ပဌမာဝိဘတ်သည်၊ ဒွိသု- နှစ်ပါးကုန်သော၊
 အနိယတေသု- အနိယတသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဥပယောဂေန- ဒုတိယာဝိဘတ်နှင့်၊
 မိဿံ- မိဿသည်၊ ဝါ- ရောနှောသည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဒွါဒသသု- ဘိက္ခု၌လေးပါး
 ဘိက္ခုနီ၌ရှစ်ပါးအားဖြင့် တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးကုန်သော၊ ပါဠိဒေသနီယေသု-
 ပါဠိဒေသနီသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ကရဏေန-ကရိုဏ်းနှင့်၊ မိဿံ- မိဿသည်၊ ဟောတိ-
 ၏။ ဦနပဉ္စဗန္ဓန ပတ္တသိက္ခာပဒေသု- ဦနပဉ္စဗန္ဓနသိက္ခာပုဒ် ပတ္တသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊
 သာမိကရဏေဟိ- သာမိဝိဘတ် ကရိုဏ်းဝိဘတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊
 ဦနဝိသတိဝသေ- ဦနဝိသတိဝသသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဘုဗ္ဗေန- သတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ မောဟနကေ- မောဟနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဥပယောဂသာမိဘုဗ္ဗဟိ-
 ဒုတိယာ ဆဋ္ဌိ သတ္တမိဝိဘတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မိဿံ- သည်၊ ဟောတိ- ၏။
 ယသ္မာ- အကြင့်ကြောင့်၊ “ဝိဝဏ္ဏက”န္တိ ဧတ္ထ- “ဝိဝဏ္ဏကံ” ဟူသော ဤပါဌ၌၊
 ဘာဝေါ- ဘောကို၊ ဝါ- ဖြစ်ခြင်းကို၊ အဓိပ္ပေတော- အလိုရှိအပ်၏။ ကတ္တာ-
 ကတ္တားကို၊ န အဓိပ္ပေတော- အလိုမရှိအပ်၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဝိဝဏ္ဏက
 သိက္ခာပဒံ- ဝိဝဏ္ဏကသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သဒါ- အခါခပ်သိမ်း၊ န သမ္ဘဝတိ- မိဿ
 မဖြစ်။ ဧဝံ- ဤသို့၊ ပစ္စတ္တံ- ပဌမာဝိဘတ်သည်၊ ပဉ္စဝိဓံ- ငါးပါး အပြားရှိသော၊
 မိဿံ- မိဿသည်၊ ဟောတိ- ၏။ သေသေသု- ကြွင်းကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊
 ပဌမာနိယတံ- ပဌမအနိယတသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဌပေတွာ- ချန်ထား၍၊ အာဒိမ္ပိ-
 သိက္ခာပုဒ် အစ၌၊ ‘ယော ပန ဘိက္ခု’တိ- ယော ပန ဘိက္ခု ဟူ၍၊ ဧဝံ- ဤသို့၊
 အာဂတံ- လာသော၊ ပစ္စတ္တံ ဝါ - ပဌမာဝိဘတ်သည်လည်းကောင်း၊
 ဒုတိယာနိယတံ- ဒုတိယအနိယတသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဌပေတွာ- ချန်ထား၍၊ ပဏီတ
 ဘောဇနသမဏုဒ္ဓေသတတိယစတုတ္ထပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပဒေသု- ပဏီတ
 ဘောဇနသိက္ခာပုဒ် ကဏုကသိက္ခာပုဒ် တတိယပါဠိဒေသနီသိက္ခာပုဒ် စတုတ္ထ
 ပါဠိဒေသနီသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ မဇ္ဈေ- သိက္ခာပုဒ် အလယ်၌၊ ‘ယော ပန ဘိက္ခု’တိ-

ယော ပန ဘိက္ခု ဟူ၍၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ အာဂတံ- လာသော၊ ပစ္စတ္တံ ဝါ- ပဌမာ
ဝိဘတ်သညလည်းကောင်း၊ ဒုဗ္ဗစကုလဒူသကသံသဌသိက္ခာပဒေသု- ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပုဒ်
ကုလဒူသကသံသဌသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ အာဒိမ္မိ- သိက္ခာပုဒ် အစ၌၊ ကေဝလံ- ယော
ပန မဖက် သက်သက်၊ “ဘိက္ခု”တိ- ဘိက္ခု ဟူ၍၊ အာဂတံ- လာသော၊ ပစ္စတ္တံ
ဝါ- ပဌမာဝိဘတ်သညလည်းကောင်း၊ ဘေဒါနုဝတ္တကသိက္ခာပဒေ- ဘေဒါနုဝတ္တက
သိက္ခာပုဒ်တွင်၊ မဇ္ဈေ- သိက္ခာပုဒ် အလယ်၌၊ အာဂတံ- လာသော၊ ပစ္စတ္တံ ဝါ-
ပဌမာဝိဘတ်သညလည်းကောင်း၊ အညာယ- အခြားသော၊ ဝိဘတ္တိယာ- ဝိဘတ်
နှင့်၊ အမိဿမေဝ- မရောနှောသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဤ။ တတ္ထ- ထိုမိဿ
အမိဿနှစ်ပါးပြားကုန်သော ပဌမာဝိဘတ်တို့တွင်၊ ဘေဒါနုဝတ္တကတုဝဋ္ဋနဒွယ
သံသဌဒုတိယပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပဒေသု- ဘေဒါနုဝတ္တကသိက္ခာပုဒ် ဧကမဉ္စ
တုဝဋ္ဋနသိက္ခာပုဒ် ဧကတ္ထရဏတုဝဋ္ဋနသိက္ခာပုဒ် သံသဌခေါ်ပါပသမာစာရ ပဌမ
သိက္ခာပုဒ် ဘိက္ခုပါတိမောက်လာ ဒုတိယပါဠိဒေသနီသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အာဂတံ-
လာသော၊ ပစ္စတ္တံ- ပဌမာဝိဘတ်သည်၊ ဗဟုဝစနံ- ဗဟုဝစ်သည်၊ ဟောတိ- ဤ။
ဣတရတ္ထ- အခြားသော၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အာဂတံ-
လာသော၊ ပစ္စတ္တံ- ပဌမာဝိဘတ်သည်၊ ဧကဝစနမေဝ- ဧကဝစ်သာလျှင်၊ ဟောတိ၊
ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

တထာ- ထို့အတူ၊ ဒွိသု- နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒေသု- ဘိက္ခု
ဘိက္ခုနီလာ ဝိကပ္ပနသိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်းကောင်း၊ တန္တဝါယသိက္ခာပဒေ စ- ဘိက္ခု
ဘိက္ခုနီလာ တန္တဝါယသိက္ခာပုဒ်ခေါ် မဟာပေသကာရသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊
အာဂတော- သော၊ ဥပယောဂေါ- ဒုတိယာဝိဘတ်သည်၊ ပစ္စတ္တေန- ပဌမာဝိဘတ်
နှင့်၊ မိဿော- ရောသည်၊ ဟောတိ- ဤ။ အဘိဟဋ္ဌသိက္ခာပဒေ- အဘိဟဋ္ဌသိက္ခာ
ပုဒ်ခေါ် ဒုတိယပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဂတော- သော၊ ဥပယောဂေါ- သည်၊
ကရဏေန- ကရိုဏ်းဝိဘတ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ရာဇသိက္ခာပဒေ- ရာဇသိက္ခာပုဒ်၌၊
အာဂတော- သော၊ ဥပယောဂေါ- သည်၊ ကရဏသာမိပစ္စတ္တေဟိ- ကရိုဏ်း သာမိ
ပဌမာဝိဘတ်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ မိဿော- ရောယှက်သည်၊ ဟောတိ- ဤ။
ဣတိ- ဤသို့၊ ဥပယောဂေါ- ဒုတိယာဝိဘတ်သည်၊ တိဓာ- သုံးပါးအပြားအားဖြင့်၊

မိဿော- ရောနှောသည်။ ဟောတိ- ဧ။။ ဆသု- ခြောက်ပါးကုန်သော၊ ကုဋိကာရ
မဟလ္လကဒုတိယကထိနဒွေဘာဂနိသီဒနသန္တတဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပဒေသု-
ကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ်၊ မဟလ္လကခေါ် ဝိဟာရကာရသိက္ခာပုဒ်၊ ဒုတိယကထိနခေါ်
ဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်၊ ဒွေဘာဂသိက္ခာပုဒ်၊ နိသီဒနသန္တတသိက္ခာပုဒ်၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏ
သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အာဂတံ- လာသော၊ ကရဏဉ္စ- ကရိုဏ်းဝိဘတ်သည်လည်း၊
(ကရိုဏ်းအနက်ရှိသော ဝိဘတ်ဟူလို) ပစ္စုတ္တေန- ပဌမာဝိဘတ်နှင့်၊ မိဿံ-
ရောနှောသည်။ ဟောတိ- ဧ။။ အဋ္ဌသု- ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ပဌမတတိယ
ကထိနအဋ္ဌဂုံလပါဒကနိသီဒနကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိကဝဿိကသာဋိကဥဒကသာဋိက
ဒွေဓမ္မပစ္စာသီသနသိက္ခာပဒေသု- ပဌမတတိယကထိနခေါ် ကထိနသိက္ခာပုဒ်၊
အကာလစီဝရသိက္ခာပုဒ်၊ အဋ္ဌဂုံလပါဒကခေါ် မဉ္ဇူပိဌသိက္ခာပုဒ်၊ နိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၊
ကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိသိက္ခာပုဒ်၊ ဝဿိကသာဋိကသိက္ခာပုဒ် (ပါစိတ်)، ဥဒကသာဋိက
သိက္ခာပုဒ်၊ ဒွေဓမ္မပစ္စာသီသနသိက္ခာပုဒ်ခေါ် ဩဝါဒုပသင်္ကမနသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊
အာဂတံ- လာသော၊ ကရဏံ- သည်၊ သာမိနာ- သာမိဝိဘတ်နှင့်၊ မိဿံ- သည်၊
ဟောတိ- ဧ။။ ဣတိ- ဤသို့၊ ကရဏံ- သည်၊ ဒွိဓာ- နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ မိဿံ-
သည်၊ ဟောတိ- ဧ။။ အဝသေသေသု- ကြွင်းကုန်သော၊ သတ္တသု- ခုနစ်ပါး
ကုန်သော၊ ဆဗ္ဗဿဝဿိကသာဋိကဒွတ္တိစ္ဆဒနာဝသထပိဏ္ဏမဟာနာမ
ဂရုလဟုပါဝရဏသိက္ခာပဒေသု- ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပုဒ်၊ ဝဿိကသာဋိကသိက္ခာပုဒ်၊
ဒွတ္တိစ္ဆဒနခေါ် မဟလ္လကဝိဟာရသိက္ခာပုဒ်၊ အာဝသထပိဏ္ဏသိက္ခာပုဒ်၊
မဟာနာမသိက္ခာပုဒ်၊ ဂရုပါဝရဏသိက္ခာပုဒ်၊ လဟုပါဝရဏသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊
အာဂတာ- သော၊ ကရဏဝိဘတ္တိ- ကရိုဏ်းဝိဘတ်သည်၊ အညဝိဘတ္တိယာ- အခြား
ဝိဘတ်နှင့်၊ အမိဿာ- မရောသည်၊ ဟောတိ- ဧ။။ အစွေကဇဠကလောမ
သိက္ခာပဒေသု- အစွေကစီဝရသိက္ခာပုဒ် ဇဠကလောမသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အာဂတာ-
သော၊ သာမိဝိဘတ္တိ- သာမိဝိဘတ်သည်၊ ကရဏဝိဘတ္တိယာ- ကရိုဏ်းဝိဘတ်နှင့်၊
မိဿာ- ရောသည်၊ ဟောတိ- ဧ။။ အတိရေကပတ္တဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒေသု-
အတိရေကပတ္တခေါ် ပတ္တသိက္ခာပုဒ်၊ ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ အဂ္ဂဟိတ
ဂ္ဂဟဏေန- မယူအပ်သည်ကို ယူခြင်းဖြင့်၊ သာမိဝိဘတ္တိ- သာမိဝိဘတ်သည်၊
အမိဿာဝ- မရောသည်သာ၊ ဟောတိ- ဧ။။ ဣတိ- သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- ကုန်၏။

ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကေသု- နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရက ရှိကုန်သော၊
သိက္ခာပဒေသု- သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊

ဂါထာအနက်။ ။ (နှာ-၁၄) ပဉ္စမာ စ- ငါးပါးအပြားအားဖြင့်
လည်းကောင်း၊ တိမာ စေဝ- သုံးပါးအပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒွိမာ
စေပိ- နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ တထာ- ထိုမှတစ်ပါး၊ ဧကမာ-
တစ်ပါးအပြားအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဘိန္နာ- ကွဲပြားကုန်သော၊ ပဉ္စ- ငါးပါး
ကုန်သော၊ ဝိဘတ္တိယော- ပစ္စတ္တ ဥပယောဂ ကရဏ သာမိ ဘုမ္မဝိဘတ်
တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ သဗ္ဗေ- အလုံးစုံကုန်သော ဝိဘတ်တို့သည်၊
ဧကာဒသမာ- မိဿအားဖြင့် ၁၁ ပါး ပြားကုန်သည်၊ သိယံ- ဖြစ်ကုန်၏။

ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ ယထာဝုတ္တေသု- အကြင် အကြင် ဆိုအပ်
ခဲ့ပြီးကုန်သော၊ သဉ္ဇဒ္ဓေသပညတ္တိသင်္ခါတေသု- သဉ္ဇဒ္ဓေသပညတ်ဟု ဆိုအပ်
ကုန်သော၊ ပညာသုတ္တရေသု- ငါးဆယ် အပိုအလွန်ရှိကုန်သော၊ တိသတေသု-
သုံးရာကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသု- သိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန-
မယူအပ်သေးသည်ကို ယူခြင်းဖြင့်၊ နဝတိအနိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကေ- ကိုးဆယ်ကုန်သော
အနိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကသိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ဝဇ္ဇေတွာ- နုတ်ကြဉ်၍၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကာနိ-
နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ အတိရေကသဋ္ဌိဒွိသတာနိ- ခြောက်ဆယ်တို့ဖြင့်
ပိုလွန်ကုန်သော နှစ်ရာတို့သည်၊ ဝါ- ၂၆၀ တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ကုန်၏။ (၃၅၀-မှ
၉၀-ကိုနုတ် ၂၆၀-ရ၏)။ တေသု- ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ ပစ္စတ္တကရဏာနိ- ပဌမာ
ကရိုဏ်းဝိဘတ်တို့သည်၊ တိသုတ္တရာနိ- သုံးဆယ်အလွန်ရှိကုန်သော၊ ဒွိသတာနိ-
နှစ်ရာတို့သည်၊ ဝါ- ၂၃၀ တို့သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ တေသု- ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊
အမိဿပစ္စတ္တကရဏာနိ- အမိဿပဌမာ ကရိုဏ်းဝိဘတ်တို့သည်၊ ဒွါဒသုတ္တရာနိ-
တစ်ဆယ့်နှစ် အလွန်ရှိကုန်သော၊ ဒွိသတာနိ- နှစ်ရာတို့သည်၊ ဝါ- ၂၁၂ တို့သည်၊
ဟောန္တိ- ကုန်၏။ မိဿပစ္စတ္တကရဏာနိ- မိဿပဌမာ ကရိုဏ်းဝိဘတ်တို့သည်၊
အဋ္ဌာရသ- တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ကုန်၏။ အဝသေသေသု- ကြွင်း
ကျန်ကုန်သော၊ တိသတိယာ- သုံးဆယ်ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသု- သိက္ခာပုဒ်
တို့တွင်၊ မိဿောပယောဂကရဏာနိ- မိဿဖြစ်ကုန်သော ဒုတိယာဝိဘတ်

ကရိုဏ်းဝိဘတ်တို့သည်၊ ပဉ္စ- ငါးပါးတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ကုန်၏။ မိဿကရဏာနိ- မိဿဖြစ်ကုန်သော ကရိုဏ်းဝိဘတ်တို့သည်၊ စုဒ္ဓသ- တစ်ဆယ့်လေးပါးတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ကုန်၏။ အမိဿာနိ- အမိဿဖြစ်ကုန်သော ကရိုဏ်းဝိဘတ်တို့သည်၊ သတ္တ- ခုနစ်ပါးတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ကုန်၏။ မိဿာမိဿကရဏာနိ- မိဿ အမိဿ ဖြစ်ကုန်သော ကရိုဏ်းဝိဘတ်တို့သည်၊ ဒွေ- နှစ်ပါးတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ကုန်၏။ အမိဿာနိ- အမိဿကရိုဏ်းဝိဘတ်တို့သည်၊ ဒွေ- နှစ်ပါးတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ကုန်၏။ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ သဗ္ဗေသုပိ- အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကေသု- ညွှန်ပြအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရှိကုန်သော၊ ပဉ္စတ္ထိသေသု- သုံးဆယ့်ငါးပါးကုန်သော၊ ဘေဒါနုဝတ္တကဒုဗ္ဗစကုလဒူသကပဌမဒုတိယတတိယကထိနအဘိဟဋကုဋိကာရ မဟလ္လကဝိကပ္ပနဒ္ဓယဒွေဘာဂဆဗ္ဗဿနိသီဒနသန္တတဇဠကလောမာတိရေကပတ္တ ဘေသဇ္ဇဝဿိကသာဋိကတန္တဝါယအစွေကဆာရတ္တဒ္ဓတ္တိစ္ဆဒနအတ္ထင်္ဂတ အာဝသထပိဏ္ဏမဟာနာမဒိရတ္တသေနာဥယောဓိကဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏအဋ္ဌင်္ဂီလပါဒက နိသီဒနကဏ္ဍပုဋိတ္ထဒိကဝဿိကသာဋိကဒုတိယပါဠိဒေသနီယ ဥဒကသာဋိက ပစ္စာသီသနသိက္ခာပဒေသု- ဘေဒါနုဝတ္တကသိက္ခာပုဒ်၊^၁ ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပုဒ်၊^၂ ကုလ ဒူသကသိက္ခာပုဒ်၊^၃ ကထိနသိက္ခာပုဒ်၊^၄ ဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်၊^၅ အကာလစီဝရ သိက္ခာပုဒ် (ကထိနသုံးခုပင် ဖြစ်သည်၊)^၆ အဘိဟဋခေါ် ဒုတိယပဝါရဏာ သိက္ခာပုဒ်၊^၇ ကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ်၊^၈ မဟလ္လကခေါ် ဝိဟာရကာရသိက္ခာပုဒ်၊^၉ ဘိက္ခုလာ ဝိကပ္ပနသိက္ခာပုဒ်၊^{၁၀} ဘိက္ခုနီလာ ဝိကပ္ပနသိက္ခာပုဒ်၊^{၁၁} ဒွေဘာဂ သိက္ခာပုဒ်၊^{၁၂} ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပုဒ်၊^{၁၃} နိသီဒနသန္တတသိက္ခာပုဒ်၊^{၁၄} ဇဠကလောမ သိက္ခာပုဒ်၊^{၁၅} အတိရေကပတ္တခေါ် ပတ္တသိက္ခာပုဒ်၊^{၁၆} ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၊^{၁၇} ဝဿိက သာဋိကသိက္ခာပုဒ် (နိဿဂ္ဂိ၊)^{၁၈} တန္တဝါယသိက္ခာပုဒ်ခေါ် မဟာပေသကာရ သိက္ခာပုဒ်၊^{၁၉} အစွေကစီဝရသိက္ခာပုဒ်၊^{၂၀} ဆာရတ္တသိက္ခာပုဒ်ခေါ် သာသင်္ဂ သိက္ခာပုဒ်၊^{၂၁} ဒုတ္တိစ္ဆဒနသိက္ခာပုဒ်ဖြစ်သော မဟလ္လကဝိဟာရကာရသိက္ခာပုဒ်၊^{၂၂} အတ္ထင်္ဂတသိက္ခာပုဒ်၊^{၂၃} အာဝသထပိဏ္ဏသိက္ခာပုဒ်၊^{၂၄} မဟာနာမသိက္ခာပုဒ်၊^{၂၅} ဒိရတ္တသေနာသိက္ခာပုဒ်ဖြစ်သော သေနာဝါသသိက္ခာပုဒ်၊^{၂၆} ဥယျောဓိက သိက္ခာပုဒ်၊^{၂၇} ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပုဒ်၊^{၂၈} အဋ္ဌင်္ဂီလပါဒကဟူသော မဉ္ဇူပိဌ

သိက္ခာပုဒ်၊^{၁၉} နိဿိဒနသိက္ခာပုဒ်၊^{၂၀} ကဏ္ဍပုဋိတ္ထဒိကသိက္ခာပုဒ်၊^{၂၁} ဝဿိကသာဠိကသိက္ခာပုဒ် (ပါစိတ်)၊^{၂၂} ဒုတိယပါဠိဒေသနီသိက္ခာပုဒ်၊^{၂၃} ဥဒကသာဠိကသိက္ခာပုဒ်^{၂၄}တို့၌ “ယော ပန ဘိက္ခု”တိ- “ယော ပန ဘိက္ခု” ဟူသော၊ ဝါ-ယော ပနနှင့် တွဲသော ဘိက္ခု ဟူသော၊ (ပဒံ)- သဒ္ဓါပုဒ်သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ ဒုတိယာနိယတပဏီတဘောဇနသမဏုဒ္ဓေသတတိယစတုတ္ထပါဠိဒေသနီယေသု-ဒုတိယအနိယတသိက္ခာပုဒ်၊ ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၊ သမဏုဒ္ဓေသဟူသော ကဏ္ဍကသိက္ခာပုဒ်၊ တတိယပါဠိဒေသနီသိက္ခာပုဒ်၊ စတုတ္ထပါဠိဒေသနီသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ မဇ္ဈေ- အလယ်၌၊ ယော ပန ဘိက္ခုတိ- ယော ပန ဘိက္ခုဟူသော၊ ပဒံ- သဒ္ဓါပုဒ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ သဉ္ဇဒ္ဓေသာနုဒ္ဓေသဒုကံ- သဉ္ဇဒ္ဓေသ အနုဒ္ဓေသဒုကံကိုလည်းကောင်း၊ သပုဂ္ဂလာပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသဒုကံ- သပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသ အပုဂ္ဂလနိဒ္ဓေသဒုကံကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စေကဒဿိတာပတ္တိဒုကဒ္ဓယံ- အသီးသီးသော ဒဿိတာပတ္တိဒုကံ နှစ်ပါးအပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ အနိဒ္ဓိဋ္ဌကာရကဒုကံ- အနိဒ္ဓိဋ္ဌကာရကဒုကံကိုလည်းကောင်း၊ တတ္ထ- ထိုအနိဒ္ဓိဋ္ဌကာရကဒုကံတို့တွင်၊ နိဒ္ဓိဋ္ဌကာရကေသု- နိဒ္ဓိဋ္ဌကာရကသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ပစ္စတ္တဘုမ္မဒုကံ- ပဌမာဝိဘတ်သတ္တမီဝိဘတ်ဒုကံလည်းကောင်း၊ သယောပနာယောပနဒုကံ- သယောပနအယောပနဒုကံလည်းကောင်း၊ အယောပနမဇ္ဈေယောပနဒုကံ- အယောပနမဇ္ဈေယောပနဒုကံလည်းကောင်း၊ ဧကာနေကဝစနဒုကံ- ဧကဝုဇ်ဗဟုဝုဇ်ဒုကံလည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ နဝ- ကိုးပါးကုန်သော၊ ဒုကာနိ- ဒုကံတို့ကို၊ ဒဿိတာနိ- ပြုအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ကုန်၏။ ဝိသေသကာရဏံ- ထူးသော အကြောင်းသည်၊ တသ္မိံ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ- ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သမ္ပတ္တေ- ရောက်လတ်သော်၊ အာဝိ- ထင်စွာ၊ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်လိမ့်လတံ။ ဧဝံ- ဤသို့၊ တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ သဉ္ဇဒ္ဓေသပညတ္တိ- သဉ္ဇဒ္ဓေသပညတ်ကို၊ ဥ တွာ- သိပြီး၍၊ သေသဝိနယပိဋကေ- ကြွင်းသော ဝိနည်းပိဋက၌၊ ယာ ကာစိ- အလုံးစုံသော၊ ပညတ္တိပညတ်ကို၊ အနုဒ္ဓေသပညတ္တိတိ- အနုဒ္ဓေသပညတ်ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်၏။ သာ- ထိုအနုဒ္ဓေသပညတ်သည်၊ ပဒဘာဇနန္တရာပတ္တိဝိနီတဝတ္ထုပဋိက္ခေပပညတ္တိ အဝုတ္တသိဒ္ဓိသိက္ခာပဒဝသေန- ပဒဘာဇနသိက္ခာပုဒ်၊ အန္တရာပတ္တိသိက္ခာပုဒ်၊

ဝိနိတဝတ္ထုသိက္ခာပုဒ်၊ ပဋိက္ခေပသိက္ခာပုဒ်၊ ပညတ္တိသိက္ခာပုဒ်၊ အဝုတ္တသိဒ္ဓိသိက္ခာပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဆဗ္ဗိဓာ- ခြောက်ပါးအပြားရှိသည်၊ ဟောတိ- ၏။

တတ္ထ- ထိုခြောက်ပါးတို့တွင်၊ “ယေဘုယျေန ခါယိတေ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿ၊” ဝဋ္ဋကတေ မုခေ အစ္ဆုပန္နဿ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာ”တိ ဧဝမာဒိကာ- “ယေဘုယျေန ။ပ။ ဒုက္ကဋ္ဌဿ” ဤသို့ အစရှိသော၊ ပဒဘာဇနေ- ပုဒ်တို့ကို ဝေဖန်ရာ၌၊ သန္တိဿမာနာပတ္တိ- တွေ့မြင်ရသော အာပတ်သည်၊ ပဒဘာဇန သိက္ခာပဒ် နာမ- ပဒဘာဇနသိက္ခာပုဒ် မည်၏။ “န စ ဘိက္ခဝေ သဗ္ဗမတ္တိကာမယာ ကုဋိ ကာတဗ္ဗာ၊ (နှာ-၁၅) ယော ကရေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာ”တိ အာဒိ- “န စ ဘိက္ခဝေ ။ပ။ ဒုက္ကဋ္ဌဿ” ဤသို့ စသော၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သည်၊ အန္တရာပတ္တိသိက္ခာပဒ် နာမ- အန္တရာပတ္တိသိက္ခာပုဒ် မည်၏။ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒိဝါ ပဋိသလ္လိယန္တေန ဒွါရံ သံဝရိတွာ ပဋိသလ္လိယိတု”န္တိ ဧဝမာဒိ- “အနုဇာနာမိ ။ပ။ ပဋိသလ္လိယိတု” ဤသို့ စသော၊ အာပတ္တိ- သည်၊ ဝိနိတဝတ္ထုသိက္ခာပဒ် နာမ- ဝိနိတဝတ္ထုသိက္ခာပုဒ် မည်၏။ “သံဃဘေဒကော ဘိက္ခဝေ အနုပသမ္ပန္နော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော”တိ ဧဝမာဒိ- “သံဃဘေဒကော ။ပ။ န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော” ဤသို့ စသော၊ ပညတ္တိ- ပညတ်တော်သည်၊ ပဋိက္ခေပသိက္ခာပဒ် နာမ- ပဋိက္ခေပသိက္ခာပုဒ် မည်၏။

ယသ္မာ ပန- အကြွင့်ကြောင့်ကာ၊ တေန တေန ပဋိက္ခေပေန- ထိုထို ပယ်မြစ်ခြင်းဖြင့်၊ “ယော ပန ဘိက္ခု သမဂ္ဂံ သံဃံ အဓမ္မသညီ ဘိန္ဒေယျ၊ ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော၊ ယော ပန ဘိက္ခု ဒုဋ္ဌစိတ္တော ဘဂဝတော ဇီဝမာနကသရီရေ လောဟိတံ ဥပ္ပါဒေယျ၊ ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော”တိ- “ယော ပန ။ပ။ အသံဝါသော” စသော (ဣတိ သဒ္ဓါ အာဒိအနက်ယူ)၊ သိက္ခာပဒါနိ- သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ ပညတ္တာနိ- ပညတ်အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ကုန်၏။ ယာနိ- အကြွင်ပညတ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ “ဧကဿ ဆေဇ္ဇကာ ဟောတိ၊ စတုန္နံ ထုလ္လစ္စံ၊

၁။ ဝိ၊၅။၁၅၇-၁၅၈။

၂။ ဝိ၊၁။၇၃။

၃။ ဝိ၊၁။၈၅။

၄။ ဝိ၊၁။၇၇။

၅။ ဝိ၊၃။၁၁၅။

စတုန္နဉ္စေ အနာပတ္တိ၊ သဗ္ဗေသံ ဧကဝတ္ထုကာ”တိ- “ဧကဿ ။ပ။ ဧကဝတ္ထုကာ”
 ဟူ၍ (ပရိဝါ-၃၆၈၊ ၎င်း၌ ဆေဇ္ဇံ ဟု ရှိသည်)၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ “အတ္ထာပတ္တိ
 တိဋ္ဌန္တေ ဘဂဝတိ အာပဇ္ဇတိ၊ နော ပရိနိဗ္ဗုတေ”တိ စ- “အတ္ထာပတ္တိ ။ပ။ ပရိနိဗ္ဗုတေ”
 ဟူ၍လည်း၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တေန- ထိုပညတ်ဖြင့်၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ “န
 ဘိက္ခဝေ ဇာနံ သံဃဘောဒကော အနုပသမ္ပန္နော ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော ။ပ။ အာပတ္တိ
 ဒုက္ကဋ္ဌဿာ”တိ- “န ဘိက္ခဝေ ။ပ။ ဒုက္ကဋ္ဌဿ” ဟူသော၊ ဣဒမေဝ သိက္ခာပဒံ-
 ဤသိက္ခာပုဒ်ကိုသာလျှင်၊ ပညတ္တံ- ပညတ်အပ်သည်၊ န ဟောတိ- မဟုတ်သေး။
 သာဓကံ- ပြီးစေသော သာဓကသည်၊ န ဟောတိ- မဟုတ်သေး။^၂ ပန- အထူးကား၊
 “ပဏ္ဍကော ဘိက္ခဝေ အနုပသမ္ပန္နော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော၊ ဥပသမ္ပန္နော
 နာသေတဗ္ဗော”တိ ဧဝမာဒိသု- “ပဏ္ဍကော ။ပ။ နာသေတဗ္ဗော” ဤသို့ စသည်
 တို့၌၊^၁ ဥပဇ္ဈာယာဒိနံ- ဥပဇ္ဈာယ်စသည်တို့အား၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ- ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်ကို
 သာလျှင်၊ ပညတ္တံ- ပညတ်အပ်ပြီ။ ပဏ္ဍကာဒိနံ- ပဏ္ဍာန်စသည်တို့အား၊
 ပါရာဇိကာပတ္တိ- ပါရာဇိကအာပတ်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ (အာဒိဖြင့် ထေ
 ပက် ဆာန်၊ ပဉ္စာနန်၊ ဒူသံ၊ ဥဘောဗျည်းနှင့် အသက်မပြည့်သော ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့ကို သိမ်းယူပါ)။ ဟိ- မှန်၏၊ တေသံ- ထိုပဏ္ဍာန် စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊
 ဘိက္ခုဘာဝေါ- ရဟန်းအဖြစ်သည်၊ န အတ္ထိ- မရှိ (ရဟန်းမဟုတ်၍ အာပတ်
 မသင့်ဟူလို)။ ယတော (ယေန ကာရဏေန)- အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊
 ပါရာဇိကာပတ္တိ- ပါရာဇိကအာပတ်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏၊ (သော)- ထို

၁။ ဝိ၊၅။၃၂၃။

၂။ ဝါကျအဓိပ္ပါယ် မရှင်းလင်းပါ။ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းရန် “န ကေဝလံ ။ပ။
 ဣဒမေဝ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ ဟောတိ၊ အထ ခေါ အညာနိပိ သိက္ခာပဒါနိ
 ပညတ္တာနိ ဟောန္တိတိ သာဓကံ ဟောတိ”ဟု ရှိလျှင် ပိုကောင်းအံ့
 ထင်ပါသည်။ မဟာဝါလာ အကိုးပြရာ၌ ‘ဇာနံ’စကားရပ်နှင့် ‘ယော
 ဥပသမ္ပာဒေယျ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ’ စကားရပ်တို့ ပါဠိစော်တွင် မပါရှိပါ။
 ရသင့်၍ ထည့်ပြခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။

၃။ ဝိ၊၃။၁၀၉။

အကြောင်းသည်၊ (နတ္ထိ)- မရှိ၊ တထာ- ထို့အတူ၊ “န အစ္ဆိန္နန္တေ ထေဝေ ပက္ခမိတဗ္ဗ”^၁ နှိ
ဇဝမာဒိကဗ္ဗ- “န အစ္ဆိန္နန္တေ ထေဝေ ပက္ခမိတဗ္ဗ” ဤသို့ အစရှိသော ပယ်မြစ်ကြောင်း
စကားတော်သည်လည်း၊^၂ ပဋိက္ခေပသိက္ခာပဒမေဝ နာမ- ပဋိက္ခေပသိက္ခာပုဒ်
မည်သည်သာ လျှင်တည်း။

ခန္ဓကေသု- မဟာဝါခန္ဓက စူဠဝါခန္ဓကတို့၌၊ ပညတ္တဒုက္ခဋထုလ္လစ္စယာနိ-
ပညတ်တော်မူအပ်သော ဒုက္ခဋအာပတ် ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်တို့သည်၊ ပညတ္တိ
သိက္ခာပဒံ နာမ- ပညတ္တိသိက္ခာပုဒ် မည်၏။ “တေန ဟိ သာရိပုတ္တ ဘေဒါနုဝတ္တကေ
ထုလ္လစ္စယံ ဒေသာပေဟိ”^၁ တိ- “တေန ဟိ ။ပ။ ဒေသာပေဟိ” ဟူ၍၊^၂ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။
ထုလ္လစ္စယမ္ပိ- ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်သည်လည်း (ထုလ္လစ္စယ ပုံ နပုံ၊ တိပိ-ဇာန်)၊
တတ္ထေဝ- ထိုပညတ္တိသိက္ခာပုဒ်၌သာ၊ သမောဓာနံ- ပေါင်းဆုံခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ-
ရောက်၏။ ဣဒံ- ဤသိက္ခာပုဒ်သည်၊ တေသံ- ထိုဘေဒါနုဝတ္တကရဟန်းတို့၏၊
ဝိဘတ္တိကမ္မက္ခန္ဓာ- သံဃဘေဒကရဟန်းသို့ ဆည်းကပ်မှုပြုရာ ခဏ၌၊
အပညတ္တတ္တာ- မပညတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ- ထင်ရှား
မရှိပါသော်လည်း၊ ဘဂဝတော- ဘုရားရှင်၏၊ ဝစနေန- စကားတော်ဖြင့်၊
ဝိသုဒ္ဓက္ခဏေပိ- စင်ကြယ်စေရာ ခဏ၌လည်း၊ ဝိဇ္ဇမာနံ- ထင်ရှားရှိသည်၊ ဇာတံ-
ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။
“ဘေဒါနုဝတ္တကေ ဒေသာပေဟိ”^၁ တိ- “ဘေဒါနုဝတ္တကေ ဒေသာပေဟိ” ဟူ၍၊
ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့် သေသဘေဒါနုဝတ္တကာနံ- ကြွင်းကုန်သော
ဘေဒါနုဝတ္တကရဟန်းတို့အား၊ “ယော ပန ဘိက္ခု ဇာနံ သံဃဘေဒကာနံ
အနုဝတ္တေယျ၊ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿာ”^၂ တိ- “ယော ပန ။ပ။ ထုလ္လစ္စယဿ”
ဟူသော၊ သိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညတ္တံ- ပညတ်အပ်ပြီးတော့သည်၊ ဟောတိ-
၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ တထာ- ထို့အတူ၊ သဗ္ဗာနိ-
အလုံးစုံကုန်သော၊ ခန္ဓကဝတ္တာနိ- ခန္ဓကဝတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝိနယကမ္မာနိ
စ- ဝိနည်းကံတို့သည်လည်းကောင်း၊ တတ္ထေ စ- ထိုပညတ္တိသိက္ခာပုဒ်၌ပင်၊

၁။ ဝိ၊၃။၆၆၊၆၇၊၇၈၊၇၉။

၂။ ဝိ၊၄။၃၄၅။

သမောဓာနံ- ပေါင်းဆုံခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ- ရောက်ကုန်၏။ ယထာဟ- ဘုရား အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်းဟူမူကား (အလွယ် အနက်ပေးလိုက်သည်)။ “ပညတ္တေတံ ဥပါလိ မယာ အာဂန္တုကာနံ ဘိက္ခုနံ အာဂန္တုကဝတ္တံ ။ပ။ ဧဝံ သုပညတ္တေ ခေါ မယာ ဥပါလိ သိက္ခာပဒေ”တိ အာဒိ- “ပညတ္တေတံ ။ပ။ သိက္ခာပဒေ” ဤသို့ စသည်တည်း။ (ဧတံ- ဤ အာဂန္တုကဝတ်ကို၊ ပညတ္တံ- ပညတ်တော်မူအပ်ပြီဟု ပေးပါ)။ “ယာ ပန ဘိက္ခုနီ နစုံ ဝါ ဂီတံ ဝါ ဝါဒိတံ ဝါ ဒဿနာယ (နှာ-၁၆) ဂစ္ဆေယျ၊ ပါစိတ္တိယ”န္တိ ဣမိနာ သုတ္တေန- “ယာ ပန ။ပ။ ပါစိတ္တိယံ” ဟူသော ဤပါတိမောက်သုတ်ဖြင့်၊ ဘိက္ခုနီ- ရဟန်းမသည်၊ နစ္စေယျ ဝါ- ကမူလည်း ကအံ၊ ဂါယေယျ ဝါ- သီဆိုမူလည်း သီဆိုအံ၊ ဝါဒေယျ ဝါ- တီးမှုတ်မူလည်း တီးမှုတ်အံ၊ တဿာ ဘိက္ခုနီယာ- အား၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ် အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဣတိ ဧဝမာဒိကံ- ဤသို့အစရှိသော၊ ယံ ကိဉ္စိ- အလုံးစုံသော၊ အဋ္ဌကထာယ- အဋ္ဌကထာ၌၊ ဒိဿမာနံ- တွေ့မြင်အပ်သော၊ အာပတ္တိဇာတံ ဝါ- အာပတ်အပေါင်းသည်လည်းကောင်း (ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် မပါ)၊ ဝိနယကမ္မံ ဝါ- ဝိနည်းကံသည်လည်းကောင်း၊ အဝုတ္တသိဒ္ဓိသိက္ခာပဒံ နာမ- အဝုတ္တသိဒ္ဓိသိက္ခာပုဒ် မည်၏။ ဆဗ္ဗိဓမ္မိ- ခြောက်ပါး အပြားရှိသည် လည်းဖြစ်သော၊ ဧတံ- ဤအနုဒ္ဓေသပညတ်ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဆဟိ- ခြောက်ပါးကုန်သော၊ အာကာရေဟိ- အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ ဥဒ္ဓေသာရဟံ- ဥဒ္ဓေသငါးပါးအားလျော်စွာ၊ န ဟောတိ- မဖြစ်၊ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အနုဒ္ဓေသသိက္ခာပဒံ နာမာတိ- အနုဒ္ဓေသသိက္ခာပုဒ်မည်၏ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ သေယျထိဒံ- ထိုဥဒ္ဓေသအားလျော်စွာ မဖြစ်ကြောင်း အခြင်းအရာတို့ ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ထုလ္လစ္စယဒုဗ္ဘာသိတာနံ- ထုလ္လစ္စည်းအာပတ် ဒုဗ္ဘာသိတ အာပတ်တို့၏၊ ပဉ္စဟိ- ငါးပါးကုန်သော၊ ဥဒ္ဓေသေဟိ- ဥဒ္ဓေသတို့နှင့်၊ ယထာသမ္ဘဝံ- ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ၊ ဝိသဘာဂတ္တာ- သဘောမတူကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌထုလ္လစ္စယဒွယံ- ဒုက္ကဋ္ဌထုလ္လစ္စည်း နှစ်ပါးအပေါင်း သည်၊ သဘာဂဝတ္ထုကမ္မိ- သဘောတူဝတ္ထုရှိသော်လည်း၊ အန္တရာပတ္တိပညတ္တိ

သိက္ခာပဒါနံ- အန္တရာပတ္တိ ပညတ္တိသိက္ခာပုဒ်တို့၏။ အသဘာဝါပတ္တိကတ္တာ- မတူသော အာပတ်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိက္ခေပ သိက္ခာပဒါနံ- ပဋိက္ခေပသိက္ခာပုဒ်တို့၏။ နာနာဝတ္ထုကာပတ္တိကတ္တာ- အမျိုးမျိုးသော ဝတ္ထု အမျိုးမျိုးသော အာပတ် ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကေသဗ္ဗိ- အချို့ကုန်သော၊ ဝိနိတဝတ္ထုပညတ္တိသိက္ခာပဒါနု- ဝိနိတဝတ္ထုသိက္ခာပုဒ် ပညတ္တိသိက္ခာပုဒ်တို့၏လည်း၊ အဒဿိတာပတ္တိကတ္တာ- မပြအပ်သော အာပတ် ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘေဒါနုဝတ္ထုကထုလ္လစ္စယဿ- ဘေဒါနုဝတ္ထုကထုလ္လစ္စည်းအာပတ်၏။ အဒဿိတဝတ္ထုကတ္တာ- မပြအပ်သော ဝတ္ထု ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဝုတ္တသိဒ္ဓိသိက္ခာပဒါနံ- အဝုတ္တသိဒ္ဓိ သိက္ခာပုဒ်တို့၏။ အဒဿိတာပတ္တိဝတ္ထုကတ္တာ- မပြအပ်သော အာပတ် မပြအပ်သော ဝတ္ထုရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓေသာရဟံ- ဥဒ္ဓေသအားလျော်စွာ၊ န ဟောတိ- ဖြစ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ “ဒုဝိဓံ သိက္ခာပဒပညာပနံ သဥဒ္ဓေသာနုဒ္ဓေသဘေဒတော”တိ- “ဒုဝိဓံ ။ပ။ ဘေဒတော” ဟူ၍၊ ယံ- အကြင် စကားကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တံ- ထိုစကားကို၊ သမာသတော- အကျဉ်းအားဖြင့်၊ ပကာသိတံ- ထင်ရှားပြအပ်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ ပညတ္တိယံ- ပညတ်တော်မူခြင်း၌၊

ဂါထာအနက်။ ။ ဣဓ- ဤပါရာဇိကပညတ်တော်၌၊ အပေက္ခာယ- အဓိပ္ပါယ်စသည်၌ ငဲ့ကွက်တော်မူခြင်း ၏။ အဘာဝတော- မရှိခြင်းကြောင့်၊ ကာရကော- လွန်ကြူးသော ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော- ညွှန်ပြတော် မူအပ်ပြီ။ ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ ဣဓ- ဤပါရာဇိက၌၊ ယော ကာရကော- အကြင် လွန်ကြူးသော ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို (နိဒ္ဒိဋ္ဌော၌ စပ်)၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ဝါ- သိက္ခာပုဒ်တစ်ခုတစ်ခုတွင် ရှေ့ပိုင်း၌၊ ဝတ္တဗ္ဗဝိဓာနာဘာဝတော စ- ဆိုအပ်ဆိုထိုက်သော အစီအရင်စကား၏ မရှိခြင်းကြောင့်သာလျှင် (စသဒ္ဓါ- အဝဓာရဏတ္ထ)၊ အာဒိတော- သိက္ခာပုဒ်၏ အစ၌၊ ယော ပနေန- ယော

ပန ဘိက္ခုဟူ၍ ယော ပန သဒ္ဓါနှင့်၊ သဟ- တက္ခ၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော- ညွန်ပြတော်
မူအပ်ပြီ။

ဣတိ- ဤသို့၊ အယံ နယော- ဤကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွန်ပြအပ်သော
နည်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ တဿာ- ထိုဂါထာ၏၊ အတ္ထော- အနက်
အဓိပ္ပါယ်ကား၊ အနိဒ္ဓိဋ္ဌကာရကာ- မညွန်ပြအပ်သော ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ရှိကုန်သော၊
ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ဝုတ္တပ္ပဘေဒါ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော တစ်ဆယ့်ငါးပါး အပြားရှိကုန်သော၊
သုက္ကဝိသဌိအာဒယော- သုက္ကဝိသဌိ အစရှိကုန်သော၊ ယေ တေ သိက္ခာပဒ
ဝိသေသာ- အကြင် သိက္ခာပုဒ်အထူးတို့သည်၊ သန္တိ- ရှိကုန်၏၊ တေသု- ထို
သိက္ခာပုဒ်အထူးတို့၌၊ အဓိပ္ပါယ်ကမ္မဝတ္ထုပုဂ္ဂလပယောဂေ- အလို အမှု ဝတ္ထု ပုဂ္ဂိုလ်
လုံ့လ၌၊ အပေက္ခာယ- ငဲ့ကွက်တော်မူခြင်း၏၊ ဘာဝတော- ရှိခြင်းကြောင့်၊ တေသံ-
ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ သာပေက္ခဘာဝဒဿနတ္ထံ- ငဲ့ကွက်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်
သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ကာရကော- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဘဂဝတော-
သည်၊ န နိဒ္ဓိဋ္ဌော- မညွန်ပြအပ်ပြီ။ တံ သဗ္ဗံ- ထိုကာရကပုဂ္ဂိုလ် ပါမူမပါမူ
အလုံးစုံသည်၊ တသ္မိံ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ- ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဝိ- ထင်ရှားစွာ၊
ဘဝိဿတိ- ဖြစ်လိမ့်လတံ။ ဣဓ ပါရာဇိကပညတ္တိယံ ပန- ဤပါရာဇိက
ပညတ်၌ကား၊ အပေက္ခာယ-ငဲ့ကွက်တော်မူခြင်း၏၊ အဘာဝတော-မရှိ
ခြင်းကြောင့်၊ ကာရကော- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိဒ္ဓိဋ္ဌော- ညွန်ပြအပ်ပြီ။ ပန-
ဆက်ဦးအံ၊ ဣဓ- ဤပါရာဇိက၌၊ ယော ကာရကော- အကြင် ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို၊
“နိဌိတ စိဝရသ္မိံ ဘိက္ခုနာ ဥပ္ပတသ္မိံ”န္တိအာဒိသု ဝိယ- “နိဌိတ စိဝရသ္မိံ ဘိက္ခုနာ
ဥပ္ပတသ္မိံ” စသည်တို့၌ကဲ့သို့၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ဝုတ္တပ္ပဝိဓာနဘာဝတော- ဆို
အပ်သော အစီအရင်မရှိခြင်းကြောင့်၊ (ကထိနသိက္ခာပုဒ်လို ရှေ့ပိုင်း၌ ဆိုနေဖွယ်
စကားလည်း မရှိ”ဟူလို)၊ အပေက္ခာယ- ငဲ့ကွက်ခြင်း၏၊ အဘာဝတော- မရှိ
ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကရဏာဒိဝသေန- ကရိုဏ်းစသည်၏အစွမ်းဖြင့်၊
အနိဒ္ဓိသိတွာ- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို မညွန်ပြမူ၍၊ ပစ္စတ္တဝသေန- ပဌမာဝိဘတ်၏

အစွမ်းဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြအပ်ပြီ။ တတ္ထ- ထိုနိဒ္ဒိဋ္ဌကာရက သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ နိဒ္ဒိသိယမာနော- ပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြအပ်လတ်သော်၊ သေသဒုတိယာ နိယတပဏီတဘောဇနသမဏုဒ္ဓေသတတိယစတုတ္ထပါဠိဒေသနီယေသု ဝိယ- နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကသိက္ခာပုဒ်သုံးဆယ့်ငါးပါးမှ ကြွင်းကုန်သော ဒုတိယအနိယတ သိက္ခာပုဒ် ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပုဒ် သမဏုဒ္ဓေသခေါ် ကဏ္ဍကသိက္ခာပုဒ် တတိယပါဠိဒေသနီ စတုတ္ထပါဠိဒေသနီသိက္ခာပုဒ်တို့၌ကဲ့သို့ (ပဏီတဘောဇန၌ ပဏီတဘောဇနံဟု နိဂ္ဂဟိတ်ပို့နေသည်။ သမာသ်အစပ်ဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟိတ် မလိုပါ။ ဒီကာ နှာ-၁၄ ပဌမပိုဒ်၏ အဆုံးနား ရှု)၊ မဇ္ဈေ- သိက္ခာပုဒ်၏ အလယ်၌၊ အနိဒ္ဒိသိတ္တာ- ပုဂ္ဂိုလ်ကို မညွှန်ပြမူ၍၊ “န ဟေဝ ခေါ ပန ။ပ။ ဩဘာသိတု”န္တိ အာဒိ ဝိယ- “န ဟေဝ ခေါ ပန ။ပ။ ဩဘာသိတု” ဤသို့ စသည်ကဲ့သို့၊ ဝါ- စသည်ကဲ့သို့ပမာ၊” ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ဝတ္ထဗ္ဗဝိဓာနာဘာဝတော ဧဝ- ဆိုထိုက်သော အစီအရင်စကား မရှိခြင်းကြောင့်ပင်လျှင်၊ အာဒိမ္မိ- သိက္ခာပုဒ် အစပိုင်း၌၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြအပ်ပြီ။ အာဒိမ္မိ- သိက္ခာပုဒ်အစပိုင်း၌၊ နိဒ္ဒိသိယမာနောပိ- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြအပ်ပါသော်လည်း၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ဝုတ္တပ္ပဘောဒေသု- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပြား ရှိကုန်သော၊ ဘေဒါနုဝတ္တကာဒီသု- ဘေဒါနုဝတ္တက အစရှိကုန်သော၊ ပဉ္စတ္ထိသေသု- သုံးဆယ့်ငါးပါးကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသု ဝိယ- နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရက သိက္ခာပုဒ်တို့ကဲ့သို့၊ ဝါ- ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့ အလားတူ၊ အနိဒ္ဒိသိတ္တာ- ‘ယော ပန’ မပါဘဲ ‘ဘိက္ခု ဘိက္ခုနာ’ စသည်ဖြင့် ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြသည် မဟုတ်ဘဲ၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ဝတ္ထဗ္ဗ-ဝိဓာနာဘာဝတော ဧဝ- ဆိုထိုက်သော အစီအရင်စကား မရှိခြင်းကြောင့်ပင်၊ “ယော ပန ဘိက္ခု”တိ- ယော ပန ဘိက္ခု ဟူ၍၊ အာဒိတောဝ- သိက္ခာပုဒ် အစပိုင်း၌ပင်၊ ယော ပန သဒ္ဓေန- ယော ပန သဒ္ဓါနင့်၊ (နှာ-၁၇) သဟ- တက္က၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြအပ်ပြီ။ ဧဝ- ဤသို့၊ နိဒ္ဒိသိယမာနောပိ- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြအပ်ပါသော်လည်း၊ သော- ထိုကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့် “ယာ ပန ဘိက္ခုနိယော ဒွေ ဧကမဉ္စေ တုဝဋ္ဋေယျ”န္တိ အာဒိ- “ယာ ပန ဘိက္ခုနိယော ဒွေ ဧကမဉ္စေ တုဝဋ္ဋေယျ” ဤသို့

အစရှိသော၊^၂ အာပတ္တိ ဝိယ- အာပတ်ကဲ့သို့၊ ပရပ္ပဘဝံ- သူတစ်ပါးဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သို့၊ န အာပဇ္ဇတိ- မသင့်ရောက်။ တသ္မာ- ထိုသို့ သူတစ်ပါးကြောင့် အာပတ်မသင့် သောကြောင့် (သိက္ခာပုဒ်ကြောင့် အာပတ်သင့်ရာတွင် တစ်ဦးတည်းသော မိမိသာ ပဓာနကျသောကြောင့် ဟူလို)၊ “ယော ပန ဘိက္ခူ”တိ- ယော ပန ဘိက္ခု ဟူ၍၊ ဧကဝစနေန- ဧကဝစ်ဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌော- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြအပ်ပြီ။

“ဒွယံ ဒွယ သမာပတ္တိ”တိ- ဒွယံ ဒွယ သမာပတ္တိဟူ၍၊ ဝစနတော- ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ မေထုနဓမ္မာပတ္တိပိ- မေထုနဓမ္မ အာပတ်သည်လည်း၊ ပရပ္ပဘဝါ- သူတစ်ပါးဟူသော အကြောင်းရှိသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့။ အဓိပ္ပါယဇနနတော- ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကို သိရခြင်းကြောင့်၊ တံ- ထိုအကြောင်းသည်၊ န ဟောတိ- မဟုတ်ပါ။ တတ္ထ- ထို ဧကမဉ္စတုဝဋ္ဋနသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနေကိဿာ- များစွာသော၊ ဘိက္ခုနိယာ ဧဝ- ဘိက္ခုနီအားသာလျှင်၊ အာပတ္တိ- ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဧကိဿာ- တစ်ဦးတည်းသော ဘိက္ခုနီအား၊ အာပတ္တိ- ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်၊ ဝါ- မသင့်ရောက်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ နိယမော- သတ်မှတ်ချက်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိပေ၏။ ဧဝံ တထာ- ထိုသိက္ခာပုဒ်အလားတူ၊ ဣစေ- ဤပါရာဇိကမေထုနဓမ္မ သိက္ခာပုဒ်၌၊ နိယမော- နှစ်ယောက်ပေါင်းမှသာလျှင် အာပတ်သင့်၏၊ တစ်ယောက် တည်းဆိုလျှင် အာပတ်မသင့်ရောက်ဟူသော သတ်မှတ်ချက်မျိုးသည်၊ န အတ္ထိ- မရှိ။ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ အနိယမိတာဓိပ္ပါယော- ပုံသေ မသတ်မှတ်အပ်သော အလိုတော်ရှိ၏။ “ဒွယံ ဒွယသမာပတ္တိ”တိ- ဒွယံ ဒွယသမာပတ္တိဟူ၍၊ ဝစနတော- ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊^၃ လမ္ဗိမုဒုပိဋ္ဌိနံ- အင်္ဂါဇာတ်ရှည်၊ ကျောက်ကုန်းနူးညံ့ကုန်သော၊ တေသံ- ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ မေထုနဓမ္မာပတ္တိ- မေထုနဓမ္မ အာပတ်သည်၊ ကုတော အတ္ထိ- အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း။ အယံ အတ္ထော- ဤအနက်သဘောကို၊ ပရိဝါရေ- ပရိဝါပါဠိတော်၌၊ ‘စတသော မေထုန ဓမ္မပစ္စယာ’တိ စ- စတသော မေထုနဓမ္မပစ္စယာဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌဝတ္ထုကံ- အဋ္ဌဝတ္ထုကပါရာဇိကကို၊ သန္ဓာယံ- ရည်ရွယ်၍၊ “ဆေဇ္ဇံ သိယာ မေထုန

ဓမ္မပစ္စယာ”တိ စ- “ဆေဇ္ဇံ သိယာ မေထုနဓမ္မပစ္စယာ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊
ဝုတ္တဝစနေန- ဆိုအပ်သော စကားဖြင့်၊^၂ သာဓေတဗ္ဗော- အကိုးသာဓကထုတ်၍
ပြီးစေထိုက်၏။

ဘေဒါနုဝတ္တကသိက္ခာပဒေ- ဘေဒါနုဝတ္တကသိက္ခာပုဒ်၌၊ တိဏ္ဍံ- သုံးပါး
ကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ဥဒ္ဓံ- အထက်၌၊ န သမနုဘာသိတဗ္ဗာ- ဉာတ်ကမ္မဝါတို့ဖြင့်
အဖန်ဖန် မဆုံးမထိုက်ကုန်၊ သံယေန- သံဃာသည်၊ သံဃံ- သံဃာကို၊ ဧကတော-
တပေါင်းတည်း၊ န ကာတဗ္ဗံ- နိဂ္ဂဟကံ မပြုထိုက်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။
နယဒဿနတ္ထံ- နိဂ္ဂဟကံပြုနည်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ အာဒိတောဝ- အစ၌ပင်၊
‘ဘိက္ခူ ဟောန္တိ’တိ- ‘ဘိက္ခူ ဟောန္တိ’ ဟူ၍၊ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသံ- ဗဟုဝစဖြင့်
ညွှန်ပြခြင်းကို၊ ကတ္တာ- ပြု၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ ‘ဧကော ဝါ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ’တိ-
‘ဧကော ဝါ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ’ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။^၃ အညဿာ- တစ်ပါးတစ်ခြား
အားဖြင့်၊ အတ္ထေ- အနက်ကို၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ တတော- ထိုသုံးပါးမှ၊
ဥဒ္ဓံ- အထက်၌၊ “အနုဝတ္တကာ- နောက်လိုက်ရဟန်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။”
ဣတိ- ဤသို့၊ န အာပဇ္ဇတိ- မသက်ရောက်။ တတော- ထို့ကြောင့်၊ ဝါ- ထို
သုံးပါးထက် ကျော်လွန်လျှင် အနုဝတ္တကမဖြစ်ဟု အနက်ရောက်ခြင်းကြောင့်၊
နိဒါနဝိရောဓော- နိဒါန်းနှင့် ဆန့်ကျင်၏။ ဟိ- မှန်၏၊ ဝါ- ချဲ့၊ တဒနုဝတ္တကာ-
ထိုသံဃဘေဒကရဟန်းသို့ အစဉ်လိုက်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ပဉ္စသတမတ္တာ-
ငါးရာအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သည်၊ အဟေသံ- ဖြစ်ကုန်ပြီ။ ပန- ဆက်ဦးအံ့၊
သတ္တသတိကက္ခန္ဓကေ- သတ္တသတိကက္ခန္ဓက၌၊ “သံယော စတ္တာရော ပါစိနကေ
ဘိက္ခူ စတ္တာရော ပါဝေယျကေ ဘိက္ခူ သမ္ပန္နေယျ ။ပ။ သမ္ပတာ”တိအာဒိ-
“သံယော ။ပ။ သမ္ပတာ” ဤသို့ စသော၊^၂ ယံ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ- အကြင် ဥတ္တိ
ဒုတိယကံကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ တံ- ထို ဥတ္တိဒုတိယကံသည်၊ “ဥဗ္ဗာဟိကာယ
ဣမံ အဓိကရဏံ ဝုပသမေတု”န္တိ- “ဥဗ္ဗာဟိကာယ ဣမံ အဓိကရဏံ ဝုပသမေတု”
ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တေဟိ- ထိုကံပြုမည့် ရဟန်း

ကတွာ ကပ္ပတိ- ဟူလို့။^၁ ဟိ- အပြုခံဘက်၌ သုံးပါးအထိသာ ရှိရမည်ဟူသော ငါ၏စကား မှန်၏။ တေ- ထိုတစ်ဖက်တစ်ဖက်တွင် လေးပါးစီလေးပါးစီအားဖြင့် ရှစ်ပါးကုန်သော ပါစီနက ပါဝေယျကရဟန်းတို့သည်။ တေန ကမ္မေန- ထိုနိဂ္ဂဟ ကံဖြင့်၊ ကမ္မာရဟာ- နိဂ္ဂဟကံကို ထိုက်သူတို့သည်၊ ကမ္မကတာ- ပြုအပ် (အပြု ခံရ)သော နိဂ္ဂဟကံ ရှိသူတို့သည်။ န ဟောန္တိ- မဟုတ်ကြကုန်။ သံဃော- လေးပါး လေးပါးအထက် ဖြစ်သော သံဃာသည်။ ယဿ- အကြင် တစ်ပါးမှ သုံးပါး အထိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ကမ္ပ- နိဂ္ဂဟကံကို၊ ကရောတိ- ပြု၏။ သော- ထိုသုံးပါး အထိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကမ္မာရဟော- နိဂ္ဂဟကံကို ထိုက်သူတည်း၊ ဝါ- နိဂ္ဂဟကံ ပြုထိုက်သူတည်း၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ လက္ခဏံ- နိဂ္ဂဟကံပြုရာ၌ မှတ်ကြောင်း အမှတ်အသားတည်း။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ တဒါ- ထိုဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး အနှစ်တစ်ရာ အချိန်အခါတုန်းက၊ သံဃော- သံဃာသည်၊ အဋ္ဌာနမ္ပိ- ရှစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံ ဘိက္ခုနံ- ထိုပါစီနက ပါဝေယျက အရွေးခံရဟန်းတို့အား၊ ကမ္ပ- နိဂ္ဂဟ ကံကို၊ န အကာသိ- မပြုခဲ့ပြီ။ (တစ်နည်း) န စ အကာသိ- ပြုလည်း မပြုခဲ့ပြီ။ တေ- ထိုအရွေးခံ ဖြစ်ကုန်သော ပါစီနက ပါဝေယျကရဟန်းတို့ကို၊ ဝါ- တို့သည်၊ (ဘဇ္ဇန္တိဓပံ)၊ ဘဇာပိယမာနာ- သက်ဝင်စေအပ်ကုန်လတ်သော် (သွင်းကုန် လတ်သော်)၊ ကမ္မပတ္တဘာဝံ- ကံသို့ ရောက်သည်၏အဖြစ်သို့ (ကံအား လျှောက်ပတ် သည်၏ အဖြစ်သို့)၊ ဘဇ္ဇန္တိ- သက်ဝင်ကပ်ရောက်ကုန်၏။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ တေ-

၁။ တတိယံ ကတွာ ကပ္ပတိသည်- နိဂ္ဂဟကံကို ရည်ညွှန်း၍ ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂဟကံ၌ကား သံဃာအချင်းချင်းလည်း ကံပြုနိုင်သည်။ ထိုစကားကို စောဒကပုဂ္ဂိုလ်က “ဆရာက သုံးပါးအထိသာ အပ်တယ်လို့ ဆိုရင် သတ္တသတိကက္ခန္ဓကမ္မာ ရှစ်ပါးအထိ သမုတ်ထားတဲ့ကိစ္စကို ကော ဘာပြောမလဲ”ဟု မေးစရာဖြစ်နေ၍ န ဟိ စသောဝါကျဖြင့် “အဲဒီ ရှစ်ပါးဟာ နိဂ္ဂဟကံနဲ့ ကံအပြုခံရမယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မဟုတ်ကြဘူး။ သူတို့ကို သံဃာက နိဂ္ဂဟကံလည်း မပြုခဲ့ကြပါဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် ရှစ်ပါးအထိ သမုတ်နိုင်တာ ဖြစ်တယ်။ ဒီလိုဖြစ်တာကြောင့် သုံးပါး အထိသာ အပ်တယ်ဆိုတဲ့ ငါ့စကားနဲ့ ဆန့်ကျင်မှု မရှိပါဘူး” ဟူလို့။]

ထိုလေးပါးစီသော ပါစီနက ပါဝေယျကရဟန်းတို့သည်၊ သံဃေန- သံဃာသည်၊ အဓိကရဏဂ္ဂပသမကမ္မဿ- အဓိကရုဏ်းငြိမ်းကြောင်းကံသို့၊ ပတ္တာ- ရောက်ကုန်သည်တို့ကို၊ ယုတ္တာ- လျောက်ပတ်ကုန်သည်တို့ကို၊ ကတာ- ပြုအပ်ကုန်၏။ ဣတိ ကတ္တာ- ဤသို့ အနက်အဓိပ္ပါယ်ပြု၍၊ ကမ္မပတ္တာ ဧဝ- ကံအား လျောက်ပတ်ကုန်သည်သာလျှင်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ “တေ ဘိက္ခု ဘိက္ခုဟိ ယာဝတတိယံ သမနုဘာသိတဗ္ဗာ တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂါယာ”တိ ဝစန တော- “တေ ဘိက္ခု ။ပ။ ပဋိနိဿဂ္ဂါယ” ဟူ၍ မိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊^၁ တေဟိ- ထိုရဟန်းတို့သည်၊ ကတ္တဗ္ဗဝိဓာနံ- ဘေဒါနုဝတ္တကရဟန်းတို့ များပြားနေရာ၌ ပြုအပ်ပြုနိုင်သော အစီရင်နည်းတည်း။ သမ္မုတိကရဏမေဝ- သမုတ်မှုကို ပြုခြင်း သက်သက်မျှသည်ပင်၊ ကမ္မံ- ကံသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော၊^၂ ဣတိ စေ- ဤသို့

၁။ ဝိ၊၁။၄၁၈။

၁။ သမ္မုတိကရဏမေဝ ကမ္မံ ဟောတိတိ ဧဝ- ၌စောဒက၏ အာဘောဂဗျာ- သတ္တသတိက၌ ဥဗ္ဗာဟိကသမ္မုတိသက်သက်နှင့်ပဲ ကံဖြစ်သလို ကံအထ မြောက်သလို ဒီသိက္ခာပုဒ်မှလဲ သမနုဘာသနကံသက်သက်နှင့်ပဲ ကံ ဖြစ်တယ်၊ ကံ အထမြောက်တယ် မဟုတ်ဘူးလား၊ ဘာလို့ အလုပ်ရှုပ်ခံပြီး ကံအပြုခံပုဂ္ဂိုလ်တွေကို သုံးပါးတစ်စု သုံးပါးတစ်စုစီ ခွဲနေရတာလဲ၊ သမနုဘာသနကံမျှလောက် ပြုလိုက်ရုံပေါ့ဟု ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဋီကာဆရာက- ဤသို့ ကံနှစ်ပါးကို တန်းတူထား ပြုလုပ်၍ မရပါကြောင်း၊ သတ္တသတိက၌ ဥဗ္ဗာဟိကသမ္မုတိမျှဖြင့် ကံအထမြောက်ကာ အဓိကရုဏ်းငြိမ်းအေးသော်လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်၌ သမနုဘာသနမျှ လောက်ဖြင့် အယူစွန့်ကြဲမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကံအပြုခံဘက်တွင် ၄-ပါးနှင့်အထက် သံဃာဖြစ်နေကြရကား သူတို့ ကပင် မိမိတို့ကို အင်အားကောင်းကောင်းဖြင့် လက်တုန့်ပြန် ကံပြု ကြလိမ့်မည်ဖြစ်ခြင်း၊ သံဃာက သံဃာကို အချင်းချင်း နိဂ္ဂဟကံပြုမှုကို ဘုရားခွင့်ပြုတော်မမူခြင်း၊ အပြုခံဘက်၌ လေးပါးနှင့်အထက် သံဃာဖြစ် နေ၍ ကမ္မာရဟအင်္ဂါ ပျက်ကွက်ကာ အဓမ္မိကဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း မိန့်လိုရင်းဖြစ်သည်။ ထို့ အခြေအနေကြောင့် ကမ္မာရဟ

မေးငြားအံ့။ တံ- ထိုသမုတ်ရုံမျှကို ကံခေါ်တွင်ခြင်းသည်၊ (ဣဓ)- ဤဘေဒါနဝတ္ထက
သိက္ခာပုဒ်၌၊ အဓိပ္ပါယ်ဇာနနတော- ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကို သိရခြင်းကြောင့်၊
န ဟောတိ- မဖြစ်ပါ။ တဿ- ထိုအယူကို၊ ပဋိနိဿဂ္ဂါယ ဧဝ- စွန့်လွှတ်ခြင်းငှာ
သာလျှင်၊ တေ ဘိက္ခု- ထိုဘေဒါနဝတ္ထကရဟန်းတို့ကို၊ ကမ္မာရဟာ- နိဂ္ဂဟကံကို
ထိုက်သူတို့ကို၊ ကာတဗ္ဗာ- ပြုထိုက်ကုန်၏။ ဒေါသာဂတိဝသေန- ဒေါသာဂတိ၏
အစွမ်းဖြင့်၊ ကမ္မာရဟာ- တို့ကို၊ န ကာတဗ္ဗာ- ထိုက်။ ဣတိ အယံ- ဤဆိုအပ်
ပြီးသည်ကား၊ ဧတ္ထ- ဤပြဿနာ၌၊ အဓိပ္ပါယ်- အလိုတော်တည်း။ ဟိ- မှန်၏။
ပါစိနကာဒိနံ- ပါစိနကရဟန်းစသည်တို့ကို၊ သမ္ပတိယာ- သမုတ်ခြင်းဖြင့် (သမ္ပတိကံ
မျှဖြင့်)၊ အဓိကရဏာဝပသမသိဒ္ဓိ ဝိယ- အဓိကရုဏ်း ငြိမ်းခြင်းဟူသော ပြီးစီးခြင်း
ကဲ့သို့၊ တေသံ- ထိုရဟန်းတို့အား၊ သမနုဘာသနကမ္ပေန- သမနုဘာသနကံဖြင့်
(သမနုဘာသနကံမျှဖြင့်)၊ တဿ- ထိုအယူကို၊ ပဋိနိဿဂ္ဂသိဒ္ဓိ- စွန့်ခြင်းဟူသော
ပြီးစီးခြင်းသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ (နာ-၁၈) ဧသာ သမ္ပတိ နာမ- ဤသမ္ပတိ
မည်သည်ကို၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ အနုမတိ- ခွင့်ပြုခြင်းကို (သဘောတူညီချက်ကို)၊
ဂဟေတွာ- ရယူ၍၊ ယာစိတွာဝ- တောင်းပန်၍သာ၊ ကရိယတိ- ပြုအပ်၏။ ကမ္မံ-
နိဂ္ဂဟကံကို၊ တထာ- ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ န ကရိယတိ- မပြုအပ်။ ပန-
အထူးကား၊ ကမ္မကရဏေ- ကံကို ပြုရာ၌၊ တဒတ္ထသိဒ္ဓိ- ထိုအကျိုးပြီးစီးခြင်းသည်၊
ဟောတိယေဝ- ဖြစ်သည်သာတည်း။ (ပဂ္ဂဟကမ္ပေ)- ပဂ္ဂဟကံ၌၊ ပရသမ္ပတိယာ-
တစ်ပါးသူတို့ကို သမုတ်ခြင်းဖြင့်၊ ဗဟုတရာဝ- ရှစ်ပါး၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါး
စသည်အားဖြင့် အလွန်များစွာသာလျှင်၊ သမ္ပန္နိတဗ္ဗာ- သမုတ်အပ်ကုန်၏
(တစ်ပေါင်းတည်း သမုတ်ကောင်း၏)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

အင်္ဂါပြည့်စုံ၍ ဓမ္မိကသမနုဘာသနကံဖြစ်စေရန် အပြုခံဘက်၌
သုံးပါးတစ်စု ခွဲခြားမှုကိုပါ သမနုဘာသနကံမပြုမီ မဖြစ်မနေ ပြုလုပ်ရ
ဦးမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သမ္ပတိသက်သက်လောက်နှင့်
ကံပြီးမြောက်သလို သမနုဘာသနသက်သက်မျှလောက်နှင့် ကံမပြီး
မြောက်ပါ ဟူလို။

‘မေထုနဓမ္မံ’- နှစ်ဦးသားအချင်းချင်းတို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော တရားကို၊ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဗာဟုလ္လနယေန- အဖြစ်များရာသို့ လိုက်သောနည်းဟူသော ဗာဟုလ္လ နည်းအားဖြင့်၊ လဒ္ဓနာမကံ- ရအပ်သော အမည်ရှိသော မေထုန်အမှုကို၊ သကပယောဂေန ဝါ- မိမိ၏ ပယောဂဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပရပယောဂေန ဝါ- သူတစ်ပါး၏ ပယောဂဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ နိမိတ္တဿ- အင်္ဂါဇာတ်ကို (ပဝေသန၌ စပ်)၊ သကမဂ္ဂေ ဝါ- မိမိ၏ မဂ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ပရမဂ္ဂေ ဝါ- သူတစ်ပါး၏ မဂ်၌သော်လည်းကောင်း၊ ဝါ- တစ်နည်းကား၊ ပရ နိမိတ္တဿ- သူတစ်ပါး၏ အင်္ဂါဇာတ်ကို၊ သကမဂ္ဂေ ဧဝံ- မိမိ၏ မဂ်၌ပင်လျှင်၊

၁။ မေထုနဓမ္မံ။ ။ မေထုန်ဟူသည် နှစ်ဦးသားတို့၏ အကျင့်တရားဟု အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် လမ္ဗိစသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မိမိ တစ်ဦးတည်း မိမိမဂ်၌ လုံ့လ ပြုခြင်းဝယ် မေထုန်မခေါ်နိုင်သောကြောင့် ပါရာဇိက မကျပါဟု စကားကတ်သတ်မည် စိုး၍ ဋီကာဆရာက ဤ အသုံး အနှုန်းသည် အဖြစ်များရာနောက်သို့ လိုက်၍ ဗာဟုလ္လနည်းအားဖြင့် သုံးနှုန်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တစ်ဦးတည်း ပြုကျင့် ရာ၌လည်း မေထုန်ပင် ဖြစ်ရကား ပါရာဇိကပင် ဖြစ်ပါသည်ဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။

ထို့အတွက်ကြောင့်ပင် ဤပြဆိုသော နှစ်ဆယ့်လေးဝါရတို့၌ သတိပညာ ရှေ့မထား လွန်ကြူးမိသောရဟန်းအား ပါရာဇိကဖြစ်ကြောင်း မိန့်ဆိုသည်၊ ဋီကာလာ ဝါကျတို့ကို ဤသို့ဝါကျဖြန့်ပါ။

- ၁။ သကပယောဂေန အတ္တနော နိမိတ္တဿ သကမဂ္ဂေ ပဝေသန၊
- ၂။ သကပယောဂေန အတ္တနော နိမိတ္တဿ ပရမဂ္ဂေ ပဝေသန၊
- ၃။ သကပယောဂေန ပရနိမိတ္တဿ သကမဂ္ဂေ ပဝေသန၊
- ၄။ ပရပယောဂေန အတ္တနော နိမိတ္တဿ သကမဂ္ဂေ ပဝေသန၊
- ၅။ ပရပယောဂေန အတ္တနော နိမိတ္တဿ ပရမဂ္ဂေ ပဝေသန၊
- ၆။ ပရပယောဂေန ပရနိမိတ္တဿ သကမဂ္ဂေ ပဝေသန၊

အလားတူပင် “ပဝိဋ္ဌ”ကြိယာပြောင်း၍ ၆-ဝါကျ၊ “ဌိတ”ကြိယာ ၆- ဝါကျ၊ “ဥဒ္ဓရဏကြိယာ” ၆-ဝါကျ၊ ပေါင်း-၂၄ ဝါကျ (ဝါရ) ဖြစ်၏။

ပဝေသနပဝိဋ္ဌဋ္ဌိတဥဒ္ဓရဏေသု- သွင်းခြင်း သွင်းပြီးခြင်း ရပ်တန့်ခြင်း နုတ်ခြင်း တို့တွင်၊ ယံ ကိဉ္စိ- အလုံးစုံကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကံ- တစ်ပါးပါးကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိသာဒိယနဝသေန- တစ်ဖန်သာယာခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သေဝေယျ- မှီဝဲအံ့။ ပါရာဇိကော- ပါရာဇိကကျသူသည်၊ အသံဝါသော- ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်းခွင့်မရှိသူသည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ- မှတ်ထိုက်၏။

ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ကေစိ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ “ပဝေသနာဒီနိ- ဝင်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ စတ္တာရိ ဝါ- လေးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ တိဏိ ဝါ- သုံးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဒွေ ဝါ- နှစ်ပါးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကံ ဝါ- တစ်ပါးကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသေဝေယျ- မှီဝဲအံ့။ ပါရာဇိကော- ပါရာဇိကကျသူသည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဟိ- မှန်၏၊ ‘သော စေ ပဝေသနံ သာဒိယတိ၊ ပဝိဋ္ဌံ သာဒိယတိ၊ ဌိတံ သာဒိယတိ၊ ဥဒ္ဓရဏံ သာဒိယတိ၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာ’တိ အာဒိ- ‘သော စေ ။ပ။ ပါရာဇိကဿ’ စသော၊ ဧတံ- ဤစကားကို၊” ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- သာဓကပြု၍ မိန့်ကြကုန်၏။ တေသံ- ထိုကေစိ ဆရာတို့၏၊ မတေန- အလိုအားဖြင့်၊ စတုသုပိ- ပဝေသနစသော လေးပါးကုန်သော ခဏတို့၌လည်း၊ စတဿော- လေးချက်ကုန်သော၊ ပါရာဇိကာပတ္တိယော- ပါရာဇိက အာပတ်တို့သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- ရောက်၏။ တေယေဝ- ထိုကေစိဆရာတို့သည်ပင်လျှင် (ဝဒန္တိ၌ စပ်)၊ အာပဇ္ဇတု- အာပတ်သင့်စေဦးတော့ (အာပတ်မသင့်သော်လည်း အာပတ်သင့်ရောက်ပြီး အနေမျိုး ထားကြည့် လိုက်ကြစို့ ဟူလို)။ မေထုနဓမ္မ ပါရာဇိကာပတ္တိ- မေထုနဓမ္မပါရာဇိကအာပတ်သည်၊ မေထုနဓမ္မပါရာဇိကာပတ္တိယာ- မေထုနဓမ္မ ပါရာဇိကအာပတ်နှင့်၊ တံဘာဂိယာ- တူသော အဖို့ရှိ၏ (ဝိ၊၁။၂၅၈ ၌ ‘တဗ္ဘာဂိယာ’ဟု ရှိသည်)၊ ဣတိ တဿာ- ထို့ကြောင့်၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဝီတိဣမေ- လွန်ကျူးခြင်းကြောင့်၊ ပါရာဇိကာပတ္တိယော- ပါရာဇိကအာပတ်တို့သို့ လည်းကောင်း၊ သံဃာဒိသေသာပတ္တိဉ္စ- သံဃာဒိသေသံ အာပတ်သို့လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇိတွာ- သင့်ရောက်ပြီး၍၊ သိက္ခံ- ရဟန်းသိက္ခာကို၊

ပစ္စက္ခာယ- ပယ်စွန့်၍၊ ဂဟဋ္ဌကာလေ- လူဖြစ်နေချိန်၌၊ မေထုနာဒိကံ- မေထုန် အစရှိသော၊ ပါရာဇိကံ- ပါရာဇိကအာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ- သင့်ရောက်၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ ပဗ္ဗဇိတွာ- ရှင် သာမဏေပြု၍၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇိတွာ- ရဟန်းခံ၍၊ ဧကံ- တစ်ခုသော၊ သံဃာဒိသေသာပတ္တိ- သံဃာဒိသေသ်အာပတ်ကို၊ ဧကံ ဝါ- တစ်ကြိမ်သော် လည်းကောင်း၊ အနေကံ ဝါ- အကြိမ်များစွာသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိကရိတွာဝ- ကုစားပြီး၍သာလျှင်၊ သော ပုဂ္ဂလော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယသွာ- အကြံကြောင့်၊ နိရာပတ္တိကော- အာပတ်မရှိ သူသည်၊ ဟောတိ- ၏။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ သော- ထိုရဟန်းသည်၊ ဂဟဋ္ဌကာလေ- လူဝတ်ကြောင်ဖြစ်ချိန်၌၊ သာပတ္တိကောဝ- အာပတ်ရှိသည်သာလျှင်တည်း။” ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ အန္တိမဝတ္ထု၊ အဇ္ဈာပန္နဿာပိ- အဆုံး၌ဖြစ်သော ပါရာဇိကအာပတ်သို့ သင့်ရောက်သော ရဟန်းအားလည်း၊ (ဂဟဋ္ဌ ကာလေ)- လူဝတ်ကြောင်ဖြစ်ချိန်၌၊ အာပတ္တိ- ပါရာဇိကအာပတ်သည်၊ အတ္ထေဝ-အတ္တိ ဧဝံ- ရှိသည်သာလျှင်တည်း။ ပန- သို့သော်လည်း၊ (သမဏဘာဝေ ဧဝံ)- ရဟန်းအဖြစ်၌သာလျှင်၊ ဝုဋ္ဌာန ဒေသနာဟိ- ထမြောက်ခြင်း ဒေသနာကြားခြင်းတို့ဖြင့်၊ အသုဇ္ဈနတော- မစင်ကြယ် နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ “ပယောဂေ ပယောဂေ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာ”တိ- “ပယောဂေ ။ပ။ ပါရာဇိကဿ” ဟူ၍၊ န ဝုတ္တံ- မဟောအပ်ပြီ။ ဂဏနပယောဇနာဘာဝတော- ပါရာဇိကအာပတ် သုံးချက် လေးချက် စသည်ဖြင့် အရေအတွက်ဂဏန်း၏ အကျိုးမရှိခြင်းကြောင့်၊ ကိဇ္ဇာပိ န ဝုတ္တံ- အကယ်၍ကား ဟောတော်မူအပ်ပါပေ။ အထ ခေါ- ထိုသို့ မဟောအပ် ပါသော်လည်း၊ ပဒဘာဇနေ- ပဒဘာဇနီ၌၊ “အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာ”တိ ဝစနေန- “အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ” ဟူသော စကားတော်ဖြင့်၊ အယံ အတ္ထော- ဤ အနက် သဘောသည်၊ သိဒ္ဓေါ- ပြီး၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ယုတ္တိဇ္ဇ- အသင့်ယုတ္တိကိုလည်း၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။

ဧဝံ- ဤသို့ ပဒဘာဇနီစကားဖြင့် ပါရာဇိကအာပတ်များစွာ သင့်နိုင်သည်၊ ယဒိ သိယာ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ မာတိကာယမ္ပိ- မာတိကာပါဠိတော်၌လည်း၊ “ယော ပန ဘိက္ခု မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ ပါရာဇိက”န္တိ- “ယော ပန ။ပ။ ပါရာဇိကံ” ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ- အာပတ်တပ်၍ပင် ဟောတော်မူအပ်သည်၊ ဘဝေယျ- ဖြစ်ရာ၏။ ပါရာဇိကဿ- ပါရာဇိကရဟန်းအား၊ အနဝသေသဝစနမ္ပိ- အကြွင်းမဲ့

စကားသည်လည်း (အကုန်စကားသည်လည်း)- န ယုဇ္ဇေယျ- မသင့်ရာ။^၁ ဟိ-
 ခဲ့ဦးအံ့၊ သဗ္ဗေပိ- အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ စ- အာပတ်အစု
 တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုဂဏနဉ္စ- “ရဟန်း”ဟူသော အရေအတွက်ကို
 လည်းကောင်း၊ အနဝသေသေတွာ- မကြွင်းကျန်စေမူ၍၊ တိဌတိ- တည်၏၊ ဣတိ
 တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အနဝသေသဝစနံ- အနဝသေသဝစနမည်၏၊ ဣတိ- ဤ
 သို့သော အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ကတွာ- ပြု၍၊ (န ယုဇ္ဇေယျ)- မသင့်ရာ။ ပဝေသေဝ-
 ဝင်ဆဲခဏ၌ပင်၊ အာပတ္တိ- ပါရာဇိကအာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ ပဝိဋ္ဌာဒီသု-
 ဝင်ပြီးရာ ခဏစသည်တို့၌၊ အာပတ္တိ- နောက်ထပ် ပါရာဇိကအာပတ်သည်၊ န
 ဟောတိ- မဖြစ်တော့ (ဝင်တုန်းက သာယာမိ၍ အာပတ်သင့်လျှင် နောက်ထပ်
 ပါရာဇိက ဆက်မသင့်တော့ပြီ ဟူလို)။ ဧကံ- တစ်ချက်သော၊ တမေဝ-
 ထိုပါရာဇိက အာပတ်ကိုပင်၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ”တိ-
 “ယဿ သိယာ အာပတ္တိ” ဟူ၍၊^၂ ပါရာဇိကာပတ္တိမ္ပိ- ပါရာဇိကအာပတ်ကိုလည်း၊
 အန္တော ကတွာ- အတွင်းပြု၍၊ နိဒါနုဒ္ဒေသဝစနံ- နိဒါနုဒ္ဒေသ ဟောကြား
 တော်မူခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ မာတိကာယံ-
 မာတိကာပါဠိတော်၌၊ ‘ပါရာဇိက’န္တိ- ပါရာဇိကံ ဟူ၍၊ အဝတွာ-အာပတ်အမည်
 တပ်၍ မဆိုမူ၍၊ ‘ပါရာဇိကော ဟောတိ’တိ- ‘ပါရာဇိကော ဟောတိ’ ဟူ၍၊
 ပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသဝစနံ- ပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြသော စကားတော်သည်၊ တေန
 သရီရဗန္ဓနေန- ထိုဘဝခန္ဓာ အနှောင်အဖွဲ့ဖြင့်၊ ဥပသမ္ပဒါယ- ရဟန်းအဖြစ်၏။

၁။ ယဒိ ဧဝံ- ဖြင့်၊ ပါရာဇိကအာပတ်အကြိမ်များစွာ သင့်မှုကို ကန့်ကွက်သည်၊
 သို့သော်လည်း န ယုဇ္ဇေယျဖြင့် အချို့သူတို့ဆိုကြသော “ပါရာဇိက
 ကျပြီးသော ရဟန်း၌ အာပတ်မရှိတော့၊ ရဟန်းမခေါ်နိုင်တော့” ဟူသော
 အနဝသေသစကားကိုမူ လက်မခံကြောင်း ပြသည်။ ထို့တွင် ‘ယဿ သိယာ’
 စသော နိဒါန်းစကားကို ကိုးကား၍ ‘အာပတ်မကုန်သေးကြောင်း’ကို
 ပြသည်။ ‘န ဟိ’ အစရှိသော စကားနှင့် အကိုးကို ပြ၍ “ရဟန်းဟုပင်
 ရေတွက်ရသေးကြောင်း ရဟန်းခေါ်ရသေးကြောင်း”ကို ပြဆိုသည်။

အဘဗ္ဗဘာဝဒီပနတ္ထံ- မထိုက်တော့သည်၏အဖြစ်ကို ပြရခြင်းအကျိုးရှိသည်။
 ဟောတိ- ၏။ “အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာ”တိ- “အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ” ဟူ၍၊
 ပဒဘာဇနေ- ပဒဘာဇနီ၌၊ ဝစနံ- ဟောတော်မူခြင်းသည်၊ အန္တိမဝတ္ထံ- ပါရာဇိက
 ဝတ္ထုကို (နှာ-၁၉) အဇ္ဈာပန္နဿ- လွန်ကျသော၊ ပါရာဇိကဿ- ပါရာဇိကကျပြီးသော၊
 အသံဝါသဿ- ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်းရခြင်းမရှိသော၊ သတော-
 ဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂလဿပိ- ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း၊ အထေယျသံဝါသကဘာဝဒီပနတ္ထံ-
 ထေယျသံဝါသကပုဂ္ဂိုလ် မဖြစ်သည်ကို ပြရခြင်းအကျိုးရှိသည်။ ဟောတိ- ၏။
 ဟံ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊ သော- ထို ပါရာဇိကကျသော ရဟန်းသည်၊ သံဝါသံ-
 ပေါင်းသင်းခြင်းကို၊ သာဒိယန္တောပိ- သာယာပါသော်လည်း၊ ထေယျသံဝါသကော-
 ထေယျသံဝါသကပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊
 ဥပသမ္ပန္နော- သင်္ကန်းဝတ်ရဟန်းကို ‘ဘိက္ခု’တွေဝ- ‘ဘိက္ခု’ (ရဟန်း) ဟူ၍သာလျှင်၊
 ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ တေနော- ထို့ကြောင့်ပင်၊ ‘အသုဒ္ဓေါ ဟောတိ ပုဂ္ဂလော
 အညတရံ ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နော၊ တဉ္စေ သုဒ္ဓဒိဋ္ဌိ သမာနော အနောကာသံ
 ကာရာပေတွာ အက္ကောသာမိပ္ပိယော ဝဒတိ၊ အာပတ္တိ ဩမသဝါဒေန
 ဒုက္ကဋ္ဌဿာ’တိ- ‘အသုဒ္ဓေါ ။ပ။ ဒုက္ကဋ္ဌဿ’ ဟူ၍၊’ အာဟ- ဘုရားဟောမိန့်တော်
 မူခဲ့ပြီ။ အနုပသမ္ပန္နဿ- သာမဏေအား၊ တဒဘာဝတော- ထိုသို့ ဟောတော်
 မူသော အကြောင်းမရှိသောကြောင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော- ရဟန်းဖြစ်ခဲ့သော၊ သော-
 ထိုသင်္ကန်းဝတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ‘ဘိက္ခု’တွေဝ- ရဟန်းဟူ၍သာ၊ ဝုစ္စတိ- ဥပစာအားဖြင့်
 ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော- ဤသို့သောအနက်သည်၊ သိဒ္ဓေါ- ပြီးစီး၏။ တေန-
 ထို့ကြောင့်၊ ပဒသောဓမ္မဉ္စ- ပဒသောဓမ္မအာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သဟသေယျဉ္စ-
 သဟသေယျအာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဇနေတိ- ဖြစ်စေ၏။ ဘိက္ခုပေသုညာဒိဉ္စ-
 ဘိက္ခုပေသုညစသော အာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဇနေတိ- ဖြစ်စေ၏။ ဣတိ-
 ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။^၂

ဂါထာအနက်။ ။ (သိက္ခာပဒေ)- သိက္ခာပုဒ်၌၊ နိဒါနံ- သိက္ခာပုဒ် ဖြစ်ပေါ်
 လာရန် အကြောင်းရင်းဟူသော နိဒါန်းအပြားသည်လည်းကောင်း၊ နိဒါနာ-

အကြောင်းနိဒါန်းကြောင့် ဇာတော- ပေါ်ပေါက်လာသော၊ မာတိကာဘေဒေါ-
ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တော်ဟူသော မာတိကာအပြားသည်လည်းကောင်း၊
တန္ဒိယာမကော- ထိုသိက္ခာပုဒ်မာတိကာ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို (စကားကတ်
စောဒနာခွင့် မရရန်) ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ကန့်သတ်တတ်သော၊ ဝိဘင်္ဂေါ-
အကျယ်ဝေဖန်ပြရာ ဝိဘင်းအပြားသည်လည်းကောင်း၊ တတော- ထိုဝိဘင်းမှ၊
အာပတ္တိယာ- သိက္ခာပုဒ်နှင့်စပ် သင့်နိုင်သော အာပတ်၏၊ ဘေဒေါ- အပြား
သည်လည်းကောင်း၊ တဒညထာ- ထိုဝိဘင်းလာ အာပတ်မှ တစ်ပါး
တစ်ခြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ပဝတ္တာ- ဖြစ်သော၊ အနာပတ္တိ-
(သိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်၍ အာပတ်ကင်းလွတ်ခွင့်ရပုံကို ပြသော) အနာပတ္တိ
အပြားသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ- ၏။

ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ အယံ နယော- ဤနည်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။
တတ္ထ- ထိုဝိနည်းအပြား၌၊ သုဒိန္နဝတ္ထု- သုဒိန္နဝတ္ထုလည်းကောင်း၊ မက္ကဋ္ဌိဝတ္ထု-
လည်းကောင်း၊ ဝဇ္ဇိပုတ္တကဝတ္ထု စ- လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့ တိပွဘေဒဝတ္ထု-
သုံးပါးအပြားရှိသော ဝတ္ထုသည်၊ ဣမဿ သိက္ခာပဒဿ- ဤပဌမပါရာဇိက
သိက္ခာပုဒ်၏၊ နိဒါနံ နာမ- နိဒါန်းမည်၏။ တတော နိဒါနာ- ထိုအကြောင်း
နိဒါန်းကြောင့်၊ “ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ ။ပ။ အသံဝါသော”တိ- ဟူ၍၊ ဣမိဿာ
မာတိကာယ- ဤ သိက္ခာပုဒ်မာတိကာ၏၊ ဘေဒေါ- အပြားသည်၊ ဇာတော-
ဖြစ်ပြီ။ ဟိ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ တတ္ထ- ထိုပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌၊
‘အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယာ’တိ- ဟူ၍၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန- ဣတ္ထိလိင်္ဂ၏
အစွမ်းအားဖြင့်၊ “အာဝုသော- ငါ့ရှင်၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သိက္ခာပဒံ-
သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညတ္တံ- ပညတ်တော်မူအပ်သည်၊ သစ္စံ- မှန်ပါ၏။ တဉ္စ ခေါ-
ထိုပညတ်ခြင်းသည်လည်း၊ ဣတ္ထိယာ- မိန်းမ၌၊ ပညတ္တံ- ပညတ်အပ်ပြီ။ ပုရိသေ-
ယောက္ခား၌၊ နော ပညတ္တံ- မပညတ်အပ်ပါ၊ ပဏ္ဏကေ- ပဏ္ဏုက်၌၊ နော ပညတ္တံ- ပါ၊
ဥဘတောဗျဉ္ဇနေ- ဥဘတောဗျည်း၌၊ နော ပညတ္တံ- အပ်ပါ။” ဣတိ- ဤသို့၊
မက္ကဋ္ဌိပါရာဇိကော ဝိယ- မက္ကဋ္ဌိပါရာဇိကကဲ့သို့၊ အညောပိ- တစ်ပါးသော
သူသည်လည်း၊ လေသံ- အမြွက်ကို၊ ဩဇ္ဈေတုံ- ထောင်ခြင်းငှာ၊ သက္ကောတိ-
စွမ်းနိုင်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တာဒိသဿ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ရဟန်း၏။

ဥဘတောဗျဉ္ဇနေ- ဥဘတောဗျဉ်း၌၊ နော ပညတ္တံ- အပ်ပါ။” ဣတိ- ဤသို့၊
မက္ကဋ္ဌိပါရာဇိကော^၁ ဝိယ- မက္ကဋ္ဌိပါရာဇိကကဲ့သို့၊ အညောပိ- တစ်ပါးသော
သူသည်လည်း၊ လေသံ- အမြွက်ကို၊ ဩဇ္ဈေတုံ- ထောင်ခြင်းငှာ၊ သက္ကောတိ-
စွမ်းနိုင်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တာဒိဿဿ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ရဟန်း၏။
အလေသောကာသဿ- အမြွက်ထောင်ခွင့် မရခြင်းကို၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြခြင်း
အကျိုးငှာ၊ ဣဒံ- ဤတိရစ္ဆာနဂတာယပိ ဟူသော စကားကို၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။
မက္ကဋ္ဌိသင်္ခါတာ- မျောက်မဟု ဆိုအပ်သော၊ နိဒါနာ- အကြောင်းကြောင့်၊
‘အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ’တိ- ဟူ၍၊ မာတိကာယ- သိက္ခာပုဒ်မာတိကာ၏။
ဝစနဘေဒေါ- စကားအပြားသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်လာရ၏။ ဣတ္ထိယာ ဧဝ- အမ၌
သာလျှင်၊ မေထုနသိဒ္ဓိဒဿနတော- မေထုန်အကျင့်၏ ပြီးခြင်းကို မြင်ရသောကြောင့်
(မေထုန်မှီဝဲ၍ ရသောကြောင့်)၊ န ဟောတိ- ဖြစ်လာရသည် မဟုတ်။ တသ္မာ-
ထို့ကြောင့်၊ ဝိဘင်္ဂေါ တန္နိယာမကော- မည်၏။ တဿာ မာတိကာယ- ထို
မာတိကာ၏။ အဓိပ္ပေတတ္ထနိယာမကော- အလိုတော်ရှိတော်မူရာ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို
ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ကန့်သတ်တတ်သော၊ ဝိဘင်္ဂေါ- အကျယ်ဝေဖန်ရာ ဝိဘင်းသည်၊
ဟောတိ- ၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ‘ဝိဘင်္ဂေါ တန္နိယာမကော’တိ ပဒဿ-
၏။ အတ္ထော- အနက်တည်း။ ဟိ- မှန်၏။ ဝိဘင်္ဂေ- ဝိဘင်း၌၊ ‘တိသော ဣတ္ထိယော
တယော ဥဘတောဗျဉ္ဇနကာ တယော ပဏ္ဍကာ တယော ပုရိသာ၊ မနုဿိတ္ထိယာ

၁။ မက္ကဋ္ဌိ ပါရာဇိကော။ ။ မျောက်မနှင့်ဆက်ဆံသော ရဟန်းသည် ရိုးရိုး
သားသား မသိသူဖြစ်၍ အဇာနိဿ အနာပတ္တိအရ ပါရာဇိကအာပတ်
သင့်နိုင်ပါမည်လော၊ မသိဟူရာ၌ အဘယ်မသိခြင်းမျိုးပါနည်း၊
တိရစ္ဆာန်နှင့် စပ်၍ အနုပညတ်ကို ဖြစ်စေရကား အာဒိကမ္ပိကဿ
အနာပတ္တိအရ- အာဒိကမ္ပိကဟုဆိုနိုင် အာပတ်မှ လွတ်နိုင်သည် မဟုတ်
ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် ဋီကာဆရာသည် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ကြီး ပါရာဇိကဟု
ဆိုရပါသနည်း တွေးဖွယ်ရှိ၏။ ဤစောဒနာနှင့်စပ်၍ (ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၄။)၌
‘အဇာနန္တော နာမ မဟာနိဒ္ဓံ ဩက္ကန္တော၊ ဣဓ ပန သုဒိန္နတ္ထေရော
အာဒိကမ္ပိကော၊ တဿ အနာပတ္တိ။ အဝသေသာနံ မက္ကဋ္ဌိသမဏ
ဝဇ္ဇိပုတ္တာဒိနံ အာပတ္တိယေဝ’ဟု အတိအလင်း မိန့်ဆိုထားလေပြီ။

ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်အရာ၌၊ ဌတ္တာ- တည်၍၊ စောဒကော- စောဒကသည်၊ အာစရိယံ- ဆရာကို၊ ဧတံ- ဤစကားကို၊ အာဟ- ဆိုပြီ။ (ဧတ္တာဟမ္မာ၊ ကြိယာဝိသေသန၊ ကတ္ထုမျှနှင့်၊ ကမ္မန္တံချက်၊ ထည့်ကာစွက်၊ အနက်သမ္ပန်မြဲ)။ သိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပရိပုဏ္ဏံ- အပြည့်အစုံ၊ ပညတ္တံ- ပညတ်အပ်သည်၊ ယဒိ သိယာ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်၊ သာဓာရဏသိက္ခာပဒဝသေန ဝါ- ဆက်ဆံသော သိက္ခာပုဒ်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ လိင်္ဂပရိဝတ္တနဝသေန ဝါ- လိင်္ဂပြန်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကေဝလံ- မရောမယှက် သက်သက်၊ ဘိက္ခုနံ- ရဟန်းတို့အားသာလျှင်၊ ‘သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော’တိ- ‘သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော’ ဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ- ထည့်ဆိုထိုက်သည်၊ န- မဟုတ်သေး၊ ဘိက္ခုနီနမ္ပိ- ရဟန်းမတို့အားလည်း၊ ‘သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော’တိ- ‘သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော’ ဟူ၍၊ ဝိဘင်္ဂေ- ဝိဘင်း၌၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ- ထည့်ဆိုထိုက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ ဟိ- ဆိုသင့်၏၊ တဒဝစနေန- ထိုသိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နောဟူသော ပါဠိကို ထည့်စွက်၍ မဟောခြင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီ- ရဟန်းမသည်၊ ပုရိသလိင်္ဂပါတုဘာဝေန- ယောက်ျားအသွင်သဏ္ဌာန်၏ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်ခြင်းဖြင့်၊ (နာ-၂၀) ဘိက္ခုဘာဝေ- ရဟန်းအဖြစ်၌၊ ဌိတာ- တည်သည်၊ ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊ “အဟံ- ငါသည်၊ ဥပသမ္ပဒါကရဏ ကာလေ- ဘိက္ခုနီဝတ်ခဲ့ရာ ကာလ၌၊ ဘိက္ခုနံ- ရဟန်းတို့၏၊ န သိက္ခာသာဇီဝ သမာပန္နာ- သိက္ခာသာဇီဝသို့ မရောက်ပါ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အပစ္စက္ခာတ သိက္ခာပိ- မချသော သိက္ခာရှိသော်လည်း၊ မေထုနဓမ္မေန- မေထုန်အကျင့်ဖြင့်၊ ပါရာဇိကာ- ပါရာဇိကကျသည်၊ န ဟောမိ- မဖြစ်ပါ”။ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝဒေယျ- ဆိုပေရာ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ စောဒကော- သည်၊ အာဟ- ဆိုပြီ။ ဧတ္ထ- ဤ သိက္ခာ ပုဒ်၌၊ စောဒကဿ- စောဒက၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ပရိဟာရော- အဖြေကို၊ မယာ- ငါသည်၊ ဝုစ္စတေ- ဆိုအပ်၏ (ဆိုပေအံ့) [ဝုစ္စတေပုဒ်၊ အဖြေထုတ်ရာ၊ အာဓာလည်းကောင်း၊ တစ်ကြောင်းသမ္ပန်၊ ကံနှင့်ကတ္တား၊ လေးပါးစွက်၍ အနက်သမ္ပန်မြဲ]။ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂတော- မလိုလားအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်၌ ငြိကပ်ခြင်းကြောင့်၊ ယထာ- အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တယာ- အသင်စောဒကသည်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ တထာ- ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ န ဝတ္ထုဗ္ဗံ- ထည့်သွင်း၍ မဆိုသင့်ပါ။ တထာ- ထို

အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝုတ္တေ- သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နာကို ထည့်ဆိုအပ်လတ်သော်၊
 ဘိက္ခုနီနမ္ပိ- ရဟန်းမတို့အားလည်း၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ- သိက္ခာချခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-
 ရှိပေ၏။ ဣတိ အတ္ထံ- ဤသို့သော အနက်အဓိပ္ပါယ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- ရောက်၏။
 တဉ္စ- ထိုအနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း၊ အနိဋ္ဌံ- အလိုမရှိအပ်။ “သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနိ-
 အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ သာဓာရဏာနေဝ- ရဟန်း ရဟန်းမနှစ်ပါးစုံ
 ဆက်ဆံကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ အသာဓာရဏာနိ- နှစ်ပါးစုံ မဆက်ဆံ
 ကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ န- မရှိကုန်။” ဣတိ ဣဒံ- ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်သည်၊
 အပရံ- တစ်ပါးသော၊ အနိဋ္ဌံ- အလိုမရှိအပ်သော အရာတည်း။ အပိ စ- ထိုမှ
 တစ်ပါးလည်း၊ အယံ- ဤလင်ပြန်သော ရဟန်းမသည်၊ ဘိက္ခုနံ- ရဟန်းတို့၏၊
 သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နာဝ- သိက္ခာသာဇီဝသို့ ရောက်သူသည် သာလျှင်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့သော အနက်သဘောကို၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊
 ‘အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တံယေဝ ဥပဇ္ဈံ တမေဝ ဥပသမ္ပဒံ တာနိယေဝ ဝဿာနိ
 ဘိက္ခုဟိ သင်္ဂမိတု’န္တိ အာဒိ- ‘အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တံယေဝ ဥပဇ္ဈံ တမေဝ
 ဥပသမ္ပဒံ တာနိယေဝ ဝဿာနိ ဘိက္ခုဟိ သင်္ဂမိတု’ ဤသို့ စသည်ကို (ဤဋီကာပါဌ၌
 တာနိနောက်ဝယ် ‘ယေဝ’ မပါဘဲ ရှိနေသည်)၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။” တတော
 အာပတ္တိယာ ဘေဒေါတိ ဧတ္ထ- တတော အာပတ္တိယော ဘေဒေါ ဟူသော
 ဤပါဌ၌၊ တတော ဝိဘင်္ဂတော- ထိုဝိဘင်းမှ၊ ‘အက္ခယိတေ သရီရေ ပါရာဇိကံ၊
 ယေဘုယျေန ခယိတေ ထုလ္လစ္စယ’န္တိ အာဒိ- ‘အက္ခယိတေ ။ပ။ထုလ္လစ္စယံ’ စသော၊
 အာပတ္တိယာ- အာပတ်၏၊ ဘေဒေါ- အပြားသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အနာပတ္တိ
 တဒညထာတိ ဧတ္ထ- အနာပတ္တိ တဒညထာ ဟူသော ဤပါဌ၌၊ တတော
 ဝိဘင်္ဂတော ဧဝ- ထို ဝိဘင်းမှပင်လျှင်၊ ယေန အာကာရေန- အကြင် အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်၊ အာပတ္တိ- အာပတ်ကို၊ ဝုတ္တာ- ဆိုအပ်ပြီ။ တတော- ထို အာပတ်မှ၊
 အညေန- အခြားသော၊ အာကာရေန- အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အနာပတ္တိဘေဒေါ-
 အနာပတ္တိ အပြားသည်ပင်လျှင်၊ ဟောတိ- ၏။ ဟိ- မှန်၏။ ‘သာဒိယတိ အာပတ္တိ
 ပါရာဇိကဿ၊ န သာဒိယတိ အနာပတ္တိ’တိ- ‘သာဒိယတိ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ၊
 န သာဒိယတိ အနာပတ္တိ’ ဟူ၍၊ ဝိဘင်္ဂ- အာပတ် အနာပတ်ကို အကျယ်

ဝေဖန်ခြင်းသည်၊ အသတိ- မရှိလတ်သော်၊ န ပညာယတိ- မထင်ရှားနိုင်။
 ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ 'နိဒါနာ မာတိကာ ဘေဒေါ'တိ- 'နိဒါနာ
 မာတိကာဘေဒေါ' ဟူသော၊ အယံ ဂါထာ- ဤ ဂါထာသည်၊ သမာသတော-
 အကျဉ်းအားဖြင့်၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနက်ရှိသည်၊ ဟောတိ- ၏။
 ဝိသေသကာရဏံ ပန- ထူးသော အကြောင်းသည်ကား၊ တသ္မိံ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ-
 ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဝိ- ထင်စွာ၊ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်လိမ့်လတ္တံ့။

(ဒုတိယပညတ္တိတော)- ဒုတိယအနုပညတ်မှ၊ ဧတ္ထ- ဤပဌမပါရာဇိက၌၊
 တာဝ- ရှေးဦးစွာ [ပဌမံ တာဝ၊ ရှိကဧကန်၊ အပါဒါန်နှင့်၊ သမ္ပန်အနေ၊
 ဤနှစ်ထွေ၊ လာလေတစ်ခုခု]၊ ပဌမပညတ္တိ- ပဌမမူလပညတ်တော်ကို၊
 ပဌမဗောဓိ- ပဌမ ဗောဓိကို (ဘုရားဖြစ်ပြီး ဝါနှစ်ဆယ်အတွင်းတည်း၊ ဌ၊ ဋီ
 အားလုံး။ သံ၊ ဋီ၊ ဝ- အလို ဆယ့်ငါးဝါအတွင်း)၊ အတိက္ကမိတ္တာ- ကျော်လွန်ပြီး၍၊
 ဝါ- ကျော်လွန်ပြီးမှ၊ ပညတ္တတ္တာ စ- ပညတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ အာယသ္မတော သုဒိန္နဿ- အရှင်သုဒိန်၏၊ အဋ္ဌဝဿိကကာလေ-
 ရှစ်ဝါရချိန်၌၊ ပညတ္တတ္တာ စ- ပညတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
 ရတ္တညမဟတ္တံ- ထေရ်ကြီး ဝါကြီးပုဂ္ဂိုလ်များ ပေါများသည်၏အဖြစ်သို့၊
 ပတ္တကာလေ- ရောက်ရာခေတ် ကာလ၌၊ ပညတ္တာ- ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ။
 ဒုတိယပညတ္တိ- ဒုတိယအနုပညတ်တော်ကို၊ ဗာဟုသစ္စမဟတ္တံ- များသော
 အကြားအမြင်များကုန်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တကာလေ- ရောက်ရာ အချိန်အခါ၌၊
 ပညတ္တာ- ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ- မှန်၏၊ မက္ကဋ္ဌိပါရာဇိကော- မျောက်မနှင့်စပ်၍
 ပါရာဇိကကျသော၊ သော အာယသ္မာ- ထိုတောနေ အရှင်သည်၊ မာတုဂါမပ္ပဋိ
 သံယုတ္တေသု- မိန်းမနှင့်စပ်ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသု- သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊
 တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိ- တိရစ္ဆာန်မိန်းမကို၊ န အဓိပ္ပေတာ ယထာ- အလိုမရှိအပ်သကဲ့သို့၊
 တထာ- ထို့အတူ၊ ဣဓာပိ- ဤ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ န အဓိပ္ပေတာ-
 အလိုမရှိအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့သော၊ သညာယ- မှားယွင်းသော အမှတ်ဖြင့်၊ 'သစ္စံ
 အာဝုသော ။ပ။ တဉ္စ ခေါ မနုဿိတ္ထိယာ၊ နော တိရစ္ဆာနဂတာယာ'တိ- 'သစ္စံ
 အာဝုသော ။ပ။ တိရစ္ဆာနဂတာယ' ဟူ၍၊ အာဟ- ဆိုခဲ့ပြီ။

တတိယပညတ္တိ- တတိယအနုပညတ်သည်၊ ‘ယာဝဒတ္ထံ ဘုဉ္ဇိတွာ’တိ အာဒိ
 ဝစနတော- ‘ယာဝဒတ္ထံ ဘုဉ္ဇိတွာ’ စသည်ကို ဆိုထားခြင်းကြောင့်၊ လာဘဂ္ဂမဟတ္တံ-
 ကောင်းမြတ်သော လာဘ်၏ များသည်၏အဖြစ်သို့၊ ပတ္တကာလေ- ရောက်ရာ
 ခေတ်ကာလ၌၊ ဥပ္ပန္နာ- ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီ။ ဧတ္ထေဝ- ဤတတိယအနုပညတ်၌ပင်၊
 ဝေပုလ္လမဟတ္တမ္ပိ- ထေရ နဝ မဇ္ဈိမအားဖြင့် ကျယ်ပြန့်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် များသည်၏
 အဖြစ်ကိုလည်း၊ လဗ္ဘတိ- ရအပ်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်၏။ ဣမံ
 ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပဒံ- ဤပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ တိဝိဓမ္ပိ- သုံးပါး၊
 အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု- ဝတ္ထုကို၊ ဥပါဒါယ- အစွဲပြု၍၊ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ-
 လေးပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ တံ ကာလံ- ထိုရတ္တညုမဟတ္တံ စသော
 ကာလသို့၊ ပတွာ- ရောက်၍၊ ပညတ္တံ- ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ(ဧဝံ)- ဤသို့၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

တတ္ထ- ထိုပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ယော ပနာတိ- ယော ပန ဟူသော
 ပုဒ်သည်၊ အနဝသေသပရိယာဒါနပဒံ- အကြွင်းအကျန်မရှိ (အလုံးစုံသော
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို) ထက်ဝန်းကျင်မှ ယူတတ်သော ပုဒ်တည်း။ ဘိက္ခူတိ- ဘိက္ခု ဟူသော
 ပုဒ်သည်၊ တဿ- ထိုယော ပန ဟူသော ပုဒ်၏၊ အတိပ္ပသင်္ဂနိယမပဒံ- အလွန်ငြိကပ်
 ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ရာပုဒ်တည်း။ ဘိက္ခူနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နောတိ- ဘိက္ခူနံ
 သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ တဿ- ထိုဘိက္ခုပုဒ်၏(ကို)၊
 ဝိသေသနဝစနံ- အထူးပြု (ထူးခြားအောင်ပြု)သော သဒ္ဒါတည်း။ ဟိ- မှန်၏၊
 သဗ္ဗောပိ- အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းသည်လည်း၊ န ဘိက္ခုနာမကော- ဘိက္ခု
 မမည်။ ဘဂဝတာ- ဘုရားရှင်သည်၊ ယာယ ကာယစိ- အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊
 ဥပသမ္ပဒါယ- ဥပသမ္ပဒကမ္ပဝါစာဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နဘိက္ခူနံ- ပဉ္စင်းဖြစ်ကုန်သော
 ရဟန်းတို့အား၊ ဝါ- တို့သည်၊ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန- အောက်ထစ်ဆုံး အပိုင်းအခြား
 အားဖြင့်၊ သိက္ခိတဗ္ဗာ- ကျင့်အပ်သော၊ ယာ သိက္ခာ စ- အကြင် သီလသိက္ခာ
 ကိုလည်း၊ (နှာ-၂၁) ဝိဟိတာ- စီရင်တော်မူအပ်ပြီ။ “ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်
 အပေါင်း၌၊ သဟ- တကွ၊ ဇီဝန္တိ- အသက်မွေးကြကုန်၏။” ဣတိ ဣမိနာဝစနတ္ထေန-
 ဤ ဝစနတ္ထဖြင့်၊ ယော သာဇီဝေါ စ- အကြင်သာဇီဝကိုလည်း၊ ဝုတ္တော-
 ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (၌ သာဇီဝံဟု ရှိသည်၊ ဋီကာတို့ကား သာဇီဝေါဟု

ဆိုကြသည်။ သိက္ခာပဒ သမ္မဟော စသည်ငဲ့၍ ထားနိုင်သောကြောင့် သင့်သည်ပင်။ တံ ဥဘယံ- ထိုသိက္ခာသာဇီဝ နှစ်ပါးစုံသို့၊ သမာပန္နော- ကောင်းစွာ ရောက်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဤ။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ကဒါ- အဘယ်အခါ၌ (ဘယ်တုန်းက)၊ သမာပန္နော- ကောင်းစွာ ရောက်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သနည်း။ ယာယ ကာယစိ- အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဥပသမ္ပဒါယ- ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္န သမနန္တရမေဝ- ရဟန်းဖြစ်သည်၏ အခြားမဲ့၌သာလျှင်၊ တဒုဘယံ- ထိုသိက္ခာ သာဇီဝနှစ်ပါးကို၊ ဇာနန္တောပိ- သိ၍လည်းကောင်း၊ အဇာနန္တောပိ- မသိမူ၍ လည်းကောင်း၊ တဒဇ္ဈပဂတတ္တာ- ထိုသိက္ခာသာဇီဝ နှစ်ပါးသို့ ကပ်ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမာပန္နော နာမ- ကောင်းစွာ ရောက်သူမည်သည်၊ ဟောတိ- ဤ။ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ သိက္ခာ- သိက္ခာကို၊ န ပစ္စက္ခာတိ- မချ၊ ပါရာဇိကဘာဝံ ဝါ- ပါရာဇိကကျသူ၏ အဖြစ်သို့လည်း၊ န ပါပုဏာတိ- မရောက်သေး၊ တာဝ- ထိုမျှလောက်၊ သဟ- တကွ၊ ဇီဝန္တိ- အသက်မွေးကုန်၏၊ ဣတိ အထွေ- ဤသို့သော ဝိဂ္ဂဟ၏အနက်သဘောကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ပန- အဖို့ တစ်ပါးကား၊ အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ - ရှေးအန္ဓကအဋ္ဌကထာ၌၊ “သိက္ခံ ပရိပူရေန္တော သိက္ခာသမာပန္နော၊ သာဇီဝံ အဝိတိက္ကမန္တော သာဇီဝသမာပန္နော”တိ- “သိက္ခံ ။ ပ။ သမာပန္နော” ဟူ၍၊ ယံ ဝစနံ- အကြင် စကားကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ တံ ဝစနံ- ထိုစကားကို၊ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန- အမြင့်ဆုံး အပိုင်းအခြား၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဟိ- မှန်၏၊ သိက္ခံ- သိက္ခာကို၊ အပရိပူရေန္တော- မပြည့်စေသော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ ကာမဝိတက္ကာဒိ ဗဟုလော ဝါ- ကာမဝိတက်စသည် များသောရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ ဧကစ္စံ- အချို့သော၊ သာဝသေသံ- အကြွင်း အကျန်နှင့် တကွဖြစ်သော (ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်မှ အခြားဖြစ်သော)၊ သာဇီဝံ- တကွအသက်မွေးရာ သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဝိတိက္ကမန္တော ဝါ- လွန်ကျူးသော ရဟန်းသည် လည်းကောင်း၊ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော နာမ- သိက္ခာသာဇီဝသို့ ကောင်းစွာ ရောက်သူမည်သည်၊ န န ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တစ်နည်း၊ န ဟောတိ- မဖြစ်သည်ကား၊ န- မဟုတ်၊ ဟောတိ ဧဝ- ဖြစ်သည် သာလျှင်တည်း

[နှစ်ခုပတိသေ၊ ခွဲဝေမရှိ၊ နက်ပေးဘိမူ၊ ပကတိနက်၊ ထွက်အောင်သမ္ပန်မြို့၊
မပေါင်းရောဘဲ၊ ခွဲ၍တစ်ခါ၊ သမ္ပန်ပါမူ၊ ကြိယာနောင်၊ ဧဝံဆောင်မြို့]။

ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန ပန- အမြင့်ဆုံး အပိုင်းအခြားအားဖြင့်ကား၊ စတုက္ကံ-
လေးပါးတို့၏အပေါင်းကို (ပုဂ္ဂိုလ်လေးယောက်ကို)၊ လဗ္ဘတိ- ရအပ်၏။ ကထံ-
အဘယ်သို့ လဗ္ဘတိ- ရအပ်ပါသနည်း၊ “သိက္ခာသမာပန္နော- သိက္ခာသို့ ရောက်သော၊
သီလာနိ- သီလတို့ကို၊ ပစ္စဝေက္ခန္တော- ဆင်ခြင်သော၊ န သာဇီဝသမာပန္နော-
သာဇီဝသို့ မရောက်သော၊ အစိတ္တကသိက္ခာပဒံ- အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်ကို၊
ဝီတိက္ကမန္တော- လွန်ကျူးသော၊ ဘိက္ခု- သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏၊ န သိက္ခာသမာပန္နော-
သိက္ခာသို့ မရောက်သော၊ ကာမဝိတက္ကာဒိဗဟုလော- ကာမဝိတက်စသည်
များခြင်းရှိသော၊ သာဇီဝသမာပန္နော- သာဇီဝသို့ ရောက်သော၊ နိရာပတ္တိကော-
အာပတ်မရှိသော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ အတ္ထိ- ၏၊ န သိက္ခာသမာပန္နော- သိက္ခာ
သို့လည်း မရောက်သော၊ န စ သာဇီဝသမာပန္နော- သာဇီဝသို့လည်း မရောက်သော၊
အနဝသေသံ- အကြွင်းမရှိသော၊ အာပတ္တိ- ပါရာဇိကအာပတ်သို့၊ အာပန္နော-
ရောက်သော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ အတ္ထိ- ၏၊ သိက္ခံ- သိက္ခာကိုလည်း၊
ပရိပူရေန္တော- ပြည့်စေသော၊ သာဇီဝဉ္စ- သာဇီဝကိုလည်း၊ အဝီတိက္ကမန္တော-
မလွန်ကျူးသော၊ ဥဘယသမာပန္နော- သိက္ခာ သာဇီဝနှစ်ပါးစုံသို့ ရောက်သော၊
ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ အတ္ထိ” (ဘိက္ခု- အာဒိဒီပကနည်း)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ လဗ္ဘတိ-
ရအပ်၏။ စတုတ္ထော- လေးပါးမြောက်ဖြစ်သော၊ အယံ ဘိက္ခု- ဤနှစ်ဖက်လှ
ရဟန်းမျိုးကို၊ ဣဓ- ဤသိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နပုဒ်၌၊ ဥက္ကဋ္ဌော- ဥက္ကဋ္ဌဟူ၍၊
အဓိပ္ပေတော- အလိုရှိအပ်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ ဟိ- မှန်၏၊ ဘဂဝါ-
ဘုရားရှင်သည်၊ အနုက္ကဋ္ဌံ- အမြတ်ဆုံးမဟုတ်သော ရဟန်းမျိုးကို၊ ဝတ္တံ-
ဟောတော်မူခြင်းငှာ၊ န ယုတ္တော- မသင့်၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ ဆိုငြားအံ့။ တံ- ထို
မသင့်ဟူသော စကားသည်၊ “တတြ ယာယံ အဓိသီလသိက္ခာ၊ အယံ ဣမသ္မိ အတ္ထေ
အဓိပ္ပေတာ သိက္ခာ”တိ ဝစနဝိရောဓတော- “တတြ ။ပ။ သိက္ခာ” ဟူသော ဒေသနာ
တော်နှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့်၊ န ဟောတိ- မဟုတ်ပါ။ ဥက္ကဋ္ဌဂ္ဂဟဏာဓိပ္ပါယေ-
အမြတ်ဆုံးရဟန်းကို ယူခြင်းငှာ အလိုတော်သည်၊ သတိ- ရှိတော်မူလတ်သော်၊
“သိက္ခာတိ တိဿော သိက္ခာ”တိ- “သိက္ခာတိ တိဿော သိက္ခာ” ဟူ၍၊

ဧတ္တကမေဝ- ဤမျှလောက်ကိုသာလျှင်၊ ဝတ္တဗ္ဗံ- ဟောတော်မူအပ်လေရာ၏။
 ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယ်- ပရိဟာရပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုတည်း။ ဟိ- မှန်၏။
 သိက္ခတ္ထယသမာပန္နော- သိက္ခာသုံးပါးအပေါင်းသို့ ရောက်သော ရဟန်းသည်၊
 သဗ္ဗုက္ခဋ္ဌော- အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့တွင် အမြတ်ဆုံးတည်း (အမြတ်ဆုံး
 ရဟန်းတည်း)။ “မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျာ”တိ- ဟူ၍၊ ပရတော- နောက်မှ၊
 ဝစနံ- ဟောသောစကားတော်ကို၊ အပေက္ခိတွာ- ရှုငဲ့၍၊ အဓိသီလသိက္ခာဝ-
 အဓိသီလသိက္ခာကိုသာလျှင်၊ ဝုတ္တာ- ဟောအပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ (ဝဒေယျ)-
 အကယ်၍ ဆိုငြားအံ့။ တံ- ထိုစကားသည်၊ တဿာပိ- ထိုအဓိသီလသိက္ခာနှင့်
 ပြည့်စုံသော ရဟန်းအားလည်း၊ အဘဗ္ဗတ္တာ- မထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န
 ယုတ္တံ- မသင့်။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ အဓိသီလသိက္ခံ- အဓိသီလသိက္ခာကိုလည်း၊
 ပရိပူရေန္တော- ဖြည့်သော၊ သာဇီဝဉ္စ- သာဇီဝကိုလည်း၊ အဝီတိက္ကမန္တော- မလွန်
 ကျူးသော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ မေထုနဓမ္မံ- မေထုန်အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝိတုံ-
 မှီဝဲခြင်းငှာ၊ န ဘဗ္ဗော- မထိုက်၊ ဟိ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊ တံ သိက္ခံ- ထိုအဓိသီလ
 သိက္ခာကိုလည်း၊ အပရိပူရေန္တော- မဖြည့်သော၊ သာဇီဝဉ္စ- သာဇီဝကိုလည်း၊
 ဝီတိက္ကမန္တောယေဝ- လွန်ကျူးသော ရဟန်းသည်သာလျှင်၊ ပဋိသေဝေယျ-
 မှီဝဲရာ၏။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယ်- အလိုတည်း။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊
 ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာသာဇီဝပုဒ် အစဉ်၌၊ ဧဝံ- ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းအားဖြင့်၊
 အတ္ထော- အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗော- ယူထိုက်၏။ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊
 သိက္ခာပဒသင်္ခါတော- သိက္ခာပုဒ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ သာဇီဝေါ- သာဇီဝသည်၊
 အဓိသီလသိက္ခမေဝ- အဓိသီလသိက္ခာကိုသာလျှင်၊ သင်္ဂဏှာတိ- သိမ်းယူ၏။
 ဣတရသိက္ခာဒ္ဒယံ- အခြားသော အဓိစိတ္တသိက္ခာ အဓိပညာသိက္ခာနှစ်ပါး
 အပေါင်းကို၊ န သင်္ဂဏှာတိ- မသိမ်းယူ၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “တတြ ယာယံ အဓိ
 သီလသိက္ခာ၊ အယံ ဣမသ္မိ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတာ သိက္ခာ”တိ- “တတြ ။ပ။ သိက္ခာ”
 ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အဓိသီလသိက္ခာယ-
 အဓိသီလသိက္ခာ၌၊ ဝါ- ကို၊ သင်္ဂါဟကော- သိမ်းယူတတ်သော၊ ဝါ- သိမ်းယူ
 ကြောင်းဖြစ်သော၊ သာဇီဝေါ- သာဇီဝကို၊ သိက္ခာသာဇီဝေါတိ- သိက္ခာသာဇီဝ
 ဟူ၍၊ ဝုတ္တော- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ သာဇီဝ

ဝိသေသနတ္ထံ- သာဇီဝကို ထူးခြားအောင် ပြုခြင်းငှာ၊ သိက္ခာဂ္ဂဟဏံ- သိက္ခာသဒ္ဓါကို၊
ကတံ- ရှေ့၌ ပြုအပ်ပြီ၊ တဒတ္ထဒီပနတ္ထမေဝ- ထိုအနက်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ
သာလျှင်၊ ဝိဘင်္ဂေ- အကျယ်ဝေဖန်ရာ ပဒဘာဇနီ၌၊ သိက္ခံ- ကို၊ အပရာမသိတွာ-
မသုံးသပ်မှု၍၊ “တသ္မိံ သိက္ခတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နော”တိ- “တသ္မိံ
။ပ။ သာဇီဝသမာပန္နော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (နှာ-၂၂) တေန-
ထို့ကြောင့်၊ ဣဒံ- ဤသိက္ခာသာဇီဝပုဒ်သည်၊ ဧကမေဝ- တစ်ခုတည်းသာလျှင်
ဖြစ်သော၊ အတ္ထပဒံ- အနက်ရှိသော ပုဒ်တည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒီပိတံ- ပြအပ်သည်၊
ဟောတိ- ဤ။ (သိက္ခာနှင့်သာဇီဝ အနက်အရကောက်မကွဲပြားဘဲ “သီလ သိက္ခာ
ဟူသော သာဇီဝ”ဟု အနက်အရ တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ပြပြီးဖြစ်တော့သည် ဟူလို)။
တဉ္စ- ထို သာဇီဝကိုလည်း၊ ဥပသမ္ပဒပဂမနန္တရတော- ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်
သည်၏ အခြားမဲ့မှ၊ ပဌာယ- စ၍၊ သိက္ခနာဓိကာရတ္တာ- ကျင့်သုံးရခြင်းနှင့်
စပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ “သိက္ခတိ”တိ စ- သိက္ခတိ ဟူ၍လည်းကောင်း၊
“သမာပန္နော”တိ စ- သမာပန္နော ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုစ္စတိ- ပဒဘာဇနီ၌
ဟောတော်မူအပ်၏။ ယော- အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဧဝံ- ဤသို့၊
“သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော”တိ- သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ဟူ၍၊ သဒ္ဓိံ-
ခေါ်ရခြင်းသို့၊ ဂတော- ရောက်၏၊ သော- ထိုရဟန်းသည်၊ တာဒိသံ- ထိုကဲ့သို့
ရှုအပ်သော၊ ပစ္စယံ- အကြောင်းကို၊ ပဋိစ္စ- စွဲ၍၊ အပရာဘာဂေ- နောက်အဖို့၌၊
သာဇီဝသင်္ခါတမေဝ- သာဇီဝဟု ဆိုအပ်သည် သာလျှင်ဖြစ်သော၊ သိက္ခံ-
(အဓိသီလ) သိက္ခာကို၊ အပစ္စက္ခာယ- မချ မစွန့်မှု၍၊ တသ္မိံယေဝ- ထိုသာဇီဝခေါ်
သိက္ခာ၌ပင်၊ ဒုပ္ပလုံ- အားနည်းသည်၏ အဖြစ်ကို၊ အနာဝိကတွာ- ထင်စွာမပြုမှု၍၊
မေထုနံ- မေထုန်ဟူသော၊ ဓမ္မံ- အကျင့်တရားကို၊ ပဋိသေဝေယျ- မှီဝဲအံ့၊ ဣတိ
အယံ အတ္ထော- ဤအနက်သည်၊ ယုဇ္ဇတိ- သင့်၏။

ကိန္တု- ထိုသို့ ဖြစ်ခဲ့မှုကား၊ အဋ္ဌကထာနယော- အဋ္ဌကထာနည်းကို၊
ပဋိက္ခိတ္တော- ပယ်မြစ်အပ်သည်၊ ဟောတိ- ဤ။ သော စ- ထိုအဋ္ဌကထာနည်း
ကိုလည်း၊ ပဋိက္ခေပါရဟော- ပယ်ခြင်းငှာ ထိုက်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ဧတ္ထ-
ဤအရာ၌၊ အဓိပ္ပါယော ပန- အလိုကိုကား၊ ပရိယေသိတဗ္ဗော- ရှာမှီးထိုက်၏။

(သော- ထို အဋ္ဌကထာ၏အလိုကို၊ ဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏၊ ဝါ- ဆိုပေအံ့။) “ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော”တိ- “ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော” ဟူသော၊ ယဒိဒံ-ယံ ဣဒံ ဘိက္ခုလက္ခဏံ- အကြင် ရဟန်း၏ အမှတ်အသားသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဣဒမေဝ- ဤရဟန်း၏ အမှတ်အသားသည်ပင်၊ သဗ္ဗေသု- အလုံးစုံကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသု- သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သာဓာရဏံ- ရဟန်းအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော အမှတ်အသားသည်၊ ဟောတိ- ၏။ ခိဏာသဝေါ- ကုန်ပြီးသော အာသဝရှိသော၊ သာဝကောပိ- ဘုရားတပည့်သည်လည်း၊ အစိတ္တကံ- အစိတ္တကဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- သင့်ရောက်ရ၏။ တထာ- ထို့အတူ၊ သေက္ခော- သေက္ခသည်၊ အစိတ္တကံ- အစိတ္တကဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- ရောက်ရ၏။ ပုထုဇ္ဇနော ပန- ပုထုဇဉ် ရဟန်းသည်ကား၊ သစိတ္တကမ္ပိ- သစိတ္တကမူလည်း ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ- သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- သင့်ရောက်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ သေက္ခာသေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ- သေက္ခ အသေက္ခ ပုထုဇဉ်ရဟန်းတို့၏၊ ဣဒံ ဘိက္ခုလက္ခဏံ- ဤရဟန်း၏ အမှတ်အသားသည်၊ သာမညံ- ရဟန်းအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော အမှတ်အသားတည်း၊ ဣတိ ကတွာ- ဤသို့ နှလုံးသွင်းမှုပြု၍၊ ကေဝလံ- သာဇီဝမဖက်သက်သက်၊ သိက္ခာသမာပန္နော စ- သိက္ခာသို့ ရောက်သူသည်လည်းကောင်း၊ ကေဝလံ- သိက္ခာမဖက် သက်သက်၊ သာဇီဝသမာပန္နော စ- သာဇီဝသို့ ရောက်သူသည်လည်းကောင်း၊ ဥဘယသမာပန္နော စ- သိက္ခာ သာဇီဝ နှစ်ပါးသို့ ရောက်သူသည်လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ သရူပေကဒေသ ဧကသေသနယေန- တစ်စိတ်တူ တစ်ခုအကြွင်းပြုသော နည်းဖြင့်၊ “သိက္ခာသာဇီဝ သမာပန္နော”တွေဝဟူ၍သာလျှင်၊ သမ္ပိဏ္ဏေတွာ- ပေါင်း၍၊ ဥက္ကဋ္ဌဂ္ဂဟဏေန- အမြတ်ဆုံး ရဟန်းကို

၁။ ဝိဂ္ဂဟ။ ။ သိက္ခာသမာပန္နော စ သာဇီဝသမာပန္နော စ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော စ သိက္ခာသမာပန္နသာဇီဝသမာပန္နသိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ဟု ဆိုလိုပါလျက် ရှေ့သိက္ခာသမာပန္နနှင့် နောက်သာဇီဝသမာပန္နကို ချေ၊ သိက္ခာ သာဇီဝသမာပန္နသဒ္ဓါ တစ်ခုအကြွင်းပြု၊ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နောဟု သရူပေကဒေသ ဧကသေသံ ဖြစ်၏။

ယူခြင်းအားဖြင့်၊ အနုက္ကဋ္ဌာနံ- ကြွင်း အမြတ်မဟုတ်ကုန်သော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဂဟဏသိဒ္ဓိတော- ယူခြင်း၏ ပြီးခြင်းကြောင့်၊ အဋ္ဌကထာယံ- အန္ဓကအဋ္ဌကထာ၌၊ ဥက္ကဋ္ဌော- အမြတ်ဆုံးရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ၊ ဝုတ္တော- ဆိုအပ်ပြီ။

တမေဝ- ထိုအနက်သဘောကိုပင်၊ သမ္မာဒေတုံ- ပြီးစေခြင်းငှာ၊ “တသ္မိ သိက္ခတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ သာဇီဝသမာပန္နော”တိ ဧတ္ထ- “တသ္မိ ။ပ။ ပန္နော”- ဟူသော ဤပဒဘာဇနီ၌၊ သိက္ခာသဒ္ဓဿ- သိက္ခာသဒ္ဓါကို (ဝဇီရ၌ သိက္ခာပဒဿဟု ရှိ၏)၊ အဝစနေ- မဆိုရခြင်း၌၊ ပရိဟာရံ- အဖြေကို၊ ဝတ္တာ- ဆိုလတ်သော်၊ ယသ္မာ ပန- အကြင်ကြောင့်ကား၊ သော- ထိုသာဇီဝရဟန်းသည်၊ သိက္ခမ္ပိ- သိက္ခာသို့လည်း၊ သမာပန္နော- ရောက်၏၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ သိက္ခာသမာပန္နောတိပိ- သိက္ခာသို့ ရောက်သော ရဟန်းဟူ၍လည်း၊ အတ္ထတော- အနက်သဘောအားဖြင့်၊ ဝေဒိ တဗ္ဗော- သိအပ်၏။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်း၊ ဝတ္တာ- မိန့်၍၊ “ယံ သိက္ခံ- အကြင် သိက္ခာသို့၊ သမာပန္နော- ရောက်၏၊ တံ သိက္ခံ- ထိုသိက္ခာကို၊ အပစ္စက္ခာယ- မချမူ၍၊ ယဉ္စ သာဇီဝံ- အကြင်သာဇီဝသို့လည်း၊ သမာပန္နော- ရောက်၏၊ တတ္ထ- ထိုသာဇီဝ၌၊ ဒုဗ္ဗလုံ- အားနည်းသည်၏ အဖြစ်ကို၊ အနာဝိကတ္တာ- ထင်စွာမပြုမူ၍၊” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အဋ္ဌကထာယ- အဋ္ဌကထာ၏၊ အယံ အဓိပ္ပါယော- ဤအလိုကို (ဤအဓိပ္ပါယ်ကို)၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ဧတသ္မိ ပန အဓိပ္ပါယေ- ဤအလို၌ကား၊ အဓိသီလသိက္ခာယ ဧဝ- အဓိသီလ သိက္ခာကိုသာလျှင်၊ ဂဟဏံ- ယူခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့် နည်း၊ သဗ္ဗတ္ထိကတ္တာ- အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌ အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိနယဿ- ဝိနည်းပညတ်တော်၏၊ သီလာဓိကာရတော စ- သီလနှင့် စပ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ သိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်ကို၊ သမာဒိယန္တော- ဆောက်တည်သူကို၊ ‘သီလံ- သီလကို၊ သမာဒိယတိ- ဆောက်တည်၏၊’ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုစ္စတိ ယထာ- ဆိုအပ် သကဲ့သို့၊ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ သိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပစ္စက္ခန္တော- ချသော သူကို၊ သီလံ- သီလကို၊ ပစ္စက္ခာတိ- ချ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝတ္တံ- ဆိုခြင်းငှာ၊ ယုဇ္ဇတိ- သင့်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တတ္ထ- ထိုပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌၊ “ယံ သိက္ခံ သမာပန္နော၊ တံ အပစ္စက္ခာယာ”တိ- “ယံ သိက္ခံ ။ပ။ အပစ္စက္ခာယ” ဟူ၍၊

ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ သမာသတော- အကျဉ်းအားဖြင့် “သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော”တိ ဧတ္ထ- “သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော” ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဝတ္ထုဗ္ဗဝိနိစ္ဆယော- ဆိုအပ်ဆိုသင့်သော အဆုံးအဖြတ် စကားသည်၊ နိဋ္ဌိတော- ပြီးဆုံးတော့သည်၊ ဟောတိ- ၏။

ဣမိနာ ဝိသေသဝစနေန- ဤ ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ဟူသော ဝိသေသစကားဖြင့်၊ ပယောဇနံ- အကျိုးသည်၊ ကံ အတ္ထိ- အဘယ်မှာရှိအံ့နည်း။ “ယော ပန ဘိက္ခု သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလုံ အနာဝိကတွာ ။ပ။ အသံဝါသော”တိ- “ယော ပန ။ပ။ အသံဝါသော” ဟူသော၊ ဧတ္တကမေဝ- ဤမျှလောက်ကိုသာလျှင်၊ ဝတ္ထုဗ္ဗ နန- ဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ စေ ပုစ္ဆေယျ- ဤသို့ အကယ်၍ မေးငြားအံ့။ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂတော- မလိုလားအပ်သော အနက်၌ ငြိကပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္တကမေဝ- ဤမျှကိုပင်လျှင်၊ န ဝတ္ထုဗ္ဗ- မဆိုထိုက်ပါ။ ယော- အကြင်သူသည်၊ န သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော- သိက္ခာသာဇီဝသို့ မရောက်သည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ထေယျသံဝါသာဒိကော- တေယျသံဝါသအစရှိသူသည်၊ ဘဝေယျ- ဖြစ်ရာ၏။ ကေဝလေန- သိက္ခာသာဇီဝနှင့် မရောမယှက် သက်သက်သာ၊ သမညာမတ္တေန ဝါ- အခေါ်အဝေါ်မျှဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ (နှာ- ၂၃) ပဋိညာမတ္တေန ဝါ- “ငါ ရဟန်း”ဟု ဝန်ခံခြင်းမျှဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တဿ- ထိုသိက္ခာသာဇီဝသို့ မရောက်ဘဲ ဘိက္ခုဖြစ်လာသူ၏၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနမ္မိ- သိက္ခာချခြင်းသည်လည်း (ပိဖြင့် သိက္ခာသာဇီဝသို့ ရောက်သူ၏ သိက္ခာချခြင်းကို ဆည်းပါ)၊ အတ္ထိ- ရှိ၏ (ယခုစာ၌ ယော ပန-ဟု ‘ပ’အပိုပါလျက် ရှိသည်၊ ထေယျသံဝါသာဒိကောကို ထောက်ရှု၍ မသင့်ပါ)။ သိက္ခံ- သိက္ခာကို၊ အပစ္စက္ခာယ- မချမှု၍၊ မေထုနံ- မေထုန်ဟူသော၊ ဓမ္မံ- အကျင့်တရားကို၊ ပဋိသေဝန္တဿ- မှီဝဲသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပါရာဇိကာပတ္တိ- ပါရာဇိကအာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ ယော ဝါ- အကြင်သူသည်မူလည်း၊ ပစ္ဆာ- နောက်ပိုင်း၌၊ ပါရာဇိကံ- ပါရာဇိကဟူသော၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာ- သင့်ရောက်ပြီး၍၊ န သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော- သိက္ခာသာဇီဝသို့ မရောက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ တဿ- ထိုသူအားလည်းကောင်း၊ ယော ဝါ- အကြင်သူသည် မူလည်း၊ ပက္ခပဏ္ဍကတ္တာ- ပက္ခပဏ္ဍုက်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏ္ဍကဘာဝူပဂမနေန-

ပဏ္ဍုက်၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းဖြင့်၊ န သိက္ခာသာဇီဝသမာပဇ္ဇော- သိက္ခာ
သာဇီဝသို့ မရောက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏၊ တဿ စ- ထိုသူအားလည်းကောင်း၊
တဒူဘယံ- ထိုသိက္ခာပစ္စက္ခာနန္တရံ၊ နသိက္ခာသာဇီဝသမာပဇ္ဇပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ပါးသည်၊
အတ္ထိ- ရှိ၏၊ ဣတိ- ဤသို့သော၊ အတ္ထံ- မလိုလားအပ်သော အနက်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ-
သက်ရောက်၏။ ပဏ္ဍကဘာဝပက္ခေ စ- ပဏ္ဍုက်အဖြစ်၏ အဖို့၌လည်း၊
ပက္ခပဏ္ဍကေ- ပက္ခပဏ္ဍုက်သည်၊ ဥပသမ္ပဒါယ- ရဟန်းအဖြစ်၏၊ န ဝတ္ထု-
အရာမဟုတ် (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၇၊ အဓိပ္ပါယ်သဘောတူ)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝတ္ထံ- မိန့်ဆို
အပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဣတရသ္မိ- အခြားသော၊ ပက္ခေ- ပဏ္ဍုက်မဖြစ်သော
အဖို့၌၊ ဥပသမ္ပဒါယ- ရဟန်းအဖြစ်၏၊ ဝတ္ထု- အရာဖြစ်၏၊ ဣတိ- ဤသို့သော
အနက်သည်၊ သိဒ္ဓံ- ပြီး၏။ တသ္မိ ပက္ခေ- ထိုပဏ္ဍုက်မဖြစ်သော အဖို့ (လဆန်း
ပက္ခ)၌၊ ဥပသမ္ပဒော- ရဟန်းဖြစ်သူသည်၊ ပဏ္ဍကဘာဝပက္ခေ- ပဏ္ဍုက်ဖြစ်သော
အဖို့ (လဆုတ်ပက္ခ)၌၊ ပဏ္ဍကတ္တာ- ပဏ္ဍုက်ဖြစ်ပြန်သောကြောင့်၊ န
သိက္ခာသာဇီဝသမာပဇ္ဇော- သိက္ခာသာဇီဝသို့ မရောက်။ သော- ထို
သိက္ခာသာဇီဝသို့ မရောက်သော ပဏ္ဍုက်သည်၊ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗာယ- ပယ်စွန့်အပ်
(ချအပ်)သော၊ သိက္ခာယ- သိလသိက္ခာ၏၊ အဘာဝေန- မရှိခြင်းကြောင့်၊ သိက္ခံ-
သိက္ခာကို၊ အပစ္စက္ခာယ- မချမူ၍၊ မုခေန- မိမိပါးစပ်ဖြင့်၊ ပရဿ- သူတစ်ပါး၏၊
အင်္ဂဇာတဂ္ဂဟဏနယေန- အင်္ဂါဇာတ်ကို ငုံယူခြင်းနည်းဖြင့် (ဝဇိရ၌
အင်္ဂဇာတဂ္ဂဟဏာဒယောဟု ရှိ၏)၊ မေထုနံ- မေထုန်ဟူသော၊ ဓမ္မံ- အကျင့်ကို၊
ပဋိသေဝေယျ- မှီဝဲအံ့၊ တဿ- ထိုပဏ္ဍုက်အား၊ ပါရာဇိကာပတ္တိ- ပါရာဇိက
အာပတ်သည်၊ ကုတော အတ္ထိ- အဘယ်မှာရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊
အဓိပ္ပါယော- ဘုရားအလိုတော်တည်း။ အယံ နယော- ဤနည်းသည်၊
အပဏ္ဍကပက္ခံ- ပဏ္ဍုက်မဖြစ်သော အဖို့ကို၊ အလဘမာနဿေဝ- မရသော
ပဏ္ဍုက်အားသာလျှင်၊ ယုဇ္ဇတိ- သင့်၏။ လဘန္တဿ ပန- ပဏ္ဍုက်မဟုတ်သော
အဖို့ကို ရသူအားကား၊ အရူပသတ္တာနံ- အရူပဗြဟ္မာတို့၏၊ ကုသလာဒိ
သမာပတ္တိက္ခဏေ- ကုသိုလ်ဈာန်စသည်ကို ဝင်စားဆဲခဏ၌၊ ဘဝင်္ဂဝိစ္ဆေဒေ- ဘဝင်
ပြတ်ခြင်းသည်၊ သတိပိ- ရှိပါသော်လည်း၊ အမရဏံ ဝိယ- မသေခြင်းကဲ့သို့၊
ပဏ္ဍကဘာဝပက္ခေပိ- ပဏ္ဍုက်ဖြစ်သော အဖို့၌လည်း၊ ဘိက္ခုဘာဝေါ- ရဟန်း

အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ- ရှိ၏ (အမည်ကိုကား မစွန့်သေး ဟူလို)။ အန္တိမဝတ္ထု
 အဇ္ဈာပန္နဿ- အန္တိမဝတ္ထုကို လွန်ကျူးသော ရဟန်း၏။ ထေယျသံဝါသကဘာဝေါ-
 ထေယျသံဝါသက၏အဖြစ်သည်။ န ဘဝတိ ဝိယ- မဖြစ်သကဲ့သို့၊ သံဝါသံ ဝါ-
 ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်းခြင်းကိုသော်လည်း။ သာဒိယန္တဿ- သာယာသော
 ပဏ္ဍုက်အား။ ထေယျသံဝါသကဘာဝေါ- ထေယျသံဝါသကပုဂ္ဂိုလ်၏ အဖြစ်သည်။
 န အတ္ထိ- မရှိ။ စ- ဆက်ဦးအံ့။ သဟသေယျာဒိ- သဟသေယျအာပတ် စသည်ကို၊
 န ဇနေတိ- (အခြားရဟန်းတို့အား) မဖြစ်စေ။ အန္တိမဝတ္ထု- အဆုံးစွန်သော ပါရာဇိက
 ဝတ္ထုသို့၊ အဇ္ဈာပန္နော- သင့်ရောက်သော ရဟန်းသည်။ ဂဏပူရကော- ရဟန်း
 အရေအတွက်ကို ပြည့်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န ဟောတိ ဝိယ- မဖြစ်သကဲ့သို့၊
 ဂဏပူရကော ပန- အရေအတွက်ကို ပြည့်စေသော ရဟန်းစစ် ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။
 န ဟောတိ- မဖြစ်။ သော- ထိုပဏ္ဍုက်အဖို့၌ တည်သောသူသည်။ သိက္ခာသာဇီဝ
 သမာပန္နော- သိက္ခာသာဇီဝသို့ ရောက်သူသည်။ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ပန-
 အနွယ်ကား။ ဣတရသ္မိ- အခြားသော၊ ပက္ခေ- ပဏ္ဍုက်မဖြစ်သော အဖို့၌၊
 သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော- သိက္ခာသာဇီဝသို့ ရောက်သူသည်။ ဟောတိ- ၏။
 အယံ- ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဣမဿ- ဤပဏ္ဍုက်အဖို့၌ တည်သော ရဟန်း၏။
 တတော- ထိုပါရာဇိကဝတ္ထုကို လွန်ကျူးသော ရဟန်းမှ၊ ဝိသေသော- အထူး
 ပေတည်း။ အယံ- ဤရဟန်းဖြစ်သော ပဏ္ဍုက်သည်။ သဟေတုကော ကိ- သဟိတ်
 ပဋိသန္ဓေနေသော ပုဂ္ဂိုလ်လော၊ ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်၊ အဟေတုကော- အဟိတ်
 ပဋိသန္ဓေနေသော ပုဂ္ဂိုလ်လေလော၊ ဣတိ- ဤသည်ကား။ ပုစ္ဆာ- အမေးတည်း။
 ယတော သဟေတုကပုဋိသန္ဓိကတ္တာ- အကြင် သဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေသူ၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ တဿ- ထိုပဏ္ဍုက်အား။ အပဏ္ဍကပက္ခေ- ပဏ္ဍုက်မဟုတ်သော
 အဖို့၌၊ ဥပသမ္ပဒါ- ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ အနုညာတာ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်၏။ တတော
 တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အဟေတုကော- အဟိတ်ပဋိသန္ဓေနေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န
 ဟောတိ- မဟုတ်ပါ။ ပဏ္ဍကဘာဝပက္ခေပိ- ပဏ္ဍုက်ဖြစ်သော အဖို့၌လည်း၊ ကိဿ-
 အဘယ့်ကြောင့်၊ ဥပသမ္ပဒါ- ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ န အနုညာတာ- ခွင့်ပြုတော်
 မမူအပ်သနည်း။ ဣတိ- ဤသို့ စေ ပုစ္ဆေယျ- အကယ်၍ မေးအံ့။ ပဏ္ဍကဘူတတ္တာ-
 ပဏ္ဍုက်ဖြစ်နေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပသမ္ပဒါ- ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ န အနုညာတာ-

ခွင့်ပြုတော်မမူအပ်။ ကိမိဝ- အဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊ သြပက္ကမိကပဏ္ဏကဿ- သြပက္ကမိကပဏ္ဏုက်အား၊ ဥပသမ္ပဒါ- ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ န အနုညာတာ ဝိယ- ခွင့်ပြုတော်မမူအပ်သကဲ့သို့တည်း။

အပိ စ- သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နတည်းဟု ဟောရဟန် တစ်နည်းကား၊ “သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော”တိ ဣမိနာ- သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ တဿ- ထိုရဟန်း၏၊ သိက္ခာသမာဒါနံ- သိက္ခာဆောက်တည်မှုကို၊ ဒိပေတွာ- ပြပြီး၍၊ သမာဒိန္နံ- ဆောက်တည်ထားပြီးသော၊ တံ သိက္ခံ- ထိုသိက္ခာကို၊ အပစ္စက္ခာယ စ- မချမူ၍လည်းကောင်း၊ တတ္ထ- ထိုသိက္ခာ၌၊ ဒုဗ္ဗလုံ- အားမရှိ သည်၏အဖြစ်ကို၊ အနာဝိကတွာ စ- ထင်စွာမပြုမူ၍လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့ ဝတ္တံ- ဆိုခြင်းငှာ၊ ယုဇ္ဇတိ- သင့်၏။ အညထာ- ဤမှအခြားသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်၊ ဝတ္တံ- ဆိုခြင်းငှာ၊ နော ယုဇ္ဇတိ- မသင့်။ ဣတိ ဣမိနာ ကာရဏေန- ဤအကြောင်းအားဖြင့်၊ ယထာဝုတ္တာနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂတော- အကြင်အကြင် ဆိုအပ် ခဲ့ပြီးသော မလိုလားအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်၌ ငြိကပ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ “ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယာ”တိ အာဒိ- “ယော ပန ။ပ။ အပစ္စက္ခာယ” စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဧတ္ထ- ဤပဌမ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တံ ယထာ- ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ တထာ- ထို့အတူ၊ “ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလုံ အနာဝိကတွာ ဂါမာ ဝါ အရညာ ဝါ အဒိန္နံ ။ပ။ ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလုံ အနာဝိကတွာ သုဂတစိဝရပ္ပမာဏံ စိဝရံ ကာရာပေယျာ”တိ- “ယော ပန ။ပ။ ကာရာပေယျ” စသော (ဣတိကို အာဒိအနက်ကြုံ)၊ (နယေန)- နည်းအားဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံ ကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ယောဇေတဗ္ဗံ- ယှဉ်စေထိုက်၏။

‘အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပီ’တိ ဣဒံ- အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာ ယပိ- ဟူသော ဤစကားကို၊ မနုဿိတ္ထိ- လူမိန်းမကို၊ ဥပါဒါယ- အစွဲပြု၍ (အစပြု၍) ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဟိ- မှန်၏၊ ပဏ္ဏကေ ဝါ- ပဏ္ဏုက်၌သော် လည်းကောင်း၊ ပုရိသေ ဝါ- ယောက်ျား၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဂေဝ- အဘယ် ဆိုဖွယ် ရှိအံ့နည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝတ္တံ- ဆိုခြင်းငှာ၊ န ယုဇ္ဇတိ- မသင့်။ သေသံ-

ကြွင်းသော သိက္ခာပုဒ်စကား အစဉ်သည်၊ တတ္ထ တတ္ထ- ထိုထိုနေရာတို့၌၊ (နှာ- ၂၄) ဝုတ္တနယမေဝ- ဆိုအပ်သော နည်းရှိသည်သာလျှင်တည်း။ အယံ- ဤ ဆိုအပ်သော အဆုံးအဖြတ်သည်၊ တာဝ- ဒုတိယပါရာဇိကမှ ရှေးဦးစွာ၊ ပဌမ ပါရာဇိကသ- ပဌမပါရာဇိက၏၊ မာတိကာယ- မာတိကာ၌၊ ဝိနိစ္ဆယော- အဆုံးအဖြတ်တည်း၊ အညတ္တာပိ- အခြားသော သိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ယထာသမ္ဘဝံ- ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ၊ ယောဇေတွာ- ယှဉ်စေ၍၊ ဒီပေတဗ္ဗော- ပြအပ်၏။

သာရိပုတ္တဗေလဌသီသာနန္ဒာဒယောပိ- အရှင်သာရိပုတ္တရာ အရှင် ဗေလဌသီသ အရှင်အာနန္ဒာထေရ်စသည်တို့သည်လည်း၊ သိက္ခာပဒပညတ္တိ ကာရဏတ္တာ စ- သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိအာပဇ္ဇနတော စ- အာပတ်သင့်ကြခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ မဟာဝိဘင်္ဂေ- မဟာဝိဘင်း၌၊ ဥတ္တိစတုတ္ထဥပသမ္ပဒါယေဝ- ဥတ်လျှင် လေးခုမြောက်သော ရဟန်း (ဥတ် ကမ္မဝါဖြင့် ရဟန်း) အဖြစ်သည်သာလျှင်၊ အာဂတာ- လာရသနည်း၊ ဣတိ- ဤ သည်ကား၊ ပုစ္ဆာ- အမေးတည်း။ ပဋိက္ခိတ္တာယ- ရှေး၌ ပယ်မြစ်တော်မူအပ်ခဲ့ ပြီးသော၊ သရဏဂမနူပသမ္ပဒါယ- သရဏဂုဏ်ဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ရဟန်းအဖြစ်၌၊ အနုညာတပသင်္ဂီဘယာ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်၏ဟု ငြိကပ် (လျဉ်းပါး)ခြင်းမှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဝုတ္တံ- ဟောအပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဥပတိဿတ္ထေရော- ဥပတိဿထေရ်သည်၊ ဝဒတိ- မိန့်ဆို၏။ အာပတ္တိယာ- အာပတ်၏၊ ဘဗ္ဗတံ- (သင့်အပ် သင့်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကို) ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ တသ္မိမ္မိ- ထိုသရဏဂမနူပသမ္ပဒါကိုလည်း၊ ဝုတ္တေ- ဟောတော်မူအပ်လတ်သော်၊ ‘ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ပဋိက္ခိတ္တာပိ- ပယ်မြစ်တော်မူအပ် ပြီးသော သရဏဂမနူပသမ္ပဒါကိုလည်း၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပုန- နောက်တစ်ဖန်၊ အနုညာတာ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ၊’ ဣတိ- ဤသို့၊ ဘိက္ခုနံ- ရဟန်းတို့၏၊ မိစ္ဆာဂါဟော ဝါ- မှားယွင်းစွာ ယူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိမတိ ဝါ- မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ဖြစ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ န ဝုတ္တာ- ဟောတော်မူအပ်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဥပတိဿထေရ် မိန့်ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

“အဓမ္မကမ္ပံ ဝဂ္ဂကမ္ပ”န္တိ- “အဓမ္မကမ္ပံ ဝဂ္ဂကမ္ပ”ဟူ၍၊ ဝစနတော- ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ ကုပ္ပကမ္ပမ္ပိ- ပျက်သောက်ကိုလည်း၊ ကတ္ထစိ- အချို့နေရာ၌၊ “ကမ္ပ”န္တိ- ကံဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “အကုပ္ပေနာ”တိ- “အကုပ္ပေန”ဟူ၍၊ ဝိသေသနံ- ဝိသေသနကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်၏။ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ အကုပ္ပကမ္ပမ္ပိ- မပျက်သော ကံသည်လည်း၊ ဧကစုံ- အချို့ကံသည်၊ န ဌာနာရဟံ- ဥတ်ကမ္ပဝါစာဟူသော အကြောင်းအား မထိုက်၊ ယေန- အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ “အပတ္တော ဩသာရဏံ သုဩသာရိတော”တိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဟောတော်မူအပ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ‘ဌာနာရဟေနာ’တိ- ‘ဌာနာရဟေန’ဟူ၍၊ ဝိသေသနံ- ကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်၏။ ဧဝံ- ဤသို့၊ ယဒိ သိယာ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ဣမိနာ- ဤဌာနာရဟေနဟူသော ပုဒ်ဖြင့် ပင်လျှင်၊ အကုပ္ပသိဒ္ဓိတော- အကုပ္ပပုဒ်၏ (အလိုလို)ပြီးခြင်းကြောင့်၊ “ဌာနာရဟေနာ”တိ- ဌာနာရဟေန ဟူသော၊ ဣဒမေဝ- ဤပုဒ်ကိုသာလျှင်၊ ဝတ္တဗ္ဗံ- ဆိုထိုက်ပါ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ စောဒေယျ- အကယ်၍ စောဒနာအံ့။ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂတော- မလိုလားအပ်သော အနက်၏ ငြိကပ်လျဉ်းပါးခြင်းကြောင့်၊

၁။ ဝိ၊၃။၃၈၇။

၂။ ဝိ၊၃။၄၄၄။ အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော အပတ္တော ဩသာရဏံ၊ တဉ္စေ သံယော ဩသာရေတိ ဧကစော သောသာရိတော၊ ဧကစော ဒေါသာရိတောတိ ဟူ၍ ကျမ်းရင်းပါဠိတော်အတိုင်း အပြည့်အစုံပါရှိမှသာ အဆင်ပြေမည်။ အနက်။ ဩသာရဏံ- သံဃာတွင်းသို့ သက်ရောက်စေခြင်းသို့ (သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခေါ်ခြင်းသို့) အပတ္တော- မရောက်သော၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္ထိ။ တံ- ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို၊ သံယော- သည်၊ စေ ဩသာရေတိ- အကယ်၍ သက်ရောက်စေအံ့ (သွင်းခေါ်အံ့)၊ ဧဝံ သတိ၊ ဧကစော- အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သောသာရိတော- ကောင်းစွာ သက်ရောက်စေအပ်၏၊ ဧကစော- အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဒေါသာရိတော- မကောင်းသဖြင့် သက်ရောက်စေအပ်၏၊ (မကောင်းသဖြင့် သွင်းခေါ်အပ်၏)။

တံ- ထိုစကားကို၊ န ဝတ္ထုဗွဲ- မဆိုထိုက်ပါ။ အဌာနာရဟေန- ဥတ်ကမ္မဝါစာ
တည်းဟူသော အကြောင်းအား မထိုက်သော၊ အကုပ္ပေန- မပျက်သော၊ တေန
ကမ္မေန- ထိုကံဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော- ရဟန်းဖြစ်သူကို၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ- ဤအနက်၌၊
န အဓိပ္ပေတော- အလိုမရှိအပ်ပါ။ ဧကတော- တပေါင်းတည်း၊ ဝုတ္တေဟိ-
ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ဒ္ဓိဟိ-နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဧတေဟိ ပန- ဤအကုပ္ပေန ဌာနာရဟေန
ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့်ကား၊ အယံ အတ္ထော- ဤအနက်သည်၊ ပညာယတိ-
ထင်ရှား၏။ ကေဝလံ- သက်သက်၊ အကုပ္ပေန- မပျက်သော၊ တေန ကမ္မေန-
ထိုဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော- ရဟန်းဖြစ်၏၊ အယမ္ပိ- ဤရဟန်းကိုလည်း၊
ဣမသ္မိံ အတ္ထေ- ဤအနက်သဘော၌၊ ဘိက္ခုတိ- ရဟန်းဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော-
အလိုရှိအပ်၏။ ဌာနာရဟေန စ- ဥတ်ကမ္မဝါစာတည်းဟူသော အကြောင်းအား
ထိုက်သည်လည်းဖြစ်သော၊ အကုပ္ပေန စ- မပျက်သည်လည်းဖြစ်သော၊ တေန
ကမ္မေန- ထိုဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော- ရဟန်းဖြစ်၏။ အယမ္ပိ- ဤရဟန်း
ကိုလည်း၊ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ- ဤအနက်၌၊ ဘိက္ခုတိ- ရဟန်းဟူ၍၊ အဓိပ္ပေတော-
အလိုရှိအပ်၏။^၁ ကုပ္ပေန- ပျက်သော ကံဖြင့်၊ ဥပသမ္ပန္နော- ရဟန်းဖြစ်သူကို၊
ဘိက္ခုတိ- ရဟန်းဟူ၍၊ နာဓိပ္ပေတော- အလိုမရှိအပ်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ပညာယတိ-
ထင်ရှား၏။

“ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဌာယ အပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝသော”တိ-
“ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ။ပ။ ဝသော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊^၂ သြပပါတိကဉ္စ- ဥပပါတ်ပဋိသန္ဓေနေသော လူကိုလည်း၊ သောဠသ

၁။ အကုပ္ပေ၊ ဌာနာရဟ အင်္ဂါနှစ်ချက်ညီသော ရဟန်းမျိုးကို ဆိုလိုသည်။
ပိဖြင့် အပြန်အလှန်ဆည်းသည်။ ဝဇိရ၌- အကုပ္ပေန ဥပသမ္ပန္နော၊
ဌာနာရဟေန ဥပသမ္ပန္နောဟူသော ရှိသည်။ ဤ၌ “ဌာနာရဟေန စ
အကုပ္ပေန ဥပသမ္ပန္နော”ဟု နောက်ဝါကျ၌ အကုပ္ပသဒ္ဓါ ပိုလျက် ရှိသည်။
သဒ္ဓါပိုခြင်းကြောင့် ဆိုရင်းအဓိပ္ပာယ် ပျက်စေသည်။ ထိုအတိုင်းရှိလိုက
ရွှေ၌ အကုပ္ပေန ဥပသမ္ပန္နော မပါမှ သင့်မည်။

၂။ ကင်္ခါ၊ ဌ။ ၁၀၄။

ဝဿုဒ္ဓေသိကာ- တစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ် အရွယ်ရှိကုန်သော၊ ဩပပါတိကာ- ဥပပါတ် ပဋိသန္ဓေနေကုန်သော လူတို့သည်၊ ပဋိသန္ဓိတော- ပဋိသန္ဓေမှ၊ ပဌာယ- စ၍၊ အပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿာ- မပြည့်သော အသက်နှစ်ဆယ်ရှိကုန်သူတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယာ- ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ “သောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ ဟောန္တိ”တိ- “သောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကာ ဟောန္တိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုန- နောက်ထပ်၊ စတ္တာရိ- လေးခုကုန်သော၊ ဝဿာနိ- နှစ်တို့ကို၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာနိ- အလိုရှိအပ်ကုန်၏။ “ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဌာယာ”တိ- “ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဌာယ” ဟူသော၊ ဣဒံ- ဤစကားကို၊ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ- ဂဗ္ဘသေယျက လူသတ္တဝါတို့၏၊ ဝသေန- အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ကုန်သော ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ “ကေစိ ဝဒန္တိ”တိ- “ကေစိ ဝဒန္တိ” ဟူ၍၊ ယတ္ထ ယတ္ထ- အကြင်အကြင် ပေစာ၌၊ လိခိယတိ- ရေးသားအပ်၏။ တတ္ထ တတ္ထ- ထိုထိုပေစာ၌၊ ဝိစာရေတွာ- သုံးသပ်၍၊ သုဠ- ကောင်းစွာ၊ ဥပလက္ခယေ- မှတ်သားရာ၏၊ ဩပက္ကမိကေ- လုံ့လဖြင့် ငွေစေ့ကို ထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ပဏ္ဏာကဘာဝေါ- ပဏ္ဏာက်၏ အဖြစ်ကို၊ အာရုဠနယေန- အဋ္ဌကထာသို့ တက်ရောက်သော နည်းအားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ “ပက္ခပဏ္ဏကော- ပက္ခပဏ္ဏာက်ကို၊ အပဏ္ဏကပက္ခေ- ပဏ္ဏာက်မဟုတ်သော အဖို့၌ (ပဏ္ဏာက်မဟုတ်သော ပက္ခရက်၌)၊ ပဗ္ဗာဇေတွာ- ရှင်ရဟန်းပြု၍၊ ပဏ္ဏကပက္ခေ- ပဏ္ဏာက်ဖြစ်သော အဖို့၌ (ပဏ္ဏာက်ဖြစ်သော ပက္ခရက်နေ၌)၊ နာသေတဗ္ဗော- အသွင်ကို ဖျက်ဆီးအပ်၏” (လူဝတ်လဲပေးရမည်)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

“ဗိန္နု- ကပ္ပဗိန္နု အစက်အပြောက်ကို၊ အဒတွာ- မပေးမူ၍၊ (မထိုးဘဲ) စေနိဝါသေတိ- အကယ်၍ ဝတ်အံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဝတ်သည်ဖြစ်လတ်သော်၊ ထေယျသံဝါသကော- ထေယျသံဝါသကပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- အချို့ဆရာတို့ ဆိုကြကုန်၏၊ တံ- ထိုအဆိုကို၊ ဝိမံသိတဗ္ဗံ- စုံစမ်းထိုက်၏။ လိင်္ဂါနုရူပဿာတိ- လိင်္ဂါနုရူပဿဟူသည်ကား၊ သာမဏေရာရဟဿ-

ကိုရင်သာမဏေအားထိုက်သော၊ သံဝါသဿ- ပေါင်းသင်းမှုကို၊ သာဒိတတ္တာ- သာယာအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယ်- အလိုတည်း။

(နာ-၂၅) ရာဇဘယာဒီဟိ- မင်းဘေး စသည်တို့ကြောင့်၊ ဂဟိတလိင်္ဂီနံ- ယူအပ်သော အသွင်ရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ “ဂိဟိ- လူဝတ်ကြောင်တို့သည်၊ မံ- ငါ့ကို၊ ‘သမဏော’တိ- ရဟန်း ဟူ၍၊ ဇနန္တ- သိကြပါစေကုန်၊” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဇ္ဇနစိတ္တ- လူတို့အား လှည့်ပတ်သော စိတ်သည်၊ သတိပိ- ရှိပါသော်လည်း၊ ဘိက္ခုနံ- ရဟန်း တို့အား၊ ဝဇ္ဇေတုကာမတာယ စ- လှည့်ပတ်လိုသည်၏အဖြစ်၏လည်းကောင်း၊ တေဟိ- ထိုရဟန်းတို့နှင့်၊ သံဝသိတုကာမတာယ စ- ပေါင်းသင်းလိုသည်၏အဖြစ်၏ လည်းကောင်း၊ အဘာဝါ- မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဒေါသော- အပြစ်သည်၊ န ဇာတော- မဖြစ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ “ယော- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဧဝံ- ဤသို့ ဤပုံ၊ ပဗ္ဗဇတိ- ရှင်ရဟန်းပြု၏။ သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ထေယျသံဝါသကော နာမ- ထေယျသံဝါသကပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏”၊ ဣတိ ဝါ- ဤသို့သော် လည်းကောင်း (ဇာနာတိ၌ စပ်)၊ “ဧဝံ- ဤသို့၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းကို၊ [နိယံ- တွာပစ္စည်းနက်၊ တစ်ချက်ဟောငြား၊ ကတ္တားနှင့် ကံ၊ သမ္ပဒါနံ၊ ဧကန် တုံပစ္စည်းထွန်းသတည်း] န လဗ္ဘတိ”- မရအပ်၊ ဣတိ ဝါ- ဤသို့သော် လည်းကောင်း၊ “ဧဝံ- ဤသို့ ဤပုံ၊ ပဗ္ဗဇိတော- ရှင်ပြုသူသည်၊ သာမဏေရော- ကိုရင်သာမဏေသည်၊ န ဟောတိ”- မဖြစ်၊ ဣတိ ဝါ- ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ န ဇာနာတိ- မသိ (မသိအံ့)။ (ဧဝံ သန္တေ- ဤသို့ မသိသည် ဖြစ်လတ်သော်)၊ ဝဇ္ဇတိ- အပ်၏။ “ဇာနာတိ- သိ၏ (သိအံ့)။ နဝဇ္ဇတိ”- မအပ်။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်း၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ “ရာဇဒုဗ္ဗိက္ခာဒိအတ္ထာယ- မင်းဘေး ငတ်မွတ် ခြင်းဘေး စသည်တို့၏ အကျိုးငှာ၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ ပါရုပိတွာ- ရုံ၍၊ သံဝါသံ- ပေါင်းသင်းမှုကို၊ သာဒိယန္တော- သာယာသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ထေယျ သံဝါသကော- ခိုး၍ ပေါင်းသင်းသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ကသွာ- အဘယ့် ကြောင့်နည်း။ အသုဒ္ဓစိတ္တတ္တာ- မစင်ကြယ်သော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့်တည်း။ ပုန- တစ်ဖန်၊ သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ‘သုဒ္ဓံ- စင်ကြယ်သော၊ ဗြဟ္မစရိယံ- အကျင့်မြတ်ကို၊ ကရိဿာမိ- ပြုအံ့၊ ဧတေန- ဤပေါင်းသင်းမှုဖြင့်၊

ကိ- ဘာအကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝိပဋိသာရေန ဝါ- နှလုံးမသာခြင်းဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ ပစ္စယာဒိသုလဘတာယ ဝါ- ပစ္စည်းစသည်ကို ချမ်းသာစွာ ရအပ်
 သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကရိဿာမိ- ပြုအံ့၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 သုဒ္ဓမာနသော- စင်ကြယ်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ယာဝ- အကြင်
 မျှလောက်၊ သံဝါသံ- ပေါင်းသင်းခြင်းကို၊ နာမိဝါသေတိ- လက်မခံ (မပြုလုပ်၊
 မသာယာ)၊ တာဝ- ထိုမျှလောက်၊ ထေယျသံဝါသကော- ထေယျသံဝါသက
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ န ဟောတိ -မဖြစ်သေး၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ သုဒ္ဓစိတ္တပ္ပတ္တိတော-
 စင်ကြယ်သော စိတ်ဖြစ်သည်မှ၊ ပဋ္ဌာယ- စ၍၊ သံဝါသံ- ပေါင်းသင်းခြင်းကို၊ စေ
 သာဒိယတိ- အကယ်၍ သာယာအံ့။ ထေယျသံဝါသကော- ထေယျသံဝါသက
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်တော့၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အဓိပ္ပေတော- အလိုရှိအပ်၏။
 ဣတရထာ- ဤမှတစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အတ္ထေ- အနက်
 အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ သဗ္ဗံ- အလုံးစုံသည်၊ ဝိရုဇ္ဈတိ"-
 ဆန့်ကျင်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ကုန်သော ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ-
 မိန့်ဆိုကြကုန်၏။

“နာဘိပရာမာသာဒိနာ- မိခင်ဖြစ်သူ၏ချက်ကို သုံးသပ်ခြင်း စသည်ကြောင့်၊
 ဇာတော- မွေးဖွားလာသော သားအရင်းသည်၊ တထာရူပံ- ထိုသို့ လူဇာတ်သဘော
 ရှိသော၊ ပိတရံ- ဖခင်အရင်းကို၊ စေ ယာတေတိ- အကယ်၍ သတ်မိအံ့၊ ဧဝံ
 သတိ- ဤသို့ သတ်မိသည်ဖြစ်လတ်သော်၊ ပိတုဃာတကော- အဖကို သတ်သူ
 သည်၊ ဟောတိ- ၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။

ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ယော- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကာယသံသဂ္ဂေန- ကိုယ်
 လက် နှီးနှောခြင်းဖြင့် သီလဝိနာသံ- သီလ၏ ပျက်စီးခြင်းသို့ ပါပေတိ- ရောက်စေ၏။
 သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘိက္ခုနီဒူသကော- ရဟန်းမကို ဖျက်ဆီးသူသည်၊ န
 ဟောတိ- မဖြစ်။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ “တိဏ္ဍံ မဂ္ဂါန”န္တိ- “တိဏ္ဍံ မဂ္ဂါန”
 ဟူ၍၊ ဝစနတော- ဆိုခြင်းကြောင့်တည်း၊ ပန- အနွယ်ကား၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နံ-
 တစ်ဖက်တည်းသော ဘိက္ခုနီသံဃာ၌ ရဟန်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ- ရဟန်းမကို၊
 ဒူသေတွာပိ- ဖျက်ဆီးသော်လည်း၊ ဘိက္ခုနီဒူသကော- ရဟန်းမကို ဖျက်ဆီးသူသည်၊

ဟောတိ- ဧ။ သောပိ- ထိုရဟန်းသည်လည်း၊ ပါရာဇိကော- ပါရာဇိကကျသူသည်၊
 ဟောတိ၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော- အဆုံးအဖြတ်တည်း။ ဘိက္ခုနီ ပန-
 ရဟန်းမသည်ကား၊ ထေယျသံဝါသိကာ- ခိုး၍ပေါင်းသင်းသူမသည်လည်းကောင်း၊
 မာတုပိတုအရဟန္တဃာတိကာ- အမေကို သတ်သူမ၊ အဖေကို သတ်သူမ၊ ရဟန္တာကို
 သတ်သူမသည်လည်းကောင်း၊ လောဟိတုပ္ပါဒိကာ- ဘုရားရှင်အား သွေးစိမ်း
 တည်အောင် ပြုသူမသည်လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိယပက္ကန္တိကာ စ- တိတ္ထိဘောင်သို့
 ပြောင်းရွှေ့သူမသည်လည်းကောင်း၊ (ဥပသမ္ပဒါယ- ရဟန်းခံခြင်း၏၊ အဝတ္ထု နာမ-
 တည်ရာအကြောင်းမဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ ဝါ- အဝတ္ထုမည်သည်)၊
 ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အဋ္ဌကထာသု- အဋ္ဌကထာတို့၌၊ အနာဂတံ- တိုက်ရိုက်
 မလာသော၊ (တံ)- ထိုစကားကို၊ ဝိနယဓရာ- ဝိနည်းဆောင် မထေရ်မြတ်တို့သည်၊
 သမ္ပဋိစ္ဆန္တိ- သဘောတူ လက်ခံကြကုန်၏။

“သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ပါမိတ္တိယ”န္တိ- “သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ပါမိတ္တိယံ” ဟူ၍၊
 ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်သော၊ မရိယာဒံ- အပိုင်းအခြားကို၊ အဝီတိက္ကမန္တော-
 မလွန်ကျူးသော ရဟန်းကို၊ တသ္မိပ္ပ သိက္ခာပဒေ- ထိုသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ သိက္ခာတိတိ-
 ကျင့်သုံး၏ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်၏။ သိက္ခာပဒန္တိ- သိက္ခာပဒံ ဟူသည်ကား၊
 အသဘာဝဓမ္မော- ပရမတ္ထသဘောတရား မဟုတ်သော၊ သင်္ကေတောဝ-
 အမှတ်အသားသာတည်း။ ဣဓ- ဤ ပဌမပါရာဇိက၌၊ ပညတ္တိ- ပညတ်တော်ကို၊
 အဓိပ္ပေတာ- အလိုရှိအပ်၏။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ “ဧတံ- ဤသိက္ခာပဒသည်၊
 မေထုနသံဝရဿ- မေထုန်အကျင့်ကို စောင့်စည်းခြင်း၏၊ အဓိဝစနံ- အမည်တည်း။”
 ဣတိ- ဤသို့၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ- သမန္တပါသာဒိကာ၌၊ ယံ- အကြင်အနက်
 သဘောကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တံ အတ္ထံ- ထိုအနက်သဘောကို၊ သန္ဓာယ-
 ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးသားအပ်ပြီ။ သိက္ခာတိ-
 သိက္ခာ ဟူသည်ကား၊ တံ တံ သိက္ခာပဒံ- ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်တည်း။ သိက္ခနဘာဝေန-
 ကျင့်သုံးသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ပဝတ္တစိတ္တုပ္ပါဒေါ- ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း။
 သာဇီဝန္တိ- သာဇီဝ ဟူသည်ကား၊ ပညတ္တိ- ပညတ်တော်တည်း။ တဒတ္ထဒဿနတ္ထံ-

ထိုအနက်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပုဗ္ဗ- ရှေးသိက္ခာပဒံ အဖွင့်၌၊ “မေထုနသံဝရဿေတံ အဓိဝစန”န္တိ- မေထုနသံဝရဿေတံ အဓိဝစနံ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ ဂုဏသမ္ပတာယ- ဂုဏ်ဟု သမုတ် အပ်သော၊ ပုညသမ္ပတာယ- ကောင်းမှုဟု သမုတ်အပ်သော၊ သိက္ခာယ- သိက္ခာ၏၊ တန္တိယာ- အစဉ်၏၊ အဘာဝတော- မရှိခြင်းကြောင့်၊ လောကဿ- လူပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပံ- အားနည်းသည်၏အဖြစ်ကို ထင်စွာပြုခြင်းသည်၊ တတ္ထ- ထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ န သမ္ဘဝတိ- မဖြစ်သင့်။ ဟိ- မှန်၏၊ သာ- ထိုသိက္ခာသည်၊ ပတ္တနီယာ- တောင့်တအပ်သော အကျင့်တည်း။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ (နှာ-၂၆) “ယဉ္ဇ သာဇိဝံ သမာပန္နော၊ တသ္မိ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ အပ္ပကာသေတွာ”တိ- “ယဉ္ဇ သာဇိဝံ သမာပန္နော၊ တသ္မိ ဒုဗ္ဗလဘာဝံ အပ္ပကာသေတွာ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ကင်္ခါ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။” ဟိ- မှန်၏၊ အာဏာယ- အာဏာပညတ်ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုဗ္ဗလျံ- အားနည်းသည်၏ အဖြစ်သည်၊ သမ္ဘဝတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အာယသ္မာ ဥပတိဿော- အရှင်ဥပတိဿမထေရ်သည်၊ ဝဒတိ- မိန့်ဆို၏။

ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပပဒံ- ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပပုဒ်ကို၊ (ဒိရတ္တတိရတ္တာဒိဝစနံ ဝိယ)- ဒိရတ္တ တိရတ္တ စသော စကားကဲ့သို့ သိက္ခာပစ္စက္ခာနပဒဿ- ရှေးသိက္ခာပယ်စွန့်မှုပြု ပုဒ်၏၊ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာယ ဝါ- ပြေပြစ်ချောမောသော သဒ္ဒါစကားလုံး၏ အဖြစ်အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပရိဝါရကဘာဝေနဝါ- အခြံအရံစကား၏ အဖြစ်အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ အထ ဝါ- ထိုမှတစ်ပါးကား၊ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနဿ- သိက္ခာချခြင်းသည်၊ ဝါ- အား၊ ဧကစ္စံ- အချို့သော၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပံ- အားနည်းသည်၏အဖြစ်ကို ထင်စွာပြုမှုကို၊ အကတံ- မပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တံ- ထိုထင်စွာ မပြုခြင်းကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ “သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယာ”တိ ပဒဿ- “သိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ” ဟူသော ပုဒ်၏၊ အတ္ထံ- အနက်သဘောကို၊ ဝိဝရန္တော- ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့်၊ “ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ”တိ- “ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ”ဟူ၍၊ အာဟ- ဘုရား မိန့်တော်မူပြီ။ တတ္ထ- ထိုသိက္ခံ အပ္ပစ္စက္ခာယ စသော စကားရပ်၌၊ ဌတွာ- ရပ်တန့်၍

(ကြိယာဝိသေသန)၊ စောဒကဿ- စောဒက၏ (သမ္ပန်)၊ စောဒနာ- စောဒနာ
 ခြင်းသည် (ကတ္တား)၊ သိယာ- ရှိရာ၏၊ [ဧတ္ထ သိယာ၊ ရှိတုံပါမူ၊ ကြိယာ
 ဝိသေသန၊ သမ္ပန္နဟု၊ ကတ္တုသုံးပါး၊ ထည့်ငြားမလွဲ သမ္ပန်မြီ။] ယသွာ-
 အကြင်ကြောင့်၊ သဗ္ဗ- အလုံးစုံသော၊ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္ပ- အားနည်းသည်၏အဖြစ်ကို
 ထင်စွာပြုမူသည်၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ- သိက္ခာချမှုသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ တသွာ-
 ထို့ကြောင့်၊ “ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ”တိ- “ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ” ဟူ၍၊ ပဌမံ-
 ရှေးဦးစွာ၊ ဝတွာ- ဆို၍၊ ဝါ- ပဌမံ ဝတွာ- အရင်ဆိုပြီးမှ၊ တဿ- ထိုရှေ့ပုဒ်၏၊
 အတ္ထနိယမတ္ထံ - အနက်သဘောကို မှတ်သားခြင်းအကျိုးငှာ၊ “သိက္ခံ
 အပစ္စက္ခာယာ”တိ- “သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ” ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ- ဆိုထိုက်၏၊ ဣတိ-
 ဤသို့ စောဒနာငြားအံ့။ တံ- ထိုအသင်စောဒကဆိုသော စကားသည်၊ န ဝဇ္ဇတိ-
 မသင့်ပါ။ ကသွာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ အတ္တာနုက္ကမာဘာဝတော- ရှေ့နောက်
 အနက်အစဉ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိ ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊
 “သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော”တိ- “သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-
 ဘုရားမိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ “ယံ သိက္ခံ သမာပန္နော၊ တံ
 အပစ္စက္ခာယ၊ ယဉ္စ သာဇီဝံ သမာပန္နော၊ တတ္ထ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ”တိ- “ယံ
 သိက္ခံ ။ပ။ အနာဝိကတွာ” ဟူ၍၊ ဝုစ္စမာနေ- ဆိုအပ်သော အဋ္ဌကထာစကား၌၊
 အနုက္ကမေနေဝ- ဘုရားဟော အစဉ်အတိုင်းသာလျှင်၊ အတ္ထော- အနက်ကို၊
 ဝုတ္တော- အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုမိန့်အပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အညထာ-
 ဘုရားမိန့်တော်မူသော အစဉ်မှတစ်ပါး တစ်ခြားအားဖြင့်၊ န ဝတ္တဗ္ဗံ- မဆိုသင့်
 တော့ပါ။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ ဣဒမေဝ- ဤသိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ ဟူသော
 ပုဒ်ကိုသာလျှင်၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊
 ပရိဟာရော- အဖြေတည်း။ တေသံ ယေဝါတိ- တေသံယေဝ ဟူသည်ကား၊ စုဒ္ဒသန္ဓံ-
 တစ်ဆယ့်လေးပါးကုန်သော။ “သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယာ”တိ ဣဒံ- “သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ”
 ဟူသော ဤပုဒ်ကို၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနံ- အလုံးစုံကုန်သော သိက္ခာပုဒ် တို့နှင့်၊
 သာဓာရဏတ္ထံ- ဆက်ဆံ ခြင်းအကျိုးငှာ၊ “အယမေတ္ထ အနုပညတ္တိ”တိ-
 “အယမေတ္ထ အနုပညတ္တိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုအပ်ပြီ။

ပဝေသနံ နာမ- ပဝေသန မည်သည်၊ အင်္ဂဇာတံ- အင်္ဂါဇာတ်ကို၊ ပဝေသေန္တဿ- သွင်းယူသူ၏၊ အင်္ဂဇာတေန- အင်္ဂါဇာတ်ဖြင့်၊ သမ္ပုသနံ- မဂ်ပေါက်၌ ထိခြင်းတည်း။ ပဝိဋ္ဌံ နာမ- ပဝိဋ္ဌ မည်သည်ကား၊ ယာဝ မူလံ- အရင်းတိုင်အောင်၊ ပဝေသေန္တဿ- သွင်းသောသူ၏၊ ဝိပွကတကာလော- သွင်းမှု မပြီးဆုံးသေးသော ကာလတည်း၊ ဝါယာမကာလော- အားထုတ်ရာ ကာလတည်း၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိသမယေ- သုတ်လွတ်နေချိန်၌၊ အင်္ဂဇာတံ- အင်္ဂါဇာတ်သည်၊ ဌိတံ နာမ- ဌိတမည်၏။ ဥဒ္ဓရဏံ နာမ- ဥဒ္ဓရဏ မည်သည်ကား၊ နိဟရဏကာလော- အင်္ဂါဇာတ်ကို ထုတ်ဆောင်ရာ အချိန်တည်း။ ဝိနယဂဏ္ဌိပဒေ ပန- အရှင်ဓမ္မသီရိ မထေရ်ရေးသားပြုစုသော ဝိနည်းဂဏ္ဌိပုဒ်၌ကား၊ “ဝါယာမတော- လုံ့လပြုခြင်းမှ၊ ဩရမိတွာ- ရှောင်ကြဉ်၍၊ ဌာနံ- တန့်ရပ်ခြင်းသည်၊ ဌိတံ နာမ- ဌိတမည်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တံ- ထိုသုက္ကဝိသဋ္ဌိသမယေ ဟူသော စကားကို၊ အသင်္ကရတော- မရောယှက်သောအားဖြင့်၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- ငါဆိုအပ်ပြီ။ ပဝေသနပဝိဋ္ဌဥဒ္ဓရဏကာလေသုပိ- စတင်၍သွင်းနေချိန် သွင်းအပ်ဆဲ အချိန် ထုတ်ဆောင်ရာအချိန်တို့၌လည်း၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ- သုတ်လွတ်မှုသည်၊ ဟောတိယေဝ- ဖြစ်သည်သာတည်း။ သာဒိယနံ နာမ- သာဒိယန မည်သည်ကား၊ သေဝနစိတ္တဿ- မှီဝဲသူ၏ မှီဝဲကြောင်း စိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဓိဝါသနစိတ္တဿ- လက်ခံသာယာသူ၏ လက်ခံကြောင်း စိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဥပ္ပါဒနံ- ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းတည်း။

ဥဘတောဝိဘင်္ဂေ ဧဝ- ဥဘတောဝိဘင်း၌သာလျှင်၊ ပညတ္တာနိ- ပညတ်အပ်ကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ “ဣဒံ ဟိ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနံ နိဒါန”န္တိ- “ဣဒံ ဟိ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနံ နိဒါနံ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ “ဝိနယဓရပဉ္စမေန ဂဏေန ဥပသမ္ပဒါ”တိ- “ဝိနယဓရပဉ္စမေန ဂဏေန ဥပသမ္ပဒါ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်မှာတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓ- ဤဂဏေန ပါ၌၊ တတိယာ- တတိယာဝိဘတ်ကို၊ သဟယောဂေန- သဟသဒ္ဓါ အယှဉ်

အားဖြင့်၊ ဝုတ္တာ- ဆိုအပ်ပြီ။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ ဝိသတိပိ- အပါးနှစ်ဆယ်လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းတို့သည်၊ စေ နိဿိန္ဒာ- အကယ်၍ မူလည်း ထိုင်နေ
 ကုန်ငြားအံ့၊ ပဉ္စမော- ငါးပါးမြောက် ဖြစ်သော၊ ဝိနယဓရောဝ- ဝိနည်းဆောင်
 ရဟန်းကိုပင်လျှင်၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော- အလိုရှိထိုက်၏။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊
 ဝိနယဓရော- ဝိနည်းဆောင် ရဟန်းသည်၊ ပါရာဇိကော- ပါရာဇိကကျသူသည်၊ စေ
 ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်နေငြားအံ့၊ ဥပသမ္ပဒါကမ္ပ- ရဟန်းဘဝသို့ တက်ရောက်
 ကြောင်းကံကို၊ ကောပေတိ- ပျက်ပြားစေပါသလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့။
 န ကောပေတိ- မပျက်စေပါ။ ကသွာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ပရိဝါရာဝသာနေ-
 ပရိဝါပါဠိတော်၏ အဆုံးဖြစ်သော၊ ကမ္မဝဂ္ဂေ- ကမ္မဝဂ်၌၊ ယံ ကမ္မဝိပတ္တိလက္ခဏံ-
 အကြင် ကံပျက်ကြောင်းလက္ခဏာကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ တသ္မိ- ထိုပါရာဇိက
 ကျသူ ဝိနည်းဆောင်ရဟန်း၌၊ တဿ- ထိုကံပျက်ကြောင်း လက္ခဏာ၏၊
 နတ္ထိတာယ- မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

“ကထံ ဝတ္ထုတော ဝါ ဥတ္တိတော ဝါ အနုဿာဝနတော ဝါ သီမတော ဝါ
 ပရိသတော ဝါ”တိ- “ကထံ ။ပ။ ပရိသတော ဝါ”ဟူ၍၊ ဧတ္တကံ- ဤမျှသော
 စကားကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။” အယံ- ဤပါရာဇိကကျသော ဝိနည်းဆောင်ကို၊
 “ပရိသတော ဝါ”တိ- ပရိသတော ဝါဟူသော၊ ဝစနေန- စကားဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတော-
 နနု-သိမ်းယူအပ်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ဆိုငြားအံ့၊ န သင်္ဂဟိတော-
 မသိမ်းယူအပ်ပါ၊ ဟိ- မှန်၏။ “ဒွါဒသဟိ အာကာရေဟိ ပရိသတော ကမ္မာနိ
 ဝိပဇ္ဇန္တိ”တိ- “ဒွါဒသဟိ ။ပ။ ဝိပဇ္ဇန္တိ”ဟူသော၊^၂ (နှာ-၂၇) သုတ္တဿ- သုတ်၏၊
 ဝိဘင်္ဂေ- အကျယ်ဝေဖန်ပြရာ ဝိဘင်း၌၊ တဿ- ထို ပါရာဇိကကျသော ရဟန်းကို၊
 အနာမဋ္ဌတ္တာ- မသုံးသပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ ယသွာ-
 အကြင်ကြောင့်၊ အယံ အတ္ထော- ဤ အနက်သဘောကို၊ တတ္ထ တတ္ထ- ထို ထို
 နေရာတို့၌၊ သရူပေန- သရုပ်အားဖြင့်၊ ဝုတ္တပါဠိဝသေန- ဆိုအပ်သော ပါဠိတော်၏
 အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဇာနိတုံ- သိခြင်းငှာ၊ သက္ကာ- စွမ်းနိုင်၏။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊
 နယမုခံ- နည်းအမြွက်ကို၊ ဒဿေတွာ- ပြဆို၍၊ သံခိတ္တော- အကျဉ်းချုံးအပ်ပြီ။

ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ‘အင်္ဂ’န္တိ- ‘အင်္ဂ’ ဟူသော၊ ပဒံ- ပုဒ်ကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ- ထုတ်ပြီး၍၊ “သဗ္ဗသိက္ခာပဒေသု- အလုံးစုံကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အာပတ္တိနံ- အာပတ်တို့၏၊ အင်္ဂါနဂံ- အင်္ဂါဟုတ် မဟုတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဣမ ပန- ဤကင်္ခါအဋ္ဌကထာမာတိကာ၌ကား၊ “အင်္ဂ”န္တိ- “အင်္ဂ” ဟူ၍သာ၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ပရိဝါရာဒီသု- ပရိဝါ စသည်တို့၌၊ သင်္ခေပေန- အကျဉ်းအားဖြင့်၊ သမုဋ္ဌာနာဒီနံ- သမုဋ္ဌာန် အစရှိသည်တို့၏၊ အာဂတတ္တာ- လာကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တတ္ထ- ထိုကျမ်း တို့၌၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ဣမ- ဤအဋ္ဌကထာ၌၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ- ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော၊ အနင်္ဂါနံပိ- အင်္ဂါမဟုတ်ကုန်သော အရာတို့၏လည်း၊ ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော- အကန့်အသတ် အပိုင်းအခြား မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သင်္ခေပတော စ- အကျဉ်းနည်းအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဝိတ္ထာရတော စ- အကျယ်နည်းအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ အနင်္ဂေတ္ထေ- အင်္ဂါမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝုစ္စမာနေ- ဆိုအပ်လတ်သော်၊ အတိဝိတ္ထာရတာယ- အလွန်တရာ ကျယ်ဝန်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တသ္မိ တသ္မိ သိက္ခာပဒေ- ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုနံ- မယုတ်လျော့သည်ကို၊ ဝတ္ထဗ္ဗတော စ- ဆိုထိုက်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ သဗ္ဗာပတ္တိနံ- အလုံးစုံကုန်သော အာပတ်တို့ကို၊ သင်္ဂါဟကဝသေန- သိမ်းယူသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အင်္ဂမေဝ- အင်္ဂါကိုသာလျှင်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော- ဤကားအနက်တည်း။

ယာနိ သိက္ခာပဒါနိ- အကြင်သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ “ကိရိယာနိ”တိ- “ကိရိယာနိ” မည်ကုန်၏ ဟူ၍၊ ဝုစ္စန္တိ- ဆိုအပ်ကုန်၏။ တေသံ- ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ ဝသေန- အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိညတ္တိယာ- ဝိညတ်နှင့်၊ သဟ- တကွဖြစ်သော၊ ကာယဝါစာ- ကိုယ်နှုတ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်၏။ အကိရိယာနံ- အကိရိယသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ ဝသေန- အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝိညတ္တိယာ- ဝိညတ်နှင့်၊ ဝိနာ- ကင်း၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်၏။ ဧတ္ထ- ဤကိရိယအကိရိယသတ်မှတ်ရာ၌၊ စိတ္တံ ပန- စိတ်သည်ကား၊ အပ္ပမာဏံ- ပမာဏမဟုတ်၊ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း။ ဘူတာရောစန သမုဋ္ဌာနဿ- ဘူတာရောစနသမုဋ္ဌာန်၏၊ ကိရိယတ္တာ- ကိရိယ၏ အဖြစ်ကြောင့်

လည်းကောင်း၊ အစိတ္တကတ္တာ စ- အစိတ္တက၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း
 တည်း။ တတ္ထ- ထိုဘူတာရောစန သိက္ခာပုဒ်၌၊ ကိရိယာ- ကိရိယကို၊ အာပတ္တိယာ-
 အာပတ်၏၊ အနာပတ္တိရစိတ္တသမုဋ္ဌာနာ- အင်္ဂါမဟုတ်သော ကြားစိတ်လျှင်ဖြစ်ကြောင်း
 ရှိ၏ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်၏။ ဟိ- ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ ပဌမ
 ပါရာဇိကံ- ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဝိညတ္တိယာ- ဝိညတ်သည်၊ အဘာဝေပိ-
 မရှိပါသော်လည်း၊ “သော စေ သာဒိယတိ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ၊ န သာဒိယတိ
 အနာပတ္တိ”တိ- “သော စေ။ ပ။ အနာပတ္တိ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ ယထာ- ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊
 တထာ- ထိုအတူ၊ အဝိညတ္တိဇနကမ္ပိ- ဝိညတ်ကို မဖြစ်စေသည်လည်းဖြစ်သော၊
 ဧကစ္စံ- အချို့သော သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဗာဟုလ္လနယေန- ဗာဟုလ္လနည်းအားဖြင့်၊
 “ကိရိယ”န္တိ- “ကိရိယ” ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ (န သာဒိယတိ၊ အနာပတ္တိတိ
 ဧတ္ထ စ- ၌လည်း)၊ ဝိညတ္တိသင်္ခါတာပိ- ဝိညတ်ဟု ဆိုအပ်သည်လည်းဖြစ်သော၊
 ကိရိယာ- ကိရိယသည်၊ သေဝနစိတ္တေန- မှီဝဲကြောင်းစိတ်နှင့်၊ ဝိနာ- ကင်း၍၊ န
 ဟောတိ- မဖြစ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊
 ဝိညတ္တိယာ- ဝိညတ်ဒွေး၏၊ စိတ္တဇတ္တာ စ- စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ ဝိကာရရူပတ္တာ စ- ဝိကာရရုပ်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
 စိတ္တာနုပရိဝတ္တိကတ္တာ စ- စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 လည်းကောင်းတည်း။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ကိရိယသင်္ခါတမ္ပိ- ကိရိယဟု ဆိုအပ်
 သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဣဒံ ဝိညတ္တိရူပံ- ဤဝိညတ်ရုပ်သည်၊ ဣတရံ- အခြားသော၊
 စိတ္တဇရူပံ ဝိယ- စိတ္တဇရုပ်ကဲ့သို့၊ ဇနကစိတ္တေန- မိမိကို ဖြစ်စေသော စိတ်နှင့်၊
 ဝိနာ- ကင်း၍၊ န တိဌတိ- မတည်။ ဣတရံ- ဝိညတ်မှ အခြားသော၊ သဒ္ဓါယတနံ-
 သဒ္ဓါရုပ်သည်၊ တိဌတိ- ဇနကစိတ်နှင့်ကင်း၍ တည်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊
 ကိရိယာယ- ကိရိယသည်၊ သတိ- ဖြစ်လတ်သော်၊ ဧကန္တတော- စင်စစ်အားဖြင့်၊
 တဇ္ဇနကံ- ထို ကိရိယကိုဖြစ်စေသော၊ သေဝနစိတ္တံ- မှီဝဲကြောင်းစိတ်သည်၊ အတ္တိ
 ဧဝ- ရှိသည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ ကတ္တာ- ဤသို့ပြုသောကြောင့်၊ ဝါ-
 ဤအကြောင်းကြောင့်၊ (တသ္မိ)- ထိုမှီဝဲကြောင်းစိတ်ရှိသော ကိရိယသိက္ခာပုဒ်မျိုး၌၊
 န သာဒိယတိ အနာပတ္တိတိ ဝစနံ- န သာဒိယတိ အနာပတ္တိ ဟူသော စကားသည်၊
 န ယုဇ္ဇတိ- မသင့်။ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ ဝိညတ္တိဇနကံ- ဝိညတ်ကို ဖြစ်စေသော

စိတ်သည်၊ သမာနမ္ပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သေဝနစိတ္တံ- မှီဝဲကြောင်းစိတ်သည်၊ သဗ္ဗကာလံ- အခါခပ်သိမ်း၊ ဝိညတ္တိ- ဝိညတ်ကို၊ န ဇနေတိ- ဖြစ်စေသည်ကား မဟုတ်။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ ဝိညတ္တိယာ- ဝိညတ်နှင့်၊ ဝိနာ- ကင်း၍၊ သယမ္ပိ- ကိုယ်တိုင်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ဖြစ်သေး၏။ ဣတိ ကတွာ- ကြောင့်၊ ဝါ- ဤအကြောင်းကြောင့်၊ “သာဒိယတိ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာ”တိ- သာဒိယတိ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သေဝနစိတ္တံ- မှီဝဲကြောင်း လောဘမူစိတ်သည်၊ ဝိညတ္တိယာ- ဝိညတ်နှင့်၊ ဝိနာ- ကင်း၍၊ သယံ- မိမိစိတ် ကိုယ်တိုင်၊ စေ နုပ္ပဇ္ဇတိ- ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ အကယ်၍ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက် မလာ ငြားအံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဝိညတ်ကင်းသောမှီဝဲကြောင်း လောဘမူစိတ် မဖြစ်ပေါ် သည်ဖြစ်လတ်သော်၊ န သာဒိယတိ နာမ- မသာယာသည် မည်၏။ တဿ- ထိုမသာယာသော ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တေနော- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ ဘဂဝါ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ “ကိံ စိတ္တော တံ ဘိက္ခု”တိ- “ကိံ စိတ္တော တံ ဘိက္ခု” ဟူ၍၊ စိတ္တေနော- စိတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ အာပတ္တိ- အာပတ်ကို၊ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ- ပိုင်းဖြတ်တော်မူ၏၊ ကိရိယာယ- ကိရိယဖြင့်၊ န ပရိစ္ဆိန္ဒတိ- ပိုင်းဖြတ်တော်မူ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

ဧတ္ထ- ဤကင်္ခါအဋ္ဌကထာမာတိကာလာ သမုဋ္ဌာန် ကိရိယ စသည်၌၊ သမုဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏံ- သမုဋ္ဌာနသဒ္ဓါသည်၊ ကတ္တဗ္ဗတော ဝါ- ပြုအပ်သော အမှု အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကတ္တဗ္ဗတော ဝါ- မပြုအပ်သောအမှုအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကာယာဒိဘေဒါပေက္ခမေဝ- ကိုယ်စသောအပြားကို ဝဲသည်သာ ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- ရောက်၏။ အညထာ- အခြားသော အပြားအားဖြင့်၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သို့၊ န အာပဇ္ဇတိ- မသင့်ရောက်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿနပ္ပယောဇနံ- ပြုခြင်း အကျိုးရှိ၏။ တေသု- ထိုသမုဋ္ဌာန်စသည်တို့တွင်၊ ကိရိယာဂ္ဂဟဏံ- ကိရိယသဒ္ဓါသည်၊ ကာယာဒိနံ- ကိုယ်အစရှိသည်တို့၏၊

၁။ ဝိညတ်ကိုမဖြစ်စေချိန်၌ ကာယ ဝစီဝိညတ်မပါဘဲ လက်ခံသာယာမိကာ မျှဖြင့် ပါရာဇိကကျရ၏ဟူလို၊ ပါရာဇိကဏ်-၃၉၅။

၂။ ဝိ၊၁။၇၂၊၁၃၅။

သဝိညတ္တိကာဝိညတ္တိကဘေဒဒဿနပ္ပယောဇနံ- သဝိညတ္တိက အဝိညတ္တိက အထူး
 အပြားကို ပြခြင်းအကျိုးရှိ၏။ သညာဂ္ဂဟဏံ- သညာသဒ္ဓါသည်၊ အာပတ္တိယာ-
 အာပတ်၏၊ အင်္ဂါနဂ်စိတ္တဝိသေသဒဿနပ္ပယောဇနံ- အင်္ဂါဖြစ်သောစိတ်အင်္ဂါ
 မဖြစ်သောစိတ် အထူးအပြားကို ပြဆိုခြင်းအကျိုးရှိ၏။ (နှာ-၂၈) တေန-
 ထို့ကြောင့်၊ ယံ စိတ္တံ- အကြင်စိတ်သည်၊ ကိရိယလက္ခဏေ ဝါ- ကိရိယလက္ခဏာ
 ၌သော်လည်းကောင်း၊ အကိရိယလက္ခဏေ ဝါ- အကိရိယလက္ခဏာ၌သော်
 လည်းကောင်း၊ သန္နိဟိတံ- တည်၏။ ယတော ဝါ- အကြင်စိတ်မှမူလည်း၊ ကိရိယာ
 ဝါ- ကိရိယ သည်လည်းကောင်း၊ အကိရိယာ ဝါ- အကိရိယသည်လည်းကောင်း၊
 ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တံ- ထိုစိတ်သည်၊ အဝိသေသေန- အထူးမဟုတ် သာမည
 အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယာ- အာပတ်၏၊ အင်္ဂီ ဝါ- အင်္ဂါသည်လည်းကောင်း၊ အနင်္ဂီ ဝါ-
 အင်္ဂါ မဟုတ်သည်လည်းကောင်း၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ကိန္တု- စင်စစ်မူကား၊ ယာယ
 သညာယ- အကြင် သညာကြောင့်၊ “သညာဝိမောက္ခ”န္တိ- “သညာဝိမောက္ခ” ဟူ၍၊
 ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ တာယ- ထိုသညာနှင့်၊ သမ္ပယုတ္တံ- ယှဉ်သော၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊
 အင်္ဂီ- အင်္ဂါဖြစ်၏။ ဣတရံ- အခြားသညာနှင့်မယှဉ်သော စိတ်သည်၊ အနင်္ဂီ-
 အင်္ဂါမဟုတ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿိတံ- ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣဒါနိ-
 ယခုအခါ၌၊ ယေန စိတ္တေန- အကြင်စိတ်ဖြင့်၊ သိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်သည်၊
 သစိတ္တကံ- သစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တဒဘာဝါ- ထိုစိတ်၏
 မရှိခြင်းကြောင့်၊ အစိတ္တကံ- အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တေန-
 ထိုစိတ်ဖြင့်၊ တဿ- ထိုသိက္ခာပုဒ်၏၊ အဝိသေသေန- သာမညအားဖြင့်၊
 သာဝဇ္ဇတာယ- အပြစ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ “လောကဝဇ္ဇမေဝ”- “လောက
 ဝဇ္ဇသာ”တည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ကိန္တု- စင်စစ်သော်ကား၊
 လောကဝဇ္ဇဂ္ဂဟဏံ- လောကဝဇ္ဇသဒ္ဓါသည် (ဒဿနပ္ပယောဇန၌စပ်၊ ဋီကာ၌
 “စိတ္တ”ပိုနေသည်)၊ သာဝဇ္ဇယေဝ- အပြစ်ရှိသည်သာလျှင်၊ သမာနံ- ဖြစ်လျက်၊
 ဧကစုံ- အချို့သော သိက္ခာပုဒ်သည်ကား၊ လောကဝဇ္ဇံ- လောကဝဇ္ဇတည်း၊ ဧကစုံ-
 အချို့သော သိက္ခာ ပုဒ်သည်ကား၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ- ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဒဿနပ္ပယောဇနံ- ပြဆိုခြင်း အကျိုးရှိ၏။ ကမ္မဂ္ဂဟဏံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ
 မာတိကာလာ လက္ခဏာဆယ့်ခုနစ်ပါး၌ ကမ္မသဒ္ဓါလက္ခဏာသည်၊ ယသ္မာ-

အကြင်ကြောင့်၊ စိတ္တမေဝ- စိတ်ကိုသာလျှင်၊ “လောကဝဇ္ဇ”န္တိ- “လောကဝဇ္ဇ” ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ တသ္မာ- ထိုသို့စိတ်ကို လောကဝဇ္ဇဆိုအပ်သောကြောင့်၊ မနောကမ္မမ္ပိ- မနောကံသည်လည်း၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သင့်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်လေရာ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂနိဝါရဏပ္ပယောဇနံ- မလိုလားအပ်သော အနက်၌ ငြိကပ်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးရှိ၏။

ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဧတ္ထ- ဤ ကမ္မလက္ခဏာကိုပြဆိုရာ၌၊ ကုသလတ္ထိက ဂ္ဂဟဏံ- မာတိကာလာ ကုသလတ္ထိကသဒ္ဓါသည်၊ အကိရိယလက္ခဏံ- အကိရိယလက္ခဏာရှိသော၊ ယံ ကမ္မံ- အကြင်ကံသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ တံ- ထိုကံသည်၊ ကုသလတ္ထိကဝိနိမုတ္တံ- ကုသလတိက်မှ လွတ်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂနိဝါရဏပ္ပယောဇနံ- မလိုလားအပ်သောအနက်၌ ငြိကပ်လျဉ်းပါးခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးရှိ၏။

ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဝေဒနာတ္ထိကဂ္ဂဟဏံ- မာတိကာပါ ဝေဒနာတ္ထိကသဒ္ဓါကို၊ ဧတ္ထ- ဤကုသလတိက်၌၊ အဗျာကတာ- အဗျာကတဖြစ်သော၊ ယာ အာပတ္တိ- အကြင် အာပတ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဧကစ္စံ- အချို့သော၊ အဝေဒနမ္ပိ- ဝေဒနာကင်းသည်မူလည်းဖြစ်သော၊ တံ- ထိုအဗျာကတမည်သော အာပတ်မျိုးသို့၊ နိရောဓံ- သညာဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ခြင်းသို့၊ သမာပန္နော- ကောင်းစွာရောက်သူ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားသော ရဟန်းသည်၊ အာပဇ္ဇတိ- သင့်ရောက်နိုင်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧတ္ထ- ဤနိရောဓသမာပတ်ဝင်စားသော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ဝေဒနာတ္ထိကံ- ဝေဒနာတိက်ကို န လဗ္ဘတိ- မရအပ် မရနိုင်၊ ဣတိ- ဤသို့ စိန္တေယျ- ကြံတွေးမိရာ၏။ ဣတိ- ဤသို့လျှင် (ဣတိတစ်လုံး အကြေကြံသည်)၊ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂနိဝါရဏတ္ထံ- မလိုလားအပ်သော အနက်သဘော၌ ငြိကပ်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ကတံ- ပြုလုပ်အပ်ပြီ။ ဟိ- မှန်၏။ သမိတ္တကပုဂ္ဂလဝသေန- သမိတ္တကပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ “တိစိတ္တံ တိဝေဒန”န္တိ- “တိစိတ္တံ တိဝေဒန” ဟူ၍၊ လဒ္ဓဝေါဟာရံ- ရအပ်သော ခေါ်ဝေါ်ခြင်းရှိသော၊ သိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်ကို၊ အစိတ္တကေန- အစိတ္တကအားဖြင့်၊ အာပန္နမ္ပိ- သင့်ရောက်ပါသော်လည်း၊ “တိစိတ္တံ တိဝေဒန”မိစ္ဆေဝ- “တိစိတ္တံ တိဝေဒန” ဟူ၍သာလျှင်၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ တတြ- ထိုသို့ အစိတ္တကအားဖြင့် သင့်ရောက်သော သိက္ခာပုဒ်ကို တိစိတ္တံ တိဝေဒနဟု ဆိုရာ၌၊ “အတ္ထာပတ္တိ

အစိတ္တကော အာပဇ္ဇတိ အစိတ္တကော ဝုဋ္ဌာတိ၊ အတ္တာပတ္တိ ကုသလစိတ္တော
 အာပဇ္ဇတိ ကုသလစိတ္တော ဝုဋ္ဌာတိ”တိ အာဒိ- “အတ္တာပတ္တိ ။ပ။ ဝုဋ္ဌာတိ”
 အစရှိသော၊ ဣဒံ သာဓကသုတ္တံ- ဤသာဓကသုတ် ပါဠိသည်၊^၁ အတ္တိ- ရှိ၏။
 “သစိတ္တကံ- သစိတ္တကသည်၊ အာပတ္တိဒီပနံ- အာပတ်ကို ပြ၏။ သညာဝိမောက္ခံ-
 သညာဝိမောက္ခသည်၊ အနာပတ္တိဒီပနံ- အာပတ်မသင့်မှုကို ပြတတ်၏။^၂
 အစိတ္တကံ- အစိတ္တကမည်သည်၊ ဝတ္ထုအဇာနနံ- ဝတ္ထုကို မသိခြင်းတည်း။ နော
 သညာဝိမောက္ခံ- နော သညာဝိမောက္ခမည်သည်ကား၊ ဝီတိက္ကမနဇာနနံ-
 လွန်ကျူးမှုကို သိခြင်းတည်း (ဝီတိက္ကမဇာနနံဟု ဝဇ္ဇိရ၌ လာရှိသောကြောင့်
 ဝီတိက္ကမနာဇာနနံဟု န၌ဒီပဖြင့် မရှိထိုက်)။ ဣဒမေဝ- ဤသည်ပင်လျှင်၊
 တေသံ- ထိုသညာနှင့်စိတ် နှစ်ပါးတို့၏၊ နာနတ္တံ- အထူးတည်း၊” ဣတိ- ဤသို့၊
 အနုဂဏ္ဌိပဒေ- အနုဂဏ္ဌိပုဒ်၌၊ လိခိတံ- ဝဇ္ဇိရဗုဒ္ဓိဆရာ ရေးအပ်ပြီ။

သစိတ္တကပက္ခေတိ ဧတ္ထ- သစိတ္တကပက္ခေဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အယံ- ဤ
 ဆိုအပ်လတံသည်ကား၊ တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ ဂဏ္ဌိပဒနယော- ဂဏ္ဌိပုဒ်၌ ဆိုအပ်သော
 နည်းတည်း၊ သစိတ္တကပက္ခေတိ ပဒံ- သစိတ္တကပက္ခေဟူသော ပုဒ်ကို၊ သုရာပါနာ
 ဒိအစိတ္တကေ- သုရာပါနအစရှိသော အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်
 ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ သစိတ္တကေသု ပန- သစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်ကား၊ ယံ-
 အကြင်သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဧကန္တံ- စင်စစ်၊ အကုသလေနေဝ- အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်
 သာလျှင်၊ သမုဋ္ဌာတိ- ဖြစ်၏၊ တဉ္စ- ထိုသိက္ခာပုဒ်သည်လည်းကောင်း၊ ဥဘယံ-
 သစိတ္တက အစိတ္တက နှစ်ပါးစုံသည်၊ လောကဝဇ္ဇံ နာမ- လောကဝဇ္ဇ မည်၏။
 ဟိ- မှန်၏၊ သုရာပါနသ္မိံ- သုရာပါနသိက္ခာပုဒ်၌၊ “သုရာ”တိ ဝါ- “သေရည်တည်း”
 ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ပါတုံ- သောက်သုံးခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ- မအပ်စပ်၊” ဣတိ
 ဝါ- ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဇာနိတွာ- သိနေပါလျက်၊ ပိဝနေ- သောက်ခြင်း
 ကြောင့်၊ အကုသလမေဝ- အကုသိုလ်သာတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-

၁။ ဝိ၊၅။၂၂၄၊၃၅၉။

၂။ စိတ်သည် အာပတ်သင့်မှုကို ပြ၏။ သညာသည် အာပတ်မသင့်မှုကို
 ပြတတ်၏။ (ဝဇ္ဇိရဗုဒ္ဓိ)။

သိထိုက်၏။ တတ္ထ- ထိုသုရာပါနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇဿပ- ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၏လည်း၊ လောကဝဇ္ဇတာပသင်္ဂတော- (ဤသို့ပင်) လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ် ဖြစ်လာနိုင်ရာ၏ဟု လျဉ်းပါးရာသောကြောင့်၊ “န ဝဇ္ဇတိ- မအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဇာနိတ္တာ- သိနေ၍၊” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တဝစနံ- ထည့်စွက်၍ ဆိုအပ်သော ဝိသေသနစကားသည်၊ န ယုဇ္ဇတိ- မသင့်။ ဣမံ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂံ- ဤအလိုမရှိသော လျဉ်းပါးခြင်းကို၊ ပရိဟရိတုကာမတာယ- ဖယ်ရှားခြင်းငှာ အလိုရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဇ္ဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရေန- ဝဇ္ဇိရဗုဒ္ဓိမထေရ်သည်၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ကိ- အဘယ်သို့ ရေးအပ်သနည်း၊ “ဣဓ- ဤအရာ၌၊ ‘သစိတ္တက’န္တိ စ- သစိတ္တက သိက္ခာပုဒ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘အစိတ္တက’န္တိ စ- အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိစာရဏာ- စိစစ်ခြင်းသည်၊ ဝတ္ထုဝိဇာနနေ ဧဝ- ဝတ္ထုကို သိသော အရာ၌သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ပညတ္တိဝိဇာနနေ- ပညတ်ကို သိသောအရာ၌၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ပညတ္တိဝိဇာနနေ- ပညတ်ကို သိသောအရာ၌၊ (နှာ- ၂၉) ယဒိ ဟောတိ-အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနိ- သိက္ခာပုဒ် အားလုံးတို့သည်၊ လောကဝဇ္ဇာနေဝ- လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့ချည်းသာ၊ သိယံ- ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနိ- အလုံးစုံကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ လောကဝဇ္ဇာနိ- လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ န စ သိယံ- ဖြစ်ကား မဖြစ်ကုန်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဝတ္ထုဝိဇာနနေ ဧဝ- ဝတ္ထုကို သိသော အရာ၌သာ၊ ဟောတိတိ- ဖြစ်၏ ဟူသော၊ ဣဒံ- ဤစကားသည်၊ ယုဇ္ဇတိ- သင့်မြတ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ သေခိယေသု- သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ပညတ္တိဝိဇာနနေမေဝ- ပညတ်ကို သိနားလည်ခြင်းသည်သာ၊ ပမာဏံ- လိုရင်းတည်း။ ဝတ္ထုမတ္တဝိဇာနနံ- ဝတ္ထုမျှကို သိနားလည်ခြင်းသည်၊ န ပမာဏံ- လိုရင်းမဟုတ်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ယုဇ္ဇတိ- သင့်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ အယံ ပန- ဤသည်ကား၊ ဧတ္ထ- ဤသစိတ္တက အစိတ္တက လောကဝဇ္ဇ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ အဆုံးအဖြတ်၌၊ အတ္ထော- အနက်အဓိပ္ပါယ်တည်း။ သိက္ခာပဒသီသေန- သိက္ခာပုဒ်ကို အဦးပြုသဖြင့်၊ အာပတ္တိ- အာပတ်ကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ သစိတ္တကဿ- သစိတ္တကဖြစ်သော၊ ယဿ သိက္ခာပဒဿ- အကြင်သိက္ခာပုဒ်၏၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ အကုသလမေဝ- အကုသိုလ်စိတ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တံ- ထို

သိက္ခာပုဒ်သည်၊ လောကဝဇ္ဇ- လောကဝဇ္ဇတည်း။ သမိတ္တကာမိတ္တကသင်္ခါတဿ- သမိတ္တက အမိတ္တကဟု ဆိုအပ်သော၊ အမိတ္တကဿ စ- အမိတ္တကသိက္ခာပုဒ် ၏လည်း၊ သမိတ္တကပက္ခေ- သိက္ခာပုဒ်ကိုသိနေသောစိတ်နှင့်တစ်ကွဖြစ်သော အဖို့၌၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ အကုသလမေဝ- အကုသိုလ်သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တမ္ပိ- ထိုအမိတ္တက သိက္ခာပုဒ်သည်လည်း၊ သုရာပါနာဒိလောကဝဇ္ဇ- သုရာပါန အစရှိသော လောကဝဇ္ဇတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဣမံ အတ္ထံ- ဤအနက်ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ “ယဿ သမိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ၊ အယံ လောကဝဇ္ဇာ နာမာ”တိ- “ယဿ ။ပ။ လောကဝဇ္ဇာ နာမ”ဟူ၍၊” ဝုတ္တံ- မိန့်ဆို အပ်ပြီ။ ဟိ- မှန်၏။ “သမိတ္တကပက္ခေ”တိ- “သမိတ္တကပက္ခေ” ဟူသော၊ ဣဒံ ဝစနံ- ဤစကားကို၊ အမိတ္တကံ- အမိတ္တကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ အာဟ- မိန့်တော်မူ၏။ ဟိ- မှန်၏။ ဧကံသတော- စင်စစ်အားဖြင့်၊ သမိတ္တကတာယ- သမိတ္တကပညတ်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ “သမိတ္တကပက္ခေ”တိ- သမိတ္တကပက္ခေ ဟူ၍၊ ဝိသေသနေ- အထူးပြုနေခြင်း၌၊ ပယောဇနံ- အကျိုးသည်၊ န အတ္ထိ- မရှိ။ ဣတိ- ဤသို့ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ ဧဝံ သန္ဓေပိ- ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အနိယမေန- မမြဲသောအားဖြင့်၊ ဝုတ္တဉ္စ- ဆိုအပ်သော စကားကိုလည်း၊ နိယမဝသေန ဧဝ- မြဲသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင်၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။ ဣတိ အတ္ထော- ဤကား အနက်တည်း။

တိရစ္ဆာနာနံ ပနာတိ ဧတ္ထ- တိရစ္ဆာနာနံ ပန ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ပန သဒ္ဓေန- ပနသဒ္ဓါဖြင့်၊ ထုလ္လစ္စယာဒိကာရံ- ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်စသော အပြုကို၊ နိဝတ္ထေတိ- လည်စေ၏။ ဝါ- တားမြစ်၏။ ကိရိယာတိ ဧတ္ထ- ကိရိယဖြစ်သည် ဟူသော ဤစကား၌၊ “ဌိတံ သာဒိယတိ”တိ- ဌိတံ သာဒိယတိ ဟူ၍၊” ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ- ထိုကိရိယဟူသော စကားသည်၊ ကထံ- အဘယ်သို့လေနည်း၊ ဣတိ စေ- ဤသို့မေးငြားအံ့။ “သာဒိယတိ”တိ- “သာဒိယတိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိရိယာ ဧဝ- ကိရိယသာ လျှင်တည်း၊ ဧဝံ သန္ဓေ- ဤသို့ဖြစ်လတ်သော်၊ “ကာယကမ္မံ မနောကမ္မံ”န္တိ-

ကာယကံ မနောကံ ဟူ၍၊ ဝတ္ထုပ္ပ- ဆိုထိုက်ပါ၏။ ဣတိ စေ- ဤသို့ဆိုငြားအံ့။ ပဓုရဝေါဟာရဝသေန- များသော အခေါ်အဝေါ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝါ- များရာ နောက်သို့လိုက်သော စကားအသုံးအနှုန်းအားဖြင့်၊ “ကာယကမ္မ”န္တိ- ကာယကံ ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကာယကမ္မ မနောကမ္မန္တိ- ကာယကံ မနောကံ ဟူ၍၊ န ဝတ္ထုပ္ပ- မဆိုထိုက်ပါ။ ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလိကာယ- ဘိက္ခုနီပါရာဇိက ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလိကာသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကိရိယံ- ကိရိယကို၊ လဗ္ဘတိ ဧဝ- ရအပ်သည်သာလျှင်တည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ဝုတ္တနယေန- ဆိုအပ်ခဲ့သော နည်းနှင့်၊ သံသန္ဓေတွာ- နှီးနှော၍၊ ဂဟေတဗ္ဗ- ယူထိုက်၏။ “ဒုန္နိက္ခိတ္တဿ ဘိက္ခဝေ ပဒဗျဉ္ဇနဿ အတ္ထောပိ ဒုန္နယော ဟောတိ”တိ- “ဒုန္နိက္ခိတ္တဿ ။ပ။ ဟောတိ” ဟူ၍၊^၁ ဝဒန္တေနာပိ- ဟောမိန့်တော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရားသည်လည်း၊ အတ္တဿ- အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထမေဝ- ချမ်းသာ လွယ်ကူစွာ ယူခြင်းအကျိုးငှာသာလျှင်၊ ပဒဗျဉ္ဇနဿ- ပုဒ်ဗျည်းသဒ္ဒါ၏၊ သုနိက္ခိတ္တ ဘာဝေါ- ကောင်းစွာချထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဣစ္ဆိတော- အလိုရှိတော် မူအပ်ပြီ။ အက္ခရဝစနာယ- အက္ခရာသဒ္ဒါကို ဆိုခြင်းဖြင့်၊ န ဣစ္ဆိတော- လိုလား တော်မမူအပ်၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အာစရိယော- အဋ္ဌကထာဆရာသည်၊ “အတ္ထံ ဟိ နာထော သရဏံ အဝေါစာ”တိ အာဒိ- “အတ္ထံ ဟိ နာထော သရဏံ အဝေါစ” အစရှိသော ဂါထာကို၊ အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။

ပဌမပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ- ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို ဖွင့်ဆိုခြင်းသည်၊
နိဋ္ဌိတာ- ပြီးပြီ။

၂။ ဒုတိယပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ

ဂါမာ ဝါ အရညာ ဝါတိ ပညတ္တိ- ဂါမာ ဝါ အရညာ ဝါ ဟူသော ဤ ပညတ်တော်ကို၊ လက္ခဏာနုပညတ္တိကတ္တာ- ပါရာဇိကဝတ္ထုဌာနကို မှတ်ကြောင်း ဖြစ်သော အနုပညတ်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဌမပညတ္တိယာ- ပဌမပညတ်၏၊ အာဒိမ္ပိ-

အစ၌၊ ဝုတ္တာ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ သဗ္ဗသ္မိ- အလုံးစုံသော၊
ဝိနယပိဋကေ- ဝိနည်းပိဋက၌၊ ဂါမော- ရွာလည်းကောင်း၊ ဂါမူပစာရော- ရွာ၏
ဥပစာလည်းကောင်း၊ ဂါမက္ခေတ္တံ- ဂါမခေတ်လည်းကောင်း၊ ဂါမသီမာ- ဂါမသိမ်
လည်းကောင်း၊ ဂါမသီမူပစာရော- ဂါမသိမ်၏ ဥပစာလည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့
ပဉ္စဝိဓော- ငါးပါးအပြားရှိသော၊ ဂါမဘေဒေါ- ဂါမအပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-
သိထိုက်၏။ တထာ- ထို့အတူ၊ အာရညကသီမာယ- တောအပိုင်းအခြား၌၊
အဂါမကံ- ရွာမဟုတ်သော၊ ဧကံ- တစ်ခုသော၊ အရညံ- တောလည်းကောင်း၊
သံဝိဓာနသိက္ခာပဒါနံ- သံဝိဓာနသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ အာဂတံ- လာသော၊ ဧကံ-
တစ်ခုသော တောလည်းကောင်း၊ သဂါမကံ- ရွာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ (နှာ-၃၀)
ဧကံ- တစ်ခုသော တောလည်းကောင်း၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာယ- အဝိပ္ပဝါသသိမ်၌၊
ဧကံ- တစ်ခုသော တောလည်းကောင်း၊ ဂဏမ္ဘာ- ဘိက္ခုနီအပေါင်းမှ၊
ဩဟိယနကဿ- ချန်ရစ်သော ဘိက္ခုနီပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဧကံ- တစ်ခုသော တော
လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ပဉ္စဝိဓော- ငါးပါးအပြားရှိသော၊ အရညဘေဒေါ-
အရညအပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ တတ္ထ- ထိုဂါမအရညတို့၌၊ ကတ္ထစိ-
အချို့သော သိက္ခာပုဒ် တို့၌၊ ဂါမပရိဟာရံ- ရွာအစောင့်အရှောက်ကို၊ န လဘတိ-
မရသော [ကော မေ ဝန္တတိကဲ့သို့ ကြံ၊ နိယမာနိယမနည်းဖြင့်လည်း ယောဇနာ
နိုင်ပါသည်]၊ ဂါမော- ရွာသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဂါမကိစ္စံ- ရွာကိစ္စကို၊ န ကရောတိ-
မပြုသော၊ ဂါမော- ရွာသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ တထာ- ထို့အတူ၊ ကတ္ထစိ- အချို့သော
သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အရညပရိဟာရံ- တောအစောင့်အရှောက်ကို၊ န လဘတိ-
မရသော၊ အရညံ- တောသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ အရညကိစ္စံ- တောကိစ္စကို၊ န
ကရောတိ- မပြုသော၊ အရညံ- တောသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အယမ္ပိ
ဘေဒေါ- ဤအပြားကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။

တတ္ထ- ထိုဂါမ အရည၌၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာသမ္ပန္နနကမ္ပဝါစာယ- အဝိပ္ပဝါသ
သိမ်ကိုသမုတ်သော ကမ္ပဝါစာ၌၊ “ဌပေတွာ ဂါမဉ္စ ဂါမူပစာရဉ္စ”တိ ဧတ္ထ-
“ဌပေတွာ ဂါမဉ္စ ဂါမူပစာရဉ္စ” ဟူသော ဤစကားရပ်၌၊ ဂါမော နာမ- ဂါမ

မည်သည်၊ ပရိက္ခိတ္တော- ကာရံအပ်သည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊
 ပရိက္ခေပဿ- အကာအရံ၏၊ အန္တော- အတွင်းကိုလည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တော-
 မကာရံအပ်သည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ပရိက္ခေပေါကာသတော-
 အကာအရံ နေရာအရပ်မှ၊ အန္တော- အတွင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-
 သိထိုက်၏။ အယံ- ဤရွာသည်၊ ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒေ- ဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်၌၊
 “အန္တောဂါမော”တိ- “အန္တောဂါမော” ဟူ၍၊^၁ အာဂတော- လာ၏။ သာသကံ
 သိက္ခာပဒေ- သာသကံသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနာသကံတော- ယုံမှားမရှိသောအားဖြင့်၊
 “အန္တရယရန္တိ- အန္တရယရံဟူ၍၊^၂ အာဂတော- လာ၏။ ယထာ ယေန ကာရဏေန-
 အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ (ဗုဒ္ဓေါ- ဘုရားရှင်သည်၊) အာဟ- မိန့်တော်မူပြီ။
 (ကိ- အဘယ်သို့၊ အာဟ- မိန့်ခဲ့သနည်း၊) “အန္တရယရေ နိက္ခိပေယျာတိ သမန္တာ
 ဂေါစရဂါမေ နိက္ခိပေယျာ”တိ- “အန္တရယရေ ။ပ။ နိက္ခိပေယျ” ဟူ၍၊ အာဟ-
 မိန့်တော်မူပြီ။ [ယထာဟဟူ၊ တွေ့လေမှုကား၊ ယထာ အာဟ နှစ်ပုဒ်ယူမြဲ၊
 ယေန ကိခံ၊ ကရိုဏ်း ကံ၊ အမှန်ကြေစမြဲ။]

တထာ- ထို့အတူ၊ အန္တရယရပုဋိသံယုတ္တာနံ- ရွာအတွင်းနှင့် စပ်ဆိုင်
 ကုန်သော၊ သေခိယာနံ- သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့တွင်၊ အယမေဝ ပရိစ္ဆေဒေါ- ဤ
 အပိုင်းအခြားကိုသာ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ “ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ဧကာ ဂါမန္တရံ
 ဂစ္ဆေယျာ”တိ ဧတ္တာပိ- “ယာ ပန ။ပ။ ဂစ္ဆေယျ” ဟူသော ဤသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊^၃
 အယမေဝ ပရိစ္ဆေဒေါ- ဤအပိုင်းအခြားကိုသာလျှင်၊ အဓိပ္ပေတော- အလိုရှိအပ်၏။
 ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ “ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပံ အတိက္ကမန္တိယာ
 အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ အတိက္ကမန္တိယာ”တိ- “ပရိက္ခိတ္တဿ ။ပ။
 အတိက္ကမန္တိယာ”ဟူ၍၊^၄ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ယေသု ပုရာဏပေါတ္ထကေသု- အကြင် ရှေးစာအုပ်တို့၌၊ “ဥပစာရံ
 ဩက္ကမန္တိယာ”တိ- “ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တိယာ” ဟူ၍၊ လိခိတံ- ရေးသားအပ်ပြီ။ တံ-

ထိုအရေးအသားကို၊ ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒေသု- ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ အာစိဏ္ဏံ- လေ့ကျင့်အပ်သော၊ နယံ- နည်းကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ပမာဒေန- မေ့လျော့သဖြင့်၊ လိခိယတိ- ရေးသားအပ်၏။ န ပမာဏံ- ပမာဏမဟုတ်။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ ယေသု ပေါတ္တကေသု- အကြင် ကျမ်းစာ တို့၌၊ ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒေသု- ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပုဒ်၏။ ဝိဘဇီ- အကျယ်ဝေဖန်ရာ ဝိဘင်း၌၊ “ဂါမံ ပဝိသေယျာတိ ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပံ အတိက္ကမန္တဿ၊ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ အတိက္ကမန္တဿာ”တိ- “ဂါမံ ။ပ။ အတိက္ကမန္တဿ”ဟူ၍၊ လိခိယတိ- ရေးအပ်၏။ သာ- ထို အရေး အသားသည်၊ ပမာဒလေခါ- မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အရေးအသားတည်း။^၂

ကဏ္ဍ- ဝိဘင်း၌၊ ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တဿာတိ- ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တဿ ဟူ၍၊ ပါဠော- အမှန်ပါ၌သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဟိ- မှန်၏၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ- သမန္တပါသာဒိကာ၌၊ “အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရော အဒိန္နာဒါနေ ဝုတ္တနယေနော ဝေဒိတဗ္ဗော”တိ- “အပရိက္ခိတ္တဿ ။ပ။ ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဣမ ကင်္ခါဝိတရဏိယမ္ပိ- ဤကင်္ခါဝိတရဏိအဋ္ဌကထာ၌လည်း၊ “သန္တံ ဘိက္ခု အနာပုစ္ဆိတွာတိ ။ပ။ ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တဿာ”တိ အာဒိ- “သန္တံ ဘိက္ခု ။ပ။ ဩက္ကမန္တဿ” ဤသို့စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ ကဏ္ဍစိ- အချို့သော၊ ပေါတ္တကေ- ကျမ်းစာ၌၊ “ဘိက္ခုနိယာ ဂါမန္တရာဓိကာရေ ဧကေန ပါဒေန ဣတရဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပံ ဝါ အတိက္ကမန္တေ ဥပစာရံ ဝါ ဩက္ကန္တေ ထုလ္လစ္စယံ၊ ဒုတိယေန အတိက္ကန္တမတ္တေ ဩက္ကန္တမတ္တေ စ

၁။ ဝိ၊ ၂။ ၂၁၆။

၂။ ပုဂ္ဂိုလ်အမည်နာမ၊ ကျမ်းအမည်နာမတို့ကို မသုံးသပ်ဘဲ အမှားကို အမှန် ပြင်ခြင်းသည် ရွေးခေတ်ကျမ်းပြုဆရာတို့၏ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ အဆင့်မြင့် အရည်အသွေး တစ်မျိုးတည်း။

၃။ ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၅၄။

၄။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂၆၈။

သံဃာဒိသေသာ”တိ- “ဘိက္ခုနိယာ ။ပ။ သံဃာဒိသေသာ” ဟူသော၊ ပါဠိ-
 ပါဠိကို၊ ယံ ဒိဿတိ- အကြင်တွေ့မြင်အပ်၏။ တတ္ထ- ပါဠိ၌၊ “ဩက္ကန္တ
 ဩက္ကန္တမတ္တေ”တိ- ဩက္ကန္တ ဩက္ကန္တမတ္တေ ဟူသော၊ ဧတာနိ ပဒါနိ- ဤပုဒ်
 တို့သည်၊ (နှာ-၃၁) အဓိကာနိ- ပိုလွန်နေကုန်၏။ ကေဝလံ- သင်္ဂါယနာတင်
 မထေရ်တို့မဖက် သက်သက်၊ အညေဟိ- အခြားကုန်သော၊ လိခိတကေဟိ-
 စာရေးသားကုန်သော မထေရ်တို့သည်၊ လိခိတာနိ- ရေးသားအပ်ကုန်၏။ ကတ္ထစိ-
 အချို့သော၊ ပေါတ္ထကေ- ကျမ်းစာ၌၊ “ဩက္ကန္တမတ္တေ စ”တိ- “ဩက္ကန္တမတ္တေ စ”
 ဟူသော၊ ပဒံ- ပုဒ်ကို၊ န ဒိဿတိ- မတွေ့မြင်အပ်။ ဣတရံ- အခြားသော ပုဒ်ကို၊
 ဒိဿတိ- တွေ့မြင်အပ်၏။ ဒွေ- နှစ်ပါးကုန်သော၊ တာနိ ပဒါနိ- ထိုပုဒ်တို့သည်၊
 ပါဠိယာ- ပါဠိတော်နှင့်၊ ဝိရုဇ္ဈန္တိ- ဆန့်ကျင်ကုန်၏။ ဟိ- မှန်၏။ ပါဠိ- ပါဠိတော်သည်၊
 “အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ အတိက္ကာမေန္တိယာ”တိ- “အပရိက္ခိတ္တဿ ။ပ။
 အတိက္ကာမေန္တိယာ” ဟူ၍၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။” တထာ- ထိုအတူ၊ သမန္တပါသာဒိကာယ-
 သမန္တပါသာဒိကာ မည်သော မဟာဝါအဋ္ဌကထာနှင့်၊ ဝိရုဇ္ဈန္တိ- ဆန့်ကျင်ကုန်၏။
 ဟိ- မှန်၏။ တတ္ထ- ထိုအဋ္ဌကထာ၌၊ “ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနံ ဧကေန ပါဒေန
 အတိက္ကမတိ ထုလ္လစ္စယံ၊ ဒုတိယေန အတိက္ကမတိ သံဃာဒိသေသော။ အပိ စေတ္ထ
 သကဂါမတော ။ပ။ ဧကေန ပါဒေန ဣတရဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပေ ဝါ ဥပစာရေ
 ဝါ အတိက္ကန္တေ ထုလ္လစ္စယံ၊ ဒုတိယေန အတိက္ကန္တမတ္တေ သံဃာဒိသေသော”တိ-
 “ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနံ ။ပ။ သံဃာဒိသေသော” ဟူ၍၊^၂ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။

အဿ- ထို ဧကဂါမန္တရဂမနသိက္ခာပုဒ်၏၊ ဂဏ္ဌိပဒေ စ- ဂဏ္ဌိပုဒ်၌ကား၊
 “ပရိက္ခေပံ အတိက္ကာမေန္တိယာ”တိ- “ပရိက္ခေပံ အတိက္ကာမေန္တိယာ” ဟူ၍၊ ဝတ္တာ-
 ဆို၍၊ “ဥပစာရေပိ ဧသေဝ နယော”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ အနုဂဏ္ဌိပဒေ
 စ- အနုဂဏ္ဌိပုဒ်၌ကား၊ “အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ ‘ဩက္ကမန္တိယာ’တိပိ
 ပေါတ္ထကေသု ဧကစေသု ဒိဿတိ၊ တံ န ဂဟေတဗ္ဗ”န္တိ- “အပရိက္ခိတ္တဿ ။ပ။ န
 ဂဟေတဗ္ဗ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ အပရမ္ပိ- အခြားသော အရာကိုလည်း၊ ဝုတ္တံ-
 ဆိုအပ်ပြီ။ ကိ- အဘယ်သို့ ဆိုအပ်သနည်း။ “အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ

‘အတိက္ကာမေန္တိယာ’တိ ဝစနေနာပိ- အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ
 အတိက္ကာမေန္တိယာ ဟူသော စကားဖြင့်လည်း၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။
 ဝိကာလေ- နေလွဲအချိန်၌၊ ဂါမပ္ပဝေသနေ- ရွာတွင်းဝင်ရာ၌၊ ဒိန္နံ- နှစ်လုံးကုန်သော၊
 လေချွပ်တာနံ ဧဝံ- ခဲကျရာတို့၏သာလျှင်၊ ဝသေန- အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဥပစာရော-
 ဥပစာကို၊ ပရိစ္ဆိန္နိတဗ္ဗော- ပိုင်းခြားထိုက်၏။ ဣတရထာ- တစ်ပါးတစ်ခြားအားဖြင့်၊
 အတ္ထေ- အနက်ကို၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ ဧတ္ထ- ဤဧကဂါမန္တရဂမန
 သိက္ခာပုဒ်၌၊ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနံ- အကာအရံပြုထိုက်သော အရပ်ကို၊ ပရိက္ခေပံ
 ဝိယ- အကာအရံကိုကဲ့သို့၊ ကတွာ- ပြု၍၊ ‘အတိက္ကာမေန္တိယာ’တိ- အတိက္ကာမေန္တိယာ
 ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ ယထာ- အပ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ တတ္ထာပိ- ထို
 ဝိကာလဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ‘အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ
 အတိက္ကာမေန္တိယာ’တိ- အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ အတိက္ကာမေန္တိယာ ဟူ၍၊
 ဝဒေယျ- ဆိုပေရာ၏။ ပန- အကယ်စင်စစ်သော်ကား၊ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊
 တတ္ထ- ထိုဝိကာလဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနတော- အကာ
 အရံ ပြုထိုက်ရာ အရပ်ဒေသမှ၊ ဥတ္တရိ- အလွန်၊ ဧကော- တစ်လုံးသော၊
 လေချွပ်တော- ခဲကျရာဟူသော၊ ဥပစာရော- ဥပစာတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 အဓိပ္ပေတော- အလိုရှိအပ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တဒတ္ထဒီပနတ္ထံ- ထိုအနက်ကို
 ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ‘အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တဿာ’တိ-
 အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တဿ ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။” ဣတိ-
 ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။

ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ- အန္ဓကဋ္ဌကထာ၌၊ ‘ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနံ
 ယေဝ- အကာအရံပြုထိုက်ရာ အရပ်မျှသည်ပင်၊ ဥပစာရံ- ဥပစာပေတည်း၊’ ဣတိ-
 ဤသို့၊ သလ္လက္ခေတွာ- မှတ်သား၍၊ “ပရိက္ခေပပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနာနံ- အကာအရံ
 အကာအရံပြုထိုက်သော အရပ်တို့၏၊ နိန္နာနာကရဏဒီပနတ္ထံ- မထူး သည်ကို
 ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဥပစာရံ- ဥပစာကို၊ ဩက္ကမန္တဿ- သက်ရောက်သူအား၊” ဣတိ-
 ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ပါဠိဝိသေသံ- ပါဠိအထူးကို၊ အသလ္လက္ခေတွာ- မမှတ်သား
 မူ၍၊ “အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ အတိက္ကမန္တဿ ဣဓ ဥပစာရော ပရိက္ခေပါ
 ယထာ ဘဝေယျ၊ တံ ဥပစာရံ ပဌမံ ပါဒံ အတိက္ကာမေန္တိယာ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊

ဒုတိယံ ပါဒံ အတိက္ကာမေန္တဿ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿာ”တိ- “အပရိက္ခိတ္တဿ
 ။ပ။ ပါစိတ္တိယဿ” ဟူ၍၊ ယံ ဝုတ္တံ- အကြင်ဆိုအပ်ပြီ။ တံ- ထိုစကားကို၊ ပါဠိယာ-
 ပါဠိတော်မှ၊ ဝါ- နှင့်၊ ဝိသေသသမ္ဘဝတော- မတူထူးခြား ကွဲပြားစွာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊
 န ဂဟေတဗ္ဗမေဝ- မယူထိုက်သည်သာလျှင်တည်း။ ပေါရာဏဂဏ္ဌိပဒေ- ရှေး
 ဂဏ္ဌိပုဒ်၌၊ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊ “ဥပစာရံ အတိက္ကာမေန္တိယာ ဘိက္ခုနိယာ
 ဂါမန္တရာပတ္တိ”တိ- “ဥပစာရံ ။ပ။ ဂါမန္တရာပတ္တိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ တသ္မာ-
 ထို့ကြောင့်၊ ဣမ ကင်္ခါဝိတရဏီယာ- ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ “ဧကေန
 ပါဒေန ဣတရဿ ။ပ။ အတိက္ကန္တမတ္တေ သံဃာဒိသေသော”တိ- “ဧကေန ပါဒေန
 ဣတရဿ ။ပ။ အတိက္ကန္တမတ္တေ သံဃာဒိသေသော” ဟူသော၊^၁ အယမေဝ
 ပါဌော- ဤပါဌ်ကိုသာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှသော
 အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ ယထာဝုတ္တေသု- အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးကုန်သော၊
 ဣမေသု ဌာနေသု- ဤဌာနေတို့၌၊ ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒေါ- အကြင် အကြင်
 ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပိုင်းအခြားကိုသာလျှင်၊ ဂါမောတိ- ဂါမဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-
 သိထိုက်၏။ (နှာ-၃၂) ဣမဿ အတ္ထဿ- ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ဒီပနတ္ထံ-
 ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ “ဂါမော နာမ ဧကကုဋ္ဌိကောပီ”တိအာဒိ- “ဂါမော နာမ
 ဧကကုဋ္ဌိကောပီ” စသည်ကို၊^၂ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣမဿ- ဤအနက်၏၊
 ဝသေန- အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပရိက္ခေပါတိက္ကမေ- အကာအရံကို ကျော်လွန်ခြင်းသည်
 လည်းကောင်း၊ ဥပစာရောက္ကမနေ ဝါ- ဥပစာသို့ သက်ဝင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
 အသတိပိ- မရှိပါသော်လည်း၊ အန္တရာရာမတော ဝါ- အာရာမ်အတွင်းမှသော်
 လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနုပဿယတော ဝါ- ရဟန်းမတို့၏ကျောင်းမှသော်
 လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိယသေယျတော ဝါ- သာသနာမှတစ်ပါးသော အယူရှိသူ
 တို့၏ ကျောင်းမှသော်လည်းကောင်း၊ ပဋိက္ကမနတော ဝါ- ဆွမ်းစားကျောင်းမှ
 သော်လည်းကောင်း၊ တံ ဂါမံ- ထိုရွာသို့၊ ပဝိသန္တဿ- ဝင်ရောက်သော ရဟန်း၏၊
 အန္တရာရာမပရိက္ခေပဿ- အာရာမ်အတွင်း၏ အကာအရံကိုသော် လည်းကောင်း၊
 ဥပစာရဿ ဝါ- ဥပစာကိုသော်လည်းကောင်း၊ အတိက္ကမနဝသေန- ကျော်လွန်

သည်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဂါမပစ္စယာ- ဂါမဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အာပတ္တိယော- အာပတ်တို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်ကုန်၏။

ဂါမူပစာရော ပန- ရွာ၏ ဥပစာမည်သည်ကား၊ “ဌပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူပစာရဉ္ဇာ”တိ- “ဌပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူပစာရဉ္ဇ” ဟူသော၊ ဧတ္ထ- ဤ တိစီဝရ အဝိပ္ပဝါသသိမ်သမုတ်ရာဥ တ်၌၊ ပရိက္ခိတ္တဿ- ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာအား၊ ပရိက္ခေပေါ- အကာအရံသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အပရိက္ခိတ္တဿ- မကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာအား၊ ပရိက္ခေပေါကာသော စ- ကာရံထိုက်သော အရပ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဟိ- မှန်၏။ အဋ္ဌကထာယံ- မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၌၊ “ဂါမူပစာရောတိ ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပေါ၊ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ အပရိက္ခေပေါကာသော၊ တေသု အဓိဋ္ဌိတတေစီဝရိကော ဘိက္ခု ပရိဟာရံ န လဘတိ”တိ- “ဂါမူပစာရောတိ ။ပ။ န လဘတိ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။^၂ ယေန- အကြင် အကြောင်းကြောင့်၊ အယံ ဂါမော စ- ဤ ဂါမသည်လည်းကောင်း၊ အယံ ဂါမူပစာရော စ- ဤ ဂါမူပစာရ သည်လည်းကောင်း၊ ဣဓ- ဤ အဝိပ္ပဝါသ သမ္မုတိ၌၊ အညထာ- ဆိုခဲ့ပြီးသည်မှ တစ်ပါးတစ်ခြားတည်း။ အညတ္ထ- အခြား နေရာ၌၊ တထာ- ထို့အတူတည်း။ ဧတ္ထ- ဤ အဝိပ္ပဝါသသမ္မုတိ၌၊ တံ ကာရဏံ- ထိုအကြောင်းသည်၊ ကိံ ပန- အသို့လေနည်း၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ ပုစ္ဆာ- အမေးတည်း။ ဟိ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ အဋ္ဌပ္ပတ္တိတော- အဋ္ဌပ္ပတ္တိအားဖြင့်၊ ဝါ- အကြောင်း၏ဖြစ်ပေါ်မှုအားဖြင့်၊ “တေန ခေါ ပန သမယေန ဘိက္ခု ‘ဘဂဝတာ တိစီဝရေန အဝိပ္ပဝါသသမ္မုတိ အနုညာတာ’တိ အန္တရယရေ စီဝရာနိ နိက္ခိပန္နိ”တိ- “တေန ခေါ ပန သမယေန ။ပ။ နိက္ခိပန္နိ” ဟူသော၊ ဣမိဿာ အဋ္ဌပ္ပတ္တိယာ- ဤ အဋ္ဌပ္ပတ္တိ၌၊ “ဌပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူပစာရဉ္ဇာ” တိ- “ဌပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူပစာရဉ္ဇာ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ယတ္ထ- အကြင် အရပ်၌၊ အန္တရယရသညာ- ရွာတွင်းဟုဖြစ်သော အမှတ်သညာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ဖြစ်ပေါ်၏။ တတ္ထ- ထိုအရပ်သို့၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာ- အဝိပ္ပဝါသသိမ်သည်၊ န ဂစ္ဆတိ- မရောက်တော့၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက် ၏။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ တေန-

ထို့ကြောင့်၊ ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒေ- ဥဒေါသိတ သိက္ခာပုဒ်၌၊ “အန္တောဂါမေ စိဝရံ နိက္ခိပိတွာ အန္တောဂါမေ ဝတ္ထဗ္ဗ”န္တိ စ- “အန္တောဂါမေ ။ပ။ ဝတ္ထဗ္ဗ” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “သဘာယေ ဝါ ဒွါရမူလေ ဝါ၊ ဟတ္ထပါသာ ဝါ န ဝိဇဟိတဗ္ဗ”န္တိ စ- ဟူ၍လည်းကောင်း၊^၁ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ- မှန်၏။ ကပ္ပိယဘူမိယံ- အပ်စပ်သော နေရာအရပ်၌၊ ဝသန္တောယေဝ- နေသော် သာလျှင်၊ ကပ္ပိယဘူမိယံ- အပ်စပ်သော နေရာအရပ်၌၊ နိက္ခိတ္တစိဝရံ- ချထား အပ်သော သင်္ကန်းသည်၊ ရက္ခတိ- စောင့်ရှောက်၏။ သာသင်္ကသိက္ခာပဒေ ပန- သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်၌ကား၊ “ယသ္မာ ယတ္ထ ဂါမေ စိဝရံ နိက္ခိတ္တံ၊ တေန ဂါမေန ဝိပွဝသန္တော စိဝရေန ဝိပွဝသတိတိ ဝုစ္စတိ၊ တသ္မာ ပန ဂါမသီမံ ဩက္ကမိတွာ ဝသိတွာ ပက္ကမတိ”တိ- “ယသ္မာ ။ပ။ ပက္ကမတိ” ဟူ၍၊^၂ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ တသ္မိံ သိက္ခာပဒေ- ထိုသာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂါမသီမာ- ရွာ၏ အပိုင်းအခြားသည်၊ ဂါမော နာမ- ဂါမမည်၏။ ဣတိ- ဤသို့သော အနက်ကို၊ အဓိပ္ပေတော- အလိုရှိအပ်၏။ တတ္ထ- ထိုဂါမ ဂါမူပစာရ၌၊ ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသန သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ- ပါစိတ်ပါဠိ ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပုဒ်ဝိဘင်း၌၊ “ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပံ အတိက္ကမန္တဿ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿာ”တိ- “ပရိက္ခိတ္တဿ ။ပ။ ပါစိတ္တိယဿ” ဟူ၍၊^၃ ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ပရိက္ခေပေါ- အကာအရံသည်၊ န ဂါမော- ဂါမမမည်။ ကိန္တု- စင်စစ်ကား၊ ဂါမူပစာရော- ဂါမူပစာရမည်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လေသေန- အမြွက်အားဖြင့်၊ ဒသိတံ- ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣမသ္မိံ ပန သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ- ဤ ဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏ ဝိဘင်း၌ကား၊ “ဂါမူပစာရော နာမာ”တိ- “ဂါမူပစာရော နာမ” ဟူ၍၊^၄ အာရဘိတွာ- အားထုတ်၍၊

၁။ ဝိ၊၁။၂၉၉။

၂။ ဤစကားရပ်တို့ကို ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ ပြဆိုသည်ကို မတွေ့ရပါ။ ဝိနည်းပါဠိတော်လာ သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်၏ အနာပတ္တိစကားရပ်ကို ဖွင့်ပြ နေခြင်းတည်း။ ရွေးကရွှီခဲ့သော စကားပေလော? ရွေးအဋ္ဌကထာနှင့် ဂဏ္ဌိစသော ကျမ်းတို့၌ပင် လာရှိလေသလော? စဉ်းစားဖွယ်ပင် ဖြစ်သည်။

၃။ ဝိ၊၂။၂၁၆။

၄။ ဝိ၊၁။၅၆။

“အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ယရူပစာရေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဉ္စူ ပါတော”တိ ဣမိနာ-“အပရိက္ခိတ္တဿ ။ပ။ လေဉ္စူပါတော” ဟူသော ဤ စကား တော်ဖြင့် အပရိက္ခိတ္တဿ- မကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ပရိက္ခေပေါကာသော- အကာအရံ ပြုထိုက်သော အရပ်သည်၊ ဂါမူပစာရော- ရွာ၏ ဥပစာမည်၏၊ ဣတိ- ဤအနက်သည်၊ သိဒ္ဓံ- ပြီးတော့၏။ တဒတ္ထသမ္ဘဝတော- ထိုအနက်သဘော၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊ တသ္မိံ ယရူပစာရေ- ထိုအိမ်၏ ဥပစာ၌၊ ဌိတဿ- တည်သူ၏၊ လေဉ္စူပါတော- ခဲကျရာအရပ်သည်၊ ဂါမူပစာရော- ရွာ၏ ဥပစာတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ကုရုန္တဌကထာယံ- ကုရုန္တမည်သော ရှေးအဌကထာ၌လည်းကောင်း၊ မဟာပစ္စရိယမ္ပိ- မဟာပစ္စရိမည်သော ရှေးအဌကထာ၌လည်းကောင်း၊ (နှာ-၃၃) ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဟိ ယသ္မာ- အကြင့်ကြောင့်၊ ဥပစာရော- ဥပစာမည်သည်၊ “ဂါမော ဧကူပစာရော နာနူပစာရော”တိ အာဒိသု- ‘ဂါမော ဧကူပစာရော နာနူပစာရော’ အစရှိသည်တို့၌၊ ဒွါရံ- တံခါးတည်း။ “အဇ္ဈောကာသော ဧကူပစာရော”တိ ဧတ္ထ- “အဇ္ဈောကာသော ဧကူပစာရော” ဟူသော ဤပါဌ၌၊ သမန္တာ- ထက်ဝန်းကျင်၌၊ သတ္တဗ္ဗန္တရသင်္ခါတံ- အဗ္ဗန္တရခုနစ်ခုဟု ဆိုအပ်သော၊ ပမာဏံ- အတိုင်းအတာတည်း။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့် “ဂါမူပစာရောတိ ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပေါ အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ပရိက္ခေပေါကာသော”တိ- “ဂါမူပစာရောတိ ။ပ။ ပရိက္ခေပေါကာသော” ဟူ၍၊ အန္တကဌကထာယံ- အန္တက မည်သော ရှေးအဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

တထာ- ထို့အတူ၊ ကုရုန္တိယံ စ- ကုရုန္တိအဌကထာ၌လည်းကောင်း၊ မဟာပစ္စရိယဉ္စ- မဟာပစ္စရိအဌကထာ၌လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ပါဠိယမ္ပိ- ပါစိတ်ပါဠိတော်၌လည်း၊ “အဇ္ဈောရာမော နာမ ပရိက္ခိတ္တဿ အာရာမဿ အန္တော အာရာမော၊ အပရိက္ခိတ္တဿ ဥပစာရော။ အဇ္ဈာဝသတော နာမ ပရိက္ခိတ္တဿ အာဝသထဿ အန္တော အာဝသတော၊ အပရိက္ခိတ္တဿ ဥပစာရော”တိ အာဒိသု- “အဇ္ဈောရာမော နာမ ။ပ။ ဥပစာရော” အစရှိသည်တို့၌၊ ဒိဿတိ- မြင်တွေ့ရ၏။ မဟာအဌကထာယံ ပန- မဟာအဌကထာ၌ကား၊ “ဂါမူပစာရော”တိ အာဒိသု-

ဂါမူပစာရော အစရှိသည်တို့၌၊ ဒိဿတိ- တွေ့မြင်ရ၏။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ ဒုတိယော- နှစ်ကြိမ်မြောက်သော၊ လေချွပါတော- ခဲကျရာအရပ်သည်၊ ဥပစာရော- ဥပစာတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အဓိပ္ပေတော- အလိုရှိအပ်၏။

ဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒေ- ဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပုဒ်၌၊ “အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တဿ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿာ”တိ- “အပရိက္ခိတ္တဿ ။ပ။ ပါစိတ္တိယဿ” ဟူသော၊ ပါဠိဝိသေသသမ္ဘဝတော စ- ပါဠိတော်အထူး၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်း၊ ပဌမော- ရှေးဦးစွာသော၊ လေချွပါတော- ခဲကျရာ အရပ်သည်၊ ဂါမော ဧဝ- ရွာသာတည်း။ ဒုတိယော- နှစ်ကြိမ်မြောက်သော၊ လေချွ ပါတော- ခဲကျရာအရပ်သည်၊ ဂါမူပစာရော- ရွာ၏ ဥပစာတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်၏။ ပရိက္ခိတ္တဿ- ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ ပန- ရွာ၏ကား၊ ဣန္ဒြိယလေ- တံခါးခံ၌၊ ဌိတဿ- တည်သော၊ မဇ္ဈိမဿ- အားအစွမ်းအားဖြင့် အလယ်အလတ်ဖြစ်သော၊ ပုရိသဿ- ယောက်ျား၏၊ လေချွပါတော- ခဲကျရာ အရပ်သည်၊ ဂါမူပစာရော- ရွာ၏ဥပစာတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- (ဒုတိယ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌) မိန့်တော်မူ၏။ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ ဧတ္ထ- ဤဒုတိယ ပါရာဇိက၌၊ ဘေဒေါ- အကွဲအပြားသည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ ပရိက္ခိတ္တဿ- ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ဒုဝိဓော- နှစ်ပါးအပြားရှိသော၊ ဥပစာရော- ဥပစာသည်လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ- မကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ စတုပ္ပိဓော- လေးပါးအပြားရှိသော၊ ဥပစာရော- ဥပစာသည်လည်းကောင်း၊ ယတ္ထ- အကြင်သိက္ခာပုဒ်၌၊ သမ္ဘဝတိ- ဖြစ်၏။ ယတ္ထ စ- အကြင် သိက္ခာပုဒ်၌ကား၊ န သမ္ဘဝတိ- မဖြစ်၊ တံ သဗ္ဗ- ထိုဖြစ် မဖြစ် အလုံးစုံသော ဥပစာအပြားကို၊ ဒဿိတံ- ပြဆိုအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ဂါမဓေတ္တဿ စ- ဂါမဓေတ်၏လည်းကောင်း၊ ဂါမသီမာယ စ- ဂါမသိမ်၏ လည်းကောင်း၊ လက္ခဏံ- လက္ခဏာကို၊ အဋ္ဌကထာယမေဝ- ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌ပင်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီးပြီ။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ ဥဘယံ- ဂါမဓေတ် ဂါမသိမ် လက္ခဏာနှစ်ပါးစုံသည်၊ အတ္ထတော- အနက်သဘောအားဖြင့်၊ ဧကံ- တစ်ခု တည်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တတ္ထ- ထိုဂါမဓေတ် ဂါမသိမ်၌၊ ဂါမသီမာယ-

ရွာအပိုင်းအခြား၏ (ဝါ- ဂါမသိမ်၏)၊ ဂါမဘာဝေါ- ဂါမ၏အဖြစ်ကို၊ သာသကံ သိက္ခာပဒဝသေန- သာသကံသိက္ခာပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။

ဂါမသီမူပစာရော နာမ- ဂါမသိမ်၏ ဥပစာမည်သည်၊ ကဋ္ဌတိဏပုပ္ဖလောဒိ အတ္ထိကာနံ- ထင်း မြက် အပွင့် အသီး အစရှိသည်တို့ဖြင့် အလိုရှိကုန်သော၊ မနုဿာနံ- လူတို့၏လည်းကောင်း၊ ဝနစရကာနံ- တော၌ လှည့်လည်ကုန်သော မုဆိုးတို့၏လည်းကောင်း၊ ဝလဉ္စနဌာနံ- အသုံးပြုရာ အရပ်တည်း။ ဣမဿ- ဤအရပ်၏၊ ဂါမသီမူပစာရဘာဝေါ- ဂါမသိမ်၏ ဥပစာအဖြစ်ကို၊ ဥဒေါသိတ သိက္ခာပဒေ- ပါရာဇိကဏ် ဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ “အဂါမကေ အရညေ သမန္တာ သတ္တဗ္ဗန္တရာ”တိ- “အဂါမကေ ။ပ။ သတ္တဗ္ဗန္တရာ” ဟူ၍၊ အာဂတဌာနေ- လာရာဌာနဖြစ်သော၊ ခန္ဓကေ စ- မဟာဝါခန္ဓက၌လည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ဟိ ယသ္မာ- အကြင့်ကြောင့်၊ ဘဂဝါ- မြတ်စွာ ဘုရားသည်၊ ဧတ္ထ- ဤဂါမသိမ် ဥပစာ၌၊ ဂါမန္တရဝါသီနံ- ရွာတွင်း၌ နေလေ့ ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ- ရဟန်းတို့၏၊ သီမံ- အပိုင်းအခြားကို၊ ဒဿေန္တော- ပြတော်မူလိုသောကြောင့်၊ “ယံ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတီ”တိ- “ယံ ဂါမံ ဝါ ။ပ။ ဝိဟရတီ”ဟူ၍၊ ဝတ္တာ- မိန့်ဆို၍၊ ဒဿေတိ- ပြတော်မူ၏။ တဒနန္တရ မေဝ- ထို စကား၏ အခြားမဲ့၌သာလျှင်၊ “အဂါမကေ”တိ အာဒိနာ- “အဂါမကေ” စသည်ဖြင့်၊ သတ္တဗ္ဗန္တရသီမံ- အဗ္ဗန္တရခနစ်ခုဟူသော အပိုင်းအခြားကို၊ ဒဿေတိ- ပြတော်မူ၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ယော ဘိက္ခု- အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဂါမံ ဝါ- ရွာကိုလည်းကောင်း၊ နိဂမံ ဝါ- နိဂုံးကိုလည်းကောင်း၊ ဥပနိဿာယ- မှီ၍၊ န ဝိဟရတိ- မနေ။ ကေဝလံ- သက်သက်၊ နာဝါယ ဝါ- လှေ သဘောဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ ထလမဂ္ဂေန ဝါ- ကုန်းလမ်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါန မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော- အခွန်ရှည်သော ခရီးကို ကျင့်နေသည်၊ ဟောတိ- ၏။ တဿ- ထို ခရီးရှည်သွားနေသော ရဟန်းသည်၊ တတ္ထ တတ္ထ- ထို ထို ရွာမဟုတ်သော တောအရပ်၌၊ သတ္တဗ္ဗန္တရသီမာ- အဗ္ဗန္တရ ခနစ်ခုဟူသော အပိုင်းအခြားကို၊ လဗ္ဘတိ-

ရအပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗွေ- သိထိုက်၏။ ဟိ- မှန်၏။ “ဧကကုလဿ သတ္တော ဟောတိ၊ သတ္တေ စိဝရံ နိက္ခိပိတ္တာ ပုရတော ဝါ ပစ္ဆတော ဝါ သတ္တဗန္ဓရာ (နှာ-၃၄) န ဝိဇဟိတဗ္ဗ”န္တိ အာဒိ- “ဧကကုလဿ ။ပ။ န ဝိဇဟိတဗ္ဗ” အစရှိသည်ကို၊^၁ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣဒမေဝ အရညံ- ဤတောမျိုးကိုသာလျှင်၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ “အာရညကသီမာယ ဧကံ အဂါမကံ အရည”န္တိ- “အာရညကသီမာယ ။ပ။ အရညံ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ရှေ့၌ ငါဆိုခဲ့ပြီ။

ယံ- အကြင်တောကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ “အဂါမကေ အရညေ အဒ္ဓယောဇနေ အဒ္ဓယောဇနေ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿာ”တိ- “အဂါမကေ ။ပ။ ပါစိတ္တိယဿ”ဟူ၍၊ ပါဠိယံ- ပါစိတ်ပါဠိတော်၌၊^၂ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣဒံ- ဤတောသည်၊ သံဝိဓာနသိက္ခာပဒါနံ ဧကံ အဂါမကံ အရညံ နာမ- သံဝိဓာနသိက္ခာပဒါနံ ဧကံ အဂါမကံ အရညံ မည်၏ (ရှေ့၌ ဆိုပြီးခြင်းကြောင့် အနက်မသုံးတော့ပါ)။

ပန- အထူးကား၊ ပုရ်မေန- ရှေးဖြစ်သော ဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်လာ စကားဖြင့်၊ သဃရံ- အိမ်နှင့်တကွသောတောကို၊ သင်္ဂဟိတံ- သိမ်းယူအပ်ပြီ၊ ဣမိနာ- သံဝိဓာနသိက္ခာပုဒ်လာ ဤစကားဖြင့်၊ တံ- ထိုအိမ်နှင့်တကွသောတောကို၊ အသင်္ဂဟိတံ- မသိမ်းယူအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗ- သိထိုက်၏။ ယံ- အကြင် သဃရ (သဂါမက)တောကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဂဏမှာ- ဘိက္ခုနီ အပေါင်းမှ၊ ဩဟိယနာဓိကာရေ- ချန်ရစ်ခြင်းအမှုကိစ္စ၌၊ အဋ္ဌကထာယံ- ပါစိတ် အဋ္ဌကထာ၌၊ “အဂါမကေ အရညေ”တိ ဧတ္ထ- အဂါမကေ အရညေ ဟူသော ဤပါဌ၌၊^၃ ‘နိက္ခမိတ္တာ ဗဟိ ဣန္ဒဒီလာ သဗ္ဗမေတံ အရည’န္တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ- ‘နိက္ခမိတ္တာ ။ပ။ အရညံ’ ဤသို့ ဆိုအပ်သော၊ လက္ခဏံ- လက္ခဏာရှိသော၊ အရညံ- တောမျိုးတည်း။ ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ တံ ဧတံ- ထိုတောကို၊ ဧကဝလံ- အခြားတောနှင့် မရောမယှက် သက်သက်၊ ဂါမာဘာဝေန- ရွာမရှိကာမျှဖြင့်၊ ‘အဂါမက’န္တိ- အဂါမကံ

ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်၏။ ဝိဇ္ဈာဋ္ဌဝိသဒိသတာယ- တကယ့်တောမျိုးဖြစ်သော ဝိဇ္ဈာတောအုပ်မျိုးနှင့် တူညီသောကြောင့်၊ န ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူခြင်းကား မဟုတ်။”
 ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ယံ- အကြင်တောကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊
 ‘အာရညကံ နာမ သေနာသနံ ပဉ္စဓနုသတိကံ ပစ္ဆိမ’န္တိ- ‘အာရညကံ နာမ ။ပ။
 ပစ္ဆိမ’ ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣဒံ အာရညကသေနာသနံ နာမ-
 ဤအာရညကသေနာသနမည်သည်၊ ပရိက္ခိတ္တဿ- ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ-
 ရွာ၏။ ပရိက္ခေပတော- အကာအရံမျှ၊ ဗဟိ- အပြင်ဘက်သည်လည်းကောင်း၊
 အပရိက္ခိတ္တဿ- မကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ ပန- ရွာ၏ကား၊ ပရိက္ခေပေါ
 ကာသတော- အကာအရံပြုထိုက်ရာအရပ်မျှ၊ ဗဟိ- အပြင်ဘက် ဖြစ်သော၊ သရက္ခံ
 ဝါ- သစ်ပင်ရှိသော တောသည်လည်းကောင်း၊ အရက္ခံ ဝါ- သစ်ပင်မရှိသော
 တောသည်လည်းကောင်း၊ ဝိဟာရေ- ကျောင်း၌၊ ကုန္ဒဒိသမာကိဏ္ဏံ- မြစ်ငယ်
 ချောင်းငယ်နှင့် ရောပြွမ်းနေသည်၊ သမာနမ္ပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အရညံ နာမ-
 အရည မည်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တထာ- ထို့အတူ၊ “ဂဏမှာ ဩဟိယနကဿ
 ဧက”န္တိ- “ဂဏမှာ ။ပ။ ဧကံ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟော်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣဒံ- ဤ
 တောသည်၊ အရညံဝ- တောသည်သာတည်း။ ပန- အထူးကား၊ ဣဒံ- ဤ
 ဂဏဩဟိယနလာ တောသည်၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ အဂါမကဘာဝေန- ရွာ မဟုတ်သော
 အဖြစ်အားဖြင့်၊ အာဂတဌာနေ- လာရာဌာန၌၊ ဝုတ္တလက္ခဏမေဝ- ဆိုခဲ့ပြီးသော
 လက္ခဏာရှိသည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ဣန္ဒဒီလာ- ရွာတံခါးခုံမျှ၊ ဗဟိ-
 အပြင်ဘက်သို့၊ နိက္ခမိတွာ- ထွက်ပြီး၍၊ ဒဿန္တပစာရဝိဇယနေ- မြင်တွေ့နိုင်ရာ
 ဥပစာကို စွန့်ဆဲခဏ၌၊ ဧကမေဝ- တစ်ချက်တည်းသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိ-
 သံဃာဒိသိသံအာပတ်ကို၊ ကရောတိ- ပြု၏။ တတော- ထိုဥပစာကို စွန့်ပြီးသည်မှ၊
 ဥဒ္ဓံ- အထက်ဖြစ်သော နောက်အချိန်၌၊ အနာပတ္တိ- သံဃာဒိသိသံအာပတ်
 မသင့်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ “သံဝိဓာနသိက္ခာပဒါနံ ဧက”န္တိ- “သံဝိဓာန
 သိက္ခာပဒါနံ ဧကံ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ ပန- ဆိုအပ်သော သံဝိဓာနသိက္ခာပုဒ်နှင့်စပ်သော
 တောသည်ကား၊ အဒ္ဓယောဇနေ အဒ္ဓယောဇနေ- ယူဇနာထက်ဝက်တိုင်း ယူဇနာ
 ထက်ဝက်တိုင်း၌၊ ဧကေကံ- တစ်ချက်စီ တစ်ချက်စီသော၊ အာပတ္တိ- ပါစိတ်

အာပတ်ကို၊ ကရောတိ- ပြု၏။ တတော- ထိုယူဇနာတစ်ဝက်ခရီးမှ၊ သြရံ- ဤမှာဘက်၌၊ အာပတ္တိ- ပါစိတ်အာပတ်ကို၊ န ကရောတိ- မပြု။ ဣတရာနိ- ဤတောနှစ်မျိုးမှ အခြားကုန်သော၊ တီဏိ- ရှေ့၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော တောသုံးမျိုးတို့သည်၊ ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒတော- အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပိုင်းအခြားမှ၊ သြရမေဝ- အတွင်း၌သာလျှင်၊ တတ္ထ- ထိုတော၌၊ ဝုတ္တဝိဓိ- ဟောတော်မူသော အစီအရင်ကို၊ န သမ္မာဒေန္တိ- မပြီးစေကြကုန်။ ပရံ- အပိုင်းအခြား ပြင်ပ၌၊ သမ္မာဒေန္တိ- ပြီးစေကြကုန်၏။ ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ ဧတေသံ- ဤတောငါးမျိုးတို့၏၊ အညမညနာနတ္ထံ- အချင်းချင်းတို့၏ အထူးကို၊ ဝေဒိယဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

တတ္ထ- ထို ဂါမအရညတို့တွင်၊ ပဉ္စဝိဓေ- ငါးပါးအပြားရှိသော၊ ဂါမေ- ရွာ၌၊ ပဝတ္တော- ဖြစ်သော၊ ယော ဂါမူပစာရော- အကြင် ရွာ၏ဥပစာကို၊ “ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဣန္ဒုခီလေ ဌိတဿ လေဇ္ဈပါတော”တိ- “ပရိက္ခိတ္တဿ ။ပ။ လေဇ္ဈပါတော” ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တော- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သော- ထိုအကာအရံနှင့် ပြည့်စုံသောရွာ၏ ခဲတစ်ကျဥပစာသည်၊ ကတ္ထစိ- တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဝိနယပိဋကေ- ဝိနည်းပိဋက၌၊ ဥပယောဂံ- ကပ်ယှဉ်သုံးစွဲခြင်းသို့၊ န ဂတော- မရောက်။ ကေဝလံ- သက်သက်၊ အပရိက္ခိတ္တဿ- အကာအရံ မရှိသော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ပရိက္ခေပေါ ကာသတော- အကာအရံထိုက်သော အရပ်မှ၊ အပရော- အခြားသော၊ ဧကော- တစ်ခုသော၊ လေဇ္ဈပါတော- ခဲကျရာ အရပ်သည်၊ ဂါမူပစာရော နာမ- ရွာ၏ ဥပစာမည်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒီပနတ္ထံ- အကာအရံမဲ့ ရွာ၏ဥပစာကို ပြခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တော- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ပရိက္ခိတ္တဿ- ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ဧကော- တစ်ခုသော၊ လေဇ္ဈပါတောပိ- ခဲကျရာကိုလည်း၊ ‘ကပ္ပိယ ဘူမိသမာနော- အပ်စပ်သောမြေနှင့် အလားတူသော၊ ဥပစာရော- ဥပစာတည်း။’ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ဝုတ္တော- အကယ်၍ ဟောအပ်ငြားအံ့။ (ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်)၊ အပရိက္ခိတ္တဿ- မကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ပရိက္ခေပေါကာသတော- အကာအရံထိုက်ရာ အရပ်မှ၊ ဧကော- တစ်ခုသော၊ လေဇ္ဈပါတော- ခဲကျရာအရပ်သည်၊ ပဂေဝ- ရှေ့ဦးမဆွ အစကပင်လျှင်၊ ဥပစာရော-

ဥပစာသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်တော့၏။ သော ပန- ထိုခဲနှစ်ကျ ဥပမာသည်ကား၊
 ပါကဋတ္တာ စ- ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈောကာသတ္တာ
 စ- လွင်တီးခေါင်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိယာ- ရဟန်းမ၏၊
 ဂါမန္တရာပတ္တိ- ဂါမန္တရအာပတ်ကို၊ (နှာ-၃၅) ဌပေတွာ- ချန်ထား၍၊ ဩက္ကမန္တဿ-
 သက်ရောက်သောသူအား၊ အာပတ္တိ- အာပတ်ကို၊ ကရောတိ- ပြု၏။ ဟိ- ယုတ္တိကို
 ဆိုဦးအံ့၊ ဘိက္ခုနိယော- ရဟန်းမတို့သည်၊ ဒုတိယလေဉ္စူပါတသင်္ခါတေ- ခဲနှစ်ကျဟု
 ဆိုအပ်သော၊ တသ္မိံ ဂါမူပစာရေ- ထိုရွာ၏ ဥပစာ၌၊ ဝသန္တိ- နေကုန်လတ်သော်၊
 အာပတ္တိဉ္စ- အာပတ်သို့လည်း၊ အာပဇ္ဇန္တိ- သင့်ရောက်ကုန်၏။ ဂါမံ- ရွာတွင်းသို့၊
 ပဝိသန္တိ- ဝင်ကုန်လတ်သော်၊ ဂါမန္တရာပတ္တိဉ္စ- ဂါမန္တရအာပတ်သို့လည်း၊ အာပဇ္ဇန္တိ-
 သင့်ရောက်ကုန်၏။ ဟိ- အာဂမဒဋ္ဌိကို ဆိုဦးအံ့၊ တာသံ- ထိုရဟန်းမတို့၏၊
 ဌိတဌာနံ- တည်နေရာ ဌာနသည်၊ “တာဝဒေဝ ဆာယာမေတဗ္ဗာ ။ပ။ တဿာ
 တယော စ နိဿယေ အဋ္ဌ စ အကရဏီယာနိ အာစိက္ခေယျာထာ”တိ- “တာဝဒေဝ
 ။ပ။ အာစိက္ခေယျာထာ” ဟူ၍၊ ဝစနတော- ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အရညသချိ-
 တောဟူသော အရေအတွက်သို့၊ ဂစ္ဆတိ- ရောက်၏။ အရညပ္ပဋိသံယုတ္တာနံ-
 တောနှင့် စပ်ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနံ- သိက္ခာပုဒ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဝိကာလေ
 ဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒဿ စ- ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပုဒ်၏လည်းကောင်း၊
 ဘိက္ခုနီနံ- ရဟန်းမတို့နှင့်၊ အသာဓာရဏတ္တာ စ- မဆက်ဆံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ အန္တရာရာမဘိက္ခုနုပဿယပ္ပဋိက္ကမနာဒီနံ- အာရာမ်၏အတွင်း
 ဘိက္ခုနီကျောင်း ဆွမ်းစားကျောင်းအစရှိသည်တို့၏၊ ကပ္ပိယဘူမိဘာဝဝစနတော
 စ- အပ်စပ်သော အရပ်၏ အဖြစ်ဟူသော စကားကြောင့်လည်းကောင်း၊ “ဧကာ
 ဂဏမှာ ဩဟိယေယျာတိ အဂါမကေ အရညေ ဒုတိယိကာယ ဘိက္ခုနိယာ
 ဒဿနူပစာရံ ဝါ သဝနူပစာရံ ဝါ ဝိဇဟန္တိယာ အာပတ္တိ ထုလ္လစ္စယဿာ”တိ အာဒိ
 သိက္ခာပဒပညတ္တိတော စ- “ဧကာ ဂဏမှာ ။ပ။ ထုလ္လစ္စယဿ” စသော သိက္ခာပုဒ်
 ပညတ်တော်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိက္ခန္ဓကနယေန ဝါ- ဘိက္ခုနီခန္ဓက
 နည်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊ ပရိက္ခိတ္တဿ-

ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏။ ဣန္ဒဒီလတော- ရွာတံခါးခုံမှ၊ ပဋ္ဌာယ- စတင်၍၊ အပရိက္ခိတ္တဿ- မကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏။ ဥပစာရတော- တစ်ခုသော ခဲတစ်ကျဉ်းပစာမှ၊ ပဋ္ဌာယ- စတင်၍၊ (တိစီဝရံ)- တိစီဝရိက်ကို၊ နိယတိ- ဆောင်ယူအပ် ဆောင်ယူထိုက်၏။ တတ္ထ- ထိုဥပေါသိတ သိက္ခာပုဒ်၌၊ အန္တရဿရေ- ရွာတွင်း၌၊ နိက္ခိတ္တစီဝရေ- ချထားအပ်သော သင်္ကန်းသည်၊ သတိ- ရှိနေလတ်သော်၊ စတုရင်္ဂသမောဓာနေန- တိစီဝရိက် အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်း ကထိန်အာနိသင်ရခြင်း အဝိပ္ပဝါသသမ္ပတိရခြင်း ညဉ့်မကင်းခြင်း ဟူသော အင်္ဂါလေးပါး ပေါင်းစုခြင်းဖြင့်၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းတို့သည်၊ ဝသန္တိ- အာပတ် ကင်းအောင် နေကြရကုန်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ သဂါမကံ နာမ- သဂါမက အရည်မည်သည် (ရွာနှင့် ပတ်သက် နေသော တောမည်သည်)၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

အဝိပ္ပဝါသသီမာယ ဧကံ နာမ- အဝိပ္ပဝါသသီမာယ ဧကံ မည်သည်ကို၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ “န ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနီယာ အရညေ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ယာ ဝသေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာ”တိ- “န ဘိက္ခဝေ ။ပ။ ဒုက္ကဋ္ဌဿ” ဟူ၍၊ ဝစနတော- ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊^၁ ဘိက္ခုနီနံ- ရဟန်းမတို့အား၊ အရညဝါသော နာမ- တော၌နေခြင်း မည်သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ သိဒ္ဓံ- ပြီးတော့၏။ ဟိ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊ တာယ- ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ အရညေ- တော၌၊ ဘိက္ခုနုပဿယေ- ဘိက္ခုနီကျောင်းသည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ အန္တော အာဝါသေပိ- ကျောင်းတွင်း၌ပင်သော်လည်း၊ ဒုတိယိကာယ- နှစ်ယောက် မြောက်သော အဖော်ဘိက္ခုနီ၏၊ ဒဿနသဝနူပစာရံ- မြင်ရာကြားရာ ဥပစာကို၊ ဝိဇဟန္တိယာ- စွန့်စဉ်၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာဓိကာရေ- အဝိပ္ပဝါသသိမ်နှင့်စပ်သော စကားတော်၌ (ဌပိတံ၌ စပ်)၊ “ဌပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူပစာရဉ္စာ”တိ ဧတ္ထ- “ဌပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူပစာရဉ္စာ” ဟူသော ဤပါဌ်၌၊^၂ ယံ ဌာနံ- အကြင်ရွာ ရွာ၏ဥပစာကို၊ ဌပိတံ- ချန်ထားအပ်ပြီ။ တတ္ထေဝ- ထိုရွာ ရွာ၏ဥပစာ၌သာလျှင်၊ ဘိက္ခုနုပဿယောပိ-

ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းသည်လည်း၊ ကပ္ပတိ- အပ်၏။ တတော - ထိုရွာ ရွာ၏ ဥပစာမှ၊ ပရံ- အလွန်၌၊ န ကပ္ပတိ- မအပ်။

စ- ဆက်၍ အထူးပြဆိုဦးအံ့၊ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ တာသံ- ထိုဘိက္ခုနီ တို့၏၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာကမ္မဝါစာယံ- အဝိပ္ပဝါသသိမ် ကမ္မဝါစာ၌၊ “ဌပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူပစာရဉ္စာ”တိ ဝစနံ- “ဌပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူပစာရဉ္စာ” ဟူသော စကားသည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ ဣတိ ကတွာ- ဤသို့ ပြု၍၊ ဝါ- မရှိသောကြောင့်၊ တေသု ဂါမဂါမူပစာရေသု ဧဝ- ထိုရွာ ရွာ၏ဥပစာတို့၌သာလျှင်၊ ဖရတိ- ဖြန့်၏။ သမာနသံဝါသကသီမာ- ဘိက္ခုနီတို့၏ သမာနသံဝါသကသိမ်သည်၊ တတော- ထိုရွာ ရွာဥပစာမှ၊ ပရံ- အလွန်၌၊ ဒုတိယေသု- နှစ်ခုမြောက်ကုန်သော၊ လေဉ္စပါတာဒိသု- ခဲကျရာအရပ် စသည်တို့၌၊ တာသံ- ထိုဘိက္ခုနီမတို့၏၊ အကပ္ပိယဘူမိကတ္တာ- မအပ်သော မြေအရပ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနံ- ရဟန်း တို့အား၊ ဂါမဂါမူပစာရံ- ရွာ ရွာ၏ဥပစာကို၊ န ဖရတိ ဝိယ- သိမ်မဖြန့်သကဲ့သို့၊ အရညေ- ရွာ ရွာ၏ဥပစာမှ အခြားသော တော၌၊ န ဖရတိ- မဖြန့် မန့်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “ဘိက္ခုနိယာ ဌပေတွာ ဂါမန္တရာပတ္တိ”န္တိ- “ဘိက္ခုနိယာ ဌပေတွာ ဂါမန္တရာပတ္တိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ရှေ့၌ ငါဆိုခဲ့ပြီ။ ဣတိ အတ္ထော- ဤကား အနက်တည်း။

ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ ပဉ္စဝိမံ- ငါးပါးအပြားရှိသော၊ ဂါမဘေဒံ- ရွာအပြားကိုလည်းကောင်း၊ အရညဘေဒဉ္စ- တောအပြားကိုလည်းကောင်း၊ ဥတွာ- သိပြီး၍ (သိပြီးနောက်)၊ ဣဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ “အတ္ထိ ဂါမော န ဂါမ ပရိဟာရံ ကတ္ထစိ လဘတီ”တိ အာဒိဘေဒေါ- “အတ္ထိ ဂါမော ။ပ။ လဘတီ” အစရှိသော အပြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ တတ္ထ- ထို အတ္ထိ ဂါမော စသော အပြားတို့တွင်၊ အဋ္ဌကထာယ- ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌၊ ယော ဂါမော- အကြင်ရွာကို၊ “အမနုဿော နာမ ယော သဗ္ဗသော ဝါ မနုဿာနံ အဘာဝေန ယက္ခပရိဂ္ဂဟဘူတော”တိ- “အမနုဿော နာမ ။ပ။ ယက္ခပရိဂ္ဂဟဘူတော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တော- ဆိုအပ်ပြီ။ သော ဂါမော- ထိုရွာသည်၊ ကတ္ထစိ- အချို့သော၊ သိက္ခာပဒေ- သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂါမပရိဟာရံ- ရွာအစောင့်အရှောက်ကို၊ န လဘတိ- မရ။ ဟိ-

မှန်၏။ ယံ- အကြင်ရွာကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ အဋ္ဌကထာယံ- ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌၊ “တံ ပနေတံ ဗုဒ္ဓကာလေ (နှာ-၃၆) စက္ကဝတ္တိကာလေ စ နဂရံ ဟောတိ၊ သေသကာလေ သုညံ ဟောတိ ယက္ခပရိဂ္ဂဟိတ”န္တိ- “တံ ပနေတံ ။ပ။ ယက္ခပရိဂ္ဂဟိတံ” ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။

ယော ပန- အကြင်ရွာသည်ကား၊ ပဋိရာဇစောရာဒီဟိ- ရန်သူမင်း သူခိုးဓားပြ စသည်တို့သည်၊ ဝိလုတ္တတ္တာ- လုယက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကေဝလံ- လုယက်မှုမဖက် သက်သက်၊ ဘယေန ဝါ- ဘေးရန်ကြောင့်သော် လည်းကောင်း၊ ဆဉ္စိတော- စွန့်ပစ်အပ်သော၊ သဃရောဝ- အိမ်အဆောက်အဦနှင့် တကွသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အန္တရဟိတဂါမဘူတော- ကွယ်သောရွာဖြစ်၍ဖြစ်၏။ သော- ထိုရွာမျိုးသည်၊ “ဂါမန္တရေ ဂါမန္တရေ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿာ”တိ ဝုတ္တပါစိတ္တိယံ- “ဂါမန္တရေ ။ပ။ ပါစိတ္တိယဿ”ဟု ဆိုအပ်သော ပါစိတ်အာပတ်ကို၊ ဇနေတိ- ဖြစ်စေ၏။ ဝိကာလေ- နေလွဲအခါ၌၊ ဂါမပ္ပဝေသနံ- ရွာတွင်းဝင်သော အာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သေခိယေ- သေခိယသိက္ခာပုဒ်၌၊ စက္ကာရိ- လေးပါးသော အာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဇနေတိ- ဖြစ်စေ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်၏။ ယော ဂါမော ပန- အကြင်ရွာကိုကား၊ ယတော ဝါ- အကြင်ရွာမှလည်း၊ မနုဿာ- လူတို့သည်၊ ကေနစိဒေဝ- တစ်စုံတစ်ခုသာ ဖြစ်သော၊ ကရဏီယေန- ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်၊ ပုနပိ- တစ်ဖန်လည်း၊ အာဂန္တုကာမာ ဧဝ- လာခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်သာ၊ ဟုတွာ- ဖြစ်ကုန်၍၊ အပက္ကန္တာ- ဖဲခွါကုန်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တော- ဆိုအပ်ပြီ၊ အမနုဿော- လူကင်းဆိတ်သော၊ သော- ထိုရွာသည်၊ ပကတိဂါမသဒိသောဝ- လူများနေထိုင်ရာပင်ကိုယ်ရွာနှင့် အတူတူ သာလျှင်တည်း။

အတ္ထိ အရညံ န အရညပရိဟာရံ ကတ္ထစိ လဘတီတိ ဧတ္ထ- အတ္ထိ အရညံ ။ပ။ လဘတိ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ “အဇ္ဈောကာသော ဧကူပစာရော နာမ အဂါမကေ အရညေ သမန္တာ သတ္တဗန္တရာ ဧကူပစာရော၊ တတော ပရံ နာနူပစာရော”တိ ဧတ္ထ- “အဇ္ဈောကာသော ။ပ။ နာနူပစာရော” ဟူသော ပါဌ်၌၊^၂

ယွာယံ ယော အယံ- အကြင်ပတ်ဝန်းကျင် ခုနစ်အပ္ပန္နရမှ အခြားဖြစ်သော
 တောသည်၊ နာနုပစာရော- အသီးအခြားဖြစ်သော ဥပစာရှိ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဝုတ္တော- ဟောတော်မူ၏။ တံ- ထို နာနုပစာရဖြစ်သော တောမျိုးကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-
 သိထိုက်၏။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ပရိက္ခိတ္တဿ- ကာရ်အပ်သော၊ ဂါမဿ-
 ရွာ၏၊ ဧကလေဉ္စူပါတသင်္ခါတော- တစ်ခုသော ခဲကျရာအရပ်ဟု ဆိုအပ်သော၊
 ဂါမူပစာရနာမကော- ရွာ၏ ဥပစာအမည်ရှိသော (ဂါမူပစာရ မည်သော)၊ ယော
 ဂါမော- အကြင် ရွာသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏၊ သော ဂါမော- ထို ရွာသည်လည်းကောင်း၊
 ယော သတ္တော- အကြင် ကုန်သည်အပေါင်းသည်၊ နာတိရေကစာတုမာသနိဝိဋ္ဌော-
 လေးလထက် ပိုလွန်သောကာလပတ်လုံး စုဝေးတည်နေသည်မဟုတ်။ သော
 ဂါမော ဝါ- ထို ကုန်သည်အပေါင်းဟူသော ရွာသည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။
 (ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့)၊ ဂါမကိစ္စံ- ရွာကိစ္စကို၊ န ကရောတိ- မပြုသော၊ ဂါမော-
 ရွာသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဟိ- မှန်၏၊ တံ ဌာနံ- ထိုရွာအရပ်သို့၊ ဩက္ကမန္တော-
 သက်ရောက်သူသည်၊ ဂါမပ္ပဝေသနာပတ္တိ- ဂါမပ္ပဝေသနအာပတ်သို့ န အာပဇ္ဇတိ-
 မသင့်ရောက်။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဂါမသီမာယ- ဂါမသိမ်၌ (ရွာအပိုင်းအခြား၌)၊
 ပရိယာပန္နံ- အကျုံးဝင်သော၊ မနုဿာနံ- လူတို့၏၊ ဝလဉ္စနဌာနဘူတံ- အသုံးပြုရာ
 အရပ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ယံ အရညံ- အကြင်တောမျိုးသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ တံ- ထို
 တောမျိုးသည်၊ အတ္ထိ အရညံ န အရညကိစ္စံ ကရောတိ နာမ- အတ္ထိ ။ပ။
 ကရောတိ မည်၏။ ဟိ- မှန်၏၊ တတ္ထ- ထိုတောမျိုး၌၊ အာရညကသီမာ- အာရညက
 သိမ်ကို၊ န လဗ္ဘတိ- မရအပ်။ ဣတိ အတ္တော- ဤကား အနက်တည်း။ ဧတ္တာဝတာ-
 ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကားရပ်ဖြင့်၊ “ဂါမာ ဝါ အရညာ ဝါ”တိ- “ဂါမာ ဝါ
 အရညာ ဝါ” ဟူသော၊ ဣမိဿာ အနုပညတ္တိယာ- ဤအနုပညတ်တော်၏၊
 လက္ခဏာနုပညတ္တိဘာဝေါ- ဒုတိယပါရာဇိကဝဏ္ဏကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော
 အနုပညတ်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿိတော- ပြဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

“ဂေါနိသာဒိနိဝိဋ္ဌောပိ ဂါမော”တိ ဧတ္ထ- “ဂေါနိသာဒိနိဝိဋ္ဌောပိ ဂါမော”
 ဟူသော ပါဠိ၌၊ တဿ ဂါမဿ- ထိုရွာ၏၊ ဂါမဓေတ္တပရိစ္ဆေဒေါ- ဂါမဓေတ်

အပိုင်းအခြားသည်၊ သစေ အတ္ထိ- အကယ်၍ ရှိအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ရှိလတ်သော်၊
သဗ္ဗောပိ- ဂါမခေတ်အပိုင်းအခြားအပါဝင် အလုံးစုံသည်လည်း၊ ဧကော-
တစ်ခုသော၊ ဂါမော- ရွာတည်း။ နော စေ အတ္ထိ- အကယ်၍ မရှိအံ့၊ ဥပစာရေန
ဝါ- ဥပစာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိက္ခေပေန ဝါ- အကာအရံဖြင့်သော်
လည်းကောင်း၊ ပရိစ္ဆိန္ဒတဗ္ဗော- သတ်မှတ်ပိုင်းဖြတ်ထိုက်၏။ ဂါမခေတ္တ-
ဂါမခေတ်သည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ ကာနိစိ- အချို့ကုန်သော၊ တာနိ ယရာနိ-
ထိုအိမ်တို့သည်၊ အညမညဥပစာရပ္ပဟောနကံ- အချင်းချင်း ဥပစာအား
လောက်သော၊ ဌာနံ- အရပ်ကို၊ အတိက္ကမိတွာ- ကျော်လွန်၍၊ ဒူရေ ဒူရေ-
အဝေးအဝေး၌ (အလွန်ကွာဝေးစွာ)၊ ကတာနိ- ဆောက်လုပ်အပ်ကုန်သည်၊ သစေ
ဟောန္တိ- အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ ဧဝံ သန္တေသု- ဤသို့ ဖြစ်ကုန်လတ်သော်၊
ဝိကာလေ- နေလွဲ အခါ၌၊ ဂါမပ္ပဝေသေ- ရွာသို့ ဝင်ရာ၌၊ ဥပစာရောဝ- ဥပစာ
သည်သာလျှင်၊ ပမာဏံ- ပမာဏတည်း။

အန္တရယရပ္ပဋိသံယုတ္တေသု- မြို့တွင်းရွာတွင်းနှင့် စပ်ကုန်သော၊ သေခိယေသု
စ- သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိယာ- ဘိက္ခုနီ၏၊ ဂါမန္တရာပတ္တိသု
စ- ဂါမန္တရာဂမနအာပတ်တို့၌လည်းကောင်း၊ ယရာနံ- အိမ်တို့၏၊ ပရိက္ခေပါရဟ
ဌာနံ- အကာအရံပြုထိုက်ရာ အရပ်သည်၊ ပမာဏံ- ပမာဏတည်း။ ဥပေါသထာဒိ
ကမ္မာနံ- ဥပုသ်အစရှိသော ကံကြီး ကံငယ်တို့အား၊ ဂါမခေတ္တံ- ဂါမခေတ်သည်၊
ပမာဏံ- ပမာဏသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အာရညကသေနာသနဿ-
တောကျောင်းအား၊ အာသန္နယရဿ- အနီးဆုံး အိမ်၏၊ ဒုတိယလေဉ္စပါတတော-
နှစ်ခုမြောက် ခဲကျရာအရပ်မှ၊ ပဌာယ- စ၍၊ ပဉ္စဓနသတန္တရတာ- လေးအပြန်
အားဖြင့် ငါးရာအကြားရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊^၁ ပမာဏံ- ပမာဏတည်း။ ဣတိ
ဧဝံ- ဤသို့၊ နော- ငါတို့အား၊ ပဋိဘာနံ- ထင်သော ဉာဏ်အသိသည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယာ- ဆရာတို့သည်၊ အာဟု- မိန့်ဆို ကြကုန်၏။

၁။ လေးဆရာ၏ လေးတောင်ပမာဏရှိသော လေးဖြင့် အပြန်ငါးရာ၊
အတောင်အားဖြင့်မူ နှစ်ထောင်၊ ပေအားဖြင့်မူ သုံးထောင်၊ ကိုက်
အားဖြင့်မူ တစ်ထောင် အတိုင်းအတာတည်း။

“ယမ္ပိ ဧကသ္မိယေဝ ဂါမခေတ္တေ ဧကံ ပဒေသံ ‘အယမ္ပိ ဝိသုံဂါမော ဟောတူ’တိ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ၊ သောပိ ဝိသုံဂါမသီမာ (နှာ-၃၇) ဟောတိယေဝါ”တိ- “ယမ္ပိ ။ပ။ ဟောတိယေဝ” ဟူ၍၊^၁ အဋ္ဌကထာဝစနတော-မဟာဝါအဋ္ဌကထာ ဆိုခြင်းကြောင့်၊ တံ- ထို ဝိသုံဂါမသိမ်သို့၊ ပဝိသန္တိယာ-တစ်ပါးတည်းဝင်သော၊ ဘိက္ခုနီယာ- ဘိက္ခုနီအား၊ ဂါမန္တရာပတ္တိ- ဂါမန္တရဂမန အာပတ်သည်၊ ဟောတိ ဧဝ- ဖြစ်သည်သာတည်း။ တတ္ထ- ထိုဝိသုံဂါမ၌၊ ဝိဟာရော ဝါ- ကျောင်းဆောင် သည်လည်းကောင်း၊ ဒေဝကုလံ ဝါ- နတ်ကွန်းသည် လည်းကောင်း၊ သဘာ ဝါ- ဧည့်သည်တို့တည်းခိုရာ ဇရပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဂေဟံ ဝါ- အိမ်သည် လည်းကောင်း၊ သစေ နတ္ထိ- အကယ်၍ မရှိအံ့။ ကေဝလံ- အဆောက်အဦမဖက် သက်သက်၊ ဝတ္ထုမတ္ထကမေဝ- နေရာမျှလောက်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (ဧဝံ သတိပိ- ဤသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း)၊ တတ္ထ- ထို ဝိသုံဂါမ မြေနေရာ၌၊ ဂါမော- ဝိသုံဂါမတည်း၊ ဣတိ ကတွာ- ဤသို့ ပြု၍၊ သဗ္ဗ- အလုံးစုံသော၊ ဝိနယကမ္မ- ဝိနည်းကံကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ ကပ္ပတိ- အပ်၏။ ဟိ- မှန်၏။ “အမနုဿော ဂါမော”တိ- “အမနုဿော ဂါမော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဘုရားမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ တံ ဌာနံ- ထို ဝိသုံဂါမသိမ်နေရာသည်၊ ဣတရဿ- အခြားသော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ပရိက္ခေပဗ္ဗန္တရေဝါ- အကာအရံ၏ အတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ ဥပစာရဗ္ဗန္တရေ ဝါ- ဥပစာ၏ အတွင်း၌ လည်းကောင်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဝိကာလေ- နေလွဲ အခါ၌၊ ဂါမပ္ပဝေသနံ- ရွာတွင်း ဝင်ခြင်းကို၊ အာပုစ္ဆိတွာဝ- ပန်ပြောပြီးမှသာ၊ ဂန္တဗ္ဗံ- ကြွသွားထိုက်၏။ နော စေ ဟောတိ- (ရွာတစ်ပါး၏အကာအရံ ဥပစာ အတွင်း၌) အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ အရညံ- တောသို့၊ ဂစ္ဆတိ ဝိယ- ကြွသွားသကဲ့သို့၊ ယထာသုခံ- ချမ်းသာသည်အား လျော်စွာ၊ ဂန္တဗ္ဗံ- ကြွသွားနိုင်၏။ တတ္ထ- ထို ဝိသုံဂါမ၌၊ အာရာမော ဝါ- အာရာမသည်လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိယသေယျာဒီသု- တိတ္ထိကျောင်း စသည်တို့တွင်၊ အညတရော ဝါ- တစ်ခုသော အဆောက်အဦ သည်လည်းကောင်း၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ရှိနေအံ့၊ လဒ္ဓကပ္ပမေဝ- ရအပ်သော အပ်စပ်ခြင်းရှိသည်သာလျှင်တည်း။

ဘိက္ခုနုပဿယော- ဘိက္ခုနီတို့၏ ကျောင်းသည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ရှိနေအံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ရှိလတ်သော်၊ ဂါမံ- ရွာသို့၊ ပိဏ္ဍာယ- ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ ပဝိသန္တိယာ- ဝင်သော၊ ဘိက္ခုနီယာ- ဘိက္ခုနီသည်၊ ဂါမန္တရာပတ္တိ- ဂါမန္တရဂမန အာပတ်ကို၊ ပရိဟရိတဗ္ဗာ- ရှောင်လွှဲ သင့်၏။

“အရညံ နာမ ဌပေတွာ ဂါမဉ္စ ဂါမူပစာရဉ္စ အဝသေသံ အရညံ နာမာ”တိ ဧတ္ထ- “အရညံ နာမ ။ပ။ အရညံ နာမ” ဟူသော ဤပါဌ်၌၊^၁ ပရိက္ခေပေ- အကာအရံသည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒံ- အကြင် အကြင် ဆိုအပ်သော အပိုင်းအခြားရှိသော၊ ဂါမမေဝ- ရွာကိုသာလျှင်၊ ဌပေတွာ- ချန်ထား၍၊ အဝသေသံ- ကြွင်းကျန်သော၊ တဿ- ထိုရွာ၏၊ ဥပစာရံ- ဥပစာသည် လည်းကောင်း၊ တတော- ထိုဥပစာမှ၊ ပရဉ္စ- အလွန်သည်လည်းကောင်း၊ အရညံ နာမ- အရညမည်၏။ ပရိက္ခေပေ- အကာအရံသည်၊ အသတိ- မရှိလတ်သော်၊ ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒံ- အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အပိုင်းအခြားရှိသော၊ ဂါမူပစာရမေဝ- ရွာ၏ ဥပစာကိုသာလျှင်၊ ဌပေတွာ- ချန်ထား၍၊ တတော- ထိုရွာ ဥပစာမှ၊ ပရံ- အလွန်ဖြစ်သော၊ အဝသေသံ- ကြွင်းကျန်သော အရပ်ဒေသသည်၊ အရညံ နာမ- အရညမည်၏၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယ်- ဘုရား အလိုတော်တည်း။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ “နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ဣန္ဒဒီလာ သဗ္ဗမေတံ အရည”န္တိ- “နိက္ခမိတွာ ။ပ။ အရညံ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တလက္ခဏေ- ဟောတော်မူအပ်သော လက္ခဏာ၌၊^၂ အဂါမကေ- ရွာမဟုတ်သော၊ အရညေ- တော၌၊ ဂဏမှာ- ဘိက္ခုနီအပေါင်းမှ၊ ဩဟိယနာပတ္တိ- တစ်ပါးတည်း ချန်ရစ်သော အာပတ်လည်းကောင်း၊ တတ္ထ- ထိုတော၌၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာယ- အဝိပ္ပဝါသသိမ်၏၊ ဖရဏံ- ပြန့်နှံ့ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝိကာလေ- နေလွဲအခါ၌၊ ဂါမပ္ပဝေသနာပတ္တိယာ- ဂါမပ္ပဝေသနအာပတ်ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ- ထိုတောအရပ်၌ အာပတ်မသင့်ခြင်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝမာဒိ ဝိနယဝိဓိ- ဤသို့အစရှိသော ဝိနည်းအစီအရင်သည်၊ သမေတိ- ညီညွတ်၏။ အညထာ- ဤမှတစ်ပါးသော အနက်အားဖြင့်ကား၊ န သမေတိ- မညီညွတ်။

“ဌပေတွာ ဂါမူပစာရံ အဝသေသံ အရညံ နာမာ”တိ ဝုတ္တေ- “ဌပေတွာ ။ပ။ အရညံ နာမ”ဟု ဆိုအပ်ရာ၌၊ ဂါမူပစာရတော- ရွာ ဥပစာမှ၊ ပရော- အခြားသည်၊ အရညံ- တောမည်၏။ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ သိဒ္ဓေ- ပြီးစီးလတ်သော်၊ “ဌပေတွာ ဂါမ”န္တိ ဧတ္ထ- “ဌပေတွာ ဂါမံ” ဟူသော ဤပါဌ်၌ (ဤပါဌ်ကို ဆိုရာ၌) [အပေါင်းတည်ထ၊ စိတ်ဖွင့်ပြ၊ ဧတ္ထမရံ၊ ထည့်လေမြဲ]၊ ဝိသေသတ္ထော- ထူးခြားသော အနက်ကို၊ န ဒိဿတိ- မတွေ့မြင်အပ်ပါ။ ပန- သို့သော်လည်း၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ အရညဘာဝပ္ပသင်္ဂဘယာ- တော၏အဖြစ်၌ လျဉ်းပါးမည်မှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုပါသလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့။ ဂါမူပစာရဿ- ရွာဥပစာ၏၊ အဘာဝပ္ပသင်္ဂတော- ရွာမဖြစ်မှ၌ ငြိကပ်လျဉ်းပါးနေခြင်းကြောင့်၊ န ဟောတိ- သင်ဆိုတိုင်း မဟုတ်ပါ။ ဟိ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊ ဂါမေ- ရွာသည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ ဂါမူပစာရော- ရွာ၏ ဥပစာသည်၊ ဟောတိ- ရှိ၏။ သော စ- ထိုရွာ ဥပစာသည်ကား၊ တဝ- အသင်စောဒက၏၊ မတေန- အလိုအားဖြင့်၊ အရည ဘူတော- တောဖြစ်၍ ဖြစ်၏။ ဒါနိ- ယခု၌၊ ဂါမူပစာရော- ရွာဥပစာသည်၊ ကုတော အတ္ထိ- အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း၊ ဂါမူပစာရောပိ- ရွာဥပစာသည်လည်း၊ အရညသင်္ချီ- တောအရေအတွက်သို့၊ စေ ဂစ္ဆတိ- အကယ်၍ ရောက်အံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ရောက်သည်ဖြစ်လတ်သော်၊ တံ- ထိုရောက်ခြင်းသည်၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ အရညဘာဝပ္ပသင်္ဂတော စ- တောအဖြစ်၌ ငြိကပ်လျဉ်းပါးခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဂါမော- ရွာသည်၊ ပရောဝ- တောမှတစ်ပါးတစ်ခြားသာတည်း၊ ဣတိ ကတွာ စ- ဤအကြောင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ န ယုတ္တံ- မသင့်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “ဂါမာ ဝါ အရညာ ဝါ”တိ ဧတ္ထ- “ဂါမာ ဝါ အရညာ ဝါ” ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဂါမူပစာရောပိ- ရွာ၏ ဥပစာကိုလည်း၊ “ဂါမော”တွေဝ- ရွာဟူ၍ သာလျှင်၊ သင်္ဂဟိတော- သိမ်းယူအပ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ အရညဘာဝပ္ပသင်္ဂေါ- တောအဖြစ်၌ လျဉ်းပါးခြင်းသည်၊ န ယုဇ္ဇတိ- မသင့်။ ယဒိ ဧဝံ- ယင်းသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ “ဌပေတွာ ဂါမံ အဝသေသံ အရညံ နာမာ”တိ- “ဌပေတွာ ။ပ။ အရညံ နာမ” ဟူ၍၊ ဧတ္တကံ- ဤမျှလောက်သော စကားကို သာလျှင်၊ ဝတ္တဗ္ဗံ - ဆိုထိုက်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ စောဒေယျ- အကယ်၍ စောဒနာအံ့။ အရညဿ- တော၏၊ ပရိစ္ဆေဒ

ဇာနနပ္ပသင်္ဂတော- အပိုင်းအခြားကို သိမှုကိစ္စ၌ ငြိကပ်လျဉ်းပါးခြင်းကြောင့်၊
 ဧတ္တကမေဝ- ဤမျှလောက်စကားကိုသာလျှင်၊ န ဝတ္တဗ္ဗံ- မဆိုသင့်ပါ။ တထာ
 တံ ဝစနံ- ထို စကားသည်၊ ဟိ သစ္စံ- မှန်၏။ [တထာ ဟိမ္မာ၊ ဉပကာ၊ ရံခါ
 ချေ့မြဲစွဲ။] “အရညပရိစ္ဆေဒေါ န ပညာယတီ”တိ- “အရညပရိစ္ဆေဒေါ န ပညာယတီ”
 ဟူ၍ (လက်ရှိ စာတို့၌ ရှာမတွေ့)၊ ဝုတ္တော- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊
 နော- ငါတို့၏၊ လဒ္ဓိ- အယူအဆတည်း။ ဟိ- မှန်၏၊ ဂါမူပစာရပရိယန္တော-
 ရွာ၏ဥပစာ အပိုင်းအခြားသည်၊ ဣဓ- ဤဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂါမော
 နာမ- ဂါမမည်၏။ ယဒိ ဧဝံ- ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင်၊ “ဂါမဿ စ အရညဿ စ
 ပရိစ္ဆေဒ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ”န္တိ- “ဂါမဿ စ ။ပ။ ဝုတ္တံ” ဟူ၍၊ အဋ္ဌကထာယံ-
 အဋ္ဌကထာ၌၊ ဝတ္တဗ္ဗံ- မိန့်ဆိုသင့်၏။ “အရညဿ ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ”န္တိ-
 “အရညဿ ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ” ဟူ၍၊ (နှာ-၃၈) ကိမတ္ထံ- အဘယ်အကျိုးငှာ၊
 ဝုတ္တံ- မိန့်ဆို အပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ စောဒနာငြားအံ့။
 အဋ္ဌကထာစရိယေန- အဋ္ဌကထာဆရာသည်၊ ပဌမဂါမူပစာရံယေဝ- ပဌမရွာဥပစာ
 ကိုသာလျှင်၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ “အရညပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ”န္တိ- “အရညပရိစ္ဆေဒ
 ဒဿနတ္ထံ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့ မယာ- ငါသည်၊ ပရိဟာရော-
 အဖြေကို၊ ဝုစ္စတေ- ဆိုအပ်၏ (အလွယ် ပေးသည်)။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒေ-
 အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဗာဟိရက္ကန္တဒီလတော- ရွာတံခါးခုံ၏ ပြင်ပမှ၊ ပဋ္ဌာယ-
 စ၍၊ ဂါမူပစာရံ- ရွာ၏ ဥပစာသည်၊ အရညံ နာမ- အရညမည်၏။

ဧတ္ထ- ဤပဌမဂါမူပစာရ၌၊ ပရိက္ခေပေနေဝ- အကာအရံအားဖြင့်သာလျှင်၊
 ပါကဋ္ဌဘူတတ္တာ- ရွာအဖြစ်ထင်ရှားနေသည် ဖြစ်သောကြောင့်၊ ဂါမပရိစ္ဆေဒဝစနေ
 ပန- ရွာအပိုင်းအခြားကို ဆိုခြင်း၌ကား၊ ပယောဇနံ- အကျိုးသည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။
 ဒုတိယဂါမူပစာရောဝ- ဒုတိယရွာ ဥပစာကိုသာလျှင်၊ ပရိက္ခေပဘာဝေန- အကာအရံ
 အဖြစ်အားဖြင့် အပါကဋ္ဌတ္တာ- မထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် (သတ်သတ်မှတ်မှတ်
 အကာအရံမရှိသောကြောင့်)၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ- အပိုင်းအခြားကို
 ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တော- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ တတ္ထံ- ထိုအဋ္ဌကထာ၌၊ ပဌမဂါမူပစာရော-
 ပဌမရွာ၏ဥပစာကို၊ အရညပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ- တော၏ အပိုင်းအခြားကို ပြခြင်း
 အကျိုးငှာ၊ စေ ဝုတ္တော- အကယ်၍ မိန့်ဆိုအပ်ငြားအံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့

ဖြစ်လတ်သော်၊ တတ္ထ- ထိုအဋ္ဌကထာ၌၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ န ဝတ္တဗော- မဆိုထိုက်ပါ။ “နိက္ခမိတွာ ဣန္ဒြိယာ သဗ္ဗမေတံ အရည”န္တိ- “နိက္ခမိတွာ ။ပ။ အရညံ” ဟူ၍ သာလျှင် (သဗ္ဗဝါကျံ သာဝဓာရဏံအရ ဧဝံအကြေကြံသည်)၊ ဝတ္တဗ္ဗ- မိန့်ဆို ထိုက်ပါ၏။ ဧဝံ သန္တေ- ဤသို့ပင် မိန့်ဆိုထိုက်ပါသော်လည်း၊ (ဧဝံ ဝစနေန- ဤသို့ အဋ္ဌကထာမိန့်ဆိုခြင်းဖြင့်)၊ သုဗျတ္တတရံ- အလွန်တရာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ၊ အရညပရိစ္ဆေဒေါ- တော အပိုင်းအခြားကို၊ ဒဿိတော- ပြဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ မိစ္ဆာဂါဟော စ- မှားယွင်းစွာ ယူခြင်းသည်လည်း၊ န ဟောတိ- မဖြစ်တော့။

“မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဉ္စပါတော”တိ ဝုတ္တေ- “မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဉ္စပါတော”ဟု ဆိုအပ်ရာ၌၊ ဂါမူပစာရဿ- ရွာဥပစာ၏၊ ဝိဘင်္ဂိတ္တာ- ဝေဖန်အပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အယံ ဂါမူပစာရောဝ- နှစ်ခုမြောက်သော ဤရွာဥပစာသည်သာလျှင်၊ အရညံ- တောမည်၏။ အရညပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ- တောအပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ယဒိ ဝုတ္တံ- အကယ်၍ ဤစကားရပ်ကို ဆိုအံ့၊ အဝုတ္တကမေဝ- မဆိုအပ်တော့သည်သာလျှင်တည်း။ အရညတော- တောမှ၊ ပရံ- တစ်ပါးတစ်ခြားသော ဥပစာတည်း။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်း၊ မိစ္ဆာဂါဟော- မှားယွင်းစွာ စွဲယူခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ စေ- ဤသို့ စောဒနာငြားအံ့။ ပဌမမေဝ- ရှေးဦးမဆွ အစကပင်လျှင်၊ “ဣဒံ ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရနိယမနတ္ထံ ဝုတ္တ”န္တိ- “ဣဒံ ။ပ။ ဝုတ္တံ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ နန- ဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ အရညပရိစ္ဆေဒ ဒဿနတ္ထံ- တောအပိုင်းအခြားကို ပြခြင်း အကျိုးငှာ၊ “ဂါမူပစာရော”တိ အာဒိ- ဂါမူပစာရော စသည်ကို၊ ကိဉ္စာပိ အာရဒ္ဓံ- အကယ်၍ကား အားထုတ်အပ်ပါပေ၏။ ပန တထာပိ- ထိုသို့ပင် အားထုတ်အပ်ပါ သော်လည်း၊ ဣန္ဒြိယလေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဉ္စပါတောတိ- ဣန္ဒြိယလေ ။ပ။ လေဉ္စပါတောဟူ၍၊ ဧဝံ ဝစနေပုယောဇနံ- ဤသို့အကာအရံရှိသော ရွာဥပစာကို ဆိုရခြင်း၏အကျိုးသည်၊ “အပရိက္ခိတ္တဿ စ ဂါမဿ ယွာယံ လေဉ္စပါတော ဥပစာရော”တိ- “အပရိက္ခိတ္တဿ စ ။ပ။ ဥပစာရော” ဟူ၍၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ- မဟာအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တော- ဆို၏။ တဿ- ထို အကာအရံ မရှိသော ရွာ၏၊ နိယမနံ- ဥပစာကို မှတ်သားပိုင်းခြားကြောင်းတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သည်၊ ဝါ- ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊

ပညာယတိ- (ရွာ၏ဥပစာကို မှတ်သားဖို့ရန် ဟူသည်ကို) သိအပ် သိနိုင်ပါသနည်း၊
 ကူတိ စေ- ဤသို့ စောဒနာငြားအံ့။ “အရည် နာမာ”တိ ပဒံ- “အရည် နာမ”
 ဟူသော ပုဒ်ကို၊ အနုဒ္ဓရိတွာ- မထုတ်ဆောင်မူ၍၊ “ဂါမူပစာရော နာမာ”တိ-
 “ဂါမူပစာရော နာမ” ဟူ၍၊ ဥဒ္ဓရဏဿ- ထုတ်ဆောင်ခြင်းကို၊ ကတတ္တာ- ပြုအပ်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

တတ္ထ- ထိုဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌၊ “ဂါမူပစာရော နာမာ”တိ-
 “ဂါမူပစာရော နာမ” ဟူ၍၊ မာတိကာယံ- သိက္ခာပုဒ်မာတိကာ၌၊ အဝိဇ္ဇမာနံ-
 ထင်ရှားမရှိသော၊ ပဒံ- ပုဒ်ကို၊ ဥဒ္ဓရန္တော- ထုတ်ဆောင်တော်မူလျက်၊ တယော-
 သုံးပါးကုန်သော၊ အတ္ထဝသေ- အနက်သဘောတို့ကို၊ ဒဿေတိ- ပြတော်မူ၏။
 သေယျထိဒံ- ထိုအနက်သုံးပါးတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အရညပရိစ္ဆေဒဒဿနံ-
 တောအပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းဟူသော၊ ဧကော- တစ်ပါးသော၊ အတ္ထော-
 အနက်တည်း။ အပရိက္ခိတ္တဿ- မကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ဥပစာရေန-
 ဥပစာနှင့်၊ သဒ္ဓိံ- အတူ၊ ပရိစ္ဆေဒဒဿနံ- အပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းဟူသော၊ ဧကော-
 တစ်ပါးသော၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။ ဝိနယာဓိကာရေ- ဝိနည်းနှင့်စပ်သော
 အကြောင်းအရာ စကားရပ်၌၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ အပရိက္ခိတ္တဿ- အကာအရံ
 မရှိသော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ သပ္ပယောဇနော- အကျိုးရှိသော၊ ဥပစာရောယေဝ-
 ဥပစာကိုသာလျှင်၊ ဒဿိတဗော- ပြဆိုအပ်သည်၊ န- မဟုတ်သေး။ ပရိက္ခိတ္တဿ-
 အကာအရံရှိသော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ နိပ္ပယောဇနော- အကျိုးမရှိသော၊ ဥပစာရောပိ-
 ဥပစာကိုလည်း၊ ဣမိနာ ပရိယာယေန- ဤဒေသနာအားဖြင့်၊ လဗ္ဘတိ- ရအပ်၏၊
 ကူတိ- ဤသို့၊ အနုသင်္ဂပ္ပယောဇနံ- ဒေသနာအလျော်အားဖြင့် လျဉ်းပါးရခြင်း
 အကျိုးဟူသော၊ ဧကော- တစ်ပါးသော၊ အတ္ထောပိ- အနက်ကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗော-
 သိထိုက်၏။

“အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ယရူပစာရေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ
 လေဇ္ဈပါတော”တိ- “အပရိက္ခိတ္တဿ ။ပ။ လေဇ္ဈပါတော” ဟူသော၊ ကူဒံ- ဤ
 စကားရပ်ကို၊ ဘဂဝါ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တယော- သုံးပါးကုန်သော၊
 အတ္ထဝသေ- အနက်သဘောတို့ကို၊ ပဋိစ္စ- စွဲ၍၊ အဘာသိ- ဟောတော်မူခဲ့ပြီ။
 သေယျထိဒံ- ထိုအနက် သုံးပါးတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း။ အပရိက္ခိတ္တဿ- မကာရံ

အပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ပရိစ္ဆေဒဒဿနံ- အပိုင်းအခြားကို ပြခြင်းဟူသော၊
 ဧကော- တစ်ပါးသော၊ အတ္ထော- အနက်လည်းကောင်း၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာဓိကာရေ-
 အဝိပ္ပဝါသသိမ်နှင့် စပ်သော အကြောင်းအရာ စကားရပ်၌၊ အယံ ဂါမူပစာရော
 ဧဝ- ပဌမဖြစ်သော ဤရွာဥပစာသာတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿနံ- ပြခြင်းဟူသော၊
 ဧကော- တစ်ပါးသော၊ အတ္ထော- အနက်လည်းကောင်း၊ တတ္ထ- ထိုပဌမခဲတစ်ကျ
 ဥပစာ၌၊ ဌိတဿ- တည်သော ယောက်ျား၏၊ ဒုတိယော- နှစ်ခုမြောက်သော၊
 လေဉ္စူပါတော- ခဲကျရာ အရပ်သည်၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံကုန်သော၊ ဂါမပ္ပဋိ
 သံယုတ္တေသု- မြို့ရွာနှင့် စပ်ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသု- သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ သကိစ္စကော-
 မိမိဥပစာဟူသော ကိစ္စရှိသော၊ ဥပစာရော- ဥပစာတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿနံ-
 ပြခြင်းဟူသော၊ ဧကော- တစ်ပါးသော၊ အတ္ထော- အနက်လည်းကောင်း၊ ဣတိ
 ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝါ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အတ္တနော- ကိုယ်တော်၏၊ ဒေသနာ
 ဝိလာသပ္ပတ္တိယာ- ဒေသနာတော်ကို ကွန်မြူးစံပယ်တင့်တယ်စေကြောင်း ဖြစ်သော
 သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သို့ ရောက်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ဧကေနပဒုဒ္ဓါရဏေန-
 တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီသော ပုဒ်ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းဖြင့်၊ တယော- သုံးပါးကုန်သော၊
 အတ္ထဝသေ- အနက်တို့ကို၊ ဒသေတိ- ပြတော်မူ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-
 သိထိုက်၏ (ဤ၌ အတ္ထကို အကျိုး၊ အတ္ထဝသကို အကျိုးထူးဟုလည်း ယောဇနာ
 နိုင်ပါသည်)။

(နာ-၃၉) တထာ- ထို့အတူ၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာဓိကာမ္မဝါစာယ- အဝိပ္ပဝါသသိမ်
 ကမ္မဝါစာ၌၊ “ဌပေတွာ ဂါမဉ္စ ဂါမူပစာရဉ္စာ”တိ ဧတ္ထာပိ- “ဌပေတွာ ဂါမဉ္စ
 ဂါမူပစာရဉ္စာ” ဟူသော ဤပါဌ၌လည်း၊ ပရိက္ခေပေ- ရွာ၏ အကာအရံသည်၊ သတိ-
 အမှန် ရှိလတ်သော်၊ ဂါမံ- ရွာကို၊ ဌပေတွာ- ချန်ထား၍လည်းကောင်း၊ ပရိက္ခေပေ-
 ရွာ၏ အကာအရံသည်၊ အသတိ- မရှိလတ်သော်၊ ဂါမူပစာရံ- ပဌမခဲတစ်ကျ
 ရွာဥပစာကို၊ ဌပေတွာ- ချန်ထား၍လည်းကောင်း၊ သမ္မန္နေယျ- သမုတ်ရာ၏၊ ဣတိ
 အတ္ထော- ဤကား အနက်တည်း။ ပရိက္ခိတ္တဿ- ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ စ-
 ရွာ၏လည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ- မကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ စ- ရွာ၏
 လည်းကောင်း၊ မဇ္ဈေ- အလယ်ဖြစ်သော၊ အာရာမေ- အာရာမ၌၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာ
 သမ္မန္နနကာလေ- အဝိပ္ပဝါသသိမ်သမုတ်ရာ ချိန်အခါ၌၊ အယံ နယော- ဤ

နည်းသည်။ အတိ ဝိယ- အလွန်အကဲသာလျှင်၊ ယုဇ္ဇတိ- သင့်၏။ ဥဘယ
ပရိဝုဇ္ဇနတော- ဂါမ ဂါမုပစာရနှစ်ပါးစုံကို ကြဉ်ထားခြင်းကြောင့်၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေ့၌၊
ဝုတ္တနယေန ဝါ- ဆိုအပ်ခဲ့သော နည်းအားဖြင့်သော်လည်း၊ ဥဘယတ္ထ- အကာအရံ
ရှိသောရွာ အကာအရံမရှိသော ရွာနှစ်ပါးစုံ၌၊ ဥဘယံ- ဂါမ ဂါမုပစာရ နှစ်မျိုးလုံးကို၊
လဗ္ဘတေဝ- ကြဉ်ဖို့ရန် ရအပ်သည်သာလျှင်တည်း။ “အန္တရာရာမေသု ပန-
အာရာမံ၏အတွင်းတို့၌ကား၊ အာစိဏ္ဏကပ္ပိ- တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ကြံစည်တီထွင်အပ်သော
ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ အလေ့အကျက်လေ့ထုံးစံ ရှိကုန်သော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်း
တို့သည်၊ အဝိပ္ပဝါသသီမံ- အဝိပ္ပဝါသသီမံကို၊ သမ္ပန္နန္တိ- သမုတ်ကြလေကုန်၏။”
ဣတိ- ဤသို့၊ ဂဏ္ဍိပဒေ- ဂဏ္ဍိပုဒ်၌၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ “အန္တရယရပ္ပဋိသံယုတ္တာနံ-
မြို့တွင်းရွာတွင်းနှင့် စပ်ကုန်သော၊ သေခိယာနံ- သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊
အန္တရာရာမေသု- အာရာမံ၏ အတွင်းတို့၌၊ အသမ္ဘဝတော- မဖြစ်ကုန်ခြင်းကြောင့်၊
အန္တရာရာမော- အာရာမံ၏ အတွင်းသည်၊ ဂါမသင်္ခိ- ရွာခေါ်ခြင်းသို့၊ န ဂစ္ဆတိ-
မရောက်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တတ္ထပိ- ထိုအာရာမံအတွင်း (ကျောင်းတိုက်
အတွင်း)၌လည်း၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာ- အဝိပ္ပဝါသသီမံသည်၊ ရဟတိယေဝ-
တက်ရောက်သည်သာတည်း (သမုတ်ကောင်းသည်သာတည်း)။ ဣတိ- ဤသို့၊
ဧကေ- အချို့ရဟန်းတို့သည်၊ ဝဒန္တိ ကိရ- ဆိုကြလေကုန်သတဲ့။ တေ ဘိက္ခု- ထို
အချို့ရဟန်းတို့ကို၊ ဒုတိယဿ- နှစ်ခုမြောက် သော၊ ဂါမုပစာရဿ- ရွာဥပစာ၏၊
ဂါမသင်္ခါသဘာဝတော- ရွာအရေအတွက် သဘောရှိသောကြောင့်၊ တာသံ- ထို
ရဟန်းမတို့အား၊ ဒုတိယာယ- ဘိက္ခုနီတို့၏ အဝိပ္ပဝါသသီမံကမ္မဝါစာကို
ထောက်က နှစ်ခုမြောက်သော၊ ဣမာယ အဝိပ္ပဝါသကမ္မဝါစာယ- ဤ အဝိပ္ပဝါသ
ကမ္မဝါစာ၏၊ အဘာဝံ- မဖြစ်ခြင်းကို (ခွင့်မပြုခြင်းကို)၊ ဒသေတွာ- ပြဆို၍၊
ပဋိက္ခိတဗ္ဗာ- ပယ်မြစ်ထိုက်၏။ အဇ္ဈာရာမော ပန- အာရာမံအတွင်းသည်ကား၊
ဂါမော- ရွာသည်၊ သမာနောပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ တိတ္ထိယသေယျာဒိ ဝိယ-
တိတ္ထိတို့၏ ကျောင်းစသည်ကဲ့သို့၊ ကပ္ပိယဘူမိ- အပ်သော အရပ်တည်း၊ ဣတိ-
ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။

ဂါယာအနက်။ ။ ဣဓ ဂါမသမ္ပန္နသိက္ခာပဒဝိဘာဝနေ- ဤ ရွာနှင့်စပ်သော
သိက္ခာပုဒ်အဖွင့်တော်၌၊ တာဒိနာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အာပတ္တိယာ- အာပတ်၏၊

ပရိစ္ဆေဒံ- သင့်ရောက်နိုင်သော အပိုင်းအခြားကိုလည်းကောင်း၊ တဿာ- ထို့အတူ၊ အနာပတ္တိယာ- အနာပတ်၏ (အာပတ်မသင့်ခြင်း၏)၊ ပရိစ္ဆေဒံပိ စ- မသင့်ရောက်နိုင်ပုံ အပိုင်းအခြားကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿေတုံ- ပြတော်မူခြင်းငှာ၊ ဒွေ- နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဂါမဂါမူပစာရာ- ရွာ ရွာ၏ဥပစာတို့ကို၊ ဒဿိတာ- ဝေဖန်၍ ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ သီမာသီမူပစာရာ တု- သိမ် သိမ်၏ဥပစာတို့ကိုကား၊ အနေကန္တာ- များသော အဖို့အစု ရှိကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ နုဒ္ဒဋ္ဌာ န ဥဒ္ဒဋ္ဌာ- ဤ၌ မထုတ်ဆောင်အပ်ကုန်။

ဗာဟိရဗ္ဗန္တရဗ္ဗဿာ- အပြင်ဘက် အတွင်းဘက်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဒွေ- နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဥပစာရာ စ- ဥပစာတို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ပရိက္ခိတ္တာ ပရိက္ခိတ္တဘေဒါ စ- အကာအရံရှိသောဥပစာ အကာအရံမရှိသော ဥပစာအပြားတို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ စတုရော- လေးပါးတို့သည်၊ သိယုံ- ဖြစ်ကုန်၏။။

ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ အယံ ဥပစာရသဒ္ဓေါ- ဤဥပစာရသဒ္ဓါကို၊ ဝိနယပိဋကေ- ဝိနည်းပိဋက၌၊ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အဂိလာနေနပိ အာရာမေ အာရာမူ ပစာရေ ဆတ္တံ ဓာရေတု”န္တိ ဧဝမာဒိသု- “အနုဇာနာပိ ။ပ။ ဓာရေတုံ” အစရှိသည်တို့၌၊^၁ ဗာဟိရေ- ပြင်ပဖြစ်သော၊ ဥပစာရေ- ဥပစာ၌၊ ဒိဿတိ- တွေ့မြင်အပ်၏။ ဗာဟိရေ- ပြင်ပဖြစ်သော၊ ဥပစာရော နာမ- ဥပစာ မည်သည်ကား၊ ပရိက္ခေပတော- အကာအရံမှလည်းကောင်း၊ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနတော ဝါ- အကာအရံထိုက်သော အရပ်မှသော်လည်းကောင်း၊ ဧကော- တစ်ခုသော၊ လေဉ္စူပါတော- ခဲကျရာ အရပ်တည်း။ “အဇ္ဈာရာမော နာမ ပရိက္ခိတ္တဿ အာရာမဿ အန္တောအာရာမော၊ အပရိက္ခိတ္တဿ ဥပစာရော။ အဇ္ဈာဝသထော နာမ ပရိက္ခိတ္တဿ အာဝသထဿ အန္တောအာဝသထော၊ အပရိက္ခိတ္တဿ ဥပစာရော”တိ အာဒိသု ပန- “အဇ္ဈာရာမော နာမ ။ပ။ ဥပစာရော” အစရှိသည်တို့၌ကား၊^၂ ဥပစာရသဒ္ဓေါ- ဥပစာရသဒ္ဓါကို၊ အဗ္ဗန္တရေ- အတွင်းဖြစ်သော၊ ဥပစာရေ- ဥပစာ၌၊ ဒိဿတိ- တွေ့မြင်အပ်၏။ အဗ္ဗန္တရေ- အတွင်းဖြစ်သော၊ ဥပစာရော စ နာမ- ဥပစာမည်သည်လည်း၊

ပရိက္ခေပေါ- အကာအရံသည်လည်းကောင်း၊ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနဉ္စ- အကာအရံ
 ထိုက်သော အရပ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ပန- အထူးကား၊ ဣဓ-
 ဤ ဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပရိက္ခေပေါ- အကာအရံကို၊ “အဇ္ဈာရာမော
 အဇ္ဈာဝသတော”တိ ဝါ- အာရာမ်အတွင်း မိမိနေရာကျောင်း စသော ဌာနဟူ၍
 လည်းကောင်း၊ “အန္တော ဧဝ အာရာမော အာဝသထောတိ ဝါ- အတွင်းသာလျှင်
 ဖြစ်သော အာရာမ်အတွင်းသာဖြစ်သော ကျောင်းစသော နေရာဟူ၍
 လည်းကောင်း၊ န ဝုစ္စတိ- မဆိုအပ်။ ဗာဟိရဗ္ဗန္တရဘေဒဘိန္နေသု- အပြင် အတွင်း
 အပြားအားဖြင့် ကွဲပြားကုန်သော၊ ဒွိသု- နှစ်ပါးကုန်သော၊ တေသု ဥပစာရေသု-
 ထိုဥပစာတို့တွင်၊ အဝိပ္ပဝါသသီမာဓိကာရေ- အဝိပ္ပဝါသသိမ်နှင့်စပ်သော
 အကြောင်းအရာစကားရပ်၌၊ “ဌပေတွာ ဂါမဉ္စ ဂါမူပစာရဏ္ဍာ”တိ ဧတ္ထ- “ဌပေတွာ
 ဂါမဉ္စ ဂါမူပစာရဉ္စ” ဟူသော ဤပါဌ်၌၊^၁ ဂါမူပစာရော နာမ- ရွာဥပစာ
 မည်သည်ကား၊ (နှာ-၄၀) အဗ္ဗန္တရူပစာရော- အတွင်းဥပစာမည်သည်ကို၊
 အဓိပ္ပေတော- အလိုရှိအပ်၏။ ဗာဟိရော- အပြင်ဥပစာကို၊ န အဓိပ္ပေတော-
 အလိုမရှိအပ်။ ဘိက္ခုနိယာ- ဘိက္ခုနီ၏၊ အရညသည်တတာယ- တောဟုဖြစ်သော
 အမှတ်သညာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ တဿ ဗာဟိရဿ- ထိုအပြင်ဥပစာ
 ၏လည်းကောင်း၊ တဿာ- ထိုဘိက္ခုနီ၏၊ ဂါမန္တရာပတ္တိယာ- ဂါမန္တရမန အာပတ်၏၊
 ဌာနဘူတတ္တာ စ- သင့်ရောက်ရာအရပ် ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊
 အဗ္ဗန္တရဥပစာရဿ- အတွင်းဥပစာ၏လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧတ္ထ- ဤ
 ဂါမန္တရမနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝါ- ဤဥပစာအရာ၌၊ ဣဒံ ကာရဏဒွယံ- (အပြင် ဥပစာ
 အတွင်းဥပစာမည်ကြောင်းဖြစ်သော) ဤအကြောင်းနှစ်ပါးကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-
 သိထိုက်၏။ တတ္ထ- ထိုဥပစာတို့တွင်၊ ဣဓ အဒိန္နာဒါနပါရာဇိကဝိဘင်္ဂေယေဝ-
 ဤအဒိန္နာဒါနပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ် ဝိဘင်း၌သာလျှင်၊ ပဌမော- ရှေးဦးစွာ၊
 ဂါမူပစာရော- ရွာ၏ ဥပစာကို၊ (ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပရိက္ခိတ္တဿ
 ဂါမဿ ဣန္ဒဒီလေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဇ္ဈပါတောတိ ဣမိနာ-

ပရိက္ခိတ္တဿ ။ပ။ လေဉ္စူပါတောဟူသော ဤစကားရပ်ဖြင့်၊ ဒဿိတော- ပြတော်မူ အပ်ပြီ။ သော- ထိုရွာ၏ ဥပစာသည်၊ ဗာဟိရော- အပြင်ဥပစာတည်း။ ဒုတိယော- နှစ်ခုမြောက်သော၊ ဂါမုပစာရော- ရွာဟုဆိုအပ်သော ရွာသာလျှင်ဖြစ်သော ဥပစာကို၊ “အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ယရူပစာရေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဉ္စူပါတော”တိ ဣမိနာ- “အပရိက္ခိတ္တဿ ။ပ။ လေဉ္စူပါတော” ဟူသော ဤ စကားရပ်ဖြင့်၊ ဒဿိတော- ပြတော်မူအပ်ပြီ။ သော- ထိုရွာခေါ်ရသော ဥပစာ (ရွာသာဖြစ်သော ဥပစာ)သည်၊ အဗ္ဘန္တရော- အတွင်းဥပစာတည်း။ [ပြည့်စုံရှင်းလင်း သွားရန် ပါဌသေသများ ထည့်စွက်၍ ပေးလိုက်သည်။] ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ပဌမေန- ရှေးဦးစွာသော “ပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ။ပ။ လေဉ္စူပါတော” ဟူသော ရွာ၏ဥပစာပြစကားရပ်ဖြင့်၊ အပရိက္ခိတ္တဿ- မကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ဒုတိယလေဉ္စူပါတသင်္ခါတော- နှစ်ခုမြောက် ခဲကျရာအရပ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဗာဟိရော- ပြင်ပဖြစ်သော၊ ဥပစာရော စ- ဥပစာ ကိုလည်း၊ ဒုတိယေန- နှစ်ခုမြောက်သော “အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ။ပ။ လေဉ္စူပါတော” ဟူသော ရွာသာဖြစ်သော ဥပစာပြစကားရပ်ဖြင့်၊ ပရိက္ခိတ္တဿ- ကာရံအပ်သော၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ပရိက္ခေပတော- အကာအရံမှ၊ ဗာဟိရ သင်္ခါတော- ပြင်ပဟု ဆိုအပ်သော၊ အဗ္ဘန္တရော- အတွင်းဖြစ်သော၊ ဥပစာရော စ- ဥပစာကိုလည်း၊ လေသေန- အရိပ်အမြွက် အားဖြင့် (တစ်စိတ်တစ်ဒေသ အားဖြင့်)၊ ဒဿိတော- ပြတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဣဓ- ဤဒုတိယပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌၊ စတ္တာရောပိ- လေးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဥပစာရာ- ဥပစာတို့ကို၊ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တေန- ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စံပယ်စေကြောင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သို့ ရောက်တော်မူခြင်းဖြင့်၊ ဒေသနာလီလာယ- ဒေသနာ တော်၏တင့်တယ်မှုအားဖြင့်၊ ဒဿိတာ- ပြတော်မူအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ် ကုန်၏။ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ အယံ နယော- ဤနည်းကို၊ သုဌ- ကောင်းစွာ၊ လက္ခေတွာ- မှတ်သား၍၊ အာစရိယေဟိ- ဝိနည်းကျမ်းကျင် ဆရာရှင်တို့နှင့်၊ သမ္ပန္တယိတွာ- တိုင်ပင်ဆွေးနွေး၍၊ ယထာနုရူပံ- သင့်လျော်သည်အားလျော်စွာ၊

တတ္ထ- ထိုဥပစာအရာ၌၊ ယောဇေတဗ္ဗော- ယှဉ်စေအပ်၏။ ဣတရထာ- တစ်ပါး
တစ်ခြားအားဖြင့်ကား၊ (အလွယ်ပေးသည်)။

ဂါထာအနက်။ ။ မဟာနုဘာဝံ- ကြီးမြတ်သော အာနုဘော်ရှိတော်မူသော၊
ဗုဒ္ဓံ- ဘုရားရှင်ကိုလည်းကောင်း (ဘုရားအကြောင်းကိုလည်းကောင်း)၊ ဓမ္မဿ-
ဘုရားဟော တရားတော်၏၊ ဂမ္ဘီရနယတ္တတဉ္စ- နက်နဲသော နည်းရှိသည်၏
အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (တာပစ္စည်း သွတ္တ)၊ အသမ္ပုဓံ အသမ္ပုဓန္တော- ကောင်းစွာ
မသိသော၊ ယော အဝိညု-အကြင် ပညာမဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ နံ ဝိနယံ- ထို
ဝိနည်းကို၊ ဝဏ္ဏယေ- ဖွင့်ဆိုရာ၏ [ဝဏ္ဏယေ၌ ဟောပြော ရေးသား ပို့ချ
ဖြေကြားခြင်းများကိုလည်း သွင်းယူရမည်]။ ဒုဒ္ဒသော- မြင်နိုင်ခဲ့သော
(ဉာဏ်အမြင်တုံးသော)၊ သော- ထိုပညာမဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သာသနနာသဟေတု-
သာသနာတော်၏ ပျက်စီးကြောင်းပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ ပါဠိ- ပါဠိတော်ကိုလည်းကောင်း၊ တဒတ္ထဉ္စ- ထိုပါဠိတော်၏
အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ အသမ္ပုဓံ အသမ္ပုဓန္တော- ကောင်းစွာ မသိသော၊ ယော-
အကြင်ပညာမဲ့သူသည်၊ အဋ္ဌကထာနယဉ္စ- အဋ္ဌကထာနည်းကိုလည်း [စသဒ္ဒါဖြင့်
ပါဠိတော် ပါဠိတော်၏အနက်ကိုဆည်းပါ]၊ နာသေတိ- ဖျက်ဆီး၏။ ပရေဟိ-
တစ်ပါးကုန်သော ရှင်လူတို့သည်၊ ပုရက္ခတော- ရှေးသွားပြုအပ်သော (လေးစား
အားထား နေရာအပေးခံရသော)၊ သော- ထိုပညာမဲ့သူသည်၊ တေယေဝ- ထို
ဥပစာတို့သည်ပင်၊ ဂါမော- ရွာပေတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အနိစ္ဆယံ- မဆုံးဖြတ်
ထိုက်သည်ကို၊ နိစ္ဆယတော- အဆုံးအဖြတ်အားဖြင့်၊ ကရောတိ- ပြုလေတော့၏။

အနုက္ကမေနေဝ- အစဉ်အားဖြင့်သာလျှင် (တဖြည်းဖြည်း တစတစ)၊
မဟာဇနေန- များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊ ပုရက္ခတော- ရှေး၌ ပြုအပ်သော
(ရှေ့မှာ ထားခံရသော)၊ ပဏ္ဍိတမာနီ- မိမိကိုယ်ကို ပညာရှိဟု မှတ်ထင်နေသော၊
ဘိက္ခု- ပညာမဲ့ ရဟန်းသည်၊ အပဏ္ဍိတာနံ- ပညာမဲ့သူတို့အား၊ ဝါ- ၏၊ ဝိမတိ-
တွေးတော ယုံမှားခြင်းကို၊ အကတွာ- မပြုမူ၍ (တွေ့ကရာ ဟုတ်ဟုတ်ညားညား
စကားဖြင့် အဖြေပေးကာ သံသယပယ်ဖျောက်၏ဟူလို)၊ ပုရတော- အများရှေ့၌၊
အာစရိယလီလံ- ဆရာ၏ တင့်တယ်စံပယ်ခြင်းကို၊ ကရောတိ- ပြုတော့၏။

ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ တတ္ထ ပါဠိယံ- ထိုပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်၌၊ “ဂါမဿ ဥပစာရော ဂါမူပစာရော၊ ဂါမသင်္ခါတော ဥပစာရော ဂါမူပစာရော နာမာ”တိ- “ဂါမဿ ။ပ။ ဂါမူပစာရော နာမာ”ဟူ၍၊^၁ ဥဒ္ဓရိတွာ- ထုတ်ဆောင်၍၊ ဂါမဿ- ရွာ၏၊ ဥပစာရံ- ဥပစာကို၊ ဒဿေန္တော- ပြတော်မူလိုသောကြောင့်၊ “ဣန္ဒဒီလေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဉ္စပါတော”တိ- “ဣန္ဒဒီလေ ။ပ။ လေဉ္စပါတော” ဟူ၍ [ဤ စကားဖြင့် အကာအရံရှိသောရွာ၏ ဥပစာရလက္ခဏာကို ပြသည်]၊ ဝတွာ- မိန့်တော်မူပြီး၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ ဂါမသင်္ခါတံ- ရွာဟုဆိုအပ်သော (ရွာဟုပင် ခေါ်ရသော)၊ ဥပစာရံ- ဥပစာကို၊ ဒဿေန္တော- ပြတော်မူလိုသောကြောင့်၊ “ယရူပစာရေ ဌိတဿ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ လေဉ္စပါတော”တိ- “ယရူပစာရေ ။ပ။ လေဉ္စပါတော” ဟူ၍ [ဤစကားရပ်ဖြင့် အကာအရံမရှိသော ရွာ၏ အပိုင်းအခြားကို ပြသည်]၊ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ (သာရတ္ထ၊ ဋီကာ၊ ၂။ ၁၂၄-လည်းရှု)၊ ဣမမတ္ထံ- ဤအနက်သဘောကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသနဂါမန္တရအဝိပ္ပဝါသသမ္ပတိအာဒိသု- ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပုဒ် ဂါမန္တရသိက္ခာပုဒ် အဝိပ္ပဝါသသမ္ပတိအစရှိသည်တို့၌၊ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနမေဝ- အကာအရံထိုက်ရာ အရပ်သည်သာလျှင်၊ ဂါမူပစာရံ- (အကာအရံမရှိသော ရွာအတွက်) ရွာခေါ်ရသော ဥပစာတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။^၂

(နာ-၄၁) အတ္ထတော ဧကန္တိ ဧတ္ထ- အတ္ထတော ဧကံ ဟူသော ဤကင်္ခါ ဝိတရဏီအဋ္ဌကထာပါဌ်၌၊ သင်္ခါတသဒ္ဓေန- ထေယျသင်္ခါတံလာ သင်္ခါတသဒ္ဓါဖြင့်၊

၁။ ဝိ၊ ၁။ ၅၆။

၂။ ဝိကာလေ ဂါမပ္ပဝေသန စသည်တို့၌ အကာအရံ မရှိသော ရွာ၏ဥပစာ အစွမ်းဖြင့် အာပတ်ကို ဆုံးဖြတ်ရမည်။ တင်္ခါ၊ ၄။ ၁၁၅။ ဂါမူပစာရော နာမာ ဟူသော-(ပဒဘာဇနီ)ဝိဘင်းစကားဖြင့် ဂါမဂါမူပစာရ နှစ်ပါးလုံးကို သိမ်းယူ၏။ သာရတ္ထ အပရေအဆို။

သင်္ခါသဒ္ဓံ- သင်္ခါ သဒ္ဓါကို၊ သမာနယတိ- ယူဆောင်၏။^၁ “အာဒိယေယျာ”တိ
 က္ကုဒံ- “အာဒိယေယျ” ဟူသော ဤပုဒ်သည်၊ ပဉ္စဝိသတိယာ- နှစ်ဆယ့်ငါးပါးသော၊
 အဝဟာရာနံ- ခိုးခြင်းတို့နှင့်၊ သာဓာရဏပဒံ- ဆက်ဆံသော ပုဒ်တည်း။
 ဌာနာစာဝနဝသေန စ- တည်ရာဌာနမှ ရွေ့လျောစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း၊
 ခိလာဒီနိ- ငုတ်တိုင် အစရှိသည်တို့ကို၊ သင်္ကာမေတွာ- ကောင်းစွာသွားစေ၍
 (ပြောင်းရွှေ့၍)၊ ခေတ္တာဒိဂ္ဂဟဏဝသေန စ- လယ်စသည်ကို ယူခြင်း၏ အစွမ်း
 အားဖြင့်လည်း။ က္ကုတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ သဟပယောဂဿ- သဟပယောဂ
 ခိုးခြင်း၏၊ အတ္ထော- အနက်သဘောတည်း။ ဌာနာစာဝနေ- ဌာနာစာဝန ခိုးခြင်း၌၊
 သာမိကဿ- ဥစ္စာရှင်၏၊ ဓုရနိက္ခေပိဒိ- ဝန်ချခြင်း စသည်ကို၊ အနောလောကေတွာ
 စ- မကြည့်မူ၍သာလျှင် (ဥစ္စာရှင်၏ ပြန်ရတော့မည် မဟုတ်ဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်း
 စသည်နှင့် ကင်း၍)၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သည်၊ ဟောတိ ယထာ- ဖြစ်သကဲ့သို့၊
 တထာ- ထို့အတူ၊ က္ကဟာပိ- ဤပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စက ခိုးခြင်း၌လည်း၊ ဝါ- ဤ
 သဟပယောဂခိုးခြင်း၌လည်း၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ က္ကုတိ-
 ဤသို့၊ ဂဟေတဗ္ဗာ- ယူထိုက်၏။

“မယံ- ငါတို့သည်၊ အသုကံ နာမ- ဤမည်သော၊ ဘဏ္ဍံ- ဥစ္စာကို၊ အဝ
 ဟရိဿာမ- ခိုးဆောင်ကြကုန်အံ့၊” က္ကုတိ သံမန္တယိတွာ- ဤသို့ တိုင်ပင်ကုန်၍၊
 သဗ္ဗေသံ- အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ ဧကာသယတ္တာ- တူညီသော အလိုရှိ
 ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ “ဧကေနာပိ”တိ- “ဧကေနာပိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-
 အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ (ဣဓ- ဤ သံဝိဓာဝဟာရ၌)၊ အာဏတ္တိ- စေခိုင်းခြင်းကို၊
 ယဒိ က္ကစ္ဆိတဗ္ဗာ- အကယ်၍ လိုအပ်ငြားအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ လိုအပ်သည်

၁။ သင်္ခါတံ။ ။ ‘ထေယျသင်္ခါတန္တိ ဧတ္ထ သင်္ခါ သင်္ခါတန္တိ အတ္ထတော ဧကံ၊
 ကောဌာသဿေတံ နာမံ’ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။ ဤ၌ သင်္ခါတသဒ္ဓါကို
 ဆိုသဖြင့် အနက်တူ သင်္ခါသဒ္ဓါကိုလည်း ဆိုပြီးဖြစ်တော့သည် ယူပြီး
 ဖြစ်တော့သည်။ ထို့ကြောင့် အနက်တူပင် ဖြစ်သော်လည်း သင်္ခါအတွက်
 “ထေယျသင်္ခါ”ဟု သီးခြားမဆိုရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဖြစ်လတ်သော်၊ သံဝိဇာဝဟာရော နာမ- သံဝိဇာဝဟာရမည်လေသော၊ ဧကော-
တစ်ပါးသော၊ အဝဟာရော- ခိုးဆောင်ခြင်းကို၊ ပရိဟာယိတဗ္ဗော- (ပုဗ္ဗပယောဂ
ခိုးခြင်း၌ ပါဝင်ပြီးဖြစ်၍) ပယ်စွန့်ထိုက်တော့၏။

ဩကာသပရိကပ္ပေ- ဩကာသပရိကပ္ပ၌၊ ဌာနာစာဝနာယ- တည်ရာ
အရပ်မှ ရွှေ့စေခြင်းဖြင့်၊ ဂဟိတံ- ခိုးယူအပ်သည်၊ သမာနမ္ပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊
ဩကာသပရိကပ္ပိတတ္တာ- အရပ်ဒေသကို ကြံဆအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
ရက္ခတိ- (ပါရာဇိကမကျအောင်) စောင့်ရှောက်သေး၏။ (ဣဓ- ဤဩကာသ
ပရိကပ္ပ ခိုးခြင်း၌)၊ ဩကာသာတိက္ကမောဝ- မခိုးမီ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသော
အရပ်ဒေသကို ကျော်လွန်ခြင်းသည်သာလျှင်၊ ပမာဏံ- ပမာဏတည်း။ ပုဗ္ဗေ-
ရှေး၌၊ အသုဒ္ဓစိတ္တေန- မစင်ကြယ်သော စိတ်ဖြင့်၊ ဂဟိတတ္တာ- ယူအပ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ သုဒ္ဓစိတ္တေန- စင်ကြယ်သော စိတ်ဖြင့်၊
ဂဟိတေ- ယူအပ်သည်၊ သမာနေပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဟောတိ ဧဝ- ပါရာဇိက
အာပတ်ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြလေကုန်၏၊ တံ-
ထိုစကားသည်၊ န သုန္ဓရံ- မကောင်း။ ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတ္ထ- ဤခိုးခြင်း၌၊
ဝိနိစ္ဆယော- အဆုံးအဖြတ်ကို၊ သမန္တပါသာဒိကံ- သမန္တပါသာဒိကာမည်သော
ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ(၂၆၂ စသည်များ)ကို၊ ဩလောကေတွာ- ကြည့်ရှု၍၊
ဂဟေတဗ္ဗော- ယူထိုက်၏။

ဥဒ္ဓါရော နတ္ထိတိ- ဥဒ္ဓါရော နတ္ထိ ဟူသည်ကား၊ ဌာနာစာဝနံ- တည်ရာ
အရပ်မှ ရွှေ့စေခြင်းသည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ ဣတိ အတ္ထော- ဤကား အနက်တည်း။

သကလဿ- အလုံးစုံသော၊ ပယောဂဿ- ခိုးမှုလုံ့လကို၊ နိဌာပိတတ္တာ-
ပြီးဆုံးစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥဒ္ဓတမတ္ထေ- သူတစ်ပါးမဲ့ကို ထုတ်ဆောင်
အပ်ခါမျှ၌၊ အဝဟာရော- ခိုးခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အတ္ထသာဓကေဝသေန-
အတ္ထသာဓကခိုးနည်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အဝဟာရော- ခိုးခြင်းသည်၊ န ဟောတိ-
ဖြစ်သည် မဟုတ်။ ဥဒ္ဓါရေယေဝ ရက္ခတိတိ ဧတ္ထ- ဥဒ္ဓါရေယေဝ ရက္ခတိဟူသော
ဤပါဌ်၌၊ ဧဝ သဒ္ဓေန- ဧဝသဒ္ဓါဖြင့်၊ ပါတနေ- သူတစ်ပါးအဖို့အစုသို့ ကျစေရာ၌၊
န ရက္ခတိ- မစောင့်ရှောက်တော့။ ဣတိ- ဤသို့၊ အတ္ထေ- အနက်သဘောသည်၊

သိဒ္ဓေပိ- ပြီးစီးနေပါသော်လည်း၊ အတ္ထသာဓကဝသေန- အတ္ထသာဓကခိုးနည်း၏၊ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အတ္ထံ- ခိုးမှုမြောက်ပုံ အနက်သဘောကို၊ ဒသေတုံ- ပြဆိုခြင်းငှာ၊ “တံ ဥဒ္ဓရိတွာ”တိ အာဒိ- တံ ဥဒ္ဓရိတွာ အစချီသော စကားရပ်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဆက်၍ ဆိုအပ်ပြီ။

“ပထဗျာရာဇပဒေသရာဇာဒယော- မြေကိုအစိုးရသောမင်း ပဒေသရာဇ်မင်း အစရှိကုန်သော၊ ဗဟူ- များစွာကုန်သော မင်းတို့တည်း။ တေသံ- ထိုမင်းတို့ကို၊ သင်္ဂဏှနတ္ထံ- သိမ်းယူခြင်းအကျိုးငှာ၊ ‘ရာဇာနော’တိ- ‘ရာဇာနော’ ဟူ၍၊ ဗဟုဝစနံ- ဗဟုဝစနံကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။” ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ဗဟုဝစနံ- ဗဟုဝစနံကို၊ ကိဉ္ဇာပိ ကတံ- အကယ်၍ကား ပြုအပ်ပါပေ၏။ ပန တထာပိ- ထိုသို့ပင် ပြုအပ်ပါသော်လည်း၊ ဣဒံ- ဤရာဇာနောဟူသော ပုဒ်ကို၊ ‘ဧကံ ဧဝ- တစ်ဦးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ ဗိမ္ဗိသာရံ- ဗိမ္ဗိသာရမင်းကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊’ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ- မှတ်သားထိုက်၏။ ရာဇာနောတိ- ရာဇာနောဟူ၍၊ ကိဉ္ဇာ- တစ်စုံတစ်ယောက်သော မင်းကို အနိဒ္ဓိသိတွာ- အမည်နာမအားဖြင့် မညွှန်ပြမှု၍၊ သာဓာရဏဝသေန- အားလုံးသော မင်းတို့နှင့် ဆက်ဆံသည်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကိဉ္ဇာပိ ဝုတ္တံ- အကယ်၍ကား ဟောတော်မူအပ်ပါ ပေ၏။ ပန တထာပိ- ထိုသို့ပင် ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း၊ ဣဒံ- ဤ ရာဇာနောပုဒ်ကို၊ ဗိမ္ဗိသာရမေဝ- မာဂဓတိုင်းသခင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားကိုသာလျှင်၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ- မှတ်ထိုက်၏။

ပုဗ္ဗပ္ပယောဂေတိ ဧတ္ထ- ပုဗ္ဗပ္ပယောဂေ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဂမနကာလေ- ခိုးယူရန်သွားရာ အခါ၌၊ မဂ္ဂသောနောဓိကရဏေ- လမ်းခရီးကို သုတ်သင် ရှင်းလင်းသော အမှုကိစ္စ၌၊ အပါစိတ္တိယခေတ္တေ- ပါစိတ်မသင့်သေးရာ ခေတ်၌၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ လတာဇ္ဈေဒနာဒိသု- နွယ်စသည်ကို ခုတ်ဖြတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ပါစိတ္တိယမေဝ- ပါစိတ်အာပတ်သာလျှင်တည်း။ ပန- အထူးကား၊ ဂန္ဓာ- သွား၍၊ ကုမ္ဘိမတ္ထကေ- အိုး၏အထက်၌၊ ဇာတ လတာဒိဇ္ဈေဒနေ- ဖြစ်သောနွယ် စသည်ကို ဖြတ်တောက်ခြင်း၌၊ သဟပယောဂတ္တာ- သဟပယောဂ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

သာဟတ္ထိအာဏတ္ထိကန္တိ ဧတ္ထ- သာဟတ္ထိအာဏတ္ထိကံ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊
 “ဧကဘဏ္ဍေ ဧဝ- တစ်ခုသော ဥစ္စာ၌သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ‘ဣဒံ-
 ဤဥစ္စာသည်၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဘာရိယံ- လေးလံပေ၏။ တွမ္ပိ- အသင်သည်လည်း၊
 ဧကပဿံ- တစ်ခုသော နံပါးကို (နံဘေးအစွန်ကို)၊ ဂဏှ- ကိုင်ယူလေလော့။
 အဟမ္ပိ- ငါသည်လည်း၊ ဧကပဿံ- တစ်ခုသော နံပါးကို၊ ဂဏှာမိ- ကိုင်ယူပါအံ့၊
 ဣတိ- ဤသို့၊ သံဝိဒဟိတွာ- စီရင်၍၊ ဥဘယေသံ- နှစ်ဦးသားတို့၏၊ ပယောဂေန-
 လုံ့လဖြင့်၊ ဌာနာစာဝနေ- တည်ရာအရပ်မှ ရွေ့စေခြင်းကို၊ ကတေ- ပြုအပ်
 လတ်သော်၊ ကာယဝါစာစိတ္တေဟိ- ကိုယ်နှုတ်စိတ်တို့ဖြင့်၊ သမုဋ္ဌာတိ- ဖြစ်၏။
 အညထာ- ဤမှတစ်ပါး တစ်ခြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အတ္ထေ- အနက်ကို၊
 ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ သာဟတ္ထိကံ ဝါ- သာဟတ္ထိက ခိုးခြင်းသည်လည်း၊
 အာဏတ္ထိကဿ- အာဏတ္ထိက ခိုးခြင်း၏၊ အင်္ဂီ- အင်္ဂါသည်၊ (နာ-၄၂) န ဟောတိ-
 မဖြစ်။ အာဏတ္ထိကံ ဝါ- အာဏတ္ထိက ခိုးခြင်းသည်လည်း၊ သာဟတ္ထိကဿ-
 သာဟတ္ထိက ခိုးခြင်း၏၊ အင်္ဂီ- အင်္ဂါသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဝုတ္တလက္ခဏေန- ဆိုအပ်သော လက္ခဏာနှင့်၊ ဝိရုဇ္ဈတိ- ဆန့်ကျင်၏။” ဣတိ-
 ဤသို့၊ ဝိနယဂဏ္ဍိပဒေ- ဝိနည်းဂဏ္ဍိပုဒ်၌၊ လိခိတံ- ရေးအပ်၏။ ဧတ္ထ-
 ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပိ သဒ္ဓေါ ပန- ပိသဒ္ဓါကိုကား၊ တတ္ထေဝ- ထိုဂဏ္ဍိပုဒ်၌ပင်၊
 လိခိတော- ရေးအပ်ပြီ။

ဂါထာအနက်။ ။ ယဿာ အာပတ္တိယာ- အကြင်အာပတ်အား၊
 ကာယဝါစာသမုဋ္ဌာနံ- ကာယကံ ဝစီကံဟူသော ဖြစ်ကြောင်းသည်၊ သိယာ-
 ဖြစ်ရာ၏။ တတြ- ထို သာဟတ္ထိကပယောဂအာပတ်၌၊ ဝါစင်္ဂီ-
 နှုတ်အင်္ဂါဖြစ်သော ဝစီကံသည်၊ စိတ္တံဝ- စိတ်(မနောကံ)ကဲ့သို့၊
 (အဗ္ဗောဟာရိကံ- ကံဖြစ်သော်လည်း မခေါ်ဝေါ်လောက်)။ သာဟတ္ထိက
 ပယောဂတ္တာ စ- သာဟတ္ထိကပယောဂ ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊
 ဧကပယောဂဿ- တစ်ခုသော ပယောဂ၏၊ အနေက ကမ္မတ္တာ စ-
 များစွာသောကံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဿာ- ထို
 သာဟတ္ထိကပယောဂအာပတ်၏၊ ကမ္ပံ- ကံကို၊ န ဝိဓိယတိ- မစီရင်အပ်။
 (အဋ္ဌကထာဆရာ ဝေဖန်၍မပြ ဟူလို)။

သာဟတ္ထိကဉ္စ ကံသုံးပါး မဆိုသင့်ကြောင်း

တဿာ- ထိုသာဟတ္ထိကပယောဂ အာပတ်အား၊ ယံ ကိရိယာကိရိယာဒိကံ- အကြင် ကိရိယ အကိရိယအစရှိသည်သည်၊ စေ ဘဝေယျ- အကယ်၍ အစုံဖြစ်လေ ငြားအံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ အစုံဖြစ်လတ်သော်၊ ယံ ကမ္မတ္တယံ ပိ- အကြင် ကံသုံးပါး တို့၏ အပေါင်းသည်လည်း (ကံသုံးပါးလုံးသည်လည်း)၊ ဘဝေ- ဖြစ်ရာ၏။ တံ- ထို ကိရိယ အကိရိယစသည် အစုံဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဝိရုဒ္ဓတ္တာ- ဘုရားဟော ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ယုတ္တံ- မသင့်။ (တဿာ- ထို သာဟတ္ထိကပယောဂအာပတ်အား)၊ ဧကံ- တစ်ခုသော၊ ကမ္မံ- ကာယကံသည် သာလျှင်၊ ယုဇ္ဇတိ- သင့်၏။

[ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ ၁၃၉-ရှိ၊ ပကိဏ္ဏကထာနှင့်တွဲဖက်၍ သဘောကျအောင် ကြည့်ပါ။]

ဒုတိယပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ တတိယ ပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ

ဉာတပရိညာ- ဉာတပရိညာသည် “ဣဒံ- ဤတရားသည် ရှုပ်- ဖောက်ပြန်သော သဘောတည်း။ အယံ- ဤတရားသည်၊ ဝေဒနာ- ခံစားသော သဘောတည်း။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဓမ္မာနံ- ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၏၊ သဘာဝဇာနနမေဝ- သဘော တရားကို သိခြင်းသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တိရဏပရိညာ ပန- တိရဏပရိညာသည်ကား၊ ဓမ္မသဘာဝေန- တရားသဘောနှင့်၊ သဒ္ဓိံ- အတူတကွ၊ “ရှုပ် အနိစ္စန္တိ ဝါ”တိ အာဒိနာ- ရှုပ် အနိစ္စန္တိ ဝါ အစရှိသော၊ အနိစ္စာဒိဝသေန- အနိစ္စ စသော အခြင်းအရာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝတ္တမာနံ- ဖြစ်သော၊ (သာမည လက္ခဏဇာနနံ- သာမညလက္ခဏာကို သိခြင်းသည်)၊ ဟောတိ ယထာ- ဖြစ်လေသကဲ့သို့၊ [အဓိပ္ပါယ်ဖြောင့်ရှင်းရန် ဋီကာပါဌ်ကို အနည်းငယ် ပြင်ထားသည်။] ဧဝံ- ဤအတူ၊ ဣဓ- ဤသဒ္ဓိစ္စပါဌ်၌၊ သညာယ- သတ္တဝါဟု သိသော အမှတ်သညာနှင့်၊ သဒ္ဓိံ- အတူတကွ၊ စေတနာယ- သေစေလိုသော

စေတနာဖြင့်၊ စေတေတွာ- စေ့ဆော်၍တည်း။ ဧကတ္တေနာပိ- ကိုယ်နှင့်အသက်
တပေါင်းတည်း၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်း၊ ပါဏာတိပါတာဘာဝါ- သူ့အသက်ကို
လျင်စွာကျစေခြင်း၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ “ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျာ”တိ- “ဇီဝိတာ
ဝေါရောပေယျ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ “မနုဿဝိဂ္ဂဟ”န္တိ- “မနုဿဝိဂ္ဂဟံ”
ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဘုရားမိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂဗ္ဘသေယျာကာနံ-
အမိဝမ်းတိုက်၌ ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့၏၊ ဝသေန- အစွမ်းအားဖြင့်၊
သဗ္ဗသုခမအတ္တဘာဝတော- အလုံးစုံတို့အောက် သိမ်မွေ့သော အတ္တဘောမှ၊
ပဋ္ဌာယ- စ၍၊ ဒဿေတုံ- ပြခြင်းငှာ၊ “ကလလတော ပဋ္ဌာယာ”တိ- “ကလလတော
ပဋ္ဌာယ” ဟူ၍၊ အာဟ- မိန့်ဆိုပြီ။ ဧတ္ထ- ဤဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျပါ၌၊ ဇီဝိတာ-
အသက်မှ၊ ဝေါရောပေန္တော- ခွင်းလတ်သော်၊ ပစ္စုပ္ပန္နတော- ပစ္စုပ္ပန်မှ၊ ဝိယောဇေတိ-
မယှဉ်စေ (သဒ္ဓတ္ထ)၊ ဝါ- ခွင်း၏။ တတ္ထ- ထိုခွင်းရာ၌၊ ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ- ခဏပစ္စုပ္ပန်ကို၊
ဝေါရောပေတုံ- ခွင်းခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ- မတတ်ကောင်း။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ ဝါ-
သန္တတိပစ္စုပ္ပန်ကိုလည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နံ ဝါ- အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကိုလည်းကောင်း၊
ဝေါရောပေတုံ- ခွင်းခြင်းငှာ၊ သက္ကာ- တတ်ကောင်း၏။ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊
သက္ကာ- တတ်ကောင်းသနည်း။ ဟိ- အဖြေကား၊ တသ္မိ- ထိုရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၌၊
ဥပက္ကမေ-သတ်ဖြတ်မှု လုံ့လကို၊ ကတေ-ပြုအပ်လတ်သော်၊ လဒ္ဓူပက္ကမံ-
ရအပ်သော လုံ့လရှိသော (သတ်ဖြတ်မှုလုံ့လကို အပြုခံရသော)၊ ဇီဝိတဒသကံ-
ဇီဝိတဒသကကလာပ်သည်၊ နိရုဇ္ဈမာနံ- ချုပ်လတ်သော်၊ ဒုဗ္ဗလဿ- အားမရှိသော၊
ပရိဟိနဝေဂဿ- ယုတ်လျော့သော အဟုန်ရှိသော၊ သန္တာနဿ- ရုပ်အစဉ်အား
(သန္တတိပစ္စုပ္ပန်အား)၊ ပစ္စယော- ကျေးဇူးပြုရသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ယထာ
(ယေန ပကာရေန)- အကြင်သို့သော အပြားအားဖြင့်၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ-
သန္တတိပစ္စုပ္ပန်သည်၊ ဒေ တယော- နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်ကုန်သော၊ ဇေနဝါရေ-
ဇေဝါရ၍၊ ဇဝိတွာ- စော၍၊ နိရုဇ္ဈတိ- ချုပ်ရတော့၏။ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နဉ္စ- အဒ္ဓါ
ပစ္စုပ္ပန်သည်လည်း၊ တဒနုရူပံ- ထိုသန္တတိပစ္စုပ္ပန်အား အလျော်ကို၊ ကတွာ- ပြု၍၊
နိရုဇ္ဈတိ- ချုပ်ရတော့၏။ တထာ (တေန ပကာရေန)- ထိုသို့သော အပြားအားဖြင့်၊
ပစ္စယော- အချင်းချင်းဆက်သွယ် ကျေးဇူးပြုခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တတော-
ထို့ကြောင့်၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ ဝါ- သန္တတိပစ္စုပ္ပန်သည်လည်းကောင်း၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နံ

ဝါ- အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်သည်လည်းကောင်း၊ ယထာ ပရိစ္ဆိန္နကာလံ- အကြင် အကြင် ပိုင်းခြားအပ်သော အချိန်သို့ (တစ်ဘဝ၌ သူ့အတွက် အရှည်ဆုံးသော ကာလသို့)၊ အပတွာ- မရောက်မူ၍၊ အန္တရာဝ- အကြား၌သာလျှင်၊ နိရုဇ္ဈတိ- ချုပ်ရတော့၏။ ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ တဒုဘယမ္ပိ- ထိုသန္တတိပစ္စုပ္ပန် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် နှစ်ပါးစုံကိုလည်း၊ ဝေါရောပေတုံ- ခွင်းခြင်းငှာ၊ သက္ကာ- တတ်ကောင်း၏။^၁ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ပစ္စုပ္ပန္နံ- ပစ္စုပ္ပန်ကို၊ ဝိယောဇေတိ- ခွင်း၏။

၁။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကို ခွင်းသတ်ခြင်းငှာ တတ်ကောင်းပုံ။ ။ ပစ္စုပ္ပန်သည် ခဏပစ္စုပ္ပန်၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် ခဏပစ္စုပ္ပန်အရ- ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ဟူသော ခဏငယ် ၃-ချက်ကာလ ရှိသော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကို ရ၏။ ထိုခဏပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ ကိုကား မိမိအလိုလိုသာ အလွန်လျှင်မြန်စွာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ခွင်းသတ် ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းပေ။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်အရကား- ၇ကြိမ် ၈ကြိမ်သော ဇောဝါရကာလတိုင်အောင် သဘောတူ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ်အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ကာ ချုပ်လတ်သော နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ အပြင်နေပူမှ အခန်းတွင်းသို့ ဝင်လိုက်စဉ် ရုတ်တရက် မမြင်ရသေးဘဲ မှောင်နေသောအချိန်အတွင်း၊ အပြင်ဘက်အအေးမှ အခန်းတွင်းသို့ ဝင်လိုက်စဉ် ဆန့်ကျင်ဘက် အပူကြောင့် ရှေးအအေးဓာတ် မပျက်သေးသော အချိန်အတွင်းဖြစ်သော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ်ကို ရ၏။ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်အရ- ပဋိသန္ဓေမှ စုတိဟူသော ကာလရှိသော ဇီဝိတိန္ဒြေကို ရ၏။ ချဲ့ဦးအံ့၊ ရှေးရှေးသော ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ဥပါဒ်ဌီဘင်စေ့၍ ချုပ်သောအခါ အလားတူ နောက်နောက် ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် တကွ ရုပ်ကလာပ်ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုသွားလေ့ ရှိ၏။ ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေကို သတ်လျှင် ဇီဝိတနဝကကလာပ်ရုပ်သည် ချုပ်၏။ ထိုအခါ ရှေးရုပ်မရှိ၍ ရှေးရုပ်၏ ကျေးဇူးပြုမှုကို မရရှာသော ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ် သန္တတိ ပစ္စုပ္ပန်သည် အဟုန်လျော့ရဲ အားနည်း၍သွား၏။ အလားတူ နာမ် ဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်သည်လည်း အားနည်းသွား၍ ဇောဝါရ ၂-ကြိမ်၊ ၃ ကြိမ်မျှဖြစ်ကာ ချုပ်လေတော့၏။ စုတိတိုင်အောင်သော

“ဣမဿ ပနတ္ထဿ”တိ- “ဣမဿ ပနတ္ထဿ” ဟူ၍၊ ဝေါဟာရဝသေန- အခေါ်အဝေါ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝုတ္တမတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်သော ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျအနက်သဘောကို၊ ပရမတ္ထဝသေန- ပရမတ္ထ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အာဝိဘာဝတ္တံ- မျက်မှောက်၏အဖြစ် အကျိုးငှာ (ထင်စွာပြုခြင်းငှာ)၊ “ပါဏော ဝေဒိတဗ္ဗော”တိ အာဒိ- “ပါဏော ဝေဒိတဗ္ဗော” စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- အဋ္ဌကထာ ဆရာဆိုအပ်ပြီ။ ကာယဝိညတ္တိသဟိတာယ- ကာယဝိညတ်နှင့်တကွဖြစ်သော၊ စေတနာယ- စေတနာနှင့်၊ ပယုဇ္ဇတိ- ယှဉ်တတ်၏။ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ ပယောဂေါ- ပယောဂမည်၏။ သော- ထိုပယောဂဟူသည်၊ ကော- အဘယ် လေနည်း။ သရီရေ- ကိုယ်ခန္ဓာ၌၊ သတ္တာဒိနံ- လက်နက်စသည်တို့၏၊ ဂမနံ- သွားခြင်းတည်း။ ပဟရဏံ- ပုတ်ခတ်ခြင်းတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ ကာယဝစီ ဝိညတ္တိသဟိတာယ- ကာယဝိညတ်ဝစီဝိညတ်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ စေတနာယ- စေတနာဖြင့်၊ ပရသရီရေ- တစ်ပါးသူ၏ ကိုယ်၌၊ သတ္တပါတနံ- လက်နက်ကို ကျစေ ခြင်းတည်း၊ ဒူရေ ဌိတန္တိ- ဒူရေ ဌိတံ ဟူသည်ကား၊ ဒူရေ ဝါ- အဝေး၌မူလည်း၊ တိဌတု- တည်ပါစေ၊ သမိပေ ဝါ- အနီးနား၌မူလည်း၊ တိဌတု- တည်ပါစေ။ (နာ-၄၃) ဟတ္ထတော- လက်မှ၊ မုတ္တေန- လွတ်သော လက်နက်ဖြင့်၊ ပဟာရော- ပုတ်ခတ်ခြင်းသည်၊ နိဿဂ္ဂိယော- နိဿဂ္ဂိယမည်၏။ တတ္ထာတိ- တတ္ထ ဟူသည်ကား၊ နိဿဂ္ဂိယပယောဂေ- စွန့်လွှတ်မှုပယောဂ၌။ ယော ကောစိ မရတူတိ ဧတ္ထ- ယော ကောစိ မရတူ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ မဟာဇနသမူဟေ- များစွာသော လူအပေါင်းအစု၌၊ န သက္ကာ- မတတ်ကောင်း၊ ယဿ- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဥပရိ- အထက်၌၊ သရော- မြားသည်၊ ပတတိ- ကျရောက်၏။ တဿေဝ- ထိုမြား

ဇီဝိတိန္ဒြေ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်သည်လည်း သန္တတိပစ္စုပ္ပန် အားလျော်စွာ လျင်မြန်စွာ ချုပ်လေတော့၏။ ဤသို့ သန္တတိပစ္စုပ္ပန် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်တို့သည် ပုံမှန်သက်တမ်းအတိုင်း မနေရတော့ဘဲ ကြား ကာလ၌သာ ချုပ်စဲရကုန်၏။ ဤသို့လျှင် သန္တတိပစ္စုပ္ပန် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် တို့ကို ခွင်းသတ်နိုင်၏။

ကျရောက်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင်၊ ဇီဝိတမရဏံ- အသက်၏ သေခြင်းကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ သက္ကာ- တတ်ကောင်း၏။ (အညဿ- မြားမှန်သူမှ အခြားသော)၊ ယဿ ကဿစိ- အကြင် အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဇီဝိတမရဏံ- အသက်သေဆုံးခြင်းကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ- မတတ်ကောင်း။ အာဏာပနန္တိ- အာဏာပနံ ဟူသည်ကား၊ ဝစီဝိညတ္တိသဟိတာယ- ဝစီဝိညတ်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ စေတနာယ- စေတနာဖြင့်၊ အဓိပ္ပေတတ္ထသာဓနံ- အလိုရှိအပ်သော အကျိုးကို ပြီးစေခြင်းတည်း။ တေနေဝ- ထိုဝစီဝိညတ် ပါဝင်ရခြင်းကြောင့်ပင်၊ “သာဝေတုကာမော န သာဝေတီ”တိ- “သာဝေတုကာမော နသာဝေတီ” (အပစ္စက္ခာတာ ဟောတိ သိက္ခာ)ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တံ- (သိက္ခာချခန်း၌) ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ အာဏတ္တိနိယာမကာတိ- အာဏတ္တိနိယာမကာ ဟူသည်ကား၊ အာဏတ္တိကပ္ပယောဂသာဓိကာ- စေခိုင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော သတ်မှုဟူသော လုံ့လပယောဂကို ပြီးစီးထမြောက်အောင်မြင် စေတတ်သော အကြောင်းတရားတို့တည်း (စေခိုင်းမှု အထမြောက်ကြောင်း တရားတို့တည်း)။ ဟိ- မှန်၏။ ဧတေသု- ဤဝတ္ထု ကာလစသော ခြောက်ပါးကုန်သော တရားတို့ကို၊ အဝိရဇ္ဈိတေသု ဧဝ- မချွတ်လွှဲစေအပ်ကုန်သော်သာလျှင်၊ အာဏတ္တိပယောဂေါ- စေခိုင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော လုံ့လပယောဂသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အညထာ- ဤခြောက်ပါးမှ တစ်ပါးသော အပြားအားဖြင့် န ဟောတိ- မဖြစ်။ ရူပပဟာရောတိ ဧတ္ထ- ရူပပဟာရော ဟူသော ဤပါဌ၌၊

ဂါထာအနက်။ ။ ယော- အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဒုဋ္ဌစိတ္တော- ဒေါသသည် ဖျက်စီးအပ်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ “မံ- ငါ့ကို၊ အလာဘေန- မရခြင်းကြောင့်၊ သော ဣတ္ထိ- ဤကောင်မသည်၊ မရတု- သေစမ်းပစေ၊” ဣတိ မနသိကရိတွာ- ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ သမိပဂေါ- မိန်းမအနီးသို့ ချဉ်းကပ်လျက်၊ သစေ ယာတိ- အကယ်၍ သွားအံ့။ (ဣတ္ထိယာ- မိန်းမသည်၊ မတာယ- လိုချင်သော အဆင်းကိုမရ၍ သေလတ်သော်)၊ သော- ထိုရဟန်းသည်၊ ဣတ္ထိမာရကော- မိန်းမကို သေစေသူ (မိန်းမကိုသတ်သူ)သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ယော- အကြင်ရဟန်းသည်၊ ဇာနန္ဒောပိ- သေမည်သိပါလျက်လည်း၊
ဘိက္ခုတ္ထာယ- မနေသာလှမ်းကြ ဖွေရှာပန်းရ ဆွမ်းကိစ္စအကျိုးငှာ၊ ဣတ္ထိသမိပံ-
မိန်းမအနီးသို့၊ သစေ ယာတိ- အကယ်၍ ကြွသွားရအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့
ကြွသွားရသည် ဖြစ်လတ်သော်၊ သော- ထိုဆွမ်းခံထွက်သော ရဟန်းသည်၊
မာရကော- မိန်းမကို သတ်သူသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ဟိ- မှန်၏၊ ဝါ- ချဲ့ဦးအံ့၊
သော- ထိုရဟန်းသည်၊ တဿာ- ထိုမိန်းမ၏၊ မရဏေန- သေခြင်းဖြင့်၊
အနတ္ထိကော- အလိုမရှိသူသည်၊ ဥပေက္ခကော- လျစ်လျူရှုသူသည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏။

စ- ဆက်ဦးအံ့၊ မေ- ငါနှင့်၊ ဝိယောဂေန- ကွေကွင်းရခြင်းကြောင့်၊^၁ မေ-
ငါ၏၊ ဇာယာ စ- ဇနီးမယားသည် လည်းကောင်း၊ ဇနနီ စ- ကျေးဇူးရှင်
မွေးမိခင်သည်လည်းကောင်း၊ န ဇီဝတိ- အသက်မရှင်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဇာနံ
ဇာနန္ဒော- သိလျက်၊ ဝိယုဉ္ဇန္တော- မယှဉ်လွဲစွာ ခွဲခွါသော၊ တဒတ္ထိကော- ထို
သေခြင်းဖြင့် အလိုရှိသော၊ သော- ထိုရဟန်းသည်၊ မာရကော- မိန်းမသတ်သူသည်၊
ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ယော- အကြင် ရဟန်းသည်၊ ဇာနံ ဇာနန္ဒော- သေမည်သိပါလျက်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒိ
နိမိတ္တံ- ရှင်ရဟန်းပြုလိုခြင်း အစရှိသော အကြောင်းကြောင့် စေ ယာတိ- အကယ်၍
ထွက်သွားအံ့။ ဧဝံ ဂတေ- ဤသို့ ထွက်သွားလတ်သော်၊ သော- ထိုရဟန်းသည်၊
မာရကော- သတ်သူသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ဟိ- မှန်၏၊ သော- ထိုရဟန်းသည်၊
တဿာ- ထိုမိန်းမ၏၊ မရဏေန- သေဆုံးခြင်းဖြင့်၊ အနတ္ထိကော- အလိုမရှိ
သူတည်း။ ဥပေက္ခကော- လျစ်လျူရှုသူတည်း၊ [ကြိယာမသတ်၊ တုလျတ်၊
လိင်္ဂိတ်မြို့မှတ်ပါ]။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ဂဏ္ဍိပုဒ်၌ ရေးအပ်ပြီ။

ဟာရကသဒ္ဓဿ- ဟာရကသဒ္ဓါ၏၊ ဘေဒတော- ကတ္တုသာဓန ကမ္မသာဓန
အပြားအားဖြင့်၊ အတ္ထံ- အနက်ကို၊ ဝိတ္တာရေတွာ- အကျယ်ချဲ့ပြီး၍၊ ဥဘယမ္ပိ-

၁။ မေ ၌ ‘သဟာဒိယောဂေ စ’ သုတ်ဖြင့် သဟာဒိယောဂအနက် တတိယာ
ဧကဝုဓ် နာဝိဘတ်သက်၊ ဝိနာဟော ဝိယောဂအယှဉ်။

ကတ္တုဟာရက ကမ္မဟာရက နှစ်ပါးစုံသည်လည်း၊ ဧကမေဝ- (ဟောနက် အဘိဓေယျ အရကောက်အားဖြင့်) တစ်မျိုးတည်းသာလျှင်တည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿေတုံ- ပြခြင်းငှာ၊ “သတ္တဉ္စ တံ ဟာရကဉ္စ”တိ အာဒိ- သတ္တဉ္စ တံ ဟာရကဉ္စ စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ သာဟတ္ထိကာဒိသု- သာဟတ္ထိက အစရှိကုန်သော၊ ပယောဂေသု- ခြောက်ပါးကုန်သော ပါဏာတိပါတပယောဂတို့တွင်၊ ဧတေန- ဤသတ္တဟာရကံ ဝါဿ ပရိယေသေယျပါဌ်ဖြင့်၊ ထာဝရပုယောဂံ- ထာဝရ ပယောဂကို၊ ဒဿေတိ- ပြ၏။ “ဣတိ စိတ္တမနော”တိ ဧတ္ထ- ဣတိ စိတ္တမနော ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ (ဣတိ စိတ္တော- ဤသေခြင်း၌ စိတ်ရှိသည်၊ ဣတိ မနော- ဤ သေခြင်း၌ စိတ်ရှိသည်)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ ဥဒ္ဓရိတွာပိ- ထုတ်ဆောင် ၍လည်း၊ ဣတိသဒ္ဓဿ- ဣတိသဒ္ဓါ၏၊ အတ္ထော- အနက်ကို၊ န ဝုတ္တော- ဟောတော်မမူအပ်။ ကိဉ္စာပိ န ဝုတ္တော- အကယ်၍ကား ဟောတော်မမူအပ်ပါပေ။ ပန တထာပိ- ထိုသို့ပင် ဟောတော်မမူအပ်ပါသော်လည်း၊ အဓိကာရဝသေန- လိုက်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အာဂတံ- လာသော၊ ဣတိသဒ္ဓံ- ဣတိသဒ္ဓါကို၊ ယောဇေတွာ- ယှဉ်စေ၍၊ ဝုတ္တော- အဋ္ဌကထာ၌ဆိုအပ်ပြီ။^၁

ဣတိ စိတ္တသင်္ကပ္ပေါတိ ဧတ္ထ- ဣတိ စိတ္တသင်္ကပ္ပေါ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ “မရဏသညီ မရဏစေတနော မရဏာဓိပ္ပာယော”တိ- “မရဏသညီ မရဏစေတနော မရဏာဓိပ္ပာယော” ဟူ၍၊^၂ ဝုတ္တတ္တာ- ဘုရားဟောတော်မူအပ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မရဏယေဝ- သေခြင်းကိုသာ (သေခြင်း သေစေလိုခြင်းနှင့် စပ်သော သညာ၊ စေတနာ၊ ဝိတက်ကိုသာ)၊ ဝက္ခတိ- ဟောတော်မူပေ၏၊ ဣတိ-

၁။ ဣတိသဒ္ဓါကို စိတ္တသင်္ကပ္ပေါတိုင်အောင် ပုဒ်တိုင်းသို့ လိုက်စေရမည် ဟူလို၊ ဤ၌ ဣတိသဒ္ဓါသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော သေခြင်းကို ညွှန်ပြသော နိဒဿန အနက် ရှိ၏။ စိတ္တသဒ္ဓါသည် စိတ်၊ ဆန်းကြယ်ခြင်း၊ ပန်းချီဆေးရေးရုပ် စသော အနက်များကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ စိတ်ကိုသာ ယူစေလို၍ မနကို တွဲဖက်ပြရသည်။ (ဘာဋီ-၄၇)။

၂။ ဝိ၊ ၁။ ၉၃။

ဤသို့၊ ဝေဒိတဗွာ- သိထိုက်၏။^၁ ဝုတ္တနယေနာတိ- ဝုတ္တနယေန ဟူသည်ကား၊
 ဆပ္ပယောဂဝသေန- ခြောက်ပါးသော ပယောဂ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ သာဟတ္ထိက
 နိဿဂ္ဂိယပ္ပယောဂေသု- သာဟတ္ထိကပယောဂ နိဿဂ္ဂိယပယောဂတို့တွင်၊
 သတ္တမာယ- ခုနစ်ခုမြောက်သော၊ သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာယ- ပြီးဆုံးစေသော
 စေတနာနှင့်၊ သဟ- တကွ၊ ဥပ္ပန္နကာယဝိညတ္တိယာ- ဖြစ်ပေါ်သော ကာယဝိညတ်၏၊
 သာဟတ္ထိကတာ- သာဟတ္ထိကပယောဂ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗွာ- သိထိုက်၏။^၂
 အာဏတ္ထိကေ ပန- အာဏတ္ထိကပယောဂ၌ကား၊ သတ္တဟိပိ- ခုနစ်ပါးလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော၊ စေတနာဟိ- ဇောစေတနာတို့နှင့်၊ သဟ- တကွ၊ ဝစီဝိညတ္တိ
 သမ္ဘဝတော- ဝစီဝိညတ်၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့်၊ သတ္တ သတ္တသဒ္ဓါ- ခုနစ်ပါး
 ခုနစ်ပါးကုန်သော အသံ(သဒ္ဓါ)တို့သည်၊ ဧကတော- တပေါင်းတည်းအားဖြင့်၊
 ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ဧကေကက္ခရာဘာဝံ- တစ်ခုစီတစ်ခုစီသော အက္ခရာ ၏ အဖြစ်သို့၊
 ဂန္ဓာ-ရောက်သွားကုန်၍၊ ယတ္ထကေဟိ- အကြင်မျှလောက်ကုန်သော၊ (နှာ-၄၄)
 အက္ခရေဟိ- အက္ခရာတို့ဖြင့်၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ အဓိပ္ပါယ်- အလိုကို၊ ဝိညာပေန္တိ-
 သိစေကုန်၏။ တဒဝသာနက္ခရသမုဋ္ဌာပိကာယ- (သူတစ်ပါးက မိမိအလိုဆန္ဒကို
 သိစွမ်းနိုင်သော) ထိုအဆုံးဖြစ်သော အက္ခရာကို ဖြစ်စေသော၊ သတ္တမစေတနာယ-
 ခုနစ်ခုမြောက်သော ဇောစေတနာနှင့်၊ သဟဇာတဝစီဝိညတ္တိယာ- တကွဖြစ်သော
 ဝစီဝိညတ်၏၊ အာဏတ္ထိကတာ- အာဏတ္ထိကပယောဂ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗွာ-
 သိထိုက်ကုန်၏။

တတိယပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ဤစကားရပ်ဖြင့် ဣတိ စိတ္တမနောမုလိက်လာ သော ဣတိသဒ္ဓါ၏
 သေခြင်းအနက် ညွှန်းသည်ကိုလည်းကောင်း၊ တွဲဖက် စိတ္တသင်္ကပ္ပသဒ္ဓါ
 သည်လည်း သေခြင်းနှင့်စပ်သော စိတ္တသင်္ကပ္ပဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း
 သိစေပါသည်။

၂။ သာဟတ္ထိကအရ- သတ္တမဇောစေတနာနှင့်တကွသော ကာယဝိညတ်၊
 အာဏတ္ထိကအရ- သတ္တမဇောစေတနာနှင့်တကွသော ဝစီဝိညတ်ကို
 ကောက်။

၄။ စတုတ္ထပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ

“ဣတိ ဇာနာမိ၊ ဣတိ ပဿာမိ”တိ- “ဣတိ ဇာနာမိ၊ ဣတိ ပဿာမိ” ဟူသော၊ ပဒေ- ဘုရားဟောပုဒ်၌၊ ကထံ- အဘယ်သို့ပါနည်း၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ မေးငြားအံ့။ (တဿ- ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပရိဟာရံ- အဖြေကို၊ ဝိဿဇ္ဇန္တော- ရှင်းလင်း ဖြေကြားလိုသော၊ အာစရိယော- အဋ္ဌကထာဆရာသည်)။ “ဣတိ ဇာနာမိ”တိ အာဒိ- “ဣတိ ဇာနာမိ” အစချီသော စကားရပ်ကို၊ အာဟ- အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ပြီ။ (သိက္ခာပဒဿ- စတုတ္ထပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏၊ ပဉ္စင်သု- အာပတ်သင့် ရောက်ကြောင်း အင်္ဂါငါးပါးတို့တွင်)၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊ “ပါပိစ္ဆတာယာ”တိ- “ပါပိစ္ဆတာယ” ဟူ၍၊ ဝစနတော- မိန့်ဆိုခြင်းကြောင့်၊ မန္တတ္တာ- နည်းသော ပညာ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (မန္တောတိ မန္တပညော၊ အပညသေဝေတံ နာမံ၊ ဒီဌ၊ ၁၊ ၁၀၈။) မောမ္မဟတ္တာ- အလွန်တွေဝေသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမုဒါစရန္တဿ- ပြောကြားမိသော ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒီပိတံ- ပြအပ်ပြီ။

ဣဓေဝ သင်္ဂဟန္တိ ဣမိနာ- ဣဓေဝ သင်္ဂဟံ ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာ ပါဌ်ဖြင့်၊^၁ “အဟံ- ငါသည်၊ အတိတကာလေ- အတိတ်ဘဝကာလတုန်းက၊^၂ (အတိတတ္ထ ဘာဝေ၊ ဝဇီရ-၁၇၂၊) သောတာပန္နော- သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အမှိ- ဖြစ်ပါ၏။” ဣတိ- ဤသို့ ဝဒန္တော- ပြောဆိုသော ရဟန်းသည်၊ ပရိယာယေန-

၁။ အမှာ။ ။ဣဓေဝ သင်္ဂဟံ ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၏နောက်၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ နှင့် မသက်ဆိုင်သော သံဝဏ္ဏနာစကားတွေ အကြားခံလျက်ရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကို နောက်တွင် သံဝဏ္ဏနာနှင့်တွဲစပ်လိုက်သည်။ ထို့၌လည်း ‘ဣဓေဝ သင်္ဂဟံ’ စကားရပ်သည် ‘ပစ္စုပ္ပန္နမေဝ ဝုတ္တံ’ စကားရပ်နှင့် မဟပ်မိဘဲရှိနေပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝေဒိတဗ္ဗံ ကြိယာ ထည့်သည်။

၂။ အတိတကာလေ။ ။အတိတ်ဘဝကို ရည်ညွှန်းမှုသည် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် မဟုတ်သောကြောင့် ပါရာဇိကမကျ။ ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်ဟု ဆရာတို့ ဆိုကြ၏။

ပရိယာယ် အားဖြင့်၊ ဝဒတိ- ပြောဆို၏။ “ယော တေ ဝိဟာရေ ဝသတိ၊ သော ဘိက္ခု အရဟာ”တိ အာဒိသု ဝိယ- “ယော တေ ။ပ။ အရဟာ”စသည်တို့၌ကဲ့သို့၊ သိက္ခာပဒေပိ- စတုတ္ထပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ “ဣတိ ဇာနာမိ”တိ- “ဣတိ ဇာနာမိ”ဟူ၍၊ ပစ္စုပ္ပန္နမေဝ- ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာလျှင်၊ ဝုတ္တံ- (တိုက်ရိုက်မဟုတ်ဘဲ ဂမ္ပမာန်အားဖြင့်၊) ဟောတော်မူအပ်သည်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

စတုတ္ထ ပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(စတုဝိသတိတိ ဧတ္ထ)- စတုဝိသတိဟူသော ဤပါဌ၌၊ မာတုဃာတက ပိတုဃာတကအရဟန္တဃာတကာ- အမေကိုသတ်သူ အဖေကိုသတ်သူ ရဟန္တာကို သတ်ကုန်သူတို့သည်၊ တတိယပါရာဇိကံ- တတိယပါရာဇိကသို့၊ အာပန္နာ- ရောက်ကုန်၏။ (အကျုံးဝင်ကုန်၏)၊ ဘိက္ခုနီဒူသကော- ဘိက္ခုနီမကို ဖျက်ဆီးသော ရဟန်းသည်လည်းကောင်း၊ လမ္ဗိအာဒယော- လမ္ဗိအစရှိကုန်သော၊ စတ္တာရော စ- လေးပါးကုန်သော ရဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဌမပါရာဇိကံ- ပဌမ ပါရာဇိကသို့၊ အာပန္နာ ဧဝ- ရောက်ကုန် (အကျုံးဝင်ကုန်)သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ကတ္တာ- ပြုလတ်သော်၊ ဝါ- ဣတိ ကတ္တာ ဣမိနာ ကာရဏေန- ဤအကြောင်းကြောင့်၊ စတုဝိသတိ- နှစ်ဆယ့်လေးပါးကုန်သော ပါရာဇိကတို့သည်၊ ကုတော အတ္ထိ- အဘယ်မှာ ရှိပါအံ့နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ စောဒေယျ- အကယ် ၍ စောဒနာငြားအံ့။ စတုဝိသတိ- နှစ်ဆယ့်လေးပါးကုန်သော ပါရာဇိကတို့သည်၊ နတ္ထိ- မရှိကုန်သည်ကား၊ န- မဟုတ်ကုန်၊ အတ္ထိ ဧဝ- ရှိကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ တုယံ- အသင်၏၊ အဓိပ္ပါယာဇာနနတော- အလို (အဓိပ္ပါယ်)ကို မသိနားမလည်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ မာတုဃာတကာ ဒယော- အမေသတ်သူ အစရှိကုန်သော၊ စတ္တာရော- လေးယောက်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ ဣဓ- ဤပါရာဇိကအရာ၌၊ အနုပသမ္ပန္နာ ဧဝ- ရဟန်းတော်မဟုတ် ကုန်သော လူပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူ၍သာလျှင်၊ အဓိပ္ပေတာ- အလိုရှိအပ်ကုန်၏။ လမ္ဗိအာဒယော- လမ္ဗိအစရှိကုန်သော၊ စတ္တာရော- လေးဦးတို့ကို၊ ပဌမ

၁။ ယော တေ။ ။ဤစကားသည် အတ္တပရာမသန မိမိကို သုံးသပ်သော အဟံ မပါသောကြောင့် ထုလွှစွည်းအာပတ်သာ သင့်၏။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ-၁၇၂။

ပါရာဇိကေန- ပဌမပါရာဇိကဖြင့်၊ ကိဉ္ဇာပိ သင်္ဂဟိတာ- အကယ်၍ကား သိမ်းယူ
အပ်ပါပေကုန်၏။ ပန တထာပိ- ထိုသို့ပင် သိမ်းယူအပ်ပါကုန်သော်လည်း၊ ယသ္မာ-
အကြွင့်ကြောင့်၊ ဧကေန- တစ်ခုသော၊ ပရိယာယေန- သွယ်ဝိုက်သော ပရိယာယ်
အားဖြင့်၊ မေထုနဓမ္မံ- မေထုန်အကျင့်ကို၊^၁ ပဋိသေဝိနော- မှီဝဲကုန်သူတို့သည်၊
ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဝိသုံ- သီးခြား၊ ဝုတ္တာ- ဆိုအပ်ကုန်၏။

န လဘတိ ဘိက္ခုဟီတိ ဧတ္ထ- န လဘတိ ဘိက္ခုဟီ ဟူသော ဤပါဌ၌၊
“ဥပေါသထာဒိဘေဒံ သံဝါသ”န္တိ- “ဥပေါသထာဒိဘေဒံ သံဝါသံ”ဟူ၍၊ ဧတ္ထကံ-
ဤမျှလောက်ကို သာ၊ ဝုတ္တံ - ကင်္ဂါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌) ဆို အပ်ပြီ။
ဝိနယဋ္ဌကထာယံ- ပါရာဇိကဏ်ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌၊ “ဥပေါသထပွဝါရဏာ-
ပါတိမောက္ခဒွေသသံဃကမ္မပွဘေဒ”န္တိ- “ဥပေါသထပွဝါရဏာပါတိမောက္ခဒွေသ
သံဃကမ္မပွဘေဒံ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- အကျယ်မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ပါဠိယံ- ပါရာဇိကဏ်
ပါဠိတော်၌၊ “သံဝါသော နာမ ဧကကမ္မံ ဧကုဒ္ဒေသော သမသိက္ခတာ”တိ-
“သံဝါသော နာမ ။ပ။ သမသိက္ခတာ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဘုရားမိန့်ကြားတော်မူအပ်ပြီ။
တိဝိဓေနာပိ- (ဤ)သုံးပါးသော အပြားအားဖြင့်လည်း၊ သံဃကမ္မံ- သံဃကံကို၊
ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ပဋိက္ခိတ္တံ- ပယ်မြစ်အပ်ပြီ။
“န ဘိက္ခဝေ ဂဟဋ္ဌေန နိသိန္နပရိသာယ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗ”န္တိ- “န ဘိက္ခဝေ
ဂဟဋ္ဌေန နိသိန္နပရိသာယ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗ”စသော တားမြစ်ချက်သည်၊
ပါတိမောက္ခပွဝါရဏာသု ဧဝ- ပါတိမောက်ကံ ပဝါရဏာကံတို့၌သာလျှင်၊
အာဂတံ- လာ၏။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ အညေသု- အခြားကုန်သော၊ ဧဝရူပေသု-
ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ ဌာနေသု- နေရာတို့၌၊ သေသံ- ပါတိမောက် ပဝါရဏာ
မှ ကြွင်းသော၊ ကမ္မံ- ကံကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ ပဋိက္ခေပေါ- တားမြစ်တော်မူချက်
သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ၊ အာစရိယာပိ- ဆရာတို့သည်လည်း၊ “သေသံ- ကြွင်းသော၊
ကမ္မံ- ကံကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ အာပတ္တိ- အာပတ်သည်၊ နတ္ထိ-
မရှိ” ဣတိ- ဤသို့ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ “အန္တိမဝတ္ထံ- အန္တိမဝတ္ထုသို့ အဇ္ဈာပန္နံ-

၁။ မိထုနဿ ဇနဒ္ဒယဿ ဣဒံ- မေထုနအရ နှစ်ဦးမှီဝဲခြင်းသည် နိပုရိယာယ
မေထုန်၊ တစ်ဦးတည်းသော မှီဝဲခြင်းသည် ပရိယာယမေထုန်။

သင့်ရောက်သော ပါရာဇိကရဟန်းကို၊ အမူလကေန- အခြေအမြစ်မရှိသော၊ ပါရာဇိကေန- ပါရာဇိကအာပတ်ဖြင့်၊ စောဒေန္တဿ- စောဒနာသောရဟန်းအား၊ သံဃာဒိသေသော- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (နှာ-၄၅) သံဃာဒိသေသေန- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်ဖြင့်၊ စောဒေန္တဿ- စောဒနာသောရဟန်းအား၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။^၁ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဘိက္ခုနော ဝိယ- ရဟန်းအစစ်အားကဲ့သို့၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ အနုပသမ္ပန္နဿ ဝိယ- ရဟန်းမဟုတ်သော လူသာမဏေပုဂ္ဂိုလ်အားကဲ့သို့၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တေန- ထိုရဟန်းအတုနှင့်၊ သဟသေယျာ- တစ်မိုးတစ်ရံအတွင်း အတူအိပ်စက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ တဿ- ထိုရဟန်း အတု၏၊ ပဋိဂ္ဂဟဏဉ္စ- အကပ်ခံခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုဿ- ရဟန်းစစ်အား၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယာ- ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ “ယထာ ပုရေ တထာ ပစ္ဆာတိ- ယထာ ပုရေ တထာ ပစ္ဆာ ဟူသည်ကား၊ ‘ဧကကမ္မံ ဧကု ဒွေသော သမသိက္ခတာ’တိ- ‘ဧကကမ္မံ ဧကုဒွေသော သမသိက္ခတာ’ ဟူ၍၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝုတ္တသံဝါသဿ- ဟောတော်မူအပ်သော ပေါင်းသင်း နေထိုင်ခြင်း၏၊ အဘဗ္ဗတာမတ္တံ- မထိုက်သည်၏ အဖြစ်မျှလောက်ကိုသာ၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယာ- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏ (ဧကသိပ္ပံ ဂါရဝဗဟုမာနေန ဗဟုတ္တသမာရောပါ ဗဟုဝစနံ ဟောတိ၊ ရူ-၁၁၂)။ တံ- ထိုစကားကို၊ ဝိမံသိတဗ္ဗံ- စုံစမ်းထိုက်၏။

ဣဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ မယာ- ငါသည်၊ စတုန္နမ္ပိ- လေးပါးတို့နှင့်လည်း၊ သာဓာရဏံ- ဆက်ဆံသော၊ ပကိဏ္ဏကံ- အရောအပြွမ်းကို၊ ဝုစ္စတေ- ဆိုအပ်၏၊ ဝါ- ဆိုပေအံ့။ မေထုနဓမ္မံ- မေထုန်အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝန္တော- မှီဝဲသော၊ ယော- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပါရာဇိကော- ပါရာဇိကကျသူသည်၊ အသံဝါယော- ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်းခွင့်မရှိသူသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ ကောစိ-

တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ မေထုနဓမ္မ- ကို၊
 ပဋိသေဝန္တော- သော၊ ယော- သည်၊ ပါရာဇိကော- သည်၊ အသံဝါသော- သည်၊
 န ဟောတိ- မဖြစ်၊ ကောစိ- တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
 အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုသ္မိံ ဝါ- ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု၌သော်လည်းကောင်း၊ ထုလ္လစ္စယ
 ဝတ္ထုသ္မိံ ဝါ- ထုလ္လစ္စည်းဝတ္ထု၌သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိသေဝန္တော- မှီဝဲသော၊ ယော-
 အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပါရာဇိကော- ပါရာဇိကကျသူသည်၊ သံဝါသော- ရဟန်း
 ကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်းခွင့်ရှိသူသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်၊ ကောစိ- တစ်စုံ
 တစ်ယောက်သော၊ သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ အပဏ္ဏကပက္ခေ-
 ပဏ္ဏုက်မဟုတ်သော အဖို့၌၊ ဥပသမ္ပန္နော- ရဟန်းဖြစ်သော၊ ပဏ္ဏကပက္ခေ-
 ပဏ္ဏုက်ဖြစ်သော အဖို့၌၊ မေထုနဓမ္မ- မေထုန်အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝန္တော- သော၊
 ယော ပက္ခပဏ္ဏကော- အကြင် ပက္ခပဏ္ဏုက်သည်၊ ပါရာဇိကော- ပါရာဇိကကျ
 သူသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်၊ ကောစိ- တစ်စုံတစ်ယောက်သော၊ သော-
 ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ [၁။ ပုဂ္ဂိုလ်=ရဟန်း၊ ၂။ ပုဂ္ဂိုလ်=လူဝတ်ကြောင့်၊ ၃။
 ပုဂ္ဂိုလ်=မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိရဟန်း၊ ၄။ ပုဂ္ဂိုလ်=ရဟန်းမဟုတ်တော့သော ပဏ္ဏုက်တည်း။] သော-
 ထိုပဏ္ဏုက်ရဟန်းသည်၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သို့၊ နာပဇ္ဇတိ- မသင့်ရောက်၊ ဣတိ
 တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ပါရာဇိကော နာမ- ပါရာဇိကကျသူမည်သည်၊ န ဟောတိ-
 မဖြစ်။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဟိ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ အဘိက္ခယ-
 ရဟန်းမဖြစ်သူအား၊ အာပတ္တိ နာမ- အာပတ်မည်သည်၊ န အတ္ထိ- မရှိ၊ တသ္မာ-
 ထို့ကြောင့်တည်း။ သော- ထိုပဏ္ဏုက်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနာပတ္တိကတ္တာ- အာပတ်
 မသင့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အပဏ္ဏကပက္ခေ- ပဏ္ဏုက်မဟုတ်သော အဖို့၌၊
 အာဂတော- ရောက်လာသည်၊ သမာနော- ဖြစ်လတ်သော်၊ အသံဝါသော- ရဟန်း
 ကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်းခွင့်မရှိသူသည်၊ ဟောတိ ကိ- ဖြစ်ပါလေသလော၊ န
 ဟောတိ ကိ- မဖြစ်ပါလေသလော၊ ဣတိ- ဤကား၊ ပုစ္ဆာ- အမေးတည်း။
 အသံဝါသော- ပေါင်းသင်းခွင့် မရှိသူသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်ပါ၏။ ဟိ- မှန်၏။
 “အဘဗ္ဗော တေန သရီရဗန္ဓနေနာ”တိ- “အဘဗ္ဗော တေန သရီရဗန္ဓနေနာ” ဟူ၍၊”

ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ “ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝ သမာပန္နော
 ။ပ။ အသံဝါသော”တိ- “ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသာဇီဝ သမာပန္နော ။
 ပ။ အသံဝါသော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ယော- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဘိက္ခုဘာဝေန- ရဟန်း၏ အဖြစ်အားဖြင့်သာလျှင်၊
 မေထုနံ- မေထုန်ဟူသော၊ ဓမ္မံ- အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝတိ- မှီဝဲ၏၊ သော ဧဝ-
 ထိုရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် မှီဝဲသောသူသည်သာလျှင်၊ အဘဗ္ဗော- မထိုက်။ အယံ-
 ဤပဏ္ဍုက်သည်၊ အပါရာဇိကတ္တာ- ပါရာဇိကမကျသူ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 အသံဝါသော- ပေါင်းသင်းခွင့်မရှိသူသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်၊ ဣတိ စေ- ဤသို့
 ဆိုငြားအံ့၊ အသံဝါသော- ပေါင်းသင်းခွင့် မရှိသူသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်သည်ကား၊
 န- မဟုတ်ပါ။ (အသံဝါသော- ပေါင်းသင်းခွင့်မရှိသူသည်၊ ဟောတိယေဝ- ဖြစ်သည်
 သာလျှင်တည်း)။ “ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန သံယော ဉပေတဗ္ဗော”တိ-
 ဗျတ္တေန ။ပ။ ဉပေတဗ္ဗော-ဟူ၍၊ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ- ဟောတော်မူအပ်ရာ၌၊ ကမ္မဝိပတ္တိယာ-
 ကံပျက်ခြင်း၏၊ အသမ္ဘဝတော- မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊ အဘိက္ခုနာ- ရဟန်းမဟုတ်
 သူသည်၊ ကမ္မဝါစာယ- ကမ္မဝါစာကို၊ သာဝိတာယပိ- ကြားသိစေအပ်ပါ
 သော်လည်း၊ ကမ္မံ- ကံသည်၊ ရဟတိ ယထာ- ဖြစ်ထွန်း(အောင်မြင်)သကဲ့သို့၊
 (ရဟ-ဇနနေ၊တိ) ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ ဣဒံ သမ္ပဒံ- ဤပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-
 မှတ်ထိုက်၏။ တတြ- ထိုကံအောင်၏ ဟူရာ၌၊ အယံ- ဤဆိုအပ်လတံ့သည်ကား၊
 ဝိသေသော- ထူးခြားချက်တည်း။ ဥပသမ္ပန္နပုဗ္ဗော- ရှေး၌ ရဟန်းစစ်ဖြစ်ခဲ့သော
 ရဟန်းအတူသည်၊ ဧဝံ- ဤသို့သော ဗျတ္တ ပဋိဗလအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကမ္မဝါစံ-
 ကမ္မဝါစာကို၊ စေ သာဝေတိ- အကယ်၍ ကြားသိစေအံ့၊ သံယော စ-
 သံဃာသည်လည်း၊ တသ္မိ- ထိုရဟန်းအတူ၌၊ ဥပသမ္ပန္နသညီ ဧဝံ- ရဟန်းအစစ်ဟု
 အမှတ်သညာရှိသည်သာလျှင်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ဖြစ်အံ့၊ (ဧဝံ သတိ-
 ဤသို့ အင်္ဂါညီရွတ် ရဟန်းစစ်မှတ် နှစ်ရပ်အညီ ပြည့်စုံသည်ဖြစ်လတ်သော်)၊ ကမ္မံ-
 ကံသည်၊ ရဟတိ- ဖြစ်၏။ အညထာ- တစ်ပါး တစ်ခြားအားဖြင့်၊ ကမ္မံ- ကံသည်၊
 န ရဟတိ- မဖြစ်။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ နော- ငါတို့၏၊ ခန္တိ- အလိုတည်း၊ ဝါ-
 အယူအဆတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယော- ဆရာသည်၊ ဝဒတိ- မိန့်ဆို၏။

ဂဟဋ္ဌော ဝါ- လူဝတ်ကြောင်သည်လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိယော ဝါ- သာသနာ
မှတစ်ပါးသော အယူရှိသူသည်လည်းကောင်း၊ ပဏ္ဍကော ဝါ- ပဏ္ဍုက်သည်
လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝါစံ- ကမ္မဝါစာကို၊ သာဝေတိ- ကြားသိစေ၏ (ရွတ်ဖတ်၏)။
သံဃေန- သံဃာသည်၊ ကမ္မဝါစာ- ကမ္မဝါစာကို၊ ဝုတ္တာ- ရွတ်ဆိုအပ်သည်၊ န
ဟောတိ- မဖြစ်။ ဟိ- မှန်၏။ “သံဃော ဥပသမ္မာဒေယျ၊ သံဃော ဥပသမ္မာဒေတိ၊
ဥပသမ္မန္နော သံဃေနာ”တိ- “သံဃော ။ပ။ သံဃေန” ဟူ၍၊ ဝစနတော- ဟောမိန့်
တော်မူခြင်းကြောင့်၊ သံဃေန- ရဟန်းသံဃာသည်သာ၊ ကမ္မဝါစာယ- ကမ္မဝါစာကို၊
ဝတ္ထဗ္ဗတာယ- ရွတ်ဆိုအပ် ရွတ်ဆိုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သံဃ
ပရိယာပန္နေန- သံဃာ၌ အကျုံးဝင်သော၊ ဝါ- တစ်နည်းကား၊ သံဃပရိယာပန္န
သညိတေန- သံဃာ၌ အကျုံးဝင်သော ရဟန်းစစ်ဟု ထင်မှတ်အပ် (ထင်မှတ်
ခံရ)သော [ဤစကားဖြင့် ပါရာဇိကကျပြီးသော ရဟန်းအတုကိုပြသည်]၊ ဧကေန-
တစ်ပါးသော ရဟန်းသည်၊ ကမ္မဝါစာယ- ကမ္မဝါစာကို၊ ဝုတ္တာယ- ရွတ်ဆိုအပ်
လတ်သော်၊ သံဃေန- သံဃာသည်၊ ဝုတ္တာ- ရွတ်ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်
တော့၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ဂဟဋ္ဌတိတ္ထိယပဏ္ဍကာဒိသု-
လူဝတ်ကြောင် တိတ္ထိ ပဏ္ဍုက်အစရှိသည်တို့တွင်၊ အညတရေန- တစ်ဦးသည်၊
ကမ္မဝါစာယ- ကမ္မဝါစာကို၊ ဝုတ္တာယ- ဆိုအပ်လတ်သော်၊ သံဃေန- သံဃာသည်၊
ကမ္မဝါစာ- ကမ္မဝါစာကို၊ ဝုတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ သဗ္ဗကမ္မေသု-
အလုံးစုံကုန်သော ကံကြီးကံငယ်တို့၌၊ အယမေဝ ယုတ္တိ (အယံ ယုတ္တိ ဧဝ)- ဤ
အသင့်ယုတ္တိကိုသာလျှင်၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ- မှတ်ထိုက်၏။

တထာ- ထို့အတူ၊ မေထုနံ- မေထုန်ဟူသော၊ ဓမ္မံ- အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝန္တော-
မှီဝဲသော၊ ယော ကောစိ- အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊
နာသေတဗ္ဗော- ဖျက်ဆီးထိုက်၏၊ သော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ “ယော
ဘိက္ခုနီဒူသကော၊ အယံ နာသေတဗ္ဗော”တိ- “ယော ။ပ။ နာသေတဗ္ဗော” ဟူ၍၊
အတ္ထတော သမာနံ၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ သော-
ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ (နှာ-၄၆) အနုပသမ္မန္နောဝ- ရဟန်းမဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သာတည်း။

တေန ဧဝ- ထိုအသွင်ကိုဖျက် လူထွက်စေရမည် ရဟန်းတုဖြစ်ခြင်းကြောင့်သာလျှင်၊
 အညေသံ- အခြားကုန်သော ရဟန်းတို့ကို၊ သဟဿေယျာပတ္တိံ ဝါ- သဟဿေယျ
 အာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အညံ- အခြားသော၊ တာဒိသံ ဝါ- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော
 အာပတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဇနေတိ- ဖြစ်စေ၏။ တဿ- ထို ရဟန်းမဟုတ်သူကို၊
 ဩမသနေ စ- နှုတ်လှံထိုးခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏။ အဘိက္ခုနိယာ- ဘိက္ခုနီမမဟုတ်သော သိက္ခမာန် သာမဏေမအား၊
 မေထုနဓမ္မ- မေထုန်အကျင့်ကို၊ ပဋိသေဝန္တော- မှီဝဲသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န နာသေတဗ္ဗော-
 မဖျက်ဆီးထိုက်၊ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ “အန္တိမဝတ္ထံ အဇ္ဈာပန္နော ဘိက္ခဝေ
 အနုပသမ္ပန္နော န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော”တိ- “အန္တိမဝတ္ထံ ။ပ။ န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော”
 ဟူ၍၊ ပါဠိယာ- ဘုရားဟောပါဠိတော်၏၊ အဘာဝတော- မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။
 တေနေဝ- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ သော- ထိုပါရာဇိကကျပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
 ဥပသမ္ပန္နသဒ္ဓိ- ရဟန်းအခေါ်အဝေါ်သို့ ဂစ္ဆတိ- ရောက်သေး၏။ သဟဿေယျာပတ္တိံ
 အာဒိ- သဟဿေယျအာပတ် အစရှိသည်ကို၊ န ဇနေတိ- မဖြစ်စေ။ ကေဝလံ-
 သက်သက်၊ အသံဝါသော- ရဟန်းစစ်တို့နှင့် ပေါင်းသင်းခွင့်မရှိသူတည်း။ ဣတိ
 ကတွာ ဣမိနာ ကာရဏေန- ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ဂဏပူရကော- ဂိုဏ်းကို
 ပြည့်စေသော သူသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ဟိ- မှန်၏၊ ဧကကမ္မဇေယျသော-
 ပကတတ်ရဟန်းတို့ တပေါင်းတည်း ပြုထိုက်သောကံ တစ်ပေါင်းတည်း ရွတ်ပြု
 ထိုက်သော ပါတိမောက္ခဥဒ္ဓေသကို၊ သံဝါသောတိ- ပေါင်းသင်းခွင့်ဟူ၍၊ ဝုတ္တော-
 ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ သမသိက္ခတာပိ- လဇ္ဇီဟူသမျှတို့ အညီအမျှ (အတူတကွ)
 ကျင့်ထိုက်သော သိက္ခာကိုလည်း (တာပစ္စည်းသွတ္တံ)၊ သံဝါသော- ပေါင်းသင်းခွင့်
 ဟူ၍၊ ဝုတ္တော- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ ကတွာ ဣမိနာ ကာရဏေန-
 ဤအကြောင်းကြောင့်၊ သော- ထိုသံဝါသသည်၊ တေန- ထိုပါရာဇိကကျပြီးသော
 ရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ- အတူတကွ၊ နတ္ထိ- မရှိတော့၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-
 သိထိုက်၏။ ပန- အနွယ်ကား၊ ပဒသောဓမ္မာပတ္တိံ- ပဒသောဓမ္မအာပတ်ကို၊
 ဇနေတိ- ဖြစ်စေ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ကာရဏတ္ထာယာ- မအပ်သည်ကို ညွှန်ပြသော
 အကြောင်းပြချက်၏ အရိပ်(အကြောင်းအရိပ်အယောင်၊ အကြောင်း တု)ကို၊
 ဒိဿတိ- တွေ့မြင်အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ဘိက္ခုနိယာ-

ရဟန်းမနှင့်၊ သဒ္ဓိ- အတူတကွ၊ ဘိက္ခုသံဃဿ- ရဟန်းအပေါင်းအား၊
 ဧကကမ္မာဒိနော- ဧကကမ္မအစရှိသော၊ သံဝါသဿ- သံဝါသ၏၊ အဘာဝါ- မရှိ
 ခြင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီ- ရဟန်းမသည်၊ ဘိက္ခုဿ- ရဟန်း၏၊ အသံဝါသာ- သံဝါသ
 မရှိသူမသည်၊ ဟောတိ ယထာ- ဖြစ်သကဲ့သို့၊ တထာ- ထိုအတူ၊ ဘိက္ခု စ- ရဟန်း
 သည်လည်း၊ ဘိက္ခုနီယာ- ရဟန်းမ၏၊ အသံဝါသော- သံဝါသမရှိသူသည်၊
 ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ပဒသောဓမ္မာပတ္တိံ ပန- ပဒသောဓမ္မအာပတ်ကိုကာ၊ န ဇနေတိ-
 မဖြစ်စေ။ တထာ- ဘိက္ခုနီမအား မေထုန်မှီဝဲသော ရဟန်းနှင့် အလားတူ၊
 အန္တိမဝတ္ထု- အန္တိမဝတ္ထုကို၊ အဇ္ဈာပန္နော- လွန်ကျူးသော၊ ဧကဇ္ဈာပိ- အချို့သော
 ရဟန်းကိုလည်း၊ “ယော နာသေတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တော”တိ ဣမိနာ နိဒဿနေန-
 “ယော နာသေတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တော” ဟူသော ဤညွှန်ပြချက်ဖြင့်၊ သကာရဏတ္ထာယာ-
 မအပ်သော အကြောင်းရိပ်နှင့်တကွဖြစ်သော အရာသည်၊ အဇ္ဈပေက္ခိတာ-
 လျစ်လျူရှုနေသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဂဟဏံ- ယူရခြင်းသို့၊ န
 ဂစ္ဆတိ- မရောက်ပါ။ အပိ စ- သည်သာမကသေး၊ “ဥဘော နာသေတဗ္ဗော၊ ဒူသကော
 နာသေတဗ္ဗော”တိ- “ဥဘော နာသေတဗ္ဗော၊ ဒူသကော နာသေတဗ္ဗော”ဟူ၍၊^၁
 ဝစနတော စ- ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ “မေတ္တိယံ ဘိက္ခုနီ
 နာသေထာ”တိ- “မေတ္တိယံ ဘိက္ခုနီ နာသေထာ” ဟူ၍၊^၂ ဝစနတော စ- ဟောမိန့်
 တော်မူခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယော- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သံဃမဇ္ဈ- သံဃာ၏
 အလယ်သို့၊ ပဝိသိတွာ- ဝင်ပြီး၍၊ အနုဝိဇ္ဇကေန- မေးစိစစ်သော ရဟန်းသည်၊
 အနုဝိဇ္ဇိယမာနော- မေးစိစစ်အပ်လတ်သော် (မေးစိစစ်ခံရလတ်သော်)၊
 ပရာဇိတော- ရှုံးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ သောပိ- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း၊
 အနုပသမ္ပန္နော- ရဟန်းမဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။
 တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဩမသဝါဒပါစိတ္တိယံ- ဩမသဝါဒပါစိတ်အာပတ်ကို၊ န ဇနေတိ-
 မဖြစ်စေတော့၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။

အပိ စ- သည်သာ မကသေး၊ ဧတ္ထ- ဤ ပကိဏ္ဏကဉ္စ၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာတက
 စတုက္ကံ- သိက္ခာချပုံ ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗ- သိထိုက်၏။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ သိက္ခာ

ပစ္စက္ခာတကော- သိက္ခာချသော၊ န သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော- သိက္ခာ သာဇီဝသို့
 မရောက်သော၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ န သိက္ခာပစ္စက္ခာတကော-
 သိက္ခာလည်း မချသော၊ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော- သိက္ခာသာဇီဝသို့လည်း
 ရောက်သော၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ သိက္ခာပစ္စက္ခာတကော စေ-
 သိက္ခာလည်းချသော၊ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော စ- သိက္ခာ သာဇီဝသို့လည်း
 ရောက်သော၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ နေဝ သိက္ခာပစ္စက္ခာတကော-
 သိက္ခာချသည်လည်း မဟုတ်သော၊ န သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော- သိက္ခာသာဇီဝသို့
 ရောက်သည်လည်း မဟုတ်သော၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ တတ္ထိ-
 ထိုပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့တွင်၊ တတိယော- သုံးဦးမြောက်သော၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်ကို
 (ဝေဒိတဗ္ဗော၌ စပ်)၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာတကာ- သိက္ခာချသော၊ ဘိက္ခုနီ- ဘိက္ခုနီမ
 ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဟိ ယသ္မာ-
 အကြောင့်ကြောင့်၊ သာ- ထိုရဟန်းမသည်၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ လိဂီ- ဘိက္ခုနီ
 အသွင်ကို၊ န ပရိစ္ဆေတိ- မစွန့်။ တာဝ- ထိုမျှလောက်၊ ကာသာဝေသု- သင်္ကန်းတို့၌၊
 သဉ္ဇဿာဟာဝ- အားထုတ်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သည်သာလျှင်၊ သမာနာ- ဖြစ်လျက်၊
 သာမညာ- ရဟန်းမအဖြစ်မှ၊ စဝိတုကာမာ- ရွှေ့လျော့ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊
 ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊ သိက္ခံ- သိက္ခာကို၊ ပစ္စက္ခန္တိပိ- ချပါသော်လည်း၊ ဘိက္ခုနီ ဧဝ-
 ဘိက္ခုနီမသာလျှင်၊ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နာဝ- သိက္ခာသာဇီဝသို့ ရောက်သူသည်
 သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်တည်း။ ဟိ- သာဓကကာ၊
 ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ “နတ္ထိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနီယာ သိက္ခာပစ္စက္ခာန”န္တိ-
 “နတ္ထိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနီယာ သိက္ခာပစ္စက္ခာန” ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့် တော်မူအပ်ပြီ။
 ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ ကဒါ- အဘယ်ချိန်ခါ၌၊ သာ- ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ အဘိက္ခုနီ-
 ဘိက္ခုနီမ မဟုတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ- ဤကား အမေးတည်း။
 ယဒါ- အကြင်အခါ၌၊ သာ- ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ ဝိဗ္ဗန္တာတိ- လူထွက်သူမ ဟူ၍၊
 သဒီ- ခေါ်ဝေါ်ရခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ- ရောက်၏။ တဒါ- ထိုအခါ၌၊ သာ-
 ထိုဘိက္ခုနီသည်၊ အဘိက္ခုနီ- ရဟန်းမ မဟုတ်တော့သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။
 ဟိ- သာဓကကာ၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ “ယဒေဝ သာ ဝိဗ္ဗန္တာ၊ တဒေဝ

သာ အဘိက္ခုနီ”တိ- “ယဒေဝ ။ပ။ အဘိက္ခုနီ” ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တံ- မိန့်ကြားတော်မူ
 အပ်ပြီ။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ကိတ္တာဝတာ- အဘယ်မျှသော အတိုင်းအရှည်
 အားဖြင့်၊ ဝိဗ္ဗန္တာ- လူထွက်သူမသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သနည်း၊ ဣတိ ပုစ္ဆာ- ဤကား
 အမေးတည်း၊ (ယဒါ- အကြင်အခါ၌)၊ သာမညာ- ရဟန်းအဖြစ်မှ၊ စဝိတုကာမာ-
 ရွှေ့လျောခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ကာသာဝေသု- သင်္ကန်းတို့၌၊ အနာလယာ- အတွယ်
 အတာ မရှိတော့သည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ကာသာဝံ ဝါ- သင်္ကန်းကိုသော်လည်း၊
 အပနေတိ- ဖယ်ရှား၏။ နဂ္ဂါ ဝါ- အဝတ်မစီး အချည်းနှီးသော်လည်း၊ ဂစ္ဆတိ-
 သွား၏။ တိဏပဏ္ဏာဒိနာ ဝါ- မြက် သစ်ရွက် အစရှိသည်ဖြင့်သော်လည်း၊
 ပဋိစ္ဆာဒေတွာ- ဖူးလွှမ်း၍၊ ဂစ္ဆတိ- သွား၏။ (နှာ-၄၇) ကာသာဝံယေဝ ဝါ- သင်္ကန်း
 ကိုပင်သော်လည်း၊ ဂိဟိနိဝါသနာကာရေန- လူဝတ်ပုံ အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
 နိဝါသေတိ- ဝတ်၏။ သြဒါတံ- ဖြူသော၊ ဝတ္ထံ ဝါ- အဝတ်ကိုသော်လည်း၊
 နိဝါသေတိ- ဝတ်၏။ လိင်္ဂေနဝ ဝါ- မိမိဘိက္ခုနီအသွင်နှင့်သာလျှင်လည်း၊ သဒ္ဓိံ- တက္ခ
 တိတ္ထိယေသု- တိတ္ထိတို့၌၊ ပဝိသိတွာ- ဝင်၍၊ ကေသလုဉ္ဇနာဒိဝတံ- ထန်းသီးမှုတ်ဖြင့်
 ဆံပင်ကို နုတ်ခြင်း အစရှိသော အကျင့်ကို၊ သမာဒိယတိ- ဆောက်တည်၏။
 တိတ္ထိယလိင်္ဂံ ဝါ- တိတ္ထိအသွင်ကိုသော်လည်း၊ သမာဒိယတိ- ဆောက်တည်၏။
 တဒါ- ထိုအခါ၌၊ ဝိဗ္ဗန္တာ နာမ- လူထွက်သူမ(လူဖြစ်သူမ) မည်သည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏၊ တတ္ထ- ထိုဘိက္ခုနီ၏လူထွက်ပုံ(လူဖြစ်ပုံ) အခြင်းအရာတို့တွင်၊ ယာ- အကြင်
 ဘိက္ခုနီသည်၊ သလိင်္ဂံ- မိမိဘိက္ခုနီအသွင်၌၊ ဌိတာဝ- တည်လျက်သာလျှင်၊
 တိတ္ထိယဝတံ- တိတ္ထိတို့၏ အကျင့်ကို၊ သမာဒိယတိ- ဆောက်တည်၏။ သာ- ထို
 ဘိက္ခုနီသည်၊ တိတ္ထိယပက္ကန္တဘိက္ခု ဝိယ- တိတ္ထိဘောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့သော ရဟန်း
 ကဲ့သို့ ပုစ္ဆာ- နောက်အခါ၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇမ္ပိ- ရှင်အဖြစ်မျှကိုလည်း၊ န လဘတိ- မရ။ သေသာ-
 (ဤအသွင်မပြောင်း အယူသာ ပြောင်းသော ဘိက္ခုနီမမှ တစ်ပါး) ကြွင်းကျန်သော
 ဘိက္ခုနီမသည်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇမေဝ- ရှင်အဖြစ်မျှကိုသာလျှင်၊ လဘတိ- ရ၏။ ဥပသမ္ပဒံ-
 ရဟန်းမ အဖြစ်ကို န လဘတိ- မရတော့။ ပါဠိယံ- စူဠဝါ ပါဠိတော်၌၊ “ယာ ဘိက္ခဝေ
 ဘိက္ခုနီ သကာဝါသာ တိတ္ထာယတနံ သင်္ကန္တာ၊ သာ အာဂတာ န
 ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗာ”တိ- “ယာ ဘိက္ခဝေ ။ပ။ န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗာ” ဟူ၍၊^၂ ဝစနတော-

ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ ယာ- အကြင်ဘိက္ခုနီသည်၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ ဝိဗ္ဗမိတွာ- လူထွက်ပြီး၍၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ တိတ္ထာယတနံ- တိတ္ထိဘောင်သို့၊ သင်္ကန္တာ- ပြောင်းသွား၏။ သာ- ထိုသူမကို၊ အာဂတာ- လာသည်၊ သမာနာ- ဖြစ်လတ်သော်၊ ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗာ- ရဟန်းပြုထိုက်ပေ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အနုညာတံ ဝိယ- ခွင့်ပြုတော်မူသကဲ့သို့၊ ကိဉ္ဇာပိ ဒိဿတိ- အကယ်၍ကား တွေ့မြင်အပ် ပါပေ၏။ ပန တထာပိ- ထိုသို့ပင် တွေ့မြင်အပ်ပါသော်လည်း၊ သင်္ဂီတိ အာစရိယေဟိ- သင်္ဂီယနာတင် ထေရ်အရှင် ဆရာမြတ်တို့သည်၊ “စတုဝိသတိ ပါရာဇိကာနိ”တိ- “စတုဝိသတိ ပါရာဇိကာနိ” ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်မြွက်တော်မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သာ- ထိုသူမကို၊ ပန- နောက်တစ်ဖန်၊ န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗာ- ရဟန်းမဖြစ်စေထိုက်။ တသ္မာ ဧဝ- ထိုသို့ လူထွက်ပြီးသည့် နောက် တစ်ဖန်ပြန်လည်၍ ဘိက္ခုနီဝတ်ခွင့်မရှိသောကြောင့်သာလျှင်၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဘိက္ခုနီနံ- ဘိက္ခုနီတို့အား၊ သိက္ခာပစ္စက္ခာနံ- သိက္ခာချခြင်းကို၊ န အနုညာတံ- ခွင့်ပြုတော်မမူခဲ့ပြီ။ ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ တတ္ထ- ထိုပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုးတို့တွင်၊ စတုတ္ထော- လေးဦးမြောက်သော၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ အန္တိမဝတ္ထု- အန္တိမဝတ္ထုကို၊ အဇ္ဈာပန္နာ- လွန်ကျူးသော၊ ဘိက္ခုနီ ဧဝ- ဘိက္ခုနီ ဟူ၍သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ပဌမော- ရှေးဦးစွာသော၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ပက္ခပဏ္ဍကီပိ- ပက္ခပဏ္ဍုက်လည်း ဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနီ ဧဝ- ဘိက္ခုနီ ဟူ၍သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ဣမံ နယံ- ဤနည်းကို၊ စတုသုပိ- လေးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း၊ ယောဇေတွာ- ယှဉ်စေ (ယှဉ်စပ်)၍၊ ယထာရဟံ- ထိုက်သည် အားလျော်စွာ၊ ကထေတဗ္ဗံ- ပြောဆိုထိုက်၏။^၂

ပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။

၂။ စတုသုပိ ယောဇေတွာ။ ။ သိက္ခာမချကြသော ပကတိဘိက္ခုဘိက္ခုနီတို့သည် ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်တွင် ပါဝင်ကြသည်။ ပဌမပုဂ္ဂိုလ်ကား ပက္ခပဏ္ဍုက် ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီတည်း။ အန္တိမဝတ္ထုလွန်ကျူးသော ဘိက္ခုဘိက္ခုနီကား စတုတ္ထ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂါမပြည့်စုံဘဲ သိက္ခာချသော ဘိက္ခုသည် တတိယ ပုဂ္ဂိုလ်တွင် ပါဝင်ဖွယ်ရှိသည်။

သံဃာဒိသေသကဏ္ဍ

၁။ သုက္ကဓိသန္တိ သိက္ခာပဒေကန္တာ

(နှာ-၄၈) အညတြ သုပိနန္ဒာတံ- အညတြ သုပိနန္ဒာ ဟူသည်ကား၊ သွာယံ- ထို အိပ်မက်သည်၊ ဒုဗ္ဗလဝတ္ထုကတ္တာ- အားနည်းသော မှီရာဝတ္ထုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ စေတနာယ- အိပ်မက်၌ဖြစ်သော စေတနာ၏၊ ပဋိသန္တိ- ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို၊ အာကမ္မိတုံ- ဆွဲငင်ခြင်းငှာ၊ အသမတ္တာ- မစွမ်းနိုင်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဟိ- မှန်၏၊ သုပိနေ- အိပ်မက်၌၊ ဥပဋ္ဌိတံ- ထင်လာသော၊ နိမိတ္တံ- အာရုံနိမိတ်သည်၊ ဒုဗ္ဗလံ- အားနည်း၏။ ပဝတ္ထေ ပန- ပဝတ္တိအခါ၌ကား၊ အညေဟိ- အခြားကုန်သော၊ ကုသလာကုသလေဟိ- ကုသိုလ်အကုသိုလ် တို့သည်၊ ဥပတ္တမ္ဘိတာ- ထောက်ပံ့ကူညီအပ်သည်၊ ဟုတ္တာ- ဖြစ်သောကြောင့်၊ ဝိပါကံ- ပဝတ္တိအကျိုးကို၊ ဒေတိ- ပေး၏။ ဝိပါကံ- ပဝတ္တိအကျိုးကို၊ ကိဉ္ဇာပိ ဒေတိ- အကယ်၍ကား (အထောက်အပံ့ ရရှိက) ပေးပါပေ၏။ အထ ခေါ် တထာပိ- ထိုသို့ပင် ပေးပါသော်လည်း၊ သုပိနန္ဒစေတနာ- အိပ်မက်၌ဖြစ်သော စေတနာသည်၊ အဝိသယေ- မစောင့်စည်းနိုင်သော အရာ၌၊ ဥပ္ပန္နတ္တာ- ဖြစ်ရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဗ္ဗောဟာရိကာဝ- မခေါ်ဝေါ်လောက်သည် (မပြောပလောက်သည်)သာတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။”

ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတ္ထ- ဤသုပိနန္ဒာပါဌ်၌၊ “သုပိနေ ဥပဋ္ဌိတံ နိမိတ္တံ ဟိ ဒုဗ္ဗလ”န္တိ- “သုပိနေ ။ပ။ ဒုဗ္ဗလံ” ဟူ၍၊ ယံ- အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တံ- ထိုအာရုံနိမိတ်အားနည်း၏ဟူသော စကားသည်၊ အနေကန္တံ- ဧကန်မဟုတ်။

၁။ သွာယံ ဒုဗ္ဗလဝတ္ထုကတ္တာ စေတနာယ ပဋိသန္တိ အာကမ္မိတုံ အသမတ္တာ၊ ပဝတ္ထေ ပန အညေဟိ ကုသလာကုသလေဟိ ဥပတ္တမ္ဘိတာ ဝိပါကံ ဒေတိ၊ ကိဉ္ဇာပိ ဝိပါကံ ဒေတိ၊ အထ ခေါ် အဝိသယေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အဗ္ဗောဟာရိကာဝ သုပိနန္ဒစေတနာ၊ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၉)။ ဤစကားအရ လိခိတံဟု ဆိုရသော်လည်း ဂဏ္ဌိ(ဝဇီရဗုဒ္ဓိ)ဆရာ၏ ကိုယ်ပိုင်စကားများ မဟုတ်ကြပါ။ ထို့ကြောင့် ဝဇီရ-၁၇၈ ၌ အဋ္ဌကထာယံဟု ကျမ်းကိုးပြကာ ဖွင့်ပြသည်။

စ ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊ အတိတာနာဂတာရဗ္ဗဏာယ- အတိတ်အနာဂတ်လျှင်
 အာရုံရှိသော(အာရုံပြုသော) စိတ်၏လည်းကောင်း၊ ပညတ္တာရဗ္ဗဏာယ ဝါ-
 ပညတ်လျှင် အာရုံရှိသော စိတ်၏လည်းကောင်း၊ အဒုဗ္ဗလတ္တာ- အားမနည်း
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာရဗ္ဗဏဒုဗ္ဗလတာယ- အာရုံ၏အားနည်းသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ- စိတ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဒုဗ္ဗလာ- အားနည်းရသည်၊ န
 ဟောတိ- မဟုတ်။ တသွာ- ထိုသို့အာရုံအားနည်း၍ စိတ်အားနည်းသည် မဟုတ်
 (ဟဒယဝတ္ထုရုပ်အားနည်းသောကြောင့်သာ စိတ်အားနည်းရ)သောကြောင့်။
 ဒုဗ္ဗလဝတ္ထုကတ္တာတိ ဧတ္ထ- ဒုဗ္ဗလဝတ္ထုကတ္တာ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဒုဗ္ဗလဟဒယ
 ဝတ္ထုကတ္တာ- အားနည်းသော ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣတိ-
 ဤအနက်သည်ကား၊ နော- ငါတို့၏၊ တက္ကော- အကြံတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 အာစရိယော- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာဆရာသည်၊ အာဟ- မိန့်ဆိုခဲ့ပြီ။ အဝတ္ထုကတာယ၊
 အမှီဝတ္ထုခြောက်ပါးကင်းသော အာရုံလျှင် အာရုံရှိသော (အာရုံပြုသော) စိတ်၏
 အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဒုဗ္ဗလဘာဝေါ- အားနည်းသည်၏ အဖြစ်သည်၊ ယုဇ္ဇတိ-
 သင့်သည်သာ မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ စေ- ဤသို့ စောဒနာငြားအံ့။ အဝတ္ထုကာယ-
 မှီရာဝတ္ထုကင်းသော အာရုံတရားရှိသော၊ ဘာဝနာပဘဝါယ- ဘာဝနာ ဟူသော
 ဖြစ်ကြောင်းရှိသော အပ္ပနာစိတ်၏၊ အတိရေကဗလဝသမ္ဘဝတော- လွန်ကဲသော
 အားအစွမ်း၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ န ယုဇ္ဇတိ- မသင့်ပါ။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ ဘာဝနာ
 ဗလသမပ္ပိတံ- ဘာဝနာစွမ်းအားသည် သက်ရောက်(ပြည့်စုံ)အပ်သော၊ စိတ္တံ-
 စိတ်သည်၊ အရူပံ- ရုပ်ဝတ္ထုမဟုတ်သော နာမ်တရားသည်၊ သမာနမ္ပိ- ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း၊ အတိဘာရမ္ပိ- အလွန်ဝန်လေးသည်လည်းဖြစ်သော၊ ကရဇကာယံ-
 ခန္ဓာကိုယ်ကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ဧကစိတ္တက္ခဏေနော- တစ်ခုသော စိတ်ဖြစ်ချိန်ဖြင့်
 သာလျှင်၊ ဗြဟ္မလောကုမ္ပိ- ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့လည်း၊ ပါပေတွာ- ရောက်စေ၍၊ ဌပေတိ-
 ထား၏။ တပ္ပဋိဘာဂံ- ထိုအပ္ပနာစိတ်နှင့်တူသော၊ ကာမာဝစရစိတ္တံ- ကာမာဝစရ
 စိတ်သည်၊ အနပ္ပိတမ္ပိ- အပ္ပနာစိတ် မဟုတ်သော်လည်း၊ ကရဇကာယံ- ခန္ဓာကိုယ်ကို၊
 အာဏာသေ- ကောင်းကင်၌၊ လဃီနသမတ္ထံ- ပျံခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သည်ကို၊
 ကရောတိ- ပြု၏။ ပန- ဆက်ပါဦးအံ့၊ ဧတ္ထ- ဤဒုဗ္ဗလဝတ္ထုကတ္တာ စကားရပ်၌၊
 တံ အနုမာနကရဏံ- ထိုဉာဏ်ဖြင့် နှိုင်းချိန်မှန်းဆမှုကို ပြုခြင်းသည်၊ ကိ ပယောဇနံ-

အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း၊ ယေန- အကြင် နှိုင်းချိန်မှန်းဆမှုကို ပြုခြင်းအားဖြင့်၊
 စိတ္တဿေဝ- စိတ်အားသာလျှင်၊ အာနုဘာဝေါ- အာနုဘော်သည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ပညာယေယျ- ဉာဏ်၌ ထင်ရှားရာ၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်
 ကြောင့်နည်း၊ စိတ္တာနုဘာဝေန- စိတ်၏ အာနုဘော်ကြောင့်၊ ဌပနလဃီနာဒိ
 ကိရိယာဝိသေသနိဗ္ဗတ္တိဒဿနတော- ရပ်ခြင်း ခုန်ပျံခြင်း အစရှိသော အမှုအရာ
 အထူး၏ဖြစ်ခြင်းကို မြင်တွေ့ရခြင်းကြောင့်တည်း။ ပကတိစိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ ဝိယ-
 ရိုးရိုးစိတ္တဇရုပ်ကဲ့သို့ (ဝိသဒိဿပမာ)၊ အသံသဋ္ဌတ္တာ- ရောယှက်မှုကင်းခြင်းကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ နိက္ခမနတ္တာ စ- မိမိတည်ရာဌာနမှ ရွေ့လျောထွက်ခွါခြင်းကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ အာစရိယာ- ဆရာတို့သည်၊ သုက္ကဿ- သုက်၏၊ ဌာနံ- တည်ရာကို၊
 ဝတ္ထိသီသံ- စည်ပေါင်း(ဆီးအိမ်)၏ အဦးလည်းကောင်း၊ ကဋီ- ခါးအရပ်
 လည်းကောင်း၊ ကာယော- အလုံးစုံသော ကိုယ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 တိဓာ- သုံးပါးသော အပြားအားဖြင့်၊ ပကပ္ပေန္တိ- ကြံဆကြကုန်၏။ သပ္ပဝိသံ ဝိယ-
 မြေ၏ အဆိပ်ကဲ့သို့၊ တံ- ထိုသုက်သွေး၏ တည်ရာဌာနကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ- မှတ်ထိုက်၏။
 စ- ဆက်ဦးအံ့၊ ဝိသေ- မြေအဆိပ်၌၊ ဌာနနိယမော- တည်ရာအရပ်ကို ပိုင်းခြား
 မှတ်သားခြင်းသည်၊ န အတ္ထိ- မရှိပါချေ။ ကောဓဝသေန- အမျက်ဒေါသ၏
 အစွမ်းဖြင့်၊ ပဿန္တဿ- မလိုလားသော သတ္တဝါကို ကြည့်သော မြေအား၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏။ ဧဝံ- ဤအတူ၊ အဿ- ထိုသုက်၏၊ ဌာနနိယမော- တည်ရာဌာန သတ်မှတ်
 ချက်သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ ရာဂဝသေန- ရာဂ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဥပက္ကမန္တဿ-
 အင်္ဂါဇာတ်ကို လုံ့လပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ အယံ- ဤ
 သည်ကား၊ နော- ငါတို့၏၊ တက္ကော- အကြံတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယော-
 ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ ဆရာသည်၊ အာဟ- မိန့်ဆို၏။

“ဒကသောတံ အနောတိဇ္ဈေပီ”တိ- “ဒကသောတံ အနောတိဇ္ဈေပီ”
 ဟူသော၊ ဣဒံ- ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ စကားသည်၊ “ဒကသောတံ
 ဩတိဇ္ဈမတ္ထေ”တိ- “ဒကသောတံ ဩတိဇ္ဈမတ္ထေ” ဟူသော၊ လ္လမိနာ- ဤ
 ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ စကားနှင့်၊ ဝိရုဇ္ဈတိ- ဆန့်ကျင်နေ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ-

ဝဒေယျ- အကယ်ဆိုအံ့၊ တံ- ထိုအနက်ကို၊ ဒဿေတံ- ပြခြင်းငှာ၊ “ဌာနတော ပန စုတ”န္တိ အာဒိ- “ဌာနတော ပန စုတံ” အစရှိသည်ကို အာဟ- အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုပြီ။ [အာဟ၏ရှေ့၊ အာဒိတွေ့၊ ကျေလေ့ဒုတိယာ]။ တဿာ- ထိုစကား၏၊ အတ္ထော- အနက်တည်း၊ နိမိတ္တေ- အင်္ဂါဇာတ်နိမိတ်၌၊ ဥပက္ကမံ- လုံ့လကို၊ ကတ္တာ- ပြု၍၊ သုက္ကံ- သုက်ကို၊ ဌာနာ- တည်ရာမှ၊ စာဝေတွာ- ရွေ့စေ၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရဝသေန- နှလုံးမသာခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဒကသောတောရောဟဏံ- သုက်ရည်အလျင်၏ သက်ဆင်းခြင်းကို (ကျင်ငယ်ချောင်းသို့ သက်ဆင်းသည်ကို)၊ နိဝါရေတံ- တားမြစ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ- မတတ်ကောင်း။ တထာပိ- ထိုသို့ တားမြစ် ရန်မတတ်ကောင်းသည်ဖြစ်လျက်လည်း၊ အဓိဝါသာဓိပ္ပါယေန- ရပ်တန့်စေလို သဖြင့်၊ အဓိဝါသေတွာ- ရပ်တန့်စေ၍၊ အန္တရာ- အကြား၌၊ ဒကသောတတော- ကျင်ငယ်ရည် လမ်းကြောင်းမှ၊ ဥဒ္ဓံ- အထက်၌၊ နိဝါရေတံ- တားမြစ် ခြင်းငှာ၊ အသက္ကုဏေယျတာယ- မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ “ဗဟိ နိက္ခန္ဓေ ဝါ”တိ- “ဗဟိ နိက္ခန္ဓေ ဝါ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- အဋ္ဌကထာတို့၌ မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ကသ္မာ- အဘယ့် ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်သနည်း၊ ဟိ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊ ဌာနာ- မိမိတည်ရာမှ၊ စုတံ- ရွေ့လျောသော သုက်သည်၊ (နှာ-၄၉) အဝဿံ- မချွတ်ဧကန်၊ ဒကသောတံ- ကျင်ငယ်ချောင်းသို့၊ ဩတရတိ- သက်ဆင်းမြဲဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အဋ္ဌကထာယ- အဋ္ဌကထာ၏၊ အဓိပ္ပါယော- အလိုတည်း။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဥဘယံ- အဋ္ဌကထာ နှစ်ပါးစုံသည်၊ ဝါ- အဋ္ဌကထာနှင့် ဂဏ္ဍိပုဒ်အလို နှစ်ပါးစုံသည်၊ သမေတိ- ညီညွတ်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဂဟေတဗ္ဗော- ယူထိုက်၏။

ဧတ္ထ- ဤနေရာ၌၊ ဌာတွာ- ရပ်တန့်၍၊ စောဒကော- စောဒကသည်၊ စောဒနံ- စောဒနာကို၊ အာဟ- ဆိုပြီ။ ကိံ- အဘယ်သို့ ဆိုသနည်း၊ ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်၊ ဣမသ္မိ သိက္ခာပဒေ- ဤသုက္ကဝိဿဋ္ဌိသိက္ခာပုဒ်၌၊ “ယော ပန ဘိက္ခု”တိအာဒိနာ- “ယော ပန ဘိက္ခု” အစရှိသည်ဖြင့်၊ ကာရကော- ပြုလုပ်တတ်သော ကာရက

၁။ သဝတိ ဧတ္ထာတိ သောတော၊ ဒကဿ သောတော ဒကသောတောပြု။
ရေ၏ စီးထွက်ရာအပေါက်၊ လမ်းကြောင်း၊ ရေပေါက်ရေပြွန်၊ ကျင်ချောင်း၊
အင်္ဂါဇာတ်တစ်စိတ်တစ်ဒေသ။

ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န နိဒ္ဒိဋ္ဌော- မညွန်ပြအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာဟ- ဆိုပြီ။
 ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ စောဒကဿ- စောဒက၏၊ ပရိဟာရော- အဖြေကို၊ မယာ-
 ငါသည်၊ ဝုစ္စတေ- ဆိုအပ်၏၊ ဝါ- ဆိုပေအံ့။ တဿ- ထိုပဌမသံဃာဒိသိသိသိက္ခာ
 ပုဒ်၏၊ သာပေက္ခဘာဝဒဿနတ္ထံ- ငဲ့ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ
 လည်းကောင်း၊ [ဝဇီရ ၁၇၅-၌ သာပေက္ခဘာဝဟု ပက္ခာ၌ အာ ပိုလျက်
 ရှိသည်၊ မပိုသင့်ကြောင်းကို နိ ယော ၁၆-လာ ပဌမသံဃာဒိသိသိစကားအရ
 သိနိုင်ပါသည်]၊ အဓိပ္ပါယာပေက္ခာယ- လွတ်ခြင်း၌သာယာခြင်းဟု ဆိုအပ်သော
 အလိုကို ငဲ့စောင်းခြင်း၏၊ ဘာဝတော- ဖြစ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကာရကော-
 ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န နိဒ္ဒိဋ္ဌော- မညွန်ပြအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုစ္စတေ- ဆိုအပ်၏။
 ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ သာပေက္ခဘာဝေါ- ငဲ့စောင်းသည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်လေသနည်း။ ကဏ္ဍဝနာဒိအဓိပ္ပါယစေတနာဝသေန- ယားနာစသည်တို့၌
 အယားဖျောက်လိုသော စေတနာ၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ စေတေန္တဿ- စေ့ဆော်သော
 ရဟန်းအားလည်းကောင်း၊ ကဏ္ဍဝနာဒိဥပက္ကမေန- ယားနာစသည်တို့၌ လုံ့လပြု
 ခြင်းဖြင့်၊ ဥပက္ကမန္တဿ စ- လုံ့လပြုသော ရဟန်းအားလည်းကောင်း၊ မေထုနရာဂ-
 ဝသေန- မေထုန်မှီဝဲလိုသော ရာဂ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဥရုအာဒိသု- ပေါင် အစရှိ
 ကုန်သော၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုသု စ- ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုတို့၌လည်းကောင်း၊ ဝဏာဒိသု- အနာပေါက်
 အစရှိကုန်သော၊ ထုလ္လစ္စယဝတ္ထုသု စ- ထုလ္လစ္စည်းဝတ္ထုတို့၌လည်းကောင်း၊
 ဥပက္ကမန္တဿ စ- အားထုတ်သော ရဟန်းအားလည်းကောင်း၊ သုက္ကဝိသဌိယာ-
 သုက်လွတ်ခြင်းသည်၊ သတိပိ- ရှိပါသော်လည်း၊ သံဃာဒိသေသော- သံဃာဒိသိသိ
 အာပတ်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ “အနာပတ္တိ
 ဘိက္ခု န မောစနာဓိပ္ပါယဿာ”တိ- “အနာပတ္တိ ဘိက္ခု န မောစနာဓိပ္ပါယဿာ”
 ဟူ၍၊” ဝစနတော- ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်တည်း၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တဒတ္ထ
 ဒဿနတ္ထံ- ထိုသာပေက္ခ၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဣဓ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊
 ကာရကော- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ န နိဒ္ဒိဋ္ဌော- မညွန်ပြအပ်၊ အညထာ- သာပေက္ခ
 အဿာဒကိုပြသည်မှတစ်ပါး တစ်ခြားအားဖြင့်၊ “ယော ပန ဘိက္ခု သဉ္ဇေတနိကံ

သုက္ကဝိသဋ္ဌိ အာပဇ္ဇေယျ၊ သံဃာဒိသေသော”တိ- “ယော ပန ဘိက္ခု ။ပ။ သံဃာဒိသေသော” ဟူ၍၊ ကာရကေ- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ- ညွှန်ပြအပ်လတ်သော်၊ “စေတေတိ န ဥပက္ကမတိ မုစ္စတိ အနာပတ္တိ”တိ- “စေတေတိ ။ပ။ အနာပတ္တိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တဝစနဝိရောဓော- ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်၏။ တထာ- ထိုသို့အလားတူ၊ “သဉ္ဇေတနိကာယ သုက္ကဝိသဋ္ဌိယာ အညတြ သုပိနန္တာ သံဃာဒိသေသော”တိ- “သဉ္ဇေတနိကာယ ။ပ။ သံဃာဒိသေသော” ဟူ၍၊ ဘုဗ္ဗေ- သတ္တမိဝိဘတ်ကို၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌေပိ- ညွှန်ပြအပ်ပါသော်လည်း၊ သော ဧဝ ဝိရောဓော- ထိုဆိုပြီးသော ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တဒုဘယမ္ပိ- ထိုနှစ်ပါးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဝစနက္ကမံ- ကတ္တုကာရက သတ္တမိဝိဘတ်တို့ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းတည်းဟူသော သဒ္ဓါအစဉ်ကို၊ အဝတ္တာ- မဟောမိန့်မူ၍၊ “သဉ္ဇေတနိကာ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ အညတြ သုပိနန္တာ သံဃာဒိသေသော”တိ- “သဉ္ဇေတနိကာ ။ပ။ သံဃာဒိသေသော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တတ္ထ- ထိုသဉ္ဇေတနိကာ သုက္ကဝိသဋ္ဌိပုဒ်၌၊ နိမိတ္တတ္ထေ- နိမိတ်အနက်၌၊ ဘုဗ္ဗဝစနာဘာဝတော- သတ္တမိဝိဘတ် မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဟေတွတ္တနိယမော- ဟိတ်အနက်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းကို၊ န ကတော- မပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တသ္မိ- ထိုဟေတွတ္တနိယမကို၊ အကတေ- မပြုအပ်သည်ရှိသော်၊ သုပိနန္တာ- အိပ်မက်၌ သုက်လွတ်ခြင်းကို၊ အညတြ- ကြဉ်၍၊ သဉ္ဇေတနိကာ- လွတ်လိုသော စေတနာရှိသော၊ သုက္ကဝိသဋ္ဌိ- သုက်လွတ်ခြင်းသည်၊ ဥပက္ကမေ- လုံ့လသည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ သံဃာဒိသေသော- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်သင့်၏၊ ဣတိ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ ဥပက္ကမေ- လုံ့လသည်၊ အသတိ- မရှိလတ်သော် (မပါဝင်လတ်သော်)၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်၊ ဣတိ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ အယံ အတ္ထော- ဤအနက်ကို၊ ဒီပိတော- ပြဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

ဣမသ္မိ သိက္ခာပဒေ- ဤပဌမသံဃာဒိသိသ် သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒွေ အာပတ္တိ သဟဿာနိ- အာပတ်နှစ်ထောင်တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ကထံ- အဘယ်သို့

ဒွေ အာပတ္တိသဟဿာနိ- အာပတ်နှစ်ထောင်တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်သနည်း။^၁
 အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဟတ္တာဒိဘေဒေ- လက်စသည် အပြားရှိသော၊ အဇ္ဈတ္တရူပေ-
 အဇ္ဈတ္တရုပ်၌၊ ရာဂူပတ္တမ္ဘနဝသေန- ရာဂအထောက်အပံ့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊
 အင်္ဂါဇာတေ- အင်္ဂါဇာတ်သည်၊ ကမ္မနိယပ္ပတ္တေ- အမှု၌ခံခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော်၊
 အာရောဂျတ္တာယ- အနာရောဂါကင်း ကျန်းမာခြင်းအကျိုးငှာ၊ နီလံ- ညိုသော
 အဆင်းရှိသော သုက်ကို၊ မောစေန္တဿ- လွတ်စေသော ရဟန်းအား၊ ဧကာ-
 တစ်ချက်သော၊ အာပတ္တိ- အာပတ်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တရူပေ ဧဝ- အဇ္ဈတ္တရုပ်၌
 သာလျှင်၊ ရာဂူပတ္တမ္ဘေ- ရာဂသည် ထောက်ပံ့အပ်လတ်သော်၊ ပီတကာဒီနံ-
 အဝါရောင်အဆင်းရှိသောသုက် အစရှိသည်တို့ကို၊ မောစနဝသေန- လွတ်စေ
 ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ နဝ- ကိုးချက်သော အာပတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဒသ- ဆယ်ချက်ကုန်သော အာပတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ဧဝံ-
 ဤအတူ၊ “သုခတ္တာယာ”တိ အာဒီနံ- “သုခတ္တာယ” အစရှိကုန်သော၊ နဝန္တံ- ကိုးပါး
 ကုန်သော ရည်ရွယ်ချက်တို့၏၊ ဝသေန- အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣတိ-
 ဤသို့၊ ရာဂူပတ္တမ္ဘေ- ရာဂထောက်ပံ့အပ်သော်၊ အဇ္ဈတ္တရူပဝသေန- အဇ္ဈတ္တရုပ်၏
 အစွမ်းအားဖြင့်၊ သတံ- တစ်ရာသော အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဧဝမေဝံ-
 ဤအတူပင်၊ ဝစ္စပ္ပဿာဝဝါတဥစ္စာလိင်္ဂပါဏကဒဋ္ဌပတ္တမ္ဘေသု စ- ကျင်ကြီး
 ကျင်ငယ် လေ ဥစ္စာလိင်္ဂပိုးကိုက်ခြင်းတို့သည် ထောက်ပံ့အပ်ကုန်သည်တို့၌လည်း၊
 သတံ သတံ- တစ်ရာစီ တစ်ရာစီကို၊ ကတ္တာ- ပြု၍၊ သဗ္ဗံ- အလုံးစုံသည်၊ ပဉ္စသတံ-
 ငါးရာသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အဇ္ဈတ္တရူပေ- အဇ္ဈတ္တရုပ်၌၊ ပဉ္စသတံ- ငါးရာသည်၊

၁။ ပဌမသံဃာဒိသိသ် အာပတ်နှစ်ထောင် ရေတွက်ပုံ။ ။ နီလစသော သုက်
 ဆယ်မျိုးကိုတည်း၊ အာရောဂျစသော အကျိုးဆယ်ပါးနှင့် မြှောက်ပါ။
 (၁၀×၁၀=၁၀၀)ဖြစ်၏။ ယင်းတစ်ရာကို ရာဂူပတ္တမ္ဘ စသော ငါးပါးနှင့်
 ဆက်မြှောက်ပါ။ (၁၀၀×၅=၅၀၀) ဖြစ်၏။ ယင်းငါးရာကို အဇ္ဈတ္တရူပ
 စသော လေးပါးနှင့် မြှောက်ပါ။ (၅၀၀×၄=၂၀၀၀) ဖြစ်၏။ ညို ဖြူ နီ ရွှေ၊
 ရက်တက်ရေ၊ ဆီ ရေ နို့ ထောပတ်၊ နို့ဓိမ်းပမာ၊ ဆင်းတူစွာ၊ သုတ္တာ
 ဆယ်မျိုးမှတ်။ (၀ရဇိန်) သုက် ၁၀-မျိုးနှင့် အာရောဂျ စသော အကျိုး
 ၁၀ ပါးတို့ကို ပါရာဇိကဏ်-၁၅၈ ၌ရှုပါ။

ဟောတိ ယထာ- ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ ဗဟိဒ္ဓါရူပေ ဝါ- ဗဟိဒ္ဓါရုပ်၌ လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရူပေ ဝါ- အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါအရောဖြစ်သော ရုပ်၌ လည်းကောင်း၊ အာကာသေ ဝါ- ကောင်းကင်၌လည်းကောင်း၊ ကဋ္ဌိ- ခါးကို၊ ကမ္ပေန္တော- လှုပ်စေလျက်၊ မောစေန္တဿ- လွတ်စေသော ရဟန်းအား လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဒွေ သဟဿာနိ- နှစ်ထောင်ကုန်သော၊ အာပတ္တိယော- အာပတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ- ဤသို့ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ- သိထိုက်ကုန်၏။

သုက္ကဝိသဒ္ဓိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နာ-၅၀) “ဩတိဏ္ဏော”တိ ဣမိနာ- “ဩတိဏ္ဏော” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ အဿ- ထို ရဟန်း၏၊ သေဝနာဓိပ္ပါယတာ- ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် မှီဝဲလိုသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒဿိတာ- ပြအပ်ပြီ။ တေနေဝ-ထို့ကြောင့်ပင်လျှင်၊ “ကာယသံသဂ္ဂရာဂ သမ္ပိယေတံ အဓိဝစနန္တိ- “ကာယသံသဂ္ဂ ။ပ။ အဓိဝစနံ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ “ဝိပရိဏတေန စိတ္တေန မာတုဂါမေန သဒ္ဓိ”န္တိ- “ဝိပရိဏတေန ။ပ။ သဒ္ဓိ” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ အဿ- ထိုရဟန်း၏၊ ဝါယာမော- အားထုတ်ခြင်းကို၊ ဒဿိတာ- ပြအပ်ပြီ။ ဟိ- မှန်၏၊ “သဒ္ဓိ”န္တိ ပဒံ- “သဒ္ဓိ”ဟူသော ပုဒ်သည်၊ သံယောဂံ- ယှဉ်စပ်ခြင်းကို၊ ဒီပေတိ- ထွန်းပြ၏။ သော သံယောဂေါ စ- ထို ယှဉ်စပ်ခြင်းသည်လည်း၊ သမာဂမော- ပေါင်းဆုံခြင်းတည်း။ ကေန စိတ္တေန- အဘယ်စိတ်ဖြင့်ပေါင်းစုံသနည်း။ ဝိပရိဏတေန- ပကတိမှ ဖောက်ပြန်သော၊ စိတ္တေန- ရာဂစိတ်ဖြင့်တည်း။ ပတ္တပ္ပဋိဂ္ဂဟဏာဓိပ္ပါယာဒိနာ- သပိတ်ကို ထိကိုင် လိုခြင်း အစရှိသော၊ စိတ္တေန- စိတ်မျိုးဖြင့်၊ န- မဟုတ်၊ ဣတိ အဓိပ္ပါယော- ဤကား အဓိပ္ပါယ်တည်း။ “ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျာ”တိ ဣမိနာ- “ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျ” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ ဝါယမတော- အားထုတ်သော၊ အဿ- ထိုရဟန်း၏၊ ဖဿပ္ပဋိဝိဇာနနာ- အတွေ့အထိကို သိခြင်းကို၊ ဒဿိတာ- ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဟိ- မှန်၏၊ ဝါယမိတွာ- အားထုတ်၍၊ ဖဿံ- အတွေ့ကို၊

ပဋိဝိဇာနန္တော- သိသော ရဟန်းသည်၊ သမာပဇ္ဇတိ နာမ- ကာယသံသဂ္ဂသို့ ရောက်သည် မည်၏။ ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ အဿ- ထိုရဟန်း၏၊ တိဝဂ်သမ္ပတ္တိ- ကာယသံသဂ္ဂရာဂစိတ်ရှိခြင်း ထိမိအောင် လုံ့လပြုခြင်း ကိုယ်ဖြင့် နှီးနှောခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းဟူသော သုံးပါးကုန်သော အင်္ဂါတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ဒဿိတာ- ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အထ ဝါ- ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ယက္ခာဒိနာ- ဘိလူးစသည်သည်၊ သတ္တော-သတ္တဝါသို့၊ ဩတိဇ္ဇော ဝိယ- သက်ရောက်အပ် (ဝင်ပူးအပ်) သကဲ့သို့၊ ဝိပရိဇ္ဈာတေန- ဖောက်ပြန်သော၊ စိတ္တေန- စိတ်သည်၊ ရာဂေါ- ရာဂသို့၊ ဩတိဇ္ဇော- သက်ရောက်အပ်၏ (ကံ ဟော)။ ဝါ- တစ်နည်းကား၊ ဧတံ- ဤ ဝိပရိဇ္ဈာတေန စိတ္တေနပါဌ်သည်၊ ဥပယောဂတ္ထေ- ဒုတိယာအနက်၌၊ ကရဏဝစနံ- တတိယာဝိဘတ်တည်း။ [ဤအခိုက် ဝိပရိဇ္ဈာတေန- သော၊ စိတ္တေန- သို့၊ ဩတိဇ္ဇော- သက်ရောက်၏ဟု အနက်ပေး]။ သတ္တော- သတ္တဝါသည်၊ ကူပါဒိ- တွင်းအစရှိသည်သို့၊ ဩတိဇ္ဇော ဝိယ- သက်ဆင်းကျရောက်တတ်သကဲ့သို့၊ ဝိပရိဇ္ဈာတံ- ဖောက်ပြန်သော၊ စိတ္တံ- စိတ်သို့၊ ဩတိဇ္ဇော- သက်ဆင်းကျရောက် တတ်၏၊ (ကတ္တာဟော)။ အထ ဝါ- ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ “ရာဂတော- ရာဂမှ၊ ဥတ္တိဇ္ဇော- ကူးမြောက်သည်၊ ဘဝိဿာမိ- ဖြစ်အံ့၊” ဣတိ မနသိကရိတ္တာ- ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဘိက္ခုဘာဝံ- ရဟန်းအဖြစ်သို့၊ ဥပဂတော- ကပ်ရောက်သည်၊ သမာနောပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ယော ပန ဘိက္ခု- အကြင်ရဟန်းသည်၊ တတော ဥတ္တိဇ္ဇောဓိပ္ပာယတော- ထို ရာဂမှကူးမြောက်လိုသောကြောင့်၊ ဟေတုဘူတေန- ဟိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ဝိပရိဇ္ဈာတေန- ဖောက်ပြန်သော၊ စိတ္တေန- စိတ်ကြောင့်၊ တမေဝ ရာဂံ- ထိုရာဂသို့ပင်၊ ဩတိဇ္ဇော- သက်ရောက်၏။” (မာတုဂါမေနာတိ- မာတုဂါမေန ဟူသည်ကား)၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ သမိပံ- အနီးအနားသို့၊

၁။ အနက်ပေးပုံ သုံးနည်း။ ။ ယော ပန ဘိက္ခု- အကြင်ရဟန်းသည်၊ သမာ ပဇ္ဇေယျ၌ စပ်၊ ဝိပရိဇ္ဈာတေန- ဖောက်ပြန်သော၊ စိတ္တေန- စိတ်သည်၊ ရာဂေါ- ရာဂသို့၊ ဩတိဇ္ဇော- သက်ရောက်အပ်သည်၊ စိတ္တေန၌ ‘ကတ္တရိ စ’ သုတ်ဖြင့် အဝုတ္တကတ္တာအနက်၌ တတိယာဧကဝုစ နာဝိဘတ် သက်သည်။

အာဂတေန- ရောက်လာသော၊ မာတုဂါမေန ဝါ-မာတုဂါမနှင့်သော်လည်းကောင်း၊
 အတ္တနာ- မိမိသည် (မိမိက)၊ ဥပဂတေန- ချဉ်းကပ်သွားအပ်သော၊ မာတုဂါမေန
 ဝါ- မာတုဂါမနှင့်သော်လည်းကောင်း (သဒ္ဓိ- ဌှပ်)၊ ဧတေန- ဤဆိုခဲ့ပြီးသော
 ဝိပရိဏတေန စိတ္တေန ဟူသော ပါဌ်ဖြင့်၊ မာတုဂါမဿ- မာတုဂါမ၏၊ သာရတ္တတာ
 ဝါ- အလွန်တပ်မက်သူ၏ အဖြစ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု- ဖြစ်ပစေ၊ ဝိရတ္တတာ
 ဝါ- မတပ်မက်(မုန်းတီး)သူ၏ အဖြစ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု- ဖြစ်ပစေ၊ ဣဓ- ဤ
 ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်၌၊ သာ- ထိုမိန်းမဖြစ်သူ၏ ကြိုက်ခြင်းမကြိုက်ခြင်းသည်၊
 အပ္ပမာဏာ- ပမာဏမဟုတ်။

ဟတ္ထဂ္ဂါဟံ ဝါတိ ဧတ္ထ- ဟတ္ထဂ္ဂါဟံဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဟတ္ထေန- ဟတ္ထ
 သဒ္ဓါဖြင့်၊ သဗ္ဗောပိ- အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ဥပါဒိန္နကော- တဏှာဒိဌိတို့သည်
 ကပ်ရောက်အပ်သောကံသည် အကျိုးအဖြစ်ဖြင့်ယူအပ်သော၊ ဝါ- ဥပါဒိန္နက
 ဖြစ်သော၊ ကာယော- ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကို၊ ဂဟိတော- သိမ်းယူအပ်ပြီ။ ဘိန္နသန္တာနော-
 ကွဲပြားသော အစဉ်ရှိသော၊ တပ္ပဋ္ဌိဗဒ္ဓေါ- ထိုဥပါဒိန္နခန္ဓာကိုယ်နှင့် ဆက်စပ်သော၊
 ဝတ္ထာလင်္ကာရာဒိ- အဝတ်တန်ဆာ စသည်ကို၊ ဟတ္ထေန- ဟတ္ထသဒ္ဓါဖြင့်၊ န
 ဂဟိတော- မသိမ်းယူအပ်။ ဝေဏီဂ္ဂဟဏေန- ဝေဏီသဒ္ဓါဖြင့်၊ အနုပါဒိန္နကော-
 အနုပါဒိန္နကဖြစ်သော၊ အဘိန္နသန္တာနော- မကွဲပြားသော အစဉ်ရှိသော၊

ဒုတိယနည်း။ ။ ဝိပရိဏတေန- သော၊ စိတ္တေန- စိတ်သို့၊ ဩတိဏ္ဏော-
 သက်ရောက်သည်၊ (ကတ္တားဟော) ‘ကတ္တရိ စ’သုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့်
 ဒုတိယာ(ကံ) အနက်၌ တတိယာဧကဝုဇ်နာဝိဘတ်သက်သည်။

တတိယနည်း။ ။ ဝိပရိဏတေန- သော၊ စိတ္တေန- စိတ်ကြောင့်၊ ရာဂံ-
 ရာဂသို့၊ ဩတိဏ္ဏော- သက်ရောက်သည်၊ (ကတ္တားဟော) ‘ဟေတွတ္ထေ
 စ’ သုတ်ဖြင့် ဟိတ်အနက်၌ တတိယာဧကဝုဇ် နာဝိဘတ် သက်သည်။

၁။ ဝေဏီ။ ။ ဝိဇာတ်၊ တန္တ သန္တာနော- ချည်ချောင်းအစဉ်ကို ပြုခြင်း၌၊
 ဘူဝါဒိ၊ ကိယာဒိန္နစိုဏ်းရ၊ ကိပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိလိင်ပုဒ်တည်း။ ဤပစ္စည်း
 သက်က ‘ဝေဏီ’ဟုလည်း ဖြစ်သည်။ (မောင်၊ ၇၊ ၆၁၊ ဓာန်၊ ၆-၂၅၈)

ကေသလောမနခဂ္ဂဒန္တဂ္ဂါဒိကော- ဆံပင် အမွေး လက်သည်းခြေသည်းအဖျား
 သွားအဖျား အစရှိသော၊ ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနော- ကံလျှင်အကြောင်းရှိသော
 ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်အပေါင်း (ကမ္မပစ္စယဥတုဇရုပ်အပေါင်း)ကို၊ ဂဟိတော-
 သိမ်းယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ တေနော- ထို့ကြောင့်
 သာလျှင်၊ အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ “အန္တမသော လောမေန
 လောမံ ဖုသန္တဿာပီ”တိ- “အန္တမသော ။ပ။ ဖုသန္တဿာပီ”ဟူ၍၊^၁ အာဟ-
 မိန့်ဆိုပြီ။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ အညတရဿ ဝါ ။ပ။ ပရာမသနန္တိ ဧတ္ထ-
 အညတရဿ ဝါ ။ပ။ ပရာမသနံဟူသော ဤသိက္ခာပုဒ်ပါ၌၊ အနုပါဒိန္နကာနမ္ပိ-
 အနုပါဒိန္နကလည်းဖြစ်ကုန်သော (ပိဖြင့် ဥပါဒိန္နကကိုဆည်း)၊ သေသလောမာဒိနံ-
 ဟတ္ထဝေဏိသဒ္ဓါဖြင့် ယူပြီးသည်မှ ကြွင်းကုန်သော အမွေးအစရှိကုန်သော
 ကိုယ်အင်္ဂါတို့၏၊ အင်္ဂဘာဝေါ- အင်္ဂါ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။
 ဧဝံ သန္တေ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ “ဖဿံ- အတွေ့ကို၊ ပဋိဇာနန္တဿ- သိသော
 ရဟန်းအား၊ သံဃာဒိသေသော- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်သင့်၏။” ဣတိ- ဤ
 သို့သော၊^၂ ဣမိနာ- ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာပါ၌နှင့်၊ ဝိရုဇ္ဈတိ- ဆန့်ကျင်နေ၏။
 ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ဝဒေယျ- အကယ်၍ ဆိုငြားအံ့။ တဒတ္ထဝိဇာနနတော-
 ထိုအဋ္ဌကထာ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိရသောကြောင့်၊ န ဝိရုဇ္ဈတိ- မဆန့်ကျင်ပါ။
 ကာယဝိညာဏုပ္ပတ္တိယာ- ကာယဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းဖြင့်၊ ဖုဋ္ဌဘာဝံ- ထိသည်၏
 အဖြစ်ကို၊ ပဋိဝိဇာနန္တောပိ- သိသော ရဟန်းသည်လည်း၊ ဖဿံ- အတွေ့ကို၊
 ပဋိဇာနာတိ နာမ- သိသူမည်သည်၊ န- မဟုတ်သေး။ မနောဝိညာဏေန- မနော
 ဝိညာဏ်ဖြင့်၊ ဖုဋ္ဌဘာဝံ- ထိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ပဋိဝိဇာနန္တောပိ- သိသော ရဟန်း
 သည်လည်း၊ ဖဿံ-အတွေ့ကို၊ ပဋိဇာနာတိ နာမ- သိသူမည်၏။ ဟိ ယသ္မာ-
 အကြင်ကြောင့်၊ ဧတ္ထ- ဤကာယသံသဂ္ဂအရာ၌၊ ကာယဝိညာဏံ- ကာယ
 ဝိညာဏ်သည်၊ အနေကန္တိကံ- တစ်ခုတည်းသော အဖို့အစုမရှိ (များသော

အဖို့အစုရှိ၏။^၁ တသ္မာ ဧဝ- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ ဣဓ- ဤ ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌၊ ဖဿပုဋိဝိဇာနနံ- အတွေ့အထိကို သိခြင်းကို၊ အင်္ဂန္ဓေဝ- ကာယသံသဂ္ဂအာပတ်သင့်ကြောင်း အင်္ဂါဟူ၍ပင်၊ န ဝုတ္တံ- ထည့်သွင်း၍ မဆို အပ်ပြီ။ ဟိ- မှန်၏၊ တသ္မိ- ထို ဖဿဝိဇာနနကို၊ ဝုတ္တေ- အင်္ဂါဟု ဆိုအပ် လတ်သော်၊ (ယံ ယေန ကာရဏေန- အကြင်အကြောင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ သံဃာဒိသေသံ- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇိတွာပိ- သင့်ရောက်ပြီး သော်လည်း၊) “မေ- ငါ့အား၊ မာတုဂါမေန- မာတုဂါမနှင့်၊ သဒ္ဓိ- တကွ၊ လောမယဋ္ဌနေန- အချင်းချင်းဖြစ်ကုန်သော အမွေးတို့၏ ထိခိုက်ရောယှက်ခြင်းဖြင့်၊ ကာယဝိညာဏံ- ကာယဝိညာဏ်သည်၊ န ဥပ္ပန္နံ- မဖြစ်။ တသ္မိ- ထိုသံသဂ္ဂအမှု၌၊ အဟံ- (ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ရှိသော) ငါသည်၊ ဖဿံ- အတွေ့ကို၊ န ပဋိဇာနာမိ- ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် မသိ။” ဣတိ- ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အနာပန္နသည်- အာပတ် မသင့်ရောက်ဟူသော အမှတ်သညာရှိသည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏၊ ဧတံ ဌာနံ- ဤ အကြောင်းအရာသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ- ရှိ၏။ ဣတိ- ဤသို့ နှလုံးပြုတော်မူ၍၊ ဖဿပုဋိဝိဇာနနံ- အတွေ့ကို သိခြင်းကို၊ အင်္ဂန္ဓေဝ- အင်္ဂါဟူ၍ပင်၊ န ဝုတ္တံ- ထည့်သွင်း၍ မမိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ “ဝေဏီ နာမ- ဆံထုံးမည်သည်၊ ကဟာပဏမာလာဒိ သမ္ပယုတ္တံ- ငွေပန်းအစရှိသည်တို့နှင့် ယှဉ် (ရောစပ်ထား)သော ဆံထုံးတည်း။ တတ္ထ- ထိုကာယသံသဂ္ဂအရာ၌၊ ‘ဝေဏီ- ဆံထုံးကို၊ ဂဏှိယာမိ- ကိုင်အံ့၊’ ဣတိ- ဤသို့နှလုံးသွင်း၍၊ ကဟာပဏမာလာဒိ ဧဝ- ငွေပန်းအစရှိသည်ကိုသာလျှင်၊ ဂဏှာတိ- ကိုင်ယူ၏။ လောမံ- မိန်းမ၏ ဆံပင်မွေးကို၊ န ဂဏှာတိ- မကိုင်ယူ၊ တဿ- ထိုရဟန်းအား၊ သံဃာဒိသေသော- သံဃာဒိသိသ် အာပတ်သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ တံ- ထိုစကားကို၊ ဝိမံသိတဗ္ဗံ- စူးစမ်းထိုက်၏။

ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ကာယပသာဒ မပျက်သူအားသာ ကာယဝိညာဏ်သည် ဖဿကို သိ၏။
ကာယပသာဒစသည် ချို့သူအားမသိ ဤသို့ အနေကန္တိကဖြစ်၏ဟူလို။

၃။ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၅၁) “ကဒါ- အဘယ်အခါ၌၊ တေ- အသင်၏၊ မာတာ- အမိသည်၊ ပသီဒိဿတိ- ကြည်လတ်နည်း၊” ဣတိ- ဤသို့၊ အာယာစနံ- တောင်းခြင်းကို၊ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာယ- ရုန့်ရင်းသော စကားကို၊ ဝါ- ၏၊ သိခါပတ္တလက္ခဏဒဿနတ္ထံ- အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်သော လက္ခဏာကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ မေထုနုပသံဟိတေယေဝ- မေထုန်နှင့်စပ်သော စကား၌ သာလျှင်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ- ရုန့်ရင်းသော စကားသည်၊ န ဟောတိ- ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။^၁ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ‘ဥဘတော ဗျဉ္ဇနကာသီ’တိ ဝစနံ- “ဥဘတောဗျဉ္ဇနကာသီ” ဟူသော ပါဠိအဋ္ဌကထာ စကားသည်၊ အသံဃာဒိသေသဝတ္ထုနာ- သံဃာဒိသိသံ အာပတ်မသင့်သော ဝတ္ထု ဖြစ်သော၊ ပုရိသနိမိတ္တေန- ပုရိသနိမိတ်နှင့်၊ မိဿဝစနံ- ရောနေသော စကားတည်း၊ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ ပုရိသဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿ- ယောက္ခားဥဘတောဗျဉ်းအား၊ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ- မိန်းမနိမိတ်သည်၊ ပဋိစ္ဆန္တံ- ဖူးကွယ်နေ၏။ ဣတရံ- အခြားသော ယောက္ခားနိမိတ်သည်၊ ပါကဋံ- ထင်ရှား၏။ အထ- ထိုအခါ၌၊ တမ္ပိ- ထိုဥဘတော ဗျဉ္ဇနကာသီ ဟူသော စကားသည်လည်း၊ သံဃာဒိသေသံ- သံဃာဒိသိသံ အာပတ်ကို၊ ယဒိ ဇနေတိ- အကယ်၍ ဖြစ်စေအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ အာပတ်ကို ဖြစ်စေသည် ဖြစ်လတ်သော်၊ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ ‘အနိမိတ္တာသီ’တိ အာဒိနိ- ‘အနိမိတ္တာသီ’ အစရှိကုန်သော၊ ပဒါနိ- ပုဒ်တို့သည်၊

၁။ ဤသိက္ခာပုဒ်က ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာအဖွင့်၊ ဩဘာသေယျသရုပ်၊ မေထုနု ပသံဟိတာဟိ စသော စကားတို့သည် ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာဟူသမျှတွင် အကြမ်း တမ်းဆုံးသော ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာကို ပြလို၍ ဆိုခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ မေထုန်နှင့် စပ်ဆိုင်သော စကားသာလျှင် ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာဖြစ်သည်ဟု ကန့်သတ်ပိုင်းခြား လို၍ ဆိုခြင်းမဟုတ်။ ထို့ကြောင့် မေထုန်နှင့်စပ်သော စကားသာလျှင် ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ ဖြစ်သည်ဟု မမှတ်ယူရ။ မေထုန်နှင့်မစပ်သော အခြား ရုန့်ရင်းသော စကားတို့လည်း ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာများပင် ဖြစ်ကြသည်- ဟုလိုသော်။

သံဃာဒိသေသံ- သံဃာဒိသိသံအာပတ်ကို၊ န ဇနေန္တိ- မဖြစ်စေကုန်အံ့နည်း၊
 (ဇနေန္တိ ဧဝ)- ဖြစ်စေကုန်သည်သာလျှင်တည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့၊
 ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ တံ- ထို ဧကေဆရာတို့စကားသည်၊ န ယုတ္တံ-
 မသင့်ပါ။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ တဿ- ထိုဥဘတောဗျဉ္ဇနကာသိ
 ဟူသော စကားရပ်၏၊ ပုရိသဿာပိ- ယောက်ျား၏လည်းကောင်း၊ (ဣတ္ထိယာပိ-
 မိန်းမ၏လည်းကောင်း)၊ နိမိတ္တာဓိဝစနတ္တာ- နိမိတ်၏ အမည်ဖြစ်သောကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ “မေထုနုပသံဟိတာဟိ သံဃာဒိသေသော”တိ-
 “မေထုနုပသံဟိတာဟိ သံဃာဒိသေသော” ဟူ၍၊ မာတိကာယံ- မာတိကာ၌၊
 (ပါရာဇိကဏ်-၁၈၇၊) လက္ခဏဿ- အာပတ် သင့်ကြောင်း လက္ခဏာကို၊ ဝုတ္တတ္တာ
 စ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။
 မေထုနုပသံဟိတာဟိ- ဝစ္စမင်္ဂ ပဿာဝမင်္ဂမေထုနုနှင့် စပ်ကုန်သော စကားတို့ဖြင့်၊
 သြဘာသနေ- ယုတ်ယုတ်မာမာ ပြောဆိုရာ၌၊ ဣတ္ထိယာ- မိန်းမသည်၊
 ပဋိဝိဇာနန္တိယာ- သိလတ်သော်၊ သံဃာဒိသေသော- သံဃာဒိသိသံအာပတ်သည်၊
 ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အပ္ပဋိဝိဇာနန္တိယာ- မသိလတ်သော်၊ ထုလ္လစ္စယံ- ထုလ္လစ္စည်း
 အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတရေဟိ- မေထုနုပသံဟိတမှ တစ်ပါး
 အခြားကုန်သော စကားတို့ဖြင့်၊ သြဘာသနေ- ရုန့်ရင်းစွာ ပြောဆိုရာ၌၊
 ပဋိဝိဇာနန္တိယာ- သိနားလည်လတ်သော်၊ ထုလ္လစ္စယံ- ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်သည်၊
 ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အပ္ပဋိဝိဇာနန္တိယာ- နားမလည်လတ်သော်၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်
 အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ကုန်သော
 ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ သဗ္ဗံ- အလုံးစုံသော စကားကို၊ သုဋ္ဌု-
 ကောင်းစွာ၊ ဝိစာရေတွာ- စိစစ်၍၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။ ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊
 ဌတွာ- တန့်ရပ်၍၊ စောဒကော- စောဒကသည်၊ စောဒနံ- စောဒနာကို၊ အာဟ-
 ဆိုပြီ။ ကိ- အဘယ်သို့ဆိုသနည်း၊ “သိခရဏီ”တိ အာဒိဟိ- “သိခရဏီ” အစရှိသော
 စကားတို့ဖြင့်၊ အက္ခောသန္တဿ- ဆဲရေးသော ရဟန်းအား၊ ပဋိယစိတ္တံ(ပိ)-
 ဒေါသမူစိတ်သည်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ဖြစ်ပါသေး၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ ဣဒံ-
 ဤဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပုဒ်သည်၊ “တိဝေဒနံ”- (သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာ ဥပေက္ခာ
 ဝေဒနာအားဖြင့်) ဝေဒနာသုံးပါးရှိ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အဝတွာ- မဆိုမူ၍၊ “ဒိဝေဒနံ”-

သုခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာအားဖြင့် ဝေဒနာနှစ်ပါး ရှိ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာဟ- ဆိုပြီ။ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ ရာဂဝသေန- ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစသောဒ ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အယံ အာပတ္တိ- ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ပဋိယဝသေန- ဒေါသ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အယံ အာပတ္တိ- ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အာပတ်သည်၊ န ဟောတိ- ဖြစ်သည် မဟုတ်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဣဓ- ဤဒုဋ္ဌုလ္လဝါစသိက္ခာပုဒ်၌၊ ရာဂဝသေနဝ- ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်၊ ပဝတ္တော- ဖြစ်သော၊ အက္ခောသော- ဆဲရေးခြင်းကို၊ အဓိပ္ပေတော- အလိုရှိအပ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “ဒွိဝေဒနံ” နှိ ၀စနံ- “ဒွိဝေဒနံ” ဟူသော စကားကို၊ အဋ္ဌကထာယံ- အဋ္ဌကထာ၌၊ သုဝုတ္တမေဝ- ကောင်းစွာဆိုအပ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄။ အတ္တကာမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနေ ဝုတ္တပ္ပကာရာယာတိ- ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနေ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ဟူသည်ကား၊ ဒုဋ္ဌုလ္လဒုဋ္ဌုလ္လဇနနသမတ္ထာယ- ရုန့်ရင်းသော စကား မရုန့်ရင်းသောစကားကို သိနားလည်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော၊ ပရဿ- မိမိမှ တစ်ပါး အခြားသော၊ ဘိက္ခုနော- ရဟန်း၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ အတ္တကာမ ပါရိစရိယာယ- မိမိသည်လိုလားတောင့်တအပ်သော ကာမဂုဏ်ဟု မေထုန်မှုဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း၏ (ဝဇီရ၌ အတ္တသဒ္ဓါမပါသောကြောင့် သာ၍ ရှင်းသည်)။ ဝဏ္ဏဘဏနေ- ဂုဏ်ကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ “ယော- အကြင်ရဟန်းသည်၊ တေ- သင်၏၊ ဝိဟာရေ- ကျောင်း၌၊ ဝသတိ- နေ၏၊ တဿ- ထိုရဟန်းအား၊ အဂ္ဂဒါနံ- မြတ်သော အလှူဖြစ်သော၊ မေထုနံ- မေထုန်ဟူသော၊ ဓမ္မံ- အကျင့်ကို၊ ဒေဟိ- ပေးလှူပါလော့”၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ပရိယာယဝစနေပိ- မိမိအကျိုးငှာ ပရိယာယ်သွယ်ဝိုက် ဆိုခြင်း၌လည်း၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ် အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်ရသနည်း။ “အတ္တကာမပါရိစရိယာယ ဝဏ္ဏံ

ဘာသေယျ၊ ယာ မာဒိသံ သီလဝန္တန္တိ စ- “အတ္တကာမပါရိစရိယာယ ။ပ။ သီလဝန္တ”
 ဟူ၍လည်း၊ ဝုတ္တတ္တာ- သိက္ခာပုဒ်၌ ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။
 ပဉ္စသု- ငါးပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေသု- အင်္ဂါတို့၌၊ သဗ္ဘာဝါ- ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့်
 (ဤသိက္ခာပုဒ်လာ အာပတ်သင့်ကြောင်းအင်္ဂါ ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံကိုက်ညီနေ
 ခြင်းကြောင့် ဟူလို)၊ သံဃာဒိသေသောဝ- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်သာတည်း။
 ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာ တို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြပြန်၏။ တံ- ထိုအာပတ်
 အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဝိစာရေတွာ- စိစစ်၍၊ ဂဟေတဗ္ဗ- ယူထိုက်၏။ (ဂဏ္ဌိပဒေ ပန-
 အရှင်ဓမ္မသီရိစီရင်သော ဂဏ္ဌိပုဒ်၌ကား)၊ “ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒဒ္ဒယေ- ဤ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ
 အတ္တကာမပါရိစရိယသိက္ခာပုဒ် နှစ်ပါးအပေါင်း၌၊ ကာယသံသဂ္ဂေ ဝိယ-
 ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့၊ ယက္ခိပေတီသုပိ- ဘီလူးမ ပြိတ္တာမတို့၌လည်း၊
 ဒုဋ္ဌုလ္လတ္တကာမဝစနေ- ရုန့်ရင်းသော စကား၊ မိမိလိုလားသော ကာမဂုဏ်
 မေထုန်မှုဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးကြောင်းစကားကို ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊ ထုလ္လစ္စယံ-
 ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆရာတို့ ဆိုကြ
 ကုန်၏။ အဋ္ဌကထာသု ပန- အဋ္ဌကထာတို့၌ကား၊ နာဂတံ- တိုက်ရိုက်မလာ၊”
 ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကော ပန- ဥဘတောဗျည်း
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ ပဏ္ဍကဂတိကောဝ- ပဏ္ဍုက် အလားရှိသူသာတည်း၊ ဣတိ-
 ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏ (ဝဇီရ- ၁၉၀ ရှု)။

အတ္တကာမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကော ပန။ ။ အာပတ်သင့်ရာတွင် ဥဘတောဗျည်းကို
 ပဏ္ဍုက်နှင့် အတူတူထားရမည်၊ ပဏ္ဍုက်အားပြောဆိုမိရာ၌ အာပတ်သင့်
 သလိုမျိုး ဥဘတောဗျည်းအား ပြောဆိုမိရာတွင် သင့်ရောက်သည် ဟူလို။
 ပဏ္ဍုက်အား ပြောဆိုရာတွင်ကား- “ပဏ္ဍကေ ပဏ္ဍကသညိနောပိ ထုလ္လစ္စယံ၊
 တသ္မိံ ယေဝ ဣတ္ထိသညိနော ဒုက္ကဋ်”ဟု (ကင်္ခါ၊ ၄၊ ၁၃၁) ဤသိက္ခာပုဒ်၌
 ဆိုထား၏။ ကင်္ခါဋီသစ်၊ ၂၃၃-၌ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကော ပန ပဏ္ဍကဂတိကတ္တာ
 ဝိသု န ဝုတ္တောဟု မိန့်၏။ ဤဆရာတို့အလို ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်ဟု

၅။ သဗ္ဗရိတ္တသိက္ခာပဒေဏ္ဍနာ

(နှာ-၅၂) အလံဝစနီယာတိ ဧတ္ထ- အလံဝစနီယာဟူသော ဤအဋ္ဌကထာ ပါဠိ၌၊ ယာ- အကြင်မိန်းမသည်၊ ဝစနီယာ- ပြောဆိုတောင်းရမ်း(ယူ)အပ်သော အတည်မယား သည်၊ န- မဟုတ်၊ သာ- ထို အတည်(တရားဝင်)မဟုတ်သော မိန်းမသည်၊ အလံ ဝစနီယာ- အလံဝစနီယာမည်၏၊ အလံ သဒ္ဓေါ- အလံသဒ္ဓါသည်၊ နိဝါရဏေ- တားမြစ်ခြင်းအနက်၌၊ ဝတ္တတိ- ဖြစ်၏၊ ယာ- အကြင်မိန်းမသည်၊ အလံဝစနီယာ- ပြောဆိုတောင်းရမ်းအပ်သော အတည်မယားမဟုတ်သည်ကား၊ န- မဟုတ်၊ (ဝစ နီယာ ဧဝ)- ပြောဆိုတောင်းရမ်းအပ်သော အတည်မယားသာတည်း၊ သာ- ထို အတည်မယားဖြစ်သော မိန်းမသည်၊ နာလံဝစနီယာ(န+အလံဝစနီယာ)- နာလံဝစနီယာမည်၏။” (နှစ်ခုပဋိသေ၊ ခွဲဝေမရှိ၊ နက်ပေးဘိမူ၊ ပကတိနက်၊ ထွက်အောင်သမ္ပန်မြို့၊ မပေါင်းရောဘဲ၊ ခွဲ၍တစ်ခါ၊ သမ္ပန်ပါမူ၊ ကြိယာနောင်၊ ဧဝဆောင်မြို့။)

ပါဠိယံ- ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်၌၊ “ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ဝိမံသတိ ပစ္စာဟရတိ၊ အာပတ္တိ သံဃာဒိသေသဿာ”တိ- “ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ။ပ။ သံဃာဒိသေသဿ” ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တတ္တာ- (ကြိယာတစ်ပုဒ်ချင်းစီအတွက် အာပတ်တစ်မျိုးစီကို တွဲမဟောဘဲ

ယူရမည်ဖြစ်သည်။ ဋီကာစသည်တို့၌ မဆို။ အစင်ဝိနည်းမှတ်စုကျမ်း အလိုကား- ဥဘတောဗျည်းသည် ဣတ္ထိပက္ခ၌ သံဃာ ဒိသိသံ၊ ပုရိသပက္ခ၌ ဒုက္ကဋ်ဟု ယူတော်မူလို၏။ သင့်မြတ်ဖွယ်ရှိ၏။

၁။ နာလံဝစနီယာ။ ။ လောကထုံးစံအရ- လက်ထပ်အတည်ယူကြပြီးသော တရားဝင် ဇနီးနှင့် ခင်ပွန်းတို့ အချင်းချင်းအား အောင်သွယ်မှု၌ ဤ သိက္ခာပုဒ်အရ အနာပတ္တိတည်း။ (ဝိ၊ ၁။ ၂၁၈။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၇၅) ထို့ကြောင့် ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ(၁၃၂)၌ “အညတြ နာလံဝစနီယာယ”ဟု အာပတ်သင့်ရောက်နိုင်သော မိန်းမတို့ကို ပြဆိုခြင်းငှာ မိန့်ရသည်။ အတည်ယူပြီးကြသော်လည်း တရားဝင်ကွာရှင်းပြတ်စဲပြီးဖြစ်ပါမူ အာပတ်သင့်ပါသည်။

သံဃာဒိသိသံအာပတ်တစ်မျိုးတည်းကိုသာ) ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယဿ- အကြင်အောင်သွယ်သော ရဟန်းအား၊ ဧကန္တေန- တစ်ခုတည်းသော အဖို့အားဖြင့်၊ သံဃာဒိသေသော- သံဃာဒိသိသံအာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တဿ- ထိုရဟန်းအား၊ ပဋိဂ္ဂဏှနဝီမံသနပယောဂါ- လက်ခံမှု စုံစမ်းမှု ပယောဂကြောင့်၊ ဧတေ ဒုက္ကဋေထုလ္လစ္စယာ- ဤဒုက္ကဋ် ထုလ္လစ္စည်းအာပတ်တို့သည်၊ နတ္ထိ- မရှိကုန်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆရာတို့ ဆိုကြကုန်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ဧတ္ထ- ဤသဗ္ဗရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌၊ “ဣတ္ထိ နာမ မနုဿိတ္ထိ၊ န ယက္ခိ န ပေတိ န တိရစ္ဆာနဂတာ။ ပုရိသော နာမ မနုဿပုရိသော၊ န ယက္ခော န ပေတော န တိရစ္ဆာနဂတော”တိ ပါဠိ- “ဣတ္ထိနာမ ။ပ။ န တိရစ္ဆာနဂတော” ဟူသော ပဒဘာဇနီပါဠိတော်သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ နတ္ထိ- အကယ်၍ကား မရှိပါပေ။ တထာပိ- ထိုသို့ပင် တိုက်ရိုက်ပါဠိ မပါရှိသော်လည်း၊ ကာယသံသဂ္ဂါဒိသု- ရှေ့ဖြစ်သော ကာယသံသဂ္ဂအစရှိကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ “မာတုဂါမော နာမ မနုဿိတ္ထိ”တိ- “မာတုဂါမော နာမ မနုဿိတ္ထိ” ဟူ၍၊^၁ ဣတ္ထိဝဝတ္ထာနဿ- မိန်းမ အပိုင်းအခြား (အကန်အသတ်)ကို၊ ကတတ္တာ- ပြုတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓာပိ- ဤသဗ္ဗရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ မနုဿိတ္ထိ ဧဝ- လူ(ဇာတ်ဖြစ်သော) မိန်းမသာတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ပညာယတိ- ထင်ရှား၏။ မေထုနပုဗ္ဗဘာဂ သာမညတော- မေထုန်၏ ရှေ့ပိုင်းအမှုကိစ္စဟူသော တူညီဆက်ဆံသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဣတ္ထိဝဝတ္ထာနေန- မိန်းမ ကန့်သတ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ပုရိသဝဝတ္ထာနံ- ယောက်ျားကန့်သတ်ခြင်းကို၊ ကတမေဝ- ပြုအပ်ပြီးတော့သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တေနေဝ- ထို့ကြောင့်ပင်၊ အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ “ယေသု- အကြင် မိန်းမယောက်ျားတို့၌၊ သဗ္ဗရိတ္တံ- အောင်သွယ်ခြင်းသို့၊ သမာပဇ္ဇတိ- ရောက်၏။ တေသံ- ထို မိန်းမယောက်ျားတို့၏၊ မနုဿဇာတိကတာ- လူဇာတ်ရှိကြကုန်သည်၏ အဖြစ်လည်းကောင်း၊”^၂ ဣတိ- ဤသို့ (အင်္ဂဘာဝေန- သဗ္ဗရိတ္တအာပတ်သင့်နိုင်ကြောင်းအင်္ဂါတစ်ပါး၏ အဖြစ်အားဖြင့်)၊ အာဟ- မိန့်ခဲ့ပြီ။

၁။ ဝိ၊၁။၁၈၈- စသည်။

၂။ ကင်္ခါ၊၁၃၃

ကာယသံသဂ္ဂါဒိသု စ- ကာယသံသဂ္ဂ အစရှိကုန်သော သိက္ခာပုဒ်သုံးပါးတို့၌လည်း၊
 ပဏ္ဍကယက္ခိပေတိယော- ပဏ္ဍုက် ဘီလူးမ ပြိတ္တာမတို့ကို၊ ထုလ္လစ္စယဝတ္ထုကာဝ-
 ထုလ္လစ္စည်းဝတ္ထုတို့ဟူ၍သာလျှင်၊ ဝုတ္တာ- မိန့်ဆိုအပ်ကုန်၏။ တထာ- ထို့အတူ၊
 ဣဓာပိ- ဤသဉ္စရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ပဏ္ဍကယက္ခိပေတိယော- ပဏ္ဍုက်
 ဘီလူးမ ပြိတ္တာမတို့ကို၊ ထုလ္လစ္စယဝတ္ထုကာ စ- ထုလ္လစ္စည်းဝတ္ထုတို့ဟူ၍သာ၊ ဝုတ္တာ-
 ဆိုအပ်ကုန်၏။ ပဏ္ဍကသဘာဝတ္တာ- ပဏ္ဍုက်သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 မနုဿဥဘတောဗျဉ္ဇနကော စ- လူ ဥဘတောဗျည်းသည်လည်း၊ ထုလ္လစ္စယ
 ဝတ္ထုကောဝ- ထုလ္လစ္စည်းဝတ္ထုသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ သေသာ- ကြွင်း
 ကုန်သော၊ မနုဿပုရိသအမနုဿပဏ္ဍကဥဘတောဗျဉ္ဇနကတိရစ္ဆာနဂတ
 ပုရိသာဒယော- လူယောက်ျား(အချင်းချင်း) ဘီလူးဖြစ်သောပဏ္ဍုက်
 ဥဘတောဗျည်း တိရစ္ဆာန်အထီး အစရှိသည်တို့သည်၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုကာဝ- ဒုက္ကဋ္ဌ
 ဝတ္ထုတို့သာလျှင်တည်း။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ မိစ္ဆာစာရဒဿန
 သဘာဝတော- မိစ္ဆာစာရကို တွေ့မြင်ခြင်းသဘောကြောင့်တည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။”

သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆။ ကုဋီကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ကိ ဘန္တေတိ- ကိ ဘန္တေ ဟူ၍၊ ဧတ္တကေပိ- ဤမျှလောက်သော မေးလျှောက်
 စကားကိုလည်း၊ ဝုတ္တေ- မေးလျှောက်အပ်သော်၊ ပုစ္ဆိတော- အမေးခံရသည်၊
 သမာနော- ဖြစ်လတ်သော်၊ ယဒတ္ထာယ- အကြင်လက်အမှု အကျိုးငှာ၊ ပဝိဋ္ဌော-
 ဝင်ခဲ့ပြီ၊ တံ- ထိုလက်အမှုကို၊ ကထေတုံ- ပြောဆိုတောင်းရမ်းခြင်းငှာ၊ လဘတိ-
 ရ၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဘိက္ခာစာရဝတ္တေ- ဆွမ်းခံလှည့်လည်ရာ

၁။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၌- မိစ္ဆာစာရသာသနင်္ဂသမ္ဘဝတော- မိစ္ဆာစာရဖြစ်ကောင်းသော
 သတင်းစကားကို စေခြင်း၏ အင်္ဂါဖြစ်သင့်သောကြောင့် တည်း-ဟု
 အကြောင်းပြ လာရှိ၏။

ကျင့်ဝတ်၌၊ ပုစ္ဆိတပဉ္စတ္တာ- မေးအပ်သော အမေးပုစ္ဆာရှိသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ “ဟတ္ထကမ္ပံ- လက်အမှုကို၊
 ယာစိတော- အတောင်းခံရသော ဒါယကာသည်၊ ဥပကရဏံ ဝါ- ကျောင်း
 အဆောက်အဦကိုသော်လည်းကောင်း၊ မူလံ ဝါ- အဆောက်အဦ၏ တန်ဖိုးကို
 သော်လည်းကောင်း၊ ဒဿတိ- ပေးလှူပေလိမ့်လတ္တံ့၊” ဣတိ- ဤသို့
 တွက်ချက်မြော်လင့်၍၊ ယာစတိ- လက်အမှုကို တောင်းအံ့၊ [ဝဇီရ၌ ဟတ္ထကမ္ပံ
 ရှေ့၌ အဖွင့်သင်္ကေတ (“-”) ပါရှိ၏။ ထိုအတိုင်း သာ၍ ရှင်း၏။] ဝဇ္ဇတိ-
 အပ်ပါသလော၊ န ဝဇ္ဇတိ- မအပ်ပါသလော၊ ဣတိ ပုစ္ဆာယံ- ဤသို့မေးသည်၊
 သတိ- ရှိလတ်သော်၊ ဝဇ္ဇတိ- အပ်ပါ၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ သေနာသနေ-
 ကျောင်း၌၊ ဩဘာသပရိကထာဒီနံ- ဩဘာသပရိကထာ အစရှိသည်တို့ကို၊
 လဒ္ဒတ္တာ- ရအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ-
 အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကုန်၏။ တိဟတ္တာ ဝါတိ ဧတ္ထ- တိဟတ္တာ ဝါ
 ဟူသော ဤပါဌ၌၊ ဝမ္မကိဟတ္ထေန- လက်သမား အတောင်အားဖြင့်၊ တိဟတ္တာ-
 သုံးတောင်ရှိသော အဆောက်အဦတည်း။ “ပမာဏယုတ္တော မဉ္ဇောတိ-
 ပမာဏယုတ္တော မဉ္ဇော ဟူသည်ကား၊ ပကတိဝိဒတ္ထိယာ- ပကတိအထွာအားဖြင့်၊
 နဝိဒတ္ထိပမာဏမဉ္ဇော- ကိုးထွာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ညောင်စောင်းတည်း။
 သော- ထိုညောင်စောင်းသည်၊ ယတ္ထ- အကြင် ကျောင်းငယ်၌၊ ဣတော စိတော
 စ- ဤဘက် ဟိုဘက်မှလည်း၊ န သဉ္ဇရတိ- မလှုပ်ရှား၊ ဝါ- မလှည့်သာ၊
 ပစ္ဆိမကောဋိယာ- နောက်ဆုံး အစွန်းအားဖြင့်၊ စတုဟတ္ထဝိတ္တာရာ- လေးတောင်
 အပြန့်အကျယ်(အနံ)ရှိသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ (အယံ- ဤကုဋိသည်၊ ကုဋိသချီ-
 ကုဋိဟူသော အရေအတွက်သို့၊ န ဂစ္ဆတိ- မရောက်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဝဇ္ဇတိ-
 အပ်၏။)” ဣတိ အာဒိ- ဤသို့ အစရှိသည်ကို၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ပန-
 အထူးကား၊ အကုဋိယာ- ကုဋိအရေအတွက်မရောက်သော ကျောင်းငယ်အား၊
 (ကုဋိယံ- အရေအတွက်လောက်သော ကျောင်း၌)၊ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တံ- အင်္ဂီတေ
 မြေညက်တို့ဖြင့် အတွင်းလိမ်းကျံခြင်း အပြင်လိမ်းကျံခြင်းကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊
 ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝတ္ထုဒေသနာကိစ္စ-

ကုဋိနေရာကို ညွှန်ပြဖွယ်ကိစ္စသည်။ နတ္ထိ- မရှိ။^၁ “ဧတ္ထ- ဤ ကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဆဒနမေဝ- အမိုးကိုသာလျှင်၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တတာ- ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တ ကုဋိ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝုတ္တာ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗ- သိထိုက်၏။^၂ ဥလ္လိတ္တာဒိဘာဝေါ- ဥလ္လိတ္တစသော အဖြစ်ကို ဆဒနမေဝ- အမိုးကိုသာလျှင်၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ အဋ္ဌကထာသု- အဋ္ဌကထာတို့၌၊ ဝုတ္တာ- ဆိုအပ်ပြီ။^၃ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဣဒံ- ဤအဋ္ဌကထာတို့ဆိုသော စကားသည်၊ ယုတ္တံ- သင့်၏။

ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ ယုတ္တံ- သင့်လျော်ပါသနည်း?၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ဝဒေယျ- အကယ်၍ဆိုအံ့၊ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊ ဘိတ္တိလေပေန- နံရံကို လိမ်းကျံခြင်းနှင့်၊ ဝိနာပိ- ကင်းကွာ၍လည်း၊ ဝါ- ကင်းကွာသော်လည်း၊ (နှာ- ၅၃) မတ္တိကာမယ ဘိတ္တိ- မြေညက်(လိမ်းကျံမှု)ဖြင့်ပြီးသော နံရံကို၊ ဥဋ္ဌာပေတွာ- ထစေ၍၊ ဥပရိ- အထက်၌၊ ဥလ္လိတ္တံ ဝါ- အတွင်း၌ လိမ်းကျံခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အဝလိတ္တံ ဝါ- အပြင်၌ လိမ်းကျံခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဥဘယံ ဝါ- အတွင်းအပြင် လိမ်းကျံခြင်း ကိုလည်းကောင်း၊ ဘိတ္တိယာ- နံရံနှင့်၊ ယဋိတံ- စပ်သည်ကို၊ ကရောန္တဿ- ပြုသော ရဟန်းအား၊ အာပတ္တိ ဧဝ- အာပတ်သင့်သည်သာ

၁။ ကုဋိဟူသည်မှာ- ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တ အမှုပြုခြင်းရှိသော ကျောင်းဆောင် သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်ပဒဘာဇနီ၌ ‘ကုဋိ နာမ ဥလ္လိတ္တာ ဝါ ဟောတိ၊ အဝလိတ္တာ ဝါ ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တာ ဝါ’ဟု ဟောတော်မူ၏။ ကင်္ခါ ဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌လည်း ‘ကုဋိန္တံ ဥလ္လိတ္တာဒိသု အညတရံ’ဟု ဆို၏။ ဤ ကုဋိမလောကံသော ကျောင်းသေးလေး၌ကား ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တမပါ၊ ပြုလည်း မပြုသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဝတ္ထုဒေသနာကိစ္စမှာလည်း မရှိဟု ဆိုရသည်။

၂။ ဝဇီရ-၁၉၄၊)

၃။ ဥလ္လိတ္တာဒိဘာဝေါ ဧဝ ဟိ ကုဋိယာ လက္ခဏံ၊ သော စ ဆဒနမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပါရာ၊ ဌ၊ ၃-၁၅၉။]

လျှင်တည်း၊ ဣတိ- ဤသို့ လိခိတံ- ဝဇိရဗုဒ္ဓိဆရာ ရေးအပ်ပြီ။ ဧတ္ထ- ဤကုဋိကာရ၌၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဂယုမာနေ- အမိုးအတွက်သာဟု ယူအပ်လတ်သော်၊ ထမ္ဘထုလာပိဋ သင်္ဃာဋ္ဌာဒိ- တိုင် ထုတ် တံခါးဘောင် စသည်သည်၊ နိရတ္ထကံ- အကျိုးမရှိသည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တံ- ထိုစကားကို၊ ဝိစာရေတွာဝ- စိစစ်၍ သာလျှင်၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။”

“ဥပေါသထာဂါရမ္ပိ- ဥပုသ်ကျောင်းဆောင်သည်လည်း၊ ဘဝိဿတိ- ဖြစ် လတ္တံ့။ အဟမ္ပိ- ငါသည်လည်း၊ ဝသိဿာမိ- နေအံ့။” ဣတိ ဝါ မနသိကရိတွာ- ဤသို့ နှလုံးပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ “ဘိက္ခူဟိ ဝါ- ရဟန်းတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ သာမဏေရေဟိ ဝါ- ကိုရင်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဧကတော- တပေါင်းတည်း၊ ဝသိဿာမိ-နေအံ့” ဣတိ မနသိကရိတွာ ဝါ- ဤသို့ နှလုံးပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ ကရောန္တဿ- ပြုသော ရဟန်းအား၊^၂ ဝဋ္ဋတိ ဧဝံ- အပ်သည်သာလျှင်တည်း။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ “အတ္တုဒ္ဓေသ”^၁ “အတ္တုဒ္ဓေသံ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ဣဒံ သိက္ခာပဒံ ပန- ဤကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ်သည်ကား၊ စတုတ္ထပါရာဇိကံ ဝိယ- စတုတ္ထပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကဲ့သို့၊ နိဒါနာပေက္ခံ- နိဒါန်းကို ငဲ့၏။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ ဝဂ္ဂုမုဒါတီရိယာ- ဝဂ္ဂုမုဒါမြစ်ကမ်းနား၌ နေကုန်သော၊ ဘိက္ခူ- ရဟန်းတို့သည်၊ သယမေဝ- ကိုယ်တိုင်သာလျှင်၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ အသန္တံ- ထင်ရှားမရှိသော၊

၁။ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ။ ဆရာဆိုသောဝါဒကို အပြည့်အစုံ(ဧကန်)အားဖြင့် လက်မခံ လို၍ လဒ္ဓဒေါသပြကာ စိစစ်ဖို့ရန် မိန့်သည်၊ ဥလ္လိတ္တာဒိဘာဝေါပုဒ်နောင် ရှိသော (၂၀။) ပေယျာလသည် မူရင်းဝဇိရဗုဒ္ဓိ(၁၉၄)တွင် မပါရှိပါ၊ ထို့ကြောင့် ဤ၌ မထည့်ပါ။

၂။ ဣတိ ဝါ ကရောန္တဿ ။ ။ အထက်ပါ စကားနှစ်ရပ်အတွက် အပ်စပ် ကြောင်းကို ဝိ၊ဌ၊၂။၁၅၈။၁၅၉-တို့၌ အဋ္ဌကထာဆရာမိန့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ- မြတ်သောစာယံ အရိယာလူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော စာန်မဂ်ဖိုလ်
 တရားကို၊ မုသာဝါဒလက္ခဏံ- မုသာဝါဒလက္ခဏာသို့၊ ပါပေတွာ- ရောက်စေ၍၊
 န ဘာသိသု- မပြောဆိုကြကုန်။ ဟိ- မှန်၏။ တေ- ထိုရဟန်းတို့သည်၊ အညမညံ-
 အချင်းချင်း၊ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝဏ္ဏံ- ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၏ဂုဏ်ကို၊ ဘာသိသု-
 ပြောဆိုကြကုန်ပြီ။ စ- အထူးကား၊ တာဝတာ- ထို မိမိစာန်မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်းကိုကား
 မပြောကြား အခြားတစ်ပါးက အခြားတစ်ပါး၌ စာန်မဂ်ဖိုလ်ရနေကြောင်းကို
 လူတို့အား ပြောကြားကာမျှဖြင့်၊ ပါရာဇိကဝတ္ထု- ပါရာဇိကဝတ္ထုသည် (ပါရာဇိက
 အာပတ်၏ တည်ရာအကြောင်းသည်)၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ပန- ဆက်ဦးအံ့၊
 တတ္ထကေန- ထိုမျှလောက်သော၊ လေသေန- အမြွက်အားဖြင့်၊ ဘဂဝါ- မြတ်စွာ
 ဘုရားသည်၊ တံ ဝတ္ထု- ထိုဝတ္ထုကို၊ နိဒါနံ- အကြောင်း (နိဒါန်း)ကို၊ ကတွာ- ပြု၍၊
 ပါရာဇိကံ- ပါရာဇိကအာပတ်ကို၊ ပညပေသိ- ပညတ်တော်မူခဲ့ပြီ။ တထာ- ထို
 စတုတ္ထပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်အတူ၊ ဣဓာပိ- ဤကုဋီကာရသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊
 သံဃာဒိသေသံ- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်ကို၊ ပညပေသိ- ပညတ်တော်မူခဲ့ပြီ။ ဟိ-
 ချဲ့ဦးအံ့၊ နိဒါနေ- ဤသိက္ခာပုဒ် နိဒါန်း၌၊ “အဒေသိတဝတ္ထုကာယော သာရမ္မာ
 ယော အပရိက္ကမနာယော”တိ- “အဒေသိတဝတ္ထုကာယော သာရမ္မာယော
 အပရိက္ကမနာယော” ဟူ၍၊ န ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပန- အနွယ်ကား၊
 “အပ္ပမာဏိကာယော”တိ- “အပ္ပမာဏိကာယော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောတော်မူ
 အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပမာဏမတိက္ကမန္တဿ- ပမာဏကို ကျော်လွန်သော
 ရဟန်းအား၊ နိဒါနာပေက္ခော- နိဒါန်းကို ရှုငဲ့ခြင်းရှိသော၊ သံဃာဒိသေသောဝ-
 သံဃာဒိသိသ်အာပတ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တတ္ထ- ထို ကုဋီကာရ
 သိက္ခာပုဒ်၌၊ သာရမ္မေ- ပိုးရွခြပုံးကောက်ပဲသီးနှံ အစရှိသော ဘေးရန်ရှိရာ၌၊
 အပရိက္ကမနေ- နှစ်ကောင်တပ်လှည်း လေးကောင်တပ်လှည်းတို့၏ လှည့်ပတ်
 လောက်ရာ ဥပစာမရှိရာ၌၊ သံဃာဒိသေသပ္ပသင်္ဂီ ဝိယ- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်၌
 ငြိကပ်လျဉ်းပါးသကဲ့သို့၊ ဒိဿမာနံ- တွေ့မြင်အပ်သည်ကို၊ “ဝိဘင်္ဂီ တံ
 နိယာမကော”တိ- “ဝိဘင်္ဂီ တံ နိယာမကော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်ဆိုအပ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိဘင်္ဂီ- ဝိဘင်း၌၊ န နိဝါရေတိ- မတားမြစ်။ တထာ- ထို့အတူ၊
 မဟလ္လကေ- မဟလ္လကဝိဟာရသိက္ခာပုဒ်၌၊ န နိဝါရေတိ- မတားမြစ်။

ဧတ္ထ- ဤနေရာ၌၊ ဌတ္တာ- တန်ရပ်၍၊ စောဒကော- စောဒကသည်၊ စောဒနံ- စောဒနာကို၊ အာဟ- ဆိုပြီ။ ကိ- အဘယ်သို့ ဆိုသနည်း၊ ကိမတ္ထံ- အဘယ် အကျိုးငှာ၊ မာတိကာယံ- သံဃာဒိသိသံသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု- ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ် သင့်ကြောင်းဖြစ်သော သာရမ္ပအပရိက္ကမနသဒ္ဓါကို၊ ဝုတ္တံ- ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း၊ ဝိဘဏံ ဧဝ- အကျယ်ဝေဖန်ရာ ဝိဘင်း၌သာလျှင်၊ ဝတ္ထဗ္ဗံ- ဆိုထိုက်သည်၊ သိယာ နန- ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ အာဟ- ဤသို့ဆိုပြီ။ ဧတံ- ဤ အသင်စောဒကဆိုသော စကားသည်၊ ဧဝံ- ဤသို့ (ဤအတိုင်း)၊ ဟောတိ- ဖြစ်ပါ၏။ ဧတ္ထ- ဤကုဋိဆောက်ရာ၌၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းတို့ကို၊ ဝတ္ထုဒေသနာယ- ကုဋိနေရာကို ညွှန်ကြားခြင်းငှာ၊ အဘိနေတဗ္ဗာ ကိ န- ပင့်ဆောင်ထိုက်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ တေဟိ ဘိက္ခုဟိ- ထို အပင့်ဆောင်ခံရသော ရဟန်းတို့သည်၊ ဝတ္ထု- ကုဋိနေရာကို၊ ဒေသေတဗ္ဗံ- ညွှန်ကြားအပ် ညွှန်ကြားရမည်။ ကိဒိသံ- အဘယ်သဘောရှိသော ကုဋိနေရာကို၊ ဒေသေတဗ္ဗံ- ညွှန်ကြားအပ်သနည်း၊ အနာရမ္ဘံ- ပိုးရွ ခြပုံး ကောက်ပဲသီးနှံ အစရှိသော ဘေးရန်မရှိသော၊ သပရိက္ကမနံ- နှစ်ကောင်တပ်လှည်း လေးကောင် တပ်လှည်းတို့၏ လှည့်ပတ်လောက်စရာ ဥပစာရှိသော၊ ဝတ္ထု- ကုဋိနေရာကို၊ ဒေသေတဗ္ဗံ- ညွှန်ကြားအပ်၏။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ ဣတရံ- အခြားသော သာရမ္ပ အပရိက္ကမနအရပ်ကို၊ “သာရမ္ပေ စေ ဘိက္ခု ဝတ္ထုသ္မိ အပရိက္ကမနေ”တိ- “သာရမ္ပေ စေ ဘိက္ခု ဝတ္ထုသ္မိ အပရိက္ကမနေ” ဟူ၍၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ အနုပ္ပသင်္ဂဝသေန- လျော်စွာကပ်ငြိ လျဉ်းပါးခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် [ဝဇီရ-၁၉၃၌ အာနိသံသ ဝသေန- အကျိုး၏အစွမ်းအားဖြင့်ဟု လာရှိသည်၊]၊ အာဂတတ္တာ- လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့် ဝတ္ထု နာမ- ဝတ္ထုမည်သည်၊ သာရမ္ဘံ- သာရမ္ပဖြစ်သော၊ အပရိက္ကမနံ- အပရိက္ကမနဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု- ဝတ္ထုသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ အနာရမ္ဘံ- အနာရမ္ပဖြစ်သော၊ သပရိက္ကမနံ- သပရိက္ကမနဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု- ဝတ္ထုသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ သာရမ္ဘံ- သာရမ္ပဖြစ်သော၊ သရိက္ကမနံ- သပရိက္ကမန ဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု- ဝတ္ထုသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ အနာရမ္ဘံ- အနာရမ္ပဖြစ်သော၊ အပရိက္ကမနံ- အပရိက္ကမနဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု- ဝတ္ထုသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဗဟုဝိဓံ- များသောအပြားရှိ၏။ (အနက်သိလောက်ပြီဖြစ်၍ အလွယ်ပေး

လိုက်သည်။ တသွာ ဗဟုဝိဓတ္တာ- ထိုသို့ များသောအပြားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 အနာရမ္မ- အနာရမ္မဖြစ်သော၊ သပရိက္ခမန- သပရိက္ခမနဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု-
 ကုဋီနေရာကို၊ ဒေသေတဗ္ဗ- ပြောကြားထိုက်၏ (ပြောကြားရမည်)။ ဣတရံ-
 အနာရမ္မ သပရိက္ခမနမဟုတ်သော အခြားသော ကုဋီဝတ္ထုကို၊ န ဒေသေတဗ္ဗ-
 မပြောကြားထိုက်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ပန-
 အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဧတ္ထ- ဤကုဋီကာရ၌၊ ဝတ္ထုဒေသနာ- ကုဋီနေရာကို ပြောကြား
 ခြင်းသည်၊ ကိမတ္ထိကာ- အဘယ် အကျိုးရှိပါသနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ-
 အကယ်၍ မေးအံ့။ ဝတ္ထုဒေသနာ- ကုဋီနေရာကို ပြောကြားခြင်းသည်၊
 ဂရုကာပတ္တိပညာပနဟေတုပရိဝဇ္ဇနုပါယတ္တာ- ဂရုကာအာပတ်ပညတ်တော်၏
 အကြောင်းရင်းကို ရှောင်ရှားနိုင်ခြင်းဟူသောအကြောင်း၏ အဖြစ်ရှိသည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏။ ဟိ- ချဲ့ပါဦးအံ့၊ ဝတ္ထုအဒေသနာ- ကုဋီနေရာကို မပြောကြားခြင်းသည်၊
 ဂရုကာပတ္တိပညာပနဟေတုဘူတာ- သံဃာဒိသိသ်ဟူသော ဂရုကာအာပတ်
 ပညတ်တော်၏ အကြောင်းတရားဖြစ်၍ ဖြစ်၏။

အကတဝိညတ္တိ- မပြုလုပ်အပ်သော ဝစီဝိညတ်သည် (သင့်လျော်သော
 ကုဋီနေရာကို လျှောက်ထားမှုညွှန်ကြားမှု မပြုခြင်းသည်)၊ ဂိဟိနံ- လူတို့ကို၊
 ပိဋ္ဌာဇနနေန- နှိပ်စက်မှုကို ဖြစ်စေခြင်းဖြင့်၊ အတ္တဒုက္ခပရဒုက္ခဟေတုဘူတော စ-
 မိမိဆင်းရဲ သူတစ်ပါးဆင်းရဲတို့၏အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ သာရမ္မ
 ဘာဝေါ စ- ဘေးရန်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ
 တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧတေ- ဤဖြစ်လတံ့သော ဆင်းရဲဘေးရန်တို့ကို၊ ဝတ္ထုဒေသနာ
 ပဒေသေန- ကုဋီနေရာကို လျှောက်ထားညွှန်ပြခြင်းဟူသော၊ ဥပါယေန- ဥပါယ်
 (အကြောင်း)ဖြင့်၊ ပရိဝဇ္ဇိတာ- ရှောင်ကြဉ်အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။
 ဟိ- မှန်၏ (ကုဋီနေရာကို လျှောက်ထားညွှန်ပြမှုအကျင့်ဖြင့် ဖြစ်လတံ့ဆင်းရဲ
 ဘေးရန်တို့ကို ရှောင်ပြီးဖြစ်တော့သည်ဟူသော ထိုစကားရပ်သည် အမှန်အကန်
 ဖြစ်ပါ၏)၊ ဘိက္ခု- ပညာရှိ ရဟန်းကောင်းတို့သည်၊ အကပ္ပိယကုဋီကရဏတ္ထံ-
 မအပ်စပ်သော ကုဋီကိုပြုလုပ်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဂိဟိနံ- လူတို့ကို၊ ပိဋ္ဌာနိမိတ္တံ ဝါ-
 နှိပ်စက်ခြင်းဟူသော နိမိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သာရမ္မဝတ္ထုကုဋီကရဏတ္ထံ ဝါ-
 ဘေးရန်၏တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော ကုဋီကိုပြုခြင်း အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊

ဝတ္ထု- ကုဋိနေရာကို၊ န ဒေသေန္တိ- မလျှောက်ထား မညွှန်ပြကြကုန် (လျှောက်ထား ညွှန်ကြားရိုး မရှိကုန်)။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧတံ- ဤ ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုဖြစ်သော သာရမ္မ အပရိက္ကမနကို၊ ပဌမမေဝ- (မာတိကာသိက္ခာပုဒ်တော်၌ ထည့်သွင်း၍) ရှေးဦးစွာ၊ သာဓိတံ- ဟောကြားကာ ပြီးစေအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (ဤကား ဝဇီရဗုဒ္ဓိ (၁၉၃) ပါ စာသွားစာလာအရ အနက်ယောဇနာခြင်းတည်း။)

တစ်နည်း။ ။ ဂရုကာပတ္တိပညာပနံ- သာရမ္မ အပရိက္ကမနအတွက် ဂရုက အာပတ်ပညတ်ခြင်းသည်၊ အကတဝိညတ္တိဂိဟိပိဋ္ဌာဇနနံ- မပြုအပ် မပြုကောင်း သော ဝိညတ်ရှိကုန်သောလူတို့အား နှိပ်စက်မှုကို ဖြစ်စေခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ အတ္တဒုက္ခပရဒုက္ခဟေတုဘူတော စ- မိမိဒုက္ခ သူတစ်ပါးဒုက္ခ၏ အကြောင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ သာရမ္မဘာဝေါ စ- ဘေးရန်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည် လည်းကောင်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧတေ- ဤနှိပ်စက်မှု ဒုက္ခ ဘေးရန်တို့ကို၊ ဝတ္ထုဒေသနာပဒေသေန- ကုဋိနေရာကို လျှောက်ထား ညွှန်ပြ ခြင်းဟူသော၊ ဥပါယေန- အကြောင်းအားဖြင့်၊ ပရိဝဇ္ဇိတာ- ရှောင်လွှဲအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ဟိ- မှန်၏။ ဘိက္ခု- ရဟန်းတို့သည်၊ အကပ္ပိယကုဋိကရဏတ္ထံ- မအပ်စပ်သော ကုဋိကိုဆောက်လုပ်ခြင်းငှာ၊ ဂိဟိနံ- လူတို့ကို၊ ပိဋ္ဌာနိမိတ္တံ ဝါ-

၁။ ဂရုကာပတ္တိပညာပနံ။ ။ ဤစာသွားအရ အာဘောဂဖော်ရသော် ဒုက္ကဋ် အာပတ်ထိုက်သော သာရမ္မ၊ အပရိက္ကမနအတွက် ဂရုက (သံဃာဒီသိသ်) အာပတ်အဖြစ် ပညတ်လိုက်ခြင်းသည် ဆိုးကျိုးများစွာကို ဖြစ်ပေါ်လာ နိုင်သည်။ ထိုဆိုးကျိုးများကိုကား ဝတ္ထုဒေသနာနည်းလမ်းအားဖြင့်ပင် ပယ်ရှားနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုကို ဂရုကအာပတ် ပညတ်ဖွယ် မလိုတော့။ ဝတ္ထုဒေသနာ၌သာ ဂရုကအာပတ်အဖြစ် ပညတ်လိုက်လျှင် အလိုလိုပြီးတော့၏။ ဝတ္ထုဒေသနာနည်းဖြင့် သာရမ္မ အပရိက္ကမနမဖြစ်ရန် ရှောင်လွှဲပြီးတော့သည်ဟုဆိုရာ ဝတ္ထုဒေသနာနည်းလမ်းကိုတော့ လိုက်နာကြပြီး သာရမ္မ၊ အပရိက္ကမနမဖြစ်အောင် မလျှောက်ထား မညွှန်ပြကြလျှင်ကော ဘယ်လိုလုပ်တော့မည်နည်း ဟူငြားအံ့။ အသင် စောဒနာ မစိုးရိမ်ထိုက်ပါ။ ဝတ္ထုဒေသနာကို ကျင့်သုံးကြသော ရဟန်းများကလည်း သာရမ္မ၊ အပရိက္ကမနဖြစ်အောင် လျှောက်ထား ညွှန်ပြရိုး ပြုကြလိမ့်မည်မဟုတ်ပါ-ဟုလိုသော်။

နှိပ်စက်ခြင်းဟူသော နိမိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သာရမ္မဝတ္ထုကုဋီကရဏတ္ထံ ဝါ-
ဘေးရန်တို့၏တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သော ကုဋီကိုဆောက်လုပ်ခြင်းငှာ
လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထု- ကုဋီနေရာအရပ်ကို၊ န ဒေသေန္တိ- မလျှောက်ထား မညွှန်ကြား
ကြကုန်။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဝိသဇ္ဇနာ- အဖြေတည်း။ (ဤသည်ကား
ဤဋီကာလာ စာသွားစာလာအရ အနက်ယောဇနာခြင်းတည်း။)

စ- ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတ္ထ- ဤနေရာ၌၊

ဂါထာအနက်များ။ ။ (နှာ-၅၄) ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ ယံ ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊
ဝတ္ထုဿ- ကုဋီနေရာကို၊ ဒေသနုပါယေန- လျှောက်ထား ညွှန်ပြခြင်းနည်းအားဖြင့်၊
ဂရုကာပတ္တိဟေတုယော- ဂရုကအာပတ်၏အကြောင်းတို့ကို၊ ဝဇ္ဇိတာ- ရှောင်ကြဉ်
အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ သာရမ္မာဒိ- သာရမ္မအစရှိသည်ကို၊
ဇဟာပိတံ- ပယ်စွန့်အပ်ပြီ။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌဿ- ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်၏၊
ဝတ္ထုနံ- သာရမ္မ အပရိက္ကမန ဟူသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ မာတိကာယ- သိက္ခာပုဒ်
တော်၌၊ ပကာသနာ- ထည့်သွင်း၍ ထင်ရှားပြတော်မူခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။
တေသံ ဂရုကာပတ္တိဟေတုနံ- ထိုဂရုကအာပတ်သင့်ရောက်ခြင်း၏ အကြောင်း
တရားတို့အား၊ ဧဝံ- ဤဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ပကာသိတာ- ထင်ရှားပြတော်မူ
အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဂါထာယော- ဂါထာတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။

ကုဋီကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇။ ဝိဟာရကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဧတံ- ဤဝိဟာရကာရသိက္ခာပုဒ်သည်၊ အကိရိယမတ္တတော- မပြုကျင့်ကာ
မျှဖြင့်၊ သမုဋ္ဌာနဘာဝတော- အာပတ်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အကိရိယံ-
အကိရိယသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တံ- ထိုသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဒေသနာအကရဏ

၁။ အကိရိယမတ္တတော။ ။ ယခုစာတို့၌ (အ)ပြုတ်နေလျက် ရှိသည်၊ ၎င်းကို
အဋ္ဌကထာနှင့်ဋီကာသစ်တို့ကို ရှုလျက် ဆင်ခြင် ပါ။ ကိရိယာမတ္တတော၌
လာလတ္တံ့ အကိရိယံကို ရှုမျှော်၍ အဋ္ဌကထာပါအတိုင်း ရသဖြင့်
အကိရိယမတ္တတောဟူသော ရှိရမည်။

ဝသေန- ကုဋီနေရာကို ပြောကြားမှု မပြုလုပ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အကိရိယံ- အကိရိယသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ဘိက္ခု ဝါ အနဘိနေယျာတိ ဧတ္ထ- ဘိက္ခု ဝါ အနဘိနေယျဟူသော ဤ ပါဌ၌၊ ဝါ သဒ္ဓေါ- ဝါသဒ္ဓါသည်၊ အဝဓာရဏတ္ထော- ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ကန့်သတ် ခြင်းအနက်ရှိ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ (စေ အနဘိနေယျ ဝါ- အကယ်၍ မပင့်ဆောင်ဘဲသာလျှင်နေအံ့- ဟု အဝဓာရဏတ္ထ ပေးပါ။) “အာယသ္မာ ဆန္နော- အရှင်ဆန္နသည်၊ စေတိယရက္ခံ- စေတီဟု သမုတ်အပ်သော နတ်ကွန်းသစ်ပင်ကို၊ ဆေဒါပေသိ- ခုတ်ဖြတ်စေပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာဂတတ္တာ- လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒမ္ပိ- ဤဝိဟာရကာရသိက္ခာပုဒ်သည်လည်း၊ နိဒါနာပေက္ခံ- နိဒါန်းကို ရှုငဲ့၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

ဝိဟာရကာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈။ ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ကသ္မာ မမ ဝန္တနာဒိနိ ။ပ။ ယဋ္ဌိတေယေဝ သီသံ ဧတီ”တိ- “ကသ္မာ ။ပ။ သီသံ ဧတီ” ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ် (သော စကားရှိ) သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပန္နကံ- အန္တိမဝတ္ထုသို့ရောက်သော ပါရာဇိကကျပြီး ရဟန်းကို၊ ဝန္တိတုံ- ရှိခိုးခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ တံ- ထိုစကားကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ- မယူထိုက်။ ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ ပရိဝါရာဝသာနေ- ပရိဝါပါဠိတော်၏ အဆုံးဖြစ်သော၊ ဥပါလိပဉ္စကေ- ဥပါလိ ပဉ္စက၌၊ “ကတိ န ခေါ ဘန္တေ အဝန္တိယာ”တိ အာဒိနာ- “ကတိ ။ပ။ အဝန္တိယာ” အစရှိသည်ဖြင့်၊^၂ ဝုတ္တပါဠိယံ- ဆိုအပ်သော ပါဠိတော်၌၊ အဝုတ္တတ္တာ စ- ဟောတော် မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ “ပစ္ဆာ ဥပသမ္ပန္နေန ပုရေ ဥပသမ္ပန္နော ဝန္တိယော”တိ- “ပစ္ဆာ ။ပ။ ဝန္တိယော”ဟူ၍၊^၃ ဝုတ္တတ္တာ စ- ဟောတော်မူအပ်သည်၏

အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။ တသွာ ဧဝ- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ ဣမိဿံ ကင်္ခါဝိတရဏီယံ- ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ “ဥပသမ္ပန္နောတိ သင်္ချီပဂမနံ”- ရဟန်းဟူသော အရေအတွက် သို့ ရောက်နေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- (ဤဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် သံဃာဒိသိသ်အာပတ်သင့်ရောက်ကြောင်း အင်္ဂါငါးပါးတို့တွင် တစ်ပါးအနေအားဖြင့် ထည့်သွင်း၍) ဆိုအပ်ပြီ။ သုတ္တာဓိပ္ပါယ်ော ပန - ဆရာတို့ ကိုးကားပြောဆိုသောသုတ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုကား၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဂဟေတဗ္ဗော- ယူထိုက်၏။ အဝန္တန္တော- ရှိခိုးမှုမပြုသော ရဟန်းသည်၊ သာမိစိပုဋိက္ခေပသင်္ခါတာယ- အရိုအသေပေးမှုကို ပယ်ရှားခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ စောဒနာယ- စောဒနာဖြင့်၊ စောဒေတိ နာမ- စောဒနာသည် မည်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြဆိုခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဂဟေတဗ္ဗော- ယူထိုက်၏။ တသွာ ဧဝ- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ “ဧတ္တာဝတာ စ စောဒနာ နာမ ဟောတိ”တိ- “ဧတ္တာဝတာ ။ပ။ ဟောတိ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ [အနက်။ ။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ရှိမခိုးမှု စသည်အားဖြင့်၊ စောဒနာ နာမ- စောဒနာခြင်းမည်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၁၃၉)] ဣဓ- ဤဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဓိပ္ပေတံ- အလိုရှိအပ်သော၊ အာပတ္တိအာပဇ္ဇနာကာရံ- သံဃာဒိသိသ်အာပတ် သင့်ရောက်ပုံ အခြင်းအရာကို၊ ဒဿေတံ- ပြဆိုခြင်းငှာ၊ “ကသွာ မမ ဝန္တနာဒိနိ န ကရောသိ”တိ အာဒိ- “ကသွာ ။ပ။ န ကရောသိ” စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ကတူပသမ္ပဒန္တိ- ကတူပသမ္ပဒံ ဟူသည်ကား၊ ယဿ- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဥပသမ္ပဒါ- ရဟန်းအဖြစ်သည်၊ ရဟတိ- ဖြစ်၏။ တံ (ကတူပသမ္ပဒံ)- ထိုရဟန်း ဖြစ်ပြီးသော စင်ကြယ် မစင်ကြယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (တေ ပန- ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား)၊ ပဏ္ဍကာဒယော- ပဏ္ဍုက်အစရှိသည်တို့တည်း။ ဌပနက္ခေတ္တန္တိ ဧတ္ထ- ဌပနက္ခေတ္တံ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကံ- သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကပဝါရဏာ တန်ခြင်း လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကဉ္စ- ပုဂ္ဂလိကပဝါရဏာ တန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ပဝါရဏာဌပနံ- ပဝါရဏာတန်ရပ်ထားခြင်းသည်၊ ဒုဝိဓံ- နှစ်ပါးအပြား ရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (နှာ-၅၅) တတ္ထ- ထိုပဝါရဏာ တန်ရပ်ထားခြင်း နှစ်ပါးတို့တွင်၊ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကေ- သဗ္ဗသင်္ဂါဟိက တန်ရပ်ထားခြင်း၌၊ “သုဏာတု

မေ ဘန္တေ သံဃော ။ပ။ တေ ဝါစိကံ ပဝါရေ”တိ- “သုဏ္ဍာတု ။ပ။ ပဝါရေ” ဟူ၍၊ သုကာရတော- သုအက္ခရာမှ၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ ရေကာရော- ရေအက္ခရာ သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ပုဂ္ဂလိကဌပနေ ပန- ပုဂ္ဂလိကတန်ရပ်ထားခြင်း၌ကား၊ “သံဃံ ဘန္တေ ပဝါရေမိ ။ပ။ ပဿန္တော ပဋိ”တိ- “သံဃံ ဘန္တေ ပဝါရေမိ ။ပ။ ပဿန္တော ပဋိ”ဟူ၍၊ သံကာရတော- သံအက္ခရာမှ၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ သဗ္ဗပစ္စိမော- အလုံးစုံသောစကားတို့၏ နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ အယံ ဋီကာရော- ဤ ဋီ အက္ခရာသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဧတ္ထန္တရေ- (သဗ္ဗသင်္ဂါဟိက၌ သု အက္ခရာမှ ရေ-အက္ခရာတိုင်အောင်သော၊ ပုဂ္ဂလိက၌ သံ- အက္ခရာမှ ဋီ- အက္ခရာတိုင် အောင်သော) ဤ အကြား၌၊ ဧကပဒေပိ- တစ်ခုသော ပုဒ်၌လည်း၊ ဌပေန္တေန- တန်ရပ် ထားသော ရဟန်းသည်၊ ပဝါရဏာ- ပဝါရဏာကို၊ ဌပိတာ- တန်ရပ်အပ် ပြီးတော့သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဥပေါသထေ- ဥပုသ်ကံ တန်ထားခြင်း၌၊ ဣမိနာနုသာရေန- ဤ အစဉ်လျှောက်ပုံ နည်းအားဖြင့်၊ “ကရေယျာ”တိ ဧတ္ထ- “ကရေယျ” ဟူသော ဤအဆုံးစကားပါ၌၌၊ ရေကာရေ- ရေအက္ခရာကို၊ အနတိက္ကမန္တေ- မကျော်လွန်သေးမီ၊ ဝိသေသော- တန်ထားပုံ အထူးကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။

ဒုဌဒေါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉။ အညဘာဂိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အညဘာဂေါ ဝါ အဿ အတ္တိတိ- အညဘာဂေါ ဝါ အဿ အတ္တိ ဟူသည်ကား၊ အတြ- ဤအရမကွဲပြားသော်လည်း ကွဲပြားလေသကဲ့သို့ ခွဲခြား၍ ဆိုအပ်ရာ၌၊ သုဝဏ္ဏဿ- ရွှေ၏၊ ဣဒံ- ဤဟာတည်း၊ ဝါ- ဥစ္စာတည်း။ သောဝဏ္ဏ- ရွှေ၏ဥစ္စာ။ ဣတိ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ အနေန- ဤအရာဖြင့်၊ သုဝဏ္ဏဝါ- ကောင်းသော အဆင်းရှိ၏၊ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ သုဝဏ္ဏော- ကောင်းသောအဆင်း ရှိသော ရွှေ၊ ဣတိ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ ဥစ္စတေ ယထာ- ဆိုအပ်လေသကဲ့သို့၊ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ အဿ- ထိုဆိတ်ဖို့အား၊ အညဘာဂေါ- တိရစ္ဆာန်ဇာတ် ဆိတ်ဖို့ဟူသော တစ်ပါးသော အဖို့သည်၊ အတ္တိ- ရှိ၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊

သော- ထိုတိရစ္ဆာန်ဆိတ်ဖို့သည်၊ အညဘာဂိယံ- အညဘာဂိယမည်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဥစ္စတေ- အရမကွဲသော်လည်း ကွဲသကဲ့သို့ ဆိုအပ်၏။ (အညဘာဂဿ ဣဒံ အညဘာဂိယံလည်း နည်းတူပင် မှတ်ပါ)။ တတ္ထ- ထိုဆိတ်ဖို့ အညဘာဂိယ မည်ရာ၌၊ ပဋိမာယ- ဆင်းတု၏။ သရီရံ- ကိုယ်ထည်၊ သိလာပုတ္တကဿ- ကျောက်သား၏။ သရီရန္တိ စ- ကိုယ်ထည်စသော စကားသည်လည်း (ဣတိသဒ္ဓါ- အာဒျတ္ထ)၊ နိဒဿနံ- ပြယုဂ်ဥဒါဟရဏ်တည်း။ ဆဂလကဿ- ဆိတ်ဖို့အား၊ “ဒဗ္ဗော”တိ- “ဒဗ္ဗ” ဟူ၍၊ ဒိန္နံ- ပေးမှည့်အပ်သော၊ တံ နာမံ- ထိုအမည်ကို “ဒေသော”တိ- “ဒေသ” ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ ဒေသောတိ- ဒေသ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ထေရံ- အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်ကို၊ အနုဒ္ဓံသေတုံ- စွပ်စွဲခြင်းငှာ၊ ထေရဿ- ဒဗ္ဗမထေရ်၏။ နာမံပိ- ဒဗ္ဗအမည်ကိုလည်း၊ အပဒိသိတဗ္ဗတ္တာ- ညွှန်ပြအပ်(ညွှန်ပြနိုင်)သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ထေရံယေဝ- ဒဗ္ဗထေရ်ကိုသာလျှင်၊ န- မဟုတ်သေး၊ အညမ္ပိ- အခြားတစ်ပါးလည်း ဖြစ်သော၊ ဝတ္ထု- ဆိတ်ဖို့ဝတ္ထုကို၊ လိဿတိ- ငြိကပ်၏။ သိလိဿတိ- ကပ်ငြိ တတ်၏။ အတ္ထတော- အနက်ခြံအားဖြင့်ကား၊ န- မဟုတ်။ ဝေါဟာရမတ္တေနဝ- ဒဗ္ဗဟူသော အခေါ်အဝေါ်အသုံးအနှုန်းမျှဖြင့်သာလျှင်၊ ဤသကံ- အနည်းငယ်၊ အလ္လီယတိ- ငြိကပ်တတ်၏။ ဣတိ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ လေသော- လေသမည်၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ တဿ ဝါကျဿ- ထိုအဋ္ဌကထာပါ လေသဝါကျ၏။ အဓိပ္ပါယော- အဓိပ္ပါယ်တည်း။ လိသ- လိသဓာတ်သည်၊ (ဧတ္ထ- ဤနေရာ၌)၊ သေလဆကောလအလ္လီဘာဝေ- အရှင်ဒဗ္ဗထေရ်မှအခြား ကြွင်းသော (ဂိဇ္ဈကုဋ်)

၁။ လိသ။ ။ သေလ-သဒ္ဓေါ အဝိသေသတော ပဗ္ဗတပရိယာယောတိ ကတွာ ဝုတ္တံ “ပဗ္ဗတန္တိ လေသ”န္တိ န သိလာမယမေဝ၊ ပံသုမယာဒိကော တိဝိဓောပိ ပဗ္ဗတော ဧဝ၊ (သိလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ။ ၂၅၇။ အံ၊ ဋီ၊ ဒ။ ၃၈၀။) ဆကလော (အလော) (ဇာတ်ဋီသစ်၊ မဟာနိ၊ ဝေဿံ-၄၈)။ ဆိန္ဒုန္တော ဝုစ္စတိတိ- ဆဂလကော၊ သကတ္ထေ ကော၊ ဆကလကောပိ၊ ဆာဂေါပျတြ (ဓာန်၊ ဋီ၊ ၅၀၂)။ ဆိတ်၊ ဆကလကံ (သျာမ) မူကွဲ (ပါရာဇိကဏ်-၂၅၅။) ဤ စကားများအရ ဆိတ်ဟော- ဆကလသဒ္ဓါ၌ ကဏ်အကို ဩဝုဒ္ဓိပြု၍ ဆကောလဟု ဖြစ်လာရသည်။

တောင်ဆိတ်၌ (နာမည်မျှသာ)ကပ်ငြိသည်၏အဖြစ်၌၊ ဝတ္တတိ- ဖြစ်နေ၏။ တေန-
 ထိုပကတိအရှိအားဖြင့် အနည်းငယ်သော ကပ်ငြိခြင်းကြောင့်၊ “ဤသကံ
 အလ္လိယတိတိ လေသော”တိ- “ဤသကံ အလ္လိယတိတိ လေသော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-
 အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ ယသွာ- အကြံကြောင့်၊ ဒေသလေသာ- ဒေသပုဒ် လေသ
 ပုဒ်တို့သည်၊ အတ္ထတော- အနက်ဒြပ်အားဖြင့်၊ နိန္ဒာနာကရဏံ- အထူးမရှိ၊ တသွာ-
 ထို့ကြောင့်၊ “ကိဉ္စိဒေသံ လေသမတ္တံ ဥပါဒါယာ”တိ- “ကိဉ္စိ ။ပ။ ဥပါဒါယ” ဟူ၍၊
 ပဒံ- ပုဒ်ကို ဥဒ္ဓရိတွာ- အပေါင်းအားဖြင့် ထုတ်ပြီး၍ (ထုတ်ပြီးနောက်)၊ “ဒသလေသာ
 ဇာတိလေသော”တိအာဒိ- “ဒသလေသာ ဇာတိလေသော” စသည်ကို ပဒဘာဇနေ-
 ပဒဘာဇနီ၌၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

အဋ္ဌပုတ္တိဝသေနေဝ အာဝိဘူတန္တိ ဧတ္ထ- အဋ္ဌပုတ္တိဝသေနေဝ အာဝိဘူတံ
 ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်၌၊ ကိဉ္စိ ဘိယျော- တစ်နည်းမူကား၊ အနိယမတ္တာ-
 သိက္ခာပုဒ်၏ဆုံးဖြတ်ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ရည်ညွှန်းခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 န ဝိဘတ္တော- (ကိဉ္စိဒေသံ လေသမတ္တံ ဥပါဒါယဟူသောသိက္ခာပုဒ်ပါဠိ၌ ‘ဒဗ္ဗ
 ဟူသောအမည်ကို အစွဲပြု၍’ဟူသော ဤအနက်ကို ယှဉ်စပ်၍) မဝေဖန်အပ် (မဆို
 အပ်)။ [အဋ္ဌပုတ္တိအရ ထင်ရှားနေခြင်း သိက္ခာပုဒ်က အနိယမဖြစ်ခြင်းအကြောင်း
 နှစ်ပါးကြောင့် ဆိုခဲ့ပြီးအနက်ကို မယောဇနာရခြင်း ဖြစ်ပါသည် ဟူလို။]

ဟိ ယသွာ- အကြံကြောင့်၊ ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်အရာ၌၊ မေတ္တိယ
 ဘူမဇကာနံ ဝိယ- မေတ္တိယ ဘူမဇကရဟန်းတို့အားကဲ့သို့၊ အညေသံ- မေတ္တိယ
 ဘူမဇကမှ အခြားကုန်သော၊ သဗ္ဗေသမ္ပိ- အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်း၊
 ဆဂလကမေဝ- ဆိတ်(တစ်မျိုးတည်း)သာလျှင်ဖြစ်သော၊ အညဘာဂိယံ-
 အခြားအဖို့ (အခြားတစ်မျိုး)၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ အဓိကရဏံ- နာမည်၏
 တည်ရာသည်၊ န ဟောတိ- ဖြစ်သည် မဟုတ်သေး။ (အထ ခေါ်- စင်စစ်သော်ကား)၊
 အညံ- အခြားသော၊ ဂေါမဟိံသာဒိကမ္ပိ- နွား ကျွဲ အစရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်သေး၏။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ မေတ္တိယဘူမဇကာ ဝိယ- မေတ္တိယဘူမဇက
 ရဟန်းတို့ကဲ့သို့၊ သဗ္ဗေပိ- အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ နာမလေသ

မတ္တမေဝ- နာမည်အမြွက်မျှလောက်ကိုသာလျှင်၊ န ဥပါဒိယန္တိ- ယူကုန်သည် မဟုတ်သေး။ အညမ္ပိ- အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဇာတိလေသာဒိ- ဇာတ်အမြွက် စသော အမြွက်ကို၊ ဥပါဒိယန္တိ- ယူကြကုန်သေး၏။ တသ္မာ အနိယမတ္တာ- ထိုသို့ အမြဲမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ဝိဘတ္တံ- ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအားဖြင့် မဝေဖန်အပ်။ ကိဉ္စ ဘိယျော- စိုးစဉ်းဆိုဖွယ်ရာ ရှိပါသေး၏ (နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်၍ အနက်ပေးလိုက သင့်လျော်အောင် အနက်ပေးပါ)။ ယေန-အကြင် အညဘာဂိယ ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သောဝ- ထိုဆိတ်ကိုသာလျှင်၊ ဒဿိတော- ပြအပ်၏။ တထာ- ထိုဆိတ်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝုတ္တေ- ဆိုအပ် လတ်သော်၊ ဆဂလကဿေဝ- ဆိတ်အားသာလျှင်၊ အညဘာဂိယတာ- အညဘာဂိယ၏ အဖြစ်သည်၊ သမ္ဘဝတိ- ဖြစ်၏။ အညဿ- ဆိတ်မှ အခြားသော သတ္တဝါအား၊ အညဘာဂိယတာ- အညဘာဂိယ၏ အဖြစ်သည်၊ န သမ္ဘဝတိ- မဖြစ်။ ယေန- အကြင်လေသဖြင့်၊ သောဝ- ထိုဆိတ်ဖိုကိုသာလျှင်၊ ဒဿိတော- ပြအပ်ပြီ။ သော လေသော စ-ထိုလေသသည်လည်း၊ နာမလေသောဝ- နာမလေသ သာလျှင်တည်း။ ဇာတိအာဒိ- ဇာတ်စသော လေသသည်၊ န- မဟုတ်၊ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ မိစ္ဆာဂါဟပဿင်္ဂတော- မိစ္ဆာအယူ၌ ငြိကပ်လျဉ်းပါးခြင်းကြောင့်၊ တထာ- ထိုအနက်ယှဉ်မှု အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ န ဝိဘတ္တော- မဝေဖန်အပ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ ဣဓ စ ။ပ။ သညိနောပီတိ- ဣဓ စ ။ပ။ သညိနောပိ ဟူသည်ကား၊ ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒေဝ- ဤ အညဘာဂိယသိက္ခာပုဒ်၌ လည်းကောင်း၊ အမူလကသိက္ခာပဒေ စ- အမူလကသိက္ခာပုဒ် (ဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်)၌လည်းကောင်း၊ အာပတ္တိအညဘာဂိယစောဒနာယ- အာပတ္တိ အညဘာဂိယ စောဒနာဖြင့်၊ တထာသညိနောပိ- ထိုသို့ အသုဒ္ဓဟု အမှတ်သညာ ရှိသော ရဟန်းအားလည်း၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်၊ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဝုတ္တအဋ္ဌကထာဝစနဿ- ဆိုခဲ့သော အဋ္ဌကထာစကား၏၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။

ဤသိက္ခာပုဒ်ကို မသင်က ဝိနည်းသိမြင်ပညာရှင် မဆိုရ။

ဂါထာအနက်။ ။ ယော ဘိက္ခု- အကြင်ရဟန်းသည်၊ အညဘာဂိယသိက္ခာ- အညဘာဂိယသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ယုတ္တိတော- သဒ္ဓအတ္ထနှစ်ဝသော ယုတ္တိအားဖြင့်၊ ဝါ- လောကယုတ္တိ အာဂမယုတ္တိအားဖြင့်၊ နေဝ သိက္ခတိ- မသင်ယူ။ သော ဘိက္ခု-

ထိုရဟန်းသည်၊ ဝိနယဝိညူဟိ- ဝိနည်းသိမြင်ပညာရှင်တို့နှင့်၊ အညဘာဂိယတံဝ-
တစ်ပါးသောအဖို့ရှိသည်၏ အဖြစ်သို့သာလျှင်၊ ဂစ္ဆေ- ရောက်ရာ၏၊ ဝါ- ရောက်
တတ်၏။ (ဤကား ဋီကာသစ်ယောဇနာပုံတည်း)။

ဤ သိက္ခာပုဒ်မကျင့်သုံးက ဝိနည်းသိသူ မဆိုရ။

ဂါထာအနက် ။ ။ ယော ဘိက္ခု- အကြင်ရဟန်းသည်၊ (နှာ-၅၆)
အညဘာဂိယ သိက္ခာ- အညဘာဂိယသိက္ခာပုဒ်ကို ယုတ္တိတော- လောကုတ္တရာ
တရားကိုးပါးအား သင့်လျော်သောအားဖြင့်၊ နေဝ သိက္ခာတိ- မကျင့်သုံး
(ကျူးလွန်ချိုးဖျက်၏)။^၁ သော ဘိက္ခု- ထိုမကျင့်သုံး မလိုက်နာသော
ရဟန်းသည်၊ ဝိနယဝိညူဟိ- ဝိနည်းသိမြင် ပညာရှင်တို့မှ၊ အညဘာဂိယတံဝ-
တစ်ပါးဟစ်ခြားသောအဖို့ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ သာလျှင်၊ ဂစ္ဆေ- ရောက်ရာ၏။

အညဘာဂိယ သိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁။ ဘေဒါနုဝတ္ထကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

တိဏ္ဍံ ဥဒ္ဓံ ကမ္မာရဟာ န ဟောန္တိ၊ န ဟိ သံယော သံဃဿ ကမ္မံ
ကရောတီတိ ဧတ္ထ- တိဏ္ဍံ ဥဒ္ဓံ ကမ္မာရဟာ န ဟောန္တိ၊ န ဟိ သံယော သံဃဿ
ကမ္မံ ကရောတိ ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်၌၊ “စတ္တာရော- လေးပါးကုန်သော၊
ဣမေ ဘိက္ခု- ဤရဟန်းတို့သည်”၊ ဣတိ ဝါ- ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ “ဣမဉ္စ
ဣမဉ္စ”-(ဘွဲ့နာမည်မဖော်ဘဲ)ဤရဟန်းကိုလည်းကောင်း ဤရဟန်းကိုလည်း
ကောင်း၊ ဣတိ ဝါ- ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ သမနုဘာသနံ- ဘေဒါနုဝတ္ထက
ရဟန်းတို့အားဆုံးမသော သမနုဘာသနဉာဏ် ကမ္မဝါစာကို၊ ဝတော- ရွတ်ဆို၍၊
ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ဘေဒါနုဝတ္ထကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ သိက္ခသဒ္ဒါက သင်ယူခြင်း ကျင့်သုံးခြင်းအနက်တို့ကို ဟောပေရာ
နှစ်နက်လုံး အသင့်သာတည်း။

၁၂။ ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ယော- အကြင်ရဟန်းကို၊ ဘိက္ခုဟိ- ရဟန်းတို့သည်၊ ဒုက္ခေန- ဆင်းရဲသဖြင့်၊ ဝတ္တဗော- ပြောဆိုဆုံးမအပ်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထိုသို့ဆုံးမပြောဆိုရ ခဲကပ်လှသော ကြောင့်၊ သော- ထိုပေတူးတူး ဂျစ်ကတ်ကတ်ရဟန်းသည်၊ ဒုဗ္ဗစော- ဒုဗ္ဗစမည်၏။ သဟဓမ္မိကံ- သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ဝုစ္စမာနော- ပြောဆိုဆုံးမအပ်လတ်သော် (အပြောခံရသော်)၊ န သဟတိ- သည်းမခံ။

ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဂမန ဝဏ္ဏနာ

“နာမမတ္တဝသေနာ”တိ- “နာမမတ္တဝသေန” ဟူ၍၊ ပါဌော- ကင်္ဂါအဋ္ဌကထာ ပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ “နာမဂေါတ္တဝသေနာ”တိ- “နာမဂေါတ္တဝသေန” ဟူ၍၊ လိခိတံ- ဆရာရေးအပ်ပြီ။ ဣဒံ- ဤအရာကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ [အယံ- ဤအာပတ်သည်၊ ဣတ္ထန္နာမာ- ဤအမည်ရှိသော၊ အာပတ္တိ- အာပတ်တည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဇာနိတွာ- အမည်အာပတ်ကို သိ၍၊ အာပတ္တိ- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်ကို၊ သစေ ဆာဒေတိ- အကယ်၍ (အရုဏ်မတက်မီ ဒေသနာ မကြားခြင်းအားဖြင့်) ဖုံးအံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ တဿ ဘိက္ခုနော- ထိုရဟန်းအား၊ ဆန္နောဝ- အာပတ်ကို ဖုံးပြီးတော့သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ နာမမတ္တဝသေနာတိ ပါဌဿ- နာမမတ္တဝသေန ဟူသော ပါဌ်၏။ အတ္ထော- အနက်တည်း။]” “အယံ ကိရိယာ- ဤပြုခြင်း(လွန်ကျူးခြင်း)သည်၊ ဘိက္ခုနံ- ရဟန်းတို့အား၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န

၁။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိခံထားပါလျက် နာမအဖွင့်ပြုတ်နေသောကြောင့် ဖြည့်စွက် ယောဇနာလိုက်ပါသည်။ ဝတ္ထုနှင့်ဂေါတ္တ အတူတူပင်ဖြစ် သောကြောင့် ဝတ္ထုအဖွင့်သည်ပင် ဂေါတ္တအဖွင့်ဖြစ်တော့သည်။ အယံ ကိရိယာကား “ဣဒံ (ကမ္ပံ) ဘိက္ခုနံ န ဝဋ္ဋတိ”ဟု ဖွင့်သော ဝတ္ထု၏အဖွင့် သာလျှင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုအဖွင့်ထင်ရှားရန် သမ္ပန်ပုဒ်ထည့်၍ ပေးလိုက်ပါသည်။

ဝဋ္ဋတိ- မအပ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဇာနိတွာ- လွန်ကျူးရာဝတ္ထုကို သိ၍၊ ဝါ- သိရှိနေလတ်သော်၊ အာပတ္တိ- သံယာဒိသိသ်အာပတ်ကို၊ သစေ ဆာဒေတိ- အကယ်၍ (အရုဏ်မတက်မီ ဒေသနာမကြားခြင်းအားဖြင့်) ဖုံးအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ တဿ ဘိက္ခုနော- ထိုရဟန်းအား၊ ဆန္နာဝ- အာပတ်ကို ဖုံးပြီးတော့ သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဝတ္ထုဝသေနာတိ ပါဌဿ- ဝတ္ထုဝသေန ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ်၏၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။

သဘာဂမတ္တမေဝါတိ- သဘာဂမတ္တမေဝ ဟူသည်ကား၊ အဝေရိသဘာဂမတ္တမေဝ- ရန်သူမဟုတ်သော သဘောတူပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်မျှသာ၊ ပမာဏံ- မဖုံးဘဲ ဒေသနာကြားဖို့ရန် လိုရင်းပမာဏတည်း၊ ဣတိ အဓိပ္ပါယ်- ဤကား အဓိပ္ပါယ်တည်း။

ဝတ္ထု စေဝ ဂေါတ္တဉ္ဇာတိ ဧတ္ထ- ဝတ္ထု စေဝ ဂေါတ္တဉ္ဇ ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်၌၊ ဝတ္ထုတိ- ဝတ္ထုဟူသည်ကား၊ ဝီတိက္ကမနံ- သုက္ကဝိဿဌိသိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်ကို လွန်ကျူးခြင်းတည်း၊ အသုစိမုစ္စနံ- သညာစေတနာဖြင့်စေ့ဆော်၍ သုတ်လွတ်ခြင်းတည်း။ ဂေါတ္တန္တိ- ဂေါတ္တံဟူသည်ကား၊ ယံ အနညဿာဓာရဏတ္ထံ- အကြင်အာပတ်တစ်ပါးနှင့် မဆက်ဆံသော(သုက္ကဝိဿဌိ၏)အဖြစ်သည်၊ ဂံ- အသိဉာဏ် သဒ္ဓါကို၊ တာယတိ- စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တံ အနညဿာဓာရဏတ္ထံ- ထိုအခြားသောအာပတ်နှင့် မဆက်ဆံသော (သုက္ကဝိဿဌိပုဒ်၏)အဖြစ်သည်၊ ဂေါတ္တံ- ဂေါတ္တမည်၏။ သဇာတိတော- သုက္ကဝိဿဌိ အစရှိသော မိမိ၏ဇာတ်မှ၊ အညတ္ထ- အခြားကုန်သော၊ ကာယသံသဂ္ဂါဒိသု- ကာယသံသဂ္ဂအစရှိသော ဇာတ်တို့သို့၊ ဂန္တု- သွားရောက်ခြင်းငှာ၊ အဒတွာ- မပေးမူ၍၊ ဂံ ဗုဒ္ဓိ စ- အသိဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝစနဉ္စ- သဒ္ဓါကိုလည်းကောင်း၊ တာယတိ- စောင့်ရှောက်တတ်၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဂေါတ္တန္တိပဒဿ- ဂေါတ္တံဟူသော ပုဒ်၏၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။^၁

၁။ ဂေါတ္တ။ ။မိမိန္နုတ်က သုက္ကဝိဿဌိဟု ဖြည်းဖြည်း ဆိုကြည့်ပါ။ ကာယသံသဂ္ဂဟုလည်း ရွတ်ဆိုကြည့်ပါ။ သုက္ကဝိဿဌိပုဒ်သည် ဝဒန္တ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသိဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း အသံကိုလည်းကောင်း (အခြား ကာယသံသဂ္ဂ

ဝတ္ထု စ- ဝတ္ထုသည်ကား၊ သဇာတိမေဝ- မိမိ၏ ဇာတ်သို့သာလျှင်၊ ဂစ္ဆတိ- သွား၏။ ဧတ္ထ- ဤနေရာ၌၊ သဇာတိ နာမ- သဇာတိမည်သည်၊ အညေဟိ- အခြား ကုန်သော ကာယသံသဂ္ဂစသည်တို့နှင့်၊ ဝိသိဋ္ဌာဝိသိဋ္ဌဘူတာ- ထူးသည် မထူး သည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ကိရိယာ- အပြုအမူ(အမှုကိစ္စ)တည်း။ ကာယသံသဂ္ဂါဒိ- အခြားကာယသံသဂ္ဂ စသည်သည်၊ န- မဟုတ်။ သာ- ထိုသုက္ကဝိဿဋ္ဌိ ဟူသည်၊ ဝတ္ထု စေဝ- ဝတ္ထုလည်းဟုတ်၏၊ ဂေါတ္တဉ္စ- အနွယ်လည်းဟုတ်၏။ နာမဉ္စေဝ အာပတ္တိ စာတိ ဧတ္ထ- (သံဃာဒိသေသာတိ) နာမဉ္စေဝ အာပတ္တိ စ ဟူသော ဤ ပါဌ၌၊ အာပတ္တိတိ- အာပတ္တိ ဟူသည်ကား၊ ဝိတိက္ကမေန- ပညတ်တော်ကို ကျူး လွန်ခြင်းအားဖြင့်၊ အာပန္နာပတ္တိယာ- သင့်ရောက်သော အာပတ်၏၊ နာမံ- အမည် တည်း။ သော- ထိုသံဃာဒိသိသ် ဟူသည်၊ နာမဉ္စေဝ- နာမည်လည်း ဟုတ်၏၊ အာပတ္တိ စ- အာပတ်လည်း ဟုတ်၏။”

(နှာ-၅၇) ပုန အာဂတာဂတာနံ ဘိက္ခုနံ အာရောစေန္တေနာတိ ဧတ္ထ- ပုန ။ပ။ အာရောစေန္တေန ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ၌၊ (ဧကဿ- ရဟန်းတော် တစ်ပါးတည်းအား၊ အာရောစေန္တေန- ပရိဝါသကြားသော ဒဏ်သားရဟန်းသည်၊ အဝသာနေ- အဆုံးပို၍၊ “ဝေဒယတီတိ မံ အာယသ္မာ ဓာရေတူ”တိ- ဝေဒယတီတိ မံ အာယသ္မာ ဓာရေတူ ဟူ၍လည်းကောင်း)၊ ဒွိန္ဒ- ရဟန်းတော်နှစ်ပါးတို့အား၊

စသောပုဒ်တို့နှင့် ရောနှော၍ မသွားရလေအောင်) ထိန်းကျောင်း စောင့်ရှောက်၍ ပေး၏။ ထို့ကြောင့် ပုဒ်ကွဲပြားသလောက် အသံကွဲပြား၏။ ဉာဏ်ကွဲပြား၏၊ ပုဒ်အားလုံး အတူတူချည်းပါပဲဟု မဖြစ်၊ ဖြစ်ပေါ်လာကြပုံ အသိဉာဏ်အသီးသီးမှလည်း ကွဲပြား၍ သွား၏။ ထိုသို့ အသံနှင့်ဉာဏ်ကို မရောယှက်ရအောင် စောင့်ရှောက်သောကြောင့် ဂေါတ္တ(အနွယ်)မည်ရ၏။

၁။ ဝတ္ထုစသည် အခွဲ။ ။ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိသည် ဝတ္ထု အနွယ်၊ သံဃာဒိသိသ်သည် နာမည် အာပတ်တည်း။ ကာယသံသဂ္ဂသည် ဝတ္ထုနှင့် အနွယ်တည်း။ သံဃာဒိသိသ်သည် နာမည်နှင့်အာပတ်တည်း။ အချုပ်အားဖြင့် လွန်ကျူးမှု ကိုဖော်ပြသောစကားသည် ဝတ္ထုနှင့်အနွယ် ဖြစ်သည်။ ပါရာဇိက စသော အာပတ် (၇)ပုံသည် အမည်နှင့်အာပတ် ဖြစ်သည်။

အာရောစေန္တေန- ပရိဝါသကြားသော ဒဏ်သားရဟန်းသည်။ “အာယသ္မန္တာ ဓာရေန္တူ”တိ ဝါ- “အာယသ္မန္တာ ဓာရေန္တူ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တိဏ္ဏံ- ရဟန်းတော် သုံးပါးတို့အား၊ အာရောစေန္တေန- ပရိဝါသကြားသော ဒဏ်သားရဟန်းသည်။ “အာယသ္မန္တာ ဓာရေန္တူ”တိ ဝါ- “အာယသ္မန္တာ ဓာရေန္တူ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အတိရေကာနံ- သုံးပါးအထက် ပိုလွန်ကုန်သော ရဟန်းအများတို့အား၊ အာရောစေန္တေန- ပရိဝါသကြားသော ဒဏ်သားရဟန်းသည်။ “သံယော ဓာရေတူ”တိ ဝါ- “သံယော ဓာရေတူ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ အာရောစနဝိဓာနံ- ပရိဝါသ လျှောက်ကြားရပုံ အစီအရင်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။^၁ ဝတ္တဘေဒဉ္စ ရတ္တိစ္ဆေဒဉ္စ အကတွာတိ ဧတ္ထ- ဝတ္တဘေဒဉ္စ ရတ္တိစ္ဆေဒဉ္စ အကတွာ ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်၌၊ နဝကတရံ- ဒဏ်သားဖြစ်သော မိမိအောက် သာ၍ငယ်သော၊ ပါရိဝါသိကံ- ပရိဝါသကျင့်သုံးသော ဒဏ်သားရဟန်းငယ်ကို၊ ဌပေတွာ- ချန် ထား၍၊ အဝသေသာနံ- ထိုရဟန်းငယ်မှ ကြွင်းကျန်ကုန်သော၊ အန္တမသော- အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ မူလာယပဋိကဿနာရဟာဒီနမ္ပိ- အရင်းသို့ ငင်ခြင်းငှာ ထိုက်သော ရဟန်းအစရှိကုန်သော ဒဏ်သားရဟန်းတို့၏လည်း၊ အဘိဝါဒနာဒိ သာဒိယနေ- ရှိခိုးမှုအစရှိသည်တို့ကို လက်ခံသာယာခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ပဋိပါဋိယာ- ထေရ်စဉ်ဝါလိုက် အစဉ်အားဖြင့်၊ နိသီဒနေ စ- မိမိက ဝင်ရောက် ထိုင်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊ သြဝဒနေ စ- ဘိက္ခုနီတို့ကို ဆုံးမခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ကမ္ပိကာနံ- ကံနှင့်စပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့ကို၊ ဂရဟဏေ စ- ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌ လည်းကောင်း၊ ဣတိ အာဒိသု- ဤသို့စသည်တို့၌၊ ဝတ္တဘေဒေါ- ဝတ်ပျက် ခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ [သီတင်းကြီးပရိဝါသရဟန်းသည် သီတင်းငယ်

၁။ ဤ၌ ‘အာယသ္မန္တာ ဓာရေန္တူ’ဝယ် ‘အတိရေကာနံ ဝါ’ဟု စကားလွန်လျက် ရှိသည်။ သုံးပါးအထက် အများတွင်ကား ‘သံယော’ဟု သုံးနှုန်းရပါမည်။ ဋီကာသစ် ၂၆၁-နှင့် စူဠဝါအဋ္ဌကထာ(၂၃) စသည်တို့၌ ရှိပါ။ တစ်ပါး အတွက် လျှောက်ပုံသည် ဤကျမ်းတွင် မပါသော်လည်း လျှောက်ပုံများ ပြည့်စုံသွားရန် ဋီကာသစ်(၂၆၁)မှ ယူငင်ကာ ထည့်သွင်း ပြုလိုက်ပါသည်။ ဤဝတ်ကြားပုံနှင့်စပ်၍ ဆရာများက “တစ်ပါး- သွား၊ နှစ်ပါး- တာ၊ သုံးပါး- န္တော (နတော)၊ လေးပါး- ယော”ဟု သင်္ကေတ ပြုကြပါသည်။

ပရိဝါသရဟန်း၏ ရှိခိုးမှုစသည်ကိုကား လက်ခံသာယာခြင်းငှာ အပ်၏။ ထို့ကြောင့် ဌပေတွာဟု ဆိုရသည်။ စူဠဝါ- ၈၂ ရှု။ ဒဿနသဝနဝိသယေသု- မြင်တွေ့လိုက်ရ ကြားသိလိုက်ရကုန်သော ရဟန်းတို့၌၊ အနာရောစနေ စ- ဝတ်မကြားခြင်း၌ လည်းကောင်း၊ ဧကစ္ဆန္နေ- ပကတတ်ရဟန်းနှင့်အတူ တူသော အမှီးရှိသောအရပ်၌၊ ဝသနေ စ- အတူအိပ်စက်ကာ နေမိခြင်း၌လည်းကောင်း၊ အဇာနန္တဿေဝ- မိမိ မသိစဉ်ပင်၊ ဝိဟာရေ- ကျောင်း၌၊ ဘိက္ခုနံ- အာဂန္တုကရဟန်းတော်တို့၏၊ အာဂန္တု- ရောက်ရှိလာကုန်၍၊ ဂမနေ စ- ထွက်သွားခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဣတိ အာဒိသု- ဤသို့ အစရှိသည်တို့၌၊ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ- ညဉ့်၏ ပြတ်စဲခြင်း (ကျင့်သုံးရာရက် ပျက်ခြင်း ရက်ပုပ်ခြင်း)သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ နာနာသံဝါသကေဟိ- အယူအကျင့်အားဖြင့် မတူကွဲပြားသော ပေါင်းဖော်မှုရှိကုန်သော ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တကရဟန်းတို့နှင့်၊ ဝိနယကမ္မာဘာဝတော- ဝိနည်းကံ၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တေသံ- ထို နာနာ သံဝါသကရဟန်းတို့အား၊ အနာရောစနေ- ဝတ်မကြားခြင်း၌၊ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ- ညဉ့်ပြတ် ခြင်းသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။” “ဒွေ လေဉ္စပါတေ အတိက္ကမိတ္တာ”တိ- “ဒွေ လေဉ္စပါတေ အတိက္ကမိတ္တာ” ဟူ၍၊ ဝစနတော- အဋ္ဌကထာဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခု- နိက္ခိတ္တဝတ်ဆောက်တည်သော ရဟန်းသည်၊ အန္တော- ဥပစာရသိမ်ပြင်ပ ခဲနှစ်ကျ အရပ်၏ အတွင်းအရပ်၌၊ န ဝဋ္ဋတိ- အရုဏ်မတက်မီ ဝတ်ဆောက်တည်ခြင်း ဝတ်ကြားခြင်းငှာ မအပ်။ နိက္ခိတ္တဝတ္တေနေဝ- နိက္ခိတ္တဝတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ဝိစရန္တေန- လှည့်လည်သော ရဟန်းသည်၊ ယဿ- အကြင်ရဟန်း၏၊ သန္တိကေ- အထံ၌၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေ့၌ (ရှေ့သိမ်တန်ဆောင်းအတွင်း၌)၊ သမာဒိယိတွာ- ဝတ်ဆောက်တည်၍၊ အာရောစိတံ- ဝတ်ကြားအပ်ပြီးပြီ။ တဿာပိ- ထို ဝတ်ကြားဖူးသော ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ အညဿာပိ- မိမိဝတ်မကြားရ သေးသော အခြားရဟန်း၏လည်းကောင်း (ပိဖြင့်ဆည်း)၊ သန္တိကေ- အထံ၌၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ နိက္ခိပနကာလေ- ဝတ်ချရာ အခါ၌၊ အာရောစေတွာဝ- ရှေးဦးစွာ

၁။ နာနာသံဝါသကေဟိ သဒ္ဓိ ဝိနယကမ္မံ ကာတုံ န ဝဋ္ဋတိ၊ တေသံ အနာရောစနေပိ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ နတ္ထိ၊ အဘိက္ခုကာဝါသသဒိသမေဝ ဟောတိ။ (စူဠဝါအဋ္ဌကထာ-၁၂)။

ဝတ်ကြားပြီးမှသာ၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ- ဝတ်ချထိုက်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ သမာဒါနကာလေပီ- ဝတ်ဆောက်တည်ချိန်၌လည်း၊ သော- ထိုပကတတ်ဖြစ်သော အဖော်ရဟန်းသည်၊ တတော- ထိုအရပ်မှ၊ စေ ဂစ္ဆတိ- ကိစ္စတစ်စုံတစ်ခုဖြင့် အကယ်၍ ထွက်သွားအံ့၊ တံ ဒိဝသံ- ထိုနေ့၌၊ အာဂန္တာ- ပြန်လာ၍၊ ဒိဝါ- နေခင်း၌၊ အာရောစေတွာပိ- ဝတ်ကြားထားပြီးသော်လည်း၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ အတိတဒိဝသံ- လွန်ပြီးသော နေ့ရှိသည်၊ ယဒိ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ “အရုဏေ ဥဋ္ဌိတေ တဿ သန္တိကေ (အာရောစေတွာ) ဝတ္တံ နိက္ခိပိတွာ ဝိဟာရံ ဂန္ထဗ္ဗန္တိ- “အရုဏေ ။ပ။ ဂန္ထဗ္ဗံ’ ဟူသည်ကား၊ (လက်သည်းကွင်း အတွင်းရှိ အာရောစေတွာပုဒ်သည်ကား အဋ္ဌကထာ၌ မလာ) (အရုဏေ- အရုဏ်သည်၊ ဥဋ္ဌိတေ- တက်လတ်သော်၊) တဿ- ထိုနေ့လွန်သော အဖော် ရဟန်း၏၊ သန္တိကေ- အထံ၌၊ အာရောစေတွာ- ဝတ်ကြား၍၊ ဝတ္တံ- ဝတ်ကို၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ- ချထိုက်၏ (ကြား၍ချခြင်းသည် ဝတ်မပျက်ခြင်းအကျိုးငှာသာ ဖြစ်သည်၊ ညဉ့်ကား ပြတ်ပြီးတော့သည်သာ)။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်၏။ အပိ စ- ထို့အပြင် တစ်မျိုးကား၊ “(သော- ထိုပကတတ်ရဟန်းသည်၊ ပုရေ အရုဏေယေဝ- အရုဏ်မတက်မီပင်၊ ကေနစိ- တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကရုဏီယေန- ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်၊ သစေ ဂတော- အကယ်၍ ထွက်သွားအံ့၊) ဝိဟာရံ- ကျောင်းသို့၊ ဂန္တာ- သွားရောက် ၍၊ သဗ္ဗပဌမံ- အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ယံ ဘိက္ခု- အကြင်အာဝါသိက အာဂန္တုကရဟန်းကို၊ ပဿတိ- တွေ့မြင်၏၊ တဿ- ထိုရဟန်းအား၊ အာရောစေတွာ-ဝတ်ကြား၍၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ- ဝတ်ချထိုက်၏။”^၁ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ (ဝတ်မကြားလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်မည်ဖြစ်၍ ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်၊ ညဉ့်ကား ပြတ်ပြီးတော့သည်သာ၊ ဋီသစ်-၂၆၄)၊ ရတ္တိစ္ဆေဒေါ- ညဉ့်ပြတ်ခြင်းသည်၊ သစေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ [ဧတံ- ဤဝိဟာရံ ။ပ။ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ စကားရပ်ကို၊ ရတ္တိစ္ဆေဒံ- ညဉ့်ပြတ်ခြင်းကို (ညဉ့်ပြတ်မှုကို စောင့်ရှောက် ခြင်းငှာ)၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ သစေ ဝုတ္တံ- အကယ်၍ ဆိုအပ်ငြားအံ့၊ ဝိဟာရသီမာပရိယာပန္နာနံ- ကျောင်းအပိုင်းအခြား၌ အကျိုးဝင်ကုန်သော၊

သဗ္ဗေသံ- အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ အာရောစေတဗ္ဗံ- ဝတ်ကြား
 ထိုက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ပေရာ၏။ (သဗ္ဗံ စ- အလုံးစုံကုန်သော ရဟန်းတို့အားကား၊
 န အာရောစေတိ- ဝတ်မကြား)။ “တဿ အာရောစေတွာ”တိ- “တဿ
 အာရောစေတွာ” ဟူသော၊ ဣဒံ ပန- ဤစကားကိုကား၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေ့၌၊ အနာရောစိတံ-
 ဝတ်မကြားအပ်သော ရဟန်းကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝတ္တဘောဒရက္ခဏတ္ထံ-
 ဝတ်ပျက်ခြင်းမှ စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ၊ တသ္မာ ဧဝ-
 ထိုသို့ဝတ်မကြားရသေးသော ရဟန်းကိုရည်ရွယ်၍ ဝတ်မပျက်ရန် ဖြစ်သော
 ကြောင့်သာလျှင်၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ- သမန္တပါသာဒိကာမည်သော စူဠဝါ
 အဋ္ဌကထာ(၁၇)၌၊ “အညံ ဝိဟာရတော နိက္ခန္တံ ဝါ အာဂန္တုကံ ဝါ”တိ- “အညံ ။ပ။
 အာဂန္တုကံ ဝါ” ဟူ၍၊^၁ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ သုဒ္ဓန္တပရိဝါသေ- သုဒ္ဓန္တ ပရိဝတ်၌၊ “အဟံ- ငါသည်၊
 မာသမတ္တံ- တစ်လမျှ၊ အသုဒ္ဓေါ- မစင်ကြယ်သည်၊ အမှီ- ဖြစ်၏”၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 အဂ္ဂဟေသိ- မှတ်ယူခဲ့ပြီ၊ ပရိဝသန္တော- ပရိဝတ်ကျင့်နေစဉ်၊ ပန- နောက်တစ်ဖန်၊
 ဦနံ ဝါ- တစ်လအောက်ယုတ်လျော့သော ရက် နေ့ကိုလည်းကောင်း၊ အဓိကံ ဝါ-
 တစ်လအထက်ပိုလွန်သော ရက် လ နှစ်ကိုလည်းကောင်း၊ သန္နိဋ္ဌာနံ- မစင်ကြယ်ဟု
 ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို၊ ကရောတိ- ပြု၏၊ တတ္ထကမ္ပိ- ထိုအလျော့အတိုး အချိန်ကာလ
 ပတ်လုံးလည်း၊ ပရိဝသိတဗ္ဗမေဝ- ကျင့်သုံးအပ်(ကျင့်သုံးနိုင်)သည်သာ၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်တော့၏၊ ပရိဝါသဒါနကိစ္စံ- ကာလအလျော့အတိုးအတွက် သီးခြားပရိဝတ်
 ပေးရခြင်းကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ- မရှိတော့။ ဟိ- မှန်၏၊ အယံ သုဒ္ဓန္တပရိဝါသော နာမ-
 ဤသုဒ္ဓန္တပရိဝတ်မည်သည်၊ ဥဒ္ဓမ္ပိ- မူလသတ်မှတ်ရက်မှ အထက်သို့လည်း၊
 အာရောဟတိ- တက်ရောက်၏။ ဟေဋ္ဌာပိ- မူလသတ်မှတ်ရက်၏ အောက်သို့
 လည်း၊ ဩရောဟတိ- သက်ဆင်း၏။ ဣဒံ- ဤတက်နိုင်ခြင်း သက်ဆင်းနိုင်ခြင်း
 သည်၊ အဿ- ထိုသုဒ္ဓန္တပရိဝတ်၏၊ လက္ခဏံ- သီးခြားအမှတ်လက္ခဏာတည်း။

သမောဒဟိတွာတိ- သမောဒဟိတွာဟူသည်ကား၊ ဩတနသမောဓာနေ-
 ဩတနသမောဓာန၌၊ မူလာပတ္တိဌာနေ- မူလအာပတ်၏ တည်ရာ၌၊ ဌပေတွာ-

ထား၍၊ ပက္ခိပိတွာ- ထည့်သွင်း၍၊ ဣတိ အတ္ထော- ဤကား အနက်တည်း။ အန္တရာပတ္တိ- အန္တရာပတ်ကို (ကျင့်သုံးနေစဉ်ကြားကာလ၌ သင့်သောအာပတ်ကို)၊ အပ္ပဋ္ဌိစ္ဆန္တာ- မဖုံးအပ်သည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော် (သံဃာဒိသိသ်အာပတ်သင့်ရာနေ၌ အရုဏ်မတက်ခင် ဒေသနာ ကြားနာကုစား၍ မဖုံးသည်ဖြစ်လတ်သော်)၊ မူလာယ- အရင်းသို့၊ ပဋိကဿနံ- ငင်ခြင်းကို၊ အကတွာ- မပြုမူ၍ (ပြုစရာမလိုဘဲ)၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ဂဟိတ ပရိဝါသေနေဝ- ယူထားအပ်ပြီးသော ပရိဝတ်အတိုင်းသာလျှင်၊ ပရိဝသိတဗ္ဗ- ကျင့်သုံးရာ၏၊ ယော ပန- အကြင်ရဟန်းသည်ကား၊ အာပတ္တိ- သံဃာဒိသိသ် အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇိ တွာ- သင့်ရောက်၍၊ ဝိမ္ဘမိတွာ- လူထွက်ပြီး၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ (၅၁-၅၈) ဥပသမ္ပန္နော- ရဟန်းသည်၊ ဟုတွာပိ- ဖြစ်လတ်သော်လည်း၊ ပဋိစ္ဆာဒေတိ- ဖုံးလွှမ်း၏။ ယော စ- အကြင် ရဟန်းသည်ကား၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ- ဖုံးလွှမ်း၍၊ ပစ္စာ- နောက်ကာလ၌၊ န ပဋိစ္ဆာဒေတိ- မဖုံးတော့။

ယော စ- အကြင်ရဟန်းသည်ကား၊ ဥဘယတ္ထ- ရှေ့နောက်နှစ်စုံသော ကာလ၌၊ ပဋိစ္ဆာဒေတိ- ဖုံး၏။ သဗ္ဗေသံ- အလုံးစုံကုန်သော (ဤ)ရဟန်းတို့အား၊ ပဋိစ္ဆန္ဒဒိဝသဝသေန- ဖုံးလွှမ်းမိရာနေ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပရိဝါသော- သမောဓာန ပရိဝတ်ကို၊ ဒါတဗ္ဗော- ပေးထိုက်၏။ “ပုရိမသ္မိ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ ဝါ”တိ စ- “ပုရိမသ္မိ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ ဝါ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ပစ္စိမသ္မိ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ ဝါ”တိ စ- “ပစ္စိမသ္မိ အာပတ္တိက္ခန္ဓေ ဝါ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပါဠိယံ- စူဠဝါပါဠိတော်၌၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒွေ- နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းတော်တို့သည်၊ ဝိသုဒ္ဓိကံ- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်မှစင်ကြယ်သော လဟူကအာပတ်သို့၊ အာပန္နာ- သင့်ရောက်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ တေ- ထိုလဟူကအာပတ်သာ သင့်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ သုဒ္ဓိကဒိဌိနော- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်မှ စင်ကြယ်၏ဟု အယူရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ဧကော- ရဟန်းတစ်ပါးသည်၊ ဆာဒေတိ- လဟူကအာပတ်ကို ဖုံး၏၊ ဧကော- ရဟန်းတစ်ပါးသည်ကား၊ န ဆာဒေတိ- လဟူကအာပတ်ကို မဖုံး။ ယော- အကြင်

ရဟန်းသည်၊ ဆာဒေတိ- ဖုံး၏။ သော- ထိုဖုံးသော ရဟန်းကို (ကာရိတ်ကံ)၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို (ဓာတ်ကံ)၊ ဒေသာပေတဗ္ဗော- ဒေသနာကြားစေအပ်၏။ “ဥဘောပိ ယထာဓမ္မံ ကာရောပေတဗ္ဗာ”တိ- (ဒွေ ဘိက္ခု သုဒ္ဓကံ အာပန္နာ ဟောန္တိ ။ပ။) “ဥဘောပိ ယထာဓမ္မံ ကာရောပေတဗ္ဗာ” ဟူ၍၊ ဝစနတော- ဟောမိန့်တော် မူခြင်းကြောင့်၊ ယံ ကိစ္ဆိ- အကြင်အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသော၊ အာပတ္တိ- အာပတ်ကို၊ ဆာဒေတွာ- ဖုံးခြင်းကြောင့် (တွာပစ္စည်း ဟိတ်အနက်)၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- သင့်ရောက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။

တေသု ဂတေသု ဝါ အဂတေသု ဝါ ပုရိမနယေနောပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ- တေသု ။ပ။ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ်၌၊ ဦနေ- လေးပါးအောက် ယုတ်လျော့သော၊ ဂဏော- ဂိုဏ်း၌၊ စရဏံ- ကျင့်ခြင်းလည်းကောင်း၊ အနုဋ္ဌဟနံ- အာပတ်မှ မထခြင်းလည်းကောင်း၊ ဧကရတ္တမ္ပိ- တစ်ညဉ့်မျှလည်း၊ ဂဏေန- ဂိုဏ်းနှင့်၊ ဝိပ္ပဝါသံ- ကင်းကွာ၍ နေခြင်းလည်းကောင်းတည်း။ ရတ္တိယာ- ညဉ့်၏။ ဧကက္ခဏေန- တစ်ခုသော အချိန်အားဖြင့်၊ သံယော- သံဃာသည်၊ သစေ ဝသတိ- မာနတ်ကြားစဉ်အကယ်၍ နေသေးအံ့၊ သော- ထိုအဖော်ပကတတ်ရဟန်းသည်၊ ပုရေ အရုဏမေဝ- အရုဏ်မတက်မီပင်၊ ကေနစိ- တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ကရဏီယေန- ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့်၊ သစေ ဂတော- အကယ်၍ ထွက်သွားအံ့၊ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ ဧတ္ထပိ- ဤပရိဝါသ်၌လည်းကောင်း၊ မာနတ္ထေပိ- မာနတ်၌လည်းကောင်း၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဇာတေ- ဖြစ်လတ်သော်၊ “စ- ဆက်ဦးအံ့၊ အယံ- ဤမာနတ္တစာရိကရဟန်းသည်၊ ယသ္မာ- အကြံကြောင့်၊ ဂဏဿ- ဂိုဏ်းအား၊ အာရောစေတွာ- မာနတ်ကြား၍ လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနံ- အဖော်ပကတတ်ရဟန်းတို့၏၊ အတ္ထိဘာဝံ စ- ရှိကုန် သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း၊ သလ္လက္ခေတွာဝ- မှတ်ထင်နေ၍သာလျှင်လည်းကောင်း၊ ဝသိ- နေခဲ့ပြီ။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ အဿ- ထိုမာနတ္တစာရိကရဟန်းအား၊ ဦနေ- လေးပါးအောက် ယုတ်လျော့သော၊ ဂဏော- ဂိုဏ်း၌၊ စရဏဒေါသော ဝါ- ကျင့်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော အပြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝိပ္ပဝါသော ဝါ- ပကတတ်

ရဟန်းတို့နှင့် ကင်း၍နေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ န ဟောတိ- မဖြစ်၊^၁ ဣတိ- ဤသို့၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ- သမန္တပါသာဒိကာမည်သော စူဠဝါအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တေန- ထိုမာနတ္တစာရိကရဟန်းသည်၊ အာရောစိတေ- မာနတ်ကြားအပ်သော်၊ မဟုတ္တမ္ပိ- တစ်မဟုတ်မျှလည်း၊ နိသီဒိတွာ- ထိုင်၍၊ ဂတေပိ- ထွက်သွားရာ၌လည်း၊ ဝိပွဝါသော- ရဟန်းတို့နှင့်ကင်း၍ နေခြင်း သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ ပါရိဝါသိကဿ စ- ပရိဝတ်ဆောက်တည်သော ရဟန်း၏ လည်းကောင်း၊ ဥက္ခိတ္တကဿ စ- ဥက္ခိတ္တကရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ပကတတ္တေန- ပကတတ်ရဟန်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ- အတူ၊ ဝသနံ- နေခြင်းကို၊ ဥဒကပါတေန- အမိုးစွန်းမှ ရေစက် ကျရောက်ရာ အရပ်အားဖြင့်၊ ဝါရိတံ- မဟာအဋ္ဌကထာ၌ တားမြစ်အပ်ပြီ။

၁။ အယဉ္ဇ ၂၀။ န ဟောတိ။ ။ (ဝိ၊ ၄။ ၁၇၃) “ရဟန်းတစ်ပါးကို ချန်၍ ကျန် ရဟန်းအများ ပြန်သွားလျှင် ‘ဦးနေ ဂဏေ စရဏ’အဖြစ် မဖြစ်ပါသလော၊ ထို ကျန်ရစ်သော ရဟန်းတစ်ပါးသော်မှ ပြန်၍သွားပြန်လျှင် ‘ဝိပွဝါသ’ အဖြစ် မဖြစ်ပါသလော”ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် “အယဉ္ဇ ၂၀။ န ဟောတိ”ဟု မိန့်သည်။ ထိုမာနတ္တစာရိကရဟန်းက ၄-ပါး စသော ဂိုဏ်းအား မာနတ်ကြားထားပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဦးနေ ဂဏေ စရဏဒေါသ မဖြစ်။ ‘ရဟန်းအများပင် ရှိနေသည်’ဟု သူ့စိတ်တွင် မှတ်ထင်နေသောကြောင့် “ဝိပွဝါသအဖြစ်လည်း မဖြစ်ပါ”ဟုလို။

မှတ်ချက်။ ။ ဤ၌ သဗ္ဗက္ခေတွာဟု ဆိုသောကြောင့် ရဟန်းများ ပြန်သွားစဉ်က ထိုမာနတ္တစာရိကရဟန်းအား မပြောဘဲ ပြန်သွားသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ (ဘိက္ခုနဉ္စ အတ္ထိဘာဝံ သဗ္ဗက္ခေတွာတိ ပကတတ္တာ (ပကတတ်ရဟန်းတို့သည်) ဂတကာလေ တဿ အနာရောစေတွာဝ ဂစ္ဆန္တိ၊ တသ္မာ ဘိက္ခုနဉ္စ ဒွါဒေသ ဟတ္ထုပစာရေ အတ္ထိဘာဝံ သဗ္ဗက္ခေတွာတိ အတ္ထော၊ ဧတ္ထ စ ဂဏဿ အာရောစေတွာတိ ဣမိနာ ဦးနေ ဂဏေ စရဏဒေါသာဘာဝံ’ ဒဿေတိ၊ ဘိက္ခုနဉ္စ အတ္ထိဘာဝံ သဗ္ဗက္ခေတွာတိ ဣမိနာ “ဝိပွဝါသဒေါသာဘာဝံ”ဒဿေတိ၊ ယောဇနာ) [စူဠဝါ ဘာဠီ- ၅၀။]

တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ (မာနတ္တစာရိကော စ- မာရ်နတ်ကျင့်သော ရဟန်းသည်လည်း)၊
နာနုပစာရေပိ- မတူကွဲပြားသော ဥပစာရှိသော အရပ်၌လည်း၊ ဧကစ္ဆန္နေ- တူသော
အမျိုးရှိသော အရပ်၌၊ ဝသိတုံ- လဲလျောင်းအိပ်စက်သောအားဖြင့် အတူနေခြင်းငှာ၊
န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။

ဣဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ ပါဠိဝိစာရဏာ- ပါဠိစိစစ်ခြင်းတို့ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-
သိထိုက်ကုန်၏။ “နဝ ပဌမာပတ္တိကာ စတ္တာရော ယာဝတတိယကာ”တိ-
ဟူသည်ကား၊ ဣဒံ- ဤစကားသည်၊ သဘာဝနိယမဝစနံ- သဘောအားဖြင့် ပိုင်းခြား
ဆုံးဖြတ်ကန့်သတ်သော စကားတည်း၊ ဝါ- သဘောအားဖြင့် မြဲသော စကားတည်း။
တေန- ထို့ကြောင့်၊ ဝုဋ္ဌာနံ- အာပတ်မှ ထခြင်းသည် (အာပတ်မှ ထပုံသည်)၊
အနိယမံ- မမြဲ၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿေတိ- ပြ၏။ ဟိ- မှန်၏။ ဧကစ္စာပတ္တိဝုဋ္ဌာနံ-
အချို့သော အာပတ်မှ ထမြောက်ခြင်းသည်၊ ကမ္မတောပိ- ကံကြောင့်
လည်းကောင်း၊ အကမ္မတောပိ- ကံမဟုတ်သော အရာကြောင့်လည်းကောင်း၊
ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အာပဇ္ဇနံ- သံဃာဒိသိသ်အာပတ်သင့်ပုံသည်၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ န
ဟောတိ- မဖြစ် (နှစ်မျိုးမကွဲ တစ်မျိုးတည်းစီသာ ဖြစ်ရသည်)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ-
ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အညတရံ ဝါ အညတရံ ဝါတိ- ကား၊ ဒွိဓာ-
ပဌမာပတ္တိက ယာဝတတိယ ဟူသော နှစ်မျိုးသော အပြားအားဖြင့်၊ ဘိန္နာနမ္ပိ-
ကွဲပြားကုန်သည်သာ ဖြစ်ကုန်သော၊ တေသံ- ထိုသံဃာဒိသိသ်သိက္ခာပုဒ်တို့၏၊
ဝုဋ္ဌာနဣမဘေဒါဘာဝဒီပကဝစနံ- အာပတ်မှ ထမြောက်ပုံအစဉ်၏ ကွဲပြားမှု
မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြသောစကားတည်း။ ယာဝတီဟံ တာဝတီဟန္တိ ဧတ္ထ-
ယာဝတီဟံ တာဝတီဟံ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ အဟပရိစ္ဆေဒေါ- နေ့ရက်ကို ပိုင်းခြား
သတ်မှတ်ခြင်းသည်၊ အရုဏာဝသေန- နေအရုဏ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဝတ္တတိ-
ဖြစ်၏။ “ဇာနန္တိ ဣမိနာ- ‘ဇာနံ’ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်၊ ဇာနနပ္ပဋိစ္ဆန္ဿ- သိပါလျက်
ဖုံးလွှမ်းသော ရဟန်းသည်၊ အကာမာ- အလိုမရှိဘဲလည်း၊” ပရိဝတ္တဗ္ဗံ- ပရိဝါသ်
ကျင့်သုံးထိုက်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿေတိ- ပြ၏။

၁။ အကာမာ။ ။ အကာမာကို ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ အကာမေန၊ အဝံသေန
ဟု ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် တတိယာဝိဘတ်ကျေသည်ဟု သိရသည်။
ဤ၌ကား ရှေ့တွင် ဇာနနပ္ပဋိစ္ဆန္ဿဟု ရှိနေ၍ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်ကြံပါ။

တေန ဘိက္ခုနာ အကာမာ ပရိဝတ္ထဗ္ဗန္တိ- ဟူသည်ကား၊ ဝသတာ- ပရိဝါသ် ကျင့်နေသော၊ တေန ဘိက္ခုနာ- ထိုရဟန်းသည်၊ အကာမာ- အလိုမရှိဘဲလည်း၊ ပရိဝတ္ထဗ္ဗ- ပရိဝါသ် ကျင့်သုံးထိုက်၏၊ ပရိဝတ္တိတလိင်္ဂေန- ပြောင်းလဲအပ်သော ကုတ္တိလိင်္ဂရှိသူသည်၊ န ပရိဝတ္ထဗ္ဗ- ပရိဝါသ်မကျင့်သုံးထိုက် (ပရိဝါသ်ကျင့်စရာ မလိုတော့)၊ ကုတိ- ဤသို့၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူ အပ်ပြီ။ ပရိဝုတ္ထပရိဝါသေနာတိ- ကား၊ အာဒိမ္ပိ- အစဉ်၊ ပရိဝုတ္ထပရိဝါသေနော- ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော ပရိဝါသ်ရှိသော ရဟန်းသည်သာလျှင်၊ ပရိဝါသတော- ပရိဝါသ်မှ၊ ဥတ္တရိ- အထက်ဖြစ်သော မာနတ်၌၊ ကုတိဝါရေန- အာပတ်ဖုံးဖိသမျှ နေ့ရက်အားလျော်သော ထိုထိုအပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ (အာရောစေတွာ- မာနတ် ကြား၍)၊ အာဒိတော- အစမှ၊ ပဋ္ဌာယ- စ၍၊ ဘိက္ခုနာဝ- ရဟန်းသည်ပင် (ရဟန်းယောက်ျား အဖြစ်ဖြင့်ပင်)၊ ဆာရတ္ထံ- ခြောက်ညဉ့်တို့ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ပရိဝတ္တိတလိင်္ဂေန- ပြောင်းလဲအပ်ပြီးသော ကုတ္တိလိင်္ဂရှိသော ရဟန်းသည်၊ ဥဒ္ဓမ္ပိ- အထက်ဖြစ်သော မာနတ်ခြောက်ညဉ့် ပတ်လုံးလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုမာနတ္တာယ- ရဟန်းတို့၏ မြတ်နိုးကုန်သည်၏ အဖြစ်အကျိုးငှာ၊ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ- ကျင့်ထိုက်၏။”

ပရိဝါသ်ကျင့်ဖို့ လိုလားသော ရဟန်းမှာကား ကျင့်ဖွယ်မလိုတော့ပါ သလောဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် သာရတ္ထဒီကာ၌ အနိစ္ဆန္တေနပိဟု ဖွင့်ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ပိသဒ္ဓါကျေသည်ဟု သိရသည်။ ‘ဝတ်ကျင့်ရန် လိုသော ရဟန်းလည်း ကျင့်၊ မလိုသော ရဟန်းလည်း ကျင့်ရမည်’ ဟူလို။

၁။ ပရိဝုတ္ထပရိဝါသေန ဘိက္ခုနာ။ ။ ၎င်းဖြင့် ပရိဝါသ်ကျင့်ပြီးသော ရဟန်းသည် (၆) ညဉ့်ပတ်လုံး မာနတ်ကျင့်ရမည်။ ရဟန်းမိန်းမဘဝမှ လိင်ပြောင်း လာသော ရဟန်းယောက်ျားသည်လည်း မာနတ်(၆)ညဉ့် ကျင့်သုံးရမည်။ ပက္ခမာနတ်ကို ကျင့်ဆဲ ကျင့်ပြီးသော ဘိက္ခုနီသည် လိင်ပြောင်း၍ ရဟန်းဖြစ်လာလျှင် မာနတ်ကျင့်ပြီးသော ရဟန်း မဖြစ်။ နောက်ထပ် သီးခြား ဘိက္ခုမာနတ်ကို (၆)ညဉ့်အပြည့်အစုံကျင့်သုံးပြီးမှ အဗ္ဘာန်သွင်းမှု ပြုရမည်ဟု ပြသည်။

တပ္ပစ္စယာ- ထိုလိင်ပြောင်းခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပရိဝါသေ ဝိယ- ပရိဝါသ်တုန်းကကဲ့သို့၊ အစိဏ္ဏမာနတ္တော- မကျင့်အပ်သော မာရ်နတ်ရှိသူသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ စိဏ္ဏမာနတ္တော- ခြောက်ညဉ့်ကျင့်သုံးပြီးသော မာရ်နတ်ရှိသူကို သာလျှင်၊ အဗ္ဘေတဗ္ဘေ- သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခေါ်ထိုက်၏။ ဣတရော- အခြား မာနတ်ကျင့်ပြီး မဟုတ်သူကို၊ န အဗ္ဘေတဗ္ဘေ- မသွင်းခေါ်ထိုက်။ ပရိဝါသေ ဝိယ- ပရိဝါသ်ကဲ့သို့၊ မာနတ္တာရဟေ- မာနတ်ကို ထိုက်သည်၊ သတိ စ- ဖြစ်သော် လည်းကောင်း၊ (နှာ-၅၉) ပက္ခမာနတ္တံ- ပက္ခမာနတ်ကို၊ စရန္တိယာ- ကျင့်သော၊ ဘိက္ခုနိယာ- ဘိက္ခုနီ၏၊ လိဂီ- လိင်ကို၊ ပရိဝတ္တာတိက္ကမေ- ပြောင်းလွှဲမှုကို ကျော်လွန်သည်၊ သတိ စ- ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ စိဏ္ဏမာနတ္တော- ကျင့်ပြီးသော မာရ်နတ်ရှိသော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ပုန- နောက်ထပ် တစ်ဖန်၊ ဘိက္ခုမာနတ္တံ- ရဟန်းမာနတ်ကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ စိဏ္ဏမာနတ္တော စ- ခြောက်ညဉ့်ကျင့်ပြီးသော မာနတ်ရှိသည်သာဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းကို၊ အဗ္ဘေတဗ္ဘေ- အတ္တနကံဖြင့် သွင်းခေါ်ထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒသေတိ- ပြ၏။

ယတ္ထ သိယာတိ- ကား၊ ယသံ သမာနသံဝါသကသိမာယမ္ပိ- အကြင် သမာနသံဝါသကသိမ်၌လည်း၊ ဝိသတိဂဏော- နှစ်ဆယ်(နှစ်ကျိပ်)သော ဂိုဏ်းရှိသော၊ ဘိက္ခုသံဃော- ရဟန်းအပေါင်းသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဧကေနပိ စေ ဦနော ဝိသတိဂဏောတိ- ဟူသည်ကား၊ ဧကေန- တစ်ပါးဖြင့်၊ ဦနော- ယုတ်လျော့သည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ န ယုဇ္ဇတိ- မသင့်။

ဟိ ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊ သံဃော- သံဃာသည်၊ ဧကေန- တစ်ပါးဖြင့်၊ ဦနော- ယုတ်လျော့သည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ ဝိသတိဂဏော- နှစ်ဆယ်သော ဂိုဏ်းရှိသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ 'ဧကေနပိ စေ ဦနော သံဃော'တိ- ဟူ၍၊ ဧတ္တကမေဝ- ဤ မျှလောက်ကိုသာလျှင်၊ ဝတ္တဗ္ဗံ- ဆိုအပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ဝဒေယျ- အကယ်၍ ဆိုငြားအံ့။ စတုဝဂ္ဂပဉ္စဝဂ္ဂဒသဝဂ္ဂပ္ပသင်္ဂနိဝါရဏပုယောဇနတော- စတုဝဂ္ဂသံဃာ ပဉ္စဝဂ္ဂသံဃာ ဒသဝဂ္ဂသံဃာတို့၌ ငြိကပ်လျဉ်းပါးခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုး ရှိသောကြောင့်၊ ဧတ္တကမေဝ- ဤမျှကိုသာ၊ န ဝတ္တဗ္ဗံ- မဆိုထိုက်။ တသွာ- ထို့

ကြောင့်၊ ဝိသတိဝဂ္ဂေါ- နှစ်ဆယ်သော အစုရှိသော၊ ဘိက္ခုသံယော- ဘိက္ခု
 သံဃာသည်၊ ဧကေနပိ- တစ်ပါးလည်းဖြစ်သော၊ ဘိက္ခုနာ- ရဟန်းဖြင့်၊ စေ ဦနော-
 အကယ်၍ ယုတ်လျော့အံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ နဋ္ဌော- ကံပျက်၏
 ဟူ၍၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော- မှတ်ထိုက်၏။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ကေစိ- အချို့ကုန်သော၊
 ဝိနယေ- ဝိနည်း၌၊ အပ္ပကတညုနော- ဘုရားရှင် ပြုအပ် ပညတ်တော်မူအပ်ပြီးသော
 သိက္ခာပုဒ်ကို မသိနားမလည်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ “အတိရေကစတုဝဂ္ဂေါပိ-
 လေးပါးအစုထက် ပိုလွန်သည်လည်းဖြစ်သော၊ သံယော- သံဃာကို၊ စတုဝဂ္ဂ
 ကရဏီယေ- စတုဝဂ္ဂသံဃာပြုအပ်သော၊ ကမ္မေ- ကံ၌၊ ‘စတုဝဂ္ဂေါ’တိ- ‘စတုဝဂ္ဂ’
 ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ ယထာ- ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ တထာ- ထို့အတူ၊ ပဉ္စဝဂ္ဂဒသဝဂ္ဂ
 ကရဏီယေ- ပဉ္စဝဂ္ဂ ဒသဝဂ္ဂသံဃာသည် ပြုအပ်သော၊ ကမ္မေ- ကံ၌၊ အတိရေက
 ပဉ္စဝဂ္ဂဒသဝဂ္ဂေါပိ- ပဉ္စဝဂ္ဂ ဒသဝဂ္ဂသံဃာထက် ပိုလွန်နေသည်လည်း ဖြစ်သော
 သံဃာကို၊ ‘ပဉ္စဝဂ္ဂဒသ ဝဂ္ဂေါ’တိ- ပဉ္စဝဂ္ဂ ဒသဝဂ္ဂသံဃာ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။
 တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဦနော- ယုတ်လျော့သည်၊ သမာနောပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊
 စတုဝဂ္ဂပဉ္စဝဂ္ဂဒသ ဝဂ္ဂဝိသတိဝဂ္ဂေါ- စတုဝဂ္ဂ ပဉ္စဝဂ္ဂ ဒသဝဂ္ဂ ဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာ
 သာလျှင်တည်း၊” ဣတိ- ဤသို့၊ မညေယျံ- မှတ်ထင်ကုန်ရာ၏။ တေသံ-
 ထိုရဟန်းတို့၏၊ မညနာ နိဝါရဏတ္ထံ- မှတ်ထင်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ၊
 “ဧကေနပိ စေ ဦနော”တိ အာဒိ- ဧကေနပိ စေ ဦနောစသည်ကို၊ ဝုတ္တံ-
 ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ အထ ဝါ- ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ဝိသတိ- နှစ်ဆယ်သော၊
 ဘိက္ခုသံယော- ရဟန်းသံဃာသည်၊ စေ အတ္ထိ- အကယ်၍ရှိအံ့၊ ဧကေန-
 ရဟန်းတစ်ပါးကို၊ ဌပေတွာပိ- ချန်ထား(ပယ်နှုတ်)၍လည်း၊ အပ္ပကတတ္ထော-
 ပါရိဝါသိကစသော ပကတတ်မဟုတ်သော ရဟန်းသည်၊ ဦနော- ယုတ်လျော့
 နေသည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ တံ- ထိုပကတတ်မဟုတ်သော ရဟန်းကို၊
 ဌပေတွာ- ချန်ထား၍၊ ဧကေနပိ- တစ်ပါးသော ပကတတ်ရဟန်းဖြင့်လည်း (ပိဖြင့်
 ပကတတ်ရဟန်းအများ ယုတ်လျော့ခြင်းကို ဆည်း)၊ ဦနော- ယုတ်လျော့သည်၊
 စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဧတ္ထ- ဤပါ၌၌၊ အတ္ထော-
 အနက်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော- မှတ်ထိုက်၏။ အယံ တတ္ထ သာမီစိတိ- ကား၊ သဗ္ဗတ္ထ-
 အလုံးစုံသော ပရိဝါသိမာနတ်အဗ္ဘာန်၌၊ “တဿ အာပတ္တိယာ ပရိဝါသံ ဒေတိ၊

မူလာယ ပဋိကဿတိ၊ မာနတ္ထံ ဒေတိ၊ အဗ္ဘေတိ”တိ- “တဿ ။ပ။ အဗ္ဘေတိ”
 ဟူသော၊ ယံ ဝစနံ- အကြင်စကားတော်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ တဿ-
 ထိုစကားကို၊ အာဝိဘာဝကရဏတ္ထံ- ထင်စွာပြုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်
 မူအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ တေသု-
 ထိုသံဃာဒိသိသံသိက္ခာပုဒ် ဆယ့်သုံးပါးတို့၌၊ ယထာ ဝုတ္တာ- အကြင်အကြင်
 ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော၊ အယံ သာမိစိ- ဤကျင့်ဝတ်ကို၊ နိယတာ- မြဲ၏ဟူ၍၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ-
 အလိုရှိအပ်၏။ ရာဇသိက္ခာပဒါဒိသု- ရာဇသိက္ခာပုဒ် စသည်တို့၌၊ သာမိစိ-
 ကျင့်ဝတ်သည်၊ အနိယတာ- မမြဲသည်၊ ဟောတိ ဝိယ- ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ- ဤအတူ၊
 အယံ- ဤသံဃာဒိသိသံသိက္ခာပုဒ်လာ ကျင့်ဝတ်သည်၊ အနိယတာ- မမြဲသည်၊
 န ဟောတိ- မဖြစ်။ ဟိ- မှန်၏။ တတ္ထ- ထိုရာဇသိက္ခာပုဒ် စသည်တို့၌၊ ကေနစိ-
 တစ်စုံတစ်ခုသော၊ အန္တရာယေန- အန္တရာယ်ကြောင့်၊ တံ သာမိစိ- ထိုကျင့်ဝတ်ကို၊
 အကရောန္တေပိ- မပြုကျင့်ရာ၌လည်း၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဒီပိတံ- ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

သံဃာဒိသေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အနိယတကဏ္ဍ

၁။ ပဌမာနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(ၑ၁-၆၀) အနိယတေ- အနိယတသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဒိတောဝ-
 အဦးအစ၌ပင်၊ ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ- ဤပဏိဏ်းကို၊ ဝုစ္စတေ- ဆိုအပ်၏။ ဝါ- ဆိုပေအံ့၊
 သေယျထိဒံ- ဤ ပဏိဏ်းဟူသည် အဘယ်နည်း။ ဣဒံ အနိယတကဏ္ဍံ- ဤ
 အနိယတကဏ္ဍသည်၊ နိပ္ပယောဇနံ- အကျိုးမရှိ၊ ကသွာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း။
 တတ္ထ- ထိုအနိယတသိက္ခာပုဒ်၌၊ အပုဗ္ဗာဘာဝတော- အသစ်မရှိသော
 ကြောင့်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ စောဒေယျ- အကယ်၍ စောဒနာအံ့၊
 ဂရုကလဟုကံဘေဒဘိန္နာပတ္တိရောပနာရောပနက္ကမလက္ခဏဒီပနပ္ပယောဇနတော-
 ဂရုကအာပတ် လဟုကအာပတ် အပြားအားဖြင့်ပြားသော အာပတ်သို့ တင်ခြင်း
 မတင်ခြင်း၏ အစဉ်လက္ခဏာကို ပြရခြင်းအကျိုးရှိသောကြောင့်၊ နိပ္ပယောဇနံ-

အကျိုးမရှိသည်။ န- မဟုတ်။ သပ္ပယောဇနံ ဧဝ- အကျိုးရှိသည်သာလျှင်တည်း။
 ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ ဧတ္ထ- ဤအနိယတကဏ္ဍ၌၊ “သာ စေ ဧဝံ ဝဒေယျ၊ အယျော မယာ
 ။ပ။ သော စ တံ ပဋိဇာနာတိ၊ အာပတ္တိယာ ကာရေတဗ္ဗော”တိ အာဒိနာ-
 စသည်ဖြင့်၊^၁ ဂရုကာယ စ- ဂရုကမူလည်းဖြစ်သော၊ လဟုကာယ စ- လဟုက
 မူလည်း ဖြစ်သော၊ အာပတ္တိယာ- အာပတ်သို့၊ အာရောပနက္ကမလက္ခဏဉ္စ- တင်ရ
 (ဆုံးဖြတ်ရ)သော အစဉ်လက္ခဏာကိုလည်းကောင်း၊ “န ကာရေတဗ္ဗော”တိ
 က္ကမိနာ- “န ကာရေ တဗ္ဗော” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ အနာရောပနက္ကမလက္ခဏဉ္စ-
 မတင်ရ (မဆုံးဖြတ်ရ) သော အစဉ်လက္ခဏာကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿိတံ- ပြအပ်ပြီ။
 ဣဒံ- ဤ သိက္ခာပုဒ်ကို၊ လက္ခဏဒီပနတော- အဆုံးအဖြတ်လက္ခဏာကို ပြဆို
 ခြင်းကြောင့်၊ အာဒိမ္မိ ဝါ- သိက္ခာပုဒ်တို့၏ အစအဦး၌သော်လည်းကောင်း၊ အန္တေ
 ဝါ- သံဃာဒိ သိသ်သိက္ခာပုဒ်၏ အဆုံး၌သော်လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ-
 ပြထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ဝဒေယျ- အကယ်၍ ဆိုအံ့။ အသမ္ဘဝတော-
 မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊ န ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ- မရွတ်ပြထိုက်ပါ။ တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ ကထံ-
 အဘယ်သို့လျှင်၊ အာဒိမ္မိ- သိက္ခာပုဒ်တို့၏ အစ၌၊ န သမ္ဘဝတိ- မဖြစ်သင့်သနည်း။
 ယေသံ- အကြင် သိက္ခာပုဒ်တို့အား၊ ဣဒံ လက္ခဏံ- ဤအမှတ်လက္ခဏာသည်၊
 ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တေသံ သိက္ခာပဒါနံ- ထိုလက္ခဏာပြ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို၊ အာဒိမ္မိ-
 အစ၌၊ အဒဿိတတ္တာ- မပြအပ် (ပြရိုးထုံးစံမရှိ)ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။
 ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ အန္တေ- သံဃာဒိသိသ်သိက္ခာပုဒ်၏ အဆုံး၌၊ န သမ္ဘဝတိ-
 မဖြစ်သင့်သနည်း။ ဂရုကမိဿကတ္တာ- ဂရုကအာပတ်နှင့်သာ ရောနှောဆက်ဆံ
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဂရုကလဟုကာနံ- ဂရုကနှင့်
 လဟုကသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ မဇ္ဈေ ဧဝ- အလယ်၌သာလျှင်၊ ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗတံ- ပြထိုက်
 သည်၏အဖြစ်ကို၊ အရဟတိ- ထိုက်၏။ ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း၊
 ဥဘယမိဿကတ္တာ- ဂရုက လဟုကအာပတ်နှစ်ပါးတို့နှင့် ရောနှောဆက်ဆံသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တတ္ထ- ထိုအနိယတကဏ္ဍ၌၊ ပါစိတ္တိယသင်္ခါတာ- ပါစိတ်ဟု
 ဆိုအပ်သော၊ ယာ လဟုကာပတ္တိ- အကြင်လဟုကအာပတ်ကို၊ ဒဿိတာ-
 ပြအပ်ပြီ။ သာပိ- ထို လဟုကအာပတ်ကိုလည်း၊ ဂရုကာတိ- ဂရုကအာပတ်ဟူ၍၊

ကထိတာ- ဆိုအပ်ပြီ (ဝဇီရန္တ- ဂရုကာဒိကာဟု ရှိသည်)။ တေနေဝ- ထို့ကြောင့် သာလျှင်၊ “မေထုနဓမ္မသန္နိသမိတကိလေသသင်္ခါတေန ရဟဿာဒေနာ”တိ အာဒိ- အစရှိသည်ကို၊ အာဟ- ဆိုပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဂရုကာနံ ဧဝ- ဂရုကသိက္ခာပုဒ် တို့၏သာ၊ အနန္တရံ- အခြားမဲ့၌၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ- ပြအပ်ပြီ။ ဣတိပိ- ဤသို့ လည်း၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်သေး၏။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ တာဝတာ- ထိုပဌမအနိယတသိက္ခာပုဒ်၌ပြသော အစဉ်အားဖြင့်၊ လက္ခဏဒီပန သိဒ္ဓိတော- အမှတ်လက္ခဏာကို ပြဆိုခြင်း၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့်၊ ပဌမအနိယတမေဝ- ပဌမအနိယတသိက္ခာပုဒ်သည်သာလျှင်၊ အလံ- ထိုက်ပါ၏။ ဒုတိယေန- ဒုတိယ အနိယတသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ကိံ- အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ- အကယ်၍ မေးအံ့။ ဩကာသနိယမပစ္စယမိစ္ဆာဂါဟနိဝါရဏပ္ပယောဇနတော- နေရာအရပ်ဌာနသတ်မှတ်ချက်ဟူသော အကြောင်းရင်းရှိသော မှားယွင်းစွာ စွဲယူခြင်းကို တားမြစ်နိုင်ခြင်းအကျိုးရှိသောကြောင့်၊ နိပ္ပယောဇနံ- ဒုတိယအနိယတ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အကျိုးမရှိသည်၊ န- မဟုတ်ပါ။ ဟိ- မှန်၏၊ ပဋိစ္ဆန္နေ အာသနေ အလံကမ္မနိယေ”တိ ဣမိနာ- ဤပါ၌ဖြင့်၊ ဩကာသနိယမတော- နေရာအရပ်ကို သတ်မှတ်ခြင်းကြောင့်၊ တဗ္ဗိပရိတေ- ထိုမှ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော၊ ဩကာသေ- နေရာ အရပ်၌၊ ဣဒံ လက္ခဏံ- ဤအဆုံးအဖြတ် လက္ခဏာကို၊ န ဝိကပ္ပိတံ- မကြံစည် အပ်တော့ (စဉ်းစားစရာ မလိုတော့)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ မိစ္ဆာဂါဟော- မှားယွင်းစွာ ယူခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တံ နိဝါရဏတော- ထိုမိစ္ဆာဉာဏ်ကို တားမြစ်နိုင် ခြင်းကြောင့်၊ ဒုတိယာနိယတမ္ပိ- ဒုတိယအနိယတသိက္ခာပုဒ်သည်လည်း၊ သာတ္ထက မေဝ- အကျိုးရှိသည်သာလျှင်တည်း၊ ဣတိ အဓိပ္ပါယော- ဤကား အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား၊ ဒွိန္ဒ- နှစ်ပါးကုန်သော အနိယတသိက္ခာပုဒ် တို့၏၊ ဩကာသဘေဒတော- နေရာအရပ် ကွဲပြားခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရဟောဘေဒဒီပနတော- ရဟောအပြားကို ပြတတ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရဟောနိသဇ္ဇဿာဒဘေဒဒီပနတော- ရဟောနိသဇ္ဇအဿာဒအပြားကို ပြခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ ဩကာသနိယမဘာဝေ- နေရာ အရပ်ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ ရဟော နိသဇ္ဇဿာဒဘေဒေါ- ရဟောနိသဇ္ဇ အဿာဒအကွဲအပြားသည်၊ ဇာတော- ဖြစ်ပြီ။ ဒွိန္ဒ- နှစ်ပါးကုန်သော၊ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒါနံ- ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊

နာနာတ္တဇနနဉ္စ- မတူကွဲပြား ထူးခြားသည်၏အဖြစ်ကို သိနိုင်ခြင်းသည်လည်း၊
သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ တထာ- ထို့အတူ၊ ကာယသံသဂ္ဂဘောဒဒီပနတော- ကာယ
သံသဂ္ဂအပြားကို ပြခြင်းကြောင့်လည်း၊ သာတ္ထကံ- အကျိုးရှိပါ၏။ ဟိ- မှန်၏၊
နာလံ ကမ္မနိယေ- မေထုန်မှီဝဲခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော၊ အပ္ပဋ္ဌိစ္ဆန္နေ- မဖုံးကွယ်
အပ်သော၊ ဩကာသေပိ- နေရာအရပ်၌လည်းကောင်း၊ ပဋ္ဌိစ္ဆန္နေ- ဖုံးကွယ်
အပ်သော၊ ဩကာသေပိ- နေရာအရပ်၌လည်းကောင်း၊ နိသိန္နာယ- နေထိုင်သော
မာတုဂါမ၏၊ ဝါတပါနကဝါဠုဒ္ဓိဒ္ဓါဒီဟိ- လေသောက်ပြုတင်းပေါက် တံခါးရှက်ပေါက်
အစရှိသည်တို့မှ၊ နိက္ခန္တကေသာဒိဂ္ဂဟဏေန- ထွက်လာသော ဆံပင် အစရှိသည်
တို့ကို ယူ(ကိုင်)ခြင်းအားဖြင့်၊ ကာယသံသဂ္ဂေါ- ကာယသံသဂ္ဂကို၊ လဗ္ဘတိ- ရအပ်
ရနိုင်၏။ ဣတိ ဧဝမာဒယောပိ- ဤသို့ အစရှိကုန်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ နယာ-
နည်းတို့ကို၊ ဝိတ္ထာရတော- အကျယ်အားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်ကုန်၏။”

၁။ အနိယတပညတ်ရခြင်း၏ အကျိုး။ ။ အနိယတသိက္ခာပုဒ် ၂-ပါးအတွက်
သီးခြားအာပတ် မရှိ။ ပါရာဇိက သံယာဒိသိသ် ပါစိတ်တို့၌ ပညတ်တော်
မူပြီးသော အာပတ်များကိုပင် “အနိယတအာပတ်”ဟု ထပ်မံ၍ ပြတော်
မူသည်။ သို့ဖြစ်၍ အနိယတ ၂-မျိုးကို ဘယ်အကျိုးငှာ ပြတော်မူ
ပါသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား -“သိက္ခာပုဒ်၌ ပြထားသော
အရိယာဥပါသိကာမကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေ၊ အခြားယုံကြည်လောက်သူက
ဖြစ်စေ စွပ်စွဲပြောဆိုစေကာမူ အစွပ်စွဲခံရသော ရဟန်းက ဟုတ်ပါသည်ဟု
ဝန်ခံမှသာ အာပတ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရမည်၊ ဝန်မခံလျှင် အာပတ်ဖြင့်
မဆုံးဖြတ်ရ”ဟု ဝိနည်းတော်ဆုံးဖြတ်နည်းလက္ခဏာကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ
ဤအနိယတ ၂-ပါးကို ပြတော်မူသည်။ [ဤဆုံးဖြတ်နည်းလက္ခဏာသည်
ဘိက္ခုနီများအတွက်လည်း သက်ရောက်သောကြောင့် ဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌
အနိယတသိက္ခာ ပုဒ်များကို မပြတော့ချေ။]

[ဆောင်] အနိယတုတ်၊ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဖော်ထုတ်အာပတ်၊ ထူးမတပ်လည်း၊
ဆုံးဖြတ်နည်းနာ၊ လက္ခဏာကို၊ လျော်စွာပြမှု၊ ပညတ်ပြု၏၊ ဘိက္ခုနီလည်း
ဤတိုင်းမှီးဖို့၊ တစ်သီးတစ်ခြား၊ တပ်မထားသည်၊ မှတ်သားဋီကာ
အမိန့်တည်း။ (ပါတိမောက် ဘာသာဋီကာ-၁၁၅။)

တတြ- ထိုသြကာသ စသည်၌၊ ဣဒံ- ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သည်ကား၊
 မုခမတ္တနိဒဿနံ- အမြွက်မျှ ပြဆိုခြင်းပေတည်း။ သြကာသဘောဒတောတိ-
 သြကာသဘောဒတော ဟူသည်ကား၊ အလံကမ္မနိယနာလံကမ္မနိယဘောဒတော-
 မေထုန်မှီဝဲခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သောနေရာ မေထုန်မှီဝဲခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သောနေရာတို့၏
 ကွဲပြားခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ ပဋိစ္ဆန္တံ- ဖူးကွယ်အပ်သော၊ ဧကစ္စမ္ပိ-
 အချို့သော နေရာသည်လည်း၊ ဝါတပါနာဒိနာ- ပြုတင်းအစရှိသည်ဖြင့်၊ (နှာ-
 ၆၁) အန္တရိတတ္တာ- ခြားကွယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာလံကမ္မနိယံ- မေထုန်
 မှီဝဲခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်။ ဥဘယပုဋိစ္ဆန္တံ- နှစ်ပါးစုံ ဖူးကွယ်အပ်သော၊ ဧကစ္စမ္ပိ-
 အချို့သော နေရာသည်လည်း၊ ဝိဇာနတံ- အထူးအားဖြင့် သိမြင်ကုန်သူတို့၏၊
 အဇ္ဈောကာသတ္တာ- လွင်တီးခေါင်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာလံကမ္မနိယံ- မေထုန်
 မှီဝဲခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်။ ရဟောဘောဒဒီပနတောတိ ဧတ္ထ- ဤပါဌ်၌၊ ရဟဘာဝ
 သာမညေ- ဆိတ်ကွယ်ရာ၏အဖြစ်ဟူသော သာမညသည်၊ သမာနေပိ- ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း၊ ရဟော- ဆိတ်ကွယ်ရာသည်၊ ပဋိစ္ဆန္နာပဋိစ္ဆန္နဘောဒတော- ဖူးကွယ်ရာ
 မဖူးကွယ်ရာ အပြားအားဖြင့်၊ ဒွိဓာ- နှစ်ပါးပြား၏။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊
 အဓိပ္ပါယော- အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ရဟောနိသဇ္ဇဿာဒဘောဒဒီပနတောတိ- ကား၊
 မေထုနဿာဒဝသေန- မေထုန်၌ သာယာခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိသဇ္ဇာ- ထိုင်နေခြင်း
 လည်းကောင်း၊ ဒုဠုလ္လဿာဒဝသေန- ရုန့်ရင်းသော စကား၌ သာယာခြင်း၏
 အစွမ်းဖြင့်၊ နိသဇ္ဇာ- ထိုင်နေခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ တာဒိသဿ- ထို
 ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော၊ ဘောဒဿ- အကွဲအပြားကို၊ ဒီပနတော- ပြခြင်းကြောင့်၊ ဣတိ
 အတ္ထော- ဤကား အနက်တည်း။ ‘ဣဓ- ဤဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌၊ အာဂတ
 နယတ္တာ- လာပြီးသော နည်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခေ-
 ဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌၊ ဣဒံ ကဏ္ဍံ- ဤအနိယတကဏ္ဍသည်၊ ပရိဟိနံ-
 ယုတ်လျော့၏၊’ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ-
 ဆိုကြကုန်၏။ ‘တတ္ထ- ထိုဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌၊ အဋ္ဌပုတ္တိယာ- အကြောင်း
 အဋ္ဌပုတ်၏၊ အနုပုန္နတ္တာ- မဖြစ်ပေါ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပရိဟိနံ- ယုတ်လျော့
 ရ၏၊’ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ တံ- ထို
 ဧကေဆရာတို့ ဆိုသော စကားသည်၊ အနေကန္တဘာဝဒီပနတော- အနေကန်၏

အဖြစ် (တစ်ခုတည်းသော အဖို့မရှိသည်၏အဖြစ်)ကို ပြနိုင်ခြင်းကြောင့်၊ အယုတ္တိ-
မသင့်။ ဟိ- မှန်၏။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓကာလေ- အလုံးစုံကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏ လက်ထက်
တော်တိုင်း၌၊ ဘိက္ခုနီ- ရဟန်းတော်တို့အား၊ ပဉ္စ ဥဒ္ဓေသာ- ငါး ဥဒ္ဓေသတို့သည်၊
သန္တိ- ရှိကုန်၏။ ဘိက္ခုနီနံ- ရဟန်းမတို့အား၊ စတ္တာရော- လေးပါး ကုန်သော၊
ဥဒ္ဓေသာ စ-ဥဒ္ဓေသတို့သည်လည်း၊ သန္တိ- ရှိကုန်၏။ တတ္ထ- ထို ပါတိမောက်နှစ်ပါး၌၊
နိဒ္ဒိဋ္ဌသံဃာဒိသေသပါစိတ္တိယာနံ- ပြအပ်ကုန်သော သံဃာဒိသိသ် ပါစိတ်တို့၏၊
ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသပညတ္တိယာ- ပါတိမောက်ဥဒ္ဓေသကို ပညတ်တော်မူရာ၌၊
အသာဓာရဏတ္တာ- မဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒံ ကဏ္ဍံ- ဤအနိယတ
ကဏ္ဍသည်၊ ပရိဟိနံ- ယုတ်လျော့ရ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊
ဝဒန္တိ- ဆိုကုန်၏။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ တာသံ ဘိက္ခုနီနံ- ထိုဘိက္ခုနီတို့အား၊ ဥပ္ပဇာဏု
မဏ္ဍလိကအဋ္ဌဝတ္ထုကဝသေန- ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလိကသိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌဝတ္ထုက
သိက္ခာပုဒ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ကာယသံသဂ္ဂဝိသေသော- ကာယသံသဂ္ဂ
အထူးသည်၊ ပါရာဇိကဝတ္ထု- ပါရာဇိကဝတ္ထုသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ “ဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ
ဝါ သာဒိယေယျ၊ ကာယံ ဝါ တဒတ္ထာယ ဥပသံဟရေယျာ”တိ- ဟူ၍၊^၁ ဝစနတော-
ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ သာဒိယနမ္ပိ- သာယာလက်ခံခြင်းသည်
လည်းကောင်း၊ “သန္တိဋ္ဌေယျ ဝါ”တိ- ဟူ၍၊ ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူ
ခြင်းကြောင့်၊ ဌာနမ္ပိ- ရပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ “သင်္ကေတံ ဝါ ဂစ္ဆေယျာ”တိ-
ဟူ၍၊ ဝစနတော- ခြင်းကြောင့်၊ ဂမနမ္ပိ- ချိန်းချက်ရာသို့ သွားခြင်းသည်
လည်းကောင်း၊ “ဆန္တံ ဝါ အနုပဝိသေယျာ”တိ- ဟူ၍၊ ဝစနတော- ခြင်းကြောင့်၊
ပဋိစ္ဆန္တုဌာနပ္ပဝေသောပိ- ဖူးကွယ်ရာနေရာသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊
ပါရာဇိကဝတ္ထု- ပါရာဇိကဝတ္ထုသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တထာ-ထိုမှ တစ်ပါး၊
“ရတ္တန္တကာရေ အပ္ပဒီပေ၊ ပဋိစ္ဆန္နေ ဩကာသေ၊ အဇ္ဈောကာသေ ဧကေနကာ
သန္တိဋ္ဌေယျ ဝါ သလ္လပေယျ ဝါ”တိ- ဟူ၍၊^၂ ဝစနတော- ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာပိ-
ရုန့်ရင်းသော စကားသည်လည်း၊ ပါစိတ္တိယဝတ္ထုကံ- ပါစိတ်ဝတ္ထု ဖြစ်၏။ ဣတိ
ကတွာ-၍၊ ဝါ- ဤအကြောင်းကြောင့်၊ တာသံ- ထိုဘိက္ခုနီတို့အား၊ အညထာ-

ဘိက္ခုမ္မ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အနိယတကဏ္ဍဿ- အနိယတကဏ္ဍ၏။ ဝါ- ဌှိ၊ အဝတ္တဗ္ဗတာပတ္တိတော- မဟောမိန့်အပ်သော အာပတ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝါ- ဟောမိန့်အပ်သော အာပတ်သီးခြား မဟုတ်ခြင်းကြောင့်၊ န ဝုတ္တံ- သီးခြားမဟောအပ်။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ တေသံ- ထိုဧကေဆရာတို့၏၊ အဓိပ္ပာယ်- အလိုတည်း။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ ပကိဏ္ဍကံ- ပကိဏ္ဍစကားပေတည်း။

“ဒေသနာဝုဋ္ဌာနဂါမိနီနံ အာပတ္တိနံ ဝသေန အလဇ္ဈိအာဒယော လဇ္ဈိနံ စောဒေဿန္တိ”တိ- ဟူ၍ (ရှေး အဋ္ဌကထာစကား ဖြစ်ဟန်တူသည်)၊ အာဂတတ္တာလာရိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ လဇ္ဈိပဂ္ဂဟတ္ထာယ- လဇ္ဈိရဟန်းတို့ကို ချီးမြှောက်ခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပတိရူပါယ- သင့်လျော်သော၊ ဥပါသိကာယ- ဥပါသိကာမ၏၊ ဝစနေနပိ- ပြောစကားဖြင့်သော်မှလည်း၊ အကတွာ- ဆုံးဖြတ်ခြင်း မပြုမူ၍၊ ဘိက္ခုဿေဝ- စုဒ္ဓိတကရဟန်းတော်၏သာလျှင်၊ ပဋိညာယ- ဝန်ခံမှုဖြင့်၊ ကာတဗ္ဗံ- ဆုံးဖြတ်သမှုပြုထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ အာပတ္တိယော ပန- အနိယတလာ အာပတ်တို့ကိုကား၊ လက္ခဏဒဿနတ္ထံ- အဆုံးအဖြတ် လက္ခဏာကို ပြဆိုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ပညတ္တံ (ပညတ္တာ)- ပညတ်တော်မူအပ်(ကုန်)၏။ ဥဒ္ဒေသဒဿနတ္တာ- ဥဒ္ဒေသငါးပါးတွင် အနိယတဥဒ္ဒေသကို ပြဆိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ “ဣမေ ခေါပနာယသ္မန္တော ဒွေ အနိယတာ ဓမ္မာ”တိ- ဟူ၍၊ ဝိတ္တာရနယမေဝ- အကျယ်နည်းကိုသာလျှင်၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ဝတ္တံ- ဆိုခြင်းငှာ၊ ယုတ္တံ- သင့်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ဆရာ ရေးအပ်ပြီ။ သောတဿ ရဟောတိ ဧတ္ထ- ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ရဟောတိ- ဟူ၍၊ ဝစနသာမညတော- စကားတော် သာမညအားဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ကိမိဝ- အဘယ်ကဲ့သို့နည်း၊ ဒုဋ္ဌုလ္လသာမညတော- ဒုဋ္ဌုလ္လသာမညအားဖြင့်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစနပုဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပဒေသု- ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစနသိက္ခာပုဒ် ဒုဋ္ဌုလ္လပုဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ပါရာဇိကဝစနံ- ပါရာဇိကစကားသည်၊ ဝတ္တတိ ဝိယ- ဆက်ဆံသောအားဖြင့် ဖြစ်ဘိသကဲ့သို့တည်း။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “စက္ခုဿေဝ ပန ရဟော ‘ရဟော’တိ ဣဓ အဓိပ္ပေတော”တိ- ဟူ၍၊” ဝုတ္တံ-

ဆိုအပ်ပြီ။ ကထံ- အဘယ်သို့သော အပြားအားဖြင့်၊ ပညာယတိ- ထင်ရှားပါသနည်း (သိအပ်ပါသနည်း)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ- အကယ်၍ မေးငြားအံ့။ “မာတုဂါမော နာမ ။ပ။ အန္တမသော တဒဟုဇာတာပိ ဒါရိကာ”တိ- ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနံ- ရုန့်ရင်းသော စကားဆိုခြင်းကို၊ (သောတဿ- နား၏၊ ရဟံ- ဆိတ်ကွယ်ရာကို)၊ ဣဓ- ဤပဌမအနိယတသိက္ခာပုဒ်၌၊ နာမိပ္ပေတံ- အလိုမရှိအပ်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒီပိတမေဝ- ပြအပ်ပြီးတော့သည်သာတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ပညာယတိ- ထင်ရှား၏။ (နှာ-၆၂) အန္တောဒ္ဓါဒသဟတ္ထေပီတိ ဧတ္ထ- ဟူသော ဤပါဌ၌၊ ပိသဒ္ဓေန- ပိသဒ္ဓါဖြင့်၊ ‘အပိဟိတကဝါဋဿ- မပိတ်အပ်သော တံခါးရွက်ရှိသော၊ ဂဟ္တဿ- တိုက်ခန်း၏၊ ဒွါရေ- တံခါး၌၊ နိသိန္နော- ထိုင်နေသော၊ ဝိညု- သိနားလည်သော၊ ပုရိသောပိ- ယောက်ျားသည်လည်း၊ (အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်သည်ကို၊ ကရောတိ- ပြု၏)’ ဣတိ အတ္ထော- ဤအနက်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အစေလကဝဂ္ဂေ- အစေလကဝဂ်၌၊ ရဟောပဋိစ္ဆန္တာသနသိက္ခာပဒေ- ရဟောပဋိစ္ဆန္တ ရဟောအာသန (နိသဇ္ဇ) သိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဂတဿ- လာသော၊ “ယော ကောစိ ဝိညု ပုရိသော ဒုတိယော ဟောတိ”တိ- ဟူသော၊^၂ ဣမဿ- ဤ အနာပတ္တိ ပါဌ်အား၊ အနုရူပတော- လျော်သောအားဖြင့်၊ “ဣတ္ထိနံ ပန သတမ္ပိ အနာပတ္တိ န ကရောတိ ယေဝါ”တိ- ဟူ၍၊^၃ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဧတ္ထ- ဤပဌမ အနိယတ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ရဟောနိသဇ္ဇဿာဒေါ စ- ရဟောနိသဇ္ဇဿာဒေ ဟူသည်ကား၊ “အလံကမ္ပနိယေတိ သက္ကာ ဟောတိ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတု”န္တိ- တုံဟူ၍၊^၄ ဝိဘင်္ဂေ- ဝိဘင်း၌၊ ဝစနတော- ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ မေထုနဓမ္မ သန္နိဿိတ ကိလေသော- မေထုန်အကျင့်ကို မှီသော ကိလေသာတည်း။ ဒုတိယေ ဝိယ- ဒုတိယအနိယသိက္ခာပုဒ်၌ကဲ့သို့၊ ဒုဋ္ဌုလ္လ ဝါစဿာဒကိလေသော- ဒုဋ္ဌုလ္လ ဝါစဿာဒကိလေသာသည်၊ န- မဟုတ်၊ တသ္မာ စ- ထိုအကြောင်းကြောင့်လည်း။

သောတဿ- နား၏။ ရဟော- ဆိတ်ကွယ်ရာကို။ နာဓိပ္ပေတော- အလိုမရှိအပ်။
ဣတိ- ဤသို့၊ ပညာယတိ- ထင်ရှား၏။

တိဏ္ဍံ ဓမ္မာနံ အညတရေန ဝဒေယျာတိ ဣဒံ- ကို၊ ရဟောနိဿယသိက္ခာပဒ
ဝသေန- ရဟောနိဿယသိက္ခာပုဒ်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိဿိန္နဿ- ထိုင်နေသော၊ တဿ-
ထိုရဟန်းကို၊ အနုသာရေန- အစဉ်လိုက်ခြင်းအားဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယမေဝ- ပါစိတ်
အာပတ်မျှကိုသာလျှင်၊ အဝတ္တာ- မမိန့်မူ၍၊ ပါရာဇိကသံဃာဒိသေသာယပိ-
ပါရာဇိက သံဃာဒိသိသ်လည်းဖြစ်သော၊ အာပတ္တိယာ- အာပတ်အားဖြင့်၊ ဘေဒ
ဒဿနတ္ထံ- အပြားကို ပြဆိုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ပုန-
တစ်ဖန်၊ အာပတ္တိပုဋိဇာနနံ- အာပတ်အားဖြင့် ဝန်ခံခြင်းကို၊ အဝတ္တာ- မဆိုမူ၍၊
ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ “နိဿန္တံ ဘိက္ခု ပဋိဇာနမာနော”တိ- ဟူ၍၊ ဝတ္ထုပုဋိဇာနနံ-
ဝတ္ထုအားဖြင့် ဝန်ခံခြင်းကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ဣတိ ပုစ္ဆာ- ဤကား
အမေးတည်း။ ဝုစ္စတေ- ဖြေဆိုပါဦးအံ့၊ အာပတ္တိယာ- အာပတ်ဖြင့်၊ စောဒိတေ-
စောဒနာအပ်သော်၊ ဝိနယဓရေန- ဝိနည်းဓိုရ်ရဟန်းသည်၊ “ကိသ္မိ ဝတ္ထုသ္မိ”န္တိ-
ဟူ၍၊ ပုစ္ဆိတေ- မေးမြန်းအပ်လတ်သော်၊ စုဒိတကေန- စုဒိတကရဟန်းသည်၊
“ဣမသ္မိ ဝတ္ထုသ္မိ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ- ဖြေလျှောက်အပ်လတ်သော်၊ ‘ဤဒိသံ နာမ
အကာသီ’တိ- ဟူ၍၊ ပုစ္ဆိတေ- မေးစိစစ်အပ်လတ်သော်၊ သော- ထိုထိုင်နေသော
ရဟန်းသည်၊ ဝတ္ထု- ဝတ္ထုကို ပဋိဇာနမာနောဝ-ဝန်ခံလတ်သော်သာ၊ ကာရေတဗ္ဗော-
ပြုစေထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြဆိုခြင်းအကျိုးငှာ၊ “နိဿန္တံ ဘိက္ခု
ပဋိဇာနမာနော”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ (ဧဝံ- ဤသို့၊ ဒဿနတ္ထံ-
ပြဆိုခြင်း အကျိုးငှာ)၊ ယဒိ ဝုတ္တံ- အကယ်၍ ဟောတော်မူအပ်ငြားအံ့၊ ဧဝံ သတိ-
ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ [ယဒိ ဧဝံ၊ နှစ်ပါးပြွမ်းလျက်၊ တတ်စွမ်းသောလျောက်၊
အပြစ်ကောက်မှု၊ နောက်စကားကို၊ မှတ်သားကိုင်လျက်၊ ယဒိထက်ဝယ်၊
စွက်သည် ကြံယာ၊ အသစ်ရှာ။ ဧဝံနောက်မှာ၊ သတိလာ၊ သန္တေသုလည်း၊
ရံတစ်ခါ၊ ရှင်တိပိဋကနာဂ နိယံ။] နိဿန္တံ- ထိုင်ခြင်းကို၊ ပဋိဇာနမာနောပိ-
ဝန်ခံပါသော်လည်း၊ အာပတ္တိယာဝ- ဝတ္ထုမဟုတ်ဘဲ အာပတ်ဖြင့်သာ၊ ကာရေတဗ္ဗော-
ပြုစေထိုက်ပါသလော၊ ဣတိ ပုစ္ဆာ- ဤကား အမေးတည်း၊ အနုရူပမေဝ-
သင့်လျော်သည်သာတည်း၊ ဧဝံ ပုန- ဤသို့ကား၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။ တိဏ္ဍမ္ပိ-

သုံးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာပတ္တိနံ- အာပတ်တို့၏၊ ဝတ္ထုနိ- ဝတ္ထုတို့ကို၊ အဂ္ဂဟေတွာ- မယူမူ၍၊ ဣဓ- ဤအနိယတကဏ္ဍ၌၊ သိက္ခာပဒဝသေန- သိက္ခာပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ နိသဇ္ဇမေဝ- ထိုင်ခြင်းကိုသာလျှင်၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူပြီ။ ဟိ- ခဲ့ဦးအံ့၊ တသ္မိ- ထိုထိုင်ခြင်းကို၊ ဂဟိတေပိ- ယူအပ်ပါသော်လည်း၊ အာပတ္တိ- ပါရာဇိကစသော အာပတ်ကို၊ ဂဟိတာဝ- ယူအပ်ပြီးတော့သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။ ယေန ဝါ သာတိ ဧတ္ထ- ဟူသော ဤပါဌ၌၊ ဝါ-သဒ္ဓေါ- ဝါသဒ္ဓါကို (ယောဇေတဗ္ဗော၌ စပ်)၊ “တေန သော ဘိက္ခုကာရေတဗ္ဗော ဝါ”တိ- ဟူ၍၊ ယောဇေတဗ္ဗော- ယှဉ်စေအပ်၏။ သော စ- ထိုဝါသဒ္ဓါသည်လည်း၊ ဝိကပ္ပတ္ထော- ဝိကပ်အနက်ရှိ၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “ပဋိဇာနမာနော- ဝန်ခံလတ်သော်၊ ကာရေတဗ္ဗော ဝါ- ပြုစေအပ်သည်သော်လည်း ဖြစ်၏၊ အပ္ပဋိဇာနမာနော- ဝန်မခံလတ်သော်၊ န ကာရေတဗ္ဗော ဝါ- မပြုစေအပ်သည်သော်လည်း ဖြစ်၏။” ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့သော၊ အတ္ထော- အနက်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ “ပဋိဇာနမာနော ဝါ”တိ အာဒိ- ပဋိဇာနမာနော ဝါ စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝသေန- ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ နိသဇ္ဇပစ္စယာ- ထိုင်ခြင်းဟူသော အကြောင်းရှိကုန်သော၊ အာပတ္တိယော- အာပတ်တို့ကို၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သေသေသုပိ- ကြွင်းကုန်သော အရာတို့၌လည်း၊ သေသသိက္ခာပဒဝသေန- ကြွင်းသော သိက္ခာပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အာပတ္တိ-အာပတ်ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗာ- ယူထိုက်၏။ “သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ပဌမပါရာဇိကသဒိသာနေ ဝါ”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓ- ဤပဌမအနိယတသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနဿ- ရုန့်ရင်းသော စကားဆိုမှု၏၊ အနဓိပ္ပေတဘာဝေါ- အလိုမရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။

ဝဇီရုဗုဒ္ဓိ ဋီကာဟောင်းတို့နှင့် အညီ ဝါသဒ္ဓါကို ဝိကပ္ပတ္ထ ယောဇနာပုံ။ ယော ဘိက္ခု- အကြင်စုဒ္ဒိတက ရဟန်းသည်၊ နိသဇ္ဇံ- ထိုင်ခြင်းကို၊ ပဋိဇာနမာနော- ဝန်ခံလတ်သော်၊ ဝိနယဓရေန- ဝိနည်းမရှိ ရဟန်းသည် (ကတ္တား)၊ သော ဘိက္ခု-

ထိုစဉ်တက ရဟန်းကို (ကံ)၊ တိဏ္ဍံ ဓမ္မာနံ အညတရေန ပါရာဇိကေန ဝါ သံဃာဒိ
သေသေန ဝါ ပါစိတ္တိယေန ဝါ၊ ကာရေတဗ္ဗော ဝါ- ပြုစေအပ် (ထိုက်)သည်သော်
လည်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အပ္ပဋ္ဌိဇာနနမာနော- ဝန်မခံလတ်သော်၊ န ကာရေတဗ္ဗော
ဝါ- မပြုစေအပ် (ထိုက်)သည်သော်လည်း၊ ဝါ- မဆုံးဖြတ်ထိုက်သော်လည်း
(ဝေါဟာရတ္ထ)၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။^၁

ပဌမာနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ ဒုတိယာနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၆၃) သံဃာဒိသေသေန ဝါတိ- ကား၊ ကာယသံသဂ္ဂဒုဋ္ဌုလ္လော
ဘာသနေန- ကိုယ်လက်နှီးနှောခြင်း ရုန့်ရင်းသောစကားကို ပြောဆိုခြင်းဖြင့်။ တသ္မာ
ဧဝ- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ ကာယသံသဂ္ဂဝါရော- ကာယသံသဂ္ဂဝါရကို၊ ပါဠိယမ္ပိ-
ပါစိတ်ပါဠိတော်၌လည်း၊ ဝုတ္တော- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ အနန္ဓော အဗဓိရောတိ-
ကား၊ အနန္ဓော- မျက်စိမကန်းသူသည်၊ ကာယသံသဂ္ဂ- ကိုယ်လက် နှီးနှောမှုကို၊
ပဿတိ-တွေ့မြင်ရ၏။ အဗဓိရော- နားမထိုင်းသူသည်၊ ဒုဋ္ဌလ္လံ- ရုန့်ရင်းသော
စကားကို၊ သုဏာတိ- ကြားရ၏။ တသ္မာ ဧဝ- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ အဋ္ဌကထာယံ-
ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ‘အဒိန္နာဒါနသဒိသာနေဝါ’တိ- ဟူ၍၊^၂ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ၊
ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ဆရာ ရေးအပ်ပြီ။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတ္ထ- ဤဒုတိယ
အနိယတသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကာယဝါစာစိတ္တတော- ကိုယ်နှုတ်စိတ်တို့မှ၊ သမုဋ္ဌာနံ-
ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ကထံ- အဘယ်သို့ပါနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ-အကယ်၍

၁။ ကာရိတ်ဝါကျနှင့် ကံဟောဝါကျ ရောနေသော ကာရိတ်ကံဟော ဝါကျ၌
သဒ္ဒါစည်းမျဉ်းသည် ကံဟောဝါကျနောက်သို့သာ လိုက်၏။ တဗ္ဗပစ္စည်းကို
အနက်ပေးရာ၌ တကယ်ပြုနေမှသာ ‘အပ်’ဟု ပေး၍ တကယ်
မပြုသေးပါက ‘ထိုက်’ ‘သင့်’ဟူသော အနက်ပေးထိုက်ကြောင်း ဘာဋီ
မိန့်သည်။

၂။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ။၁၅၁။

မေးငြားအံ့။ ဟိ-ချဲ့ဦးအံ့၊ ကာယသံသဂ္ဂံ- ကိုယ်လက်နှီးနှောခြင်းသို့၊ သမာပဇ္ဇန္တော-
ရောက်သော ရဟန်းသည်၊ ဒုဠုလ္လမ္ပိ- ရုန့်ရင်းသော စကားကိုလည်း၊ ဘဏတိ-
ပြောဆို၏။ ဒုဠုလ္လံ- ရုန့်ရင်းသော စကားကို၊ ဘဏန္တော-ပြောဆိုသော ရဟန်းသည်၊
နိသိဒတိ စ- ထိုင်လည်း ထိုင်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ သမ္ဘဝတိ- သမုဋ္ဌာန် ဖြစ်၏။ ဝါ-
တစ်နည်းကား၊ ဒုဠုလ္လမေဝ- ဒုဠုလ္လဝါစာကိုသာ၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ‘သမုဋ္ဌာနာဒိနိ
ပနေတ္ထ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနေဝါ’တိ ဝစနံ- ကို၊ ဝုတ္တံ- အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။
ဟိ- မှန်၏။ တံ- ထိုဒုဠုလ္လဝါစာသည်၊ အဒိန္နာဒါနသမုဋ္ဌာနံ- အဒိန္နာဒါနသမုဋ္ဌာန်
တည်း။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ပရိဟာရော- အဖြေတည်း။”

ပိဋကတ်စာ သင်ယူရခြင်း ကျင့်ရခြင်း အကျိုးပြု ဂါထာ အနက်။ ။
ယော- အကြင်သူသည်၊ သဗ္ဗဝိဒုပမောဝ- အကုန်သိမြင် ဘုရားရှင်ဟူသော ဥပမာ
ရှိသူကဲ့သို့၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ နာနာနယာကာရဝိစိတ္တဘေဒံ- အထူးထူးကုန်သော
နည်းနာ အခြင်းအရာ ဆန်းကြယ်ခြင်းတို့ဖြင့် ကွဲပြားတော်မူသော၊ ဒေသနံ- ဝိနည်း
အစဖြာ ဒေသနာကို၊ ဝါ- ဒေသနာတော်ကို၊ ဉာတုံ- တတ်ကျွမ်း သိမြင်ခြင်းငှာ၊
ဝါ- မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှာ၊ ဥပါယာနမနော- တစ်လုံလဲလဲ စွဲမြဲကပ်ယှဉ်
သက်ဝင်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဝါ- စိတ်၌ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရရန် အကြောင်း
ကောင်းမြတ်သော သီလစသော ပုဗ္ဗဘာဂအကျင့်ရှိသည်၊ ဝါ- ကပ်ယှဉ်ရာ

၁။ အဒိန္နာဒါနသမုဋ္ဌာန်။ ။ အဒိန္နာဒါနသမုဋ္ဌာန်ဟူသည် ကိုယ်စိတ်၊ နှုတ်စိတ်၊
ကိုယ်နှုတ်စိတ်အားဖြင့် သုံးပါးသာတည်း။ သမုဋ္ဌာန်သုံးပါး ဖြစ်ပုံကို
အကျယ်ဆိုပါဦးအံ့။ ကာယသံသဂ္ဂံကို လွန်ကျူးရာ၌ ကိုယ် စိတ် ရ၏။
ဒုဠုလ္လဝါစာကို လွန်ကျူးရာ၌ နှုတ်စိတ် ရ၏။ နှစ်ပါးစုံလုံးကို လွန်ကျူးရာ၌
ကိုယ်နှုတ်စိတ် ရ၏။ တစ်နည်းကား- တစ်ပါးကို လွန်ကျူးလျှင် တစ်ပါး
ကိုလည်း လွန်ကျူးမြဲဖြစ်သောကြောင့် သမုဋ္ဌာန်သုံးပါးလုံး ထိုက်သည်
အားလျော်စွာ ရ၏။ နောက်တစ်နည်းကား- ဒုဠုလ္လဝါစာ တစ်မျိုးတည်း
၌ပင် သမုဋ္ဌာန်သုံးပါးလုံး ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ရရှိပုံကို သိပါလေ။
(ယာ သမိတ္ထကေဟိ တီဟိ သမုဋ္ဌာနေဟိ သမုဋ္ဌာတိ၊ အယံ
အဒိန္နာဒါနသမုဋ္ဌာနာ နာမ၊ ကင်္ခါ-၁၁၁။)

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ယာဉ်ရထားနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ရှိသည်၊ သတိမာ- စွဲမြဲစွာ သတိတရား ရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ သော- ထိုသူသည်၊ ယံ ပုညံ- အကြင်ကုသိုလ်သည်၊ လာဘဟေတု- သင်္ကန်းစသော လာဘ်ရခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ လာဘဟေတု- သင်္ကန်းစသော လာဘ်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ တံ ပုညံ- ထိုကုသိုလ်ကို၊ န ကရောတိ- မပြုလုပ်တော့။^၂

ဒုတိယာနိယတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ဥပါယာန။ ။ ဥပါယနံ- တံစိုး၊ လက်ဆောင်၊ ကပ်ရောက်ခြင်း အနက်ဟော (ဓာန်ဋီ-၃၅၆)။ ဤ၌ ကပ်ရောက်ခြင်း အနက်ဟော ယူ။ ဥပရှေ့ရှိသော အယဓာတ်၊ ယုပစ္စည်း၊ နပုလ္လင်၊ ယ၌ ဒီဃပြု။ ဥပါယာနံ မနံ ယဿာတိ ဥပါယာနမနော ပြု။ ဒုတိယနည်း၌ “ဥပါယနံ ဥပါယော”ကဲ့သို့ ဥပါယနကို ဥပါယနှင့် အနက်တူပုဒ်ယူပါ။ ဥပ ပုဗ္ဗ အယဓာတ် ယုပစ္စည်းပင်တည်း။ ယ၌ ဒီဃပြု။ ဟောနက်များစွာတွင် ဤ၌ အကြောင်းအနက်ယူ။ ဝိဂ္ဂဟ ပြုလိုမူ ‘ဆတ္တံ ပါဏိမိ ယဿာတိ ဆတ္တပါဏိ’ကဲ့သို့ ဥပါယာနံ မနမ္ပိ ယဿာတိ ဥပါယာနမနောဟု ပြု။ (ယေန ဟိ ဝိစိနာ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ ဟောတိ၊ သော ဥပေတိ ဧတေနာတိ ဥပါယော ။ပ။ ပစ္စယဿမဂ္ဂိ ဥပဂန္တာ အယတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ဥပါယော၊ ကော သော? အရိယမဂ္ဂဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ။ ဥပဂန္တာ အယတိ ပဝတ္တတိ ဧတေန၊ ဧတသ္မာတိ ဝါ ဥပါယော၊ ဟေတု။ ဒါဋီ၊ ၂၊ ၂၁၁။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၈။ ဇု၊ ၂၊ ၅၃၅။) တတိယနည်း၌ ဥပယာနမနောဟု ဆိုလိုပါလျက် ပ၌ အာဒီဃ ပြုပါ။

၂။ မှုတ်ဖွယ်။ ။ ပဌမအနက် ယောဇနာသည် စာသင်ရခြင်း၏ အကျိုး ပြတည်း။ ဒုတိယအနက် ယောဇနာနည်းသည် ဝိနည်းစသည်အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးရခြင်း၏ အကျိုးပြတည်း။ မှန်၏။ သဗ္ဗဝိဒ္ဓုပမောဝဖြစ်ကာ စာသိကျင့်သိ ရှိသူတစ်ဦးသည် ဂုဏ်လာဘပေါရန် ရည်သန် တောင့်တသော ဝဋ္ဋဒုက္ခတို့မှ လွတ်ရန် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရရန် အကြောင်း ဖြစ်သော ဝိဝဋ္ဋနိဿိတကုသိုလ်မျိုးသာလျှင် ပြုလုပ်အားထုတ်တော့မည် သာတည်း။

နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍ

၁။ စိဝရဝဂ်

၁ - ကထိနသိက္ခာပဒေသနာ

(နှာ-၆၄) နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍ- နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍ၌၊ တိဏ္ဍိ- သုံးပါးကုန်သော၊ ကထိနသိက္ခာပဒါနံ- ကထိန (ကထိန ဥဒေါသိတ အကာလစိဝရ) သိက္ခာပုဒ်တို့၏ လည်းကောင်း၊ ဝဿိကသာဠိကအစွေကစိဝရသာသင်္ကသိက္ခာပဒါနဉ္စ- ဝဿိက သာဠိကသိက္ခာပုဒ် အစွေကစိဝရသိက္ခာပုဒ် သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဧကဒေသနာယ- တစ်ခုသော ဒေသနာတော်၌၊ တထာကိဏ္ဍာပတ္တိက္ခန္ဓာဝ- ထိုထို အခြင်းအရာအားဖြင့် ရောပြွမ်းကုန်သော အာပတ်အစုတို့ကို ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိ(ထား) ထိုက်ကုန်၏။

ဂါထာ အနက်။ ။ ကထိနံ- ကထိန်ကိုလည်းကောင်း၊ ယဿ- အကြင် ကထိန်၏၊ စတ္တာရော- ခင်းရာရောက်သူ နှစ်ဦး ခင်းရာမရောက်သူ နှစ်ဦးအားဖြင့် လေးဦးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သဟဇာ- ကထိန်ခင်းခြင်းနှင့် အတူတကွ ဖြစ်ကုန်သော တစ်ဆယ့်ငါးပါးကုန်သော တရားတို့ကိုလည်းကောင်း၊ သမယဒ္ဓယံ- ကထိန်ခင်းအပ်ရာကာလ သင်္ကန်းကာလ နှစ်ပါးအပေါင်းကို လည်းကောင်း၊ ဆန္တံ- ခြောက်ပါးကုန်သော၊ သိက္ခာပဒါနံ- (ကထိန ဥဒေါသိတ အကာလ ဝဿိကသာဠိက အစွေကစိဝရ သာသင်္က)သိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ အာပတ္တိယော စ- သင့်နိုင်ကုန်သော အာပတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဧကဒေသဝိနိစ္ဆယော- တစ်စိတ်တစ်ဒေသ အဆုံးအဖြတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထားသင့်၏။

တတ္ထ- ထိုဂါထာ၌၊ ကထိနန္တိ- ကား၊ “သံဃဿ အနုမောဒနာယ ဂဏဿ အနုမောဒနာယ ပုဂ္ဂလဿ အတ္ထာရာ သံဃဿ အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိန”န္တိ- ဟူ၍၊^၁ ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ တေသံယေဝ အနုမောဒနာဒိ ဓမ္မာနံ- ထိုသံဃာဂိုဏ်းတို့၏ အနုမောဒနာပြုခြင်း အစရှိကုန်သော ရုပ် နာမ်

တရားတို့ကိုပင် [ဝိမတိ အရ- ရုပ်ကော နာမ်ပါ ယူလိုက်သည်]၊ သင်္ဂဟော- သိမ်းယူခြင်းသည်၊ ကထိနံ နာမ- ကထိနံ မည်၏။^၁ (မယာ- ငါသည်၊ ဝုတ္တဿ- ဖွင့်ဆိုအပ်ခဲ့သော၊ အတ္တဿ- အနက်ကို၊ သာဓကံ- ပြီးစေတတ်သော၊) ယထာ ကံ ဝစနံ- အဘယ်စကားကို၊ (ကော- အဘယ်သူသည်)၊ အာဟ- ဆိုသနည်း။ (မယာ- ငါသည်၊ ဝုတ္တဿ- ဖွင့်ဆိုအပ်ခဲ့သော၊ အတ္တဿ- အနက်ကို၊ သာဓကံ- ပြီးစေတတ်သော)၊ “ကထိနံ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ တေသညေဝ ဓမ္မာနံ သင်္ဂဟော သမဝါယော နာမံ နာမကမ္မ”န္တိ အာဒိ- စသည်ကို၊^၂ (ဗုဒ္ဓေါ- ဘုရားရှင်သည်၊ အာဟ- ဟောတော်မူခဲ့ပြီ)။ နိယံ ။ ယထာဟသာ၊ တွေ့လေရာဝယ်၊ ယထာအနက်၊ ကိဟုဖက်၍၊ ရှေ့ဆက်ကိုထုတ်၊ မယာဝုတ္တ၊ အတ္တဿမှန်၊ သာဓကံတည်း။ (သီလက္ခန္ဓာဋီကာသစ်နည်း)။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ကထိနန္တိ ဣဒံ- ကထိနံ ဟူသော ဤစကားသည်၊ ဗဟူသု- များစွာကုန်သော၊ ဓမ္မေသု- တရားတို့၌၊ နာမမတ္ထံ- ဖြစ်သော အမည်မျှသာတည်း။ ပရမတ္ထတော- ပရမတ်အားဖြင့်၊ ဧကော- တစ်စုံ တစ်ခုသော၊ ဓမ္မော- တရားသည်၊ န- မဟုတ်။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ အဿ- ထိုကထိနံ၏၊ အတ္ထာရော- ခင်းခြင်းသည်၊ ကော- အဘယ်လေနည်း၊ ဣတိ ပုစ္ဆာ- ဤကား အမေးတည်း။ ခီရဿ- နှို၏၊ ဓာရာ ဝိယ- ရေအလျဉ် ဟူရာကဲ့သို့၊ တဒေကဒေသောဝ- ထိုကထိနံ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသသာလျှင်တည်း။ (နှိုရေကို နှို၏ရေဟု မကွဲပြားသော်လည်း ကွဲသကဲ့သို့ ခေါ်ရသော အဘေဒဘေဒုပစာ ဖြစ်သည်)။ စ- သာဓကကား၊ ယထာဟ- ဘုရားအဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော် မူသနည်းဟူမူကား (အလွယ်ပေးသည်)။ “အတ္ထာရော ဧကေန ဓမ္မေန သင်္ဂဟိတော ဝစိဘေဒေနာ”တိ- ဟူ၍၊^၃ အာဟ- ဟောတော်မူခဲ့ပြီ။ သဟဇာ နာမ- ကား၊ (ကထိနံခင်းမှုနှင့် အတူဖြစ်ကုန်သော တရားတို့မည်သည်ကား)၊ အဋ္ဌ- ရှစ်ပါး ကုန်သော၊ မာတိကာ- ကထိနံနုတ်ခြင်းကို ပြသော မာတိကာတို့လည်းကောင်း၊

၁။ ကထိနံ။ ။ကထိနံဟူသည် ရုပ်နာမ်တရား အစုအပေါင်းကို ပေါင်း၍ ခေါ်တွင်ထားသော အမည်ပညတ်သာ ဖြစ်သည်။ ပရမတ္ထအားဖြင့် တကယ် ချီသော တရားမဟုတ် ဟူလို့။

၂။ ဝိ၊၅၊၃၀၈။

၃။ ဝိ၊၅၊၆၁။

ဒွေ- နှစ်ပါးကုန်သော၊ ပလိဗောဓာ- ကထိန်အာနိသင် မပျက်ရအောင် တားမြစ်
စောင့်ရှောက်တတ်ကုန်သော တရား (ပလိဗောဓ)တို့လည်းကောင်း၊ ပဉ္စာနိသံသာ-
ငါးပါးကုန်သော ကထိန်အကျိုးတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ပန္နရသ- တစ်ဆယ့်
ငါးပါးကုန်သော၊ ဣမေ ဓမ္မာ- ဤတရားတို့တည်း။ သမယဒွယံ နာမ- ကား၊
ကထိနတ္ထာရသမယော စ- ကထိန်ခင်းရာ အချိန်သည်လည်းကောင်း၊ စီဝရ
သမယော စ- သင်္ကန်းအချိန်အခါသည်လည်းကောင်းတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊
ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ တတ္ထ- ထိုသမယနှစ်ပါးတို့တွင်၊ ကထိနတ္ထာရ
သမယော- ကထိန်ခင်းရာ အချိန်သည်၊^၁ ဝဿာနဿ- မိုးဥတု၏၊ ပစ္စိမော-
နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ မာသော- လတည်း။ စီဝရသမယော နာမ- သင်္ကန်းအချိန်
မည်သည်၊^၂ ကထိနေ- ကထိန်ကို၊ အနတ္ထတေ- မခင်းလတ်သော်၊ အယံ
ကတ္တိကမာသော- ဤတန်ဆောင်မှုန်းလလည်းကောင်း၊ ကထိနေ- ကထိန်ကို၊
အတ္ထတေ- ခင်းလတ်သော်၊ စတ္တာရော- လေးခုကုန်သော၊ ဟေမန္တိကာ စ-
ဆောင်းလတို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့အားဖြင့်၊ ပဉ္စမာသာ- ငါးလတို့တည်း။

၁။ ကထိနတ္ထာရသမယ။ ။ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှ
တန်ဆောင်မှုန်းလပြည့်နေ့အထိ တစ်လတိတိဖြစ်သော အချိန်အခါကို
ဆိုလိုသည်။

၂။ စီဝရသမယ။ ။ စီဝရသမယဟူသည် သင်္ကန်းကို အဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ
ထားခွင့်ရရာ အချိန်ကာလတည်း။ ကထိန်မခင်းလျှင် သီတင်းကျွတ်
လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှ တန်ဆောင်မှုန်းလပြည့်အထိ တစ်လ
အတွင်းတည်း။ ကထိန်ခင်းလျှင် တန်ဆောင်မှုန်းလပြည့်ကျော် တစ်ရက်
နေ့မှ စ၍ တပေါင်းလပြည့်နေ့အထိ ဆောင်းလေးလအချိန်အခါ ဖြစ်သည်။
ကထိန်ခင်းလျှင်ကား ဆောင်းလေးလအပြင် ကထိန်မခင်းရာ၌ ရသော
တစ်လအပါအဝင် ငါးလအထိ စီဝရကာလ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်
ပါရာဇိကဏ် ၃၇၅-၌ ‘စီဝရကာလသမယော နာမ အနတ္ထတေ ကထိနေ
ဝဿာနဿ ပစ္စိမော မာသော၊ အတ္ထတေ ကထိနေ ပဉ္စမာသာ’ဟု
ဟောမိန့်တော် မူခဲ့သည်။

တတ္ထ- ထိုသဟဇာတရားတို့တွင်၊ အဋ္ဌမာတိကာ နာမ- ကား၊ ပက္ခမနန္တိကာ ဒယော- ကျောင်းမှ ဖဲခွါသွားခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း အစရှိသည် တို့တည်း။ သဗ္ဗာပိ- ရှစ်ပါးသိမ်းခြုံ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တာ- ထိုကထိန် နုတ်ခြင်းတို့သည်၊ အတ္ထာရေန- ကထိန်ခင်းခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဓိ- အတူတကွ၊ ဧကတော- တစ်ပြိုင်နက်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ နာမ- ဖြစ်ကုန်သည် မည်၏။ တဗ္ဘာဝဘာဝိတာယ- ထို ကထိန်ခင်းခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကထိန်နုတ်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်လာရလေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္ထာရေ- ကထိန်ခင်းခြင်းသည်၊ သတိ- ဖြစ်လတ်သော်၊ ဥဒ္ဓါရော- ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်၊ သမ္ဘဝတိ- ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။^၁ တတ္ထ- ထိုကထိန်နုတ်ခြင်း မာတိကာရှစ်ပါးတို့တွင်၊ အန္တရုပ္ပာရော စ- တပေါင်းလပြည့်မတိုင်မီ အကြား၌ ကမ္မဝါစာဖြင့် ကထိန်ကို နုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သဟဗ္ဘာရော စ- ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ ကထိန်ကို နုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကထိနတ္ထာရေန- ကထိန် ခင်းခြင်းနှင့်၊ ဧကုပ္ပါဒါ- တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၊ ဧကနိရောဓာ- တူသော ချုပ်ခြင်း ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ အဝသေသာ- အန္တရုပ္ပာရ သဟဗ္ဘာရ နုတ်ခြင်းမှ ကြွင်းကုန်သော၊ ကထိနုပ္ပာရာ- ခြောက်ပါးကုန်သော ကထိန်နုတ်ခြင်း တို့သည်၊ ဧကုပ္ပါဒါ စ- တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်လည်းကောင်း၊ နာနာ နိရောဓာ စ- မတူညီသော ချုပ်ခြင်းရှိကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ- ထိုဧကုပ္ပါဒ ဧကနိရောဓ၌၊ ဧကနိရောဓာတိ- ဧကနိရောဓာ ဟူသည်ကား၊ အတ္ထာရေန- ကထိန်ခင်းခြင်းနှင့်၊ သဟ- အတူတကွ၊ နိရောဓာ- ချုပ်ခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း၊ အန္တရုပ္ပာရသဟဗ္ဘာရာနံ- အန္တရုပ္ပာရ သဟဗ္ဘာရတို့၏၊ ဥဒ္ဓါရ ဘာဝေါ- နုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဧကက္ခဏေ- တစ်ခုသော ခဏ၌၊^၂ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဧကနိရောဓာတိ ပဒဿ-

၁။ အတ္ထာရေ သတိ ဥဒ္ဓါရော သမ္ဘဝတိ။ ။ အရာဝတ္ထု တစ်ခုဖြစ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ပျက်ရခြင်းသဘောလည်း ပါလာသကဲ့သို့ ကထိန်၏ ခင်းခြင်း နှင့်အတူ နုတ်ခြင်းသဘောလည်း ဖြစ်ပေါ်လာတော့သည်။

၂။ ဥဒ္ဓါရဘာဝေါ ဧကက္ခဏေ။ ။ ဤဋီကာ၌ ဥဒ္ဓါရဘာဝေါဟု ရ၌ ဒီဃဖြင့် ရှိနေသည်။ ဧတေသဉ္စ ဥဒ္ဓါရဘာဝေါ ဧကက္ခဏေ ဟောတိ ဟူသော ပရိဝါအဋ္ဌကထာ (၂၁၄)အရ- ‘ဥဒ္ဓါရဘာဝေါ’ဟု ရ၌ ရဿရုံနေမှ သင့်မည်။

ဧကနိရောဓာဟူသော ပုဒ်၏။ အတ္ထော- အနက်တည်း [သံဝဏ္ဏနာ၊ အတ္ထောပါမူ၊ သဒ္ဓါသံဝဏ္ဏတဗ္ဗ၊ ဝါစကသည်၊ မုချသမ္ပန် ခံမြဲတည်း]။ သေသာ- အန္တရုပ္ပါရ သဟုပ္ပါရမှ ကြွင်းကုန်သော ခြောက်ပါးသော ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့သည်။ နာနာ- အသီးသီး၊ နိရုဇ္ဈန္တိ နာမ- ချုပ်ကုန်သည် မည်၏။ ဟိ- မှန်၏။ တေသု- ထို အန္တရုပ္ပါရ သဟုပ္ပါရမှ တစ်ပါးကုန်သော ကထိန်နုတ်ခြင်းခြောက်ပါးတို့သည်။ ဥဒ္ဓါရဘာဝံ- နုတ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၊ ပတ္တေသုပိ- ရောက်ပါကုန်သော် လည်း၊ အတ္ထာရော- ကထိန်ခင်းခြင်းသည်၊ တိဌတိ ဧဝ- တည်မြဲတိုင်း တည်သည် သာတည်း။^၁ ဣတိ- ဤသို့၊ အဋ္ဌကထာယံ- ပရိဝါအဋ္ဌကထာ၌၊ အတ္ထဝိဘာဝနာ- အနက်ကို ထင်စွာ ပြခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ကထိနေ- ကထိန်ကို၊ အတ္ထတေ- ခင်းပြီးသော်၊ (နှာ-၆၅) သာပေက္ခေ- ဝဲကွက်ခြင်းရှိသော၊ ဘိက္ခုသ္မိ- ရဟန်းသည်၊ တမှာ အာဝါသာ- ထိုကျောင်းမှ၊ ပက္ကမန္တေ- ဖဲခွါသွားလတ်သော်၊ သံယော- သံဃာသည်၊ အန္တရုပ္ပါရံ- တပေါင်း လပြည့်မတိုင်မီ အကြား၌ ကမ္မဝါစာဖြင့် ကထိန်နုတ်ခြင်းကို၊ သစေ ကရောတိ- အကယ်၍ ပြုအံ့။ ဧဝံ ကရောန္တသ္မိ- ဤသို့ ပြုလတ်သော်၊ တဿ ဘိက္ခုနော- ထိုရဟန်းအား၊ ပဌမမေဝ- ရှေးဦးစွာသာလျှင်၊ မူလာဝါသေ- မူလကျောင်း၌၊ နိဋ္ဌိတစီဝရပလိဗောဓဘာဝေ- ပြီးဆုံးသော စီဝရပလိဗောဓ၏ အဖြစ်သည်၊ သတိပိ- ဖြစ်သော်လည်း၊ သာပေက္ခတာယ- ကျောင်း၌ ဝဲခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ သဉ္ဇဿာဟတ္တာ- အားထုတ်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဝါသပလိဗောဓေ- အာဝါသပလိဗောဓသည်၊ သတိပိ- ဖြစ်သော်လည်း၊ အန္တရုပ္ပါရေ- တပေါင်းလပြည့် မတိုင်မီ အကြား၌ ကမ္မဝါစာဖြင့် ကထိန်နုတ်ရာ၌၊ ပလိဗောဓေ- ပလိဗောဓသည်၊ ဆိဇ္ဇတိ- ပြတ်၏။ ဣမိနာ ပရိယာယေန- ဤပရိယာယ်အားဖြင့်၊ ပက္ကမနန္တိကော- ဥပစာရ သိမ်ပြင်ပသို့ ဖဲခွါခြင်းဟူသော အဆုံးရှိသော၊ ကထိနုဒ္ဓါရော- ကထိန်

၁။ အတ္ထာရော တိဌတိ ဧဝ ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း။ ။ အတ္ထာရော တိဌတိတိ ကတစီဝရံ အာဒါယ ပက္ကန္တာဒိပုဂ္ဂလံ ထပေတွာ တဒဝသေသာနံ (တတော ဘိက္ခုတော အဝသေသာနံ ဘိက္ခုနံ) ပလိဗောဓသမ္ဘဝတော ကထိနတ္ထာရော တိဌတိ။ [ဝိမတိ၊ ၂၊ ၃၀၅။]

နုတ်ခြင်းသည်၊^၁ အတ္ထာရေန- ကထိန်ခင်းခြင်းနှင့်၊ ဧကုပ္ပါဒေါ- တူသော ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်လည်းကောင်း၊ နာနာနိရောဓော- မတူသော ချုပ်ခြင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တထာ- ထို့အတူ၊ အန္တရုပ္ပာရေ- တပေါင်းလပြည့် မတိုင်မီ အကြား၌ ကမ္မဝါစာဖြင့် ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်၊ သတိ- ဖြစ်လတ်သော်၊

၁။ ပက္ကမနန္တိကော ကထိနုဒ္ဓါရော။ ။အခြား မာတိကာများတွင် အဓိပ္ပါယ် ရှင်းသလောက် ဤပက္ကမနန္တိကမာတိကာ၌ အဓိပ္ပါယ်ရှုပ်ထွေးနေသည်။ ထို့ကြောင့် ကင်္ခါဋီသစ် (၂၇၈)ကို မိုး၍ ဤသို့ ပြင်ဆင်၍ ရှိနေလျှင် ပိုကောင်းသည်။ “တတ္ထ ယော ဘိက္ခု အတ္ထတကထိနော ကထိနစီဝရံ အာဒါယ တသ္မိ အာဝါသေ နိရပေက္ခော ‘န ပစ္စေဿ’န္တိ ပက္ကမတိ၊ တဿေဝံ ပက္ကမတော ကထိနုဒ္ဓါရော အတိတ္တန္တမတ္တာယ သီမာယ ဟောတိတိ ပက္ကမနန္တိကော ကထိနုဒ္ဓါရော အတ္ထာရေန ဧကုပ္ပါဒေါ နာနာ နိရောဓော ဟောတိ”။

အခြားလေ့လာဖွယ်များ။ ။ပက္ကမနန္တိကော ကထိနုဒ္ဓါရော၊ ဝုတ္တော အာဒိစ္စ ပန္နုနာ၊ ဧတဉ္စ တာဟံ ဝိဿဋ္ဌိဿံ၊ စီဝရပလိဗောဓော ပဌမံ ဆိဇ္ဇတိ၊ တဿ သဟ ဗဟိသီမဂမနာ၊ အာဝါသပလိဗောဓော ဆိဇ္ဇတိ။ (ဝိ၊၅။၃၁၀။)

ဧတသ္မိ ပန ပက္ကမနန္တိကော ကထိနုဒ္ဓါရေ ပဌမံ စီဝရပလိဗောဓော ဆိဇ္ဇတိ၊ ပစ္စာ အာဝါသပလိဗောဓော၊ ဧဝံ ပက္ကမတော ဟိ စီဝရ ပလိဗောဓော အန္တော သီမာယမေဝ ဆိဇ္ဇတိ၊ အာဝါသပလိဗောဓော သီမာတိတ္တမေ။ (ဝိ၊၄၊၃။၃၉၃။)

ကတစီဝရမာဒါယ “န ပစ္စေဿ”န္တိ ဂစ္ဆတိ၊ တဿ တံ ကထိနုဒ္ဓါရော ဟောတိ ပက္ကမနန္တိကော။ (ဝိ၊၃။၃၄၅။) ကတစီဝရမာဒါယ အာဝါသေ နိရပေက္ခတော အတိတ္တန္တာယ သီမာယ ဟောတိ ပက္ကမနန္တိကော။ (ဝိနယဝိနိစ္ဆယ၊၂၆၀။) ပက္ကမနန္တိကာဒယော သတ္တကထိနုပ္ပာရာ န ကမ္မဝါစာယ ကတာ၊ ကေဝလံ ဒွိန္ဒ ပလိဗောဓာနံ ဥပစ္စေဒေန ပဉ္စဟိ အာနိသံသေဟိ ဝိဂတတ္တာ ကထိနုပ္ပာရာ နာမ ဟောန္တိ။ အန္တရုပ္ပာရ သဟုပ္ပာရာ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာယေဝ ကတာ။ ဧဝံ သန္တေ ကော တေသံ

သုဏန္တဿာပိ- “ကထိနနုတ်သတဲ” ဟု ကြားရသော ရဟန်းအားလည်း၊ ယာဝ-
 အကြင်မျှသော ကာလပတ်လုံး၊ စီဝရနိဌာနံ- သင်္ကန်း၏ ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊ န ဂစ္ဆတိ-
 မရောက်။ တာဝ- ထိုသင်္ကန်း မပြီးသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ပရိဟာရသမ္ဘဝတော-
 အစောင့်အရှောက်၏ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ နိဌာနန္တိကော- သင်္ကန်းပြီးဆုံးခြင်းဟူသော
 အဆုံးရှိသော ကထိနနုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊^၁ [ဤမာတိကာ အသီးသီး
 တို့ကို အတ္ထာရေန ဧကုပ္ပါဒေါ နာနာနိရောဓာ ဟောတိ၌ အသီးသီး စပ်ပါ]၊
 ယာဝ- အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ သန္နိဌာနံ- သင်္ကန်းမချုပ်တော့အံ့
 ကျောင်းမပြန်တော့အံ့ ဟူသော ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့၊ န ဂစ္ဆတိ- မရောက်။ တာဝ- ထို
 မဆုံးဖြတ်ရသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ပရိဟာရသမ္ဘဝတော- အစောင့်အရှောက်၏
 ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သန္နိဌာနန္တိကော- ဆုံးဖြတ်ခြင်းဟူသော အဆုံးရှိသော ကထိန
 နုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ယာဝ- အကြင်မျှသော ကာလပတ်လုံး၊ စီဝရ-
 ကထိနလျာသင်္ကန်းသည်၊ န နဿတိ- မပျောက် (နသ-အဒဿနေ)။ တာဝ-
 ထိုမပျောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ပရိဟာရသမ္ဘဝတော- အစောင့်အရှောက်၏
 ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ နာသနန္တိကော- သင်္ကန်းပျောက်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော ကထိန
 နုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ န
 သုဏာတိ- မိမိနေခဲ့ရာ ကျောင်းတိုက်၌ ကထိနနုတ်ပြီဟု မကြားရ၊ တာဝ- ထို
 မကြားရသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ပရိဟာရသမ္ဘဝတော- အစောင့်အရှောက်၏

ဝိသေသောတိ၊ အန္တရုပ္ပာရော ဗဟိသီမံ အဂန္နာ အန္တောသီမာယမေဝ
 ဌိတေဟိ ဘိက္ခုဟိ ကတော။ သဟုပ္ပာရော ဗဟိသီမံ ဂတေန ဘိက္ခုနာ
 ပစ္စာဂန္နာ တံ အန္တရုပ္ပာရံ ပတွာ တေဟိ အန္တောသီမဋ္ဌေဟိ ဘိက္ခုဟိ
 သဟ ကတောတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ [ဝိလင်ဋီ၊ ၂၊ ၁၄၄။]

၁။ နိဌာနန္တိကဟူရာ၌ သင်္ကန်းကိစ္စ မပြီးဆုံးသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ပလိဗောဓ
 အစောင့်အရှောက် ရှိနေသေးသောကြောင့် နိဌာနန္တိကကထိနုဒ္ဓါရဟု
 မခေါ်ရသေးပေ။ အကြင်အခါ၌ကား သင်္ကန်းကိစ္စသည် ပြီးဆုံး၍ သွား၏၊
 သင်္ကန်းကိစ္စ ပြီးဆုံး၍သွားရာ ထိုအခါ၌ကား နိဌာနန္တိကကထိနုဒ္ဓါရ
 ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။ ကျန်အလားတူပင်။ ထိုပက္ခမန္တိက
 စသည် အားလုံးပင် ဧကုပ္ပါဒနာနာနိရောဓများ ဖြစ်သည်။

ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သဝနန္တိကော- ကြားရခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း သည်လည်းကောင်း၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး၊ စီဝရာသာ- သင်္ကန်း၌ ဖြစ်သော အာသာသည်၊ န ဆိဇ္ဇတိ- မပြတ်၊ တာဝ- ထိုသင်္ကန်း၌ဖြစ်သော အာသာမပြတ်စဲသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ပရိဟာရသမ္ဘဝတော- အစောင့် အရှောက်၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အာသာဝစ္ဆေဒိကော- သင်္ကန်း၌ဖြစ်သော အာသာ ပြတ်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ယာဝ- အကြင်မျှသော ကာလပတ်လုံး၊ သီမံ- အပိုင်းအခြားကို၊ နာတိက္ကမတိ- မကျော်လွန်၊ တာဝ- ထိုအပိုင်းအခြားကို မကျော်လွန်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး၊ ပရိဟာရ သမ္ဘဝတော- အစောင့်အရှောက်၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သီမာတိက္ကန္တိကော- ဥပစာရ သိမ်ပြင်ပ၌ သင်္ကန်းကာလ အပိုင်းအခြားကို လွန်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော ကထိန် နုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထာရေန- ကထိန်ခင်းခြင်းနှင့်၊ ဧကုပ္ပါဒေါ- တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်လည်းကောင်း၊ နာနာနိရောဓော- မတူသော ချုပ်ခြင်း ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။

ကထိန်မာတိကာ သိမ်အတွင်းအပြင် ခွဲပုံ

သံဃာစပ် ပုဂ္ဂိုလ်စပ်နှင့် သံဃာပုဂ္ဂိုလ်မစပ် ခွဲခြားပုံများ

တတ္ထ- ထိုကထိန်နုတ်ခြင်းတို့၌၊ ဒွေ- နှစ်ပါးကုန်သော၊ အန္တရုပ္ပာရသဟုပ္ပာရာ- အန္တရုပ္ပာရ သဟုပ္ပာရတို့သည်၊ အန္တောသီမာယံ ဧဝ- သိမ်အတွင်း၌သာ၊ သမ္ဘဝန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ဗဟိသီမာယံ- သိမ်အပြင်၌၊ န သမ္ဘဝန္တိ- မဖြစ်ကုန်။ ပက္ကမနသဝန သီမာတိက္ကန္တိကာ- ပက္ကမနန္တိက သဝနန္တိက သီမာတိက္ကန္တိက ကထိန်နုတ်ခြင်း တို့သည်၊ ဗဟိသီမာယမေဝ- ဥပစာရသိမ် ပြင်ပ၌သာ၊ သမ္ဘဝန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ အန္တောသီမာယံ- သိမ်အတွင်း၌၊ န သမ္ဘဝန္တိ- မဖြစ်ကြကုန်။ နိဋ္ဌာနသန္နိဋ္ဌာနာသာ ဝစ္ဆေဒိကာ- နိဋ္ဌာနန္တိက သန္နိဋ္ဌာနန္တိက အာသာဝစ္ဆေဒိက ကထိန်နုတ်ခြင်းတို့သည်၊ အန္တောသီမာယဉ္ဇေဝ- သိမ်အတွင်း၌လည်းကောင်း၊ ဗဟိသီမာယဉ္ဇ- သိမ်ပြင်ပ၌ လည်းကောင်း၊ သမ္ဘဝန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ အန္တရုပ္ပာရော- အန္တရုပ္ပာရသည် (တပေါင်း လပြည့်နေ့ မတိုင်မီအကြား၌ ကမ္မဝါစာဖြင့် ကထိန်နုတ်ခြင်းသည်)၊ သံဃာယတ္ထော- သံဃာနှင့် စပ်၏။ ပက္ကမနနိဋ္ဌာနသန္နိဋ္ဌာနသီမာတိက္ကန္တိကာ- ပက္ကမနန္တိက နိဋ္ဌာနန္တိက

သန္နိဋ္ဌာနန္တိက သီမာတိက္ကန္တိက ကထိနနုတ်ခြင်းတို့သည်၊ ပုဂ္ဂလာဓိနာ- ကာယကံရှင် ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်ကုန်၏။ သေသာ- ကြွင်းကုန်သော (နာသနန္တိက သဝနန္တိက အာသာဝဇ္ဇေဒိက) ကထိနနုတ်ခြင်းတို့သည်၊ တဒုဘယဝိပရိတာ- ထိုသံဃာနှင့်စပ် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ် နှစ်ပါးစုံမှ ပြောင်းပြန်ဖြစ်ကုန်၏။ (သံဃာနှင့်လည်း မစပ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်လည်း မစပ်ကုန်။)

တတ္ထ- ထိုကထိနသိက္ခာပုဒ်၌၊ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ” နှိ က္ကမိနာ- “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ စီဝရပလိဗောဓာဘာဝမေဝ- စီဝရပလိဗောဓ မရှိခြင်းကို သာလျှင်၊ ဒီပေတိ- ပြ၏။ အာဝါသပလိဗောဓာဘာဝ- အာဝါသပလိဗောဓ မရှိ ခြင်းကို၊ န ဒီပေတိ- မပြ။ “ဥပ္ပတသ္မိ ကထိနေ” တိ က္ကမိနာ- “ဥပ္ပတသ္မိ ကထိနေ” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ ဥဘယပလိဗောဓာဘာဝ- နှစ်ပါးစုံသော စီဝရပလိဗောဓ အာဝါသပလိဗောဓ မရှိခြင်းကို၊ ဒီပေတိ- ပြ၏။ တသ္မာ- ထိုသို့ ဥပ္ပတသ္မိ ကထိနေ ပါဌ်က နှစ်ပါးစုံ မရှိမှုကို ပြခြင်းကြောင့်၊ ဥဘယပလိဗောဓာဘာဝဒီပနတ္ထံ- နှစ်ပါး စုံသော စီဝရ အာဝါသပလိဗောဓ မရှိသူကို ပြဆိုခြင်း အကျိုးငှာ၊ တဒေဝ- ထို ဥပ္ပတသ္မိ ကထိနေပါဌ် တစ်ခုတည်းကိုသာလျှင်၊ ဝတ္တဗ္ဗံ- ဆိုသင့်ပါ၏။ က္ကတိ- ဤသို့၊ စေ ဝဒေယျ- အကယ်၍ ဆိုအံ့။ ဝိသေသတ္တာ- ဥပ္ပတသ္မိ ကထိနေ ဟူသော သာမညစကားကို နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိပါဌ်က အထူးပြုရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဒေဝ- ထိုဥပ္ပတသ္မိ ကထိနေပါဌ် တစ်ခုတည်းကိုသာလျှင်၊ န ဝတ္တဗ္ဗံ- မဆိုသင့်ပါ။ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ ဝိသေသတိ- အထူးပြုရသနည်း။ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ “ဥပ္ပတသ္မိ ကထိနေ” တိ- “ဥပ္ပတသ္မိ ကထိနေ” ဟူသော၊ ဧတံ- ဤစကားသည်၊ ကာမံ စ- စင်စစ်ကား၊ ကေသဗ္ဗိ- အချို့ကုန်သော၊ ကထိနုဒ္ဓါရာနံ- ကထိနနုတ်ခြင်း

၁။ သေသာ အရ။ ။ သဟုပ္ပာရသည် သံဃာနှင့်စပ်သော အန္တရုပ္ပာရနှင့် သဘောတူဖြစ်၍ သေသာအရ မကောက်ယူရပါ။

(ဆောင်) အန္တသဟုဗ်၊ သိမ်တွင်းထုတ်၊ ပြင်ထုတ် ပက် သ သိမ်။ နိဋ္ဌာ တစ်ဖြာ၊ သန္နိဋ္ဌာ၊ အာသာနှစ်ပါးသိမ်။

သံဃာစပ်ကို၊ အန္တဆိုလော့။ ပတ္တနိဋ္ဌာ၊ သန္နိဋ္ဌာနှင့်၊ သီမာတိက္က၊ ပုဂ္ဂလတွင်၊ ကြွင်းလျှင်နာသ၊ သဝအာသာ၊ နှစ်ပါးခွဲတည်း။

တို့၏။ နာနာနိဇရာဓတ္တာ- မတူသော ချုပ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ သံဃပုဂ္ဂလာဓိနာနဓိနတ္တာ စ- သံဃာ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်ကုန် မစပ်ကုန် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အန္တောဗဟိဉာဏယသီမာသု- သိမ်၏အတွင်း သိမ်၏အပြင်ဘက် နှစ်ပါးစုံကုန်သော သိမ်အတွင်း အပြင်တို့၌၊ နိယမာနိယမတော စ- မြဲခြင်း မမြဲခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ သာမညဝစနံ- ရောနှောဆက်ဆံနေသော စကားတည်း (ဧတံ၏ စပ်ရာပုဒ်)။ သံဃဿ- သံဃာသည်၊ ကထိနေ- ကထိန်ကို၊ ဥဗ္ဘတသ္မိ- နုတ်အပ်ပြီးသော်၊ ပုဂ္ဂလဿ- ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥဗ္ဘတံ- နုတ်အပ်ပြီးသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်သေး။ တထာပိ- ထိုအပြားအားဖြင့်လည်း၊ “ဥဗ္ဘတသ္မိ ကထိနေ”တိ ဣဒံ- “ဥဗ္ဘတသ္မိ ကထိနေ” ဟူသော ဤစကားသည်၊ သာမညဝစနံ- ဆက်ဆံသော စကားတည်း။ တသ္မာ- ထိုသို့ ဆက်ဆံသော သာမညစကားဖြစ် နေခြင်းကြောင့်၊ “နိဋ္ဌိတစိဝရသ္မိ”န္တိ ဣမိနာ- “နိဋ္ဌိတစိဝရသ္မိ” ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ နိယမေတိ- အထူးပြုကာ ပိုင်းခြားမှတ်သားရ၏။

ကိ- အဘယ်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သနည်း။ သံဃဿ- သံဃာသည်၊ အန္တရုတ္တာရေန- တပေါင်းလပြည့်မတိုင်မီ အကြား၌ ကမ္မဝါစာဖြင့် နုတ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ကထိနေ- ကထိန်ကို၊ ဥဗ္ဘတသ္မိ- နုတ်အပ်ပြီးသော်၊ အစ္စ္စိန္တ စိဝရပလိဗောဓော- မပြတ်သော စိဝရပလိဗောဓရရှိသော [အစ္စ္စိန္တ-န+ဆိန္တ။] ဗဟိသီမာဂတော- ဥပစာရသိမ် ပြင်ပသို့ သွားသည်၊ ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊ ပစ္စာ- နောက်၌၊ ဂန္ဓာ- သွား၍၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ သီမာဂတော- သိမ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းသည်၊ အနိဋ္ဌိတစိဝရော- မပြီးသေးသော သင်္ကန်းရှိသည်၊ သမာနော- ဖြစ်လတ်သော်၊ အာနိသံသံ- ကထိန်အာနိသင်ကို၊ လဘတိ ဧဝ- ရမြဲ ရသည်သာ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ကတ္တာ- အဓိပ္ပါယ်ပြု၍၊ (ဒဿေန္တော- ပြတော်မူလိုသောကြောင့်)၊ “နိဋ္ဌိတစိဝရသ္မိ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ တတ္ထ- ထိုသဟဇာတရားတို့၌၊ အာဝါသပလိဗောဓော နာမ- အာဝါသပလိဗောဓမည်သည်၊ တသ္မိ အာဝါသေ- ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ ဝသတိ ဝါ- သီတင်းသုံး နေထိုင်သော်လည်း နေထိုင်၏။ သာပေက္ခော- မိမိနေရာ ကျောင်းတိုက်၌ ငဲ့ကွက်ခြင်း ရှိသည်၊ ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊ ပက္ကမတိ ဝါ- ဖဲခွါသော်လည်း ဖဲခွါသွား၏ (နှစ်မျိုး)။ စိဝရပလိဗောဓော နာမ- စိဝရပလိဗောဓ မည်သည်၊ စိဝရ-

သင်္ကန်းကို၊ (နှာ-၆၆) အကတံ- လုံးဝ မချုပ်လုပ်အပ်သည်။ ဝိပွကတံ- ချုပ်လုပ်၍ မပြီးစီးသေးသည်။ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ စီဝရာသာနုပစ္ဆိန္နာ- သင်္ကန်း၌ဖြစ်သော အာသာကို မဖြတ်အပ်သေးသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏ (နှစ်မျိုး)။ တဗ္ဗိပရီတေန- ထိုအာဝါသစီဝရပလိဗောဓတို့၏ ပြောင်းပြန်ဆန့်ကျင်ဘက် အားဖြင့်၊ အပလိဗောဓော- အာဝါသအပလိဗောဓ စီဝရအပလိဗောဓကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ တတ္ထ- ထိုသဟဇာတရားတို့၌၊ အနတ္တတကထိနာနံ- မခင်းအပ်သော ကထိန်ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ စီဝရကာလသမယေ- သင်္ကန်းကာလ အချိန်အခါ၌၊ နိယမတော- အမြဲအားဖြင့်၊ စတ္တာရော-လေးပါး ကုန်သော၊ အာနိသံသာ- ကထိန်အကျိုး အာနိသင်တို့ကို၊ လဗ္ဘန္တိ- ရအပ်ကုန်၏။ အနိယမတော- မမြဲသောအားဖြင့်၊ အသမာဒါနစာရော- အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ် သင်္ကန်းမြတ်ကို အရပ်တစ်ပါးသို့ မဆောင်ယူဘဲ သွားခြင်းကို၊ လဗ္ဘတိ- ရအပ်၏။ တေန- ထိုမမြဲခြင်းကြောင့်၊ သာသင်္ကသိက္ခာပဒံ- သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ စတ္တာရော- လေးပါးကုန်သော ကထိန်အာနိသင်တို့သည်၊ နိယတာ- ကထိန်မခင်းကုန်သော ရဟန်းတို့အား မြဲကုန် သနည်း။ ဣတိ- ဤသို့ စေ ပုစ္ဆေယျ- အကယ်၍ မေးငြားအံ့ “စီဝရကာလသမယော နာမ အနတ္တတေ ကထိနေ ဝဿာနဿ ပစ္ဆိမော မာသော”တိ- ဟူ၍၊^၁ ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ အနတ္တတကထိနာနံ- မခင်းအပ်သော ကထိန်ရှိ ကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ တသ္မိ မာသေ- ထို (မိဉ္ဇတု၏ အဆုံးဖြစ်သော သီတင်းကျွတ် လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှ စ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ အထိ တစ်လဟူသော) လ၌၊ ယာဝဒတ္ထစီဝရံ- အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ အလိုရှိသမျှ သင်္ကန်းကို များစွာ ဆောင်ထားနိုင်ခြင်း ဟူသော ကထိန်အာနိသင်သည်၊ သိဒ္ဓိံ- ပြီးတော့၏။ တထာ- ထိုမှတစ်ပါး၊ တတိယကထိနသိက္ခာပဒေ- တတိယကထိနသိက္ခာပုဒ်ဟူသော အကာလစီဝရသိက္ခာပုဒ်၌၊ အကာလစီဝရံ နာမ- အကာလသင်္ကန်း မည်သည်ကို၊ ပိဋ္ဌိသမယတော- ကျောက်ကုန်းကဲ့သို့သော အချိန်မှ၊^၂ ပဌာယ- စ၍၊ တံ-

၁။ ဝိ၊၁။၃၇၅။

၂။ မိုးရေခဲသင်္ကန်းကို ရွာမှီးချုပ်ဆိုးဝတ်ခွင့် မရသောအခါတည်း။
တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် တစ်ရက်မှ နယုန်လပြည့်အထိ။

ထိုအကာလသင်္ကန်းကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ- ခံယူ၍၊ သံဃတော- သံဃာမှ၊ လဘိတဗ္ဗ- ရထိုက်သည်။ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ ယာဝ စီဝရကာလသမယံ- သင်္ကန်းကာလ သမယကုန်အောင်၊ နိက္ခိပိတွာ- ထားဦး၍၊ ဘာဇေတွာ- ဝေဖန်၍၊ ဂဟေတဗ္ဗ- ရယူထိုက်၏။ ပုဂ္ဂလိကံ- ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာ (ပုဂ္ဂိုလ်ပိုင်ဥစ္စာ) သည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ ဝဿာနဿ- မိုးဥတု၏၊ ဆဋ္ဌပက္ခဿ- ခြောက်ခုမြောက်သော ပက္ခ၏၊ ပဉ္စမိတော- ငါးခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းရက်မှ၊ ပဋ္ဌာယ- စ၍၊^၁ ယာဝ စီဝရကာလသမယံ- အကြင်သင်္ကန်းကာလ သမယပတ်လုံး၊ အနဓိဋ္ဌိတံ- အဓိဋ္ဌာန် မတင်ဘဲ၊ အဝိကပ္ပိတံ- ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ၊ ဌပိတုံ- ထားခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ အစ္စေကစီဝရသိက္ခာပဒေန- အစ္စေကစီဝရ သိက္ခာ ပုဒ်တော်ဖြင့်ပင်၊ အနုညာတတ္တာ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တတော- ထိုသင်္ကန်းကာလမှ၊ ပရံ- နောက်ကာလ၌၊ အနဓိဋ္ဌိတံ- အဓိဋ္ဌာန် မတင်ဘဲ၊ အဝိကပ္ပိတံ- ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ၊ ဌပိတုံ- ထားခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။ တဒါ- ထိုကာလအပိုင်းအခြား၌၊ ဥပ္ပန္နစီဝရဿ- ဖြစ်ပေါ်လာသော သင်္ကန်း၏၊ ပဌမကထိနေန- ပဌမကထိန သိက္ခာပုဒ်တော်ဖြင့်ပင်၊ ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ- ပြီးစီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တတ္ထ- ထိုအစ္စေကစီဝရ သိက္ခာပုဒ်တော်၌၊ အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၊ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တနယော- “ပဝါရဏာ မတိုင်မီ ခွဲဝေရာ၌ သင်္ကန်းခံယူသော ရဟန်းသည် ဝါမကျိုးစေရ၊ ဝါကျိုးလျှင် ထိုသင်္ကန်းသည် သံဃာ၏ ဥစ္စာဖြစ်သည်”ဟု မိန့်ဆိုအပ်သော နည်းသည်၊ သံဃိကံ- သံဃာ၏ ဥစ္စာကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့ ဝေဒိတဗ္ဗ- သိထိုက်၏။ ပဌမကထိနေ- ပဌမကထိန သိက္ခာပုဒ်တော်၌၊ ပဌမပညတ္တိယာ- အတိရေကစီဝရ ဓာရေယျ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ ဟူသော ပဌမပညတ်တော်ဖြင့်၊ ဝါ- တစ်နည်းကား၊ အဝိသေသေန- အထူးမမှတ်

၁။ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် အထိ မိုးလေးလ ရှိ၏။ ထို့တွင် ခြောက်ခုမြောက်ပက္ခကား သီတင်းကျွတ်လဆန်း ပက္ခတည်း။ ပဉ္စမိကား ထိုသီတင်းကျွတ်လဆန်း ငါးရက်နေ့တည်း။

အလုံးစုံသော သိက္ခာပုဒ်အားဖြင့်၊ ဧကာဒသမေ- ဆယ့်တစ်ရက်မြောက်ဖြစ်သော၊
ဒိဝသေ- နေ့၌၊ အာပတ္တိ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဟိ-
အကြင်ကြောင့်၊ ဝဿာနဿ- မိုးဥတု၏၊ အန္တောနိဝါရဏတ္ထံ- အတွင်းကာလကို
တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ အဋ္ဌကထာယံ- အဋ္ဌကထာ၌၊ “နိဋ္ဌိတစီဝရသို့ ဘိက္ခုနာ
ဥဗ္ဘတသို့ ကထိနေ”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဒုတိယေ- ဒုတိယ ဥဒေါသိတ
သိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ တတိယေ စ- တတိယ အကာလစီဝရသိက္ခာပုဒ်၌
လည်းကောင်း၊ ဧသေဝ နယော (ဧသော ဧဝ နယော)- ဤဆိုခဲ့ပြီးသော
နည်းသာလျှင် နည်းရှိ၏။ တစ်နည်း၊ ဧသေဝ နယော (ဧသော ဣဝ နယော)-
ဤဆိုခဲ့ပြီး သကဲ့သို့သော နည်းရှိ၏ (ဧသေဝ နယော၊ ပုဒ်သဘောမှာ၊ ထင်စွာဧဝ၊
ဣဝအနက်၊ နှစ်ချက်ခွဲ၍၊ အနက်သမ္ပန်မြဲ)။ တေန- ထို့ကြောင့်၊
စီဝရကာလတော- သင်္ကန်းကာလမှာ၊ ပုရေ ဝါ-ရှေ့ဖြစ်သော ကာလ၌လည်းကောင်း၊
အန္တော ဝါ- နောက်ဖြစ်သော ကာလ၌လည်းကောင်း၊ ဥပ္ပန္နံ- ဖြစ်ပေါ် (ရရှိ)
လာသော၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းသည်၊ စီဝရကာလတော- သင်္ကန်းကာလမှာ၊ ဥဒ္ဓံ- အထက်
ဖြစ်သော ကာလ၌၊ ဧကဒိဝသမ္ပိ- တစ်ရက်မျှလည်း၊ ပရိဟာရံ- အစောင့်
အရှောက်ကို၊ န လဘတိ- မရ။ ပရိဟာရံ- အစောင့်အရှောက်ကို၊ ယဒိ လဘေယျ-
အကယ်၍ ရအံ့။ ဧဝံ လဘေ-ဤသို့ ရလတ်သော်၊ အဓွေကစီဝရသိက္ခာပဒ
ဝိရောဓော- အဓွေကစီဝရသိက္ခာပုဒ်တော်နှင့် ဆန့်ကျင်နေသည်၊ သိယာ-
ဖြစ်ရာ၏။ ဟိ- မှန်၏။ တတ္ထ- ထိုအဓွေကစီဝရသိက္ခာပုဒ်တော်၌၊ “ယာဝ
စီဝရကာလသမယံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ၊ တတော စေ ဥတ္တရိ နိက္ခိပေယျ၊ နိဿဂ္ဂိယ”န္တိ-
ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ဝဿာဝါသိကဘာဝေန- ဝါဆိုသင်္ကန်း၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ သံဃတော-
သံဃာမှာ၊ လဒ္ဓံ- ရအပ်သော၊ ဝုဋ္ဌဝဿတ္တာ- ဝါဆိုပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊

၁။ ဝဿာဝါသိကဘာဝေန။ ။ဝဿာဝါသိက- ဝဿာဝါသ+ဏိက၊ ဝါဆို ဝါကပ်
မိုးလပတ်လုံး နေလေ့ရှိသော ရဟန်းအား လှူအပ်သော သင်္ကန်း။
ဝဿာဝါသိကန္တိ ဝဿံ အာဝသန္တာနံ ဒါတဗ္ဗံ စီဝရံ။(ပါစိတ်၊ယော၊၄၈၀။)
ဝဿံ ဝသတိ သီလေနာတိ ဝဿာဝါသိ၊ တဿ ဒိန္နံ ဝဿာဝါသိကံ။
(မအူ၊နိဿ၊၃၊၄၆၇။) [တိပိဋကပါဠိ မြန်မာ အဘိဓာန် အတွဲ-၁၈။]

အတ္တနော- မိမိ၏။ သန္တကဘူတံ- ဥစ္စာဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အစ္စေကစီဝရံ- အဆောတလျင် သင်္ကန်းသည်။ စီဝရကာလသမယံ- သင်္ကန်းကာလသမယကို။ အတိက္ကာမယတော ဧဝ- ကျော်လွန်စေခြင်းကြောင့်သာလျှင်။ အာပတ္တိ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်သည်။ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အစ္စေကစီဝရကာလံ- အစ္စေကသင်္ကန်း၏ ကာလကို။ အတိက္ကာမယတော- ကျော်လွန်စေခြင်းကြောင့်။ အာပတ္တိ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်သည်။ န ဟောတိ- ဖြစ်သည် မဟုတ်။ ဣတိ- ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ “အနတ္ထတေ ကထိနေ ဧကာဒသမာသေ ဥပ္ပန္နန္တိဟူ၍၊” [အနက်။ အကာလစီဝရံ နာမ- မည်သည်။ ကထိနေ- ကထိန်ကို။ အနတ္ထတေ- မခင်းအပ်သော်၊ ဧကာဒသမာသေ- တစ်ဆယ့်တစ်လ၌၊ (သီတင်းကျွတ်လဆုတ်တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ တစ်လကို ချန်၍ကျန်သော ဆယ့်တစ်လတည်း။) ဥပ္ပန္နန္တိ- ဖြစ်သော သင်္ကန်းတည်း။] ဝစနတော- ဟောမိန့်တော် မူခြင်းကြောင့်၊ တတ္ထ- ထိုကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းတိုက်၌၊ ယော စီဝရပွါဒေါ- အကြင် သင်္ကန်း၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်။ အတ္တိ- ရှိ၏။ သော စ- ထို ဖြစ်ပေါ်သော သင်္ကန်းသည်လည်း၊ နေသံ- ထိုကထိန်ခင်းပြီးကုန်သော ရဟန်းတို့အတွက်၊ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်လိမ့်မည်။ ဣတိ- ဤသို့သော ကထိန်အာနိသင်သည်။ သိဒ္ဓံ- ပြီးတော့၏။ အနာမန္တစာရဂဏဘောဇနသိက္ခာပဒေ- အနာမန္တစာရ (စာရိတ္တ) သိက္ခာပုဒ် ဂဏဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၌၊ (ဒွန်၏နောက်၌ ရှိသောပုဒ် ယှဉ်လိုက် ပုဒ်တိုင်းသာ)၊ “အညတြ သမယာ”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သေသဒ္ဓယံ- နိယတအကျိုးလေးပါး၌ ယာဝဒတ္ထစီဝရ ယော စ တတ္ထစီဝရပွါ အကျိုးနှစ်ပါးမှ ကြွင်းကျန်သော အနာမန္တစာရ ဂဏဘောဇန ဟူသော ကထိန်အာနိသင် နှစ်ပါးအပေါင်းသည်။ သိဒ္ဓမေဝ- ကထိန်မရသော ရဟန်းတို့အား ပြီးတော့သည်သာတည်း။^၁ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “ကာလေပိ

၁။ ဝိ၊၁။၃၀၄။

၂။ ကထိန်မခင်းသော (ကထိန်မရသော) ရဟန်းတို့ ရနိုင်သော ကထိန် အကျိုး အာနိသင်။ ။ ကထိန်မရသော ရဟန်းတို့သည် အသမာဒါနစာရ ကထိန်အာနိသင်ကို အနိယတအားဖြင့်သာ ရရှိကုန်၏။ အသမာဒါနစာရ ဟူသည်ကား- တိစီဝရိတ်အဓိဋ္ဌာန် တင်ထားအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းနှင့်

အာဒိဿ ဒိန္နံ၊ ဧတံ အကာလစီဝရန္တိ- ဟူ၍၊ (အနက်။ ကာလေပိ- သင်္ကန်း- ကာလ၌လည်း၊ အာဒိဿ- ညွှန်ပြ၍၊ ဝါ- ရည်စူး၍၊ ဒိန္နံ- ပေးလှူအပ်သော

ညဉ့်ကင်း၍ (မိမိဟတ္ထပါသ်နှင့်ကင်းကာ အရုဏ်တက်စေ၍) လှည့်လည် သွားလာသော်လည်း အာပတ်မသင့်ခြင်းတည်း။ ထိုအကျိုးသည် တိစီဝရ အဝိပွဝါသသမ္ပုတိရသော ဂိလာနရဟန်းဖြစ်ခိုက်မှသာ ရရှိနိုင် သောကြောင့် အနိယတအကျိုးဟု ဆိုရသည်။ မှန်၏။ ဥဒေါသိတ သိက္ခာပုဒ်၌ ‘နိဋ္ဌိတစီဝရသို့ ဘိက္ခုနာ ဥဗ္ဘတသို့ ကထိနေ ဧကရတ္တမ္ပိ စေ ဘိက္ခု တိစီဝရေန ဝိပွဝသေယျ အညတြ ဘိက္ခုသမ္ပုတိယာ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ’ဟု ဟောတော်မူ၏။ အသမာဒါနစာရမှ တစ်ပါး ကျန်အာနိသင် လေးပါးတို့ကို နိယတအားဖြင့် ရကုန်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ကင်္ခါ၊ဋီသစ်။ ၂၇၈-၌ “အနတ္တတကထိနာ ဗန ဣမေသု ပဉ္စသု အာနိသံသေသု စီဝရမာသေ အသမာဒါနစာရံ ဌပေတွာ သေသာနိသံသေ လဘန္တိ” ဟု မိန့်၏။

အာနိသင်လေးပါး နိယတအားဖြင့် ရပုံ။ ။ ကထိန်မရသော ရဟန်းသည် သင်္ကန်းကာလ၌ ‘အနတ္တတေ ကထိနေ ဝဿာနဿ ပစ္စိမော မာသော’အရ- ထိုတစ်လတာ၌ ယာဝဒတ္တစီဝရ အာနိသင်ကို ရ၏။ ‘အနတ္တတေ ကထိနေ ဧကာဒသမာသေ ဥပ္ပန္နံ’ အရ- ထို ဆယ့်တစ်လအတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော သံယိက သင်္ကန်းကို ခွဲဝေလျှင် ကထိန်ရ မရသော ကျောင်းတိုက်နေ သံဃာအားလုံးပင် ရယူခွင့် ရရှိသောအားဖြင့် ယော စ တတ္ထ စီဝရပွါဒ အာနိသင်ကိုလည်း ရရှိ၏။ အနာမန္တစာရ (စာရိတ္တ) သိက္ခာပုဒ် ဂဏဘောဇနသိက္ခာပုဒ်တို့၌ အသီးသီးပါရှိသော အညတြ သမယာပုဒ် တို့သည် ကထိန်ရ မရသော သံဃာအားလုံးအတွက် အာပတ်မှ ကင်းလွတ် ခွင့်ပြု သမယတို့ပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသမယဟူသော အချက်တို့၌ ဖြစ်သော အနာမန္တစာရအာနိသင် ဂဏဘောဇနအာနိသင်တို့ကိုလည်း ကထိန်မရသော ရဟန်းသည် အမြဲအားဖြင့် ရရှိ၏။

ကထိန် အာနိသင်။ ။ “ကထိန်မရသော ရဟန်းတို့ ရရှိသော ကထိန် အာနိသင်” ဟု ခေါ်သော်လည်း အမှန်တကယ် ကထိန်ခင်းခြင်းကြောင့် ရရှိလာသော အာနိသင်တို့ကား မဟုတ်ကြပါ။ သို့သော်လည်း ကထိန်

သင်္ကန်းတည်း။ ဧတံ- ဤသင်္ကန်းအလုံးစုံသည်၊ အကာလစီဝရံ- အကာလသင်္ကန်းတည်း။) ဝစနတော- ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အာဒိဿ- ရည်စူး၍၊ ဒိန္နစီဝရံ- ပေးလှူအပ်သော ကထိန်သင်္ကန်းသည်၊ ပရိဟာရံ- ကထိန်နုတ်ပြီးနောက်ပိုင်းကာလ၌ ဆယ်ရက် အစောင့်အရှောက်ကို၊ န လဘတိ- မရ။

ဧဝံ- ဤသို့ သတိ- ဖြစ်လတ်သော်၊ ‘ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ’တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အပရကတ္တိကာယမေဝ- နောက်(ပိုင်း)ဖြစ်သော ကြတ္တိကာနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော လ၌သာလျှင် (တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် အထိ)၊^၁ ကထိနေ- ကထိန်ကို၊ ဥဗ္ဘတသ္မိံ- နုတ်အပ်ပြီးသော်၊ ဥပ္ပန္နစီဝရံ- ကထိန်အတွင်းဖြစ်သော သင်္ကန်းသည်၊ ကာလ ပရိဟာရံ- တပေါင်းလပြည့်တိုင်အောင် အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာမပြုဘဲ ထားခွင့်ရသော ကာလအစောင့်အရှောက်ကို၊ လဘတိ- ရပါသေးသလော။ ဣတိ-

အာနိသင်နှင့် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ တူကြသောကြောင့် သဒိဿပစာရအားဖြင့် ကထိန်အာနိသင်ဟု သုံးနှုန်းကြသည်။ အမှန်အားဖြင့် ဘုရားရှင် ခြွင်းချက်ပြုတော်မူထားသော ဆိုင်ရာ အချိန်ကာလတို့ကြောင့် ရရှိသော အကျိုးများဖြစ်ရကား “ကာလာနိသံသ”ဟူသော ခေါ်ဆိုသင့်ကြောင်း မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်တော်မူသည်။

၁။ အပရကတ္တိကာယ။ ။မဇ္ဈိမဒေသထုံးစံမှာ ကောင်းကင်က လပြည့်လျှင် ခေါ်နေကြ ဝေါဟာရမာသလလည်း ပြည့်တော့၏။ ထို့ကြောင့် ကတ္တိကာလသည် မြန်မာရက်အားဖြင့် သီတင်းကျွတ်လဆုတ် တစ်ရက်နေ့မှ စ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိ ဖြစ်၏။ သီတင်းကျွတ် လဆုတ်ပက္ခ (၁၄)ရက်သည် ပုဗ္ဗကတ္တိကာ (ကတ္တိကာ-တန်ဆောင်မုန်းလ၏ ရှေ့ပိုင်း) ဖြစ်၏။ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်းတစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိသည် အပရကတ္တိကာ (ကတ္တိကာ-တန်ဆောင်မုန်းလ၏ နောက်ပိုင်း) ဖြစ်၏။ [ကတ္တိကာမာသော နာမ ပုဗ္ဗကတ္တိကာ မာသဿ ကာဠပက္ခ ပါဠိပဒတော ပဌာယ ယာဝ အပရကတ္တိကပုဏ္ဏမာ၊ တာဝ ဧကူနတိသ ရတ္တိဒိဝေါ။ ဋီကာသစ်-၁၃၅။]

ဤသို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ- အကယ်၍ မေးငြားအံ့။ န ဝတ္တဗ္ဗ- ရ၏ဟု မဆိုသင့်ပါ။ ဟိ-
 ချဲ့ဦးအံ့၊ ဆ ဌာနာနိ- ခြောက်ပါးကုန်သော ဌာနတို့ကို၊ သာပေက္ခတာယ- ငဲ့ကွက်ခြင်း
 ရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ (နှာ-၆၇) ပုတ္တာနိ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ကုန်၏။”

၁။ ဆ ဌာနာနိ သာပေက္ခတာယ ပုတ္တာနိ။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ် ခြောက်ပါးတို့၏
 မိမိတို့ သိက္ခာပုဒ်ဆိုင်ရာမှ တစ်ပါး အခြား မလိုလားအပ်သော စကားရပ်
 တို့နှင့် ရောနှောဆက်ဆံ (ငဲ့ကွက်)နေမှုများကို သာပေက္ခဟု ဆိုလိုခြင်း
 ဖြစ်သည်။ အလိုမရှိအပ်ရာပုဒ်နှင့် ရောယှက်ဆက်ဆံပုံမှာ ဒုဋ္ဌဒေါသ
 သိက္ခာပုဒ်နှစ်ပါး၌ အာပတ္တာဓိကရုဏ်းကိုသာ အလိုမရှိအပ်သော်လည်း
 အလိုမရှိအပ်သော ကိစ္စာဓိကရုဏ်း ပါဝင်ရရှိနေသယောင် (၎င်းကိုလည်း
 ယူရမည် ဖြစ်သယောင်) စကားရပ် သက်ရောက် ငဲ့ကွက်လျက် ရှိနေ၏။
 ပဌမအနိယတသိက္ခာပုဒ်လာ ရဟော၌ “စက္ခုရဟော”သာလျှင် ဣဓာဓိပ္ပေတ
 ယူရမည့်ရဟော ဖြစ်သော်လည်း အလိုမရှိအပ်သော သောတရဟောလည်း
 ရရှိ ပါဝင်နေသယောင် စကားရပ်သက်ရောက် ငဲ့ကွက်လျက် ရှိ၏။
 တတိယကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ စီဝရအရ- ရဟန်းပိုင် ‘ပုဂ္ဂလိကသင်္ကန်း’ကို
 ယူရမည်ဖြစ်သော်လည်း သိက္ခာပုဒ်အရ အလိုမရှိအပ်သော သံဃိက
 သင်္ကန်း (အာဒိဿ ဒိန္နစီဝရ)ပါမကျန် သွင်းယူရမည် ဖြစ်သယောင် စကားရပ်
 သက်ရောက် ငဲ့ကွက်လျက်ရှိ၏။ အစ္စေကစီဝရသိက္ခာပုဒ်၌ ဝါဆိုသင်္ကန်း
 လည်းဖြစ် အစ္စေကသင်္ကန်းလည်းဖြစ်သော အင်္ဂါညီ အစ္စေကသင်္ကန်း
 ကိုသာ ဆိုလိုသော်လည်း သညာဏံ ကတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ (ပဒဘာဇနီ)
 ပုဒ်သည် ဤ၌ အလိုမရှိအပ်သော အစ္စေကစီဝရ မဟုတ်သော ရိုးရိုး
 လှူနေကျ ဝါဆိုသင်္ကန်းပါမကျန် သွင်းယူရမည်ဖြစ်သယောင် စကားရပ်
 သက်ရောက် ငဲ့ကွက်လျက် ရှိ၏။ ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစနသိက္ခာပုဒ်၌ ဒုဋ္ဌုလ္လာအရ
 သံဃာဒိသိသ်အာပတ်ကိုသာ ယူရမည်ဖြစ်သော်လည်း ‘ဒုဋ္ဌုလ္လာ နာမ
 အာပတ္တိ စတ္တာရိ စ ပါရာဇိကာနိ၊ တေရသ စ သံဃာဒိသေသာ’ဟူသော
 ပဒဘာဇနီပြ အာပတ္တာဓိကရုဏ်းအရ ဤ၌ အလိုမရှိအပ်သော ပါရာဇိက
 အာပတ်ကိုပါမကျန် ယူရမည်ဖြစ်သယောင် စကားရပ် သက်ရောက်
 ငဲ့ကွက်လျက် ရှိ၏။ ဘိက္ခုနီ ဒုဋ္ဌုလ္လာပုဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပုဒ်၌ ‘ဇာနိ ပါရာဇိကံ’
 အရ ပါရာဇိကရစ်ပါးဟု ပဒဘာဇနီ ပြ၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန်းတို့နှင့်
 မဆက်ဆံသော ပါရာဇိကလေးပါးမှ တစ်ပါး ရဟန်းတို့နှင့် ဆက်ဆံသော

ကတမေ ဆ- အဘယ်ခြောက်ပါးတို့နည်း၊ ဒုဋ္ဌဒေါသဒွယေ- ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ် နှစ်ပါးအပေါင်း၌၊ အဓိကရဏစတုတ္ထံ-လေးခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော ကိစ္စာဓိကရဏ်းလည်းကောင်း၊ ပဌမာနိယတေ- ပဌမအနိယတသိက္ခာပုဒ်၌၊ သောတဿ- နား၏၊ ရဟော- ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်လည်းကောင်း၊ တတိယ ကထိနေ- သုံးခုမြောက် ကထိန (အကာလစိဝရ) သိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဒိဿ- ရည်စူး၍၊ ဒိန္နံ- ပေးလှူအပ်သော၊ စိဝရံ- သင်္ကန်းလည်းကောင်း၊ အစွေကစိဝရသိက္ခာပဒေ- အစွေကစိဝရသိက္ခာပုဒ်၌၊ “သညာဏံ ကတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗ”န္တိ- ဟူသော၊ ပဒံ- ပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစနပုဋိစ္ဆာဒနဒွယေ- ဒုဋ္ဌုလ္လာရောစနသိက္ခာပုဒ်

ပါရာဇိကလေးပါးကိုပါ ယူရမည်ဟု စကားရိပ်သက်ရောက် ငဲ့ကွက်လျက် ရှိ၏။ ဤတွင်ကား အမှန်လည်း ယူရမည် ဖြစ်ပါ၏။ ကထိနသိက္ခာပုဒ် သုံးပါး၌ ‘အဋ္ဌန္တံ မာတိကာနံ အညတရာယ’ဟူသော ပဒဘာဇနီ (ဥပ္ပတသ္မိ ကထိနေ)သည် သာမညစကားဖြစ်၍ မလိုရာအနက်တို့နှင့် ရောနှော ဆက်ဆံ ငဲ့ကွက်လျက် ရှိ၏။ ပလိဗောဓတစ်ပါးပါး ကျန်ကြွင်းသယောင် စကားရိပ် သက်ရောက် ငဲ့ကွက်လျက် ရှိ၏။ ဤသို့လျှင် ဤခြောက်ပါးတို့ကို ပုဒ်တစ်ပါးနှင့် ရောနှောဆက်ဆံ ငဲ့ကွက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့် ဟောတော်မူခဲ့၏။

- ၁။ အစွေကစိဝရသိက္ခာပုဒ်။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်၍ ဝါဆိုသင်္ကန်းသည် အစွေကစိဝရဖြစ်သော ဝါဆိုသင်္ကန်း၊ အစွေကစိဝရမဖြစ်သော ဝါဆို သင်္ကန်းဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။ ဤ၌ သာပေက္ခဖြစ်ခြင်းမှာ အစွေကစိဝရ မဟုတ်သော ဝါဆိုသင်္ကန်းကို သာပေက္ခဖြစ်ခြင်း ဖြစ်၏။ သံဃိက အစွေက သင်္ကန်း ဖြစ်လျှင် အများပိုင် ဘုံဆိုင် သင်္ကန်းဖြစ်၍ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှ စ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့အထိ အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာမပြုဘဲ ထားနိုင်သည်။ ဤစကားသည် ဝါတွင်း၌ လှူသော သင်္ကန်းကို ရည်ညွှန်းသည်။ ထိုသင်္ကန်းအတွက် ဝါတွင်းသုံးလ ဝါကျွတ်ချိန် အထိ ထားနိုင်သည်။ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ နယုန် လပြည့်အထိ အတွင်းဟူသော ဝါပကာလ တစ်လလတွင် ရသော သင်္ကန်းကို သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့ ဝါကျွတ်ချိန်အထိ ထားနိုင်သည်။ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် နှစ်ရက်နေ့မှ တန်ဆောင်မုန်း

ဒုဋ္ဌုလ္လပုဋိစ္ဆာဒနသိက္ခာပုဒ် နှစ်ပါးအပေါင်း၌၊ အဓိကရဏံ- အဓိကရုဏ်း
လည်းကောင်း၊ ပါရာဇိကဝစနဉ္စ- ပါရာဇိကစကားလည်းကောင်း၊ တီသု- သုံးပါး
ကုန်သော၊ ကထိနသိက္ခာပဒေသု- ကထိနသိက္ခာပုဒ် (ကထိန ဥဒေါသိတ
အကာလစီဝရသိက္ခာပုဒ်)တို့၌၊ “အဋ္ဌန္တံ မာတိကာနံ အညတရာယာ”တိ- ဟူသော၊
ဝစနံ- စကားတော်လည်းကောင်းတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဣမာနိ ဆ- ဤခြောက်ပါး
တို့တည်း။ တတ္ထ- ထိုတတိယကထိန (အကာလစီဝရ) သိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဒိဿ-
ရည်စူး၍၊ ဒိန္တံ- ပေးလှူအပ်သော၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ သံဃိကံ- သံဃာ၏ ဥစ္စာ
ဖြစ်သော၊ ဘာဇိတဗ္ဗစီဝရံ- ဝေဖန်ထိုက်သော သင်္ကန်းကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊
ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ပုဂ္ဂလိကံ- ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ သန္ဓာယ-
ရည်ရွယ်၍၊ န ဝုတ္တံ- မမိန့်ဆိုအပ်။ အဇ္ဈေကစီဝရသိက္ခာပဒေ- အဇ္ဈေကစီဝရ
သိက္ခာပုဒ်၌၊ သညာဏံ ကတွာ နိက္ခိတဗ္ဗန္တိ- ကား၊ ဝဿာဝါသိကစီဝရံ- ဝါဆို
သင်္ကန်းကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ အဝုဋ္ဌဝဿေန- မကျိုး
ပြတ်ရအောင် ဝါဆိုပြီးမဟုတ်သော ရဟန်းသည်၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ ဒါတဗ္ဗတ္တာ-
တစ်ဖန် ပြန်ပေးထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သညာဏံ- တစ်စုံတစ်ရာ သိကြောင်း
အမှတ်အသားကို၊ ကာတဗ္ဗံ- ပြုထိုက်၏။ ဉာတိပုဝါရိတတော- ဆွေမျိုးတော်သူ
ဖိတ်မထားသူ အထံမှ၊ လဒ္ဓံ- ရအပ်သော၊ ပုဂ္ဂလိကံ- ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊
စီဝရံ- အဆောတလျင် သင်္ကန်းကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ န ဝုတ္တံ- ဟောတော်
မမူအပ်။ တသ္မာ- ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ အဇ္ဈေကစီဝရံ- အဆောတလျင်
သင်္ကန်းသည်၊ သံဃေ- သံဃာ၌၊ နိန္တံ- ညွတ်သော၊ အဇ္ဈေကစီဝရံ- အဆောတလျင်
သင်္ကန်းလည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလေ- ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ နိန္တံ- ညွတ်ကိုင်းသော၊ အဇ္ဈေကစီဝရံ-
အဆောတလျင် သင်္ကန်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒုဝိဓံ- နှစ်မျိုးနှစ်စား

လပြည့်အထိ တစ်လတာသည် ဤသတ်မှတ်ကာလ နှစ်ရပ်တို့တွင်
မပါဝင်ပါ။ ဝါကျွတ်ချိန်ရောက်မှ ယူရန် လှူသော သင်္ကန်းသည်လည်း
ဝါမကျွတ်သေးသမျှ ဒကာပိုင်ဥစ္စာသာ ဖြစ်နေသေးသောကြောင့် ဝါတွင်း
လှူလျှင် ဝါကျွတ်ချိန်ထိ ထားခွင့်ရသည်။ ပိဋိသမယတွင် လှူကလည်း
ဝါကျွတ်ချိန်ထိ ထားကောင်းသည်။

အပြားရှိ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ သိဒ္ဓ- ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တတ္ထ- ထို အစွေက
စိဝရနွှစ်ပါးတို့တွင်၊ သံဃေ- သံဃာ၌၊ ပရိဏတံ- ညွတ်သော၊ အစွေကစိဝရ-
အဆောတလျင် သင်္ကန်းသည်၊ သံဃိကတ္တာ- သံဃာ၏ဥစ္စာ (သံဃာပိုင်)
ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဿူပနာယိကဒိဝသတော- ဝါဆိုလပြည့်ကျော်
တစ်ရက်နေ့ဟူသော ဝါကပ်ရာနေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ- စ၍သော်လည်းကောင်း၊
ပိဋ္ဌိသမယတော- ကျောက်ကုန်းနှင့်တူသော အပြင်အချိန် (တန်ဆောင်မုန်း
လပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ နယုန်လပြည့်အထိ)မှ၊ ပဋ္ဌာယ ဝါ- စ၍သော်
လည်းကောင်း၊ ယာဝ ပဝါရဏာ- အကြင်သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့
ဟူသော ပဝါရဏာပြုရာနေ့တိုင်အောင်၊ နိက္ခိပိတုံ- အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ
ထားခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ ဧဝ- အပ်သည်သာလျှင်တည်း။ ပုဂ္ဂလိကမ္ပိ- ပုဂ္ဂလိကအစွေက
သင်္ကန်းသည်လည်း၊ “တုဗ္ဗေ- အရှင်ဘုရားတို့သည်၊ ဝဿံ ဝုဋ္ဌကာလေ-
ဝါမှထပြီးရာ (ဝါကျွတ်)ချိန်အခါ၌၊ ဂဏှထ- ခံယူပါကုန်၊” ဣတိ- ဤသို့ အချိန်
ကန့်သတ်၍၊ ဒိန္နတ္တာ- ပေးလှူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဿူပနာယိက
ဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ပိဋ္ဌိသမယတော ပဋ္ဌာယ ဝါ ယာဝ ပဝါရဏာ နိက္ခိပိတုံ
ဝဋ္ဋတိ ဧဝ- (အနက်ယောဇနာ ရှေ့အတိုင်း၊ လွယ်ပြီ)။ ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ တာဒိသံ-
ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ပိုင် အစွေကသင်္ကန်းသည်၊ ယာဝ- အကြင်မျှသော
ကာလပတ်လုံး၊ ဝဿံ ဝုဋ္ဌော- အလှူခံရဟန်းက မြီးလပတ်လုံးနေပြီး (ဝါဆိုပြီး)သည်၊
န ဟောတိ- မဖြစ်သေး။ တာဝ- ထိုဝါဆိုပြီး မဟုတ်သမျှ (ဝါမကျွတ်သေးသမျှ)
ကာလပတ်လုံး၊ တဿ ဒါယကဿ- ထိုအလှူရှင် သင်္ကန်းဒါယကာ၏၊ သန္တကံ
ဧဝ- ဥစ္စာသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်နေ၏။ ဝိသေသဟေတု- အစွေကစိဝရ
သိက္ခာပုဒ်၌ ထူးခြားသော အကြောင်းသည်၊ ဧတ္တကော- ဤမျှသည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏။

“အနုစွေကစိဝရေ အနေစွေကစိဝရသညိ စိဝရကာလသမယံ အတိက္ကာမေတိ၊
အနာပတ္တိ”တိ- ဟူ၍၊” ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ သော
အပရာဓော- ထိုအစွေကစိဝရ နိဿယဂုံပါစိတ်အာပတ် အပြစ်သည်၊ အစွေက

စီဝရကဿေဝ- အစွေကသင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၏သာလျှင်၊ အပရာဓော- အပြစ်တည်း။ အနစွေကစီဝရကဿ- အစွေကသင်္ကန်းမရှိသော ရဟန်း၏၊ အပရာဓော- အပြစ်သည်၊ န ဟောတိ- မဟုတ်။ အစွေကစီဝရသိက္ခာပဒေ- အစွေကစီဝရသိက္ခာပုဒ်၌၊ “အညာဏံ ကတွာ နိက္ခိပိတဗ္ဗ”န္တိ ပဒေ- ပုဒ်၌၊ ယေန- အကြင်အပြားကြောင့်၊ ဝိရောဓောတိ ဝစနံ- ဆန့်ကျင်၏ ဟူသော စကားတော်ကို (ဤဟာ၌ အာပတ်သင့်၏၊ ဟိုဟာ၌ကား အာပတ်မသင့်ဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက် ပါနိုင်သေးသော စကားကို)၊ ဒဿေယျ- ပြတော်မူရာ၏။ ဣတိ မနသိ ကရိတွာ- ဤသို့ နှလုံးပြု၍၊ ဝိနယေ- ဝိနည်း၌၊ ဝိသေသဟေတု- ထူးသော အကြောင်းကို၊ န ပရိယေသိတဗ္ဗော- မရှာမှီးထိုက်ပါ။” ဗုဒ္ဓဝိသယတာ- ဘုရားအရာတော်၏

၁။ န ဝိနယေ ဝိသေသဟေတု ပရိယေသိတဗ္ဗော။ ။ဘုရားစကားတော်၌ အကြောင်းထူး မရွာတော့ဘဲ သာမန်လေးသာ စကားတော်၏အနက်ကို ယူလိုက်ပါက ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အပြစ်တို့ကို ပြဆိုပြီး အကြောင်းထူး ရွာဖွေထိုက်ကြောင်းကို မိန့်လိုရင်း ဖြစ်သည်။ အပြစ် ဖြစ်လာနိုင်ပုံမှာ - အစွေကသိက္ခာပုဒ် စကားတော်အရ သံဃိက ပုဂ္ဂလိက အဘယ်အစွေက သင်္ကန်းမဆို အမှတ်အသားလုပ် ရတော့မည် ဖြစ်သည်။ ယာဝ စီဝရကာလသမယံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ- ဟူသည်နှင့်အညီ အဓိဋ္ဌာန်တင်မှု စသည် မပြုရတော့။ ထိုသို့ မပြုလုပ်ပါကလည်း သင်္ကန်းကာလအတွင်း အဓိဋ္ဌာန်တင်မှု စသည် ပြုရမည်၊ ပြုလုပ်ပါက အာပတ်မသင့် ဟူသော အနာပတ္တိစကားတော်နှင့် ဆန့်ကျင်တော့မည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ကထိနခင်း မခင်း နှစ်မျိုး ခွဲခြားကာ နိဿဂ္ဂိအာပတ်သင့်ပုံကို ဆိုသော စကားနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုမှတစ်ပါး အတိရေက ဒဿဟာနာဂတ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ မရောက်မီ တစ်ဆယ့်တစ်ရက် အလိုစသော နေ့တို့၌ အစွေကသင်္ကန်းသဖွယ် လှူလာသော သင်္ကန်း ကိုလည်း ဒဿဟာနာဂတံအရ ဆယ်ရက်အလို ရောက်အောင် စောင့်ဆိုင်း ပြီးမှသာ အလှူခံရမည်ဟု မှတ်ရတော့မည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ယူပါက “အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီးသော သင်္ကန်းသည် အစွေကသင်္ကန်းမဟုတ်” ဟူသော အဋ္ဌကထာနည်းနှင့် ဆန့်ကျင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဒဿဟာနာဂတ- သီတင်းကျွတ်လဆန်း ငါးရက်နေ့ မဟုတ်ဘဲ ခြောက်ရက်နေ့ စသည်၌

အဖြစ်သာ၊ ပမာဏံ- လိုရင်းပမာဏမဟုတ်ပါလော။ ဣတိ- ဤသို့ စေ စောဒေယျ-
 အကယ်၍ စောဒနာဌားအံ့။ န- မဟုတ်ပါ။ (ဟိ- အပြစ်ကား)၊ ယဒိ ဧဝံ- ယင်းသို့
 ဆန့်ကျင်သော အနက်စကားတော်ကို မပြဟု အသင်စောဒကပြောတိုင်း အတည်
 ယူခဲ့သော်၊ ဧတ္ထ- ဤအစွေကစီဝရသိက္ခာပုဒ်၌၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ သန္တကဘူတမ္ပိ-
 ဥစ္စာလည်းဖြစ်သော၊ အစွေကစီဝရံ- အစွေကသင်္ကန်းကို၊ သညာဏံ- အမှတ်
 အသားကို၊ ကတွာ- ပြု၍၊ နိက္ခိပိတဗ္ဗမေဝ- ထားထိုက်သည်သာ၊ န အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗ-
 အဓိဋ္ဌာန်မပြုထိုက်ရာ။ န ဝိကပ္ပေတဗ္ဗ- ဝိကပ္ပနာ မပြုထိုက်ရာ။ န ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗ-
 မစွန့်ထိုက်ရာ။ တတော- ထိုအဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာစွန့်မှု မပြုခြင်းကြောင့်၊ “အနာပတ္တိ
 အန္တောသမယေ အဓိဋ္ဌေတိ ဝိကပ္ပေတိ ဝိဿဇ္ဇေတိ”တိ အာဒိဝစနဝိရောဓော-
 အစရှိသော စကားတော်နှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းကို၊^၁ အဓိဝါသေတဗ္ဗော- လက်ခံ
 ထိုက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ တထာ- ထိုမှ တစ်ပါး၊ “ဝဿာနဿ ပစ္ဆိမေ မာသေ
 ကထိနုဒ္ဓါရေ ကတေ၊ တသ္မိ မာသေ အတ္ထတေ ကထိနေ ကထိနုဒ္ဓါရဒိဝသံ
 အတိက္ကာမေတိ၊ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ”တိ- ဟူ၍၊^၂ ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်
 မူခြင်းကြောင့်၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ-
 ဤသို့သော၊ အယံ အတ္ထဝိရောဓောပိ- ဤအနက်ဆန့်ကျင်ခြင်းကိုလည်း၊
 အဓိဝါသေတဗ္ဗော- လက်ခံထိုက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ စ- စင်စစ်သော်ကား၊
 တသ္မိ- ထိုအစွေကစီဝရသိက္ခာပုဒ် အဖွင့်၌၊ “အနစွေကစီဝရေ (အနစွေကစီဝရသည်
 စီဝရကာလသမယံ အတိက္ကာမေတိ)၊ အနာပတ္တိ”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်
 မူအပ်ပြီ။ စ- စင်စစ်ကား၊ တံ- ထိုအစွေကသင်္ကန်းကို၊ အနဓိဋ္ဌိတံ ဧဝ- အဓိဋ္ဌာန်

ရသော အစွေကမဟုတ်သော သင်္ကန်းကို အတိရေကဒဿဟာနာဂတ-
 သီတင်း ကျွတ်လဆန်း လေးရက်နေ့ သုံးရက်နေ့ စသည်၌
 ခံယူကောင်းတော့သည်။ အစွေက သင်္ကန်း မဟုတ်၍ သင်္ကန်းကာလကို
 လွန်သော်လည်း အာပတ်မသင့်ဟု မှတ်ယူရတော့မည် ဖြစ်သည်။
 ထိုသို့ယူပါက ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်နှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းအပြစ် ဖြစ်မည်-
 ဟူလို။

မပြုရသေးသည်သာ၊ အဝိကပွိတမေဝ- ဝိကပ္ပနာမပြုရသေးသည်သာ၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ ဝိသေသဟေတု- ထူးသော အကြောင်းသည်၊ ဧတ္တကော-
 ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ ဧတံ- ဤသင်္ကန်းသည်၊ အတိရေကစီဝရံ-
 အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ် ဝိကပ္ပနာပြုအပ်သည်မှ တစ်ပါးသော အပိုအလွန်သင်္ကန်းသည်၊
 စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ပဌမသိက္ခာပဒေန- ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊
 အာပတ္တိ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်သင့်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတရံ- အခြား
 အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ် ဝိကပ္ပနာပြုအပ်သော သင်္ကန်းသည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍
 ဖြစ်အံ့၊ အနာပတ္တိယေဝ- အာပတ် မသင့်သည်သာတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဣမဿ
 အတ္ထဿ- ဤအနက်၏၊ ဘဂဝတော- ပညတ္တိသမုဋ္ဌာပက ရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏၊
 အယံ ဝိသေသဟေတု- ဤထူးသော အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တထာ-
 ထိုမှတစ်ပါး၊ အတိရေကဒသာဟာနာဂတာယေဝ- ဆယ်ရက်ကျော်သည်
 ရောက်မလာသေးသည်သာဖြစ်သော၊ ကတ္တိကပုဏ္ဏမာယ- သီတင်းကျွတ် လပြည့်
 နေ့၌ (လပြည့်နေ့ မရောက်မီ ဆယ်ရက်အလိုအတွင်း မဟုတ်ပါဘဲ ဆယ်ရက်
 အလိုထက် ကျော်လွန်သော တစ်ဆယ့်တစ်ရက် အလို၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ရက် အလို
 စသည့် ရက်များ၌ ဟူလို)၊ သံဃဿ- သံဃာအား၊ ဝဿာဝါသိကတ္ထံ- ဝါဆိုသင်္ကန်း
 အကျိုးငှာ၊ အစ္စေကစီဝရံ ဝိယ- အစ္စေကသင်္ကန်းကဲ့သို့၊ (နာ-၆၈) ဒဒမာနံ-
 ပေးလှူသော သင်္ကန်းကို၊ န ဂဟေတဗ္ဗံ- မခံယူထိုက်။ ဒသာဟာနာဂတာယ ဧဝ-
 သီတင်းကျွတ် လပြည့်ဖို့ရန် ဆယ်ရက်အလို၌သာလျှင်၊ (သီတင်းကျွတ်လဆန်း
 ငါးရက်မှ ဆဲလေးရက်အတွင်း)၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ခံယူထိုက်၏ (အလှူခံကောင်း၏)။
 ဣတိ- ဤသို့၊ ဧတ္တကော- ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝိသေသဟေတု- ထူးသော
 အကြောင်းသည်၊ သိယာ- ဖြစ်ပေရာ၏။ တတော- ထိုအဓိပ္ပါယ်ကြောင့်၊
 အဋ္ဌကထာနယဝိရောဓော စ- အဋ္ဌကထာနည်းနှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းကိုလည်း၊
 အဓိဝါသေတဗ္ဗော- လက်ခံထိုက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ တတ္ထ- ထို အဋ္ဌကထာ၌၊
 (ရှေးအဋ္ဌကထာ ဖြစ်ဟန်ရှိသည်)၊ အဓိဋ္ဌိတတော- အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သည်မှ၊
 ပဌာယ- စ၍၊ ဥပ္ပန္နံ- ဖြစ်သော သင်္ကန်းသည်၊ အစ္စေကစီဝရံ အစ္စေကသင်္ကန်းသည်၊
 န ဟောတီတိ- မဖြစ်ဟူ၍၊” ဝတွာ- မိန့်၍၊ အညထာ- တစ်ပါးတစ်ခြားသော
 အပြားအားဖြင့်၊ နယော- နည်းကို၊ ဒသိတော- ပြအပ်ပြီ။ ပေါရာဏဂဏ္ဌိပဒေ-

ရှေးဂဏ္ဍိပုဒ်၌၊ သော နယော စ- ထိုအဋ္ဌကထာနည်းကိုလည်း၊ သံယိကံ- သံဃာ၏
 ဥစ္စာဖြစ်သော သင်္ကန်းကို၊ ဥပါဒါယ- အစွဲပြု၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ န ဝိရုဇ္ဈတိ- မဆန့်ကျင်။ ဣတိ- ဤသို့၊ သော စ- ထိုအဋ္ဌကထာနည်း
 ကိုလည်း၊ နေဝ ပဋိက္ခိတ္တာ- မပယ်မြစ်အပ်။ ဆဋ္ဌိတော-သီတင်းကျွတ်လဆန်း
 ခြောက်ရက်နေ့မှ၊ ပဌာယ- စ၍၊ ဥပ္ပန္နံ- ဖြစ်သော (ရရှိသော)၊ အနစ္စေကစီဝရံ-
 အစ္စေကမဟုတ်သော သင်္ကန်းကို၊ အတိရေကဒသဟာနာဂတာယပိ- လပြည့်
 မရောက်မီ ဆယ်ရက်အလိုကို ကျော်လွန်သော တစ်ဆယ့်တစ်ရက် လိုသေးရာနေ့
 တစ်ဆယ့်နှစ်ရက် လိုသေးရာနေ့ စသည်၌လည်း (အဓိပ္ပါယ်ရရုံ ပေးသည်)၊
 ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ ယထာ- ခံယူထိုက်သကဲ့သို့၊ တထာ- ထို့အတူ၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ- ခံယူ၍၊
 စီဝရကာလသမယံ- သင်္ကန်းကာလသမယကို၊ အတိက္ကာမယတောပိ- လွန်စေခြင်း
 ကြောင့်လည်း၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အယံ နယောပိ-
 ဤနည်းကိုလည်း၊ အဓိဝါသေတဗ္ဗော- လက်ခံထိုက်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။
 တတော- ထိုသို့ လက်ခံခြင်းကြောင့်၊ ပဌမကထိနဝိရောဓော- ပဌမကထိနသိက္ခာ
 ပုဒ်တော်နှင့် ဆန့်ကျင်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ ဒသာဟာနာဂတာယ ဧဝ-
 သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ မရောက်မီ ဆယ်ရက်အလို၌သာ၊ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ-
 ခံယူထိုက်၏။ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ- ခံယူ၍၊ စီဝရကာလသမယံ- သင်္ကန်းကာလ
 သမယကို၊ အတိက္ကာမယတော- လွန်စေခြင်းကြောင့်၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။
 ဣတိ- ဤသို့ စေ ဝဒေယျ- အကယ်၍ ဆိုငြားအံ့၊ တံ- ထိုသင်္ကန်းသည်၊ ဒသာဟေ-
 ဆယ်ရက်၌၊ ပရိဟာရံ- အစ္စေကသင်္ကန်း အစောင့်အရှောက်ကို၊ လဘတိ-
 ရပါသေး၏။ ဣတိ ဝိသဇ္ဇနာ- ဤကား အဖြေတည်း။ ဧတ္တကော- ဤမျှ
 အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဝိသေသဟေတု- ထူးသော အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏။

အန္တရာ- အကြား၌၊ အနာပတ္တိက္ခေတ္တစီဝရကာလပုဝိဋ္ဌတ္တာ- အာပတ်
 မသင့်ရာ ခေတ်အပိုင်းအခြားဖြစ်သော သင်္ကန်းကာလ၌ အကျုံးဝင်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ အဓိဋ္ဌဟိတွာ- အဓိဋ္ဌာန်တင်၍၊ ပစ္စုဒ္ဓန္တံ ဝိယ- ရုပ်သိမ်းခြင်းကဲ့သို့
 (အဓိဋ္ဌာန်ချခြင်းကဲ့သို့)၊ တံ- ထိုသင်္ကန်းသည်၊ ပုနပိ- တစ်ဖန်လည်း၊ ဒသာဟေ-
 ဆယ်ရက်၌၊ စီဝရပရိဟာရံ- သင်္ကန်းအစောင့်အရှောက်ကို၊ လဘတိ- ရ၏။ ဣတိ-

ဤသို့၊ စေ ဝဒေယျ- အကယ်၍ ဆိုငြားအံ့၊ န လဘတိ- မရပါ။ ကာလပ္ပဝေသာ- သင်္ကန်းကာလ၌ အကျုံးဝင်နေခြင်းသည်၊ အဓိဋ္ဌာနံ ဝိယ- အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားပြီး သကဲ့သို့ (အာပတ်မသင့်သည်)၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ဝဒေယျ- အကယ်၍ ဆိုငြားအံ့။ န- မဟုတ်ပါ။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း။ “ဝဿိကသာဠိကံ- မိုးရေခံသင်္ကန်းကို၊ ဝဿာနံ- မိုးလတို့၏၊ စတုမာသံ- လေးလပတ်လုံး၊ အဓိဋ္ဌာတုံ- အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းငှာ၊ တတော- ထိုမိုးလေးလမှ၊ ပရံ- နောက်ကာလ၌၊ ဝိကပ္ပေတုံ- ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ- ခွင့်ပြုတော်မူ၏။”^၁ ဣတိ ဝစနဝိရောဓံ- ဤသို့သော စကားတော်နှင့် ဆန့်ကျင်မှုကို၊ ကတ္တာ- ပြုသော ကြောင့်တည်း။ တတော-ထိုမိုးလေးလမှ၊ ပရံ- နောက်ကာလ၌၊ အဝိကပ္ပေန္တဿာပိ- ဝိကပ္ပနာ မပြုသော ရဟန်းအားလည်း၊ အနာပတ္တိ- အာပတ် မသင့်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ အပိ စ- သည်သာ မကသေး၊ အဋ္ဌကထာယံ- ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌၊ “ဝဿိကသာဠိကာ- မိုးရေခံ သင်္ကန်းကို၊ အန္တောဝဿေ- ဝါတွင်း၌၊ လဒ္ဓါ စေဝ- ရလည်း ရအပ်ပြီ။ နိဋ္ဌိတာ စ- ပြီးလည်း ပြီးဆုံးစေအပ်ပြီ။ အန္တောဒသာဟေ- ဆယ်ရက် အတွင်း၌၊ သာ- ထိုမိုးရေခံသင်္ကန်းကို၊ အဓိဋ္ဌာ တဗ္ဗာ- အဓိဋ္ဌာန်တင်ထိုက်၏။ ဒသာဟာတိက္ကမေ- ဆယ်ရက် လွန်ရာ၌၊ နိဋ္ဌိတာ- ပြီးဆုံး၏။ တဒဟေဝ- ထိုပြီးဆုံးရာ နေ့၌ပင်၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ- အဓိဋ္ဌာန်တင်ထိုက်၏။ ဒသာဟေ- ဆယ်ရက်သည်၊ အပ္ပဟောန္တေ- မလောက်လတ်သော်၊ စီဝရကာလံ- သင်္ကန်းကာလကို၊ နာတိက္ကမေတဗ္ဗာ (ဆဋ္ဌ-နာတိက္ကမေတဗ္ဗာ)- မကျော်လွန် စေထိုက်၊” ဣတိ- ဤသို့၊^၂ ယံ- အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ အာပတ္တိတော- အာပတ်မှ၊ န မုစ္စေယျ- မလွတ်ရာ။ ဟိ- မှန်၏။ ကာလပ္ပဝေသာ- သင်္ကန်းကာလ၌ အကျုံးဝင်ခြင်းသည်၊ အဓိဋ္ဌာနပရိယာယော- အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်း၏ ပရိယာယ်သည်၊ န ဇာတော- မဖြစ်။ ဣတိ- ဤကား၊ ဝိသဇ္ဇနာ- အဖြေတည်း။ ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ ယထာဝုတ္တော- အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့သော၊ အတ္ထဝိကပ္ပေါ- အနက်ဝိကပ်ကို၊ ပါဠိနယေနေဝ- ပါဠိတော်နည်းအားဖြင့်ပင်၊ ပတိဋ္ဌာပိတော- တည်စေအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

အပိ စ- တစ်နည်းကား၊ ဧတ္ထ- ဤပြဿနာ၌၊ အဋ္ဌကထာယံ- ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌၊ “ဒဿာဟေ အပ္ပဟောန္တေ စိဝရကာလံ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗာ”တိ- ဟူသော၊^၁ ယံ-အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ-ဆိုအပ်ပြီ။ တတ္ထပိ- ထိုအဋ္ဌကထာ၌လည်း၊ တံ- ထိုသင်္ကန်းသည်၊ စိဝရကာလေ- သင်္ကန်းကာလ၌၊ ဥပ္ပန္နံ- ဖြစ်၏။ ဒဿာဟေ- ဆယ်ရက်သည်၊ အပ္ပဟောန္တေ စ- မလောက်သော်လည်း၊ အဿ-ထိုသင်္ကန်းကို၊ ကရဏံ- ပြုခြင်းသည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ တံ အဓွေကစိဝရံ- ထိုအဓွေကသင်္ကန်းကို၊ အကာလစိဝရံ ဣဝ- အကာလသင်္ကန်းကဲ့သို့ (အကာလသင်္ကန်းနှင့် တူစွာ)၊ စိဝရကာလံ- သင်္ကန်းကာလကို၊ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗံ- မကျော်လွန်စေထိုက်။ ဣတိ- ဤသို့သော၊ ဧတံ- ဤအနက်သဘောသည်၊ သိဒ္ဓံ- ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ပါဠိတော စ- ပါဠိတော်အားဖြင့်လည်း (သိဒ္ဓံ ဟောကိ၌ စပ်)၊ တံ- ထိုသင်္ကန်းသည်၊ အန္တောကာလေ- သင်္ကန်းကာလအတွင်း၌၊ စေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဒဿာဟေ- ဆယ်ရက်သည်၊ အပ္ပဟောန္တေပိ- မလောက်သော်လည်း၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- ဖြစ်အံ့၊ ဧဝံ- ဤသို့ ဥပ္ပန္နံ- ဖြစ် (ရရှိ)သော၊ အဓွေကစိဝရံ- အဓွေကသင်္ကန်းသည်၊ အဓွေကစိဝရမေဝ- အဓွေကသင်္ကန်း (အစစ်)သည်ပင်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဟိ (ယသ္မာ)- အကြင်ကြောင့်၊ တံ- ထို အဓွေကသင်္ကန်းနှင့် တူသော သင်္ကန်းသည်၊ ကာလဝိသေသဝသေန- အဓွေကသင်္ကန်းကာလအထူး၏ အစွမ်းဖြင့် (အဓွေကသင်္ကန်းကာလအတွင်း၌ ဖြစ်ရုံသက်သက်မျှလောက်ဖြင့်)၊ အဓွေကစိဝရသဒ္ဓိ- အဓွေကသင်္ကန်းအရေအတွက်သို့ န ဂစ္ဆတိ- မရောက်၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်တည်း။ ဟိ- သာဓကကား၊ ပါဠိယံ- ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော်၌၊ (နာ- ၆၉) “အဓွေကစိဝရံ နာမ ။ပ။ ဧတံ အဓွေကစိဝရံ နာမာ”တိ- ဟူသော၊^၂ ဧတံ- ဤစကားကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ [နိယံ။ ။တံ ယထာကား၊ ရှိလေငြားမှု၊ တံကို အနက်ယူ။ ယထာ တံမှု၊ တံ၏အနက်၊ ထူးမထွက်၊] စိဝရံ- အဓွေကသင်္ကန်းကို၊ စိဝရကာလံ- သင်္ကန်းကာလကို၊ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗံ ယထာ- မကျော်လွန်စေထိုက်သကဲ့သို့၊ တထာ- ထို့အတူ၊ အနဓွေကစိဝရမ္ပိ- အဓွေကမဟုတ်သော သင်္ကန်းကိုလည်း၊ စိဝရကာလံ-

သင်္ကန်းကာလကို၊ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗံ- မကျော်လွန်စေထိုက်။ ဣတိ- ဤသို့၊ သိဒ္ဓံ- ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ အဋ္ဌကထာယံ- ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌၊ “ဒဿဟေ အပ္ပဟောန္တေ စီဝရကာလံ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗာ”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ အပိ စ- တစ်နည်းကား၊ ယဒိ ဧဝံ- ဤသို့ ဖြစ်ငြားအံ့၊ တံ အဓ္မေကစီဝရသိက္ခာပဒမေဝ- ထိုအဓ္မေကစီဝရသိက္ခာပုဒ်ကိုပင် (ပညတ္တံ၌ စပ်)၊ အဓ္မေကစီဝရံ- အဓ္မေကသင်္ကန်းကို၊ စီဝရကာလံ- သင်္ကန်းကာလကို၊ နာတိက္ကာမေ တဗ္ဗံ- မကျော်လွန်စေထိုက် (မကျော်လွန်စေရ)။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဣမဿ အတ္ထဝိသေသဿ- ဤအနက်ထူးကို၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပညတ္တံ- ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ။

မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပန- ရှေး မဟာအဋ္ဌကထာ၌ကား၊ တံ- ထိုအဓ္မေက စီဝရသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ကိံ- အဘယ်သို့ ဆိုအပ်သနည်း၊ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ ဣဒံ- ဤသင်္ကန်းထားနိုင်ရာ ကာလကို၊ (ယခု ဌ-တို့၌ ဧသ ဟု ရှိ) “ဒဿဟပရမံ အတိရေကစီဝရံ ဓာရေတဗ္ဗ”န္တိ- ဟူသော၊ ဣမိနာ- ဤပဌမကထိန သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်ပင်၊ ကာမံ သိဒ္ဓံ- အကယ်၍ကား ပြီးပါပေ၏။ ပန တထာပိ- ထိုသို့ပင် ပြီးပါသော်လည်း၊ အတ္ထဝိသေသဒီပနပယောဇနတော- အနက်အထူးကို ပြရခြင်း အကျိုးရှိသောကြောင့်၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိဝသေန- အကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် (ဖြစ်လာသော ဇာတ်လမ်းအတ္ထုပ္ပတ်အားဖြင့်)၊ အပုဗ္ဗံ- အသစ်ကို၊ ဒဿေတိ ဝိယ- ပြသကဲ့သို့။ တထာ- ထို့အတူ၊ အတ္ထံ- အနက်ကို၊ ဒဿေတွာ- ပြ၍၊ သိက္ခာပဒံ- အဓ္မေကစီဝရသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဌပိတံ- ထားတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တံ- ထိုအဓ္မေကစီဝရသိက္ခာပုဒ်ကို၊ တဿ- ထိုအဓ္မေကစီဝရသိက္ခာပုဒ်၏၊ အတ္ထဝိသေသဒဿနတ္ထံ- အနက်အထူးကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော် မူအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ သိဒ္ဓမေဝ- ပြီးတော့သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တသ္မာပိ- ထို့ကြောင့်လည်း၊ ယံ ကိဉ္စိ- အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို (အဘယ်သင်္ကန်းမျိုး မဆို)၊ စီဝရကာလသမယံ- သင်္ကန်းကာလသမယကို၊ နာတိက္ကာမေတဗ္ဗံ- မကျော်လွန်စေထိုက် (မကျော်လွန်စေရ)။ ဣတိ ဣဒံ အတ္ထဇာတံ- ဤသို့သော အနက်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗမေဝ- သိအပ်တော့သည်သာလျှင်၊

ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အပိ စ- ထိုမှတစ်ပါး၊ အဋ္ဌကထာယံ- ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌၊
 “ပန- ဆက်ဦးအံ၊ ဆဋ္ဌိတော- ခြောက်ရက်မြောက်နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ- စ၍၊ ဥပ္ပန္နံ-
 ဖြစ်သော၊ အနစ္စေကစိဝရမ္ပိ- အစ္စေကမဟုတ်သော သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း၊
 ပစ္စုဒ္ဓါရေတွာ- ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု၍၊ ဌပိတစိဝရမ္ပိ- ထားအပ်သော သင်္ကန်းသည်
 လည်းကောင်း၊ ဧတံ ပရိဟာရံ- ဤအစ္စေကသင်္ကန်း အစောင့်အရှောက်ကို၊
 လဘတိ- ရ၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ ယံ- အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တေန-
 ထို့ကြောင့်၊ “အနစ္စေကစိဝရေ အနစ္စေကစိဝရသညီ စိဝရကာလသမယံ
 အတိက္ကာမေတိ၊ အနာပတ္တိ”တိ- ဟူသော၊^၁ ဣမိနာပိ- ဤ စကားတော်ဖြင့်လည်း၊
 အနစ္စေကစိဝရဿာပိ- အစ္စေကမဟုတ်သော သင်္ကန်း၏လည်း၊ အစ္စေကစိဝရ
 ပရိဟာရလာဘံ- အစ္စေကသင်္ကန်း (ကာလ)၏ အစောင့်အရှောက်ခြင်းကို၊
 ဒီပေတိ- ပြ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ ယထာဝုတ္တော- အကြင်
 အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့သော၊ ဒုတိယော- နှစ်ခုမြောက်သော၊ အတ္ထဝိကပေါ- အနက်
 ဝိကပ်ကို၊ ပါဠိနယေန စ- ပါဠိတော်နည်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာ
 နယေန စ- အဋ္ဌကထာနည်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပတိဋ္ဌာပိတော- တည်စေ
 အပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဧဝံ- ဤသို့၊ ပကိဏ္ဍကာယ- ရောပြွမ်းသော ပကိဏ်း
 စကားမှ၊ တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ အဓိကထာ- ပိုလွန်သော စကား (စကားအပို)ကို၊
 ပရတော- နောက်ဖြစ်သော၊ ပါဌတော- ပါဌမှ၊ ဝိတ္ထာရိတာ- အကျယ်ချဲ့အပ်သည်၊
 ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ ဣဒံ- ဤသည်ကား၊ အပကိဏ္ဍကံ- မရောပြွမ်းသော
 စကားတည်း။

စိဝရပလိဗောဓော စ- စိဝရပလိဗောဓသည်လည်းကောင်း၊ အာဝါသ
 ပလိဗောဓော စ- အာဝါသပလိဗောဓသည်လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 ပလိဗောဓာ- ပလိဗောဓတို့သည်၊ ဒွေ- နှစ်ပါးတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။
 တေသု- ထိုပလိဗောဓ နှစ်ပါးတို့တွင်၊ ဧကပလိဗောဓေပိ- တစ်ပါးမျှသော
 ပလိဗောဓသည်ပင်လည်း၊ သတိ- ရှိသေးလတ်သော်၊ အနာမန္တစာရာဒိအာနိသံသံ-

အနာမန္တစာရ အစရှိသော ကထိန်အာနိသင်ကို၊ လဘတိ- ရ၏။ ဣမ- ဤပဌမ ကထိနသိက္ခာပုဒ်၌၊ တံ- ထိုပလိဗောဓသည်၊ နတ္ထိ- မရှိတော့။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿေတုံ- ပြခြင်းငှာ၊ “နိဋ္ဌိတစီဝရသို့ ဘိက္ခုနာ ဥဗ္ဘတသို့ ကထိနေ” တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တသ္မာ ဧဝ- ထို့ကြောင့်ပင်၊ “အတ္ထတကထိနဿ ဟိ ဘိက္ခုနော”တိ အာဒိ- ကို၊ ဝုတ္တံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ ကထိနတ္ထာရာရဟဿာတိ ဧတ္ထ- ကထိနတ္ထာရာရဟဿ ဟူသော ဤပါဌ၌၊ “အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ ။ပ။ ဇာနာတိ”တိ- ဟူ၍၊ (အနက်။ ။ အဋ္ဌဟိ- ရှစ်ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ- အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော- ပြည့်စုံသော၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကထိနံ- ကထိန်ကို၊ အတ္ထရိတုံ- ခင်းခြင်းငှာ၊ ဘဗ္ဗော- ထိုက်၏။ ပုဗ္ဗကရဏံ- ရှေးဦးစွာ ပြုခြင်းကို၊ ဇာနာတိ- သိ၏။ ပစ္စုဒ္ဓါရံ- ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုခြင်း (အဓိဋ္ဌာန်ချခြင်း) ကို၊ အဓိဋ္ဌာနံ- အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းကို၊ အတ္ထာရံ- ကထိန်ခင်းခြင်းကို၊ မာတိကံ- ကထိန်မာတိကာရှစ်ပါးကို၊ ပလိဗောဓံ- ပလိဗောဓနှစ်ပါးကို၊ ဥဒ္ဓါရံ- ကထိန် နုတ်ခြင်းကို၊ အာနိသံသံ- ကထိန်အာနိသင်ကို၊ ဇာနာတိ- သိ၏)။ ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ အဋ္ဌဟိ- ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဣမေဟိ အင်္ဂေဟိ- ဤ အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော- ပြည့်စုံသော၊ ပုဂ္ဂလော- ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ကထိနတ္ထာရာရဟော နာမ- ကထိန်ခင်းထိုက်သော ရဟန်းမည်၏။ ပုဗ္ဗကရဏံ နာမ- ပုဗ္ဗကရဏမည်သည်၊ ဓောဝနဝိဓာရဏဈေဒနသိပ္ပနရဇနကပ္ပကရဏံ- ကထိန်လျာအဝတ်ကို ဖွပ်လျော်ခြင်း၊ ကထိန်လျာသင်္ကန်းကို ငါးခန်းခုနစ်ခန်း စသည်အားဖြင့် စီမံခြင်း၊ စီရင်အပ်ပြီးသော ကထိန်လျာသင်္ကန်းကို ဖြတ်ခြင်း၊ တဲထားပြီးသော အစနှစ်ခုစီကို လုံး၍ချုပ်ခြင်း၊ ချုပ်အပ်ပြီးသော ကထိန်လျာ သင်္ကန်းကို ဆေးဆိုးခြင်း၊ ဆေးဆိုးအပ်ပြီးသော ကထိန်လျာသင်္ကန်းကို ကပ္ပဗိန္ဒု ထိုးမှု ပြုရခြင်းတည်း။

(နှာ-၇၀) “စီဝရံ နာမ ခေါမ”န္တိ အာဒိနာ- စီဝရံ နာမ ခေါမံ အစရှိ သည်ဖြင့်၊ ပါဠိဝသေန-ပါဠိတော်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဇာတိဉ္စ- ခေါမ စသော ဇာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပမာဏဉ္စ- အောက်ထစ်ဆုံး ဝိကပ္ပနာပြုနိုင်ရာ အလျား

အနံ ပမာဏကိုလည်းကောင်း၊ ဒဿေတွာ- ပြဆို၍၊ ဣဒါနိ- ယခုအခါ၌၊ အတိရေကစီဝရံ- အပိုအလွန်ဖြစ်သော (မည်သော) သင်္ကန်းကို၊ ဒဿေတုံ- ပြဆိုခြင်းငှာ၊ “ယံ ပန ဝုတ္တံ အဓိဋ္ဌိတဝိကပွိတေသု”တိ အာဒိ- “ယံ ပန ဝုတ္တံ အဓိဋ္ဌိတဝိကပွိတေသု” (အပရိယာပနန္တတ္တာ) စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ “ဌပိတဌာနံ သလ္လက္ခေတွာ”တိ- ဟူ၍၊^၁ (ဌပိတဌာနံ သလ္လက္ခေတွာ “ဧတံ သံဃာဋီ အဓိဌာမိ”တိ ဝါစာ ဘိန္နိတဗ္ဗာ)၊ ဝုတ္တေပိ- မိန့်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း၊ ယသ္မိံ ဌာနေ- အကြင်တိုက်ခန်း စသော နေရာ၌၊ ယံ- အကြင်သင်္ကန်းကို၊ ဌပိတံ- ထားအပ်ပြီ။ တသ္မိံ- ထိုတိုက်ခန်း အစရှိသော နေရာ၌၊ တံ- ထိုအဓိဌာန်တင်မည့် သင်္ကန်းသည်၊ ပစ္ဆာ- အဓိဌာန်တင်သော ရဟန်း၏ နောက်၌၊ ဟောတု ဝါ- ဖြစ်မှုလည်း ဖြစ်ပါစေ၊ မာ ဟောတု ဝါ- မဖြစ်မှုလည်း မဖြစ်ပါစေ။ အဓိဌာနံ- မိမိတင်သော အဓိဌာန်သည်၊ ရဟတေဝ ရဟတိ ဧဝ- တက်ရောက်သည်သာလျှင်တည်း။ ပုရေ- ရှေ့ဖြစ်သော၊ ပစ္ဆာ- နောက်ဖြစ်သော၊ ဌပနဌာနံ- အဓိဌာန်တင်မည့် သင်္ကန်းထားရာ နေရာသည်၊ (နေရာဌာန သတ်မှတ် ချက်သည်) န ပမာဏံ- လိုရင်းပမာဏ မဟုတ်။

(အဌသု- ရှစ်ပါးကုန်သော၊ အဓိဌာနဝိဇဟကာရဏေသု- အဓိဌာန်၏ စွန့်ကြောင်းတို့တွင်)၊ အန္တိမဝတ္ထု- အန္တိမဝတ္ထုကို၊ အဇ္ဈာပနဿ- လွန်ကျူးသော ရဟန်း၏၊ ဘိက္ခုဘာဝပရိစ္စာဂဝသေန- ရဟန်း၏ အဖြစ်ကို စွန့်လွှတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် သေတဝတ္ထုနိဝါသနံ ဝါ- ဖြူသောအဝတ်ကို ဝတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကာသာဝစဇနံ ဝါ- ဝတ်မြဲဖြစ်သော သင်္ကန်းကို စွန့် (ချွတ်)ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဟိနာယာဝတ္တနံ- ဟိနာယာဝတ္တန မည်၏။^၂

၁။ ကင်္ခါ၊ဌ၊၁၅၄။

၂။ ဤစကားကို ဋီကာသစ် (၂၈၃၊)က ကေစိထိုး၍ ဟိနာယာဝတ္တန အရ “ဘိက္ခုနီမဓိ လူဝတ်လဲခြင်း”ကိုသာ ယူရမည် ဖြစ်ကြောင်း မိန့်၏။ ဤဋီကာသစ် စကားကိုလည်း သာရတ္ထ၊ဋီ၂။၃၉၁-က ကေစိထိုး၍ “သိက္ခာမချဘဲ လူဝတ်လဲခြင်း”ကို ယူရမည်ဟု မိန့်၏။ ဝဏ္ဏိပုဒ် သုံးစောင်လည်း မိမိနှင့်သဘောတူ ယူကြောင်း မိန့်၏။

ကောဒသမေ အရုဏုဂ္ဂမနေ (ဒသာဟာတိတ္ထမိတံ ဟောတီ)တိ- ကား၊
 အန္တိမံ- သင်္ကန်းကာလ၏ အတွင်း၌ဖြစ်သော တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ အရုဏ်ကို၊
 ဌပေတွာ- ချန်ထား၍၊ တတော- ထိုနေ့ အရုဏ်မှ၊ ပုရိမတရသ္မိ- သာ၍ရှေး
 ဖြစ်သော တန်ဆောင်မုန်းလကွယ် နှစ်ရက်နေ့မှ ဆယ့်တစ်ရက်နေ့တိုင်အောင်သော
 တစ်ဆယ်အရုဏ် (အကျော်)၌၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အတ္ထော- အနက်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-
 သိထိုက်၏။ တတ္ထ- ထိုသံဝဏ္ဏနာပါ၌၊ အန္တိမံ နာမ- အန္တိမ မည်သည်၊
 အပရကတ္တိကာယ- နောက်ဖြစ်သော ကတ္တိကာ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့၏၊
 ပဌမာရုဏုဂ္ဂမနံ- တန်ဆောင်မုန်းလကွယ် တစ်ရက်နေ့တွင်ဖြစ်သော ရှေးဦးပဌမ
 အရုဏ်တက်ခြင်း (အရုဏ်တက်ရာနေ့)ကို။ ဟိ- မှန်၊ ဝါ- ချဲ့၊ တံ- လကွယ်တစ်ရက်
 နေ့၌ဖြစ်သော တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အရုဏ်သည်၊ ကာလတ္တာ- သင်္ကန်း
 ထားခွင့်ရသော အချိန်ကာလ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်
 အာပတ်ကို၊ န ကရောတိ- မပြု [ဤစကားသည် ကထိနမခင်းသော ရဟန်းတို့
 အနေအားဖြင့် ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ပြသော စကားတည်း]။ ဣဓ- ဤပဌမကထိန
 သိက္ခာပုဒ်၌၊ ‘နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ ဘိက္ခုနာ’တိ ဣဒံ- ‘နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ ဘိက္ခုနာ’ ဟူသော
 ဤပုဒ်သည်၊ နိဒါနေ- နိဒါန်း၌၊ ကရဏာဘာဝတော- ကရိုဏ်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊
 နိဒါနာနပေက္ခံ- နိဒါန်းကို ငဲ့ခြင်းမရှိသော၊ ကရဏဝစနံ- ကရိုဏ်းဝိဘတ်တည်း။
 တသ္မာ ဧဝ- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ “ဒသာဟပရမ”န္တိ အယမေတ္ထ အနုပညတ္တိတိ-
 ဟူ၍၊ အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ စ-
 ဆက်ဦးအံ့၊ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တိစီဝရံ အဓိဋ္ဌာတုံ၊ န ဝိကပ္ပေတု”န္တိ အာဒိ
 ဝစနတော- “အနုဇာနာမိ ။ပ။ န ဝိကပ္ပေတု” အစရှိသည်ကို ဟောမိန့်တော်မူ
 ခြင်းကြောင့်၊ ဣဓ- ပါရာဇိကဏ် ဤပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌၊ “ဝိကပ္ပေတိ”တိ-
 ဟူ၍၊ အဝိသေသေန- အထူးမဟုတ် သာမညအားဖြင့်၊ ဝုတ္တဝစနံ- ဟောမိန့်တော်
 မူအပ်သော စကားတော်ကို၊ ဝိရုဒ္ဓံ ဝိယ- ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့၊ ဒိဿတိ- တွေ့မြင်
 အပ်၏။ စ- သို့သော်လည်း၊ တထာဂတာ- ဘုရားရှင်တိုင်းတို့သည်၊ ဝိရုဒ္ဓံ-
 ဆန့်ကျင်သော စကားကို၊ န ဘာသန္တိ- ဟောမိန့်တော်မူကြရိုး မရှိကုန်။ တသ္မာ

ဧဝ- ထိုသို့ ဘုရားရှင်တို့က အနက်ဆန့်ကျင်သော စကားကို ဟောရိုးမရှိကုန်
သောကြောင့်သာလျှင်၊ အဿ- ထိုစကားရပ်၏၊ အတ္ထော- အနက်ကို၊ ဧဝ- ဤသို့၊
ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ တိစိဝရံ- သင်္ကန်းသုံးထည်ကို၊ တိစိဝရသင်္ခေပေန-
သင်္ကန်းသုံးထည် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (တိစိဝရိက် အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်)၊ ပရိဟာရတော-
ရွက်ဆောင်သော ရဟန်းအား၊ အဓိဋ္ဌာတုမေဝ- အဓိဋ္ဌာန် တင်ခြင်းငှာသာလျှင်၊
အနုဇာနာမိ- ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ ဝိကပ္ပေတု- ဝိကပ္ပနာ ပြုခြင်းငှာ၊ န အနုဇာနာမိ-
ခွင့်ပြုတော်မမူ။ ဝဿိကသာဠိကံ ပန- မိုးရေခံသင်္ကန်းကိုကား၊ စတုမာသတော-
မိုးလေးလမှ၊ ပရံ- နောက်ကာလ၌၊ ဝိကပ္ပေတုမေဝ- ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းငှာသာလျှင်၊
အနုဇာနာမိ- ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ ပရံ- မိုးလေးလမှ နောက်ကာလ၌၊ အဓိဋ္ဌာတု-
အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းငှာ၊ န အနုဇာနာမိ- ခွင့်ပြုတော်မမူ။ ဣတိ- ဤသို့၊ အတ္ထော-
အနက်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ စ ပန- ဆက်၍ အထူးပြဆိုဦးအံ့၊ ဧဝ သတိ-
ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ ယော- အကြင်ရဟန်းသည်၊ တိစိဝရေ- သင်္ကန်းသုံးထည်၌၊
ဧကေန- တစ်ထည်သော၊ စိဝရေန- သင်္ကန်းနှင့်၊ ဝိပ္ပဝသိတုကာမော- ကင်းကွာ၍
နေထိုင်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တဿ- ထိုရဟန်းသည်၊
တိစိဝရာဓိဋ္ဌာနံ- တိစိဝရိက်အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းကို၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ- ရုပ်သိမ်းပြီး
လတ်သော်၊ (အဓိဋ္ဌာန်ချပြီးလတ်သော်)၊ ဝိပ္ပဝါသသုခတ္ထံ- သင်္ကန်းနှင့် ကင်းကွာ၍
နေခြင်း ချမ်းသာအကျိုးငှာ၊ ဝိကပ္ပနာယ- ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းအား၊ ဩကာသော-
အခွင့်ကို၊ ဒိန္နော- ပေးအပ်သည်လည်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်တော့၏။ ဒဿဟာတိက္ကမေ-
ဆယ်ရက်ကို ကျော်လွန်ရာ၌၊ အနာပတ္တိ စ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ် မသင့်
သည်လည်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်တော့၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။
ဧတေန ဥပါယေန- ဤ နည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော သင်္ကန်း၌၊ ဝိကပ္ပနာယ-
ဝိကပ္ပနာ၏၊ အပဋိ သိဒ္ဓဘာဝေါ- မပြီးသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။
ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။”

၁။ ဤစကားရပ်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာမပြုထိုက်သော သင်္ကန်းဟူ၍ မရှိနိုင်ပုံကို
ကျမ်းညွှန်၍ ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ‘အပဋိသိဒ္ဓဘာဝေါ’နောင် ‘ပဋိသိဒ္ဓ
ဘာဝေန’ သို့မဟုတ် ‘ဝိကပ္ပနာယ ပဋိသိဒ္ဓဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော’ဟု ရှိလျှင်
ကောင်းပါသည်။

ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ အယံ- ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သည်၊ ဣမဿ သိက္ခာပဒဿ- ဤသိက္ခာပုဒ်၏၊ သင်္ခေပဝိနိစ္ဆယော- အကျဉ်းဖြစ်သော အဆုံးအဖြတ်တည်း။ ကထိနေ- ကထိန်ကို၊ အနတ္ထတေ- မခင်းအပ်လတ်သော်၊ ဟေမန္တာနံ- ဆောင်းလေးလတို့တွင်၊ ပဌမဒိဝသတော- တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် တစ်ရက်နေ့မှ၊ ပဌာယ- စ၍၊ ကထိနေ- ကထိန်ကို၊ အတ္ထတေ- ခင်းအပ်လတ်သော်၊ ဂိမ္မာနံ- နွေလေးလတို့တွင်၊ ပဌမဒိဝသတော- တပေါင်းလဆုတ် တစ်ရက်နေ့မှ၊ ပဌာယ- စ၍၊ ဥပ္ပန္နစီဝရံ- ဖြစ်သော သင်္ကန်းကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ” နှိ အာဒိ- “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ” အစရှိသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဧတ္ထ- ဤနေရာ၌၊ ဌတ္တာ- ရပ်တန့်၍၊ စောဒကော- သည်၊ စောဒနံ- ကို၊ အာဟ- ဆိုပြီ။ ကိံ- အဘယ်သို့ဆိုသနည်း၊ “ရဇကေဟိ ဓောဝါပေတွာ သေတကံ ကာရာပေန္တဿာပိ အဓိဋ္ဌာနံ အဓိဋ္ဌာနမေဝါ”တိ- ဟူ၍၊ ဝစနတော- အဋ္ဌကထာဆိုခြင်းကြောင့်၊ အရဇိတေပိ- ဆေးမဆိုးအပ်သေးသော သင်္ကန်း၌လည်း၊ အဓိဋ္ဌာနံ- အဓိဋ္ဌာန်သည်၊ ရဟတိ- တက်ရောက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဉာယတိ- သိအပ်၏။ (အနက်။ ။ ရဇကေဟိ- ခဝါသည်တို့သည်၊ ဝါ- တို့ကို၊ ဓောဝါပေတွာ- ဖွတ်လျော် စေ၍၊ သေတကံ- ဖြူအောင်၊ ကာရာပေန္တဿာပိ- ပြုစေသော ရဟန်း၏လည်း၊ အဓိဋ္ဌာနံ- အဓိဋ္ဌာန်သည်၊ အဓိဋ္ဌာနမေဝ- အဓိဋ္ဌာန် မြဲသည်သာလျှင်တည်း။) တေန- ထိုဆေးမဆိုးသော်လည်း အဓိဋ္ဌာန်မြောက်သောကြောင့်၊ သူစိကမ္ပံ- အပ်ချုပ်မှုကို၊ ကတ္တာ- ပြု၍၊ ရဇိတွာ- ဆေးဆိုး၌၊ ကပ္ပဗိန္နံ- ကပ္ပဗိန္နကို၊ ဒတ္တာ- ပေး၍၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ- အဓိဋ္ဌာန်ထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ နိယမော- သတ်မှတ်မှုကို၊ ကာတဗ္ဗော- ပြုထိုက်ပါသလော၊ န ကာတဗ္ဗော- မပြုထိုက်ပါသလော။ ဣတိ ပုစ္ဆာ- ဤကား အမေးတည်း။ ကတ္တဗ္ဗောဝ- ပြုထိုက်သည်သာလျှင်တည်း။ အဓိဋ္ဌိတော- အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သော၊ ပတ္တော ဝိယ- သပိတ်ကဲ့သို့၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ သေတဘာဝံ ဝါ- ဖြူသည်၏ အဖြစ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ တမ္ပဘာဝံ ဝါ- နီသည်၏ အဖြစ်သို့သော်လည်းကောင်း၊ ပတ္တော- ရောက်သည်၊ သမာနော- ဖြစ်လတ်သော်၊ အဓိဋ္ဌာနံ- အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းသည်၊ န ဝိဇဟတိ ယထာ- မစွန့်သကဲ့သို့၊ စ ပန- သို့သော်လည်း၊

(နှာ-၇၁) တာဒိသော- ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော သပိတ်သည်၊ ယံ အဓိဋ္ဌာနံ- အကြင် အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းသို့၊ န ဥပဂစ္ဆတိ ယထာ- မကပ်ရောက်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ ဧတံ- ဤသင်္ကန်းကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ- မှတ်ထိုက်၏။ ဣတိ ဝိသဇ္ဇနာ- ဤကား အဖြေတည်း။ “သွေ- နက်ဖြန်၌၊ ကထိနံ- ကထိန်ကို၊ ဥဒ္ဓရိဿတိ- နုတ်လိမ့်လတ္တံ့၊” ဣတိ မနသိကရိတွာ- ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ လဒ္ဓစိဝရံ- ရအပ်သော သင်္ကန်းကို၊ အဇ္ဇေဝ- ကထိန်နုတ်မည့်နေ့၏ အကြိုနေ့ဖြစ်သော ယနေ့၌ပင်လျှင်၊ သစေ န အဓိဋ္ဌာတိ- အကယ်၍ အဓိဋ္ဌာန်မတင်အံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ အရုဏုဂ္ဂမနေ ဧဝံ- ကထိန်နုတ်ရာနေ့၏ နံနက်အရုဏ်တက်ရာ၌ပင်၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ “နိဋ္ဌိတစိဝရသ္မိ”န္တိ အာဒိနာ- “နိဋ္ဌိတစိဝရသ္မိ” အစရှိသည်ဖြင့်၊ သိက္ခာပဒဿ- သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ကထိနဗ္ဗန္တရေ- ကထိန်လအတွင်း၌၊ ဒဿာဟတော- ဆယ်ရက်မှ၊ ဥတ္တရိပိ- အထက်၌လည်း၊ ပရိဟာရံ- အစောင့်အရှောက်ကို၊ လဘတိ- ရ၏။ ပန- ဗျတိရိက်ကား၊ ကထိနတော- ကထိန်လမှ၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ ဧကဒိဝသမ္ပိ- တစ်ရက် မျှလည်း၊ ပရိဟာရံ- အစောင့်အရှောက်ကို၊ န လဘတိ- မရ။ ယထာ ကိ- အဘယ်ကဲ့သို့နည်းဟူမူကား၊ အတ္တတကထိနော- ခင်းအပ်ပြီးသော ကထိန်ရှိသော၊ သံယော- သံဃာသည်၊ တိစိဝရံ- သင်္ကန်းသုံးထည်ကို၊ အတ္တတဒိဝသတော- ခင်းအပ်ရာ နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ယာဝ ပဋ္ဌာရာ- ကထိန်နုတ်သည်တိုင်အောင်၊ အာနိသံသံ- အာနိသင်ကို၊ လဘတိ-ရ၏။ တတော- ထိုနုတ်သည်မှ၊ ပရံ- နောက်၌၊ အာနိသံသံ- အာနိသင်ကို၊ န လဘတိ ယထာ- မရသကဲ့သို့။ ဧဝံ- ဤအတူ၊ (ဘိက္ခုပိ- ရဟန်းသည်လည်း)၊ အတ္တတဒိဝသတော- ကထိန်ခင်းအပ်ရာ နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ ယာဝ ပဋ္ဌာရာ-ကထိန်နုတ်သည်တိုင်အောင်၊ ပရိဟာရံ- အစောင့် အရှောက်ကို၊ လဘတိ- ရ၏။ ကထိနေ- ကထိန်ကို၊ ဥဒ္ဓတေ ပန- နုတ်အပ်ပြီး သော်ကား၊ ဧကဒိဝသမ္ပိ- တစ်ရက်မျှလည်း၊ ပရိဟာရံ- အစောင့်အရှောက်ကို၊ န လဘတိ- မရ။ ဧတ္ထ- ဤနေရာ၌၊ ဌတွာ- ၍၊ စောဒကော- သည်၊ စောဒနံ- ကို၊ အာဟ- ဆိုပြီ။ ကိ- အဘယ်သို့ ဆိုသနည်း၊ ဥတ္တတဒိဝသတော- ကထိန်နုတ်ရာ နေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ- စ၍၊ ပန- နောက်တစ်ကြိမ်၊ ဒဿဟံ- ဆယ်ရက်တိတိကို၊ လဘတိ-

ရပါသေးသလော။ ဣတိ ပုစ္ဆာ- ဤကား အမေးတည်း။ န- မရပါ။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း။ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒဿာဟပရမံ အတိရေကစီဝရံ ဓာရေတု” နှိ- ဟူ၍၊^၁ ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်တည်း။ (တတ္ထ- ထိုအနုဇာနာမိ စသော စကားတော်၌)၊ ကထိနဗ္ဗန္တရေပိ- ကထိန်လအတွင်း ၌လည်း၊ ဧကာဒသေ- ဆယ့်တစ်ရက်သော၊ အရုဏ္ဏဂ္ဂမနေ- အရုဏ်တက်ရာနေ့၌၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အာပန္နံ- အနက်ရောက်၏။ ပန- အနွယ်ကား၊ တံ အတိပ္ပသင်္ဂံ- ထိုအလွန် ငြိကပ် လျဉ်းပါးခြင်းကို၊ နိဝါရေတုံ- တားမြစ်ခြင်းငှာ၊ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ” နှိ အာဒိ- “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ” စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ကထိနဒိဝသာနိ- ကထိန်ရက်တို့သည်၊ အဒိဝသာနိ- ရက်မဟုတ်ကုန် (ရက်မမည်ကုန်)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒီပနတ္ထံ- ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ န ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည် မဟုတ်။ အယံ အတ္ထော- ဤအနက်သည်၊ တတ္ထ တတ္ထ- ထိုထို ပါဠိအဋ္ဌကထာ၌၊ အာဝိ ဘဝိဿတိ- ထင်စွာ ဖြစ်လိမ့်လတ္တံ့။ အထ ဝါ- ထိုမှတစ်ပါး၊ အနတိရိတ္တပ္ပမာဏာ- အပိုအလွန် ပမာဏမရှိသော၊ ဝဿိကသာဠိကာ- မိုးရေခံသင်္ကန်းကိုကား၊ နာမံ- အမည်ကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအားဖြင့် သာလျှင်၊ ဝဿိကေ- မိုးဥတုနှင့် ယှဉ်သော၊ စတ္တာရော- လေးခုကုန်သော၊ မာသေ- ဝါဆိုလဆုတ် တစ်ရက်နေ့မှ စတင်၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့တိုင်အောင်သော (မိုးလေး)လတို့၌၊ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ- အဓိဋ္ဌာန်တင်ထိုက်၏။ တတော- ထိုမိုးလေးလမှ၊ ပရံ- နောက်ကာလ၌၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ- အဓိဋ္ဌာန်ချ၍၊ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ- ဝိကပ္ပနာ ပြုထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဧတ္ထ- ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်၌၊ “ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ”တိ ဝစနေ- “ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ” ဟူသော စကားရပ်၌၊ (အတ္ထော- အနက်ကို၊ ဧဝံ- ဤသို့ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏)။ ဥပေါသထဒိဝသေ ဧဝံ- တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် ဥပုသ်နေ့၌ပင်လျှင်၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ- အဓိဋ္ဌာန်ချ၍၊ ဝိကပ္ပေတွာ- ဝိကပ္ပနာ ပြု၍၊ ဌပိတံ- ထားသင့် ထားထိုက်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ တတော- ထိုမိုးလေးလအဆုံး

ဥပုသ်နေ့မှာ ပရံ- နောက်၌၊ ဟေမန္တဿ- တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် တစ်ရက်မှ တပေါင်းလပြည့်တိုင်အောင်သော ဆောင်းလေးလ၏၊ ပဌမဒိဝသတော- တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ်တစ်ရက် ဟူသော ပဌမနေ့မှာ ပဌာယ- စတင်၍၊ ပစ္စုဒ္ဓရဏာဘာဝါ- ပစ္စုဒ္ဓါရံ ပြုရခြင်း (အဓိဋ္ဌာန်ချရခြင်း) မရှိသောကြောင့်တည်း။ ဧဝံ- ဤအတူ၊ ကထိနဗန္ဓရေ- ကထိန်လအတွင်း၌၊ ဥပ္ပန္နစီဝရမ္ပိ- ဖြစ်သော ကထိန်သင်္ကန်းကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- (ကထိန်နုတ်ရာနေ့ မရောက်မီ အကြို တစ်ရက်လောက်ကပင် ကြိုတင်၍ အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားရမည်ဟု) သိထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ဆရာရေးအပ်ပြီ။

ကထိနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“အတ္ထတကထိနဿ ပဉ္စ မာသေ ဗဒ္ဒသိမာယံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ စိဝရံ နိက္ခိပိတ္တာ ပက္ကမန္တဿ အနာပတ္တိ”တိ- ဟူ၍၊ အဋ္ဌကထာယံ- ရှေးအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ (အနက်။ ။ အတ္ထတကထိနဿ- ခင်းအပ်ပြီးသော ကထိန်ရှိသော ရဟန်းသည်၊ ပဉ္စ မာသေ- သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်မှ တပေါင်းလပြည့် တိုင်အောင်သော ငါးလ၌၊ ဗဒ္ဒသိမာယံ- ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော ဗဒ္ဒသိမ်၌၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ- အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ စိဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ နိက္ခိပိတ္တာ- ချထား၍၊ ပက္ကမန္တဿ- ဖဲခွါသွားစဉ်၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။- သို့မဟုတ်- အတ္ထတကထိနဿ- သော ။ပ။ ပက္ကမန္တဿ- ဖဲသွားသော ရဟန်းအား၊ ဟု ပေးလိုက ပေးပါ။) “အဗဒ္ဒသိမာယပိ- အဗဒ္ဒသိမ်၌လည်း၊ ဝဋ္ဋတိတိ- အပ်၏” ဟူသော၊ ဣဒံ- ဤကေားသည်၊ အဗဒ္ဒသိမာယံ- ဥ တ်ကမ္မဝါစာဖြင့် မဖွဲ့အပ်သော အဗဒ္ဒသိမ်၌၊ ကထိနတ္ထာရဉ္စ- ကထိန်ခင်းခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အာရညက သိက္ခာပဒဉ္စ- အာရညကသိက္ခာပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ သာဓေတိ- ပြီးစေ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ဣဒါနိ- ယခုအခါ၌-

ပကိဏ္ဏကကထာ (မာတိကာ) ဂါထာအနက်

“ဆိန္နံ- ဖြတ်သော သင်္ကန်းနှင့် စပ်သော စကားလည်းကောင်း၊ ဓုတဂီ- တိစီဝရိတ်ဓုတင်နှင့် စပ်သော စကားလည်းကောင်း၊ သာသင်္ကသမ္ပတော-သာသင်္က သမ္ပတသိက္ခာပုဒ်နှင့် စပ်သော စကားလည်းကောင်း၊ သန္တရုတ္တရံ- သန္တရုတ္တရပါဌ် (သင်းပိုင်နှင့် တကွ ဖြစ်သော ကိုယ်ရုံဧကသီ)နှင့် စပ်သော စကားလည်းကောင်း၊ ပစ္စုဒ္ဓါရာဒိသိဒ္ဓိတော- ပစ္စုဒ္ဓါရံ စသည်ဖြင့် ပြီးခြင်းကြောင့်၊ အစီဝရဿ- သင်္ကန်း မရှိသော (သင်္ကန်းနှင့် ကင်းသော) ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်မှုနှင့် စပ်သော စကားလည်း ကောင်းတည်း။ ဣတိ ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ- ဤပကိဏ္ဏကကို ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။”

(နှာ-၇၂) တတြ- ထိုပကိဏ္ဏက စကား၌၊ အယံ- ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ သည်ကား၊ စောဒနာပုဗ္ဗင်္ဂမဝိနိစ္ဆယော- စောဒနာလျှင် ရှေ့သွားရှိသော အဆုံး အဖြတ်တည်း။ ကေစိ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ “ဒိဂုဏံ သင်္ဃာဋီ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝစနတော- ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ “ဧကစွိကာ- တစ်ထပ် တစ်လွှာသာရှိသော၊ သင်္ဃာဋီ- ဒုက္ခင်္ဂကို၊ နာမိဋ္ဌာတဗ္ဗာ- အမိဋ္ဌာန်မတင်ထိုက်။ သစေ အမိဋ္ဌာတိ- အကယ်၍ အမိဋ္ဌာန်တင်အံ့။ န ရဟတိ- မတက်ရောက်။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝတွာ- ဆိုကုန်၍၊ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာနမ္ပိ- ရဟန်းလောင်းတို့အားလည်း (ဒတွာ၌ စပ်)၊ ဒိဂုဏံယေဝ- နှစ်ထပ် နှစ်လွှာသာလျှင် ဖြစ်သော၊ သင်္ဃာဋီ- ဒုက္ခင်္ဂကို၊ ဒတွာ- ပေး၍၊ ဥပသမ္ပာဒေန္တိ- ရဟန်းခံပေးကြကုန်၏။ တေ- ထိုကေစိဆရာတို့ကို၊ ဣမိနာ သုတ္တလေသေန- ဤသုတ်အမြွက်ဖြင့်၊ သညာပေတဗ္ဗာ- သိစေထိုက်ကုန်၏။ ဟိ ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ “ဆိန္နကံ သင်္ဃာဋီ၊ ဆိန္နကံ ဥတ္တရာသင်္ဂီ၊ ဆိန္နကံ အန္တရဝါသက”န္တိ- ဟူ၍၊^၁ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ အနုညာတံ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ တတော- ထိုမှ၊ ပရံ- နောက်၌၊ “အညတရဿ ဘိက္ခုနော တိစီဝရေ ကရိယမာနေ သဗ္ဗံ ဆိန္နကံ နပ္ပဟောတိ၊ ဒွေ ဆိန္နကာနိ ဧကံ အစ္ဆိန္နကံ နပ္ပဟောတိ၊ ဒွေ အစ္ဆိန္နကာနိ ဧကံ ဆိန္နကံ နပ္ပဟောတိ”တိ- ဟူသော၊^၂ ဣမသ္မိ ဝတ္ထုသ္မိ- ဤဝတ္ထုကြောင့်၊ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အန္တာဓိကမ္ပိ

အာရောပေတု"န္တိ- ဟူ၍၊ အနုညာတံ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊
ဧကစ္စိကာပိ- တစ်ထပ် တစ်လွှာလည်း ဖြစ်သော၊ သဃိာဋီ- ဒုက္ခဋီသည်၊ ဝဋ္ဋတိ-
အပ်၏။ ဣတိ ဣဒံ ဝစနံ- ဤစကားသည်၊ သိဒ္ဓံ- ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။
ယာ သဃိာဋီ- အကြင်ဒုက္ခဋီသင်္ကန်းသည်၊ ဆိဇ္ဇမာနာပိ- ဖြတ်ပါသော်လည်း၊
နပ္ပဟောတိ- မလောက်၊ တဿာ- ထိုဒုက္ခဋီ၏၊ ဒိဂုဏတာ- နှစ်ထပ် နှစ်လွှာ
ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ ကုတော အတ္ထိ- အဘယ်မှာ ရှိပါအံ့နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊
သညာပေတဗ္ဗော- သိစေထိုက်၏။ အဿ ဝစနဿ- ထိုပါဠိတော်၏၊
အဋ္ဌကထာယမ္ပိ- မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၌လည်း၊ “အန္ဓာဓိကမ္ပိ အာရောပေတုန္တိ-
ဟူသည်ကား၊ အာဂန္တုကပတ္တမ္ပိ- အာဂန္တုကအလွှာ (ထပ်ပိုးလွှာ) ကိုလည်း၊ ဒါတုံ-
ပေးခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ- ခွင့်ပြုတော်မူ၏။ ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ ဣဒံ- ဤအာဂန္တုက
အလွှာကို၊ အပ္ပဟောနကေ- မလောက်သော သင်္ကန်း၌၊ အာရောပေတဗ္ဗံ-
တင်ရာ၏။ စိဝရံ- သည်၊ သစေ ပဟောတိ- အကယ်၍ လောက်အံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊
အာဂန္တုကပတ္တံ- အာဂန္တုကအလွှာသည်၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။ ဆိန္ဒိတဗ္ဗမေဝ- ဖြတ်ရာ
သည်သာ (ဖြတ်ရမည်သာ)။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ကထိနံ ပန-

၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၀။

ဆိန္ဒိတဗ္ဗမေဝ။ ။ တိစိဝရိတ် အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ဆောင်လိုသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုတိစိဝရိတ်သင်္ကန်းကို ဖြတ်၍ ချုပ်ရမည်။ မချုပ်
လောက်သောအခါ မလောက်မှသာ “အန္ဓာဓိက”ခေါ် သလင်းထောင်
တင်ရမည်။ (သင်္ကန်းလျာ အစ) လောက်လျှင်ကား ဧကန်ဖြတ်ပြီးမှ
တိစိဝရိတ်စုတင်ဆောင်ရမည်- ဟူလို။

တိသု ဒွေ ဝါပိ ဧကံ ဝါ၊

ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ ပဟောတိ ယံ။

သဗ္ဗေသု အပ္ပဟောန္တေသု၊

အန္ဓာဓိမာဒိယေယျ ဝါ။

အတ္ထိန္နဉ္စ အနာဒိန္နံ၊

န ဓာရေယျ တိစိဝရံ။ (ခုဒ္ဒသိက္ခာ)

[မဟာဝါ ဘာသာဋီကာ-၂၆၅။]

ကထိန်သည်ကား၊ ဆိန္နကမေဝ- ဖြတ်ထားသော သင်္ကန်းသည်သာလျှင်၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ အာဝေဏိကလက္ခဏတ္တာ စ- မတူထူးခြား အသီးအခြားဖြစ်သော လက္ခဏာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ “ဆိန္နကံ

သင်္ကန်းကိုးထည်လုံးကို သ္မနာမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်မတင်လိုလျှင် လည်းကောင်း၊ ဝိကပ္ပနာလည်း မပြုလိုလျှင်လည်းကောင်း ပရိက္ခာရစောဠ နာမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်၍လည်း သုံးစွဲကောင်း၏။ ထင်ရှားစေအံ့- တိစီဝရိတ်အဓိဋ္ဌာန် တင်ထားလျှင် ညဉ့်အခါ၌ အရုဏ်တက်ချိန်ဝယ် ထိုသင်္ကန်းနှင့် မကင်းအောင် အမြဲစောင့်ရှောက်ရသောကြောင့် တာဝန် ကြီး၏။ ဝိကပ္ပနာပြုလျှင်လည်း အခြားရဟန်းတစ်ပါးထံ ပြုရသောကြောင့် ရဟန်းတစ်ပါး ရှာနေရသဖြင့် တာဝန်ပို၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးက ဧကစာရီ တောကျောင်းဘုန်းတော်ကြီးများသည် သင်္ကန်းသုံးထည်လုံးကိုပင် ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ဆောင်ကြပါသတဲ့။

ဆရာများ။ ။ သို့သော် တိစီဝရိတ် အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ဆောင်ခြင်းသည် ဝိနည်းတော်လာ ဒုတိယကထိနသိက္ခာပုဒ်တော်ကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးရာ ရောက်၍ ကုသိုလ်တရား တိုးပွားသောကြောင့် ရဟန်းဖြစ်စေ ပုဂ္ဂိုလ်များကို အနည်းဆုံး တစ်ဝါလောက်မျှဖြစ်စေ ဝိနည်းတိစီဝရိတ် ဆောင်စေတော် မူကြပါသည်။ ထို့ပြင် ဝိကပ္ပနာပြုထားလျှင် မိမိမေ့နေသောကြောင့် ထိုသင်္ကန်းအတွက် ဝိနည်းကံပြု မပြု သံသယရှိခဲ့သော် ဝိကပ္ပနာပြု ပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်က ဝိနည်းကံပြုပြီး ဖြစ်ကြောင်းကို သတိပေးနိုင် သောကြောင့် ဝိကပ္ပနာပြုရကျိုးလည်း ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိကပ္ပနာ ပြုဖို့ရန်လည်း ဆရာတို့က တိုက်တွန်းကြပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဤသို့ အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ သင်္ကန်းသုံးထည်ကို ဆောင်ခြင်းကို “ဝိနည်း တိစီဝရိတ် ဆောင်ခြင်း”ဟု ခေါ်၏။ ဝိနည်း တိစီဝရိတ် ဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အပိုသင်္ကန်းအဝတ်များကို ဝိကပ္ပနာသော် လည်းကောင်း၊ ပရိက္ခာရစောဠသော်လည်းကောင်း ပြု၍ ထားကောင်း သေး၏။ ဓုတင် တိစီဝရိတ်ဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကား အခြားအဝတ်ကို မထားကောင်းတော့။ [ခုဒ္ဒသိက္ခာ ဘာသာဋီကာ။]

ဒိဂုဏံ နပ္ပဟောတီ”တိ- ဟူ၍၊ ဝစနာဘာဝတော စ- ပါဠိတော်စကား မရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧတ္ထ- ဤအရာ၌၊ သန္နိဋ္ဌာနံ- ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့၊ ဂန္ထဗ္ဗံ- ရောက်ထိုက်၏။ [ဤတွင် ဆိန့်နှင့် စပ်သော စကား ပြီး၏။ တစ်ထပ် တစ်လွှာရှိသော သင်္ကန်းကြီး ဒုက္ခသုဉ်းလည်း အဓိဋ္ဌာန်မြောက်၍ အပ်ကြောင်းကို မိန့်လိုရင်း ဖြစ်သည်။]

ဓုတင်္ဂန္တိ- ကား၊ အနုပသမ္ပန္နာနံ- သာမဏေတို့အား၊ တေစိဝရိကဓုတင်္ဂါဘာဝတော- တိစိဝရိကဓုတင်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ တိစိဝရေနေဝ- သင်္ကန်းသုံးထည်ဖြင့်သာလျှင်၊ တေစိဝရိကောတိ- တိစိဝရိကဆောင်သူဟူ၍လည်းကောင်း၊ တေသံ- ထိုသာမဏေတို့အား၊ အဓိဋ္ဌာနာဘာဝတော- အဓိဋ္ဌာန်တင်မှု၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ “အဓိဋ္ဌိတေနေဝါ”တိ- ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝတ္ထုဗ္ဗံ- ဆိုသင့်သည်၊ ဟောတု- ဖြစ်ပါစေ။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ စောဒေယျ- အကယ်၍ စောဒနာအံ့။ န ဝတ္ထုဗ္ဗံ- မဆိုသင့်ပါ။ ကသွာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဓုတင်္ဂဘေဒေန- တိစိဝရိကဓုတင်ပျက်ခြင်းနှင့်၊ ဝိရောဓပ္ပသင်္ဂတော- ဆန့်ကျင်ခြင်း၌ ငြိကပ်လျဉ်းပါးခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိ- မှန်၏၊ စတုတ္ထစိဝရသာဒိယနေန- လေးထည်မြောက်သော သင်္ကန်းကို သာယာခြင်းဖြင့်၊ ဓုတင်္ဂဘေဒေါ- တိစိဝရိကဓုတင်၏ ပျက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တိစိဝရဝိပ္ပဝါသေန- သင်္ကန်းသုံးထည်နှင့် ညဉ့်ကင်းသဖြင့်၊ ဓုတင်္ဂဘေဒေါ- သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ အတိရေကစိဝရသာဒိယနေန- အတိရေကစိဝရဖြစ်သော (အဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ္ပနာမလောက်သော သင်းပိုင်စ ကိုယ်ပတ်) သင်္ကန်းကို သာယာခြင်းဖြင့်၊ ဓုတင်္ဂဘေဒေါ- သည်၊ နာပိ ဟောတိ- မဖြစ်။ အတိရေကစိဝရဓာရဏေန- အတိရေကစိဝရဖြစ်သော (အဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ္ပနာမလောက်သော သင်းပိုင်စငယ်) သင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်းဖြင့်၊ ဓုတင်္ဂဘေဒေါ- သည်၊ နာပိ ဟောတိ- မဖြစ်။ ပန- အထူးကား၊ ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊ ဘိက္ခုနံယေဝ- ရဟန်းတော်တို့အားသာလျှင်၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဓိဋ္ဌာနဝသေန- အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ နဝစိဝရာနိ- ကိုးထည်သော သင်္ကန်းတို့ကို၊ အနုညာတာနိ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဇာတိဝသေန စ- ခေါမ စသော ဇာတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း၊ ဝုတ္တာနိ- ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ အနုပသမ္ပန္နာနံ- သာမဏေတို့အား၊ န အနုညာတာနိ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ကုန်သည်

မဟုတ်။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ နေသံ- ထိုသာမဏေတို့အား၊ စီဝရနိယမာဘာဝါ- သင်္ကန်းကို သတ်မှတ်တော်မူခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ တံ ဓုတင်္ဂီ- ထိုတံစီဝရိန် ဓုတင်ကို၊ ဂဟဋ္ဌာနံ- လူဝတ်ကြောင်တို့အား၊ န အနုညာတံ ဝိယ- ခွင့်မပြုအပ် သကဲ့သို့၊ န အနုညာတံ- ခွင့်ပြုတော်မမူအပ်။ တသွာ စ- (နောက်ပါ စသဒ္ဓါ ဤ၌လည်း ထိုင်ပါ) ထိုသို့ သာမဏေတို့အား စီဝရနိယမမရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ တဿ- ထိုတံစီဝရိန်ဓုတင်ကို၊ သမာဒါနဝိဓာနေ- ဆောက်တည် အပ်သော အစီအရင်၌၊ အဝစနတော စ- သာမဏေတို့အား ထည့်သွင်း၍ မမိန့် ဆိုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ (တေသံ သာမဏေရာနံ- တို့အား၊ တံ ဓုတင်္ဂီ- ကို၊ န အနုညာတံ- အပ်။) ဣတိ- ဤသို့၊ ဧတ္ထ- ဤတံစီဝရိန်ဓုတင်အရာ၌၊ သန္နိဋ္ဌာနံ- ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့၊ ဂန္တဗ္ဗံ- ရောက်ထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

သာသင်္ကသမ္ပတောတိ- ကား၊ ကင်္ခါဝိတရဏိယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌၊ သာသင်္ကသိက္ခာပဒေ- သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝိသု- အသီးအခြား၊ အင်္ဂါနိ- အာပတ်သင့်ရောက်ကြောင်း အင်္ဂါရပ်တို့ကို၊ န ဝုတ္တာနိ- မမိန့်ဆိုအပ်ကုန်။ “သေသမေတ္ထ စီဝရဝဂ္ဂဿ (ကထိနဝဂ္ဂဿ) ဒုတိယသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ” နိ- ဟူ၍၊ (တတ္ထ)- ထိုအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- ညွှန်းဆိုအပ်ပြီ။ (အနက်။ ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ သေသံ- ဆိုရန် ကြွင်းကျန်သော စကားကို၊ စီဝရဝဂ္ဂဿ- စီဝရ (ကထိန) ဝဂ်၏၊ ဒုတိယသိက္ခာပဒေ- ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- ဆိုအပ်ခဲ့သော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။) ဧတံ- ဤအာပတ်သင့်ကြောင်း အင်္ဂါကို၊ န စ ပန ဝုတ္တံ- တိုက်ရိုက်ကား မဆိုအပ်။ တတ္ထ- ထိုဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်၌၊ ရတ္တိဝိပွဝါသော- သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်း၍ နေခြင်းသည်၊ စတုတ္ထံ- လေးခု မြောက်သော၊ အင်္ဂီ- အင်္ဂါရပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣဓ- ဤသာသင်္က သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဆာရတ္တိဝိပွဝါသော- သင်္ကန်းနှင့် ခြောက်ညဉ့် (ကျော်) ကင်းကွာ၍ နေခြင်းသည်၊ စတုတ္ထံ- လေးခုမြောက်သော၊ အင်္ဂီ- အင်္ဂါရပ်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဧတ္ထ- ဤဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ် သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ် နှစ်ပါးအပေါင်း၌၊ ဝိသေသော- မတူညီသော အထူးတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊

ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ တသ္မာ- ကြောင့်၊ အင်္ဂသာမညတော စ- အင်္ဂါတူသော
 အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမ္မုတိသာမညတော စ- သမ္မုတိတူသော အားဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ ဣဒံ- ဤဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သာသင်္ကသိက္ခာပဒမေဝ-
 သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်နှင့် တူသည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- ၏။
 (နှာ-၇၃) ဣဒံ- ဤဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်သည်၊ နိပ္ပဒေသံ- အကြွင်းအကျန် မရှိ။
 တံ- ထိုသာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သပ္ပဒေသံ- (ပညတ်ရာ) အကြွင်းအကျန် ရှိ၏။
 ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ မာသပရမတ္တာ- (ထိုသာသင်္ကသိက္ခာပုဒ် အရ
 သင်္ကန်းထားခွင့် ရနိုင်ရာကာလအားဖြင့် သီတင်းကျွတ်လဆုတ် တစ်ရက်မှ
 တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ တစ်လဟူသော) ကတ္တိကမာသ တန်ဆောင်မုန်းလ
 အတိုင်းအရှည်သာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တတ္ထ- ထိုသာသင်္ကသိက္ခာ
 ပုဒ်၌၊ ဗဟိဂါမေပိ- ရွာ၏ ပြင်ပ၌လည်း၊ ဂါမသိမံ- ဂါမသိမံ (ရွာအပိုင်းအခြား)သို့၊
 ဩက္ကမိတ္တာ- သက်ဝင်၍၊ ဝသိတ္တာ- ခုနစ်ရက်မြောက် အရုဏ်ကို ရအောင် နေပြီး၍၊
 ပက္ကမန္တဿ- တစ်ဖန် ဖဲခွါသွားသော ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။
 ဣဓ- ဤဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်၌၊ တထာ- ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အနာပတ္တိ-
 အာပတ်မသင့်သည်ကား၊ န- မဟုတ်။ ဣဓ- ဤဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနန္တရေ
 အနန္တရေ အရုဏုဂ္ဂမနေ- အခြားမဲ့ အခြားမဲ့သော အရုဏ်တက်ချိန်၌၊ နိဿဂ္ဂိယံ-
 နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ တတ္ထ- ထိုသာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်၌ကား၊
 သတ္တမေ- ခုနစ်ရက်မြောက်သော၊ အရုဏုဂ္ဂမနေ- အရုဏ်တက်ချိန်၌၊ နိဿဂ္ဂိယံ-
 သည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဒွိန္နံ- ဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်
 သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်အားဖြင့် နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဣမေသံ- ဤသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊
 ဝိသေသော- အထူးတည်း။ အင်္ဂါနိ ပန- သင်္ကန်းထားခွင့်မရသော အင်္ဂါတို့ကိုကား၊
 စိဝရနိက္ခေပနင်္ဂသမ္ပတ္တိတော- သင်္ကန်းထား (ခွင့်ရ) ခြင်း အင်္ဂါတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းမှ၊
 ဝိပရိယာယေန- ပြောင်းပြန်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣဓ- ဤဥဒေါသိတသိက္ခာ
 ပုဒ်၌၊ ဝုတ္တာနယေန စ- မိန့်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သိဒ္ဓတ္တာ-
 ပြီးကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ န ဝုတ္တာနိ- မဆိုအပ်ကုန်။ တာနိ- ထိုအင်္ဂါတို့ကို၊
 ကာမံ န ဝုတ္တာနိ- အကယ်၍ကား မဆိုအပ်ကုန်။ တထာပိ- ထိုသို့ပင် မဆိုအပ်ပါ
 ကုန်သော်လည်း၊ စတုတ္ထံ- လေးခုမြောက်သော၊ အင်္ဂီ- အင်္ဂါကို၊ ဝိသေသိတဗ္ဗံ-

အထူးပြုသင့်၏။ ပန- သို့သော်လည်း၊ န ဝိသေသိတံ- အထူးမပြုအပ်။ ကာရဏံ- အကြောင်းသည်၊ ကိ- အဘယ်လေနည်း၊ ဣဓ- ဤဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနိဿဇ္ဇနက္ကမေန- ဆိုအပ်သော စွန့်ပုံအစဉ်အားဖြင့်၊ နိဿဇ္ဇေတွာ- စွန့်ပြီး၍၊ အာပတ္တိဒေသနတော- အာပတ်ကို ဒေသနာကြားခြင်းကြောင့်၊ တတ္ထ- ထို သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာပန္နာပတ္တိဝိမောက္ခဒီပနတ္ထံ- သင့်ရောက်သော နိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်အာပတ်မှ လွတ်မြောက်ပုံကို ထင်ရှားပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ သံဝစ္ဆရဝိပ္ပဝုတ္တမ္ပိ- တစ်နှစ်ပတ်လုံး သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်းသော်လည်း၊ ရတ္တိ ဝိပ္ပဝုတ္တမေဝ- တစ်ညဉ့် အကင်း (ကင်းသည်) မည်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ၏။ ဆာရတ္တဝိပ္ပဝုတ္တံ- ခြောက်ညဉ့်ကင်းခြင်းသည်၊ ပဂေဝ- အဘယ်မှာ တစ်ညဉ့်အကင်း မဟုတ်ဟု ဆိုဖွယ်ရာ ရှိပါအံ့နည်း။ ဧဝံ သန္တေပိ- ဤသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ တတ္ထ- ထို သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ယထာဝုတ္တအင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ- အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အင်္ဂါ၏ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ သတိ- ဖြစ်လတ်သော်၊ တတ္ထ- ထိုသာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းအားဖြင့်သာလျှင်၊ နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ- စွန့်ရာ၏။ ဟေမန္တေ ဝါ-ဆောင်းလ၌လည်းကောင်း၊ ဂိမ္မေ ဝါ- နွေလ၌လည်းကောင်း၊ စေ နိဿဇ္ဇတိ- အကယ်၍ စွန့်အံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ ဣဓ- ဤဥဒေါသိတသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနာပိ- မိန့်ဆိုသော နည်းအားဖြင့်လည်း၊ နိဿဇ္ဇိတံ- ပေးစွန့်ခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ- အပ်၏။ ဣတိ- သို့၊ ဉာပနတ္ထံ- သိစေခြင်း အကျိုးငှာ၊ စတုတ္ထံ- လေးခုမြောက်သော၊ အင်္ဂီ- အင်္ဂါကို၊ န ဝိသေသိတံ- အထူး မပြုအပ်။ ဣတိ- ဤသို့၊ နော- ငါတို့၏၊ တက္ကော- အကြံသည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဣတိ- သို့၊ အာစရိယော- သည်၊ အာဟ- ဆိုပြီ။ မာသာတိက္ကန္တံ- တစ်လကျော် သည်လည်းဖြစ်သော၊ ဒသာဟာတိက္ကန္တမ္ပိ- ဆယ်ရက်လွန်သည်လည်းဖြစ်သော၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ (နိဿဋ္ဌကာလေ)- ပေးစွန့်ရာ အခါ၌၊ “ဒသာဟာတိက္ကန္တံ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝတွာ- ဆို၍၊ နိဿဋ္ဌမေဝ- စွန့်အပ် စွန့်ကောင်းသည်သာတည်း။ ဒွယေန- နှစ်ပါးစုံသော ဥဒေါသိတ သာသင်္ကသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ဥနမာသံ- တစ်လအောက် ယုတ်လျော့သည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ [ယခု ဋီကာဟောင်း၌ “န ဥနမာသံ ဟုတွာ”ဟု ပါ၍ရှိ၏။ ဝဇ္ဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌ “ဒွယေန ဥနမာသံ ဟုတွာ”ဟုသာ ပါ၍ရှိ၏။ အနက်ကို ထိုအတိုင်း ယောဇနာလိုက်သည်။] “ဒသာဟာတိက္ကန္တံ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝတွာ- ဆို၍၊

“မာသာတိက္ကန္တ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝတ္တာ- ဆို၍၊ နိဿဌ- စွန့်အပ် စွန့်ကောင်း၏။ ဣတိ- သို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြပေကုန်၏။ တထာပိ- ထိုအခြင်း အရာအားဖြင့်လည်း၊ ပစ္စာသာစီဝရံ- နောက်၌ ရလိမ့်နိုးနိုး မျှော်ကိုး တောင့်တ အပ်သော သင်္ကန်းသည်၊ သစေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိ ပါစိတ် အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ (ပစ္စာသာစီဝရံ- ကို)၊ “ဒသာဟာတိက္ကန္တ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝတ္တာ- ဆို၍၊ မူလစီဝရံ ပန- (ရရှိပြီးသော ချုပ်လုပ်ရန် မလောက်သော) မူလသင်္ကန်းကိုကား၊ “မာသာတိက္ကန္တ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝတ္တာ- ဆို၍၊ နိဿဋ္ဌိတဗ္ဗ- စွန့်ထိုက်၏။ (ပစ္စာသာစီဝရံ၌ ဆယ်ရက်ကျော်သောကြောင့်သာ ‘ဒသာဟာတိက္ကန္တ’၊ မူလသင်္ကန်း၌ တစ်လကျော်သောကြောင့် ‘မာသာတိက္ကန္တ’ဟု ဆိုရသည် မှတ်ပါ။ မကျော်လျှင် ထိုအတိုင်းမဆိုဘဲ ကျော်သမျှရက်အတိုင်း ဆိုနိုင်သည်သာ။)

“သန္တရုတ္တရ”န္တိ ဝါ- ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “သယံဋီ”န္တိ ဝါ- ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “စီဝရ”န္တိ ဝါ- ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တေ- ဆိုအပ်ရာ၌၊ တိစီဝရံ- သုံးထည်သော သင်္ကန်းသည်၊ ဟောတိ ကိ- ဖြစ်ပါသလော။ ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်၊ အညမ္ပိ- အခြားသော သင်္ကန်းသည်လည်း၊ ဟောတိ ကိ- ဖြစ်ပါသလော။ ဣတိ ပုစ္ဆာ- ဤကား အမေးတည်း။ ဧတ္ထ- ဤအရာ၌၊ တေ- အသင်စောဒက၏၊ စောဒနာ- စောဒနာသည်၊ ကိဉ္စိ- စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှသာတည်း။ အဝသိဌ- ကြွင်းကျန်နေသော စကားသည်၊ အတ္ထိ- ရှိပါသေး၏။ တံ- ထိုကြွင်းကျန်သော စကားကို၊ တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ ဗြူဟိ- ဆိုပါဦးလော့၊ တိစီဝရမေဝ- သင်္ကန်းသုံးထည် သည်သာလျှင်၊ ယဒိ ပဋိသိဌ- အကယ်၍ ပြီးသည်ဖြစ်အံ့၊ ဧဝံ သတိ- သော်၊ ပရိယာပန္နဝသေန- အကျုံးဝင်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အစ္ဆိန္နစီဝရအစ္ဆိန္နဓောဝါပန ဝိညတ္တိအာဒိဝိရောဓော- အစ္ဆိန္နစီဝရသိက္ခာပုဒ် အစ္ဆိန္နသိက္ခာပုဒ် (ဘိက္ခုနီ စီဝရ အစ္ဆိန္နသိက္ခာပုဒ်တည်း) ဧဠကလောမဓောဝါပနသိက္ခာပုဒ် (ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီလာ) အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ် အစရှိသည်တို့နှင့် ဆန့်ကျင်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ အထ- ထိုမှတစ်ပါး၊ အညမ္ပိ- တစ်ပါးသော သင်္ကန်းသည်မူလည်း၊ ယဒိ ဘဝေယျ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ “နိဌိတစီဝရသ္မိ”န္တိ ဧဝမာဒိနာ- ဖြင့်၊ ဝိရောဓော- ဆန့်ကျင်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ စောဒနာ- စောဒနာ တည်း။ မယာ- သည်၊ ပရိဟာရော- အဖြေကို၊ ဝုတ္တေ-ဆိုအပ်၏။ ဝါ-

ဆိုပေအံ့။ ယထာသမ္ဘဝံ- ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ (နေရာဌာနအလိုက် ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ)၊ ဂဟေတဗ္ဗတော- အနက်ကို ယူအပ်သောကြောင့်၊ နိယမတော- ပုံသေ အမြဲအားဖြင့်၊ န ဝေဒိတဗ္ဗံ- မသိထိုက် (မဆန့်ကျင်ပါ- ဟူလို)။ တထာ တံ ဝစနံ- ထိုစကားကို၊ ဟိ ဝိတ္ထာရေမိ- အကျယ်ချဲ့ဦးအံ့၊ “စီဝရံ နိက္ခိပိတ္တာ သန္တရုတ္တရေန ဇနပဒစာရိကံ ပက္ကမန္တိ”တိ ဇဝမာဒိသု- ဌ၊^၁ တိစီဝရမေဝ- သင်္ကန်း သုံးထည်သည်သာတည်း။ “န ဘိက္ခဝေ သန္တရုတ္တရေန ဂါမော ပဝိသိတဗ္ဗော၊ သန္တရုတ္တရပရမံ တတော စီဝရံ သာဒိတဗ္ဗ”န္တိ ဇဝမာဒိသု- တိဌ၊ တထာ- ထို့အတူ၊ ယံ ကိဉ္စိ- တည်း။ ဟိ- သာဓကကား၊ “ဟိ- မှန်၏၊ သဗ္ဗံ- သော၊ စီဝရံ- ကို၊ သံယဋ္ဌိတဌေန- ချုပ်စပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်၊ ‘သယံဋ္ဌိ’တိ- ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ၏။”^၂ ဣတိ- ဤသို့သော၊ ဧတံ- ဤစကားကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိ”န္တိ ဧတ္တာပိ- ဌ်လည်း၊ တထာ- ထို့အတူ၊ ယံ ကိဉ္စိ- တည်း။ ဣတိ- သို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ အန္တောသမယေ- သင်္ကန်းကာလအတွင်း၌၊ ယာဝဒတ္ထံ- အလိုရှိသလောက်၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ အနုညာတံ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ တံ သဗ္ဗံ- ထိုအလုံးစုံသော သင်္ကန်းကို၊ ကရိယမာနံ- ပြုအပ်လတ်သော်၊ ကဒါ- အဘယ်အခါ၌၊ နိဌာနံ- ပြီးဆုံးခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆိဿတိ- ရောက်လိမ့်လတ္တံ့နည်း။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တိစီဝရမေဝ- သင်္ကန်း သုံးထည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ- သို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကုန်၏။

(နှာ-၇၄) အစီဝရဿာနာပတ္တိ ပစ္စုဒ္ဓါရာဒိသိဒ္ဓိတောတိ- ကား၊ ကိ- အဘယ်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သနည်း။ ဥဒေါသိတသိက္ခာ- ယ- ၏၊ နိပ္ပယောဇနဘာဝပ္ပသင်္ဂတော- အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်၌ ငြိကပ်လျဉ်းပါး ခြင်းကြောင့်၊ (ဧတ္ထ)- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ တေစီဝရိကဿ- ဝိနည်း တိစီဝရိကံ အဓိဌာန် ဆောင်သော ရဟန်းအား၊ တိစီဝရဝိပ္ပဝါသေ- သင်္ကန်းသုံးထည်နှင့် ညဉ့်ကင်း ခြင်းကြောင့်၊ အာပတ္တိ- နိဿဂ္ဂိုပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဣတိ- သို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ တတ္ထ ဝစနေ- ထိုစကား၌၊ ဧတံ ဥတ္တရံ- ဤအဖြေကို၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ ပစ္စုဒ္ဓါရာဒိသိဒ္ဓိတော- ပစ္စုဒ္ဓါရ်

ပြခြင်း (အဓိဋ္ဌာန်ချခြင်း) အစရှိသည်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့်၊ ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အစိဝရဿ- သင်္ကန်းနှင့် (ညဉ့်)ကင်းသော ရဟန်းအား၊ အာပတ္တိ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်သင့်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ဟိ- မှန်၊ ဝါ- သာဓကကား၊ “အနာပတ္တိ အန္တောအရုဏေ ပစ္စုဒ္ဓရတိ၊ ဝိဿဇ္ဇေတိ”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ အညထာ- ဆိုပြီးသည်မှ တစ်ပါး တစ်ခြားအားဖြင့်၊ အတ္ထေ- အနက်ကို၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ ပစ္စုဒ္ဓရန္တဿ စ- ပစ္စုဒ္ဓိရှိပြုသော ရဟန်းအားလည်းကောင်း၊ အန္တောအရုဏေ- အရုဏ်မတက်မီ အတွင်း၌၊ ဝိဿဇ္ဇန္တဿ စ- ပေးစွန့်သော ရဟန်းအားလည်းကောင်း၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ အညော- အခြားသော ရဟန်းသည်၊ နာဓိဋ္ဌာတိ- အဓိဋ္ဌာန်မတင်။ တာဝ- ထိုမျှလောက်၊ ယထာဝုတ္တ နယေနေဝ- အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့သော နည်းအတိုင်းသာလျှင်၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- သင့်ရောက်၏ (သင့်ရောက်ပေတော့ရာ၏)။ အညထာ- ထိုမှတစ်ပါး၊ သတ္တဗ္ဗန္တရေန ဝိပွဝါသဿာတိ ဧတ္ထ- ၌၊ (ဤသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ စကား ယခု စာတို့၌ မတွေ့၊ ရှေး အဋ္ဌကထာစကား ဖြစ်ဟန်ရှိသည်)၊ သတ္တဗ္ဗန္တရေန- ခုနစ်အဗ္ဘန္တရဖြင့်၊ ဝိပွဝါသတော- သင်္ကန်းမှ ကင်းသောကြောင့်၊ ယထာရုတံယေဝ- အကြင်အကြင် ဆိုအပ်သည့် အားလျော်စွာသာလျှင်၊ ဝိပွဝါသေ- ကင်းကွာ ခြင်းသည်၊ သတိ- ဖြစ်လတ်သော်၊ ဝိပွဝါသတော- ခုနစ်အဗ္ဘန္တရအားဖြင့် သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်းသော ရဟန်းအား၊ အာပတ္တိ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ (ယထာရုတံယေဝ)- လျှင်၊ အဝိပွဝါသေ- မကင်းကွာခြင်းသည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ အဝိပွဝါသတော- ခုနစ်အဗ္ဘန္တရအားဖြင့် သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်မကင်း ကွာသော ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိ- အာပတ် မသင့်။ ဣတိ အတ္ထော- ဤအနက်ကို၊ ဒဋ္ဌဗော- မှတ်ထိုက်၏။ [ယခု အဋ္ဌကထာတို့နှင့် တွဲကြည့်က သာ၍ သဘောကျ ပါလိမ့်မည်။]

ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ အကာလစီဝရသိက္ခာပဒေက္ခနာ

အပရိက္ခိတ္တဿ- အကာအရံ မရှိသော ကျောင်း၏။ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနဿ- အကာအရံ ပြုထိုက်ရာ အရပ်၏။ ဒုဗ္ဗိဇာနတ္တာ- သိနိုင်ခဲ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ- ထိုအကာအရံ ပြုထိုက်ရာ အရပ်ကို၊ ဒဿေတုံ- ပြဆိုခြင်းငှာ၊ “အပိ စ ဘိက္ခုန”န္တိ အာဒိ- ကို၊ အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဝိဟာရပရိဟန္တေ-ကျောင်းတိုက်အစွန်၌၊ နိဝိဋ္ဌဓူဝသန္နိပါတဋ္ဌာနတော ဝါ- ရဟန်းတို့ သက်ရောက်ရာ အမြဲစုဝေးရာ ဌာနမှလည်းကောင်း၊ ပရိယန္တေ- ကျောင်းတိုက် အစွန်၌၊ ဌိတဘောဇနဿာလတော ဝါ- တည်သော ဆွမ်းစားကျောင်း မှလည်းကောင်း၊ နိဗဒ္ဓဝသနကအာဝါသတော ဝါ- အမြဲနေထိုင်ရာ ကျောင်းမှ လည်းကောင်း၊ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- အဋ္ဌကထာ အနက်ကို ယူထိုက်၏။ ဝိဟာရေ- ကျောင်း၌၊ သန္နိပတိတဘိက္ခုဟိ- စုဝေးကုန်သော ရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ- အတူ၊ ဧကာဗဒ္ဓါ- တစပ်တည်း ဖွဲ့စပ်အပ်ကုန်သည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ယောဇနသတမ္ပိ- ယူဇနာတစ်ရာတိုင်အောင်လည်း၊ ပူရေတွာ- ပြည့်စေ၍၊ သစေ နိသီဒန္တိ- အကယ်၍ထိုင်ကုန်ငြားအံ့။ ဧဝံ သန္တေသု- သော်၊ ယောဇနသတမ္ပိ- ယူဇနာ တစ်ရာတိုင်အောင်လည်း၊ ဥပစာရသီမာ- ဥပစာရသိမ်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ သာ ပန အာဝါသေ ဝမုန္တေ ဝမုတိ၊ ယာယန္တေ ဟာယတိ၊ ယောဇနသတမ္ပိ ဥပစာရသီမာဝ ဟောတိတိ ပါဌဿ- ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ်၏။ အတ္ထော- အနက်တည်း။ “သမာနသံဝါသကသီမာယ”- သမာနသံဝါသကသိမ်၌၊ (သံဃဿ- သံဃာအား၊ ဒေမ- ပေးလှူပါကုန်၏။) ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တေ- လျှောက်အပ်သော်၊ ခဏ္ဍသီမာဒီသု- ခဏ္ဍသိမ် အစရှိသည်တို့၌၊ ဌိတာနံ- တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ န ပါပုဏာတိ- မရောက်၊ ဝါ- မရ။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ တာသံ- ထိုသိမ်တို့၏၊ ဝိသုံ- အသီးအခြား၊ သမာန သံဝါသကသီမတ္တာ- သမာနသံဝါသကသိမ် မည်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း (လိခိတံ၌ စပ်)။ ဣဒံ- ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သည်ကား၊ သမာနသံဝါသကအဝိပ္ပဝါသသီမာနံ- သမာနသံဝါသကသိမ် အဝိပ္ပဝါသသိမ်တို့၏၊ နာနတ္ထံ- အထူးတည်း။ “အဝိပ္ပဝါသသီမာယ- အဝိပ္ပဝါသသိမ်၌၊ သံဃဿ- အား၊

ဒမ္မိ- ပေးလှူပါ၏။” ဣတိ- သို့၊ ဒိန္နံ- ပေးလှူအပ်သော ဝတ္ထုသည်၊ ဂါမေ- ရွာ၌၊
 ဌိတာနံ- တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ န ပါပုဏာတိ- မရောက်။ ကသွာ-
 အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ “ဌပေတွာ ဂါမဉ္ဇ ဂါမူပစာရဉ္စာ”တိ- ဟူ၍၊ (မဟာဝါ- ၁၄၉၊)
 ဝစနတော- ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်တည်း။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ “သမာန-
 သံဝါသကသီမာယ- သမာနသံဝါသက သိမ်၌၊ သံဃဿ- အား၊ ဒမ္မိ- ပေးလှူပါ၏။”
 ဣတိ- သို့၊ ဒိန္နံ- ပေးလှူအပ်သော ဝတ္ထုသည်၊ ယသ္မိံ ဌာနေ- အကြင်အရပ်၌၊
 အဝိပ္ပဝါသသီမာ- အဝိပ္ပဝါသသိမ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ တတ္ထ- ထိုအဝိပ္ပဝါသသိမ်
 တည်ရှိရာ အရပ်၌၊ ဌိတာနမ္မိ- တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်းကောင်း၊
 “ဣတရတြ (ဝဇီရ-၅၀၀၊)- တစ်ပါး တစ်ခြားသော အရပ်၌၊ (ဤဒီကာ၌ကား
 ‘တတြ’ဟု ရှိနေသည်၊ ‘တတ္ထ’ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်၍ ကောင်းအံ့ မထင်)၊ ဌိတာနဉ္စ-
 တည်ကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်းကောင်း၊ ပါပုဏာတိ- ရောက်၏။” ဣတိ
 စ- ဤသို့လည်းကောင်း။ “ခဏ္ဍာသီမာယံ- ခဏ္ဍာသိမ်၌၊ ဌတွာ- တည်၍၊ ‘သီမဌက
 သံဃော- သိမ်၌ တည်သော သံဃာသည်၊ ဂဏှာတု- ခံယူတော်မူပါ၊’ ဣတိ-
 သို့၊ ဝုတ္တေ- လျှောက်အပ်သော်၊ ဥပစာရသီမာယ ဧဝ- ဥပစာရသိမ်ဖြင့်သာလျှင်၊
 ပရိစ္ဆိန္နိတွာ- ပိုင်းဖြတ်၍၊ ဒါတဗ္ဗံ- ပေးဝေထိုက်၏ (ပေးရမည်)။” ဣတိ စ- ဤသို့
 လည်းကောင်း။ (ဝိဟာရံ- ကျောင်းသို့၊ ပဝိသိတွာ- ဝင်၍၊ ဝဿဝုဌသံဃဿ-
 ဝါဆိုပြီးသော သံဃာအား၊ ဒမ္မိ- ပေးလှူပါ၏။ ဣတိ- သို့၊ ဝုတ္တေ- လျှောက်
 အပ်သော်၊ ဌ၊) “ယာဝ ကထိနဿုဗ္ဗာရာ- အကြင်ကထိန်နုတ်သည်တိုင်အောင်၊
 ဗဟိသီမဌာနမ္မိ- သိမ်ပြင်ပ၌ တည်ကုန်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော (ပိ-ဖြင့်
 သိမ်တွင်းသံဃာ ဆည်း)၊ တေသံ- ဝါမကျိုးဘဲ ပုရိမဝါ ဆိုပြီးကုန်သော ထိုရဟန်း
 တို့အား၊ ပါပုဏာတိ- ရောက်၏။ (န အညေသံ)။ ဣတိ- ကား၊ ဝဿဝုဌ
 သံဃဿာတိ ပါဌဿ-၏၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။” ဣတိ စ- ဤသို့
 လည်းကောင်း။ “ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ကထိနေ- ကထိန်ကို၊ အနတ္ထတေ-
 မခင်းအပ်သော်၊ အန္တောဟေမန္တေ- ဆောင်းလေးလအတွင်း၌၊ ဝိဟာရံ-
 ကျောင်းတိုက်သို့၊ ပဝိသိတွာ- ဝင်၍၊ ‘ဝဿဝုဌသံဃဿ- ဝါဆိုပြီးသော
 သံဃာအား၊ ဒမ္မိ- ပေးပါ၏၊’ ဣတိ- သို့၊ သစေ ဝဒတိ- အကယ်၍ လျှောက်အံ့။
 (ဧဝံ သတိ)၊ တတ္ထ- ထိုကျောင်းတိုက်၌၊ ယေ- အကြင်ရဟန်းတော်တို့သည်၊

ဝဿဇ္ဈေဒံ- ဝါ ကျိုးပြတ်ခြင်းကို၊ အကတ္တာ- မပြုကုန်မူ၍၊ ပစ္ဆိမဝဿံဝုဋ္ဌာ- ပစ္ဆိမဝါ
 ဆိုပြီးကုန်ပြီ။ ဗဟိသီမဋ္ဌာနမ္ပိ- သိမ်ပြင်ပ၌ တည်နေကုန်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော
 (သိမ်တွင်းနေ ပစ္ဆိမဝါဆို ရဟန်းတို့ကို ပိဖြင့် ပေါင်း)၊ တေသံ- ထို ဝါမကျိုးကုန်သော
 ပစ္ဆိမဝါဆိုပြီး ရဟန်းတို့အား၊ ပါပုဏ္ဏာတိ- ရောက်၏။” ဣတိ- သို့၊ ဝိနယဓရာ-
 ဝိနည်းပိဋကဆောင် မထေရ်တို့သည်၊ ပရိစ္ဆိန္ဒန္တိ- ပိုင်းဖြတ်တော်မူကြကုန်၏။
 အဋ္ဌကထာယံ ပန- အဋ္ဌကထာကျမ်း၌ကား၊ အနာဂတံ- တိုက်ရိုက် မလာ။ တသ္မာ-
 ထို့ကြောင့်၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ- သမန္တပါသာဒိကာ မည်သော မဟာဝါ
 အဋ္ဌကထာ၌၊ “လက္ခဏညူ ဝဒန္တိ”တိ- ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ စ-
 ဤသို့လည်းကောင်း။ “စီဝရမာသတော- သင်္ကန်းလမှ (သီတင်းကျွတ်လဆုတ်
 တစ်ရက်နေ့မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိ သင်္ကန်းကာလမှ)၊ ပဋ္ဌာယ- စ၍၊
 (နှာ-၇၅) ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ ဟေမန္တဿ- ဆောင်းလေးလ၏၊ ပစ္ဆိမော-
 နောက်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဒိဝသော- တပေါင်းလပြည့်နေ့သည်၊ အတ္ထိ- ၏။ တာဝ-
 ထိုနောက်ဆုံးနေ့တိုင်အောင်၊ ‘ဝဿာဝါသိကံ ဒေမာ’တိ- ဟူ၍ (ဝါဆိုသင်္ကန်းကို
 လှူပါကုန်၏ ဟူ၍)၊ ဝုတ္တေ- လျှောက်အပ်သော်၊ ကထိနံ- ကထိန်သည်၊ ဝါ- ကို၊
 အတ္ထတံ ဝါ- ခင်းအပ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု- ဖြစ်စေ။ အနတ္ထတံ ဝါ- မခင်း
 အပ်သည်မူလည်း၊ ဟောတု- ဖြစ်စေ။ (အတိတဝဿံ- အတိတ်ဝါပတ်လုံး၊
 ဝုဋ္ဌာနမေဝ- နေပြီးကုန်သော ရဟန်းတို့အားသာလျှင်၊ ပါပုဏ္ဏာတိ- ရောက်၏)။^၂
 ဣတိ- ဤသို့၊ ယံ သမန္တပါသာဒိကာဝစနံ- အကြင်သမန္တပါသာဒိကာစကားသည်၊
 အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဧတ္တာပိ- ဤစကားရပ်၌လည်း၊ ကထိနံ- ကထိန်ကို၊ အတ္ထတံ-
 ခင်းအပ်သည်၊ ယဒိ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ပုရိမဝဿံဝုဋ္ဌာ- ပုရိမဝါဆိုပြီး
 ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ပဉ္စမာသေ- ငါးလတို့၌၊ လဘန္တိ- ရကုန်၏။ ကထိနံ-
 ကို၊ အနတ္ထတံ- မခင်းအပ်သည်၊ ယဒိ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ စတ္တာရော
 မာသေ- လေးလတို့၌၊ လဘန္တိ- ရကုန်၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော-
 အဆုံးအဖြတ်တည်း။” ဣတိ စ- ဤသို့လည်း၊ လိခိတံ- ဝိရဗုဒ္ဓိဆရာ ရေးအပ်ပြီ။

ယေဟိ မယံ ယာဂု ပီတာတိ- ကား၊ နိမန္တိတေဟိ- ပင့်ဖိတ်အပ် (ပင့်ဖိတ်ခံရ)ကုန်သော၊ ယေဟိ- အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ မယံ- တပည့်တော်၏၊ ယာဂု- ယာဂုကို၊ ပီတာ- သောက်အပ်၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယော- အဓိပ္ပါယ်တည်း။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ နိမန္တိတေဟိ- ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သော၊ ယေဟိ- အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ယာဂု- ယာဂုကို၊ ပီတာ- သောက်အပ်၏။ တေသံယေဝ- ထိုပင့်ဖိတ်ခံရ ယာဂုသောက်ရကုန်သော ရဟန်းတို့အားသာလျှင်၊ ပါပုဏ္ဏာတိ- ရောက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ အညထာ- ဤဆိုခဲ့ပြီးသည်မှ တစ်ပါးတစ်ခြားအားဖြင့်၊ အတ္ထေ- အနက်ကို၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ ‘ယေဟိ- အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ မယံ- တပည့်တော်၏၊ ယာဂု- ကို၊ ပီတာ- သောက်အပ်၏။’ (တေသံ- ထိုရဟန်းတို့အား၊ ဒမ္ဗိ- ပေးလှူပါ၏။) ဣတိ- သို့၊ ဝုတ္တေ- ဆိုအပ်လတ်သော်၊ နိမန္တိတာ ဝါ- ပင့်ဖိတ်ခံရသော ရဟန်းတို့သည်မူလည်း၊ ဟောန္တု- ဖြစ်စေကုန်၊ အနိမန္တိတာ ဝါ- မပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်မူလည်း၊ ဟောန္တု- ဖြစ်စေကုန်၊ ယေဟိ- အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ယာဂု- ကို၊ ပီတာ- သောက်အပ်၏။ တေသံ- ထိုယာဂုသောက်သမျှကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ ပါပုဏ္ဏိတဗ္ဗာနိ- ရောက်ထိုက်ကုန်သည်။” ဟောန္တိ- ကုန်၏။ ဣတိ- သို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤအကာလစီဝရသိက္ခာပုဒ်၌၊ “နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိတိက္ခုနာ ဥဗ္ဘတသ္မိ ကထိနေ”တိ- ဟူ၍၊ ဝဒန္တော- ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဧတ္ထန္တရေ- ဤကထိန်ကာလ၏ အတွင်း၌၊ တိဏ္ဏမ္ပိ- သုံးပါးအပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အကာလစီဝရာနံ- အကာလသင်္ကန်းတို့၏၊ ဥပ္ပတ္တိအဘာဝံ- ဖြစ်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကို၊ ဉာပေတိ- သိစေ၏။” ဣတိ- သို့၊ အာစရိယာ- တို့သည်၊ ဝဒေယျံ- ဆိုကုန်မူရာ၏။ ပန (တထာပိ)- ထိုသို့ အကာလသင်္ကန်းတို့၏ ဖြစ်ခြင်းမရှိသည်ကို သိစေပါလျက်၊ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ ပဒဘာဇနေ- ပါဠိတော် ပဒဘာဇနီ၌၊ တီဟိ- ကုန်သော၊ အကာလစီဝရာနိ- အကာလသင်္ကန်းတို့ကို၊ ဝိတ္တာရိတာနိ- အကျယ်ချဲ့ အပ်ကုန်သနည်း။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ပုစ္ဆာ- အမေးတည်း။ မယာ- ငါသည်၊ ပရိဟာရော- အဖြေကို၊

ဝုစ္စတေ- ဆိုအပ်၏။ ဝါ- ဆိုပေအံ့။ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ ပန- ဤသိက္ခာပုဒ်ကိုကား၊ အဓိဋ္ဌာနံ- အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ န ဝုတ္တံ- မဆိုအပ်။^၁ ကိန္တု- စင်စစ်မူကား၊ ပဌမသိက္ခာပဒေ- ပဌမကထိနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒဿာဟပရမံ- ဆယ်ရက်အလွန် အပိုင်းအခြားရှိသော ကာလပတ်လုံး၊ အနုဇာနိတွာ- ခွင့်ပြုတော်မူပြီး၍၊ တသ္မိ- ထိုဆယ်ရက် ခွင့်ပြုသော သင်္ကန်းသည်၊ အပ္ပဟောန္တေ- မလောက်လတ်သော်၊ ပစ္စာသာ- နောက်ကာလ၌ ရလိမ့်နိုးနိုး မျှော်ကိုးတောင့်တခြင်းသည်၊ သစေ အတ္ထိ- အကယ်၍ ရှိအံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ တမေဝ- ထိုဆယ်ရက်ကိုပင်၊ ဝဇေတွာ- တိုးပွားစေ၍၊ မာသံ- တစ်လကို၊ အနုဇာနန္တော- ခွင့်ပြုတော်မူလိုသောကြောင့်၊ (ပဒဘာဇနိယံ- ပဒဘာဇနီ၌၊ ဝိတ္ထာရေန- သင်္ကန်းသုံးမျိုး ထုတ်ကာ အကျယ်ချဲ့ခြင်းဖြင့်) ဣမံ အတ္ထဝိသေသမ္ပိ- ဤအနက်ထူးကိုလည်း၊ ဒီပေတိ- ပြတော်မူ၏။ အကာလစီဝရံ နာမ- အကာလသင်္ကန်း မည်သည်ကို၊ သမ္ပုဗ္ဗိဘူတေန- မျက်မှောက်ဖြစ်သော ရဟန်းသည်၊ ဘာဇေတဗ္ဗံ- ဝေဖန်ထိုက်၏။ (ဣတိပိ- ဤသို့လည်း၊ ဒီပေတိ- ပြ၏။ ဝဇီရ။) တံ ပန- ထိုအကာလသင်္ကန်းကိုကား၊ “အာကင်္ခမာနေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗန္တိ”^၂ ဟူ၍၊ ဣမိနာ သိက္ခာပဒေန- ဤအကာလစီဝရသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ဝဇေတွာ- တိုးပွားစေ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ပဒဘာဇနေ- ပဒဘာဇနီ၌၊ တိဏိပိ- အကာလသင်္ကန်းသုံးထည်တို့ကိုလည်း၊ ဝိတ္ထာရိတာနိ- အကျယ်ချဲ့အပ်ကုန်ပြီ။ (အကျယ် ပြဆိုအပ်ကုန်ပြီ။) ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ပရိဟာရော- အဖြေတည်း။

“ခိပ္ပမေဝ ကာရေတဗ္ဗန္တိ သီယံ အန္တောဒဿာဟေယေဝ ကာရေတဗ္ဗန္တိ”^၃ ဟူသော၊ ဣဒံ ပန- ဤအဖွင့် စကားကိုကား၊ ပဟောနကဘာဝေ- သင်္ကန်းလောက်သည်၏ အဖြစ်၌၊ ပုရိမသိက္ခာပဒလက္ခဏေန- ရှေ့၌ဖြစ်သော ပထမကထိနသိက္ခာပုဒ် လက္ခဏာဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိသင့်၏။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ- ဤအနက်သဘောကို၊ ဒီပေတု- ပြခြင်းငှာ၊ ဝုတ္တံ- အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ‘သီယ’န္တိ ဝါ- သီယံ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘လဟု’န္တိ ဝါ- လဟုံ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အာဒိနာ- အစရှိသည်ဖြင့်၊ အဝတွာပိ- သက်သက် မဆိုမူ၍လည်း၊

၁။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၌ကား ‘န ဝုတ္တံ’နေရာတွင် ‘န’မပါဘဲ ‘ဝုတ္တံ’ဟူသာ ရှိ၏။ န- ပါမှ သင့်မည်။

“ဒသာဟာ”တိ- ဒသာဟဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ အတ္ထတကထိနဿ- ခင်းအပ်သော ကထိန်ရှိသော ရဟန်းအား၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဟောတု- ဖြစ်စေပါလော၊ ပန- သို့သော်လည်း၊ ကထိနေ- ကထိန်ကို၊ အနတ္ထတေ- မခင်းအပ်သော်၊ ကထံ- အဘယ်သို့ပါနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စောဒကေ- စောဒကသည်၊ ဝုတ္တေ- ဆိုလတ်သော်၊ အနတ္ထတဿ- ကထိန်မခင်းအပ်သော ရဟန်းအား၊ ပဋိက္ခေပတံ- ပယ်မြစ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ- ပြ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တော- ဖြေဆိုအပ် (ဖြေဆိုခံရ)သော၊ စောဒကော- စောဒကသည်၊ အပဿန္တော- တစ်စုံတစ်ရာ စောဒနာဖွယ်ကို မမြင်သောကြောင့်၊ ဝိယာတံ- ပင်ပန်းခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ- ရောက်ရ၏။ ဣတိ- သို့၊ လိခိတံ- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာ ရေးအပ်ပြီ။

အကာလစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄။ ပုရာဏစီဝရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“သာကိယာနိယော ဝိယ သုဒ္ဓဘိက္ခုသံဃေ ဝါ”တိ- ဟူသော၊ ဣဒံ-ဤ သိက္ခာပုဒ်လာ ဘိက္ခုနီအရ စကားသည်၊ “ဘိက္ခုနီ နာမ ဥဘတောသံဃေ ဥပသမ္ပန္နာ”တိ- ဟူသော၊ ဣမိနာ- ဤပါဠိတော် စကားနှင့်၊ ဝိရဇ္ဈတိ- ဆန့်ကျင်၏။ ဣတိ- သို့၊ စေ ဝဒေယျ- အကယ်၍ ဆိုငြားအံ့။ (နှာ-၇၆) အဓိပ္ပါယဇာနနတော- အလိုတော် (အဓိပ္ပါယ်)ကို သိရခြင်းကြောင့်၊^၁ န ဝိရဇ္ဈတိ- မဆန့်ကျင်ပါ။ ဘိက္ခုနီနံ- ရဟန်းမတို့အား၊ ဘိက္ခုနီ- ရဟန်းတို့၏၊ သန္တိကေ ဧဝ- အထံသက်သက်၌သာလျှင်၊ ဥပသမ္ပဒါယ- ရဟန်းခံခြင်းကို၊ ပဋိက္ခတ္တတ္တာ- ပယ်မြစ်အပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တဒနုပ္ပသင်္ဂဘယာ- ထိုဥဘတောသံဃာတွင် ရဟန်းခံသော ဘိက္ခုနီ၌

၁။ ကင်္ခါဋ္ဌ၊၁၆၃။ ဝိ၊၁။၃၁၇။

၂။ အဓိပ္ပါယဇာနနတော။ ။ဤအဖြေစကား၌ “အလိုတော်ကို မသိရသောကြောင့် မဆန့်ကျင်ပါ”ဟု ပြောလိုရင်း မဟုတ်။ “အလိုတော်ကို သိရသောကြောင့် မဆန့်ကျင်ပါ”ဟု ပြောလိုရင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အပဋိသေဓ ဒီယဖြင့် အဓိပ္ပါယဇာနနတောဟု မရှိထိုက်။

လျော်စွာငြိကပ် လျဉ်းပါးမည်မှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ ဧဝံ- ဤသို့သော “ဘိက္ခုနီ
နာမ ဥဘတောသံဃေ ဥပသမ္ပန္နာ”ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝုတ္တံ-
ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

ဧကေန ဝတ္ထုနာတိ- ကား၊ ယေန ကေနစိ- ဖွပ်လျော်ခြင်း ဆိုးခြင်း ထုရိုက်
ခြင်းတို့ဖြင့် ခိုင်းခြင်းတို့တွင် အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပဌမေန- ရှေးဦးစွာသော
စေခိုင်းမှုဝတ္ထုကြောင့်၊ (နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်သင့်သည်၊ ဟောတိ-
၏။ ဣတရေဟိ- အခြားကုန်သော စေခိုင်းမှု ဝတ္ထုတို့ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်
သင့်သည်၊ ဟောတိ- ၏။) အဝုတ္တာ ဝါ ဓောဝတီတိ- ကား၊ အဝုတ္တာ- မဆိုအပ်
(မစေခိုင်းအပ်)သော ဘိက္ခုနီသည်၊ ဓောဝတိ- ဆေးလျော်၏။ ဝါ- ဖွပ်လျော်၏။
ရဇတိ- ဆေးဆိုး၏။ အာကောဋေတိ- ထုရိုက်၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊
အဝုတ္တာ ဝါ ဓောဝတီတိ ပဒဿ- ၏၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။ “အဝုတ္တာ”တိ-ဟူ၍၊
ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ အဝါဒပေတွာ- မဆိုစေမှု၍ (ခိုင်းဖို့ရန်
မပြောကြားမှု၍)၊ ဓောဝနာဒိသု- ဘိက္ခုနီမက ဖွပ်လျော်ခြင်း အစရှိသည် တို့၌၊
အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်၊ ဣတိ- သို့၊ လိခိတံ- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာ ရေးအပ်ပြီ။ ဣဓ-
ဤပုရာဏစီဝရသိက္ခာပုဒ်၌၊ စီဝရံ နာမ- သင်္ကန်းမည်သည်၊ နိဝါသနပါရူပနူပဂမေဝ-
ဝတ်လောက် ရုံလောက်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော သင်းပိုင် ကိုယ်ရုံသင်္ကန်းတည်း။
ယဒိ ဧဝံ- ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင်၊ “နိဝါသနပါရူပနူပဂမေဝ- ဝတ်လောက် ရုံလောက်
သည်သာဖြစ်သော သင်္ကန်းဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ- ဆိုသင့်၏။” ဣတိ- သို့၊ စေ ဝဒေယျ-
အကယ်၍ ဆိုငြားအံ့။ “ပုရာဏစီဝရ”န္တိ- ဟူသော၊ ဣမိနာ- ဤပါဌ်ဖြင့်၊ သိဒ္ဓတ္တာ-
ဝတ်ရုံလောက်သော သင်္ကန်းအဖြစ်၏ ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ-
ထို‘နိဝါသပါရူပနူပဂမေဝ’ဟူသော စကားကို (ထိုဝတ်ရုံလောက်သော သင်္ကန်း
ဟူသော စကားကို)၊ န ဝတ္တဗ္ဗံ- မဆိုထိုက်တော့ပါ။ ဟိ- မှန်၏။ “ပုရာဏစီဝရံ
နာမ သင်္ကံ နိဝတ္ထမ္ပိ သင်္ကံ ပါရုတမ္ပိ”တိ- ဟူသော၊^၁ ဧတံ- ဤစကားတော်ကို၊
ဘဂဝတာ- သည်၊ ပဒဘာဇနီယံ- ပဒဘာဇနီ၌၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။

ပုရာဏစီဝရသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅။ စိဝရပ္ပဒိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(ဓမ္မကထံ ကထေန္တဿ ဝတ္ထေသု ခိပိယမာနေသု ဥပစာရံ မုဗ္ဗိတွာပိ ဥပရိ
ဝါ ခိပတု၊ သစေ သာဒိယတိ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။ ကင်္ဂါ-ဌ။) (ဥပစာရံ
မုဗ္ဗိတွာတိ ဧတ္ထ- ဌ)၊ ဥပစာရော- သည်၊^၁ ဒွါဒသဟတ္ထော- တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်
ရှိ၏။ အစိတ္တကတ္တာ- အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကထံ- အဘယ်
သို့လျှင်၊ ဘိက္ခုနီယာ- ဘိက္ခုနီမ၏၊ ပံသုကူလံ- ပံသုကူသင်္ကန်းသည်၊^၂ ဘိက္ခုနော-
ရဟန်းအား၊ ဂဟိတုံ- ယူခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်ပါသနည်း။ ဣတိ- သို့ စေ ပုစ္ဆေယျ-
အကယ်၍ မေးငြားအံ့။ တာယ- ထိုဘိက္ခုနီမသည်၊ တဿ ဘိက္ခုနော- ထိုပံသုကူ
ကောက်သော ရဟန်းအား၊ အဒိန္နတ္တာ စ- မပေးလှူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်
လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနာ စ- ရဟန်းသည်လည်း၊ တတော ဘိက္ခုနီတော- ထို
ဘိက္ခုနီအထံမှ၊ အဂ္ဂဟိတတ္တာ စ- တိုက်ရိုက် မခံယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်
လည်းကောင်းတည်း။

စိဝရပ္ပဒိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

-
- ၁။ ဥပစာရော။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ရှေ့သိက္ခာပုဒ်ကဲ့သို့ ဥပစာ သတ်မှတ်ချက်
မရှိ။ ထို့ကြောင့် ဆယ့်နှစ်တောင် ဥပစာကို လွတ်၍ (ကျော်လွန်၍)
ပစ်ပေးရာတွင် လက်ခံပါက လက်ခံမှုမြောက်ကာ အာပတ်သင့်သည်။
- ၂။ ပံသုကူသင်္ကန်း။ ။ ပံသုကူလံ အတ္တနော အတ္ထာယ ဌပိတဘာဝံ ဇာနိတွာ
ဂဏှန္တေနပိ အညဿ သန္တကံ ဂဟိတံ နာမ န ဟောတီတိ အာဟ
“သစေ ပန သင်္ကာရကုဋ္ဌာဒိသု”တိ အာဒိ၊ ပံသုကူလံ အဓိဋ္ဌဟိတွာတိ
‘အသာမိကံ ဣဒ’န္တိ သညံ ဥပ္ပါဒေတွာ။ ဧဝံ ပန ပံသုကူလံသညံ
အနုပ္ပါဒေတွာ ဂဏှိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ (သာရတ္ထဋီ၊ ၂။ ၄၀၁။)

၆။ အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ဉာတကပ္ပဝါရိတေ ဝါ ဝိညာပေန္တဿာ (အနာပတ္တိ)တိ ဧတ္ထ စ- ဌ်လည်း၊ သံဃဝသေန- သံဃာ၏ အစွမ်းဖြင့် (သံဃာကို ခေါင်းတည်၍)၊ ပဝါရိတေသု- ဖိတ်မန်အပ်ကုန်သော ဒါယကာတို့၌၊ ပမာဏမေဝ- သင့်လျော်သော အတိုင်း အရှည်ရှိသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုသည်သာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ (သံဃာအားလုံးကို ဖိတ်ထားသောကြောင့် မိမိအတွက် အများကြီးတောင်းလျှင် မသင့်တော်- ဟူလို။) ပုဂ္ဂလိကပ္ပဝါရဏာယ- ပုဂ္ဂလိက ဖိတ်မန်ခြင်း၌၊ (ပဝါရိတေသု)- ဖိတ်မန်ကုန်သော ဒါယကာတို့၌၊ ယံ ယံ- အကြင်ပစ္စည်းဝတ္ထုကို၊ ပဝါရေတိ- ဖိတ်မန်၏။ တံ တံယေဝ- ထိုထို ဖိတ်ထားသော ပစ္စည်းဝတ္ထုကိုသာလျှင်၊ ဝိညာပေတဗ္ဗံ- တောင်းကောင်း၏။ ဣတိ- သို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇။ ဓာတုတ္တရိသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ကထိနပလိဗောဓဝသေန ဝါ- ကထိနပလိဗောဓ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သာသင်္ကံသိက္ခာပဒဝသေန ဝါ- သာသင်္ကံသိက္ခာပုဒ်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပကတိယာ- ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ သန္တရုတ္တရေန- သင်းပိုင်နှင့် တကွဖြစ်သော ကိုယ်ရုံဖြင့်၊ (သစေ) စရတိ- အကယ်၍ လှည့်လည်အံ့။ (ဒွေ- နှစ်ထည်တို့ကို၊ သာဒိတဗ္ဗာနိ- သာယာထိုက်ကုန်၏)။ ဧတ္ထ- ဤနေရာ၌၊ ဌတ္တာ- တန့်ရပ်၍၊ စောဒကဿ- ၏၊ စောဒနာ- စောဒနာသည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ “န မတ္တံ ဇာနိတွာ ဗဟုံ စီဝရံ ဝိညာပေဿန္တိ၊ ဒုဿဝါဏိဇ္ဇံ ဝါ”တိ အာဒိနာ- ဖြင့်၊ ဥဇ္ဈာယန္တာနံ- ကဲ့ရဲ့ကုန်သော လူရှင်တို့၏၊ ဝစနံ- စကားကို၊ သုတ္တာ- ကြားတော်မူ၍၊ ဘဂဝါပိ- ဘုရားရှင်သည်လည်း၊ (နှာ-၇၇) ဆဗ္ဗဂ္ဂိယေ ဘိက္ခု- ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့ကို၊ “မောဃပုရိသာ- မဂ်ဖိုလ်မမှီး အချည်းနှီးသော ယောက်ျားတို့၊ တုမေ- အသင် တို့သည်၊ ကထဉ္စိ နာမ- အဘယ်သို့လျှင်၊ မတ္တံ- အတိုင်းအရှည်ကို၊ န ဇာနိတွာ- မသိကုန်မူ၍၊ ဗဟုံ- များစွာသော၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ ဝိညာပေဿထ- တောင်းကုန်

လတ္တံနည်း။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝတ္တာ- မိန့်၍၊ သိက္ခာပဒဿ- တတုတ္တရိသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညတ္တတ္တာ စ- ပညတ်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဣမိဿံ ကင်္ခါဝိတရဏီယံ- ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ (ဤသိက္ခာပုဒ်)၌၊ “ဗဟုစိဝရဝိညာပန- ဝတ္ထုသို့ ပညတ္တ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ စ- မိန့်ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ - သမန္တပါသာဒိကာမည်သော ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌၊ “ဟိ- မှန်၊ (တစ်နည်း) ဟိ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ အနစ္စိန္တစိဝရာ- မလုယူအပ်သော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းတို့သည်၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ သာခါပလာသံ- သစ်ခက်သစ်ရွက်ကို၊ ဘဉ္စိတုံ- ချိုးခြင်းငှာ၊ ဝါ- ချိုးခွင့်ကို၊ န လဘန္တိ- မရကုန်။ ပန- အနွယ်ကား၊ အစ္စိန္တစိဝရာနံ- လုယူအပ်(လုယူခံရ)သော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းတို့၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ (သာခါပလာသံ- သစ်ခက်သစ်ရွက်ကို၊ ဘဉ္စိတုံ- ချိုးခြင်းငှာ၊ ဝါ- ချိုးခွင့်ကို)၊ လဘန္တိ- ရကုန်၏။”^၂ ဣတိ- သို့၊ ဝုတ္တတ္တာ စ- မိန့်ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အညဿ- အခြားသော ရဟန်း၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ပမာဏံ- အတိုင်းအရှည် ရှိသော သင်္ကန်းကို၊ ဝိညာပေတုံ- သိစေခြင်းငှာ၊ ဝါ- တောင်းခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်ပါသလော (အပ်သည်မဟုတ်ပါလော)။ ဣတိ- သို့၊ စေ စောဒေယျ- အကယ်၍ စောဒနာအံ့။ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်ပါ။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပဒဿ- အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်၏၊ အဋ္ဌပုတ္တိယာ ဧဝ- အဋ္ဌပုတ္တိ၌ပင်လျှင်၊ အညာတကဝိညတ္တိ - ဆွေမျိုးမတော်သော ဒကာဒကာမအား တောင်းခြင်းကို၊ ဝါရိတာ- တားမြစ်တော်မူအပ်ပြီ။ တဿ သိက္ခာပဒဿ- ထိုအညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်၏၊ အနာပတ္တိပါဠိယံ- အနာပတ္တိပါဠိတော်၌၊ “အညဿတ္ထာယာ”တိ- ဟူသော၊ ဣမိဿာ အနာပတ္တိပါဠိယာ- ဤအနာပတ္တိ ပါဠိတော်ဖြင့်၊ အညဿ- အခြားသော ရဟန်း၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ဝိညာပေန္တော- တောင်းလတ်သော်၊ တဿ- ထိုအခြားရဟန်း၏၊ ဉာတကပ္ပဝါရိတေ ဧဝ- ဆွေမျိုးတော်သောသူ ဖိတ်မန်၍ထားသော သူ၌သာလျှင်၊ ဝိညာပေတိ- တောင်း၏။ အညေ- အခြားဆွေမျိုးမတော်သူ ဖိတ်မန်၍

မထားသူတို့၌၊ န ဝိညာပေတိ- မတောင်း။ ဣတိ- ဤသို့၊^၁ ဝစနတော စ-
ဖွင့်ဆိုသော စကားဖြင့်လည်း၊ ဝါရိတာ- တားမြစ်အပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊
ဘဂဝါပိ- ဘုရားရှင်သည်လည်း၊ “ဗဟုံ စီဝရံ ဝိညာပေဿထာ”တိ- ဟူ၍၊
ဝိဂရဟိတ္တာ- ကဲ့ရဲ့တော်မူ၍၊ သိက္ခာပဒံ- တတုတ္ထရိသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညာပေန္တော-
ပညတ်တော်မူလတ်သော်၊ “အဘိဟဋ္ဌံ ပဝါရေယျာ”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တနယေနေဝ-
ဟောကြားပညတ်အပ်သော နည်းအားဖြင့်သာလျှင် (ဤသိက္ခာပုဒ်ပါဠိ အစ အဆုံး
ရွတ်ကြည့်ပါ)၊ ပမာဏတော- အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ ဂဟဏံ- ခံယူခြင်းကို၊
အနုဇာနိ- ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့ပြီ။ အညဿ- အခြား ရဟန်း၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊
ပမာဏတော- ပမာဏ (အတိုင်းအရှည်)အားဖြင့်၊ ဝိညာပနံ- တောင်းခြင်းကို၊ န
အနုဇာနိ- ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့ပြီ။ ယသ္မာ ပန- အကြင်ကြောင့်ကား၊ ဣမံ သိက္ခာပဒံ-
ဤတတုတ္ထရိသိက္ခာပုဒ်ကို၊ အညဿ- အခြားသော သူ၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊
ဝိညာပနဝတ္ထုသ္မိယေဝ- တောင်းသော အကြောင်းဝတ္ထုကြောင့်သာလျှင်၊ ပညတ္တံ-
ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဣစ- ဤတတုတ္ထရိသိက္ခာပုဒ်
(အနာပတ္တိ)၌၊ “အညဿတ္ထာယာ”တိ- ဟူ၍၊ န ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။
“အညဿတ္ထာယာ”တိ ပဒံ- အညဿတ္ထာယဟူသော ပုဒ်ကို၊ န လဗ္ဘတိ- မရအပ်။
ဣတိ- သို့၊ ကတ္တာ- ပြု၍ (ဝါ- ဣတိ ကတ္တာ- ဤသို့ မရအပ်သောကြောင့်)၊ န
ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်။

အဋ္ဌကထာသု- ရှေး အဋ္ဌကထာတို့၌၊ “ဉာတကပ္ပဝါရိတဌာနေ- ဆွေမျိုး
တော်သူ ဖိတ်မန်သူတို့၏ အထံ၌ [အညာတက မဟုတ်၊ ဌ-၌ ‘အ’ မပါရှိပါ]၊
ပကတိယာ- ပင်ကိုအားဖြင့်၊ ဗဟုမ္ပိ- များစွာသော သင်္ကန်းသည်လည်း၊ ဝဇ္ဇတိ-
အပ်၏။ အစ္စန္နကာရဏာ- လုယူခံအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊
ပမာဏမေဝ- သန္တရုတ္တရပရမဟူသော ပမာဏသည်သာ၊ ဝဇ္ဇတိ- အပ်၏။” ဣတိ-
သို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တံ- ထိုစကားသည်၊ “အနာပတ္တိ ဉာတကာနံ ပဝါရိတာန”န္တိ-
ဟူ၍၊^၂ ဝုတ္တံအနာပတ္တိပါဠိယာ- ဟောတော်မူအပ်သော အနာပတ္တိပါဠိတော်နှင့်၊
န သမေတိ- မညီညွတ်။^၃ ဣတိ- သို့၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ- သမန္တပါသာဒိကာ

မည်သော ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
 ဣဓာပိ- ဤတတုတ္တရိသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- အညာတကဝိညတ္တိ
 သိက္ခာပုဒ်လာ အနာပတ္တိအဖွင့်၌ ဆိုအပ်ခဲ့သော နည်းအားဖြင့်သာလျှင်၊
 ဉာတကပွဝါရိတေ- ဆွေမျိုးတော်သူ ဖိတ်မန်သ၌၊ ဝိညာပေန္တဿ- တောင်းသော
 ရဟန်းအားလည်းကောင်း၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဓနေန- အပ်စပ်သော ဥစ္စာဖြင့်၊
 ဂဏန္တဿ- ခံယူသော ရဟန်းအားလည်းကောင်း၊ အနာပတ္တိ- အာပတ် မသင့်။
 ဣတိ- သို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ “အညဿတ္တာယာ”တိ ပဒံ- အညဿတ္တာယ
 ဟူသော ပုဒ်ကို၊ နိဒါနဝိရောဓတော- တတုတ္တရိသိက္ခာပုဒ်၏ နိဒါန်းနှင့် ဆန့်ကျင်
 သောကြောင့်၊ န ဝုတ္တံ- ဟောတော်မမူအပ်။ တထာပိ- ထိုသို့ပင် ဟောတော်မမူအပ်
 ပါသော်လည်း၊ အနန္တရေ- အခြားမဲ့သော ရှေ့ အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်၌၊
 ဝုတ္တနယေနေဝ- ဆိုအပ်ခဲ့သော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ အနာပတ္တိပါဠိယံ- တတုတ္တရိ
 သိက္ခာပုဒ်၏ အနာပတ္တိပါဠိ၌၊ အညဿတ္တာယာတိ ပဒံ- အညဿတ္တာယဟူသော
 ပုဒ်ကို၊ လဗ္ဘတိ ဧဝ- ရအပ်သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ- သို့၊ အာစရိယာ-
 ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။

တတုတ္တရိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ အဋ္ဌကထာသူ ။ပ။ န သမေတိ။ ။မဟာအဋ္ဌကထာစသော ရှေး
 အဋ္ဌကထာတို့၌ ‘ဉာတိပဝါရိတတို့အထံဝယ် တောင်းရိုးတောင်းစဉ်
 တောင်းလျှင် သင်္ကန်းတစ်စုံမက အများကြီး တောင်းကောင်း၏။
 သင်္ကန်းအလှ (အခိုး)ခံရ ခြင်းကြောင့် ဉာတိပဝါရိတတို့အထံ တောင်းလျှင်
 သင်္ကန်းတစ်စုံသာ တောင်းကောင်း၏’ဟု ဆိုကြသည်။ “အနာပတ္တိ
 ဉာတကာနံ ပဝါရိတာနံ- ဉာတက ပဝါရိတတို့အထံ၌၊ တတုတ္တရိ-
 ထိုသင်းပိုင် ဧကသီထက် အပိုတောင်းသော်လည်း အနာပတ်”ဟု ခွင့်ပြု
 တော်မူအပ်သော ပါဠိတော်နှင့် မညီသောကြောင့် မှားယွင်းသော စကား
 ဖြစ်သည်။ (ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ-၂၈၆၊)

၈။ ဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ပဌမဥပက္ခဋ္ဌေ- ပဌမဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌၊ “ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတော”တိ- ဟူ၍၊
ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ တသ္မိံ ခဏေ- ထိုကြွသွားဆဲ ခဏ၌၊
ပဝါရိတောပိ- ဖိတ်မန်အပ်ပါသော်လည်း၊ အပ္ပဝါရိတောဝ- မဖိတ်မန်အပ်သည်သာ
(ဖိတ်မန်သည် မမည်သည်သာ)၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-
သိထိုက်၏။

ဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉။ ဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

(နှာ-၇၈) ဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌေန- ဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ကိံ ပယောဇနံ-
အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း၊ ဣတိ- သို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ- အကယ်၍ မေးအံ့။
ပယောဇနံ- အကျိုးသည်၊ နတ္ထိ- မရှိပါ။ ပန- သို့သော်လည်း၊ ကေဝလံ- သက်သက်၊
ဘိက္ခုနိယာ- ဘိက္ခုနီ၏၊ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒံ ဝိယ- ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်
ကဲ့သို့ (ဩဝါဒဝဂ် ၁၀-ခုမြောက်၊ ၄- ၌ ရှိပါ)၊ အဋ္ဌပုတ္တိဝသေန- အဋ္ဌပုတ္တိ၏
အစွမ်းအားဖြင့်၊ (ဝိသု-သီးခြား၊) ပညတ္တံ- ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ။ ဧဝံ သန္တေ- ဤသို့
ဖြစ်လတ်သော်၊ သင်္ဂီတိကာရကေဟိ- သင်္ဂီယနာတင် မထေရ်တို့သည်၊ သင်္ဂီတိ-
သင်္ဂီယနာသို့၊ အနာရောပေတဗ္ဗံ- မတင်ထိုက်သည်၊ ဘဝေယျ- ဖြစ်ရာ၏။ ကသ္မာ-
အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ တေန- ထိုဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်နှင့်၊ ဝိနာပိ- ကင်း၍
လည်း၊ တဒတ္ထသိဒ္ဓိတော စ- ထိုသင်္ကန်းကို စီမံသော အနက်၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့်
လည်းကောင်း၊ အနိဿရတ္တာ စ- ပဌမသိက္ခာပုဒ်ကို မလွှမ်းမိုးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်
လည်းကောင်း၊ အနာရောပေတုံ- သင်္ဂီယနာ မတင်ခြင်းငှာ၊ အနုညာတတ္တာ စ- ဘုရား
ခွင့်ပြုတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။ ဟိ- မှန်၊ ဝါ- သာဓက
ကား၊ “အာကင်္ခမာနော အာနန္တ သံယော ။ပ။ သမ္မဟနေယျာ”တိ- ဟူသော၊”

ဧတံ- ဤစကားတော်ကို၊ ဘဂဝတာ- သည်၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣဒံ
သဗ္ဗံ- ဤအလုံးစုံသည်၊ အကာရဏံ- အကြောင်း မဟုတ်။ ဟိ- မှန်၏၊ ဗုဒ္ဓါ-
ဘုရားရှင်တို့သည်၊ အပ္ပယောဇနံ- အကျိုးမရှိသော၊ ဝစနံ- စကား တော်ကို၊ န
နိစ္ဆာရေန္တိ- မိန့်မြွက်တော်မူကြရိုး မရှိကုန်။ သိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပဂေဝ-
အဘယ်မှာလျှင်၊ နိစ္ဆာရေယျံ- မိန့်မြွက်ကုန်ရာအံ့နည်း။ တေနေဝ- ထို့
ကြောင့်သာလျှင်၊ အဋ္ဌကထာယံ- ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ (ဒု-၂၅၂၊) ကင်္ခါ
ဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ “ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဣဒဉ္စိ ပုရိမဿ
အနုပညတ္တိသဒိသ”န္တိ အာဒိ- စသော၊ ယံ ဝစနံ- အကြင်စကားသည်၊ အတ္ထိ-
ရှိ၏။ တံ ဝစနံ- ထိုစကားကို၊ အာဟ- ဆိုပြီ။” အနုပညတ္တိ စ- အနုပညတ်
သည်လည်း၊ နိပ္ပယောဇနံ- အကျိုးမရှိသည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ ဧတံ- ဤဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌ
သိက္ခာပုဒ်သည်၊ တံ သဒိသံ- ထိုပဌမဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၏ အနုပညတ်နှင့် တူသည်၊
စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ နိပ္ပယောဇနံ- အကျိုး မရှိသည်၊ န- မဟုတ်။
(သပ္ပယောဇနံ ဧဝ)- အကျိုးရှိသည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထဇာတံ-
ဤအနက်ကို၊ ဒဿိတံ- ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဧဝံ သန္တေ- ဤသို့
ဖြစ်လတ်သော်၊ ဧတ္ထ- ဤဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌၊ အတ္ထဝိသေသော- အနက်
အထူးသည်၊ ကော ပန- အဘယ်နည်း၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ ပုစ္ဆာ- အမေး
တည်း။ တတော- ထိုသို့ မေးထိုက်သောကြောင့်၊ “ကေဝလံ တတ္ထ ဧကဿ
ပီဠာ ကတာ၊ ဣဓ ခွိန္နံ၊ အယမေတ္ထ ဝိသေသော”တိ-ဟူ၍၊ အာဟ-
အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုပြီ။ ဣမိနာ အတ္ထဝိသေသေန- ဤဆိုခဲ့သော အနက်ထူးဖြင့်၊
အညော- ပဌမသိက္ခာပုဒ်မှ တစ်ပါးသော၊ ကော အတိရေကတ္ထော- အဘယ်
သို့သော ပိုလွန်သော အနက် (အနက်ပို)ကို၊ ဒဿိတော- ပြအပ်ပါသနည်း။ ဣတိ

၁။ အာဟဇာနောက်၊ အာဒိရောက်၊ ကျေပျောက်ပဌမာ၊ အာဟဇာရှေ၊ အာဒိ
တွေ့၊ ကျေလေ့ ဒုတိယာ။ (မအူဆရာတော်)။ သို့သော်လည်း ဆင်တဲ
နိဿယ၌ အာဟနောင် အာဒိကို ဒုတိယာထား၍ ပေးထားသည်၊ သဒ္ဓါ
ဟူက ယေဘုယျဖြစ်၍ ဇိနဝစနယုတ္တ တဒနုပရောဓဖြစ်က လက်ခံထိုက်
ပေသည်။

ပုစ္ဆာယံ- ဤသို့သော အမေးသည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ တာဝ- ရှေးဦးစွာ၊ ပေါရာဏဂဏ္ဍိပဒေ- ရှေးဂဏ္ဍိပုဒ်၌၊ “ဧကသ္မိမ္မိ- တစ်ခုတည်းလည်း ဖြစ်သော၊ ဝတ္ထုသ္မိ- ဝတ္ထု၌၊ ဥဘိန္ဒုမ္မိ- နှစ်ဦးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်း၊ ပိဋ္ဌာ- နှိပ်စက်ခြင်းကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ် (ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၌ န ပဋိသေဓ မပါဘဲ ရှိနေသည်)။ ဣတိ အယံ အတိရေကတ္ထော- ဤအနက်ပိုကို၊ ဒဿိတော- ပြအပ်ပြီ။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ တေန- ထိုဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ် (အတိရေကတ္ထ)ဖြင့်၊ “ကေဝလံ- သက်သက်၊ ပဋိလဒ္ဓစီဝရဂဏာနာယ ဧဝ- စီမံ၍ ရအပ်သော သင်္ကန်း၏ အရေအတွက်အားဖြင့်သာလျှင်၊ အာပတ္တိဂဏာနာ- အာပတ်အရေအတွက်သည်၊ န- မဟုတ်သေး။ ပိဋိတပုဂ္ဂလသင်္ခါတဝတ္ထု ဂဏာနာယပိ- နှိပ်စက်အပ် (နှိပ်စက်ခံရ)သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုအပ်သော ဝတ္ထုအရေ အတွက်အားဖြင့်လည်း၊ အာပတ္တိဂဏာနာ- အာပတ်အရေအတွက်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။” ဣတိ ဧတံ- ဤအနက်ကို၊ ဒီပေတိ- ပြ၏။ ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဂါထာယော- ဂါထာတို့သည်၊ ဟောန္တိ စ- ဖြစ်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။

ဂါထာ အနက်။ ။ တေသု- ထိုဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ် နှစ်ပါးတို့တွင်၊ ဣဓ- ဤဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝတ္ထုတော- အနှိပ်စက်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဝတ္ထုအားဖြင့်၊ ဝဝတ္ထာယ- ပိုင်းဖြတ်အပ်သော၊ ဂဏာနာယပိ- အရေအတွက်အားဖြင့်လည်း၊ အာပတ္တိ- အာပတ် (အရေအတွက်)သည်၊ အနေကတာ- များသည်၏အဖြစ် ရှိသည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ အတ္ထံ- ဤအနက်ကို၊ သန္တဿနတ္ထဉ္စ- ကောင်းစွာ ပြခြင်း အကျိုးငှာသာလျှင်၊ ဒုတိယူပက္ခဋ္ဌ- ဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ကိန္တု- စင်စစ်ကား၊ ဧတံ- ဤဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကာယသံသဂ္ဂ သိက္ခာယ- ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်၏၊ ဝိဘဇေ- ဝိဘင်း၌၊ ဧကိတ္ထိယာပိ- တစ်ယောက်သော မိန်းမ၌ပင်လည်း၊ ပယောဂတော- ပယောဂအားဖြင့်၊ (အနေကတ္ထာ)- များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာပတ္တိနံ- အာပတ်တို့၏၊ အနေကတာ- များကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ သိယာ ဝိယ- ဖြစ်ရာသကဲ့သို့ ပင်တည်း။ ဣတိ- သို့၊ ဂါထာယော- ဂါထာတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။

အပိ စ- တစ်နည်းကား၊ ဧတံ သိက္ခာပဒံ- ဤဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်ကို၊
ဝါ- သည်၊ တံ ဇာတိကေသု- ထိုသဘောရှိကုန်သော၊ သဗ္ဗေသုပိ- အလုံးစုံလည်း
ဖြစ်ကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသု- သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဂဟေတဗ္ဗဝိနိစ္ဆယဿ- ယူထိုက်သော
အဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဒဿနပ္ပယောဇနံ- ပြုခြင်း အကျိုးရှိ၏။ ဣတိ- သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-
သိထိုက်၏။ စ သစ္စံ- မှန်၏။

ဂါထာ အနက်။ ။အညာတိကာယ- အညာတိကာဘိက္ခုနီ၏။ ဗဟုတာယ-
ပုဂ္ဂိုလ်အရေအတွက် များသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိမိဿတာယ-
ဉာတိက အညာတိကပုဂ္ဂိုလ် ရောနှောသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊
အာပတ္တိယာပိ- သင့်ရောက်သော အာပတ်၏လည်း၊ ဗဟုတာ စ- များသည်၏
အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝိမိဿတာ စ- ရောယှက်သည်၏အဖြစ်သည်
လည်းကောင်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣစ္စေဝမာဒိဝိမိသမ္ဘဝဒဿနတ္ထံ- ဤသို့ စသော
အစီအရင်၏ ဖြစ်ခြင်းကို ပြတော်မူခြင်း အကျိုးငှာ၊ သတ္တာ- ဘုရားရှင်သည်၊
ဒုတိယံ- နှစ်ခုမြောက်သော၊ ဣဒံ ဥပက္ခဋ္ဌံ- ဤဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်ကို၊ အဝေါစ-
မိန့်တော်မူပြီ။ ဣတိ- သို့၊ အာဟ- မိန့်ဆိုပြီ။

(နှာ-၇၉) အယံ- ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သည်ကား၊ တဿာ- ထိုဂါထာကို၊
သင်္ခေပတော- အကျဉ်းအားဖြင့်၊ အဓိပ္ပါယပုဗ္ဗင်္ဂမာ- အဓိပ္ပါယ်ရှေ့သွားရှိသော၊
ဝိစာရဏာ- စိစစ်ခြင်းတည်း။ ဧကမေဝ- တစ်ထည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ပုရာဏ
စီဝရံ- သင်္ကန်းဟောင်းကို၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ ဒွိဟိ ဝါ- နှစ်ပါးမူလည်းဖြစ်
ကုန်သော၊ ဗဟူဟိ ဝါ- အများမူလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီဟိ- ဘိက္ခုနီတို့ကို၊
ဓောဝါပေတိ- ဖွပ်လျှော်စေအံ့။ ဘိက္ခုနီဂဏနာယ- ဘိက္ခုနီအရေအတွက်အားဖြင့်၊
ပါစိတ္တိယဂဏနာ- ပါစိတ်အရေအတွက်သည်၊ ဟောတိ- ၏။ ဒွိန္နံ ဝါ- နှစ်ပါး
ကုန်သော ဘိက္ခုနီမတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဗဟူနံ ဝါ- များစွာကုန်သော ဘိက္ခုနီမ
တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ သာဓာရဏံ- ဆက်ဆံ (ပိုင်ဆိုင်)သော၊ ဧကမေဝ- တစ်ထည်
သာလျှင်ဖြစ်သော၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ ပါရိဝတ္တကာ- လဲလှယ်ခြင်းကို၊ အညတြ-
တြဉ်ဖယ်ထား၍၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ- ခံယူအံ့။ တထာ- ထိုအတူ၊ အာပတ္တိဂဏနာ-
အာပတ်အရေအတွက်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (ဣတိ- သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်
၏။) တထာ- ထိုအတူ၊ ဣဓာပိ- ဤဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဒွိန္နံ ဝါ-

နှစ်ဦးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဗဟူနံ ဝါ- များစွာကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ သာဓာရဏံ- ဆက်ဆံ (ပိုင်ဆိုင်)သော၊ ဧကံ- တစ်ထည်သော သင်္ကန်းကို၊ ဝိညာပေတိ- တောင်းအံ့။ ဝိညတ္တပုဂ္ဂလဂဏနာယ- တောင်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အရေအတွက်အားဖြင့်၊ အာပတ္တိဂဏနာ- သင့်ရောက်သော အာပတ်အရေအတွက်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တထာ- ထို့အတူ၊ အညေသု- အခြားကုန်သော၊ ဧဝရူပေသု- ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော၊ သိက္ခာပဒေသုပိ- သိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်း၊ နယော- နည်းကို၊ နေတဗ္ဗော- ဆောင်ထိုက်၏။ အယံ- ဤဆိုပြီးသည်ကား၊ တာဝ- ဝိမိဿတာမှ ရှေးဦးစွာ၊ ဗဟုတာယ- ဗဟုတာ (များသည်၏ အဖြစ်)၌၊ နယော- နည်းတည်း။

ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဝိမိဿတာယ- ရောယှက်သည်၏အဖြစ်၌၊ ဉာတိကာယ စ- ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီမကိုလည်းကောင်း၊ အညာတိကာယ စ- ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီမကိုလည်းကောင်း၊ ဧကံ- တစ်ထည်သော သင်္ကန်းကို၊ ဓောဝါပေတိ- ဖွပ်လျှော်စေအံ့။ ဧကတော- တစ်ပေါင်းတည်း (တစ်ပြိုင်နက်)၊ နိဋ္ဌာပနေ- ပြီးဆုံးစေရာ၌၊ ဧကံ- တစ်ချက်သော၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ် အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အထ- ထိုမှတစ်ပါး၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ ဉာတိကာ- ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီမသည်၊ ထောကံ- အနည်းငယ်၊ ဓောဝိတ္တာ- ဖွပ်လျှော်၍၊ ဌိတာ- တည်၏။ ပန- တစ်ဖန်၊ အညာတိကာ- ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီ မသည်၊ သုဓောတံ- ကောင်းစွာ ဖွပ်လျှော်အပ်သည်ကို၊ ကရောတိ- ပြုအံ့။ နိဿဂ္ဂိယံ- စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အထ- ထိုမှတစ်ပါးကား၊ အညာတိကာ- ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီ မသည်၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ ဓောဝတိ- ဖွပ်လျှော်၏။ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ ဉာတိကာ- ဆွေမျိုးဖြစ်သော ဘိက္ခုနီမသည်၊ သုဓောတံ- ကောင်းစွာ ဖွပ်လျှော်အပ်သည်ကို၊ ကရောတိ- ပြုအံ့။ အညာတိကာယ- ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီမ၏၊ ပယောဂ ဝသေန- ပယောဂ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဘိက္ခုနော- ရဟန်းအား၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ- ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အညာတိကာ စ- ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီမ၌လည်းကောင်း၊ ဉာတိကာယ စ- ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီမ၌ လည်းကောင်း၊ အညာတိကာသည်- ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီဟု အမှတ်သညာ

ရှိသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဝေမတိကော- ယုံမှားခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဉာတိကသညီ ဝါ- ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီဟု အမှတ်သညာရှိသည်ဖြစ်၍ လည်းကောင်း၊ ဓောဝါပေတိ- ဖွပ်လျော်စေအံ့။ ယထာဝုတ္တနယေန- အကြင် အကြင် ဆိုအပ်သော နည်းအားဖြင့်၊ နိဿဂ္ဂိယဒုက္ကဋ္ဌာဒိအာပတ္တိဘေဒဂဏနာ- နိဿဂ္ဂိ ဒုက္ကဋ္ဌ အစရှိသော အာပတ်အပြား အရေအတွက်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်၏။ တထာ- ထို့အတူ၊ အညာတိကာယ စ- ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီ ၏လည်းကောင်း၊ ဉာတိကာယ စ- ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီ၏လည်းကောင်း၊ သန္တကံ- ဥစ္စာဖြစ်သော၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ ဥဘောဟိ- နှစ်ပါးကုန်သော ဘိက္ခုနီ တို့သည်၊ ဧကတော- တစ်ပေါင်းတစ်စုတည်း၊ ဒိယုမာနံ- ပေးလှူအပ်သည်ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ- ခံယူအံ့။ နိဿဂ္ဂိယမေဝ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အထ- ထို့အပြင်၊ အညာတိကာယ ဧဝ- ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီ၏ သာလျှင်၊ ဟတ္ထတော- လက်မှ၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ- ခံယူအံ့။ နိဿဂ္ဂိယ မေဝ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အထ- ထိုမှ တစ်ပါး၊ ဉာတိကာယ- ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီ၏၊ ဟတ္ထတော- လက်မှ၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ- ခံယူအံ့။ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။ အထ- ထိုမှ တစ်ပါးကား၊ ဥဘောသု- ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီ ဆွေမျိုးတော်သော ဘိက္ခုနီ နှစ်ပါးတို့၌၊ အညာတိကာဒိသညီ- ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီ အစရှိသော အမှတ်သညာရှိသည် (အာဒိဖြင့်- ဝေမတိကဉာတိကသညီကို ဆည်းယူ)၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ (စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ- ခံယူအံ့။) ဝုတ္တနယေနေဝ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းအားဖြင့်သာလျှင်၊ နိဿဂ္ဂိယဒုက္ကဋ္ဌာဒိအာပတ္တိဘေဒဂဏနာ- နိဿဂ္ဂိ ဒုက္ကဋ္ဌ အစရှိသော အာပတ်အပြား အရေအတွက်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်၏။ တထာ- ထို့အတူ၊ အညာတိကဝိညတ္တိအာဒိသုပိ- ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီအား တောင်းခြင်း အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ (ဝဇိရဗုဒ္ဓိ အလို - အညာတကဝိညတ္တိ သိက္ခာပဒေသုပိ- အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်း)၊ ယထာသမ္ဘဝံ- ဖြစ်သင့်သည် အားလျော်စွာ၊ နယော- နည်းကို၊ နေတဗ္ဗော- ဆောင်ထိုက်၏။ အယံ- ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား၊ ဝိမိဿတာယ- ရောနှောသည်၏အဖြစ်၌၊ နယော- နည်းပေတည်း။

အာဒိသဒ္ဓေန ပန- အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်ကား၊ အနေကေ- တစ်ယောက်မက
 မြောက်မြားစွာကုန်သော၊ အညာတိကာ- ဆွေမျိုးမတော်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊
 ဝိညတ္တာ- တောင်းအပ်ကုန်၏။^၁ ဝိညတ္တပုဂ္ဂလဂဏနာယ- တောင်းအပ် (အတောင်း
 ခံရ)သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အရေအတွက်အားဖြင့်၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏။ (ဝိညာပေတွာ- တောင်းပြီးလတ်သော်)၊ ဧကော- တစ်ဦးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
 ဒေတိ- ပေးအံ့။ ဧကော- တစ်ဦးသည်၊ န ဒေတိ-မပေးအံ့။ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်
 အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အထ- ထိုမှတစ်ပါး၊ အဝိညတ္တာ- မတောင်း
 အပ်သည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ဒေတိ- ပေးအံ့။ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်
 သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ အထ- ထိုမှတစ်ပါးကား၊ ဝိညတ္တာဝိညတ္တာနံ- တောင်း
 ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ မတောင်းထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်၊ သာဓာရဏံ-ဆက်ဆံသော
 သင်္ကန်းကို၊^၂ ဝိညတ္တာ- တောင်းအပ်သည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ဒေတိ- ပေးအံ့။
 နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဥဘော- တောင်းထိုက်
 မတောင်းထိုက် ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးတို့သည်၊ ဒေန္တိ- ပေးကုန်အံ့။ နိဿဂ္ဂိယမေဝ- နိဿဂ္ဂိ
 ပါစိတ်အာပတ်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အဝိညတ္တာ- မတောင်းအပ်သည်၊
 ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ဒေတိ- ပေးအံ့။ နိဿဂ္ဂိယေန- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်ဖြင့်၊
 အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။ ဝိညတ္တဿ- တောင်းသော ရဟန်း၏၊ ဝစနေန- စကား

၁။ အာဒိသဒ္ဓေန ။ပ။ အညာတိကာ။ ။ဤအညာတိကာ၌ “ဘိက္ခုနီ”ကို
 ယူလိုက်ပါက ပါဠိတော်အဖွင့် အဋ္ဌကထာစကားတို့နှင့် ဆန့်ကျင်သော
 ကြောင့် မယူထိုက်ပါ။ မှန်၏။ အညာတိကဘိက္ခုနီအထံမှ သင်္ကန်းကို
 ခံယူရာ၌ တောင်း၍ပင်ရရ မတောင်းဘဲပင်ရရ နိဿဂ္ဂိချည်းသာတည်း။
 ဤ၌ကား တောင်း၍ရလျှင်သာ နိဿဂ္ဂိ၊ မတောင်းဘဲ ရလျှင်ကား
 အနာပတ္တိဟု ဆိုထား၏။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ ဝိညတ္တပုဂ္ဂလကို ထောက်၍
 “လူဝတ်ကြောင်ပုဂ္ဂိုလ်”ကို ယူပါ။ အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်နှင့်
 အညီပင်တည်း။

၂။ ဝိညတ္တာဝိညတ္တာနံ သာဓာရဏံ။ ။တုလျအနက်ဟော သာဓာရဏသဒ္ဓါ၏
 အယှဉ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိညတ္တာဝိညတ္တာနံ၌ ‘ဆဋ္ဌိ စ’ သုတ်ဖြင့် တတိယာ
 အနက်၌ ဆဋ္ဌိဗဟုဝုဇ် နိဝိဘတ်သက်။ (ဓမ္မ၊ ၁၆၈။)

ကြောင့်၊ အဝိညတ္တော- မိမိက မတောင်းအပ်သည်၊ ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊ ဒေတိ- ပေးအံ့။ အနာပတ္တိ ဧဝ- အာပတ် မသင့်သည်သာတည်း။ တထာ- ထို့အတူ၊ ဥပက္ခဋ္ဌာဒီသု- ဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ် အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ ယထာသမ္ဘဝံ- ဖြစ်သင့်သည်အား လျော်စွာ၊ နယော- နည်းကို၊ နေတဗ္ဗော- ဆောင်ထိုက်၏။

ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ သင်္ခေပတော- အကျဉ်းချုပ် အားဖြင့်၊ အညာတိကာယာဒိဂါထာ- အညာတိကာယ အစချီသော ဂါထာသည်၊ ဝုတ္တာဓိပ္ပါယာ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ပန- ဆက်၊ ဧတ္ထ- ဤဒုတိယဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပုဒ် အဖွင့်၌၊ ဘိက္ခုနီယာ- ဘိက္ခုနီ၏၊ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒံ- ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်ကို၊ နိပ္ပယောဇနတာယ- အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ (နှာ-၈၀) ယံ နိဒဿနံ- အကြင်ပြဆိုခြင်းကို၊ ဝုတ္တံ- အစပိုင်း၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ တဿ- ထိုရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၏၊ ပယောဇန ဝိသေသော- အကျိုးထူးသည်၊ တသ္မိယေဝ- ထိုသိက္ခာပုဒ်၌ပင်၊ အာဝိဘာဝိဿတိ- ထင်စွာ ဖြစ်လိမ့်လတ္တံ့။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ ဧဝမေဝ- ဤ အတူပင်၊ အညတ္ထ- အခြားသော နေရာ၌၊ ပဝတ္ထေန- ဖြစ်သော၊ ဝစနေနပိ- စကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိသေသအဋ္ဌပ္ပတ္တိဝသေန စ- ထူးသော အဋ္ဌပ္ပတ္တိ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သိက္ခာပဒေသု- သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဝိသေသပ္ပယောဇနံ- ထူးသော အကျိုး (အကျိုးထူး)ကို၊ ဉာတဗ္ဗံ- သိရာ၏။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ သမတ္တော- အပြီးအဆုံးတည်း။

ဒုတိယ ဥပက္ခဋ္ဌသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀။ ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ဌာနံ ဘဉ္ဇတိ၊ အာဂတကာရဏံ ဝိနာသေတိ”တိ- ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တတ္တာ- အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုန- နောက်တစ်ဖန်၊ စောဒနံ-

၁။ ဌာနံ ဘဉ္ဇတိ။ ။ဌာနံ ဘဉ္ဇတိကို အာဂတကာရဏံ ဝိနာသေတိ ဟု ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ ဖွင့်၏။ ဝေယျာဝစ္စပုဂ္ဂိုလ် အထံ ကြွလာရ ခြင်း၏အကြောင်းကား ရပ်ခြင်းတည်း။ အဘယ့်ကြောင့် ကြွလာပါ

တောင်းခြင်းကို၊ န လဘတိ- မရ။ ဣတိ- သို့၊ ဧကေ- အချို့ ဆရာတို့သည်၊
 ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ ပဋိသန္တာရဿ- ထိုင်ခြင်းစသော ပဋိသန္တာရကို၊ ကတတ္တာ-
 ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ- ထိုတောင်းသော ရဟန်း၏၊ အာဂမနံ-
 ကြွရောက်လာခြင်းသည်၊ သာတ္ထကံ- အကျိုးရှိသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ စီဝရံ-
 သင်္ကန်းကို၊ န လဘိဿတိ- ရလိမ့်မည် မဟုတ်။ ဣတိ- သို့၊ ဧကေ- အချို့ ဆရာ
 တို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကုန်၏။ တံ- ထိုထိုင်ခြင်း၊ အာမိသကို ခံယူခြင်း၊ တရားဟော
 ခြင်းသည်၊ စောဒနာလက္ခဏံ- တောင်းခြင်း လက္ခဏာသည်၊ န ဟောတိ- မဟုတ်။
 ဣတိ ကတွာ- ဤသို့ ပြု၍၊ ဌာနံ ဘဉ္စတိ အာဂတကာရဏံ ဝိနာသေတိတိ-
 ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ- သို့၊ ဧကေ- အချို့ ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြ
 ကုန်၏။ ဥပတိဿတ္ထေရော- ဥပတိဿမထေရ်သည်၊ “ဓမ္မဒေသနာဓိပ္ပါယာဒိနာ-
 တရားဟောလိုခြင်း အစရှိသည်ကြောင့်၊ ပဋိသန္တာရော- ပဋိသန္တာရကို၊ န
 ကာတဗ္ဗော- မပြုသင့် မပြုထိုက်။” ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ “အာဂတ
 ကာရဏံ ဝိနာသေတိ”တိ- ဟူသည်ကား၊ စောဒနာဌာနာနိ- တောင်းခြင်း ရပ်ခြင်း
 တို့ကို၊ ဘဉ္စတိ- ဖျက်ဆီး၏။ စောဒေတုကာမော- တောင်းခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊
 ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ အကတ္တဗ္ဗံ- မပြုထိုက်သည်ကို၊ အကာသိ- ပြုပြီ။ (ဣတိ အတ္ထော၊)
 တပ္ပစ္စယာ- ထိုပြုခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဝတ္တဘေဒေ- ဝတ်ပျက်
 ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ စ- ဤသို့
 လည်းကောင်း၊ ဝဒတိ- မိန့်ဆို၏။ ဓမ္မသိရိတ္ထေရော ပန- ဓမ္မသိရိ မထေရ်
 သည်ကား၊ “အာသနေ- နေရာ၌၊ စေ နိသီဒတိ- အကယ်၍ ထိုင်ငြားအံ့။ ဧကာယ-
 တစ်ကြိမ်သော၊ နိသဇ္ဇာယ- ထိုင်ခြင်းဖြင့်၊ ဒွေ- နှစ်ကြိမ်ကုန်သော၊ ဌာနာနိ-
 ရပ်ခြင်းတို့ကို၊ ဘဉ္စတိ- ဖျက်၏။ (တဿ- ထိုဒကာ၏)၊ အာမိသံ- အာမိသကို၊
 စေ ပဋိဂ္ဂဟာတိ- အကယ်၍ ခံယူငြားအံ့။ ဧကေန- တစ်ကြိမ်သော၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေန-
 ခံယူခြင်းဖြင့်၊ ဒွေ- နှစ်ကြိမ်ကုန်သော၊ ဌာနာနိ- ရပ်ခြင်းတို့ကို၊ ဘဉ္စတိ- ချိုးဖျက်၏။

သနည်းဆိုသော် ရပ်ခြင်းငှာ ကြွလာသည်ဟူလို၊ ထိုင်ခြင်း အာမိသ
 အလှူခံခြင်း တရားဟောခြင်း တို့သည် လာရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းတို့
 မဟုတ်၊ ၎င်းထိုင်မှု စသည် ပြုလျှင် တစ်ကြိမ် ရပ်ခြင်းကိစ္စ ပျက်၏။

ဓမ္မ- တရားကို၊ စေ ဘာသတိ- အကယ်၍ ဟောငြားအံ့။ ဓမ္မဒေသနာသိက္ခာပဒေ-
 ဓမ္မဒေသနာသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒါယ- ဆိုအပ်သော အပိုင်းအခြားရှိသော၊
 ဧကောယ- တစ်ခွန်းသော၊ ဝါစာယ- စကားဖြင့်၊ ဒွေ- နှစ်ကြိမ်ကုန်သော၊ ဌာနာနိ-
 ရပ်ခြင်းတို့ကို၊ ဘဉ္စတိ- ဖျက်ဆီး၏။ တံ- ထိုရပ်မှ ဖျက်ခြင်းကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊
 ‘အာဂတကာရဏံ ဝိနာသေတီ’တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- အဋ္ဌကထာ ဆိုအပ်ပြီ။” ဣတိ-
 ဤသို့၊ ဝဒတိ- မိန့်ဆို၏။ (ဒသသု- ဆယ်ယောက်ကုန်သော၊ ကပ္ပိယကာရကေသု-
 ကပ္ပိယကာရကတို့တွင်)၊ ဧသော ခေါတိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တေန- ဆိုခြင်းဖြင့်၊ သညတ္တော-
 သိစေအပ်သော၊ ဧကော- တစ်ဦးသော ကပ္ပိယကာရကလည်းကောင်း၊ “အယံ
 ဝေယျာဝစ္စကရောတိ ။ပ။ အဝုတ္တေပိ စောဒေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ- ဟူ၍၊^၁ ဝုတ္တော-
 အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သော၊ ဒုတိယော- နှစ်ယောက်မြောက်သော ကပ္ပိယကာရက
 လည်းကောင်း၊ “သစေ ပန ဒူတော ဂစ္ဆန္တောဝ ‘အဟံ တဿ ဟတ္ထေ ဒဿာမီ’တိ
 အာဒိနာ- ဖြင့်၊ ဝုတ္တော- အဋ္ဌကထာဆိုသော၊ တတိယော- သုံးယောက်မြောက်သော
 ကပ္ပိယကာရကလည်းကောင်း၊ “အညံ ဝါ ပေသေတွာ အာရောစာပေတီ”တိ- ဟူ၍၊
 ဝုတ္တော- အဋ္ဌကထာဆိုအပ်သော၊ စတုတ္ထော- လေးယောက်မြောက်သော
 ကပ္ပိယကာရကလည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဘိက္ခုနာ- ရဟန်းသည်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-
 ညွှန်းအပ်ကုန်သော၊ စတ္တာရော- လေးယောက်ကုန်သော ကပ္ပိယကာရကတို့သည်၊
 သန္တိ ယထာ- ရှိကုန်သကဲ့သို့၊^၂ တထေဝ- ထိုဘိက္ခုနိဒ္ဒိဋ္ဌ ကပ္ပိယကာရက

၁။ ကင်္ခါ၊ဌာ၁၇၀။

၂။ ကပ္ပိယ ရေတွက်ပုံ။ ၁။ကပ္ပိယထံ အပ်နှံပြီး ရဟန်းထံ ပြန်လာ၍
 “မည်သူ့အား ငွေပေးခဲ့ပါသည်၊ အလိုရှိသောအခါ သင်္ကန်းစသည်
 အလှူခံတော်မူပါ”ဟု လျှောက်ထားခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သော မျက်ကွယ်
 ညွှန်းအပ်သော ပဌမကပ္ပိယပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦး။

၂။ ရဟန်းတော်က “ဤသူဟာ ဝေယျာဝစ္စ ပြုသူပါ”ဟု မိန့်အပ်သော
 မျက်မှောက်၌ပင် အလှူရှင် (သို့မဟုတ်) တမန်က (ကပ္ပိယထံ) ငွေအပ်
 လိုက်ပြီး သင်္ကန်းစသည် လှူဒါန်းရန် မှာထားခံရသော မျက်မှောက်
 ညွှန်းအပ်သော ဒုတိယကပ္ပိယပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦး။

လေးယောက် အလားတူပင်၊ ဒုတေန- တမန်သည်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ- ညွှန်အပ်ကုန်သော၊ စတ္တာရော- လေးယောက်ကုန်သော ကပ္ပိယကာရကပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သန္တိ- ရှိကုန်၏။ (တတ္ထ- ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်၊ ဘိက္ခုနိဒ္ဒိဋ္ဌေသု- ရဟန်းသည် ညွှန်းအပ်ကုန်သော ကပ္ပိယကာရကပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ ရာဇသိက္ခာပဒေ- ရာဇသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေနဝ- ဆိုအပ်ခဲ့သော နည်းအားဖြင့်သာလျှင်၊ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ- ကျင့်ရာ၏။ ဒုတနိဒ္ဒိဋ္ဌေသု- တမန်သည် ညွှန်အပ်ကုန်သော ကပ္ပိယကာရကပုဂ္ဂိုလ်တို့၌၊ မေဏ္ဍကသိက္ခာပဒေ- မေဏ္ဍကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တနယေန- ဆိုအပ်သော နည်းအားဖြင့်၊ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ- ကျင့်ရာ၏။) (ယော ပန ဥဘောဟိပိ အနိဒ္ဒိဋ္ဌော) မုခဝေဝဋ္ဋိကကပ္ပိယကာရကော ပရမ္ပုခကပ္ပိယကာရကော စ (သော န ကိဉ္စိ ဝတ္ထဗ္ဗော)တိ- ကား၊^၁ ဧတေသု- ရဟန်း တမန် နှစ်ဦးလုံးပင် မညွှန်အပ်သော ဤမုခဝေဝဋ္ဋိကကပ္ပိယကာရက ပရမ္ပုခကပ္ပိယကာရကပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ဦးတို့၌၊ အညာတကအပ္ပဝါရိတေသု- ဆွေမျိုးမတော်သူ ဖိတ်မံ၍ မထားအပ်သူတို့၌၊

၃။ ကပ္ပိယထံသို့ သွားစဉ် (မသွားခင်)ကပင် “မည်သူထံ ငွေအပ်ခဲ့ပါသည်၊ အလိုရှိသောအခါ သင်္ကန်းစသည် အလှူခံတော်မူပါ”ဟု လျှောက်ထားခြင်းဖြင့် ပြီးသော မျက်ကွယ်ညွှန်းအပ်သော တတိယမြောက် ကပ္ပိယပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦး။

၄။ ကပ္ပိယထံ အပ်နှံပြီးနောက် ကိုယ်တိုင် မလျှောက်နိုင်သဖြင့် အခြားတစ်ယောက်ယောက်ကို စေလွှတ်၍ ရွှေ့လာ လျှောက်ထားပုံနည်းအတိုင်း လျှောက်ခိုင်းခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သော မျက်ကွယ်ညွှန်းပြအပ်သော စတုတ္ထမြောက် ကပ္ပိယပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးအားဖြင့် လေးဦးဖြစ်ကုန်၏။ တမန်ညွှန်း ပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးသည်လည်း ရွှေ့ရဟန်းညွှန်းလေးဦး အလားတူ ဖြစ်၏။

၁။ အမှာ။ ။လက်သည်းကွင်းပြ စကားမှာ အဋ္ဌကထာပါ၌ ဖြစ်သော်လည်း ဆိုလိုချက် ထင်ရှားစေရန် ထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိပဇ္ဇတိ ဝိယ- ဝိနည်းနှင့် ညီစွာ ကျင့်ဘိသကဲ့သို့ ပဋိပဇ္ဇိတဗွဲ- ကျင့်ရာ၏။” က္ကတိ-
ဤသို့၊ လိခိတံ- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာ ရေးအပ်ပြီ။

ရာဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စိဝရဝဂ္ဂေါ ပဌမော။

၁။ အညာတကအပ္ပဝါရိတေသု ဝိယ။ ။တမန်က ကပ္ပိယရှိပါသလားဟု
မေးလျှောက်သောအခါ ရဟန်းက ကပ္ပိယမညွှန်းဘဲနေခိုက် အနီး
မျက်မှောက်၌ရှိသူ တစ်ယောက်က “ကျွန်တော့ထံ ယူခဲ့ပါ၊ ကျွန်တော်
ဝယ်ပြီး လှူလိုက်ပါမယ်”ဟု ပြောဆိုခြင်းကြောင့် ထိုသူထံ၌ပင် အပ်နှံ၍
သွား၏။ (တမန်က ကပ္ပိယကိုလည်း လှူလိုက်ပါဟု မှာမထား၊ ရဟန်း
ကိုလည်း တောင်းတော်မူပါဟု လျှောက်မထားခဲ့)။ ထိုသို့ ကြားဝင်၍
မိမိနှုတ်ဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆို၍ ကပ္ပိယလုပ်သူကို “မုခဝေဝဋီက
ကပ္ပိယကာရက”ဟု ခေါ်သည်။ တမန်တစ်ဦးသည်ကား ရဟန်း၏
ကွယ်ရာ၌ပင် သင့်ရာပုဂ္ဂိုလ်ထံ အပ်နှံခဲ့ပြီး “သင်္ကန်းစသည် လှူရစ်ပါရန်”
မှာကြားသွား၏ (ရဟန်းကိုကား မလျှောက်ထားခဲ့ပေ)။ ထိုအပ်နှံခံရသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရဟန်း၏ မျက်ကွယ်၌ဖြစ်သော တောင်းရန် ကပ္ပိယအနေ
အားဖြင့် အညွှန်းမခံရသောပုဂ္ဂိုလ် “ပရမ္ပုခကပ္ပိယကာရက”ဖြစ်၏။
ဤသို့ ရဟန်းကလည်း မညွှန်ပြအပ်၊ တမန်ကလည်း မညွှန်ပြအပ်သော
ဤကပ္ပိယပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးတို့အထံ၌ အညာတက အပ္ပဝါရိတပုဂ္ဂိုလ်တို့
အပေါ်၌ ကျင့်သုံးသကဲ့သို့ ကျင့်သုံးရ၏။ တစ်စုံတစ်ရာ ပြောဆို
တောင်းရမ်းမှု စသည် မပြုလုပ်ကောင်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့က လာရောက်၍
ပေးလှူပါလျှင်မူကား ခံယူကောင်း၏။

၂။ ဧဠကလောမဝဂ္ဂ

၁။ ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၈၁) အတ္တနော စ- မိမိ၏လည်းကောင်း၊ ပရဿ စ- သူတစ်ပါး၏ လည်းကောင်း၊ ဥဘိန္နဉ္စ- မိမိ သူတစ်ပါးနှစ်ဦးသားတို့၏လည်းကောင်း၊ ကောသိယံ- ပိုးချည်ကို၊ ဧကတော- တပေါင်းတည်း၊ ဂဏှိတွာ- ယူ၍၊ ကာရာပေယျာတိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဝါ- တစ်နည်းကား၊ ဥဘော- မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့သည်၊ ဧကတော- တပေါင်းတည်း၊ ကရောန္တိ- ပြုကုန်အံ့။ ဣတိ- ဤသို့၊ အတ္တတော- အနက်သဘောအားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ တတ္ထ- ထိုပိုးချည်ရောသော အခင်းကို ပြုလုပ်ရာ၌၊ အတ္တနာ- မိမိသည်၊ ဝါ- ကိုယ်တိုင်၊ သန္တတံ- ပိုးချည်ရောသော အခင်းကို၊ စေ ကတံ- အကယ်၍ ပြုအပ်ငြားအံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ နိဿဇ္ဇနကာလေ- နိဿဂ္ဂိုထိုက်၍ ပေးစွန့်ရာ အခါ၌၊ “သယံ ကတံ နိဿဂ္ဂိယ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ- စကားပြောင်း၍ ဆိုထိုက်၏။ ဥဘောဟိ- မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့သည်၊ သန္တတံ- ပိုးချည်ရောသော အခင်းကို၊ စေ ကတံ- အကယ်၍ ပြုလုပ်အပ်ငြားအံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ ယထာ ပါဠိမေဝ- ပါဠိတော်အား လျော်စွာသာလျှင် (ပါဠိတော်လာ အတိုင်းသာလျှင်)၊ ဝတ္တဗ္ဗံ- ဆိုထိုက်၏။

ကောသိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ သုဒ္ဓကာဠကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(သုဒ္ဓကာဠကနန္တိ ဧတ္ထ- သုဒ္ဓကာဠကနံ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဝဇိရ။) ပဌမေ- ပဌမဖြစ်သော ကောသိယသိက္ခာပုဒ်၌၊ “ဧကေနပိ ကောသိယံသုနာ”တိ- “ဧကေနပိ ကောသိယံသုနာ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ ယထာ- မိန့်ဆိုအပ်သကဲ့သို့။ တထာ- ထိုအတူ၊ ဣဓ- ဤသုဒ္ဓကာဠကသိက္ခာပုဒ်၌၊ “ဧကေနပိ အညေန အမိဿိတာန”န္တိ- ဟူသော၊ ဝစနာဘာဝတော- အဖွင့်စကား၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ အညေန- အခြားသော အမွေးနှင့်၊ မိဿဘာဝေ- ရောနှောသည်၏ အဖြစ်သည်၊ သတိပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ အပညာယမာနရူပကံ- မထင်ရှားသော အဆင်းရှိသည်၊ စေ

ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ “သုဒ္ဓကာဠက”မိစ္ဆေဝ- “သုဒ္ဓကာဠက”ဟူ၍ သာလျှင်၊ ဝုစ္ဆတိ- ဆိုအပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယာ- ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။

သုဒ္ဓကာဠကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ ဒွေဘာဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“တုလယိတွာ”တိ- ဟူ၍၊ ဝစနတော- မိန့်ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ယထာ- အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ တုလာဓာရဏာယ- ချိန်ခွင်ဖြင့် ချိန်တွယ်ခြင်းအားဖြင့်၊ ကာဠကာဓိကာ- မည်းနက်သော အဆင်းရှိ ကုန်သော သိုးမွေးတို့ဖြင့် ပိုလျှန်ကုန်သည်၊ န ဟောန္တိ- မဖြစ်ကုန်။ တထာ- ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ကာဠကာနံ- မည်းနက်သော အဆင်းရှိကုန်သော သိုးမွေး တို့၏၊ ဒွေ ဘာဂါ- နှစ်ဖို့တို့ကို၊ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန- အလွန်ဆုံးအပိုင်းအခြားအားဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗာ- ယူထိုက်ကုန်၏။ ဧကဿာပိ ကာဠကလောမဿ အတိရေက ဘာဝေ နိဿဂ္ဂိယန္တိ ဝစနံ- ဧကဿာပိ ။ပ။ နိဿဂ္ဂိယံ ဟူသော စကားသည်၊ တုလာဓာရဏာယ- ချိန်ခွင်ဖြင့် ခြင်တွယ်ပုံနည်းနှင့်၊ ကိဉ္ဇာပိ န သမေတိ- အကယ် ၍ကား မညီညွတ်ပါပေ။ ပန- ထိုသို့ပင် မညီညွတ်ပါသော်လည်း၊ သိက္ခာပဒဿ- ဒွေဘာဂသိက္ခာပုဒ်၏၊ အစိတ္တကတ္တာ- အစိတ္တက၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ တုလာယ- ချိန်ခွင်ဖြင့်၊ ဓာရယိတွာ- ချိန်၍၊ ဌပိတေသု- ထားအပ်ကုန်သော သိုးမွေးတို့၌၊ ဧကမ္ပိ- တစ်ချောင်းမျှလည်းဖြစ်သော၊ လောမံ- အမွေးသည်၊ တတ္ထ- ထိုသိုးမွေးနက် နှစ်ဖို့၌၊ ပတေယျ- ကျဉ်းအံ့။ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယ်- အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ ဝါ- အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ နော- ငါတို့၏၊ တက္ကော- အကြံသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယော- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာသည်၊ ဝဒတိ- မိန့်ဆို၏။ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒေန- ဟောတော် မူအပ်သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အဂ္ဂဟဏံ- မယူခြင်းသည်၊ အကိရိယာ- အကိရိယာတည်း။ သန္တတကရဏံ- အခင်းကို ပြုလုပ်ခြင်းသည်၊ ကိရိယာ- ကိရိယာတည်း။

ဒွေဘာဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄။ ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

(နာ-၈၂) “ဩရေန စေ ဆန္ဒံ ဝဿာန”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်တော် မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဆဗ္ဗဿ- ခြောက်နှစ်သည်၊ ပရိပုဏ္ဏေ- ပြည့် လတ်သော်၊ သန္တတံ- အခင်းကို၊ ကာတုံ- ပြုလုပ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ ကြောင့်၊ နိဋ္ဌာနဒိဝသတော- ရက်လုပ်၍ ပြီးဆုံးသော နေ့မှ၊ ပဌာယ- စတင်၍၊ ဆန္ဒံ- ခြောက်ခုကုန်သော၊ ဝဿာနံ- နှစ်တို့၏၊ ပရိစ္ဆေဒေါ- အပိုင်း အခြားကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏ (ဤစကားဖြင့် ခြောက်နှစ်ကို စတင်ရေတွက် ရာနေကို ပြဆိုသည်)။ ပန- အနွယ်ကား၊ ဧတ္ထ- ဤအခင်းသစ် ပြုလုပ်ရာ၌၊ ယာနိ- အကြင်အခင်းသစ်တို့ကို၊ အတိရေကဆဗ္ဗဿဝသေန ဝါ- ခြောက်နှစ်အကျော်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမ္မုတိဝသေန ဝါ- ဂိလာနရဟန်းအား ပေးသော သန္တတသမ္မုတိ၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကတာနိ- ပြုလုပ်အပ်ကုန်၏။ သဗ္ဗာနိ- အလုံးစုံကုန်သော၊ တာနိ- ထိုအခင်းသစ်နှစ်မျိုးတို့ကို၊ ဧကတော- တပေါင်းတည်း၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ- သုံးစွဲခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋန္တိ- အပ်ကုန်၏။ ဣတိ- သို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ- သိထိုက်ကုန်၏။ စ- ဆက်၊ ဂိလာနဿ- ဂိလာနရဟန်းအား၊ ဧကံ- တစ်ခုတည်းသော အခင်းသည်၊ နပ္ပဟောတိ- မလောက်၊ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အနေကမ္ပိ- များစွာသော အခင်းသစ်သည်လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ယတော- အကြင်အခါမှ၊ ပဌာယ- စ၍၊ ဧရာဂဿ- ရောဂါ၏၊ မန္တတာယ- နွဲ့နွေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သန္တတံ- အခင်းကို၊ အာဒါယ- ယူ၍၊ ဂန္တံ- သွားခြင်းငှာ၊ သက္ကောတိ- စွမ်းနိုင်၏။ တတော- ထိုအခင်းယူ၍ သွားနိုင်ရာ အခါမှ၊ ပဌာယ- စ၍၊ သမ္မုတိ ဝါ- သန္တတသမ္မုတိသည်လည်းကောင်း၊ ရောဂေါ ဝါ- ရောဂါသည်လည်းကောင်း၊ န ရက္ခတိ- မစောင့်ရှောက်တော့။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့၊ ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ အပိ စ- စင်စစ်ကား၊ ဂမ္ဘီရတ္တာ- နက်နဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဆဝဿဗုဒ္ဓနိမ္မလံ- ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး အနှောင့်အယှက် အညစ် အကြေး မရှိသော၊ သိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဝိစာရေတုံ- စိစစ်ခြင်းငှာ၊ ဒုက္ကရံ- ခဲယဉ်း၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဆဝဿေ- ခြောက်နှစ် (အပြည့်)၌၊ ကမ္ပံ- အမှုကို၊ ကတံ- ပြုလုပ်ထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

ဆဗ္ဗဿသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅။ နိဿိဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဧတ္ထ- ဤနိဿိဒနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့် “သန္တတံ ပန ဘိက္ခုနာ”တိ- ဟူ၍၊ သိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်ကို အပညပေတွာမပညတ်မူ၍ (ပညတ်တော်မမူဘဲ)၊ “နိဿိဒနသန္တတ”န္တိ- နိဿိဒနသန္တတံ (ပန ဘိက္ခုနာ) ဟူ၍၊ ပညတ္တံ- နိဿိဒနထည့်စွက်၍ ပညတ်တော်မူအပ်ပါသနည်း။ ဧတ္ထ- ဤသို့ ပညတ်တော်မူရာ၌၊ ကာရဏေန- ဇာကြောင်းသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ နနု- ရှိထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ ပုစ္ဆာ- အမေးတည်း။ ကာရဏံ- အကြောင်းသည်၊ အတ္ထိ- ရှိပါ၏။ စိဝရသညိတာယ- (အခင်း၌ လေးထည်မြောက်) သင်္ကန်းဟူ၍ ဖြစ်သော အမှတ်သညာရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ သန္တတာနံ- အခင်းတို့ကို၊ ဥဇ္ဈိဟတ္တာ- စွန့်ပစ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေသံ- ထိုရဟန်းတို့အား၊ ဝါ- ထိုနိဿိဒနအခင်းတို့၏၊^၁ အစိဝရဘာဝဒဿနတ္ထံ- သင်္ကန်းမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း အကျိုးငှာ၊ တထာ- ထိုနိဿိဒနသန္တတံ ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သိက္ခာပဒံ- သိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညတ္တံ- ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တေ ဘိက္ခု- ထိုရဟန်းတို့သည်၊ တေစိဝရိကဓုတင်္ဂဘေဒဘယာ- တိစိဝရိကဓုတင်ပျက်မည်မှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ သန္တတေ- အခင်း၌၊ စတုတ္ထစိဝရသညိတာယ- လေးထည်မြောက် သင်္ကန်းဟူသော အမှတ်

၁။ နိဿိဒနသိက္ခာပဒံ- အထူး။ ။ဤကောသိယဝဂ်လာ နိဿိဒနကား ကျောင်းပရိက္ခရာ ဖြစ်သော နိဿိဒနအခင်းတည်း။ ရတနဝဂ်လာ နိဿိဒနကား သင်္ကန်းကိုးထည်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော သင်္ကန်းတည်း။ ဤကောသိယဝဂ်လာ နိဿိဒန၌ ပမာဏသတ်မှတ်ချက် ဟောတော်မူခြင်းမရှိ။ ရတနဝဂ်လာ နိဿိဒန၌ကား အတိုင်းအတာပမာဏ သတ်မှတ်ချက် အဟောရှိ၏။ ဤကောသိယဝဂ်လာ နိဿိဒနကား မရက်လုပ်ဘဲ ခင်းရ၏။ အဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ္ပနာမလောကံ (အဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ္ပနာ ပြုဖွယ်မလို)။ ရတနဝဂ်လာ နိဿိဒနကား ရက်ကန်း၌ ရက်ရသော အဝတ်တည်း။ အဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ္ပနာ လောကံ၏။ (အဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ္ပနာပြု၍ သုံးစွဲရ၏။) [ဝိမတိဋီ၊ ပ၊ ၃၃၄။]

သညာရုံကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သန္တတာနိ- အခင်းတို့ကို၊ ဥဇ္ဈိတွာ- စွန့်ပစ်ကုန်၍၊
တေရသ- တစ်ဆယ့်သုံးပါးကုန်သော၊ ဓုတင်္ဂီနိ- ဓုတင်တို့ကို၊ သမာဒယိသု-
ဆောက်တည်ကြကုန်ပြီ။ ဘဂဝါ စ- မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း၊ တေသံ- ထိုရဟန်း
တို့အား၊ သန္တတံ- အခင်းကို၊ အနုဇာနိ- ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့ပြီ။ တတော- ထိုမှ၊ ပရံ-
နောက်၌၊ တေသံ ဘိက္ခုနံ- ထိုရဟန်းတို့အား၊ ဧဝံ- ဤသို့သော အကြံသည်၊
ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ကိံ- အဘယ်သို့ ဖြစ်သနည်း၊ “နိသီဒနစီဝရသဏ္ဌာနမ္ပိ-
နိသီဒင်္ဂိသင်္ကန်း သဏ္ဌာန်ရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဧတံ နိသီဒနသန္တတံ- ဤနိသီဒင်္ဂိ
အခင်းကို၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နော အနုညာတံ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်။
စတုတ္ထစီဝရဘာဝေန- လေးထည်မြောက်သင်္ကန်း၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ကတသန္တတံ
ဝါ- ပြုအပ်ပြီးသော အခင်းကိုကား၊ ပဂေဝ- အဘယ်မှာလျှင် ဆိုဖွယ်ရာ ရှိပါ
အံ့နည်း။ (တစ်နည်း) ပဂေဝ- ရှေးဦးမဆွ အစကပင်လျှင်၊ နော အနုညာတံ-
ခွင့်မပြုအပ်။ ဣတိ- ဤသို့သော အကြံသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တတော-
ထို့ကြောင့်၊ သန္တတေ- အခင်း၌၊ တေသံ- ထိုရဟန်းတို့အား၊ ဝါ- တို့၏၊
စီဝရသညိတာ- သင်္ကန်းအမှတ်သညာရုံကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ န ဘဝိဿတိ-
မဖြစ်လိမ့်လတ္တံ့။ ဣတိ မနသိကရိတွာ- ဤသို့ နှလုံးသွင်းတော်မူ၍၊ တဒတ္ထံ-
ထိုသင်္ကန်း အမှတ်သညာ မဖြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊
“သန္တတ”န္တိ- ဟူ၍၊ အပညပေတွာ- မပညတ်မူ၍၊ “နိသီဒနသန္တတ”န္တိ- နိသီဒန
သန္တတဟူ၍၊ ပညတ္တံ- ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယ်-
ဘုရားအလိုတော်တည်း။ ပန- ဆက်၊ ဝါ- ထူး၊ ပဉ္စသု- (ပိုးချည်ရောသော အခင်း၊
မည်းနက်သော အဆင်းရှိသည်သာ ဖြစ်သော သိုးမွေးအခင်း၊ သိုးမွေးအနက်နှစ်ဖို့
အဖြူတစ်ဖို့ အကြောင်တစ်ဖို့ ရော၍ အခင်းမပြုလုပ်ဘဲ အနက်နှစ်ဖို့ထက် ပိုလွန်၍
ပြုလုပ်အပ်သော အခင်း၊ ခြောက်နှစ် မပြည့်မီ အတွင်း၌ ပြုလုပ်အပ်သော အခင်း၊
ရှေးအခင်းဟောင်း၏ ဝန်းကျင်အနီးအပါးမှ ဘုရားအထွာအားဖြင့် တစ်ထွာမျှ
လောက်ကို ဖြတ်မယူဘဲ အသစ်ပြုလုပ်အပ်သော နိသီဒင်္ဂိအခင်းအားဖြင့်)
ငါးထည်ကုန်သော၊ ဣမေသု သန္တတေသု- ဤအခင်းတို့တွင်၊ ပုရိမာနိ- ရှေ့၌
ဖြစ်ကုန်သော၊ တီဏိ- သုံးထည်ကုန်သော အခင်းတို့သည်၊ ဝိနယကမ္ပံ-
ဝိနည်းကံကို၊ ကတွာ- ပြုပြီး၍၊ ပဋိလဘိတွာပိ- ပြန်၍ ရသော်လည်း (တွာပစ္စည်း

လက္ခဏတ္ထ)၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ- သုံးစွဲခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋန္တိ- မအပ်ကုန်။ ကသ္မာ- အဘယံ
 ကြောင့်နည်း၊ တေသံ သန္တတာနံ-ထိုအခင်းသုံးထည်တို့၏၊ အကပ္ပိယတ္တာ-
 မအပ်စပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပစ္စိမာနိ- နောက်ဆုံးဖြစ်ကုန်သော၊
 ဒွေ- နှစ်ထည်ကုန်သော အခင်းသစ်တို့သည်၊ ဝဋ္ဋန္တိ- အပ်ကုန်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊
 လိခိတံ- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာ ရေးအပ်ပြီ။ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ (ပစ္စိမာနိ ဒွေ ဝဋ္ဋန္တိတိ-
 ဟူ၍)၊ ပညာယတိ- ထင်ရှားပါသနည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ဝဒေယျ- အကယ်၍
 ဆိုငြားအံ့။ “အနာပတ္တိ အညေန ကတံ ပဋိလဘိတွာ ပရိဘုဉ္ဇတိ”တိ- ဟူ၍၊
 ဝစနတော- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊ ပညာယတိ- ထင်ရှား၏။ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

နိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆။ ဧဠကလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၈၃) “အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿာ”တိ ဣမိနာ- “အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ”
 ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊ ပကတိယာ- ပင်ကိုအားဖြင့်၊ ဒီဃမဂ္ဂံ- ရှည်သော ခရီး
 (ခရီးရှည်)ကို၊ ပဋိပန္နဿ- သွားသော ရဟန်းအား၊ ဥပ္ပန္နာနိပိ- ဖြစ်ကုန်သော
 သိုးမွေးတို့ကိုလည်း၊ တိယောဇနပရမမေဝ- သုံးယူဇနာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော
 အရပ်တိုင်အောင်သာလျှင်၊ ဟရိတဗ္ဗာနိ- ဆောင်ထိုက်ကုန်၏။ အပ္ပဋိပန္နဿ-
 ခရီးမသွားသော ရဟန်း၏၊ ဟရဏေ- ဆောင်ယူခြင်း၌၊ ပဂေဝ- အဘယ်မှာလျှင်
 ဆိုဖွယ်ရာ ရှိပါအံ့နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့သော အနက်ကို၊ ဒဿေတိ- ပြ၏။
 ပဋိပန္နဿ- ခရီးသွားသော ရဟန်းအား၊ ဧဠကလောမာနိ- သိုးမွေးတို့သည်၊ စေ
 ဥပ္ပဇေယျ- အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်ငြားအံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ ဝဿံ- မိုးလပတ်လုံး၊ ဝုဋ္ဌ
 ဘိက္ခုနိယာ- နေပြီးသော ဘိက္ခုနီ၏၊ အကာမာ- အလိုမရှိဘဲ၊ မဂ္ဂပ္ပဋိပတ္တိ ဝိယ-
 ခရီးသွားခြင်းကဲ့သို့၊ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ အကာမာ- အလိုမရှိဘဲ၊ အဒ္ဓါနံ နာမ-
 ခရီးရှည် မည်သည်ကို၊ ပဋိပန္နဿ- သွားသော ရဟန်းအား၊ ဣတိ အတ္ထဇာတံ-

ဤအနက်ကို၊ ဒဿေတိ- ပြ၏။ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ- အဝုဋ်ရည်သော ခရီးကို သွားသော ရဟန်းအား၊ နိဿဂ္ဂိယံ- စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ် အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ ဝါ- ဤသို့မူလည်း၊ သမ္ပန္နော- အနက် သမ္ပန်ကို၊ ကာတဗ္ဗော- ပြုထိုက်၏။ တေနော- ထိုသမ္ပန္နပါဌ်ဖြင့်သာလျှင်၊ ဝါသာဓိပ္ပါယဿ- နေခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုရှိသော၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓမနုဿာဟတ္တာ- ငြိမ်းပြီးသော ခရီးသွားမှု လုံ့လရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ “အပ္ပဋိပန္နော”တိ- “အပ္ပဋိပန္နော”ဟူ၍၊ သဒ္ဓိ- ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့၊ ဂတဿ- ရောက်သော ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။ ဣတိ အတ္ထဇာတံ- ဤသို့သော အနက်သည်၊ သိဒ္ဓံ- ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏ (အနက်- အပ္ပဋိပန္နော- ခရီးရည် မသွားသူတည်း)။ ဣမသ္မိ အတ္ထဝိကပ္ပေ ပန- ဤအနက်ဝိကပ်၌ကား၊ “ဘိက္ခုနော ပနေဝ ဧဠကလောမာနိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ ။ပ။ အသန္တေပိ ဟာရကေ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယ”န္တိ- ဟူ၍၊ ယောဇနာ- အနက်ယှဉ်ခြင်းကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်၏။ [ဤအခိုက် အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ ပုဒ်ကို အာပတ်နှင့်တွဲ၍ နောက်ဆုံးမှ အနက်ပေးရသည်။] ဝါ- တစ်နည်းကား၊ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ ဧဠကလောမာနံ- သိုးမွေးတို့၏၊ ဥပ္ပတ္တိဌာနတော- ခုနစ်ဖြစ်ရာ အရပ်မှ၊ ပဌာယ- စ၍၊ တိယောဇန ပရမတာ- သုံးယူဇနာ အတိုင်းအရှည်၏ အဖြစ်ကို၊ အဓိပ္ပေတာ- အလိုရှိအပ်၏။ မဂ္ဂ- ခရီးကို၊ အပ္ပဋိပန္နဿ စ- မသွားသော ရဟန်းအားကား၊ တိယောဇနပရမတာ- သုံးယူဇနာ အတိုင်းအရှည်၏အဖြစ်သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “အဒ္ဓါန မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ အစ္ဆိန္တံ- သူခိုးစသည်တို့ လုယူအပ်သော သိုးမွေးကို၊ ပဋိလဘိတွာ- ပြန်ရ၍၊ ဟရတော စ- ဆောင်သော ရဟန်းအားလည်း၊ အနာပတ္တိ- အာပတ် မသင့်။ ဣတိ အတ္ထဇာတံ- ဤအနက်သည်၊ သိဒ္ဓံ- ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဟိ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ ပဋိလာဘော- ရခြင်းသည်၊ တေသံ- ထိုသိုးမွေးတို့၏၊ ဥပ္ပတ္တိ နာမ- ဖြစ်ခြင်း မည်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်တည်း။ (ဝဇီရ ။ ။ ပဋိလဘိတွာ ဟရတိတိ ပဌမတိယောဇနတော ပရံ ဟရတိ၊ န ဒုတိယာဒိတောတိ အတ္ထော)။

“အာကင်္ခမာနေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနီ”တိ ဣမိနာ- ဤပါဌ်ဖြင့်၊
 အတ္တနာ-ကိုယ်တိုင်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတာနံယေဝ-ခံယူအပ်ကုန်သော သိုးမွေးတို့ကို
 သာလျှင်၊ (အတ္တနော သန္တကာနံယေဝ- ဝဇီရ) တိယောဇနာတိက္ကမေ- သုံးယူဇနာကို
 ကျော်လွန်ခြင်းကြောင့်၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤ
 အနက်ကို၊ ဒသေတိ- ပြ၏။ တေန- ထိုသို့ ပြခြင်းဖြင့်၊ အနာကင်္ခမာနေန- အလို
 မရှိသဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတာနိ- ခံယူအပ်ကုန်သော၊ ပရသန္တကာနိ- သူတစ်ပါး၏ ဥစ္စာ
 တို့ကို၊ ဟရန္တဿ- သုံးယူဇနာထက် အလွန်ဆောင်သော ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိ-
 အာပတ် မသင့်။ ဣတိ အတ္ထဇာတံ- ဤအနက်သည်၊ သိဒ္ဓံ- ပြီးသည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏။ အင်္ဂေသု- ဤသိက္ခာပုဒ်လာ အာပတ်သင့်ကြောင်း အင်္ဂါတို့၌၊ “အတ္တနော
 သန္တကာတာ”တိ- ဟူ၍၊ နတ္ထိ- (မပါ) မရှိ။ (တထာပိ)-ထိုသို့ပင် အတ္တနော သန္တကာ
 တာအင်္ဂါ မပါရှိသော်လည်း၊ အယံ အတ္ထော- ဤအနက်သဘောကို၊ “ဘိက္ခုနော
 ဥပ္ပဇ္ဇေယျ”န္တိ ဣမိနာ စ- “ဘိက္ခုနော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ”ဟူသော ဤသိက္ခာပုဒ် ပါဌ်ဖြင့်
 လည်းကောင်း၊ “အစ္ဆိန္နံ ပဋိလဘိတွာ”တိ ဣမိနာ စ- “အစ္ဆိန္နံ ပဋိလဘိတွာ” ဟူသော
 ဤအနာပတ္တိပါဌ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဒီပိတော- ပြအပ်ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။
 ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။ ပေါရာဏဂဏ္ဍိပဒေ စ- ရှေးဟောင်း
 ဂဏ္ဍိပုဒ်၌ကား၊ “အညံ- အခြားသော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းကို၊ ဟရာပေန္တော-
 ဆောင်စေလျက်၊ စေ ဂစ္ဆတိ- အကယ်၍ သွားအံ့။ ဒိန္နမ္ပိ- နှစ်ပါးကုန်သော ရဟန်း
 တို့အားလည်း၊ အနာပတ္တိ- အာပတ် မသင့်။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။
 တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဒွေ- နှစ်ပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းတို့သည်၊ တိယောဇန
 ပရမံ- သုံးယူဇနာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်သို့၊ ပတွာ- ရောက်လတ်သော်၊
 အညမညဿ- အချင်းချင်း၏၊ ဘဏ္ဍံ- ဘဏ္ဍာကို၊ ပရိဝတ္တေတွာ- လဲလှယ်၍၊
 စေ ဟရန္တိ- အကယ်၍ ဆောင်ကုန်ငြားအံ့၊ အနာပတ္တိ- အာပတ် မသင့်။ ဣတိ
 အတ္ထဇာတံ- ဤသို့သော အနက်သည်၊ သိဒ္ဓံ- ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

တိယောဇနပရမံ သဟတ္တာ ဟရိတဗ္ဗာနီတိ- ကား၊ တိယောဇနပရမမေဝ-
 သုံးယူဇနာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရပ်တိုင်ရုံသာလျှင်၊ အတ္တနာ- မိမိသည်၊
 ဝါ- ကိုယ်တိုင်၊ ဧဠကလောမာနိ- သိုးမွေးတို့ကို၊ ဟရိတဗ္ဗာနိ- ဆောင်ထိုက်ကုန်၏။
 တံ- ထိုသုံးယူဇနာမျှသာ ဆောင်ရခြင်းသည်၊ ကိမတ္ထံ- အဘယ်အကျိုးငှာနည်း၊

ဣတိ- ဤသည်ကား၊ ပုစ္ဆာ- အမေးတည်း။ သီမာယ- ဗဒ္ဒသိမ်၏၊ ဧတပရမတော- ဤသုံးယူဇနာလျှင် အလွန် အပိုင်းအခြားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပေတည်း။ ဟိ- မှန်၊ ဝါ- သာဓကကား၊ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တိယောဇနပရမံ သီမံ သမ္ပန္နိတုံ”န္တိ ဧတံ- “အနုဇာနာမိ ။ပ။ သမ္ပန္နိတုံ”ဟူသော ဤစကားတော်ကို၊^၁ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ဝါသာဓိပ္ပါယေန ဝါ- နေခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပစ္စာဂမနာဓိပ္ပါယေန ဝါ- တဖန် ပြန်လာခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုဖြင့်လည်းကောင်း (ပြန်လာလိုသဖြင့်လည်းကောင်း)၊ ဂစ္ဆတော- သွားသော ရဟန်းအား၊ ဧတပရမတာ စ- ဤသုံးယူဇနာလျှင် အလွန် အပိုင်းအခြား၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဟိ- သာဓကကား၊ “ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ အတိမဟတိယော သီမာယော သမ္ပန္နန္တိ ။ပ။ ဘိက္ခူ ဥပေါသထံ အာဂစ္ဆန္တာ ဥဒ္ဒိဿမာနေပိ ပါတိမောက္ခ အာဂစ္ဆန္တိ၊ ဥဒ္ဒိဌမတ္တေပိ အာဂစ္ဆန္တိ၊ အန္တရာပိ ပရိဝသန္တိ”တိ ဧတံ- “ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ။ပ။ ပရိဝသန္တိ” ဟူသော ဤစကား တော်ကို၊^၂ ဘဂဝတာ- သည်၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

(နာ-၈၄) အသန္တေ ဟာရကေတိ- ကား၊ အာဏတ္တိယာ- စေခိုင်းခြင်း အားဖြင့်၊ ဟာရကေ- ဆောင်ယူမည့်သူသည်၊ အသတိ- မရှိလတ်သော်။ အနုဂဏ္ဌိပဒေ ပန- အနုဂဏ္ဌိပုဒ်၌ကား၊ ကမ္မလဿ- ကမ္မလာ၏၊ ဥပရိ- အထက်၌၊ နိသီဒိတွာ- ထိုင်၍၊ ဂစ္ဆန္တဿ- သွားသော ရဟန်းအား၊ ဧကမ္ပိ- တစ်ပင်လည်း ဖြစ်သော၊ လောမံ- သိုးမွေးသည်၊ စီဝရေ- သင်္ကန်း၌၊ လဂ္ဂံ- ကပ်ငြိနေသည်၊ သစေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ တိယောဇနာတိက္ကမေ- သုံးယူဇနာကို ကျော်လွန်ရာ၌၊ အာပတ္တိ ဧဝ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဧဠကလောမဿ- သိုးမွေး၏၊ ကမ္မလတော- ကမ္မလာဘဏ္ဍာမှ၊ ဝိဇ္ဇိတတ္တာ- ပြေလွတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ တံ- ထိုအာပတ်သင့်၏ ဟူသော စကားသည် (ယုတ္တံ၌ စပ်)၊ ကမ္မလဿ- ကမ္မလာဘဏ္ဍာကို၊ ပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ- ခံယူအပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဣစ္ဆာယ- အလိုအားဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ-

ခံယူအပ်သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်တော့၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ယုတ္တိ- သင့်လျော်၏။

ဧဋ္ဌကလောမသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈။ ဇာတရူပသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ (ရူပိယသိက္ခာပုဒ်)

(ရူပိယပဋိဂ္ဂါဟကဿ ပန ယံ တပ္ပစ္စယာ ဥပ္ပန္နံ၊ တံ အညေန လဘိတွာ ဒိယျမာနမ္ပိ အန္တမသော တတော နိဗ္ဗတ္တရုက္ခန္ဓာယာပိ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ကင်္ဂါ၊ ၄၊ ၁၇၆။) “ရုက္ခပရိစ္ဆေဒံ- သစ်ပင်၏ အပိုင်းအခြားကို၊ အနတိက္ကန္တာ- မကျော်လွန်သော၊ နိဗ္ဗတ္တရုက္ခန္ဓာယာပိ- ဖြစ်သော သစ်ပင်ရိပ်သည်လည်း၊ ဝါ- ကိုလည်း၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ- သုံးစွဲခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။” (ပရိစ္ဆေဒါတိက္ကန္တာ- သစ်ပင် အပိုင်းအခြားကို ကျော်လွန်သော အရိပ်သည်၊ အာဂန္တုကတ္တာ- ဧည့်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။) ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာ ရေးအပ်၏။”

ဇာတရူပသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ရူပိယအဖွင့်။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ်လာ ဋီကာအဖွင့်သည် “ဆာယာပိ ဂေဟပရိစ္ဆေဒေန ဌိတာ န ဝဋ္ဋတိ၊ ပရိစ္ဆေဒါတိက္ကန္တာ အာဂန္တုကတ္တာ ဝဋ္ဋတိ” ဟူသော ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ(ဒု၊ ၇၁)လာ စကားကို အခိုင်အမာ မှီငြမ်းပြုသော အဖွင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆိုလိုရင်းအနက် ပေါ်လွင်စေရန် အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ လက်သည်းကွင်းဖြင့် ပါဌသေသကို ဖြည့်စွက်လိုက်ပါသည်။ မူလသစ်ပင်၏ အကိုင်းအခက်အရွက်တို့၏ အောက်တည့်တည့် အပိုင်းအခြား၌သာ နားခိုရန် မအပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအောက်တည့်တည့် အပိုင်းအခြား၏ အပြင်ဘက်၌ နေစသည်ထိုး၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော အပင်ရိပ်ကို နားခိုရာ၌ သစ်ပင်၏ မူလအရိပ် မဟုတ်၊ အရိပ်အသစ် (ဆင့်ပွားမိတ္တ) သာ ဖြစ်သောကြောင့် အာပတ်မသင့်၊ အပ်၏။ ဤကား “ရွှေငွေကို သံဃာအလယ်၌ စွန့်ပြီးနောက် ကပ္ပိယကသရက်သီးစသည် ဝယ်၍ ကပ်လှူရာ၌ ရွှေငွေ ခံယူသော ရဟန်းမှာ မသုံးကောင်းရုံသာမက ထိုအသီး၏အစေ့မှ ပေါက်သော အပင်ရိပ်ကိုပင် မခိုကောင်း” ဟူသော စကားနှင့်စပ်သော အဆုံးအဖြတ်တည်း။

၉။ ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ဇာတရူပရဇာတပရိဝတ္တနန္တိ- ဟူသည်ကား၊ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန- အလွန်ကို ပိုင်းခြားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုတော်မူအပ်ပြီ။”

ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀။ ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

(သန္တံ ဝတ္ထု နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ)၊ အသန္တေ ပါမိတ္တိယံ ဒေသေတဗ္ဗမေဝါတိ ဧတ္ထ- ဤပါဌ်၌၊ သုဒ္ဓိကံ- သက်သက်သော၊ ပါမိတ္တိယံ- ပါမိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ ကိ- ဖြစ်လေသလော၊ ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်၊ နိဿဂ္ဂိယံ- စွန့်ရခြင်း ဝိနည်းကံရှိသော (နိဿဂ္ဂိဖြစ်သော)၊ ပါမိတ္တိယံ- ပါမိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ ကိ- ဖြစ်လေသလော၊ ဣတိ ပုစ္ဆာ- ဤကား အမေးတည်း။ နိဿဂ္ဂိယံ- စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံရှိသော၊ ပါမိတ္တိယမေဝ- ပါမိတ်အာပတ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်ပါ၏။”

ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ရူပိယသံဝေါဟာရန္တိ)- ရွှေ ငွေကို လဲလှယ်လျှင် နိဿဂ္ဂိထိုက်သည် ဆိုရာ၌ ရွှေငွေချင်း လဲလှယ်မှသာ ထိုက်သည် မဟုတ်။ ငွေသားမဟုတ်သော ရောင်းဝယ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသော ကြေးပဲပိုက်ဆံ သစ်သားပဲပိုက်ဆံ ချိတ်ပဲပိုက်ဆံ ငွေစက္ကူတို့ကိုလည်း ရဇာတတွင် သွင်းယူရ၏။ လဲလှယ်လျှင် နိဿဂ္ဂိထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် ရွှေ ငွေ ဟူသည်မှာ အလွန်ဆုံးအားဖြင့်သာ ဆိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာ မိန့်သည်။

၂။ နိဿဂ္ဂိပါမိတ်။ ။မအပ်သော ခိုင်းနည်းဖြင့် “ဤအစားအစာကို စားပြီး သို့မဟုတ် ဤပစ္စည်းကိုယူပြီး တောထဲက ဆိုးရည်ခေါက်ကို ခွါယူခဲ့ စမ်းပါ”ဟု စကားတစ်ဆက်တည်း ခိုင်းလျှင် ကယဝိက္ကယဖြစ်၏။ ဆိုးရည် အခေါက်ကို ခွါယူစေခဲ့ခြင်းစသည်၌ စွန့်စရာဝတ္ထု ထင်ရှားရှိ သောကြောင့် သံဃာစသည်၌ စွန့်ရ၏။ မြေရှင်းခိုင်းခြင်း သင်္ကန်းလျှော် ခိုင်းခြင်း ခေါင်းရိတ်ခိုင်းခြင်းစသည်၌ စွန့်စရာဝတ္ထု မရှိသောကြောင့် သာလျှင် ပါမိတ်အာပတ်ကိုသာ ဒေသနာကြားရသည်၊ သင့်သော အာပတ်ကား နိဿဂ္ဂိပါမိတ်အာပတ်သာလျှင် ဖြစ်၏။ သုဒ္ဓပါမိတ် အာပတ်မျိုးမဟုတ်။

ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ

တတြ- ထိုသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဣဒံ- ဤဆိုလတုံသည်ကား၊ ပကိဏ္ဏကံ- ရော
ပြွမ်းသော စကားတည်း။

အဋ္ဌမသိက္ခာပဒံ- ရှစ်ခုမြောက်သော ဇာတရူပ (ရူပိယ) သိက္ခာပုဒ်သည်၊
ပရေန- တစ်ပါးသူသည်၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ဒိယုမာနဿ
ဝါ- ပေးလှူအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပါရိဝတ္တကဘာဝေန- လဲလှယ်သည်၏
အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဒိယုမာနဿ ဝါ- ပေးအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော၊ ပံသုကူလဿ
ဝါ- ပံသုကူမူလည်းဖြစ်သော၊ ရူပိယဿ- ရွှေ ငွေကို၊ ဥဂ္ဂဏှနဥဂ္ဂဏှာပနဿဒိ
ယနာနိ- ကိုယ်တိုင်ခံယူခြင်း သူတစ်ပါးကို ခံယူစေခြင်း အပ်နှံထားသော ရွှေ ငွေကို
လက်ခံသာယာခြင်းတို့ကို၊ ပဋိက္ခိပတိ- ပယ်မြစ်၏။ နဝမံ- ကိုးခုမြောက်သော
ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ပရဿ ဝါ- တစ်ပါးသူ၏လည်းကောင်း၊
အတ္တနော ဝါ- မိမိ၏လည်းကောင်း၊ ရူပိယပရိဝတ္တနံ- ရွှေငွေကို လဲလှယ်ခြင်းကို၊
ပဋိက္ခိပတိ- ပယ်ရှားတားမြစ်၏။ (နှာ-၈၅) ဒသမံ- ဆယ်ခုမြောက်သော
ကယဝိက္ကယသိက္ခာပုဒ်သည်၊ အရူပိယပရိဝတ္တနံ- ရွှေ ငွေမဟုတ်သော အပ်စပ်သော
ပစ္စည်းဥစ္စာကို (အပ်စပ်သော ဥစ္စာအချင်းချင်းကို) လဲလှယ်ခြင်းကို၊ ပဋိက္ခိပတိ-
ပယ်မြစ်၏ [ဤကား သိက္ခာပုဒ်သုံးပါး အထူးတည်း]။ စ- ဆက်၊ “အရူပိယေ-
ရွှေ ငွေ မဟုတ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထု၌၊ အရူပိယသည်- ရွှေ ငွေ မဟုတ်သော
ပစ္စည်းဝတ္ထု ဟူသော အမှတ်သညာရှိသည်၊ ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊ ပဉ္စန္ဒ- သီတင်းသုံးဖော်
ငါးဦးတို့နှင့်၊ သဟ- အတူ၊ ကယဝိက္ကယံ- ဝယ်ခြင်းရောင်းခြင်းကို၊ ကရောန္တဿ-
ပြုသော ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိ- အာပတ် မသင့်။” ဣတိ- ဤ သို့သော၊ ဝစနံ-
စကားသည်၊ ဣတရေဟိ- သီတင်းသုံးဖော်ငါးဦးမှ တစ်ပါး အခြားကုန်သော
သူတို့နှင့်၊ သဟ- တကွ၊ ကယဝိက္ကယံ- ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်းကို၊ ကရောန္တဿ-
ပြုသော ရဟန်းအား၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ
အတ္ထဇာတံ- ဤအနက်ကို၊ ဒိပေတိ- ပြ၏။ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ (ယထာ
ဝုတ္တပ္ပဘေဒံ- အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အပြားရှိသော၊ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု-

သည်၊ ရူပိယံ နာမ- ရူပိယ မည်၏။) အရူပိယံ- အရူပိယသည်၊ ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထု စ-
 ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိယဝတ္ထု စ- ကပ္ပိယဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း၊
 ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တဿ- ထိုအရူပိယဝတ္ထုကို၊ ပရိဝတ္တနေ-
 နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုနှင့် လဲလှယ်ခြင်းသည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိ
 ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကန္တေန- စင်စစ်အားဖြင့်၊
 ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ပဉ္စန္ဒ- သီတင်းသုံးဖော်ငါးဦးတို့နှင့်၊ သဟ- တစ်ကွ၊ ကယဝိက္ကယံ-
 ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်းကို၊ ဣရောန္တဿ- ပြုသော ရဟန်းအား၊ ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုနံ-
 ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုတို့ကို၊ ပရိဝတ္တနေ- လဲလှယ်ခြင်း၌၊ အနာပတ္တိပ္ပသင်္ဂတော- အာပတ်
 မသင့်မှု၌ ငြိကပ် လျဉ်းပါးခြင်းကြောင့်၊ အနာပတ္တိ ဧဝ- အာပတ်မသင့်
 သည်သာတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ပေါရာဏာ- ရှေးဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကုန်၏။
 ဣတိ- ဤသို့၊ စေ စောဒေယျ- အကယ်၍ စောဒနာအံ့။ တတ္ထ- ထိုကယဝိက္ကယ
 သိက္ခာပုဒ်၌၊ ကပ္ပိယ ဝတ္ထုနံယေဝ- ကပ္ပိယဝတ္ထုတို့၏သာလျှင် (ကပ္ပိယဝတ္ထုတို့
 ချည်းသာ)၊ အာဂတတ္တာ- လာရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ-
 အာပတ်မသင့်သည်ကား၊ န- မဟုတ်ပါ။ (အာပတ္တိ ဧဝ- အာပတ်သင့်သည်သာ
 လျှင်တည်း။) ကပ္ပိယဝတ္ထု- ကပ္ပိယဝတ္ထုသည်၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်
 အာပတ်သင့်သည်၊ ယဒိ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထု- ဒုက္ခဋ္ဌ
 ဝတ္ထုသည်ကား၊ ပဂေဝ- အဘယ်မှာလျှင် ဆိုဖွယ်ရာရှိပါအံ့နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊
 စေ စောဒေယျ- အကယ်၍ စောဒနာ ငြားအံ့။ အာပတ္တိဂရုကလဟုကဘာဝေန-
 သင့်ရောက်ရာ အာပတ်၏ဂရုကလဟုက၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဝတ္ထုဂရုကလဟုက-
 နိယမာဘာဝတော- ဝတ္ထု၏ ဂရုကလဟုကသတ်မှတ်တော်မူခြင်း၏ မရှိ
 ခြင်းကြောင့်၊ ဧဝ- ဤသို့ အသင်စောဒက ဆိုသည့်အတိုင်း၊ န- မဟုတ်ပါ။

ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုတော- စွန့်ခြင်း ဝိနည်းကံရှိသော ဝတ္ထုမှ၊ မုတ္တာ
 မဏိဝေဠုရိယာဒိ- ပုလဲ ပတ္တမြား ကြောင်မျက်ရွဲ စသည်သည်၊ မဟဉ္စပ္ပဟောနကံ-
 များသော အဖိုးကို စွမ်းနိုင်သည်၊ သမာနမ္ပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထု- ဒုက္ခဋ္ဌ
 ဝတ္ထုသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ကတ္တာ- ပြု၍၊ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုတော-
 မှ၊ မုတ္တာဒိ- ပုလဲ စသည်သည်၊ လဟုကံ- လဟုကဝတ္ထုသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။
 လဟုကေ- လဟုကဖြစ်သော၊ ဝတ္ထုသ္မိပိ- ဝတ္ထု၌လည်း၊ ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုနော- ဒုက္ခဋ္ဌ

ဝတ္ထုကို၊ ပဋိဂ္ဂဟဏေ- ခံယူခြင်း၌၊ ဒုက္ခဋ္ဌ- ဒုက္ခဋ္ဌအာပတ်သည်၊ ဟောတိ ယထာ
ဧဝ- ဖြစ်သကဲ့သို့၊ တထေဝ- ထိုအတူပင်၊ တဿ ဝါ- ထိုဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုကို လည်းကောင်း၊
တေန ဝါ- ထိုဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုနှင့်လည်းကောင်း၊ စေတာပနေပိ- လဲလှယ်စေခြင်း၌လည်း၊
ဒုက္ခဋ္ဌ- ဒုက္ခဋ္ဌအာပတ်သည်၊ ယုတ္တံ- သင့်လျော်၏။^၁ ဣတိ- ဤသို့၊ အဋ္ဌကထာ
စရိယာ- အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်၊ အာဟု- မိန့်ဆိုတော်မူကြကုန်၏။

အထ ဝါ- တစ်နည်းကား၊ “ကပ္ပိယဝတ္ထုနံယေဝ တတ္ထ အာဂတတ္တာ”တိ-
ဟူသော၊ ယံ- အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ တတ္ထ- ထိုကယဝိက္ကယ
သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုနိပိ- ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုတို့ကိုလည်း၊ ကိဉ္ဇာပိ အဓိပ္ပေတာနိ-
အကယ်၍ကား အလိုရှိအပ်ပါပေကုန်၏။ ပန- ထိုသို့ပင် အလိုရှိအပ်ပါကုန်
သော်လည်း၊ ပါဠိယံ- ပါဠိတော်၌၊ ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုနိ- ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုတို့ကို၊ အနာပတ္တိဝါရ
ပွသင်္ဂဘယာ- အနာပတ္တိဝါရ၌ ငြိကပ်လျဉ်းပါးမည်မှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်၊ န
ဝုတ္တာနိ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ကုန်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏။ (ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့)၊ မုတ္တာဒိသုပိ- ပုလဲ စသည်ရှိကုန်သော ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုတို့ကိုလည်း၊
ဝုတ္တေသု- ဟောတော်မူအပ်ကုန်လတ်သော်၊ အနာပတ္တိယံ- ဒသမသိက္ခာပုဒ်၏
အနာပတ္တိပါဠိ၌၊ (ယော- အကြင်ရဟန်းသည်)၊ ကပ္ပိယကာရကဿ- အပ်စပ်အောင်
ပြုသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အာစိက္ခတိ- ပြောပြ၏။ (တဿ- ထိုရဟန်းအား)၊ အနာပတ္တိ-
အာပတ် မသင့်။ (ယော- အကြင်ရဟန်းသည်)၊ ဣဒံ မုတ္တာဒိ- ဤပုလဲ
စသည်သည်၊^၂ အမှာကံ- ငါတို့အား၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ အမှာကဉ္စ- ငါတို့အားလည်း၊
ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ဝေဠုရိယာဒိနာ- ဤမည် ဤမည်သော ကြောင်မျက်ရွဲ

၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၆။

၂။ ဣဒံ မုတ္တာဒိ။ ။ဤစကားရပ်သည် ကယဝိက္ကယသိက္ခာပုဒ်၌ ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထု
တို့ကို ထည့်ဟောပါက ၎င်းသိက္ခာပုဒ်အနာပတ္တိ၌ အနက်အရ ဖြစ်လာ
နိုင်သော အပြစ်ရောက်ပုံကို ပြဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အနာပတ္တိပါဠိ မူရင်း
၌ကား- အနာပတ္တိ ကပ္ပိယကာရကဿ အာစိက္ခတိ၊ “ဣဒံ အမှာကံ အတ္ထိ
အမှာကဉ္စ ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ အတ္ထော”တိ ဘဏတိ ဟု ရှိ၏။
(ပါရာဇိကဏ်၊၃၅၁။)

စသည်ဖြင့်လည်း၊ အတ္ထော- အလိုရှိ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဘဏတိ- ပြောဆို၏။
 (တဿ- ထိုရဟန်းအား)၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုနာ- အကပ္ပိယ
 ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုကြောင့်၊ ဒသမေန- ဆယ်ခုမြောက်သော ကယဝိက္ကယသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊
 အာပဇ္ဇတိ- အာပတ်သင့်၏။ ဣတိ- ဤသို့သော၊ အဓိပ္ပါယော- အဓိပ္ပါယ်သည်၊
 သိယာ- ဖြစ်ရာ၏ (အနာပတ္တိယံကို ဤ သိယာ၌ စပ်)။ ယသ္မာ စ- ကြောင့်ကား၊
 ဣဒံ စ- ဤအကပ္ပိယဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုသည်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိယကာရကဿ-
 အပ်စပ်အောင် ပြုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အာစိက္ခနာဒိသံဝေါဟာရော စ-
 ပြောပြခြင်း စသော လဲလှယ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ တသ္မာ-
 ထို့ကြောင့်၊ တံ- ထိုအကပ္ပိယ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုကို၊ နဝမေန- ကိုးခုမြောက်သော
 ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ ကယဝိက္ကယေဝ- ကယဝိက္ကယသိက္ခာပုဒ်၌သာလျှင်၊
 ကပ္ပိယဝတ္ထုဟိ- ကပ္ပိယဝတ္ထုတို့ဖြင့်၊ အနုညာတံ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်၊ ကိဉ္ဇာပိ
 ဟောတိ- အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ ဣမိနာဝ နယေန- ဤနည်းအားဖြင့်
 သာလျှင်၊ ဒသမေ- ဆယ်ခုမြောက်သော ကယဝိက္ကယသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုပိ-
 ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုကိုလည်း၊ အဓိပ္ပေတတံ- အလိုရှိအပ်သည်၏အဖြစ်သို့၊ ကိဉ္ဇာပိ
 အာပဇ္ဇတိ- အကယ်၍ကား ရောက်ပါပေ၏။ ပန- သို့သော်လည်း၊ အဋ္ဌကထာ
 ဝိရောဓတော- အဋ္ဌကထာနှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းကြောင့်၊ နာမိပ္ပေတံ- အလိုမရှိအပ်။
 ဣစ္စေဝ- ဤသို့သာလျှင်၊ ဂဟေတဗ္ဗော- သင့်လျော်အောင် ယူထိုက်၏။

ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတ္ထ- ဤဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု၌၊ ကာရဏတ္ထာယာ- အပ်သည်
 မအပ်သည်ကို ညွှန်ပြသော အကြောင်း၏ အရိပ်အယောင်သည်၊ ကာ- အဘယ်
 လေနည်း၊ ဣတိ ပုစ္ဆာ- ဤကား အမေးတည်း။ တတ္ထ- ထိုကယဝိက္ကယသိက္ခာ
 ပုဒ်၌၊ ပဉ္စန္ဒ- သီတင်းသုံးဖော် ငါးဦးတို့နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ကယဝိက္ကယံ- ဝယ်ခြင်း
 ရောင်းခြင်းကို၊ ကရောန္တဿ- ပြုသော ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိပ္ပသင်္ဂတော-
 အာပတ်မသင့်မှု၌ ငြိကပ်လျဉ်းပါးခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုမိ- ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု၌၊
 အနာပတ္တိ ဧဝ- အာပတ်မသင့်သည်သာတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ စောဒေယျ-
 အကယ်၍ စောဒနာအံ့။ တတ္ထ- ထိုကယဝိက္ကယသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုဿ-
 ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု၏၊ အနာဂတတ္တာ- မလာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်

မသင့်သည်ကား၊ န- မဟုတ်ပါ။ (အာပတ္တိ ဧဝ- အာပတ်သင့်သည်သာလျှင်တည်း။ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုဿ- ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု၏။ အနာဂတကာရဏံ- မလာရခြင်း၏ အကြောင်းကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုခဲ့ပါပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ စောဒေယျ-အကယ်၍ စောဒနာအံ့။ ပဉ္စန္ဒ- သီတင်းသုံးဖော် ငါးဦးတို့နှင့်၊ သဟ- တကွ၊ အာပတ္တိဝတ္ထုကဿ- အာပတ်သင့်ရာ ဝတ္ထု၏။ အနာပတ္တိဝါရလာဘေ- အာပတ်မသင့်ပုံကို ပြသော အလှည့်အကြိမ် (အနာပတ္တိဝါရ)ကို ရခြင်း၌၊ ဝိသေသကာရဏာဘာဝါ- ထူးသော အကြောင်း (ရိပ်)၏ မရှိခြင်းကြောင့်၊ န- အာပတ်မသင့်သည်ကား မဟုတ်ပါ။ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုနော- ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု၏။ အကပ္ပိယတ္တာ- မအပ်လေသောကြောင့်၊ ပဉ္စန္ဒ- သီတင်းသုံးဖော် ငါးဦးတို့နှင့်၊ သဟာပိ- တကွလည်းကောင်း၊ ဝိနာပိ- ကင်း၍လည်းကောင်း (ပိဖြင့် ဆည်း)၊ (ကယဝိက္ကယံ- ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်းကို၊ ကရောန္တဿ- ပြုသော ရဟန်းအား)၊ အာပတ္တိယာ- အာပတ်သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့သော၊ အဋ္ဌကထာ ဝါဒေါ- အဋ္ဌကထာ၏ အယူဝါဒသည်၊ သိဒ္ဓေါ- ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

အပရော- အခြားသော၊ နယော- နည်းကို၊ မယာ- ငါသည်၊ ဝုစ္စတေ- ဆို အပ်၏။ ဝါ- ဆိုပေအံ့။ ကယဝိက္ကယေ- ကယဝိက္ကယသိက္ခာပုဒ်မှ၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုနာ- ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုဖြင့်၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ယဒိ သိယာ- အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့။ (ဧဝံ သတိ- လတ်သော်) တတ္ထ- ထိုကယဝိက္ကယသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကပ္ပိယဝတ္ထုမ္ပိ- အပ်စပ်သော ဝတ္ထု၌၊ ဝုတ္တပရိယာယော- ဆိုအပ်ခဲ့သော ဒုက္ကဋ္ဌ ဝတ္ထုဒေသနာကို၊ လဗ္ဘေယျ- ရအပ်ရာ၏ (ထည့်သွင်း၍ ဟောကြားရာ၏)။ ပန- သို့သော်လည်း၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု- ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုကို၊ န လဗ္ဘတိ- မရအပ်။ ဣတိ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ နဝမေ ဧဝ- ကိုးခုမြောက်သော ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပုဒ်၌သာလျှင်၊ တာနိ- ထိုဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုတို့ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗာနိ- ဆိုထိုက်ကုန်၏။ တသွာ-ထို့ကြောင့်၊ သံဝေါဟာရော နာမ- သံဝေါဟာရမည်သည်၊ အညထာ- တစ်ပါးသော ဝတ္ထုဖြင့်၊ (နာ-၈၆) ပရိဝတ္တနံ- လဲလှယ်ခြင်းကို၊ ပရိယာဒိယိတွာ- ထက်ဝန်းကျင် ယူ၍၊ ပဝတ္တော- ဖြစ်သော၊ ကယဝိက္ကယောပိ- ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်းသည်လည်း (ကယဝိက္ကယသည်လည်း)၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တသွာ- ထို့ ကြောင့်၊ ကယဝိက္ကယံ- ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်းကို၊ မောစေတွာ- လွတ်စေ၍ (အရောင်းအဝယ်မလုပ်ဘဲ)၊ “ဣမိနာ- ဤဝတ္ထုဖြင့်၊ ဣမံ- ဤဝတ္ထုကို၊ ဒေဟိ- ပေးပါလော့၊ ဣတိ- ဤသို့၊

စေတာပေတိ- လဲလှယ်အံ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ အဝတ္တာ- မဆိုမူ၍ (ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု၌ စုဒ္ဓိတကအလိုနှင့် မဆန့်ကျင်အောင် အပ်သည်ဟု မယူတော့ဘဲ)၊ ဒသမဿ- ဆယ်ခုမြောက် ကယဝိက္ကယသိက္ခာပုဒ်၏၊ အနာပတ္တိဝါရေ- အနာပတ္တိဝါရ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- ဟောတော်မူအပ်သော နည်းအတိုင်းသာလျှင်၊ တေသံ- ထိုဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုတို့ကို၊ ပရိဝတ္တနေ- လဲလှယ်ခြင်း၌၊ နိဿဂ္ဂိယနုမတိဝိရောဓတော- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်ကို ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် (နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သင့်၏ ဟူသော ခွင့်ပြုချက်နှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့်)၊ (နိဿဂ္ဂိယန္တိ အဂဏှိတွာ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သင့်၏ဟု မယူတော့ဘဲ)၊ အဋ္ဌကထာယံ- အဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- မိန့်ဆိုအပ်သော နည်းအတိုင်းသာလျှင်၊ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုနာ- ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုဖြင့် စေတာပနေ- လဲလှယ်စေခြင်း၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ- ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ နေသံ- ထိုဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုတို့ကို၊ ကယဝိက္ကယေန- ဝယ်မှု ရောင်းမှုဖြင့်ကား၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏ (ဖြစ်သည် မဟုတ်လော)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ စောဒေယျ- အကယ်၍ စောဒနာငြားအံ။ သဗ္ဗဿာပိ- လဲလှယ်မှု ရောင်းဝယ်မှု အလုံးစုံ၏လည်း၊ ကယဝိက္ကယတ္တာ- ကယဝိက္ကယ (ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်း) မည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ န- မဟုတ်ပါ။ တေနေဝ- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ (သမန္တပါသာဒိကာယံ- သမန္တပါသာဒိကာမည်သော ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌)၊ “ပန- ဝါဒန္တရကား၊ အန္တကဋ္ဌကထာယံ- အန္တကဋ္ဌကထာ၌၊ ကယဝိက္ကယံ- ဝယ်ခြင်းရောင်းခြင်းသို့၊ သစေ သမာပဇ္ဇေယျ- အကယ်၍ ရောက်ငြားအံ။ ဧဝံ သတိ၊ နိဿဂ္ဂိယံ- စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံရှိသော၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဘာသိတံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တံ- ထိုစကားကို၊ ဒုဗ္ဘာသိတံ- မကောင်းသဖြင့် ဆိုအပ်ပြီ။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဟိ ယသ္မာ- အကြင့်ကြောင့်၊ ဒါနဂ္ဂဟဏတော- ပေးခြင်း ယူခြင်းမှ၊ အညော- အခြားသော၊ ကယဝိက္ကယော နာမ- ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်း မည်သည်၊ န အတ္ထိ- မရှိ၊ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ (တံ- ထိုစကားကို၊ ဒုဗ္ဘာသိတံ- မကောင်းသဖြင့် ဆိုအပ်ပြီ။) ဣတိ- ဤသို့” (ဣတိတစ်လုံး အကျေကြံပါ)၊ ဝုတ္တ-

မိန့်ဆိုပြီ။ အတ္တနော- မိမိ၏။ မတိယာ- အလိုအားဖြင့် ကယဝိက္ကယလက္ခဏသမ္ပတေ- ကယဝိက္ကယလက္ခဏာဟု သမုတ်အပ်သော၊ ဒသမဿ- ဆယ်ခုမြောက်သော ကယဝိက္ကယသိက္ခာပုဒ်၏။ အနာပတ္တိဝါရေ- အနာပတ္တိဝါရ၌၊ ဝုတ္တနယေနော- ဟောအပ်သော နည်းအတိုင်းသာလျှင်၊ တေသံ- ထိုဒုက္ခဋ္ဌိဝတ္ထုတို့ကို၊ ပရိဝတ္တနေ- လဲလှယ်မှု၌၊ နိဿဂ္ဂိယာနုမတိဝိရောဓတော စ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သင့်၏ ဟူသော ခွင့်ပြုတော်မူချက်နှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့်လည်း၊ အတ္တနော- မိမိ၏။ ဣဒံ ကာရဏံ- ဤဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းသည်၊ ပဋိသိဒ္ဓံ- ပြီးသည်၊ ဘဝတု ဝါ- ဖြစ်မှုလည်း ဖြစ်စေ။ (န ဘဝတု ဝါ- မဖြစ်မှုလည်း မဖြစ်စေ (ဝါဖြင့် ဆည်း))။ ဒသမေ- ဒသမ ကယဝိက္ကယသိက္ခာပုဒ်၌၊ အဝဿံ ဧဝ- မချွတ်ဧကန်သာလျှင်၊ ကပ္ပိယဝတ္ထုနိ- အပ်စပ်သော ဝတ္ထုတို့ကို၊ ဇာနိတဗ္ဗာနိ- (ဟောတော်မူ၏ဟု) သိထိုက် ကုန်၏။ ဣတိ တဿာ- ထို့ကြောင့်၊ တာနိ- ထိုကပ္ပိယဝတ္ထုတို့ကို၊ ကယဝိက္ကယာနိ ဧဝ- ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်းတို့သည်သာလျှင်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ တေသံ- ထိုကပ္ပိယဝတ္ထုတို့အား၊ နိဿဂ္ဂိယဘာဝဉ္စ- နိဿဂ္ဂိ၏ အဖြစ်သို့လည်း၊ ဂတာနိ- ရောက်ကုန်၏။ ဣတိ ဧဝမ္ပိ- ဤသို့လျှင်လည်း၊ အဋ္ဌကထာဝါဒေါ- အဋ္ဌကထာ၏ဝါဒသည်၊ သိဒ္ဓေါ- ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ဧတ္ထ- ဤရောပြွမ်းသော စကား၌၊ ဝါ- ဤသိက္ခာပုဒ် နှစ်ပါး၌၊ ပေါရာဏာ- ရှေးဆရာတို့သည်၊ အာဟု- ဆိုတော်မူကြကုန်၏။ ကိ- အဘယ်သို့ ဆိုကုန်သနည်း။ “အတ္တနော- မိမိ၏။ သန္တကံ- ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ရူပိယံ- ရွှေငွေကို၊ ပရဟတ္ထဂတံ- သူတစ်ပါးလက်သို့ ရောက်သည်ကို၊ ကရောတိ- ပြုအံ့။ အဇ္ဈာစရတိ- လွန်ကျူးအံ့။ ဒုက္ခဋ္ဌိ- ဒုက္ခဋ္ဌိအာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ပရဿ- တစ်ပါးသူ၏၊ ရူပိယံ- ရွှေ ငွေကို၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဟတ္ထဂတံ- လက်သို့ ရောက်သည်ကို၊ ကရောတိ- ပြုအံ့။ အဋ္ဌမေန- ရှစ်ခုမြောက်သော ဇာတရူပ (ရူပိယ) သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဥဂ္ဂဟိတဝတ္ထုပရိဝတ္တနေ- ခံယူ အပ်သော ဝတ္ထုကို လဲလှယ်ခြင်း၌၊ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ ဇာတံ- ဖြစ်ပါသနည်း။ အဗ္ဗောဟာရိကံ- မခေါ်ဝေါ်လောက် မပြောပလောက်သည်၊ ဇာတံ- ဖြစ်၏။ အထ- ထို့ပြင် တစ်နည်းကား၊ ပရဿ- တစ်ပါးသူ၏၊ ရူပိယံ- ရွှေ ငွေကို၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဟတ္ထဂတံ- လက်သို့ ရောက်သည်ကို၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ ကရောတိ- ပြုအံ့။

ရူပိယပ္ပဋိဂ္ဂဟဏဿ- ရွေငွေကို ခံယူခြင်းကို၊ ကတတ္တာ- ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၊ အဋ္ဌမေန- ရှစ်ခုမြောက်သော ဇာတရူပ (ရူပိယ)သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ နိဿဂ္ဂိယံ-
 နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အတ္တနော- မိမိ၏၊ သန္တကံ- ဥစ္စာ
 ဖြစ်သော၊ ရူပိယံ- ရွေငွေကို၊ ပရဿ- တစ်ပါးသူ၏၊ ဟတ္ထဂတံ- လက်သို့
 ရောက်သည်ကို၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ ကရောတိ- ပြုအံ့။ သံဝေါဟာရေန- (ကိုးခု
 မြောက်သော) ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်
 အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ ပေါရာဏာ- ရှေးဆရာတို့သည်၊
 အာဟု- ဆိုကြကုန်၏။ ဟိ- ဆက်ဦးအံ့၊ တတ္ထ- ထိုရှေးဆရာတို့ စကား၌၊ “ရူပိယဿ-
 ရွေ ငွေကို၊ ဂဟဏမတ္တေန- ခံယူခြင်းမျှဖြင့်၊ အဋ္ဌမေန- ရှစ်ခု မြောက်သော ဇာတရူပ
 (ရူပိယ)သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ အာပတ္တိ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။
 ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ ပရိဝတ္တနေ- လဲလှယ်ခြင်း၌၊ နဝမေန- ကိုးခုမြောက်သော
 ရူပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ အာပတ္တိ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်သည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏။” ဣတိ ဣဒံ- ဤစကားကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တံ ပန- ထိုစကားသည်ကား၊
 ယုတ္တံ- သင့်၏။

“အဇ္ဈာစရတိ- လွန်ကျူးအံ့၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။” ဣတိ ဣဒံ-
 ဤစကားကို၊ ဒုဝုတ္တံ- မကောင်းသဖြင့် ဆိုအပ်ပြီ။ ဒုက္ကဋ်ဿ- ဒုက္ကဋ်အာပတ်၏၊
 အနိယမပ္ပသင်္ဂတော- မမြဲမှ၌ ငြိကပ်ခြင်းကြောင့်၊ နိဿဇ္ဇနဝိဓာနေသု- စွန့်ခြင်း၏
 အစီအရင်တို့၌၊ ဒဿိတောဝ- ပြုပြီးတော့သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ကိ-
 အဘယ်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်သနည်း။ ဒွိဟိ- နှစ်မျိုးကုန်သော၊
 နိဿဂ္ဂိယေဟိ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်တို့သည်၊ ယဒိ ဘဝိတဗ္ဗံ- အကယ်၍ ဖြစ်ရာ
 ငြားအံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ “ရူပိယံ စေတာပေတိ”တိ- “ရူပိယံ စေတာပေတိ” ဟူသော၊
 သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော၊ ပါဠိယံ- ပါဠိ၌၊ ရူပိယပ္ပဋိဂ္ဂဟဏဿ- ရွေငွေကို ခံယူခြင်းကို၊
 ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုပြီးတော့သောကြောင့်၊ နိဿဇ္ဇနဝိဓာနေ- စွန့်ခြင်းအစီအရင်၌၊ “ဘန္တေ-
 အရှင်ဘုရား၊ အဟံ- တပည့်တော်သည်၊ ရူပိယံ- ရွေငွေကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေသိ- ခံယူခဲ့
 ပါပြီ။ နာနာပ္ပကာရကံ- အထူးထူးသော အပြားရှိသော၊ ရူပိယသံဝေါဟာရံ စ-
 ရွေငွေကို လဲလှယ်ခြင်းသို့လည်း၊ သမာပဇ္ဇိ- ရောက်ခဲ့ပါပြီ။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တဗ္ဗံ-

နှစ်ခုခွဲ၍ လျှောက်ကြားထိုက်သည်။ ဘဝေယျ- ဖြစ်ရာ၏။ (ပန- စင်စစ်ကား၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝတ္ထဗွံ- နှစ်ခုခွဲ၍ လျှောက်ကြားထိုက်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။)။

တ္တာဝတာ- ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ ပေါရာဏဂဏ္ဌိပဒေ-
 ရှေ့ဂဏ္ဌိပုဒ်၌၊ “ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုနာ- ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုဖြင့် ကယဝိက္ကယံ- ဝယ်ခြင်း ရောင်း ခြင်းကို
 ပရိဟရန္တေန- ရွက်ဆောင်သော ရဟန်းသည်၊ စတူသု- (အလုံးစုံသော ရွှေ ငွေ
 ရွှေပဲပိုက်ဆံ ငွေပဲပိုက်ဆံအားဖြင့်) လေးပါးကုန်သော၊ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုသု-
 နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုတို့တွင်၊ ဧကေကသ္မိ- တစ်ခုတစ်ခုသော နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုကို၊ ဂဟိတေ-
 ဝယ်ယူအပ်သော်၊ အဋ္ဌမေန- အဋ္ဌမဖြစ်သော ဇာတရူပ (ရူပိယ) သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊
 နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိယအာပတ်သင့်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထုနာ ဒုက္ကဋ္ဌ
 ဝတ္ထုန္တိ ဧတ္ထ- ဤပါဌ၌၊ ‘ဣမိနာ- ဤဝတ္ထုဖြင့် ဣဒံ- ဤဝတ္ထုကို ဒေဟိ- ပေးပါလော့၊’
 ဣတိ ဝတ္ထာ- ဤသို့ မအပ်မရာ ပြောဆို၍၊ ဂဟိတေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ တေနေဝ-
 ထိုကြောင့်သာလျှင်၊ နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိယအာပတ် သင့်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။
 ကယဝိက္ကယမ္ပိ- ဝယ်ခြင်း ရောင်းခြင်းကိုလည်း၊ နိဟရိတ္တာ- ထုတ်ဆောင် ဖယ်ရှား၍၊
 (မအပ်သော အရောင်းအဝယ် စကားကို မပြောဆိုဘဲ)၊ ဂဟိတေ- ယူအပ်သော်၊
 ဒုက္ကဋ္ဌံ- ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သင့်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ စေတာပိတရူပိယဂ္ဂဟဏေ-
 လဲလှယ်စေအပ်သော ရွှေ ငွေကို ခံယူခြင်း၌၊ အဋ္ဌမေန- အဋ္ဌမဖြစ်သော ဇာတရူပ
 (ရူပိယ) သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် နိဿဂ္ဂိယံ- နိဿဂ္ဂိယအာပတ်သင့်၏။ ပရိဝတ္တနေ- လဲလှယ်ခြင်း၌၊
 နဝမေန- နဝမဖြစ်သော ရူပိယ သံဝေါဟာရသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ နိဿဂ္ဂိယံ-
 နိဿဂ္ဂိယအာပတ်သင့်၏။ ဣတိ အာဒိနာ- ဤသို့ စသည်အားဖြင့် အတ္တနာ- ကိုယ်တိုင်၊
 အနုဂ္ဂဟေတွာ- မခံယူမူ၍၊ ကပ္ပိယဝသေန- အပ်စပ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊
 နိဟရိတ္တာ- ထုတ်ဆောင်၍၊ ပဉ္စဟိ- ငါးပါးကုန်သော၊ သဟဓမ္မိကေဟိ-
 သီတင်းသုံးဖော်တို့နှင့် သဒ္ဓိ- အတူ (နှာ-၈၇) ပရိဝတ္တေတုံ- လဲလှယ်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-

၁။ န ပနေဝံ ဝတ္ထဗွံ ဟောတိ ထည့်ပါဌ် ထည့်ရခြင်း။ ။ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုနာ
 နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု စေတာပေန္တဿ မူလဂ္ဂဟဏေ ပုရိမသိက္ခာပဒေန နိဿဂ္ဂိယံ
 ပါမိတ္တိယံ၊ အပရာပရပရိဝတ္တနေ ဣမိနာ နိဿဂ္ဂိယပါမိတ္တိယမေဝါတိ
 (ပါရာ၊ ဌ၊ ဒု၊ ၂၇၆။) ဧတ္ထ ဧကသ္မိယေဝ ဝတ္ထုသ္မိ ခွံန္တံ သိက္ခာပဒါနံ ဝသေန
 ဧကတော အာပတ္တိ ဝုတ္တာ။ တံ ပန ပစ္ဆိမဿ (သိက္ခာပဒဿ) ဝသေန
 နိဿဂ္ဂိတဗ္ဗံ။ [ဝဇီရဗုဒ္ဓိဒီကာ၊ ၂၆၅။]

အပ်၏။” ဣတိ- ဤသို့သော၊ ယံ- အကြင် စကားကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ တံ- ထိုစကားကို၊ ဝိသောဓိတံ- သုတ်သင်အပ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တတ္ထ- ထိုရှေးဂဏ္ဌိပုဒ်၌၊ “နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗေ- စွန့်ထိုက်သော ဝတ္ထုသည်၊ အသတိ- မရှိလတ်သော်၊ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ ပါမိတ္တိယံ- ပါမိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်လတ္တံ့နည်း။ ဒုန္နိဿဋ္ဌရူပိယံ- မကောင်းသဖြင့် စွန့်အပ်သော ရွှေငွေသည်၊ သမာနမ္ပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ “(သော- ထိုဥပါသကာသည်)၊ န ဆဉ္ဇေတိ- မစွန့်။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တဿ- ပြောဆိုစဉ်၊ ဝိဿဋ္ဌော- စွန့်သော၊ ဥပါသကော- ဥပါသကာ သည်၊ တံ- ထိုရွှေငွေကို၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ အညံ- အခြားသော၊ ဘိက္ခုနော- ရဟန်း အား၊ စေ ဒေတိ- အကယ်၍ ပေးလှူငြားအံ့၊ ကပ္ပတိ- အပ်၏။” ဣတိ- ဤသို့သော၊ အပရမ္ပိ- အခြားသော စကားကိုလည်း၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တဉ္စ- ထိုစကားကိုလည်း၊ ဒုဝုတ္တံ- မကောင်းသဖြင့် ဆိုအပ်ပြီ။ ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ ဟိ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ ဂဟိတတ္တာ- ရွှေငွေကို ခံယူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တတော- ထိုအကပ္ပိယ ရွှေငွေမှ၊ အညံ- အခြားသော၊ ဝတ္ထု- ကပ္ပိယဝတ္ထုသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်လာ၊ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်တည်း။ တတ္ထ- ထိုရှေးဂဏ္ဌိပုဒ်၌၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ (အညာတကံ- ဆွေမျိုးမတော်သူကို)၊ ဣမံ- ဤ(အပ်သော) ဥစ္စာကို၊ ဂဏှာဟိ- ယူလေလော့၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တဿ- ပြောဆိုသော ရဟန်းအား၊ သဒ္ဓါဒေယျ ဝိနိပါတဒုက္ကဋ်- သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အညာတကံ- ဆွေမျိုးမတော်သူကို၊ “ဧတံ- ဤ(အပ်သော) ဥစ္စာကို၊ ဒေဟိ- ပေးပါလော့၊” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တဿ- ပြောဆိုသော ရဟန်းအား၊ ဝိညတ္တိဒုက္ကဋ်- ဝိညတ္တိဒုက္ကဋ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။” ဣတိ- ဤသို့သော၊ အပရမ္ပိ- အခြားသော စကားကိုလည်း၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တဉ္စ- ထိုစကားကိုလည်း၊ ဒုဝုတ္တံ- မကောင်းသဖြင့် ဆိုအပ်ပြီ။ ဟိ- မှန်၏။ တတ္ထ- ထို“ဧတံ ဒေဟိ”ဟု ပြောဆိုရာ၌၊ ပယောဂဒုက္ကဋ်- ပယောဂ ဒုက္ကဋ်သည်၊ ယုတ္တံ ဝိယ- သင့်သကဲ့သို့၊ ပညာယတိ- ထင်ရှား၏။”

ပကိဏ္ဏကံ နိဋ္ဌိတံ။

ဧဋ္ဌကလောမဝဂ္ဂေါ ဒုတိယော။

၁။ ဝိညတ္တိ ဒုက္ကဋ်ကိုသာ တားမြစ် လိုရင်း ဖြစ်သည်၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်မှုကိုကား သဘောတူ ပါသည်။)

၃။ ပတ္တဝေဒ

၁။ ပတ္တသိက္ခာပဒေဝဏ္ဏနာ

ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊ တေသု- ထိုသပိတ်ကိုးလုံးတို့တွင်၊ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌော
 စ- ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌသပိတ်လည်းကောင်း၊ ဩမကောမကော စ- ဩမကောမက
 သပိတ်လည်းကောင်း၊ ခန္ဓ- နှစ်လုံးကုန်သော သပိတ်တို့သည်၊ အပတ္တာ- သပိတ်
 မဟုတ်ကုန်။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧတေ- ဤသပိတ် နှစ်လုံးတို့ကို၊ ဘာဇန
 ပရိဘောဂေန- ခွက်အသုံးအဆောင်ဖြင့်၊ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာ- သုံးစွဲထိုက်ကုန်၏။
 အဓိဋ္ဌာနပဂဝိကပ္ပနပဂတာ- အဓိဋ္ဌာန်သို့ကပ်ရောက် ဝိကပ္ပနာသို့ကပ်ရောက်
 ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည် (အဓိဋ္ဌာန်တင်ထိုက် ဝိကပ္ပနာပြုထိုက်သည်)၊ န ဟောတိ-
 မဖြစ်။ ဣတိ အတ္ထော- ဤကား အနက်တည်း။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်း၊ လိခိတံ-
 ဆရာ ရေးအပ်ပြီ။ [ဝိ၊ဋ္ဌ အဖွင့်တွင်လည်း ဆိုပြီး ရှိသည်။] သမဏသာရုပ္ပေန
 ပတ္တန္တိ ဧတ္ထ- ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ အယောပတ္တော- သံသပိတ်ကို၊ ပဉ္စဟိ- ငါးကြိမ်
 ကုန်သော၊ ပါကေဟိ- မီးဖုတ်ခြင်းတို့ဖြင့်၊ ပက္ခော- ဖုတ်အပ်သည်၊ (သမာနော-
 ဖြစ်လတ်သော်၊ သမဏသာရုပ္ပေန- ရဟန်းတို့အား လျှောက်ပတ်သောအားဖြင့်၊
 ပက္ခော- ဖုတ်အပ်သည်၊) ဟောတိ- ဖြစ်၏။ မတ္တိကာပတ္တော- မြေသပိတ်ကို၊
 ဒွိဟိ- နှစ်ကြိမ်ကုန်သော၊ ပါကေဟိ- မီးဖုတ်ခြင်းတို့ဖြင့်၊ ပက္ခော- ဖုတ်အပ်သည်၊
 (သမာနော- ဖြစ်လတ်သော်၊ သမဏသာရုပ္ပေန- ရဟန်းတို့အား လျှောက်ပတ်
 သောအားဖြင့်၊ ပက္ခော- ဖုတ်အပ်သည်၊) ဟောတိ- ဖြစ်၏။ [ဆိုလိုရင်းအနက်
 ထင်ရှားပေါ်လွင်စေရန် ဋီကာသစ်အတိုင်း ပါဌသေသ ထည့်လိုက်ပါသည်။
 “ပက္ခော- ဟောတိ” အနက်မျှဖြင့်လည်း ကိစ္စပြီးနိုင်ပါသည်။] “ဘိက္ခုနိယာ-
 ဘိက္ခုနီ၏၊ ပတ္တသန္နိစယဿ- သပိတ် သိုမှီး သိမ်းဆည်းခြင်းကို၊ ဝါရိတတ္တာ- ဘုရား
 တားမြစ် တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘိက္ခုဿပိ- ရဟန်းအားလည်း၊ တံ-
 ထို သပိတ်အများကို သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်းသည်၊ အနန္တရူပံ- မလျှောက်ပတ်။ (ဝဇီရ
 ဗုဒ္ဓိ၌ ဝါရိတတ္တာ နောင် တဒန္တလောမတော- ထိုဘိက္ခုနီမတို့အား တားမြစ်အပ်
 သည်နှင့် လျော်သောအားဖြင့်၊ ဘိက္ခုနမ္ပိ- တို့အားလည်း၊ ဒုတိယော- နှစ်လုံး
 မြှောက်သော သပိတ်ကို၊ ဝါရိတော- တားမြစ်အပ်၏၊ ဟု လာ၏။) ဣတိ- ဤသို့၊

ကတွာ- ပြုရသောကြောင့် (ဤအကြောင်းကြောင့်)၊ (အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌)၊ ပုရာဏပတ္တံ- သပိတ်ဟောင်းကို၊ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ- ပစ္စုဒ္ဓါပြု၍ (အဓိဋ္ဌာန် ချ၍)၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်၏။” ဣတိ စ- ဤသို့ လည်း၊ လိခိတံ- အချို့ဆရာတို့ အဆိုကို ဝဇိရဗုဒ္ဓိဆရာ ရေးအပ်ပြီ။ တံ- ထို သပိတ်များစွာ သို့မှီး သိမ်းဆည်းမှုကို တားမြစ်လို၍ မိန့်ဆိုအပ်၏ဟူသော စကားသည်၊ ပါဠိယံ- ပါစိတ်ပါဠိတော်၌၊ “သန္နိစယံ ကရေယျာတိ အနဓိဋ္ဌိတော အဝိကပ္ပိတော”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ န ယုတ္တံ-မသင့်။” ဟိ- မှန်၏၊ သော- ထိုပတ္တသန္နိစယကို၊ ကထိနက္ခန္ဓကေ- မဟာဝါကထိနက္ခန္ဓက၌၊ နိစယသန္နိမိ ဝိယ- နိစယသန္နိမိကဲ့သို့၊ ဧကောပိ- တစ်လုံးတည်းသော သပိတ် ကိုလည်း၊ ပုန ဒိဝသေ- ယနေ့ရရှိသည်မှ နောက်တစ်နေ့၌၊ “သန္နိစယော”တိ- သန္နိစယဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။ အနန္တရသိက္ခာပဒေ ပန- အခြားမဲ့ဖြစ်သော ဥိနပဉ္စဗန္ဓနသိက္ခာပုဒ်၌ကား၊ ဒုတိယော- နှစ်လုံးမြောက်သော သပိတ်ကို၊ ဝါရိတော- တားမြစ်တော်မူအပ်၏။ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ အဓိဋ္ဌာနံ- အဓိဋ္ဌာန် တင်ခြင်းသည်၊ နိယတံ- စွဲမြဲ၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့် ဒွေ- နှစ်လုံးကုန်သော၊ ပတ္တေ- သပိတ်တို့ကို၊ အဓိဋ္ဌာတုံ- အဓိဋ္ဌာန် တင်ခြင်းငှာ၊ န လဘတိ- မရ။ ဒွေ ပတ္တေ- နှစ် သပိတ်တို့ကို၊ ဧကတော- တပေါင်းတည်း၊ သစေ အဓိဋ္ဌာတိ- အကယ်၍ အဓိဋ္ဌာန် တင်အံ့။ ဒွေပိ- နှစ်လုံးကုန်သော သပိတ်တို့သည်လည်း၊ အနဓိဋ္ဌိတာ- အဓိဋ္ဌာန် မတင်အပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ဝိသုံ ဝိသုံ- သီးခြားစီ သီးခြားစီ၊

၁။ တံ န ယုတ္တံ။ “နှစ်လုံးမြောက်သပိတ်မှ စ၍ သပိတ်အများ သိုးမှီး ခြင်းကို တားမြစ်လိုသောကြောင့် ပုရာဏပတ္တံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာဟု အဋ္ဌကထာ မိန့်ခြင်း ဖြစ်သည်”ဟု ဆိုသော စကားသည် မသင့်ပါ။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် ဘိက္ခုနီပါစိတ်ပါဠိတော်၌ပင်- အဓိဋ္ဌာန်မတင် ဝိကပ္ပနာ မပြု လုပ်ဘဲ သိုးမှီးခြင်းဟု ဖွင့်ရကား အဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ္ပနာ မပြုခြင်းကိုသာ ဖြစ်သည်၊ အဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ္ပနာ ပြုလုပ်ပါမူ သပိတ်များစွာကိုပင် သိုးမှီးနိုင် သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသောကြောင့်တည်း။ မှန်၏၊ ‘သိုးမှီး’ဟူရာ၌ ယနေ့ ရ၍ နောက်တစ်နေ့ရောက်လျှင် သိုးမှီးသည်ဟုပင် ဆိုရတော့သည်။ ဤ ဘိက္ခုသိက္ခာပုဒ်၌ကား- ‘ဒသာဟပရမံ’ဟုလည်းကောင်း ‘အတိရေက ပတ္တော’ဟုလည်းကောင်း အဟောပင် ရှိလေပြီ။

အဓိဋ္ဌာတိ- အဓိဋ္ဌာန်တင်အံ့။ ဒုတိယော- နှစ်လုံးမြောက်သော သပိတ်ကို၊
 အနဓိဋ္ဌိတော- အဓိဋ္ဌာန်မတင်အပ်သည်။ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဝိကပ္ပေတုံ ပန-
 ဝိကပ္ပနာပြုခြင်းငှာသော်ကား၊ ဗဟူပိ- များစွာသော သပိတ်တို့ကိုလည်း၊ လဗ္ဘန္တိ-
 ရအပ်ကုန်၏။ ကာကဏိကမတ္တမ္ဘိတိ ဧတ္ထ- ကာကဏိကမတ္တမ္ဘိဟူသော
 ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်၌၊^၁ ပိကာရော-ပိသဒ္ဓါသည်၊ “(ဦးနံ-ခွင့်ပြုသော သပိတ်၏
 အကြိမ်သတ်မှတ်ချက် အားလျော်စွာ ယုတ်လျော့သော)၊ ဧကပါကမ္ဘိ-

၁။ ကာကဏိကမတ္တမ္ဘိ။ ။ ‘သစေ ပနဿ မူလတော ကာကဏိကမတ္တမ္ဘိ
 ဒါတဗ္ဗံ ဟောတိ၊ အဓိဋ္ဌာနုပဂေါ န ဟောတိ’ဟူသော ကင်္ခါဝိတရဏီ
 အဋ္ဌကထာ စကားကို ဖွင့်ပြခြင်းတည်း။ ၎င်းအဓိပ္ပါယ်ကား ‘ထိုသပိတ်၏
 တန်ဖိုးအားဖြင့် တစ်ခြင်ရွေးမျှပင်လည်း မူလသပိတ်ရှင်အား ပေးဆပ်
 ဖို့ရန် ကျန်ရှိနေသေးပါက အဓိဋ္ဌာန်မလောက်တော့’ဟုလို့။ ဤ၌
 ပိသဒ္ဓါသည် “သပိတ်တန်ဖိုး ပေးချေရန် တစ်ခြင်ရွေးမျှပင် ကျန်နေ
 သေးသော သပိတ်သည် အဓိဋ္ဌာန်မလောက်သကဲ့သို့ သတ်မှတ်ထားသော
 မီးဖုတ်အကြိမ် တစ်ကြိမ်မျှဖြစ်စေ ကျန်နေသေးသော သပိတ်သည်လည်း
 အဓိဋ္ဌာန်မလောက်”ဟူ၍ ပါကပရိမာဏကို ပေါင်းဆည်း၏။ ထို့ကြောင့်
 ဤ ဋီကာလာ ဧကပါကမ္ဘိ ဇနေတိ၌ “ဧကပါကမ္ဘိ န ဇနေတိ” ဟု ‘န’
 ပဋိသေခပါရှိနေရမည် ဖြစ်သည်။ ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၌ကား ဝါသဒ္ဓါ
 အပိုပါပြီးဖြစ်၍ ပိဖြင့် ဆည်းဖွယ်မလိုတော့၊ ပိသဒ္ဓါ၏ မူရင်းတာဝန်
 ဖြစ်သော များစွာသော တန်ဖိုးကိုသာ ဆည်းရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင်
 ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ(ဒု-၂၈၃)၌ “သစေ ဧကောပိ ပါကော ဦးနော
 ဟောတိ၊ ကာကဏိကမတ္တမ္ဘိ ဝါ မူလံ အဒိန္နံ၊ န အဓိဋ္ဌာနုပဂေါ”ဟု
 မိန့်ဆို၏။ ဤပဌမနည်းအရ “သံသပိတ်၌ ငါးကြိမ်၊ မြေသပိတ်၌ နှစ်ကြိမ်
 အပြည့်မီးဖုတ်မှသာ အဓိဋ္ဌာန်လောက်သည်”ဟု မှတ်ရမည် ဖြစ်သည်။
 ထို့အပြင် ဤဋီကာဟောင်း၌ ‘အထ ဝါ’ ဖြင့် ဒုတိယနည်းကို ပြဆိုသည်။
 ဤနည်းအရ သံသပိတ် ငါးကြိမ်၊ မြေသပိတ် နှစ်ကြိမ်ဟူသည်
 သာရုပ္ပဖြစ်လောက်သော အကြိမ်ကို မှန်း၍ဆိုသော စကားဖြစ်သည်။
 ဧကန် မဟုတ်။ လိုရင်းမှာ- မည်းနက်သော အဆင်းရှိဖို့ ရန်သာ ဖြစ်သည်။
 မည်းနက်သော အဆင်းရလျှင် သမဏသာရုပ္ပ ဖြစ်တော့သည်သာ။

တစ်ကြိမ်သော မီးဖုတ်ခြင်းမျှကိုလည်း၊ န ဇနေတိ- မဖြစ်စေ။” ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ ပါကံ- မီးဖုတ်ခြင်း (မီးဖုတ်ရာ အကြိမ်ပမာဏ)ကို၊ သမ္ပိဏ္ဍေတိ- ပေါင်းစည်း၏။ အထ ဝါ- ထို့အပြင် တစ်နည်းကား၊ ဧကပါကေနေဝ- တစ်ကြိမ် မီးဖုတ်ခြင်း မျှဖြင့်သာလျှင်၊ သာရုပ္ပေါ- ရဟန်းတို့အား လျောက်ပတ်သည်၊ သစေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ ဝဇ္ဇတိ- အပ်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ပါကပရိမာဏံ- မီးဖုတ်မှု အတိုင်းအရှည် (အကြိမ်ပမာဏ အရေအတွက်)ကို၊ အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌၊ န ဝုတ္တံ- မမိန့်ဆိုအပ်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။ (သော ပတ္တော)- ထို(သတ်မှတ်ရာ မီးဖုတ်အကြိမ် ပမာဏ မပြည့်သော ပိုင်ရှင်အား သပိတ်တန်ဖိုး အကျေမဆပ်ရသေးသော) သပိတ်သည်၊ အပတ္တတ္တာ- သတ်မှတ်ရာ မီးဖုတ်အကြိမ် ပမာဏလျော့သော အားဖြင့် သပိတ် မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (တစ်နည်း) အပတ္တတ္တာ- ကိုယ်ပိုင်သပိတ် မဟုတ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (နှာ-၈၈) အဓိဋ္ဌာနူပဂေါ- အဓိဋ္ဌာန်လောက်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ (ဒွေ- နှစ်လုံးကုန်သော၊ အဓိဋ္ဌိတပတ္တာနံ- အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ် ကုန်သော (ကိုယ်ပိုင်) သပိတ်တို့၏၊ အသမ္ဘဝတော- မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊) ပုရာဏပတ္တံ- သပိတ်ဟောင်းကို၊ အပစ္စုဒ္ဓရန္တေန- အဓိဋ္ဌာန်ချသောအားဖြင့် ပစ္စုဒ္ဓါရိ မပြုလိုသော ရဟန်းသည်၊ သော ပတ္တော- ထိုသပိတ်အသစ်ကို၊ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗော- ဝိကပ္ပနာ ပြုထိုက်၏။ (န အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗော- အဓိဋ္ဌာန်မတင်ထိုက်)။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ အပစ္စုဒ္ဓရန္တေန ဝိကပ္ပေတဗ္ဗောတိ ပဒဿ-အပစ္စုဒ္ဓရန္တေန ဝိကပ္ပေတဗ္ဗော ဟူသော ပုဒ်၏၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ (ဌ-၌ ဆိုပြီး ဖြစ်သည်။)

ပတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တစ်ကြိမ်တည်း မီးဖုတ်ရုံမျှဖြင့် အနက်ရောင်ရ သာရုပ္ပဖြစ်လျှင် ထို တစ်ကြိမ်ဖြင့်ပင် အပ်သည်။ အကြိမ်သည် လိုရင်း မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ(၁၇၈)၌ မီးဖုတ်ရာအကြိမ် အရေအတွက်ကို မပြဆိုတော့ဘဲ ‘သမဏသာရုပ္ပေန- ရဟန်းတို့အား လျောက်ပတ်သော အားဖြင့်၊ ပတ္တံ- ဖုတ်ပြီးသော’ဟု မိန့်သည်။ ဤဒုတိယနည်းအရ “အနက်ရောင်အဆင်း ရလျှင် သပိတ်အရာဝင်၍ အဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ္ပနာ ပြုနိုင်ပြီ”ဟု မှတ်ရမည် ဖြစ်သည်။

၂။ ဥပဗ္ဗဗန္ဓနသိက္ခာပဒေဝဏ္ဏနာ

(အနာပတ္တိ) ပဝါရိတေတိ ဧတ္ထ- ဌ၊ သံဃဝသေန- အပေါင်းသံဃာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဝါရိတဌာနေ- ဖိတ်မံအပ်သော အရာ၌၊ ပဗ္ဗဗန္ဓနေနေဝ- ငါးဖွဲ့ဖြင့် သာလျှင် (ငါးဖွဲ့ရှိမှသာလျှင်)၊ စေတာပေတုံ- တောင်းခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။^၁ ပုဂ္ဂလိကဝသေန- ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာအစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဝါရိတဌာနေ- ဖိတ်မန် အပ်သော အရာ၌၊ ဥပဗ္ဗဗန္ဓနေနာပိ- ယုတ်လျော့သော ငါးဖွဲ့ဖြင့်လည်း (ငါးဖွဲ့ မပြည့်သော်လည်း)၊ စေတာပေတုံ- တောင်းခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ဂါထာ အနက်။ ။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ ယော- အကြင်အာပတ်သင့်မိသော ရဟန်းသည်၊ ဥပဗ္ဗဗန္ဓနတ္ထံ- ယုတ်လျော့သော ငါးဖွဲ့ရှိသော သပိတ်၏ အကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တမ္ပိ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီးသည်သာဖြစ်သော၊ ဧတံ- ဤသိက္ခာပုဒ်လာ ကျင့်ဝတ်ကို၊ ကရော- ပြုကျင့်လိုက်နာတတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ သော- ထို ကျင့်ဝတ်ကို လိုက်နာသော ရဟန်းသည်၊ ဥပဗ္ဗဗန္ဓနတ္ထံ- ယုတ်လျော့သော ငါးဖွဲ့ ရှိသော သပိတ်၏ အကျိုးငှာ၊ (သံဃ- သံဃာသို့၊ ဥပသင်္ကမိတွာ- ချဉ်းကပ်ပြီး၍)၊ ဝုဗ္ဗာနံ- အသက်သိက္ခာ ကြီးရင့်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနံ- မထေရ်ရဟန်းတို့၏၊ သန္တိကေ- အထံသို့၊

၁။ ပဝါရိတေ ။ပ။ ဝဋ္ဋတိ။ ။ဤစကားရပ်ကို ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ (ဒု- ၂၈၈)၌ ‘ကုရုန္တိယံ ဝုတ္တံ’ဖြင့် ကုရုန္တိမည်သော ရှေးအဋ္ဌကထာ၏ စကား ဖြစ်ကြောင်း ပြ၏။ ထို့ကြောင့် လိခိတံ ဆိုသော်လည်း ဒီကာဆရာ၏ မူရင်းစကား မဟုတ်ကြောင်း သိနှင့်ရ၏။

ဤစကားရပ်ဖြင့်- သံဃာကို ဦးတည်၍ ‘အရှင်ဘုရားတို့ သပိတ် အလိုရှိသောအခါ တပည့်တော်ထံ တောင်းကြပါ’ဟု ဖိတ်မန်ခဲ့သော် ငါးဖွဲ့ပြည့်မှသာ တောင်းကောင်း၏။ အရှင်မြတ်ဘုရား သပိတ်လိုလျှင် တပည့်တော်ထံမှာ တောင်းပါ(အလှူခံပါ)ဟု တစ်သီးပုဂ္ဂလ ဖိတ်မန် ခဲ့သော် ငါးဖွဲ့မပြည့် (တစ်ဖွဲ့မျှမရှိ)သော်လည်း တောင်းကောင်း၏ဟု ပြသည်။

ပတွာန- ရောက်၍၊ အဟံ ဘန္တေတိ အာဒိနာ- အဟံ ဘန္တေ အစရှိသော စကားဖြင့်၊ နိဿဇ္ဇိတွာ- သပိတ်ကို စွန့်၍၊ အာပတ္တိ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ်ကို၊ ဒေသေတိ- ဒေသနာ ပြောကြား၏။

ဥိနပဉ္စပန္နနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

“ပဋိသာယနိယာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ”တိ- “ပဋိသာယနိယာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ” ဟူ၍၊ ဝဒန္တေန- သိက္ခာပုဒ်၌ ဟောမိန့်တော်မူခြင်းဖြင့်၊ (အဘူဉ္ဇိတွာ- မစားသုံး မှု၍)၊ ပါဒမက္ခနာဒီနံ- ခန္ဓာပြင်ပ ခြေထောက်ကို လိမ်းကျံခြင်း အစရှိသည်တို့၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ- အကပ်ခံပြီး၍ (အကပ်ခံပြီးနောက်)၊ ဌပေတုံ- ခုနစ်ရက်ကျော်လွန်အောင် ထားခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒီပိတံ- ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ “ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ”တိ- “ယေသံ

၁။ ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ။ ။ဤစကားတော်ကို ဗျတိရိက်အနက်ယူ၍ မအပ်သော မစားကောင်းသော အသားရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့မှ ဖြစ်သော ထောပတ်စသည်များ မအပ်ဟု အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များ ဆိုကြ ခြင်းသည် မသိ၍ ဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ မှန်၏၊ လူမှတစ်ပါး အပ်ကုန် မအပ်ကုန်သော (စားကောင်းကုန် မစားကောင်းကုန်သော) သတ္တဝါတို့မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ထောပတ်စသည်တို့ကိုကား စားကောင်းပါသည်။ အကပ်ခံပြီးနောက် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဆေးအဖြစ် မှီဝဲကောင်းပါသည်။ ခုနစ်ရက်ကျော်အောင် ထားလျှင်မူ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။ ဤနေရာ ၌ကား နိဿဂ္ဂိအခန်းဖြစ်၍ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်သော ဆေးပစ္စည်းတို့ကို ထုတ်ပြနေဖို့ မလိုပါ။ နိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်အာပတ် သင့်နိုင်သော ဆေးပစ္စည်းတို့ကိုသာ ထုတ်ပြရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အကပ်ခံပြီးနောက် ခုနစ်ရက်သာ သို့မှီး၍ သုံးနိုင်သော ခုနစ်ရက်ကျော်လွန်က နိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်အာပတ် သင့်နိုင်သော ဆေးပစ္စည်း သရုပ်တို့ကိုသာ ပြဆိုခြင်းငှာ “ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ” စသည် ဟောမိန့်တော်မူရခြင်း ဖြစ်သည်။ ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်လာ “ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ” စသည် ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းသာ ဖြစ်သည်။

မံသံ ကပ္ပတိ”ဟူ၍၊ ဝစနေန- ဟောမိန့်တော်မူခြင်းကြောင့်၊^၁ ယေသံ- အကြင် သတ္တဝါတို့၏၊ မံသံ- အသားသည်၊ ဘုဉ္ဇိတုံ- စားခြင်းငှာ၊ န ကပ္ပတိ- မအပ်။ တေသံ- (မအပ်သော အသားရှိကုန်သော) ထိုသတ္တဝါတို့၏၊ သပ္ပိအာဒိ- ထောပတ် စသည်သည်၊ ပဋိသေဝိတုံ- အကပ်ခံပြီးနောက် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဆေးအဖြစ် မှီဝဲခြင်းငှာ၊ န ကပ္ပတိ- မအပ်ပါ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တာ- ပြောဆိုကုန်သူတို့သည်၊ အဇာနိတွာ- မသိကုန်သောကြောင့် (တွာပစ္စည်း- ဟိတ်အနက်)၊ ဝဒန္တိ- ပြောဆိုကြ ကုန်၏။ ကသွာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဟိ ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊ “ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ၊ တေသံ သပ္ပိ” အစ ရှိသည်ကို၊^၂ သတ္တာဟကာလိကနိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ- သတ္တာဟ ကာလိကနိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု (ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး သုံးစွဲထိုက်သော ခုနစ်ရက်ကျော်က စွန့်ရခြင်း ဝိနည်းကံရှိသော ဝတ္ထု) အပိုင်းအခြားကို ပြဆိုတော်မူခြင်း အကျိုးငှာ၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တထာ- ထို့အတူ၊ ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပဒေ- ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၌၊ “ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ၊ တေသံယေဝ ခီရာ”ဒိ ပဏီတဘောဇနံ- “ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ၊ တေသံယေဝ ခီရံ”အစရှိသော ပဏီတ ဘောဇနကို၊ နယတော- နည်းအားဖြင့်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- ၏။ ဣတရံ- အခြားသော အရာသည်၊ န- မဟုတ်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿေတုံ- ပြဆို ခြင်းငှာ၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ တသွာ- ထို့ ကြောင့်တည်း။ မဓု နာမ- မဓု မည်သည်၊^၃ မဓုကရိဘမရမက္ခိကာနံ- ပျားရည်ကို ပြုတတ်ကုန်သော စီရိကာပျားအလတ် ပိတုန်းပျားအကြီးတို့၏၊ အာသယေသု- နေရာတို့၌၊ နိယျာသသဒိသံ- သစ်စေးနှင့် တူသော၊ မဟာမဓု- ကြီးသော ပျား(ပျားဖယောင်း)သည်၊ (အမက္ခိတံ)- ပျားရည်ဖြင့်

၁။ ဝိ၊၁။၃၆၃။

၂။ မဓု နာမ။ ။ မဓု၌ သတ္တာဟကာလိကမဓု၊ ယာဝဇီဝိကမဓု ဟု နှစ်မျိုး ရှိ၏။ ဤ၌ ယာဝဇီဝိကမဓုကို ထုတ်ပြသည်။ စီရိကာ နာမ သပက္ခာ ဒီဃမက္ခိကာ၊ တုမ္မလနာမိကာ စ အဋ္ဌိပက္ခာ ကာဠမဟာဘမရာ ဟောန္တိ၊ တေသံ အာသယေသု နိယျာသသဒိသံ မဓု ဟောတိ၊ တံ ယာဝဇီဝိကံ။ (ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၊ဒု၊၂၉၄၊)

မလိမ်းကျံအပ်သည်။ ဟောတိ- ဖြစ်အံ့။ တံ- ထိုရင့်မာသော ပျားဖယောင်းသည်။
ယာဝဇီဝိကံ- ယာဝဇီဝိကတည်း။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်း။ လိခိတံ- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာ
ရေးအပ်ပြီ။

ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပတ္တဝဂ္ဂေါ တတိယော။

နိဿဂ္ဂိယပါစိတ္တယဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝတ္ထုနှင့်စပ် သိမှတ်စရာ

ဤနိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုတို့နှင့် စပ်၍ သိမှတ်ဖွယ်ကို ရှေးဆရာတို့က ဤသို့
မှတ်တမ်းတင်တော်မူခဲ့ကြသည်။

[ဆောင်] သန္တတတေး၊ ရက်ကုန်ဆေး၊ ပြန်ပေးမသုံးရ။ ရွှေငွေ ခံလဲ၊ နှစ်ခုတည်း
(ထဲ)၊ ပြန်ပဲ မပေးရ။ အကြွင်းစစ်ဆေး၊ နှစ်ဆယ့်လေး၊ ပြန်ပေး သုံးစွဲရ။

သန္တတတေး- အခင်း ငါးမျိုးတွင် ရှေ့အခင်းသုံးမျိုး ဖြစ်သည်။ ရက်ကုန်ဆေး-
အကပ်ခံပြီး၍ ခုနစ်ရက်ကျော်လွန်ပြီးသော ထောပတ်ဆီဦး စသော ဘေသဇ္ဇသိက္ခာ
ပုဒ်လာ ဆေးများ ဖြစ်သည်။ ရွှေငွေ ခံ လဲ- ရွှေငွေကို ခံယူခြင်း လဲလှယ်ခြင်း
ကြောင့်ဖြစ်သော နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု ဖြစ်သည်။

အကြွင်းစစ်ဆေး၊ နှစ်ဆယ့်လေး- ဆိုပြီးမှ ကြွင်းသော နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု (၂၄)ပါး
ဖြစ်သည်။ စွန့်ပြီးနောက် ပြန်ပေး၊ ပြန်ရလျှင် သုံးဆောင်ကောင်းသည်။

ပါစိတ္တိယကဏ္ဍ

၄။ ဘောဇနဝဂ္ဂ

၂။ ဂဏဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၈၉) ဒေဝဒတ္တော- ဒေဝဒတ်သည်၊ (သပရိသော)- ပရိသတ်နှင့်တကွ၊
ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ကာလေ- နံနက်အခါ၌၊ ဝိညာပေတွာ- တောင်း၍၊ ဘုဉ္ဇတိ-
စား၏။ တပ္ပစ္စယာ- ထိုပရိသတ်နှင့်တကွ တောင်းစားခြင်းကြောင့်၊ ဘဂဝတာ-
မြတ်စွာဘုရားသည်၊ “ဂဏဘောဇန ပါစိတ္တိယ”န္တိ- “ဂဏဘောဇန ပါစိတ္တိယံ”
ဟူ၍၊ သိက္ခာပဒံ- ဂဏဘောဇနသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ပညတ္တံ- ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ။
ပဒဘာဇနေ ပန- ပါဠိတော် ပဒဘာဇနီ၌ကား၊ “နိမန္တိတာ ဘုဉ္ဇန္တိ”တိ- “နိမန္တိတာ
ဘုဉ္ဇန္တိ”ဟူ၍၊ နိမန္တနမေဝ- ပင့်ဖိတ်ခြင်းကိုသာလျှင်၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ဝိဘတ္တံ-
ဝေဖန်တော်မူအပ်ပြီ။ အန္ဓကဋ္ဌကထာယံ ပန- အန္ဓကအဋ္ဌကထာ၌ကား၊
ဝတ္ထုဝသေန- ဝတ္ထု၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ဝိညတ္တိယာ- ဝိညတ်ဖြင့်၊ ယာစနမ္ပိ- တောင်းခြင်း
ကိုလည်း၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ကသ္မာ-
အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ပရိဝါရေ ဧဝ- ပရိဝါပါဠိတော်၌ပင်၊ “ဝိညတ္တိတော ဝါ-
တောင်းခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိမန္တနတော ဝါ- မအပ်စပ်သော
ပင့်ဖိတ်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဒွိဟာကာရေဟိ- နှစ်ပါးကုန်သော
အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ ဂဏဘောဇနံ- ဂဏဘောဇနသည်၊ ပသဝတိ- ဖြစ်ပွား၏။”
ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တသ္မာ-
ထို့ကြောင့်၊ အဋ္ဌပ္ပတ္တိယံယေဝ- သိက္ခာပုဒ်၏ အဋ္ဌပ္ပတ္တိ၌ပင်၊ ပါကဋ္ဌတ္တာ- တောင်း၍
စားခြင်း၏ ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဒဘာဇနေ- ပဒဘာဇနီ၌၊ န ဝုတ္တံ-
ဟောတော် မမူအပ်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ “ဧကတော ဂဏ္ဍန္တိ”တိ
ဧတ္ထ စ- “ဧကတော ဂဏ္ဍန္တိ” ဟူသော ဤပါဌ်၌ကား၊ ဂဟိတဘတ္တာပိ- ရှေးဦး
ခံယူအပ်ပြီးသော ဘတ်ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့သည်လည်း၊ အညေ- အခြား
ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်၊ ယာဝ- အကြင်မျှလောက်၊ ဂဏ္ဍန္တိ- အလှူခံကုန်၏။

တာဝ- ထိုမျှလောက်၊ (အပက္ခမိတ္တာ- ဖဲကြွ မသွားကုန်မူ၍)၊ စေ တိဋ္ဌန္တိ- တစ်ဆယ့် နှစ်တောင် ဥပစာအတွင်း၌ အကယ်၍ တည်နေကုန်ငြားအံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ ဧကတော- တပေါင်းတည်း၊ ဂဏန္တိ ဧဝ နာမ- ခံယူကုန်သည်သာလျှင် မည်၏။ (ဂဏဘောဇန- ဂဏဘောဇဉ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ သဗ္ဗေသံ- အလုံးစုံ ကုန်သော ရဟန်းတို့အား၊ အာပတ္တိ- ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။) (ဌနှင့် အညီ၊) ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း (လိခိတံ၌ စပ်)၊ “ယော ကောစိ ပဗ္ဗဇိတောတိ- ယော ကောစိ ပဗ္ဗဇိတော ဟူသည်ကား၊ သဟဓမ္မိကေသု ဝါ- သီတင်းသုံးဖော် ငါးဦးတို့တွင်သော်လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိယေသု ဝါ- တိတ္ထိတို့တွင် သော်လည်းကောင်း၊ အညတရော- အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ယောက်တည်း။ ဣတိ အတ္ထော- ဤကား အနက်တည်း။” ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း။ [အညတရော- သည်၊ ဘတ္တံ ကရောတိ၊ တသ္မိံ သမဏဘတ္တသမယေ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ အနာပတ္တိ ဟု အဓိပ္ပာယ် စပ်ပါ။] အင်္ဂေသု- အာပတ်သင့်ကြောင်း အင်္ဂါ သုံးပါးတို့တွင်၊ “သမယာဘာဝေါတိ- ကား၊ သတ္တန္တံ- (ဂိလာနသမယ စိဝရဒါနသမယ စိဝရကာရ သမယ အဒ္ဓါနဂမနသမယ နာဝါဘိရုဟနသမယ မဟာသမယ သမဏဘတ္တ သမယအားဖြင့်) ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ အနာပတ္တိသမယာနံ- အာပတ် မသင့်ရာ သမယတို့၏၊ အဘာဝေါ- မဖြစ်ခြင်းတည်း။” ဣတိ စ- ဤသို့ လည်းကောင်း။ “သမယလဒ္ဓကေန- ရအပ်သော သမယ (ခုနစ်ပါး တစ်ပါးပါး) ရှိသော ရဟန်းနှင့်၊” သဟ- တကွ၊ စတ္တာရော- လေးပါးစုံတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်အံ့။” ဣတိ စ-

၁။ သမယလဒ္ဓကေန။ ။ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ၌ ဂဏဘောဇနပါစိတ်အာပတ် သင့် မသင့် အဆုံးအဖြတ်ဆိုင်ရာ စတုတ္ထလေးပါးကို ထုတ်ပြထားသည်။ နောက်ဆုံး စတုတ္ထသည် အညတြ သမယာနှင့် စပ်သော ဂိလာနစတုတ္ထ ဖြစ်သည်။ မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၌ကား အထက်၌ လာသည့်အတိုင်း သမယလဒ္ဓကေန အစချီလျက် သာမညသာ မိန့်ဆိုထားသည်။ အဓိပ္ပာယ်ကား “ဒကာ၏ မအပ်သော အပင့်အဖိတ်ဖြင့် လေးပါး ဆွမ်းခံယူ ကြရာ၌ ဂိလာနစသော သမယရှိသော ရဟန်းသည် သီးခြား ခွင့်ပြုတော် မူချက်အရ အာပတ်မှ ကင်းလွတ်ခွင့် ရ၏။ သို့သော်လည်း အခြား အဖော်

ဤသို့လည်းကောင်း။ “(တတ္ထ- ထို လေးပါးတို့တွင်)၊ သမယလဒ္ဓကော- ရအပ်သော သမယရှိသော ရဟန်းသည်၊ သယမေဝ- မိမိသည်သာလျှင်၊ မုစ္ဆတိ- ဂဏဘောဇန ပါစိတ်အာပတ်မှ လွတ်၏။ သေသာနံ- မိမိမှ ကြွင်းကုန်သော ရဟန်းသုံးပါးတို့၏ (အတွက်)၊ ဂဏပူရကတ္တာ- ဂိုဏ်းကို ပြည့်စေတတ်သူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာပတ္တိကရော- ဂဏဘောဇနပါစိတ်အာပတ်ကို ပြုတတ်သည်၊ ဝါ- ပြုနိုင်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။” ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ဧတ္ထ- ဤဂဏဘောဇန မည်ရာ (သတ်မှတ်ရာ)၌၊ ဌတွာ- ရပ်တန့်၍၊ စောဒကော- စောဒကသည်၊ စောဒနံ- စောဒနာကို၊ အာဟ- ဆိုပြီ။ ကိံ- အဘယ်သို့ ဆိုသနည်း။ “ပဋိဂ္ဂဟဏမေဝ ဟေတ္ထ ပမာဏ”န္တိ- “ပဋိဂ္ဂဟဏမေဝ ဟေတ္ထ ပမာဏ” ဟူ၍၊ အဋ္ဌကထာယံ- ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ အထ- ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက်၊ ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်၊ ပါဠိယံ- ပါစိတ်ပါဠိတော်၌၊ “ဂဏဘောဇနံ နာမ ယတ္ထ စတ္တာရော ။ပ။ ဘုဉ္ဇန္တိ”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပါသနည်း။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ စောဒနာ- စောဒနာတည်း။ စောဒကဿ- စောဒက၏အတွက်၊ ပရိဟာရော- အဖြေကို၊ မယာ- ငါသည်၊ ဝုစ္စတေ- ဆိုအပ်၏၊ ဝါ- ဆိုပေအံ့။ တတ္ထ- ထိုစကားတော်၌၊

ရဟန်းသုံးပါးတို့နှင့်အတူ လေးပါးအရေအတွက် စာရင်းတွင် ပါဝင် ရေတွက်ရသေးသောကြောင့် (ဂိုဏ်းကို ပြည့်စေသောကြောင့်) အခြား ရဟန်းတို့၌ ဂဏဘောဇနပါစိတ်အာပတ် သင့်၏။ အာပတ်သင့်အောင် ထိုသမယလဒ္ဓကရဟန်းက ပြုလုပ်နိုင်သေး၏။” ထိုသို့ သာမညဆို သောကြောင့် စီဝရဒါနစသော စတုတ္ထများကိုလည်း အကျယ်ဝေဖန်၍ သွင်းယူကာ အာပတ်သင့် မသင့်ကို ဆုံးဖြတ်ရမည်ဟု အဋ္ဌကထာ မိန့်သည်။ ထိုစကားအရ ဂိလာနစတုတ္ထ၊ စီဝရဒါနစတုတ္ထ၊ စီဝရကာရစတုတ္ထ၊ အဒ္ဓါနဝမနစတုတ္ထ၊ နာဝါဘိရဟနစတုတ္ထ၊ မဟာသမယ စတုတ္ထ၊ သမဏဘတ္တသမယစတုတ္ထနှင့် အဋ္ဌကထာလာ စတုတ္ထလေးပါး- ပေါင်း စတုတ္ထတစ်ဆယ့်တစ်ပါး ရှိသည်။ အာပတ် အဆုံးအဖြတ်တို့ကို အဋ္ဌကထာ၌ ရှုပါ။

“ဘုဉ္ဇနီ”တိ- “ဘုဉ္ဇနီ” ဟူသည်ကား၊ ပဋိဂ္ဂဟဏနိယမဝစနံ- ခံယူခြင်းကို မှတ်သော စကားတော်တည်း။ ဟိ- မှန်၏။ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကံ- အကပ်မခံအပ်သော ဘောဇနကို ဘိက္ခု- ရဟန်းတို့သည်၊ န ဘုဉ္ဇနီ- မစားကြကုန်။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ ပရိဟာရော- အဖြေတည်း။

ဂဏဘောဇနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ ပရမ္မရဘောဇနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ပန- ဝါဒန္တရကား၊ အညတြ သမယာတိ ဧတ္ထ- ဤ၊ နိမန္တနတော- မအပ်သော ဖိတ်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပသဝနတော- ပရမ္မရဘောဇနကို ဖြစ်စေခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘောဇနာပေက္ခံ- စားခြင်းကို ရှုငဲ့ခြင်းရှိသော၊ ပါမိတ္တိယံ- ပါမိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ ဧကော- တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ ပိဏ္ဍာယ- ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရန္တော- လှည့်လည်လျက်၊ ဘတ္တံ- ဆွမ်းကို၊ လဘတိ- ရ၏။ တံ- ထိုရဟန်းကို၊ အညော စ- အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ဥပါသကော- ဥပါသကာသည်၊ နိမန္တေတွာ- မအပ်သော ဖိတ်ခြင်းဖြင့် ဖိတ်၍၊ ယရေ- အိမ်၌၊ နိသီဒါပေသိ- ထိုင်စေပြီ။ စ- သို့သော်လည်း၊ တာဝ- ထိုမျှလောက်၊ ဘတ္တံ- ဆွမ်းသည်၊ (နာ- ၉၀) န သမ္ပဇ္ဇတိ- မပြီးစီး။ (တတ္ထ)- ထိုအိမ်၌၊ သော ဘိက္ခု- ထိုရဟန်းသည်၊ ပိဏ္ဍာယ- ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရိတွာ- လှည့်လည်၍၊ လဒ္ဓဘတ္တံ- ရအပ်ပြီးသော ဆွမ်းကို၊ သစေ ဘုဉ္ဇတိ- အကယ်၍ စားအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ တဿ ဘိက္ခုနော- ထိုရဟန်းအား၊ အာပတ္တိ- ပရမ္မရဘောဇနပါမိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ- အကယ်၍ မေးငြားအံ့။ “ပရမ္မရဘောဇနံ နာမ- ပရမ္မရဘောဇနမည်သည်၊ ပဉ္စန္ဒ- ငါးပါးကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ- ဘောဇနတို့တွင်၊ အညတရေန- တစ်ပါးပါးသော ဘောဇနဖြင့်၊ နိမန္တိတော- (ရှေးဦးစွာ) ပင့်ဖိတ်အပ်ပြီ၊ တံ- ထိုဘောဇနကို၊ ဌပေတွာ- ချန်ထား၍၊ အညံ- အခြားသော၊ ပဉ္စန္ဒ- ကုန်သော၊ ဘောဇနာနံ- တို့တွင်၊ အညတရံ- သော၊ ဘောဇနံ- ဘောဇနကို၊ ဘုဉ္ဇတိ- စား၏။ ဧတံ- ဤဘောဇနသည်၊

ပရမ္ပရဘောဇနံ နာမ"- မည်၏။^၁ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်တော်မူ
အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (သမုဋ္ဌာနာဒီနိ) "ပဌမကထိနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ
ပန ကိရိယာကိရိယ"န္တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

ပရမ္ပရဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄။ ကာဏမာတာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဒုတ္တိပတ္တပူရာ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာတိ- ကား၊ တထာ- ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊
အာနိတပူဝေဟိ- ဆောင်ယူအပ်ကုန်သော မုန့်တို့ဖြင့်၊ အတ္ထိကေန- အလိုရှိသော
ရဟန်းသည်၊ ဥက္ကဋ္ဌပတ္တပ္ပမာဏဝသေန- ဥက္ကဋ္ဌသပိတ် ပမာဏအစွမ်းအားဖြင့်၊
ဂဟေတဗ္ဗာ- ခံယူထိုက်ကုန်၏။ အပါယေယျာဒိအတ္ထာယ- လမ်းစာရိက္ခာ
မဟုတ်သော ပန္တ စသည်တို့၏ အကျိုးငှာ၊ သဇ္ဇိတသညာယ- စီရင်အပ်၏ဟု
ဖြစ်သော အမှတ်သညာ (မှား)ဖြင့်၊ အတိရေကပုဋိဂ္ဂဟဏေ စ- နှစ်သပိတ်ပြည့်
သုံးသပိတ်ပြည့်ထက်အလွန် ခံယူခြင်း၌လည်းကောင်း၊ "တံ- အရှင်ဘုရားသည်၊
ဧတ္ထ- ဤအမျိုးအိမ်၌၊ မာ ပဋိဂ္ဂဟိ- (တပည့်တော် နှစ်သပိတ်ပြည့် သုံးသပိတ်ပြည့်
အလှူခံပြီး ဖြစ်၍) အလှူမခံပါနှင့်တော့။" ဣတိ- ဤသို့၊ အနာရောစနေ စ-
အခြားရဟန်းကို မပြောကြားခြင်း၌လည်းကောင်း၊ အသံဝိဘာဂေ စ- (နှစ်သပိတ်
ပြည့် သုံးသပိတ်ပြည့် ရပြီးနောက် အခြားရဟန်းတို့နှင့်) မဝေဖန်ခြင်း၌လည်းကောင်း၊
အာပတ္တိတော- အာပတ်မှ၊ န မုစ္စတိ- မလွတ်။^၂ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊

၁။ ဝိ၊ ၂။ ၁၀၅။

၂။ မာ ခေါ် တံ ။ပ။ န မုစ္စတိ။ ။ဤစကား၌ စာနေရွပ်ထွေးကာ အဓိပ္ပါယ်
ပျက်လျက် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အခြားအဋ္ဌကထာဋီကာတို့၏ စာသွား
အဓိပ္ပာယ်နှင့် ကိုက်ညီအောင် ညှိ၍ အမှန်ဖြစ်အောင် အနည်းငယ်မျှ
ပြင်ဆင်ထားပါသည်။ ၎င်းစာ၏ဆိုလိုရင်းကား- ရိက္ခာအတွက် လက်ဆောင်
အတွက်မဟုတ်ဟူသော အထင်ဖြင့် အပိုအလွန် ခံမိရာ၌လည်းကောင်း
အခြားရဟန်းအား အသိပေး မပြောကြားမိရာ၌လည်းကောင်း အခြား

သိက္ခာပဒဿ- ကာဏမာတာသိက္ခာပုဒ်၏။ အစိတ္တကတ္တာ- အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်
၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ အထ- ထိုမှတစ်ပါး၊ ဥဂ္ဂဟိတကံ- အကပ်မခံဘဲ ကိုင်ယူ
အပ်သော (အကပ်ပျက်သော) ဝတ္ထုကို၊ ဂဏှာတိ- ခံယူအံ့။ န မုစ္စတိ ဧဝ-
အာပတ်မှ မလွတ်သည်သာလျှင်တည်း။ အသံဝိဘာဂေ ပန- အခြားရဟန်းတို့နှင့်
မဝေဖန်ရာ ဌ်ကား၊ အကပ္ပိယတ္တာ- မအပ်သော ဝတ္ထု၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အနာပတ္တိ-
အာပတ် မသင့်။ “ပဏ္ဏတ္တိဇာနနာဘာဝေန- ပညတ်တော်ကို သိခြင်း
မရှိသောအားဖြင့် သာလျှင်၊ အစိတ္တကတာ- အစိတ္တက၏အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏။ ဝတ္ထု ဇာနနာဘာဝေန- ဝတ္ထုကို သိခြင်း မရှိသောအားဖြင့်၊ အစိတ္တကတာ-
အစိတ္တက၏ အဖြစ်သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ-

ရဟန်းတို့နှင့် မဝေဖန်မိရာ၌လည်းကောင်း ဤသိက္ခာပုဒ်က အစိတ္တက
သိက္ခာပုဒ်ဖြစ်၍ မသိသော်လည်း အာပတ်မှမလွတ်ဟု ဖြစ်သည်။

၁။ ဥဂ္ဂဟိတကံ။ ။ရဟန်းသည် အကပ်မခံရသေးသော ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် စားစရာ
အထုပ်ဗူးစသည်ကို သိလျက်ကိုင်လျှင် နေရာမရွေ့စေဘဲ လှုပ်စေလျှင်
ဒုဇ္ဈပစိဏ္ဏဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သည်။ ထိုစားဖွယ်တို့ကို ထိုရဟန်း မစား
ကောင်းတော့၊ အခြားရဟန်းတို့အကွက်ကား အပ်သေးသည်။ လှုပ်ရှားစေ
ရုံထက် ပို၍ နေရာအရပ်မှ ရွေ့သွားအောင် ကိုင်အပ်သော ဝတ္ထုသည်
ဥဂ္ဂဟိတကဝတ္ထု ဖြစ်သည်။ ဥဂ္ဂဟိတကဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သည်။
ထိုဝတ္ထုကို ကိုယ်တိုင်လည်း မစားကောင်း၊ အခြားရဟန်းတို့လည်း
မစားအပ်တော့ပြီ။ သို့ဖြစ်၍ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ် စားဖွယ် ကိုင်တွယ်မှု၌
သတိကြီးစွာ ထားသင့်သည်။ ထို့ကြောင့် အကပ်မခံဘဲ ကိုင်ယူအပ်သော
အကပ်ပျက်သော ဥဂ္ဂဟိတကဝတ္ထုသည် မအပ်သော ဝတ္ထု ဖြစ်နေ
သောကြောင့် အခြားရဟန်းတို့နှင့် မဝေဖန်သော်လည်း အာပတ်မသင့်
ဖြစ်ရသည်။

(ဆောင်) “ဒုဇ္ဈပစိဏ္ဍ”၊ မရွေ့ကိုင်၊ ရွေ့ကိုင် “ဥဂ္ဂဟိ”၊ တစ်ဦးအများ၊
မအပ်ငြား၊ မှတ်သား အထူးသိ။

အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ “န ပါထေယျာဒိအတ္ထာယ သဇ္ဇိတဘာဝ
 ဇာနန”န္တိ- ဟူ၍၊ အင်္ဂေသု- သိက္ခာပုဒ်လာ အာပတ်သင့်ကြောင်း အင်္ဂါတို့၌၊
 အဝုတ္တတ္တာ- မဆိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တံ- ထိုကေစိဆရာတို့ စကားကို၊ န
 ဂဟေတဗ္ဗံ- မယူထိုက်။ (တီသု- သုံးပါးကုန်သော၊ ဘိက္ခုသု- ရဟန်းတို့တွင်၊
 ဧကေန- တစ်ပါးသော ရဟန်းသည်၊ ဒွေပတ္တပူရာ- နှစ်သပိတ်အပြည့်တို့ကို၊ စေ
 ဂဟိတာ- အကယ်၍ ယူအပ်ကုန်အံ့။ ဒုတိယေ- နှစ်ပါးမြောက်သော ရဟန်းသည်၊
 ဒွေ- နှစ်သပိတ်တို့ကို၊ ဂဏှန္တေ- ခံယူလတ်သော်၊ ပဌမော- ပဌမရဟန်းသည်၊
 ဝဇိရဗုဒ္ဓိ ဋီကာ။) သဗ္ဗိစ္စ- လွန်ကျူးလို့သော စေတနာနှင့်တကွ စေ့ဆော်၍၊
 ဒုတိယဿ- နှစ်ပါးမြောက်သော ရဟန်းအား၊ န ဝဒတိ- တားမြစ်သောအားဖြင့်
 မပြောကြားအံ့။ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊
 ပေါရာဏာ- ရှေးဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ အတိရေကပ္ပဋီဂ္ဂဟဏန္တိ-
 ဟူ၍၊ တတ္ထ- ထိုကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ပဉ္စမံ- ငါးခုမြောက်သာဖြစ်သော၊
 အင်္ဂီ- အာပတ်သင့်ကြောင်း အင်္ဂါရပ်ကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊
 အပ္ပဋီဂ္ဂဟိတတ္တာ- (သုံးသပိတ်အပြည့်ထက် အလွန်) မခံယူအပ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၊ (တဿ ပဌမဿ)- ထိုပဌမရဟန်းတော်အား၊ န ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်
 အာပတ် မသင့်။ ကတ္တဗ္ဗာကရဏတော ပန- ပြုထိုက်သော တားမြစ်မှုကို
 မပြုခြင်းကြောင့်ကား၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။ အညထာ- ဤအဆုံးအဖြတ်မှ
 တစ်ပါး တစ်ခြားအားဖြင့်၊ အတ္ထေ- အနက်ကို၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊
 ဣဒံ- ဤ ကာဏမာတာသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ကိရိယာကိရိယံ- ကိရိယ အကိရိယသို့၊
 အာပဇ္ဇတိ- ရောက်၏။ အနိဝါရဏံ ဝါ- (သုံးသပိတ်ပြည့်ထက်အလွန် ခံယူရာ၌)
 မတားမြစ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ အနာရောစနံ ဝါ- အခြားရဟန်းတို့အား အသိပေး
 မပြောကြားခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌံ- ခြောက်ခုမြောက်သော၊ အင်္ဂီ-
 ကာဏမာတာ သိက္ခာပုဒ်၏ ပါစိတ်အာပတ်သင့်ကြောင်း အင်္ဂါရပ်ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ-
 ဆိုထိုက်သော အပြစ်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။

ကာဏမာတာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅။ ပဌမပဝါရဏာသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ဘုတ္တာဝီ ပဝါရဏံ နာမ- မည်သည်၊ ပဉ္စဂီကံ- အင်္ဂါငါးပါးရှိသည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏။ တေသု- ထိုပဝါရဏာ (ပဝါရိတ်) အင်္ဂါတို့တွင်၊ “အသနံ ပညာယတီ”တိ-
ဟူသော၊ ဧတေနေဝ- ဤပါဌ်ဖြင့်ပင်၊ “ဘုတ္တာဝီ”တိ- ဟူသော၊ ဧတဿ- ဤပုဒ်၏၊
သိဒ္ဓတ္တာ- ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိသု- အသီးအခြား၊ အတ္ထသိဒ္ဓိ- အနက်၏
ပြီးခြင်းကို၊ န ဒိဿတိ- မတွေ့မြင်အပ်။ စေ ဒိဿတိ- အကယ်၍ တွေ့မြင်အပ်
ငြားအံ့၊ အင်္ဂါနံ- ပဝါရိတ် အင်္ဂါတို့၏၊ ဆက္ကတ္တဒဿနံ- အင်္ဂါခြောက်ပါး အပေါင်း၏
အဖြစ်ကို ပြခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာ
ရေးအပ်ပြီ။ “ဘောဇနံ ပညာယတီ”တိ- ဟူသည်ကား၊ အဘိဟဋ္ဌံ- ရှေးရှု
ဆောင်အပ်သော ဘောဇနကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်၏။

(နှာ-၉၁) ကောဋေတွာ ကတစုဏ္ဏမ္ပိတိ ဧတ္ထ- ကောဋေတွာ ကတစုဏ္ဏမ္ပိ
ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်၌၊ ပိကာရေန- ပိသဒ္ဓါဖြင့်၊ ကုဏ္ဍကံ- ဆန်ကွဲကို၊
သမ္ပိဏ္ဏေတိ- ပေါင်းစည်း၏။ “ပန- ဗျတိရိက်ကား၊ သမပါကဘဇ္ဇိတာနံ ဝါ-
သင့်ရုံကျက်အောင် လှော်အပ်သည်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ အာတပသုက္ခာနံ
ဝါ- နေပူ၌ ခြောက်ကုန်သည်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ (ဝီဟီနံ- ကောက်တို့၏)၊
ကုဏ္ဍကံ ဝါ- ဆန်ကျိုး ဆန်ကွဲသည်လည်းကောင်း၊ ယေ ကေစိ- အမှတ်မရှိ အလုံးစုံ
ကုန်သော၊ တဏှုလာ ဝါ- ဆန်တို့သည်လည်းကောင်း၊ န ပဝါရေန္တိ- ပဝါရိတ်ကို
မဖြစ်စေကုန်။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဧတ္တကမေဝ- ဤမျှလောက်ကိုသာ၊ ဝုတ္တတ္တာ-
မိန့်ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သမပါကဘဇ္ဇိတာနံ- သင့်ရုံကျက်အောင်
လှော်အပ်သည်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝီဟီနံ ဝါ- ကောက်စပါးတို့၏
လည်းကောင်း၊ ဝီဟိပလာသာနံ ဝါ- ကောက်စပါးအဖျင်းတို့၏လည်းကောင်း၊
တဏှုလစုဏ္ဏံ- ဆန်အမှုန့်သည်၊ ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ တထာ- ထို့
အတူ၊ ခရပါကဘဇ္ဇိတာနံ- ခပ်ကြမ်းကြမ်း ကျက်အောင် (ကောင်းစွာ ကျက်အောင်)
လှော်အပ်ကုန်သော၊ ဝီဟီနံ- ကောက်စပါးတို့၏၊ ကုဏ္ဍကမ္ပိ- ဆန်ကွဲသည်လည်း၊
ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ဘဇ္ဇိတသတ္တုယော- လှော်အပ်ကုန်သော အမှုန့်
တို့ကို၊ ပိဏ္ဏေတွာ- ပေါင်းစု၍၊ ကတော- ပြုအပ်သော၊ အပက္ကသတ္တုမောဒကောပိ-

မကျက်သေးသော အဆုပ်ဖြစ်သော ကတွတ်မုန့် (လဇ္ဈမုန့်)သည်လည်း၊ ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ယဒါ- အကြင်အခါ၌၊ အဝသိဌ- အကြွင်းအကျန် ဘောဇဉ်သည်၊ သစေ နတ္ထိ- အကယ်၍ မရှိအံ့။ တဒါ- ထိုအခါ၌၊ ပဝါရိတေပိ- ပယ်မြစ်အပ်ပါသော်လည်း၊ န ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ်ကို မဖြစ်စေ။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ အသနသင်္ခါတဿ- စားခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဝိပွကတဘောဇနဿ- မပြီးဆုံးသေးသော ဘောဇဉ်၏၊ အဘာဝတော- မရှိသောကြောင့်တည်း။

ပန ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ အကပ္ပိယမံသံ- မအပ်သော အသားသည်၊ ပဋိက္ခိတဗ္ဗဌာနေ- ပယ်မြစ်ထိုက်သော အရာ၌၊ ကိဉ္ဇာပိ ဌိတံ- အကယ်၍ ကား တည်ပါပေ၏။ ပန- ထိုသို့ပင် တည်ပါသော်လည်း၊ ခါဒိယမာနံ- မအပ်သော အသားကို ခဲစားအပ်သော်၊ မံသဘာဝံ- အသား၏ အဖြစ်ကို၊ န ဇဟာတိ- မစွန့်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ (အကပ္ပိယမံသံ- မအပ်သော အသားကို၊ ခါဒန္တော- ခဲစား နေစဉ်၊ ကပ္ပိယမံသံ- အပ်သော အသားကို၊ သစေ ပဋိက္ခိပတိ- အကယ်၍ ပယ် မြစ်အံ့။) ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ် သင့်၏။ ဘောဇနသာလာယ- ဆွမ်းစားကျောင်း၌၊ ဘုဉ္ဇန္တော- စားနေစဉ်၊ အဘိဟဋ္ဌံ- ရှေးရှုဆောင်အပ်သော၊ အတ္တနော- မိမိအတွက်၊ အပါပုဏနကောဌာသံ- မရောက်သေးသော ဝေစုကို၊ စေ ပဋိက္ခိပတိ- အကယ်၍ ပယ်မြစ်အံ့၊ န ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ်မသင့်။ ကာမံ ပဋိက္ခိပတိ- အကယ်၍ ကား ပယ်မြစ်ပါပေ၏။ ပန- ထိုသို့ပင် ပယ်မြစ်ပါသော်လည်း၊ အာရာမိကာ- အာရာမံစောင့်ဖြစ်သော အလုပ်အကျွေးတို့သည်၊ ပတ္တေ- မိမိသပိတ်၌၊ အာကိရန္တိ- လောင်းထည့်ကြကုန်၏။ တံ- ထိုမိမိဝေစုမဟုတ်သော ဘောဇဉ်ကို၊ ဘုဉ္ဇိတုံ- စားခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ- မအပ်။ ဟိ- မှန်၏။ ဣဒံ- ဤဘောဇဉ်သည်၊ ဗုဒ္ဓပ္ပဋိကုဋ္ဌာယ- ဘုရားရှင် စက်ဆုပ်တော်မူအပ်သော၊ အနေသနာယ- မအပ်သော ရှာမှီးခြင်းဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နေယေဝ- ဖြစ်သော ပစ္စည်း၌သာလျှင်၊ သင်္ခိ- ရေတွက်ခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ- ရောက်၏။ ဟိ- ထင်စွာ ဆိုဦးအံ့၊ သံဃတော- သံဃာမှ၊ လဒ္ဓံ- ရအပ်သော၊ ပိဏ္ဍု- ဆွမ်းကို၊ ဒုဿီလော- သီလမရှိသော ရဟန်းသည်၊ ဒေတိ- ပေးလှူ၏။ တံ- ထိုဆွမ်းကို၊ စေ ပဋိက္ခိပတိ- အကယ်၍ ပယ်မြစ်အံ့။ န ပဝါရေတိ ယထာ- ပဝါရိတ် မသင့်သကဲ့သို့။ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ ဣဒံ သမ္ပဒံ- ဤဥပမာ၏ ပြည့်စုံခြင်းကို၊

ဒဌဗ္ဗံ- မှတ်ထိုက်၏။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း။ ဝိသဘာဂေါ- တူသော အဖို့မရှိသော၊ လဇ္ဇိ- လဇ္ဇိရဟန်းသည်၊ ယံ- အကြင်ဘောဇဉ်ကို၊ စေ ဒေတိ- အကယ်၍ ပေးအံ့။ သော- ထိုရဟန်းသည်၊ တံ- ထိုဘောဇဉ်ကို၊ န အဇ္ဈောဟရိတု ကာမတာယ- စားမျိုးခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဋိက္ခိပတိ- ပယ်မြစ်အံ့။ ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ်သင့်၏။ ဣတိ စ- ဤသို့ လည်းကောင်း။ ပရိဝေသနာယ- ဆွမ်းလုပ်ကျွေးရာ၌၊ ဒါယကော- ဒါယကာသည်၊ “သမံသရသံ သမစ္ဆရသံ”- အသားနှင့်တကွ ဖြစ်သော အရည် ငါးနှင့်တကွ ဖြစ်သော အရည်၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အာပဇ္ဇနတော- အဓိပ္ပာယ် သက်ရောက်ခြင်းကြောင့်၊ “မံသရသံ- အသားရည်ကို၊ ဂဏှထ- ခံယူပါကုန်။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တေ ပန- လျှောက်ဆို အပ်သော်ကား၊ ပဋိက္ခိပတော- ပယ်မြစ်သော ရဟန်းအား၊ ပဝါရိတာ- ပဝါရိတ်သည် (ထည့်)၊ ဟောတိ။ “မံသဿ- အသား၏၊ ရသံ- အရည်တည်း၊ မံသရသံ- အသားရည်၊” ဣတိ- ဤသို့၊ အယံ ဝိဂ္ဂဟော- ဤဆဋ္ဌိတပုရိသံ သမာသဝိဂ္ဂဟ်ကို၊ နာဓိပ္ပေတော- အလိုမရှိအပ်။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း။ ဝုတ္တံ- ဝဇီရဗုဒ္ဓိဆရာ ဆိုအပ်ပြီ။ ဘတ္တမိဿကံ- ထမင်းနှင့် ရောသော၊ ယာဂုံ-

၁။ မံသရသံ ။ “မံသဿ ရသော”ဟု တပုရိသံဝိဂ္ဂဟ ပြုလျှင် အသား မပါသော အရည်ကိုသာ “မံသရသံ”ဟု ခေါ်ရသော်လည်း “မံသံ စ ရသော စ”ဟု ဒွန်ဝိဂ္ဂဟ ပြုရာ၌ကား အသားလည်းပါသော အရည်ကို “မံသရသံ”ဟု ခေါ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် “မံသရသံ ဂဏှထ”ဟု လျှောက်ထား ရာ၌ ပယ်မြစ်သူမှာ အသားကို ပယ်ရာရောက်သောကြောင့် ပဝါရိတ် သင့်သည်။ (ဘာဋီ။) ချဲ့ဦးအံ့၊ ရဟန်းတို့အား “အသားရည်”ကပ်လှူရာ၌ တပုရိသံဝစနတ္ထနှင့်အညီ အသားမပါ အရည်သက်သက်ကိုသာ လှူဒါန်း မည်မဟုတ်ဟု ဒွန်ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အသားရော အရည်ကိုပါ ကပ်လှူမည် ဖြစ်သည်။ ဒါယကာက လျှောက်ထား ပြောဆိုရာ၌လည်း အသားဖတ်မပါ အရည်သက်သက်ကို မရည်ရွယ်ဘဲ အသားဖတ်ရော အရည်ကိုပါ ရည်ညွှန်း၍ လျှောက်မည်ဖြစ်သောကြောင့် ပဝါရိတ်သင့်ရသည်။ ဤသဘောကြောင့် ဤနေရာ၌ တပုရိသံဝိဂ္ဂဟအနက်ကို မယူဘဲ ဒွန်ဝိဂ္ဂဟအနက်ကိုသာ ယူရခြင်း ဖြစ်သည်။

ယာဂုကို၊ အာဟရိတွာ- ဆောင်ယူ၍၊ “ယာဂုံ- ယာဂုကို၊ ဂဏှထ- ခံယူပါကုန်။”
 ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒတိ- ဆိုအံ့။ ပဋိက္ခိပန္တဿ- ပယ်မြစ်သော ရဟန်းအား၊ န
 ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ် မသင့်။ “ဘတ္တံ- ထမင်းကို၊ ဂဏှထ- ခံယူပါကုန်။” ဣတိ-
 ဤသို့၊ ဝုတ္တေ- ဆိုအပ်သော်၊ ပဋိက္ခိပန္တဿ- အား၊ ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ် သင့်၏။
 ကသ္မာ- အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ ယေန- အကြင် ထမင်းဘောဇဉ်ဖြင့်၊ အာပုစ္ဆိတော-
 ပန်ပြောအပ်ပြီ။ တဿ- ထိုထမင်းဘောဇဉ်၏၊ အတ္ထိတာယ- ရှိသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်တည်း။ ပန- ဝါဒန္တရကား၊ ဧတ္ထ- ဤယေနာပုစ္ဆိတော စသော စကားရပ်၌၊
 (အဓိပ္ပာယ်- ကုရုန္တိဆရာ၏ အလိုကား)၊ “ယာဂုမိဿကံ- ယာဂုဖြင့်
 ရောပြွမ်းသော အစာကို၊ ဂဏှထ- ခံယူပါကုန်။” ဣတိ-ဤသို့၊ ဝဒတိ-ဆိုအံ့။
 တတြ- ထိုသို့ လျှောက်ရာ၌၊ ယာဂု- သည်၊ ဗဟုတရာ ဝါ- သာ၍ များသည်သော်
 လည်းကောင်း၊ သမသမာ ဝါ- အညီအမျှသည်သော်လည်းကောင်း၊ စေ ဟောတိ-
 အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ဘတ္တံ- ထမင်းသည်၊ မန္တံ- နည်းသည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍
 ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ ပဋိက္ခိပန္တဿ- အား၊ န ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ် မသင့်။ ယာဂု-
 သည်၊ မန္တာ- နည်းသည်၊ ဘတ္တံ- ထမင်းသည်၊ ဗဟုတရံ- သာ၍ များသည်၊ စေ
 ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ ပဋိက္ခိပန္တဿ- ပယ်မြစ်သော ရဟန်းအား၊
 ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ် သင့်၏။ ဣဒဉ္စ- ဤစကားကိုလည်း၊ သဗ္ဗ အဋ္ဌကထာသု-
 အလုံးစုံသော အဋ္ဌကထာတို့၌၊ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ပဋိက္ခိပိတုံ- ပယ်မြစ်ခြင်းငှာ၊ န သက္ကာ- မတတ်ကောင်း။ ပန- ထိုသို့ပင် ပယ်မြစ်
 ခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းပါသော်လည်း၊ ဧတ္ထ- ဤယာဂုမိဿကံ ဂဏှထ အစရှိသော
 စကား၌၊ ကာရဏံ- အကြောင်းကို၊ ဒုဒ္ဒသံ- ခဲယဉ်းသဖြင့် သိမြင်အပ်၏။ ဝါ-
 သိမြင်နိုင်ခဲ့၏။ “ဘတ္တမိဿကံ- ထမင်းနှင့်ရောသော အစာကို၊ ဂဏှထ- ခံယူ
 ပါကုန်။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒတိ- ဆို၏။ တတြ- ထိုသို့ ဆိုရာ၌၊ ဘတ္တံ- ထမင်းသည်၊
 ဗဟုတရံ ဝါ- သာ၍ များသည်သော်လည်းကောင်း၊ သမကံ ဝါ- အညီအမျှသည်
 သော်လည်းကောင်း၊ အပ္ပတရံ ဝါ- သာ၍နည်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်အံ့။ ပဋိက္ခိပန္တဿ- အား၊ ပဝါရေတိ ဧဝံ- ပဝါရိတ်သင့်သည်သာလျှင်တည်း။
 ဘတ္တံ ဝါ- ထမင်းကိုသော်လည်းကောင်း၊ ယာဂုံ ဝါ- ယာဂုကိုသော်လည်းကောင်း၊
 အနာမသိတွာ- အမည်အားဖြင့် မသုံးသပ်မှု၍၊ “မိဿကံ- ရောသော အစာကို၊

ဂဏ္ဍထ- ခံယူပါကုန်။” ဣတိ- သို့၊ ဝဒတိ- ဆို၏။ တတြ- ထိုသို့ ဆိုရာ၌၊ ဘတ္တိ- ထမင်းသည်၊ ဗဟုတရံ ဝါ- သာ၍ များသည်သော် လည်းကောင်း၊ သမကံ ဝါ- ညီမျှသည်သော်လည်းကောင်း၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ ပဋိက္ခိပန္တဿ- ပယ်မြစ်သော ရဟန်းအား၊ ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ် သင့်၏။ ဘတ္တိ- ထမင်းသည်၊ အပ္ပတရံ- သာ၍နည်းပါးနေသည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ ပဋိက္ခိပန္တဿ- အား၊ န ပဝါရေတိ- ပဝါရိတ်မသင့်။ တံ သဗ္ဗံ- ထိုအလုံးစုံကို၊ ဝိမံသိတဗ္ဗံ- စုံစမ်း ထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။

(နှာ-၉၂) ဖလံ ဝါ ကန္ဓမူလာဒိ ဝါ ပဉ္စဟိ သမဏေကပ္ပေဟိ ကပ္ပိယံ အကတန္တိ ဧတ္ထ- ဖလံ ဝါ ။ပ။ အကတံ ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်၌၊ ကပ္ပိယံ-

၁။ ဖလံ ဝါ ။ပ။ ကပ္ပိယံ အကတံ ။ ။ဤစာသားအဖွင့်၌ ဆိုလိုရင်း ထင်ရှားပေါ်လွင်စေရန် အောက်ပါကျမ်းတို့ကို ချွန် ဖါဌသေသ ထည့်စွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အကပ္ပိယကတန္တိ ဧတ္ထ အကပ္ပိယကတဿေဝ အနတိရိတ္တဘာဝတော ကပ္ပိယံ အကာရာပေတွာ တသ္မိ ပတ္တေ ပက္ခိတ္တမူလဖလာဒိယေဝ အတိရိတ္တံ န ဟောတိ၊ သေသံ ပန ပတ္တပရိယာပနံ အတိရိတ္တမေဝ ဟောတိ၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ တံ ပန မူလဖလာဒိ ပရိဘုဉ္ဇိတုကာမေန တတော နိဟရိတွာ ကပ္ပိယံ ကာရာပေတွာ အညသ္မိ ဘာဇနေ ဌပေတွာ အတိရိတ္တံ ကာရာပေတွာ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ (သာရတ္ထဋီကာ၊ တအုပ်၊ ၆၄။)

အကပ္ပိယဘောဇနံ ဝါတိ ကုလဒူသနာဒိနာ ဥပ္ပန္နံ၊ တံ “အကပ္ပိယ”န္တိ ဣမိနာ တေန မိဿ ဩဒနောဒိ အတိရိတ္တံ ဟောတိ ဧဝါတိ ဒဿေတိ၊ တသ္မာ ယံ တတ္ထ အကပ္ပကတံ ကန္ဓဖလာဒိ၊ တံ အပနေတွာ သေသံ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗမေဝ။ (ဝိမတိဋီကာ၊ ဒု၊ ၃၁။)

အဓိပ္ပာယ်။ ။သပိတ်အတွင်း၌ မူလအသီး စသည်များအပြင် နောက်ထပ် အသစ်လောင်းထည့်လို့က်သော ငှက်ပျောသီး စသည် တို့လည်း ရှိနေ၏။ ဘုဉ်းပေးရာ၌ နောက်ထည့် ငှက်ပျောသီး စသည်ကို မစားရပါ မစားကောင်းသေးပါ။ သပိတ် အတွင်း၌ မူလရှိနေသော အသီး

ဓားစသည်ဖြင့် ကပိဗ္ဗကို၊ အကာရာပိတေဟိ- မပြုစေအပ်သေးကုန်သော၊ ကဒလိ
 ဖလာဒိဟိ- (အသစ် ထည့်လောင်းအပ်ကုန်သော) ငှက်ပျောသီး အစရှိသည်တို့နှင့်၊
 သဒ္ဓိ- အတူ၊ မိဿကံ- ရောနှောနေသော၊ ပတ္တပရိယာပန္နံ- သပိတ်၌ အကျုံး
 ဝင်သော အသီးစသော ခဲဖွယ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ တံ ကဒလိဖလာဒိ- ထို
 နောက်ထည့်ဖြစ်သော ငှက်ပျောသီး စသည်ကို၊ ဌပေတွာ- ချန်ထား၍၊ အဝသေသံ-
 ကြွင်းကျန်သော အသီးစသည်ကို၊ အတိရိတ္တံ- အတိရိတ်ဝိနည်းကံကို၊
 ကာရာပေတွာပိ- (လိုအပ်ပါက) ပြုစေ၍လည်းကောင်း၊ (အကာရာပေတွာပိ-
 (မလိုအပ်ပါက) မပြုစေမူ၍လည်းကောင်း၊ ပိဖြင့်ဆည်း။) ဘုဉ္ဇိတုံ- စားခြင်းငှာ၊
 ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ တံ ကဒလိဖလာဒိ- ထိုနောက်ထည့် ငှက်ပျောသီး စသည်ကို၊
 ပရိဘုဉ္ဇိတုကာမေန- ဘုဉ်းပေးလိုသော ရဟန်းသည်၊ အမိဿကရသတ္တာ-
 မရောသော အရည်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ တာနိ- ထိုငှက်ပျောသီး
 စသည်တို့ကို၊ ကပိယံ- ဓားစသည်ဖြင့် ကပိခြင်းကို၊ ကာရာပေတွာ- ပြုစေ၍၊
 အညသ္မိ- အခြားသော၊ ဘာဇနေ- ခွက်၌၊ ဌပေတွာ- ထား၍၊ အတိရိတ္တံ-
 အတိရိတ်ဝိနည်းကံကို၊ ကာရေတွာ- ပြုစေ၍၊ ဘုဉ္ဇိတုံ- ဘုဉ်းပေးခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ-
 အပ်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ပုဗ္ဗေ- ရှေး၌၊ တေသု- ထိုနောက်ထည့်
 ငှက်ပျောသီး စသည်၌၊ ဝိနယကမ္မဿ- ကပိခြင်းဟူသော ဝိနည်းကံ၏၊
 အနာရုဠတ္တာ- မတက်ရောက်သေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊
 ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။

အမြစ်အဥ စသည်တို့သည် ဝိနည်းအရ ကပိပြီးသောကြောင့် စားဆဲတွင်
 ပယ်မြစ်ထားပါက အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြု၍လည်းကောင်း၊ ပယ်မြစ်မှု
 မရှိပါက အတိရိတ်ဝိနည်းကံ မပြုလုပ်ဘဲသော်လည်းကောင်း ဘုဉ်းပေး
 ကောင်း၏။ နောက်အသစ် ထည့်လှူထားသော ငှက်ပျောသီးစသည်ကို
 ဆက်၍ ဘုဉ်းပေးလိုပါသေးလျှင် ကပိသမှုပြု၍ အခြား ခွက်တစ်ခု
 ထဲတွင် ထားကာ အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြုလုပ်ပြီး ဘုဉ်းပေးကောင်း၏။
 အကြောင်းကား- ပဝါရိတ်သင့်ထားသော အသီးစသည်၌ ကပိပြီးမှသာ
 အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြု၍ စားကောင်း၏။ ဤနောက်ထည့် အသီးသစ်
 စသည်၌ကား ကပိခြင်း ဝိနည်းကံကို မပြုလုပ်ရသေးသောကြောင့်တည်း။

ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ ပတ္တေ- သပိတ်၌၊ ပတိတံ- ကျရောက်သော၊ ရဇိ-
ရထရေဏုမြူမှုန်ကို၊ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ- အကပ်မခံအပ်သေးသည်သာ၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာဝ- အကပ်ခံပြီးမှသာ၊ ဘိက္ခာ- ဆွမ်းကို၊
ဂဏှိတဗ္ဗာ- (ဆက်၍) ခံယူထိုက်၏။ “အပ္ပဋိဂ္ဂဟေတွာ- အကပ်မခံမူ၍၊
ဂဏှတော- ဆက်၍ ဆွမ်းခံသော ရဟန်းအား၊ ဝိနယဒုက္ကဋ်- ဝိနယဒုက္ကဋ်သင့်၏။”
ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတံ- ဤအမှုသည်၊
အညေသမ္ပိ- အခြားကုန်သော ရဟန်းတို့အားလည်း၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။ ဣတိ-
ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ “တံ ပန- ထိုမြူမှုန်ကျသော ဆွမ်းကိုကား၊ ပုန-
တစ်ဖန်၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ- အကပ်ခံ၍၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ- ဘုဉ်းပေးသော ရဟန်းအား၊
အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။”^၁ ဣတိ- ဤသို့သော၊ ဧတ္တာပိ- ဤစကား၌လည်း၊
ဧဝမေဝ- ဤအတူပင်၊ အညေသမ္ပိ- အခြားရဟန်းတို့အားလည်း၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။
ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကုန်၏။ ဣမသ္မိ ပန- ဤပဌမပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ်၌ကား၊
“အတိရိတ္တံ ကတံ ဟောတိ၊ အနတိရိတ္တကတံ ဟောတိ” တိ ဧတ္တာပိ- “အတိရိတ္တံ
။ပ။ ဟောတိ”ဟူသော ဤအင်္ဂါရပ်၌လည်း၊ ဧဝမေဝ- ဤအတူသာလျှင်၊
ကပ္ပိယာကပ္ပိယဘာဝေါ- အပ်သည် မအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။
ဣမသ္မိ ပန- ဤပဌမပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ်၌ကား၊ “အတိရိတ္တံ ကတံ၊ အနတိရိတ္တံ
ကတံ ဟောတိ”တိအာဒိဟိ- “အတိရိတ္တံ ။ပ။ ဟောတိ”အစရှိသော အင်္ဂါရပ်တို့ဖြင့်၊
ဥပပရိက္ခိတွာ- စုံစမ်း၍၊ ဝိနိစ္ဆယော- ပဝါရိတ်သင့်မသင့် အဆုံးအဖြတ်ကို၊
ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။^၂ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒီပိတံ- ပြအပ်ပြီ။ “ဣဒမ္ပိ- ဤဆွမ်း

၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။

၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။

၃။ အကပ် ပျက်နိုင်သော မြူ ။ ။သာမန်မျက်စိဖြင့် မြင်တွေ့နိုင်စွမ်းသော
လှည်းရထားတို့ သွားသောအခါ၌ ထသော မြူမှုန်ကို “ရထရေဏုမြူ”ဟု
ခေါ်သည်။ ထိုရထရေဏုမြူသည် အကပ်ခံရမည့် အနိမ့်ဆုံးသော
ပမာဏ ဖြစ်သည်။ ထိုမြူထက် ငယ်သော နေရောင်ဖြင့်သာ မြင်ရသော
တဇ္ဇာရီမြူ၊ အကုမြူနှင့် ပရမာဏုမြူတို့၌ အကပ်မပျက်ပါ။

[ယာမကာလိကာဒီနိ အာဟာရတ္ထာယ ဂဏှတော နိရာမိသာနိ
အဇ္ဈောဟရတော စ ဒုက္ကဋ်၊ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ။]

သည်လည်း၊ တေ- ပဝါရိတ်သင့်သော အသင့်အား၊ အဓိကံ- ပိုလွန်ကြွင်းကျန်
နေ၏။ ဣတော- ဤဆွမ်းမှ၊ အညံ- အခြားသော ဆွမ်းကို၊ န လစ္စသိ- မရလိမ့်
လတ္တံ့။” ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ အလမေတံ သဗ္ဗန္တိ ပဒဿ- အလမေတံ
သဗ္ဗဟူသော ပုဒ်၏။ အတ္ထော- အနက် အဓိပ္ပါယ်တည်း။

အာဟာရတ္ထာယာတိ- ကား၊ ဝိကာလေ ဧဝ- နေလွဲအခါ၌သာလျှင်၊
(အာဟာရတ္ထာယ- အာဟာရအကျိုးငှာ)၊ ဣတိ- ဤသို့သော အနက်ကို၊ ဧကေ-
အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ (သမုဋ္ဌာနာဒိနိ) “ပဌမကထိနသဒိသာနိ၊
ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ-
ရှိ၏။ ဣဒံ- ဤပဌမပဝါရဏာသိက္ခာပုဒ်သည်၊ အဇ္ဈောဟရဏတော- ပဝါရိတ်
သင့်ပြီးသော အစာကို စားမြူခြင်းကြောင့်၊ ကာယကမ္မံ- ကာယကံသည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏။ ဝါစာယ- နှုတ်အားဖြင့်၊ ဝိနယဓရံ- ဝိနည်းဓိုရ်ရဟန်းကို၊ ‘အတိရိတ္တံ
ကရောထ ဘန္တေ”တိ- ဟူ၍၊ အကာရာပနတော- အတိရိတ်ဝိနည်းကံကို မပြု
စေခြင်းကြောင့်၊ ဝစီကမ္မံ- ဝစီကံသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့ ဝေဒိတဗ္ဗံ-
သိထိုက်၏။

ပဌမပဝါရဏာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆။ ဒုတိယပဝါရဏာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ဘုတ္တသ္မိ ပါစိတ္တိယ”န္တိ- ဟူ၍၊ မာတိကာယံ- မာတိကာပါဠိတော်၌၊ ဝုတ္တတ္တာ-
ဟောကြားတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ “ဘောဇနပရိယောသာနေ
ပါစိတ္တိယ”န္တိ- “ဘောဇနပရိယောသာနေ ပါစိတ္တိယံ”ဟူ၍၊ အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါ
ဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ (ဤစကားဖြင့် ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် အရ
“ပါစိတ်အာပတ် သင့်ရောက်ရာအချိန်”ကို ထွန်းပြသည်။) အဇ္ဈောဟာရေ
အဇ္ဈောဟာရေ- စားမြူတိုင်း စားမြူတိုင်း၌၊ န ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ်သင့်သည်
မဟုတ်။

ဒုတိယပဝါရဏာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇။ ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

(၈၁-၉၃) ဇမ္ဗုဒီပဿ- ဇမ္ဗုဒီပကျွန်း၏၊ ကာလေန- အချိန်ကာလအားဖြင့်၊ ပရိစ္ဆေဒေါ- ပိုင်းခြားခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ ကိရ- ဧကေဆရာတို့ ဆိုကုန်သတဲ့။”

ဝိကာလဘောဇနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ဧဝံ ကိရ ။ ။ ဤစကားကို အနှစ်သာရအားဖြင့် မယူထိုက်ပါ။ မှန်၏၊ ဘုရားရှင်သည် အရုဏ်တက်ချိန်မှ စ၍ မွန်းတည့်ချိန်ထိ အတွင်းကို “ကာလ”ဟုလည်းကောင်း၊ မွန်းလွဲချိန်မှ စ၍ အရုဏ်မတက်မီအချိန်ကို “ဝိကာလ”ဟုလည်းကောင်း သတ်မှတ်တော်မူခဲ့သည်။ ထိုအချိန် သတ်မှတ်ချက်သည် ဇမ္ဗုဒီပအပါအဝင် အရပ်ဒေသအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ- မည်သည့် ဒေသ၌မဆို ထိုအရုဏ် တက်ချိန် မွန်းလွဲချိန်စသည့် စံသတ်မှတ်တော်မူချက် အတိုင်းသာလျှင် ကာလဝိကာလကို မှတ်ယူရမည်ဖြစ်သည်။ အရုဏ်တက်ချိန် နေဝင်ချိန် တို့သည် ကမ္ဘာ့တစ်ဝှမ်း တစ်နေရာနှင့် တစ်နေရာမတူ အမျိုးမျိုး ကွဲပြား လျက်ရှိရာ တိုင်းတစ်ပါး၏ ညအချိန်၌ ဇမ္ဗုဒီပတွင် နေ့မွန်းတည့်ချိန် မရောက်သေးဟု ဆိုကာ ညစာစားခွင့်ရမည်မဟုတ်။ တိုင်းတစ်ပါး၏ နံနက်အချိန်၌ ဇမ္ဗုဒီပတွင် ညအချိန် ရောက်နေပြီဟု ဆိုကာ အစာ မစားဘဲ အငတ်ခံနေရမည် မဟုတ်ပါ။ ရောက်ရာဒေသ၌ ဘုရားရှင်၏ အချိန်သတ်မှတ်ချက်အတိုင်းသာ ကျင့်သုံးနေထိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဇမ္ဗုဒီပအချိန်အတိုင်း ပုံသေသွားရမည် မဟုတ်။ ယောနယ်မှ ဂျပန် သာသနာပြု ဆရာတော်ကြီး ဦးဝေပုလ္လသည် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတစ်ခုသို့ ရောက်ရှိ နေပြီး ဆွမ်းဘုဉ်းပေးနေသည်၊ အချိန်လွန်ခါနီးပြီဟု ကုက္ကုစွရှိ၍ ဆက်လက် ဆွမ်းမဘုဉ်းပေးတော့ဘဲ ရပ်တော်မူသည်။ အနီးမှ ဒကာများက မြန်မာစံတော်ချိန်နှင့်ဆို အများကြီးလှိုသေးတဲ့အတွက် ဘုဉ်းပေးပါဦး ဘုရားဟု လျှောက်ထားကြရာ ဆရာတော်ကြီးက “ဝိနည်းကို လှည့်စားလို့ မရပါဘူး”ဟု အမိန့်ရှိတော်မူသည်။

၈။ သန္နိဓိကာရကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“ဒုဒ္ဓေါတော ဟောတီ”တိအာဒိနာ- “ဒုဒ္ဓေါတော ဟောတီ”အစရှိသော၊
 နယေန- နည်းအားဖြင့်၊ ဣဓ- ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တတ္တာ စ- ဆိုအပ်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ “ဒုဒ္ဓေါတံ- မကောင်းသဖြင့် ဆေးအပ်သော၊
 ဝါ- စင်ကြယ်အောင် မဆေးအပ်သော၊ ပတ္တံ- သပိတ်ကို၊ ဓောဝိတွာ- ဆေးကြော
 ပြီး၍၊ ပုန-တဖန်၊ တတ္ထ- ထိုသပိတ်၌၊ အစ္ဆောဒကံ- ကြည်သော ရေကို၊ အာသိပ္ပိ
 တွာ ဝါ- လောင်းထည့်၍သော်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂုလိယာ- လက်ချောင်းဖြင့်၊
 ဗံသိတွာ ဝါ- ပွတ်၍သော်လည်းကောင်း၊ နိဋ္ဌေဟဘာဝေါ- အဆီအစေး မရှိ
 သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဇာနိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ-
 သမန္တပါသာဒိကာမည်သော ပါစိတ်အဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တတ္တာ စ- ဆိုအပ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မတ္တိကာပတ္တဿ- မြေသပိတ်၏၊ ကပါလေန- အိုးခြမ်း
 ကွဲသည် (အဖွဲ့အနှောင်၏ကြားသည် အက်ကြောင်းရာသည်)၊ ပီတော-
 သောက်အပ်သော၊ သေဟော- အဆီအစေးသည်၊ သန္နိဓိ- သိုမှီးသိမ်းဆည်းခြင်း
 (သန္နိဓိ)ကို၊ ကရောတီတိ- ပြု၏ဟူ၍၊ သိဒ္ဓံ- ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ-
 ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

သယံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ အပရိစ္စတ္တမေဝါတိ ဧတ္ထ- သယံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ
 အပရိစ္စတ္တမေဝ (ဒုတိယဒိဝသေ န ဝဋ္ဋတိ) ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ၌၊^၂ အပရိစ္စတ္တံ

၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၄။

၂။ သယံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ။ ။ကိုယ်တိုင် အကပ်ခံထားပြီးဝတ္ထုကို လူသာမဏေ
 တို့အား မစွန့်ဘဲ သိမ်းထားပါက နောက်နေ့ စားလျှင် မအပ်တော့ပေ။
 စွန့်ခြင်းဟူသည် အကပ်စွန့်ခြင်း (မစားတော့ဟု စိတ်၌သာ ဆုံးဖြတ်၍
 အကပ်ကို စွန့်ခြင်း) အာမိသဝတ္ထုကို စွန့်ခြင်းဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင်
 အကပ်မစွန့်ခြင်းသာ သန္နိဓိကို ဖြစ်စေသည်။ ဝတ္ထုမစွန့်ခြင်းသည် သန္နိဓိ
 မဖြစ်။ (ဝတ္ထုကို မပေးစွန့်ဘဲ အကပ်စွန့်ကာ သိမ်းထားကောင်းသည်)
 ဟု ဓမ္မသိရီမထေရ် အယူရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအယူ၏ မသင့်ပုံကို
 ဆက်၍ မိန့်သည်။ ထိုအကပ်စွန့်ဝါဒကို ဆရာအများ မနှစ်သက်ကြပါ။

နာမ- အပရိစ္ဆတ္တ မည်သည်၊ အနုပသမ္ပန္နာနံ- သာမဏေတို့အား၊ နိရပေက္ခ အပရိစ္ဆတ္တံ- စားဦးမည်ဟု ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍ မပေးစွန့်အပ်၊ အဝိဇဟိတံ- မစွန့်လွှတ်အပ်။ “ပဋိဂ္ဂဟဏန္တိ ဧတ္ထ- ပဋိဂ္ဂဟဏံ ဟူသော ဤပါဌ၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတ ဘာဝ- အကပ်ခံအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ အဝိဇဟိတမေဝ- မစွန့်ခြင်းသည်သာ၊ သန္နိမိ- သန္နိမိကို၊ ဇနေတိ- ဖြစ်စေ၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဓမ္မသိရိတ္ထေရော- ဓမ္မ သိရိ မထေရ်သည်၊ ဝဒတိ- မိန့်ဆို၏။ တံ- ထိုအကပ် မစွန့်ခြင်းသာ သန္နိမိကို ဖြစ် စေ၏ဟူသော အဆိုသည်၊ “ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာ”တိ- “ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ အာပတ္တိဒုက္ကဋ္ဌဿ”ဟူသော၊^၁ ပါဠိယာ- ပါစိတ်ပါဠိတော်နှင့်၊^၂ ဝိရုဇ္ဈတိ-

အဘယံကြောင့်ဆိုသော် အဋ္ဌကထာတို့၌ အနုပေက္ခဝိဿဇ္ဇနဟူသာ ပြဆို ကြသည်။ ဝတ္ထုကို မစွန့်ဘဲ အကပ်ကိုသာ စွန့်လျှင် ဝတ္ထုအပေါ်၌ ငဲ့ကွက် နေသေးရကား “အနုပေက္ခ”ဟူသော စကားနှင့် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင် နေသောကြောင့်တည်း။

၁။ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ ။ ။ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ ဧဝံ သန္နိမိကတံ ယံကိဉ္စ ယာဝကာလိကံ ဝါ ယာမကာလိကံ ဝါ အဇ္ဈော ဟရိတုကာမတာယ ဂဏှန္တဿ ပဋိဂ္ဂဟဏေ တာဝ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ၊ (ပါစိတ်၊ဌ၊၁၀၄) ပဋိဂ္ဂဟဏေတိ ဂဟဏမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတ မေဝ ဟိ တံ၊ ပုန ပဋိဂ္ဂဟဏကိစ္စံ နတ္ထိ၊ တေနေဝ “အဇ္ဈောဟရိတုကာမတာယ ဂဏှန္တဿ ပဋိဂ္ဂဟဏေ”တိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ ဋီကာ၊တ၊၆၇။)

မူလက အကပ်ခံပြီး၍ အကပ်မပျက်သော ယာဝကာလိကဝတ္ထု၊ ယာမ ကာလိကဝတ္ထုကို သိမ်းထားပြီး နောက်တစ်နေ့၌ အကပ်မပျက်သေး ရကား နောက်ထပ် အကပ်ခံဖွယ်ကိစ္စမရှိ။ ထို့ကြောင့် ဤဋီကာ၌လည်း သာဓကပြသော ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ပါဠိတော်ပါဌ်အရ- “အကပ်ခံခြင်း”ကို မယူရ၊ “လက်ဖြင့် ကိုင်တွယ်ယူခြင်း”ကိုသာ ယူရမည်ဟု ဋီကာ မိန့်သည်။ “အကပ်စွန့်ခြင်းသည် သန္နိမိမဖြစ်”ဟူသော အဆိုသည်ကား ဤပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် စဉ်းစားပါ-ဟူလို။

ဆန့်ကျင်၏။ ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ တဿ- ထိုသန္တိမိဘောဇဉ်ကို၊ ပန- နောက်တဖန်၊ ပဋိဂ္ဂဏှန-ကိစ္စာဘာဝတော- အကပ်ခံရခြင်း ကိစ္စ၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဝိမံသိတဗ္ဗ- စုံစမ်း ထိုက်၏။

သန္တိမိကာရကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉။ ပဏိတဘောဇနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(ယေသံ ပန မံသံ ကပ္ပတိ၊) “တေသံ မံသဉ္စ ခီရဒဓီနိ စ ဣဓ အဓိပ္ပေတာနီ”တိ ဣဒံ- ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာ စကားသည်၊ ပါစိတ္တိယဝတ္ထု- ပရိစ္ဆေဒေါ- ပါစိတ်အာပတ် သင့်နိုင်သော ဝတ္ထုအပိုင်းအခြားသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ကပ္ပိယခီရာဒိပရိစ္ဆေဒေါ ပန- အပ်သော နှိုစသည်တို့၏ အပိုင်းအခြား သည်ကား၊ န- မဟုတ်။ တသ္မာ- ထိုသို့ အပ်သော နှိုစသည်ကို ပိုင်းခြားပြခြင်း မဟုတ်သောကြောင့်၊ ယဿ ကဿစိ- အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်ကောင်သော သတ္တဝါ၏၊ ခီရာဒီနိ- နှိုစသော ဝတ္ထုတို့သည်၊ ဝဋ္ဋန္တိ- အပ်ကုန်၏။ ဣတိ စ- ဤသို့ လည်းကောင်း။ (ယော အဂိလာနော သုဒ္ဓါနိ သပ္ပိအာဒီနိ [အတ္တနော] ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ ဝိညာပေတိ၊ သော) “မဟာနာမသိက္ခာပဒေန ကာရေတဗ္ဗော”တိ ဧတ္ထ- “မဟာနာမသိက္ခာပဒေန ကာရေတဗ္ဗော” ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ၌၊ သံဃဝသေန- သံဃာအများ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝါရိတေ- ဖိတ်မန်အပ်ရာ၌၊ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ- ဆေးအကျိုးငှာ၊ သပ္ပိအာဒိဘေသဇ္ဇပဉ္စကံ- ထောပတ်စသော

၁။ သာရတ္ထ အဆို။ ။ “ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိ”တိ ဣဒံ ပါစိတ္တိယဝတ္ထုပရိစ္ဆေဒ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ၊ န ပန ကပ္ပိယဝတ္ထုပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ။ န ဟိ အကပ္ပိယ မံသသတ္တာနံ သပ္ပိအာဒီနိ န ကပ္ပန္တိ။ ဧကဉ္စိ မနုဿဿ ဝသာတေလံ ဌပေတွာ သဗ္ဗေသံ ခီရသပ္ပိ နဝနိတဝသာတေလေသု အကပ္ပိယံ နာမ နတ္ထိ။

၂။ မဟာနာမသိက္ခာပဒေန။ ။ မိမိက ကျန်းမာသူ အဂိလာန ဖြစ်ပါလျက် ဆေးဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စမရှိ မျှတနိုင်ပါလျက် ဆေးကို တောင်းပါက မဟာနာမသိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်အာပတ် သင့်၏။

ဆေးငါးပါး အပေါင်းကို၊ စေ ဝိညာပေတိ- အကယ်၍ တောင်းအံ့။ တတ္ထ- ထိုသို့ ကျန်းမာသော ရဟန်းက မိမိအတွက် ဆေးငါးမျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးကို တောင်းရာ၌၊ “န ဘေသဇ္ဇကရဏီယေန ဘေသဇ္ဇံ ဝိညာပေတိ”တိ ဧတ္ထ- ဟူသော ဤပါစိတ် ပါဠိတော် စကား၌၊ သင်္ဂဟံ- ပေါင်းယူခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ- ရောက်၏။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ် သင့်၏။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်း၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀။ ဒန္တပေါနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

(နှာ-၉၄) “သရီရာဝယဝေနာ”တိ- “သရီရာဝယဝေန” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မုခေန- ပါးစပ်ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ- အကပ် ခံခြင်းကို၊ အနုညာတံ- ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ “ဘူမိယံ- မြေပေါ်၌၊ အတ္ထတေသု- ခင်းအပ်ကုန်သော၊ စိဗ္ဗာဒိပတ္တေသု- မန်ကျည်းရွက် အစရှိကုန်သော အရွက်တို့ဖြင့်၊ ပဋိဂ္ဂဟိတုံ- အကပ်ခံခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ- မအပ်။ (ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊) တေသံ- ထိုမန်ကျည်းရွက် စသော အရွက်တို့၏၊ သန္ဓာရေတုံ- ကပ်လိုက်သော ဝတ္ထုကို ဆောင်ခြင်းငှာ၊ အသမတ္ထတာယ- မစွမ်းနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တည်း။ (ပါစိတ်၊၌။) တတ္ထ- ထိုအကပ်ခံရာ၌၊ ကလ္လခေတ္တေ- သင့်လျော်သော ခေတ် (ခံယူခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော အပိုင်းအခြား)၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတုံ- အကပ်ခံခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ- အပ်၏။ “သာမံ ဂဟေတွာ”တိ ဣမိနာ- “သာမံ ဂဟေတွာ”ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်၊^၁ ကေဝလံ- သက်သက်၊ သပ္ပဒဋ္ဌံ- မြွေကိုက်အပ်သည်၊ သမာနံယေဝ- ဖြစ်သော်သာလျှင်၊ သာမံ- ကိုယ်တိုင်၊ ဂဟေတွာ- အကပ်မခံဘဲ ကိုင်ယူ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ- ဘုဉ်းပေးခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ- အပ်သည်ကား၊ န- မဟုတ်။ ဝိသေသေ-

၁။ သာမံ ဂဟေတွာ။ “မဟာဝိကဋ္ဌဆေး လေးပါးတို့သည် မြွေကိုက်ချိန်၌သာ ကပ္ပိယမရှိက ကိုယ်တိုင် အကပ်မခံဘဲ ယူ၍ ဘုဉ်းပေးခြင်းငှာ အပ်သည်။ မြွေကိုက်ရာ ကာလကိုသာ ရည်ရွယ်၍ ခွင့်ပြုတော်မူသော ကာလောဒိဿ အထူးခွင့်ပြုချက် ဖြစ်သည်။ အခြားအချိန်၌ အကပ်ခံ၍ ဘုဉ်းပေး ထိုက်သည်”ဟု အဋ္ဌကထာဆိုရကား အခြားသတ္တဝါ အကိုက်ခံရ

အထူးကြောင့်၊ အညမ္ဗိ- အခြားသော သတ္တဝါသည်လည်း၊ ဒဋ္ဌိ- ကိုက်အပ်သည်၊ သမာနံ- ဖြစ်လတ်သော်၊ သာမံ- ကိုယ်တိုင်၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ- ဘုဉ်းပေးခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿေတိ- ပြ၏။ (ဣမိနာကို ပါဌသေသ ဒဿေတိ၌ စပ်၊) ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ဒန္တပေါနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘောဇနဝဂ္ဂေါ စတုတ္ထော။

၅။ အစေလကဝဂ္ဂ

၁။ အစေလကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဂါထာ အနက်။ ။ဣဓ- ဤအစေလကသိက္ခာပုဒ်၏ ပါဠိတော်၌၊ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ အစေလကာဒယော- အဝတ်မရှိသော တက္ကဒွန်း အစရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ တိတ္ထိယာဝ- တိတ္ထိပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူ၍သာလျှင်၊ မတာ- သိအပ်ကုန်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တိတ္ထိယနာမေန- တိတ္ထိယဟူသော အမည်အားဖြင့်၊ တိကစ္ဆေဒေါ- (တိတ္ထိယေ တိတ္ထိယသညိ တိတ္ထိယေ ဝေမတိကော တိတ္ထိယေ အတိတ္ထိယသညိ ဟူသော) တိက်အပိုင်းအခြားကို၊ ကတော- ဘုရားရှင် ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ တတော- ထို့ကြောင့်၊ အတိတ္ထိယဿ- သာသနာမှ တစ်ပါးသော အယူရှိသူ (တိတ္ထိ) မဟုတ်သော၊ နဂ္ဂဿ- အဝတ်မစည်း အချိုးနွဲ့သောသူအားလည်းကောင်း၊ တထာ-

လျှင်လည်း အလားတူ အပ်၏ဟူသော ဤဋီကာလာ စကားသည် အဋ္ဌကထာနှင့် ဆန့်ကျင်၍ စဉ်းစားဖွယ် ဖြစ်သည်။

ဣဒံ ပန စတုဗ္ဗိဓမ္မိ မဟာဝိကဋ္ဌံ ကာလောဒိဿံ နာမ၊ သပ္ပဒဋ္ဌက္ခဏေ ယေဝ ဝဋ္ဋတိ။ (ပါစိတ်၊ ၄၊ ၂၀။)

ဣဒံ ပန စတုဗ္ဗိဓမ္မိ မဟာဝိကဋ္ဌံ ကာလောဒိဿံ နာမ၊ သပ္ပဒဋ္ဌက္ခဏေ ယေဝ သာမံ ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ အညထာ ပဋိဂ္ဂါဟာပေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ (ကင်္ခါ၊ ၄၊ ၂၃၂)။

ထို့အတူ၊ တိတ္ထိယလိဂီနော- တိတ္ထိအသွင်ရှိသော၊ ဂဟဋ္ဌဿာပိ- လူပုဂ္ဂိုလ်အား လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုဿာပိ- ရဟန်းအားလည်းကောင်း၊ (သဟတ္ထာ- မိမိလက်ဖြင့်၊ ခါဒနီယံ ဝါ- ခဲဖွယ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘောဇနီယံ ဝါ- ဘောဇဉ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒါတုံ- ပေးခြင်းငှာ၊) ကပ္ပတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့သော၊ ဝိနိစ္ဆယော- အဆုံး အဖြတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ဣဓ- ဤအစေလကသိက္ခာပုဒ်၌၊ အတိတ္ထိယဿ- တိတ္ထိမဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တေန- စိတ်ဖြင့်၊ တိတ္ထိယဿ- တိတ္ထိပုဂ္ဂိုလ်၏၊ လိဂီနော- အသွင် ရှိကုန်သော၊ သောတာပန္နာဒိနော စ- သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် အစရှိသည်အားလည်း၊ ဒါတုံ- ပေးခြင်းငှာ၊ ကပ္ပတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ နော- ငါတို့၏၊ မတိ- အယူ သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ [ဤစကားဖြင့် ဤသိက္ခာပုဒ်အရ ဆွမ်းပေးခွင့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို အကြောင်းနှင့်တကွ ပြသည်။]

အစေလကသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ သဘောဇနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

(ဧတ္ထ- ဤသဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကုလေ- အမျိုး၌၊) အနုပဝိသိတွာ- အနီးသို့ ဝင်၍၊ နိသီဒနစိတ္တေန- ထိုင်ကြောင်း စိတ်အားဖြင့်၊ သစိတ္တကတာတိ- သစိတ္တကတာ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်၏။ [ဤစကားဖြင့်- သစိတ္တကသိက္ခာပုဒ် ဖြစ်ဟန်ကို ပြသည်။]

သဘောဇနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄၊၅။ ရဟောပဋိစ္ဆန္န၊ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

စတုတ္ထံ- လေးခုမြောက်သော ရဟောပဋိစ္ဆန္န သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ပဌမာ နိယတေ- ပဌမအနိယတသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ ပဉ္စမံ- ငါးခုမြောက်သော ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဒုတိယာနိယတေ- ဒုတိယအနိယတ သိက္ခာပုဒ်၌ လည်းကောင်း၊ ဝုတ္တနယမေဝ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းရှိသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-

ဖြစ်၏။ ဣမ- ဤအစေလကဝဂ်၌၊ ပဉ္စမံ- ငါးခုမြောက် ရဟောနိသဇ္ဇ သိက္ခာ ပုဒ်သည်၊ ဥပနန္ဒဿ- အရှင်ဥပနန္ဒ၏၊ စတုတ္ထံ- လေးခုမြောက် သိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ရဟောပဋိစ္ဆန္န၊ ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆။ စာရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နာ-၉၅) သဘတ္တော သမာနောတိ ဧတ္ထ- သဘတ္တော သမာနော ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ နိမန္တနဘတ္တော- ပင့်ဖိတ်ကြောင်း ဘတ်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ပေါရာဏာ- ရှေ့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ သန္တံ ဘိက္ခု အနာပုစ္ဆာ- သန္တံ ဘိက္ခု အနာပုစ္ဆာ ပညတ်လည်းကောင်း၊ ပုရောဘတ္တံ- ပုရောဘတ္တ ပညတ်လည်းကောင်း၊ ပစ္ဆာဘတ္တံ- ပစ္ဆာဘတ္တ ပညတ်လည်းကောင်း၊ အညတြ သမယာ- အညတြ သမယာ ပညတ်လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧတ္ထ- ဤစာရိတ္တသိက္ခာ ပုဒ်၌၊ စတုပ္ပိဓာ- လေးပါး အပြားရှိသော၊ အယံ အနုပညတ္တိ- ဤအနုပညတ်သည်၊

၁။ ဥပနန္ဒဿ စတုတ္ထံ ။ ။ ဤဝဂ်လာ ငါးခုမြောက်သော သိက္ခာပုဒ်သည် ဥပနန္ဒနှင့်စပ်၍ ပညတ်ရာ၌ကား လေးခုမြောက် သိက္ခာပုဒ်သာ ဖြစ်သည်။ ချဲ့ဦးအံ- ဤအစေလကဝဂ်၌ ပဌမသိက္ခာပုဒ်သည် အရှင်အာနန္ဒာကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်၏။ ဒုတိယ တတိယ စတုတ္ထ ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်တို့သည် အရှင်ဥပနန္ဒကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်၏။ ထို့တွင် ဝဂ်၏ပဉ္စမမြောက် ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်သည် အရှင်ဥပနန္ဒကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ရာ ၌ကား စတုတ္ထမြောက် သိက္ခာပုဒ်သာ ဖြစ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် “ဥပနန္ဒဿ စတုတ္ထံ”ဟု ဆိုရသည်။

၂။ စတုပ္ပိဓာ အနုပညတ္တိ။ ။ အနုပညတ် ရေတွက်ရာ၌ နိဿယဝယ် စာသွားသင့်ရုံမျှ အနက်သမ္ပန်လိုက်သည်။ ရေတွက်ပုံမှာ အားလုံး နည်းလမ်းမကျ။ ယခုစာတို့၌ အနုပညတ် လေးပါးသရုပ်မှာ-- ၁။ သန္တံ ဘိက္ခု၊ ၂။ အနာပုစ္ဆာ၊ ၃။ ပုရောဘတ္တံ ပစ္ဆာဘတ္တံ၊ ၄။ အညတြ သမယာဟု ရှိနေသည်။ သင့်မသင့်ကား ပါဠိတော်နှင့် နှိုင်းနှောကြည့်ပါမှ ပို၍

ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တတ္ထ- ထိုအနုပညတ်၌၊ သမယာတိ- သမယာ ဟူသည်ကား၊
ဒွေ- စီဝရဒါနသမယ စီဝရကာရသမယအားဖြင့် နှစ်ပါးကုန်သော၊ သမယာ-
သမယတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ (အနာပတ္တိ ဘတ္တိယဃရံ ဂစ္ဆတိ၊ ပါဠိတော်၊)
ဘတ္တိယဃရန္တိ- ကား၊ နိမန္တိတဿ- ပင့်ဖိတ်အပ်သော ဒါယကာ၏၊ ဃရံ ဝါ-
အိမ်သည်လည်းကောင်း၊ သလာကဘတ္တာဒိဒါယကာနံ- သလာကဘတ် အစရှိ
သည်ကို ပေးလှူမည့် ဒါယကာတို့၏၊ ဃရံ ဝါ- အိမ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏။ “သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ပဌမဏထိနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ-
ဟူ၍၊ ပါဠော- အဋ္ဌကထာ ပါဠိသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ “ဣဓ- ဤစာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌၊
နိမန္တနာ- ပင့်ဖိတ်ခြင်းသည်၊ အကပ္ပိယနိမန္တနာ- မအပ်သော ပင့်ဖိတ်ခြင်း
တည်း။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။

ဂါထာ အနက် ။ ။ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ ပုရောဟတ္တဉ္စ- ဖိတ်ကြောင်း
ဖြစ်သော ဘတ်ကို မစားမီ ရှေ့၌လည်း၊ ပိဏ္ဍာယ- ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရိတ္တာ- လှည့်

ထင်ရှားသည်။ သန္တံ ဘိက္ခုနှင့် အနာပုစ္ဆာသည် ခွဲ၍ ယူရမည် မဟုတ်၊
နှစ်ခုပေါင်း ရေတွက်ရသော အနုပညတ် တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်သည်။
အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပါမိတ်ပါဠိတော်(၁၃၄)၌ ဂိလာနရဟန်းတို့ကို
အကြောင်းပြု၍ “သန္တံ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ”ဟု တပေါင်းတည်း ပြု၍
အနုပညတ်ကို ပညတ်တော်မူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အာပတ်
သင့်ကြောင်း အင်္ဂါတို့ကို ပြဆိုရာ၌ နှစ်မျိုးမခွဲဘဲ “သန္တံ ဘိက္ခု၊
အနာပုစ္ဆာ”ဟု အင်္ဂါတစ်ရပ်တည်းသာ ပြု၍ ပြဆိုသောကြောင့်
လည်းကောင်းတည်း။ ပုရောဟတ္တမှလည်း မူလပညတ်သာ ဖြစ်သည်၊
(၎င်း ပါဠိတော် ၁၃၂ ရှုပါ)။ အနုပညတ် မဟုတ်ပါ၊ ပမာဒလေခ ပါဠိပို့
ဖြစ်သည်။ အညတြ သမယာ၌ ဝတ္ထုကြောင်းနှစ်မျိုးဖြင့် သမယနှစ်ပါးကို
ထပ်၍ ပညတ်တော်မူသောကြောင့် အနုပညတ်နှစ်ပါး အကျုံးဝင်သွား
သည်ဟု သိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်နှင့်အညီ အနုပညတ်
လေးပါးကို မှန်ကန်စွာ ရေတွက်ရသော်--- ၁။ သန္တံ ဘိက္ခု၊ အနာပုစ္ဆာ
ပညတ်၊ ၂။ ပစ္ဆာဘတ္တပညတ်၊ ၃။ စီဝရဒါနသမယပညတ်၊ ၄။ စီဝရကာရ
သမယပညတ်ဟု မှန်ကန်စွာ ရေတွက်ပါ။

လည်၍၊ လဒ္ဓဘတ္တံ- ရအပ်ပြီးသော ဆွမ်းကို၊ ယဒိ ဘုဉ္ဇတိ- အကယ်၍ စားမိအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ ပရမ္မရာပတ္တိ- ပရမ္မရဘောဇနပါစိတ် အာပတ်သည်။ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ ပစ္ဆာဘတ္တံ- ဖိတ်ကြောင်းဖြစ်သော ဘတ်ကို စားပြီးနောက်၌၊ (ယဒိ ဘုဉ္ဇတိ- အကယ်၍ စားအံ့)။ သာ- ထိုပရမ္မရဘောဇနပါစိတ် အာပတ်သည်။ န သိယာ- မဖြစ်ရာ။

ပစ္ဆာဘတ္တဉ္စ- နိမန္တနဘတ်ကို စားပြီးနောက်၌ပင်၊ ဂမိကော- သွားသော ရဟန်းသည်၊ ပုဗ္ဗဂေဟံ- ရှေ့အိမ်သို့၊ ယဒိ ဂစ္ဆေ- အကယ်၍ သွားအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ အာပတ္တိယေဝ- အာပတ်သင့်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ ဧကဇ္ဇေ- အချို့ကုန်သော ဆရာတို့သည်၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြလေကုန်၏။

ဟိ- ချဲ့ဦးအံ့၊ ဣဓ- ဤစာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာပတ္တိမတယော- အာပတ်သင့်၏ဟု အယူရှိကုန်သော၊ ယေ အပရေ- အကြင်တစ်ပါးကုန်သော ဆရာတို့သည်၊ သန္တိ- ရှိကုန်၏။ တေ- ထိုတစ်ပါးကုန်သော ဆရာတို့သည်၊ သမာနဘတ္တပစ္စာသာ- တူညီသော ဆွမ်း၌ဖြစ်သော အာသာသည်၊^၁ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊

၁။ သမာနဘတ္တပစ္စာသာ။ ။ တူသော ဆွမ်းအာသာဟူရာ၌ အမျိုးအိမ်တစ်ပါးသို့ သွားသော ရဟန်း၏ အခြားအဖော် ရဟန်းတို့နှင့် တူညီစွာပင် “ဘောဇဉ်ငါးပါး တစ်ပါးပါးဖြင့် ပင့်ဖိတ်မှုကို လက်ခံသာယာခြင်း” ဟူသော အာပတ်သင့်နိုင်ကြောင်း အင်္ဂါရပ်တိုင်အောင် ယူသည်ဟု ကြံပါ။ အိမ်တစ်ပါးသို့ သွားရာ၌လည်း အဖော်ရဟန်းတို့ကို မပန်ပြောဘဲ သွားသည်ဟု ယူပါ။

ဝန်ခံချက် ။ ။ ဤဂါထာ အဆုံးအဖြတ်ဆိုင်ရာတို့၌ အဖွင့်မရှိ၍ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုတော်ကို မမှန်းဆနိုင်ပါ။ သင့်နှိုးအံ့ထင်သော အဓိပ္ပာယ်ကို အနက်ဖြစ်ရုံမျှ သမ္ပန်လိုက်ရပါသည်။ ဤထက် ကောင်းမွန်ယုတ္တိရသော အနက်အဓိပ္ပာယ်အမှန်ကို ကြံဆနိုင်က ကြံကြပါလေ။

ဝါ- ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ကုလန္တရဿ- အမျိုးအိမ် တစ်ပါးသို့ ဩက္ကမနေ- သက်ရောက်ခြင်း၌၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ ကတွာ- ဤသို့ ပြု၍၊ အာဟု- ဆိုကြကုန်၏။

နံ- ထိုရဟန်းကို၊ နိမန္တနေ- ပင့်ဖိတ်ရာ၌၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းတို့ကို၊ ဂဏိကဘတ္တေန- လေးပါးစသော အပေါင်းဂိုဏ်း၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဘတ်ဖြင့်၊ သမေန္တိ (သံ+ဣ+အ+အန္တိ) ကြွသွားကုန်၏ ဟူ၍၊ မတာ- သိအပ်ကုန်၏။ ဧကေ- အချို့ ဆရာတို့သည်၊ တဒါ- ထိုအခါ၌၊ ဝိဿဇ္ဇနံ (ဘတ္တဝိဿဂေါ)- ဆွမ်းစားခြင်းသည်၊ အာပတ္တိယာ- ပါစိတ်အာပတ်အားဖြင့်၊ သမာနံ- တူ၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ အပရေ- အခြားကုန်သော ဆရာတို့သည်၊ အာပုစ္ဆိတဗ္ဗဿ- ပန်ပြောထိုက်သော ရဟန်း၏၊ သမ္ပုခတာ- မျက်မှောက်၏အဖြစ်သည်၊ သန္တော- ထင်ရှားရှိသည် မည်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။

သန္တိဋ္ဌာနတ္ထိကေဟေဝ- အဆုံးအဖြတ်ကို အလိုရှိကုန်သော ရဟန်းတို့သည်ပင်လျှင်၊ ဝိစာရေတဗ္ဗဘေဒတော- စိစစ်စေထိုက်သော အပြားအားဖြင့်၊ ပကာသိတံ- ထင်ရှားပြအပ်သော၊ ဣဒံ သိက္ခာပဒံ- ဤသိက္ခာပုဒ်ကို၊ ဝိညု- ဝိနည်းကျမ်းကျင် ပညာရှင်တို့သည်၊ စာရိတ္တမိစ္ဆေဝ- စာရိတ္တသိက္ခာပုဒ် ဟူ၍ သာလျှင်၊ ဝိဒူ- သိတော်မူကြကုန်၏။

စာရိတ္တသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ဝိဒူ ။ ။ အာချာတ်ပုဒ်တည်း။ ၎င်း၏ ကတ္တားမှာ နာမယောဂ ဗဟုဝုဇ် ဖြစ်၍ ကြိယာ၌ အန္တိဝိဘတ်တည်း။ ဝိဒ-ဉာဏေ- သိခြင်း၌၊ ဘူဝါဒိ အပစ္စည်းသက်၊ ထို အပစ္စည်းကို ချေ၊ အန္တိဝိဘတ် သက်၊ ကွစိဓာတု သုတ်ကြီးဖြင့် အန္တိဝိဘတ်ကို ဥပြု၊ ဓာတွန် ဒ်ကို နောက် ဥသို့ကပ်၊ ဝိဒူ ပြီး၏။ (ကဏ်၊ ဘာဠီ၊ ဒု၊ ၃၈၀။)

၇။ မဟာနာမသိက္ခာပဒေဝဏ္ဏနာ

ပဏီတဘောဇနသိက္ခာပဒေ- ဌှိ။ “မဟာနာမသိက္ခာပဒေန ကာရေတဗ္ဗော” တိ- “မဟာနာမသိက္ခာပဒေန ကာရေတဗ္ဗော” ဟူ၍၊ ယံ- အကြင်စကားကို၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ တဿ- ထိုစကား၏၊ အတ္ထော- အနက်ကို၊ “သံဃဝသေန- သံဃာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပဝါရိတေ- ဖိတ်ကြားအပ်ရာ၌၊ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ- ဆေးအကျိုးငှာ၊ သပ္ပိ အာဒိဘေသဇ္ဇပဉ္စကံ- ထောပတ်စသော ဆေးငါးပါးအပေါင်းကို၊ စေ ဝိညာပေတိ- အကယ်၍ တောင်းအံ့။ “န ဘေသဇ္ဇေန ကရဏီယေန ဘေသဇ္ဇံ ဝိညာပေတီ” တိ ဝစနေန- “န ဘေသဇ္ဇေန ကရဏီယေန ဘေသဇ္ဇံ ဝိညာပေတီ” ဟူသော စကား တော်ဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ (ယထာဘူတံ အာစိက္ခိတွာ ဝိညာပေန္တဿ အနာပတ္တိတိ ဧတ္ထ- ဌှိ။) “တယာ- အသင်ဒါယကာသည်၊ ဣမိနာဝ- ဤဆေးဖြင့်သာလျှင်၊ ပဝါရိတမှာ- ဖိတ်အပ်သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ အမှာကဉ္စ- ငါတို့အားကား၊ ဣမိနာ စ- ဤဆေးဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဣမိနာ စ- ဤဆေးဖြင့်လည်းကောင်း၊ အတ္ထော- အလိုရှိ၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ ယထာဘူတံ- ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ၊ အာစိက္ခိတွာ- ပြောဆို၍၊ ဝိညာပေတုံ- တောင်းခြင်းငှာ၊ ဂိလာနောဝ- ဂိလာနရဟန်းသည်သာ၊ လဘတိ- ရ၏။ ဣတရော- အခြားသော အဂိလာနရဟန်းသည်၊ န လဘတိ- မရ။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း။ (နွာ-၉၆) အဿ- ထိုဂိလာနရဟန်း၏၊ ဉာတကပ္ပဝါရိတေ ဝါ- ဆွေမျိုးတော်သူ ဖိတ်မန်သူ အထံ၌သော်လည်းကောင်း၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဉာတကပ္ပဝါရိတေ ဝါ- ဆွေမျိုးတော်သူ ဖိတ်မန်သူအထံ၌ သော်လည်းကောင်း၊ (အညဿ- မိမိမှ အခြားသော ဂိလာနရဟန်း၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ဘေသဇ္ဇံ- ဆေးကို၊ ဝိညာပေန္တဿ- တောင်းသော ရဟန်းအား၊ “အညဿ အတ္ထာယာ” တိ ပဒဿ- “အညဿ အတ္ထာယ” ဟူသော ပုဒ်၏၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း။ “အပရိယန္တပ္ပဝါရဏာယ ပဝါရိတေ” တိ- ကား၊ သံဃဝသေန စ- သံဃာ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလဝသေန စ- ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဝါရေတွာ- ဖိတ်မန်၍၊

၁။ အပရိယန္တပ္ပဝါရဏာယ စသည်။ ။ ၎င်း၌ ရွှေ့ဖွင့်ပုံနည်းအတိုင်း အပရိယန္တပ္ပဝါရဏာယ ပဝါရိတေတိ သံဃဝသေန ပုဂ္ဂလဝသေန စာတိ

ဒါယကာ- ပေးလှူကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “သံဃပွဝါရဏတာ”တိ- “သံဃပွဝါရဏတာ”ဟူ၍၊ ဝတ္တာ- ဆို၍၊ “ပုဂ္ဂလပွဝါရဏတာ”တိ- ဟူ၍၊ န ဝုတ္တံ- မဆိုအပ်။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း။ “ပရိယန္တာတိက္ကမော”တိ ဝစနေန- “ပရိယန္တာတိက္ကမော”ဟူသော အာပတ် အင်္ဂါရပ် စကားဖြင့်၊ ဂိလာနော- ကန့်သတ်ချက်ကို ကျော်လွန်၍ တောင်းသော ဂိလာနရဟန်းကို၊ ဂဟိတော- သွင်းယူအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ “ဂိလာနာ ဂိလာနတာ”တိ- ဟူ၍၊ န ဝုတ္တံ- သီးခြား မဆိုအပ်ပြီ။ ဧဝံ သန္တေပိ- ဤသို့ပင် ဖြစ် ပါသော်လည်း၊ “သံဃပွဝါရဏာယ ပဝါရဏတာ”တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာ ပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်း၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ဝိမံသိတဗ္ဗံ- စုံစမ်းထိုက်၏။

မဟာနာမသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

စ-ဟု ရှိထိုက်သည်။ နောက်ဝါကျ၌ “ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ အယံ ဝိမိ- ဤသိက္ခာပုဒ်လာ အာပတ်သင့်ပုံ အစီအရင်သည်၊ သံဃပဝါရဏာယ မေဝ- ကန့်သတ်ချက်ပါသောအားဖြင့် သံဃာကို ဖိတ်မန်ခြင်း၌သာ၊ (သာရတ္ထ ဝိမတိရူ၍ သင့်အောင်ထည့်၊) ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တသ္မာ “သံဃပွဝါရဏတာ”တိ ဝတ္တာ “ပုဂ္ဂလပွဝါရဏတာ”တိ- ဟူ၍၊ န ဝုတ္တံ- အာပတ်အင်္ဂါ အဖြစ်ဖြင့် မဆိုအပ်”ဟု ရှိထိုက်သည်။ သို့မှ စာနေ လည်းရှင်း၊ အဓိပ္ပါယ်လည်း ရှင်းမည်ဟု ယူဆပါသည်။ အပရိယန္တအရ “အရှင်ဘုရားတို့ (သို့မဟုတ်) အရှင်ဘုရားသည် လိုသမျှ ဆေးပစ္စည်း အားလုံး တပည့်တော်ထံ တောင်းပါ”ဟု ဖိတ်သူအထံ တောင်းရာ၌ အာပတ်မသင့်။ ဤ သိက္ခာပုဒ်အရ ပါစိတ်အာပတ်သင့် ရခြင်းသည် ကန့်သတ်ချက်နှင့်တကွ သံဃာကို ဖိတ်ရာ၌ ကန့်သတ်ချက်ကို ကျော်၍ တောင်းခြင်းကြောင့် သင့်ရသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဖိတ်ရာ၌ တောင်း၍ သင့်သည် မဟုတ်။ (သို့သော် ကန့်သတ်ချက်အတွင်းမဟုတ်ပါက အခြား အာပတ်သင့်နိုင်သည်။) ထို့ကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အာပတ်သင့် အင်္ဂါ ရပ်တို့၌ “သံဃပွဝါရဏတာ” အင်္ဂါရပ်ကိုသာ ပြ၍ “ပုဂ္ဂလပွဝါရဏတာ” အင်္ဂါရပ်ကို မပြဆိုရခြင်း ဖြစ်သည်။

၈။ ဥယျုတ္တသေနာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဟတ္ထိအာဒိသု ဧကမေကန္တိ- ကား၊^၁ အန္တမသော- အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ဧကပုရိသာရုဋ္ဌဟတ္ထိမ္ပိ- တစ်ယောက်သော ယောက်ျားသာ စီးအပ်သော ဆင်ကို သော်လည်းကောင်း၊ ဧကံ- တစ်ယောက်သာဖြစ်သော၊ သရဟတ္ထံ- လက်၌ မြား ရှိသော၊ ပုရိသမ္ပိ- ယောက်ျားကိုသော်လည်းကောင်း၊ (ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကမေကံ- တစ်ပါးတစ်ပါးသော စစ်အင်္ဂါကို၊ ဒဿနာယ- ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂမနေ- သွားခြင်း၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဤသို့ အဓိပ္ပာယ် စပ်)။ “သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ဧဠကလောမ သဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန လောကဝဇ္ဇံ အကုသလစိတ္တံ၊ တိဝေဒနန္တိ- “သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ။ပ။ တိဝေဒနံ”ဟူ၍၊ ပါဠော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

ဥယျုတ္တသေနာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ဟတ္ထိအာဒိသု။ ။စစ်အင်္ဂါလေးပါး၌ အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် ဆင်တပ် တစ်ခု၏ ဆင်တစ်စီး၌ ဆင်စီးလေးယောက်၊ ခြေတစ်ချောင်းစီကို စောင့်ရှောက် ရသော ယောက်ျားနှစ်ယောက်စီအားဖြင့် ရှစ်ယောက်၊ ပေါင်း တစ်ဆယ့် နှစ်ယောက်ပါရှိရ၏။ မြင်းတပ်၏ မြင်းတစ်ကောင်၌ မြင်းစီးသူ တစ်ယောက်၊ ခြေစောင့် နှစ်ယောက်၊ ပေါင်း သုံးယောက် ပါရှိရ၏။ ရထားတပ်၏ ရထားတစ်စီးစီ၌ ရထားမောင်းသူ တစ်ယောက်၊ စစ်သား တစ်ယောက်၊ နားပန်းစွန်းစောင့် နှစ်ယောက်၊ ပေါင်း လေးယောက် ပါရ၏။ ခြေလျင်တပ်၏ အစုတစ်စုစီ၌ လက်နက်ပါ စစ်သား လေးယောက် ပါရ၏။ ဤသို့ သဘောရှိသော စစ်တိုက်ရန် ဖြို့ရွာမှ ထွက်ခွါချီတက်လာသော စစ်တပ်ကို ကြည့်ရန်သွားပါက ပါမိတ်အာပတ် သင့်သည်။ ဤသို့မျှ စစ်အင်္ဂါမစုံဘဲ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ဆင်တစ်စီး၌ ယောက်ျား တစ်ယောက်၊ မြင်းတစ်စီး၌ တစ်ယောက်၊ ရထားတစ်စီး၌ တစ်ယောက်၊ ခြေလျင်၌ တစ်ယောက်မျှသာ ပါရှိသော စစ်အင်္ဂါလေးပါးတွင် တစ်ပါးပါးသော စစ်အင်္ဂါကိုမျှ ကြည့်ရှုရန်သွားမှု ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သေး၏။ (ပါမိတ်၊ ဌ၊ ၁၂၅။)

၉။ သေနာဝါသသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ကေနစိ ပလိဗုဒ္ဓဿာတိ- ကား၊ ဝေရိကေန ဝါ-ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူ သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဣဿရေန ဝါ- မင်းစသော အစိုးရသူသည်သော် လည်းကောင်း၊ ကေနစိ- တစ်စုံတစ်ယောက်သည်၊ ရုဒ္ဓဿ- ပိတ်ဆို့အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊ သေနာယ- စစ်တပ်၌၊ ဝသတော- နေသော ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။)

(သေနာဝါသမရိယာဒ်- စစ်တပ်နေရာ အပိုင်းအခြားကို)၊ သေနာပရိက္ခေပေန ဝါ- စစ်တပ်၏ တံတိုင်းစသော အကာအရံဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိက္ခေပါ ရဟဋ္ဌာနေန ဝါ- အကာအရံ ပြုထိုက်သော အရပ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗရဏဋ္ဌာနပရိယန္တေန ဝါ- စစ်သည်တို့ သွားလာလှည့်လည်ရာ ဌာန၏ အဆုံးအစွန်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာ- ပိုင်းဖြတ်ထိုက်၏။ (ဤစကားဖြင့် စစ်တပ်နေရာ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပုံကို ပြသည်။)

သေနာဝါသသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

အစေလကဝဂ္ဂေါ ပဉ္စမော။

၆။ သုရာပါနဝဂ္ဂ

၁။ သုရာပါနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

“သုရာ”တိ ဝါ- သေရည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “န ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝါ- မအပ် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဇာနိတ္တာ- သိ၍၊ ပိဝနေ- သောက်ခြင်း၌၊ အကုသလမေဝ- အကုသိုလ်စိတ်သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ အကုသလစိတ္တန္တိ- ကား၊ တံ- ထိုအကုသလစိတ္တံဟူသော စကားကို၊ ယေဘုယျေန-

၁။ အကုသလစိတ္တံ။ ။ ဤသုရာပါနသိက္ခာပုဒ်သည် စိတ်အားဖြင့် အကုသိုလ် စိတ် ကုသိုလ်စိတ် အဗျာကတစိတ်သုံးမျိုး ရနိုင်၏။ ထိုသို့ သုံးမျိုး ရနိုင်ပါလျက် အကုသိုလ်စိတ်တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ပြဆိုရခြင်းမှာ

ယေဘုယျနည်းအားဖြင့်၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ ကိရ- ဆိုအပ်သတဲ့။ အထ-
ထိုသို့ ဖြစ်လျှင်၊ (နှာ-၉၇) ကသွာ- အဘယ့်ကြောင့်၊ ဝိနယဋ္ဌကထာယံ- ဝိနည်း
အဋ္ဌကထာ၌၊ “အကုသလေနေဝ ပါတဗ္ဗတာယာ”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပါ
သနည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ- အကယ်၍ မေးငြားအံ့၊ သမိတ္တကပက္ခေ-
သမိတ္တကအဖို့၌၊ အကုသလေနေဝ- အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ ပါတဗ္ဗတာယ-
သောက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ ပရိဟာရေ- ဤကား
အဖြေတည်း။

သေနာဝါသသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ အင်္ဂုလီပဇောဒကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဘိက္ခုနီယာ- ၌၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂေန- ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓဿ-
တွေ့ထိအပ်သော ရဟန်းအား၊ ကာယသံသဂ္ဂသံဃာဒိသေသာပတ္တိဘာဝေ-
ကာယသံသဂ္ဂသံဃာဒိသိသ်အာပတ်၏ အဖြစ်သည်၊ သမာနေပိ- ဖြစ်ပါသော်
လည်း၊ ဟသာဓိပ္ပါယေန- ရယ်မြူလိုသဖြင့်၊ ဘိက္ခုနီယာပိ- ရဟန်းမ၌သော်
လည်းကောင်း၊ အနုပသမ္ပန္နေပိ- လူ သာမဏေ၌သော်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓတော-
တွေ့ထိသော ရဟန်းအား၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဥပ
သမ္ပန္န ဧဝ- လိင်တူ ရဟန်းတော်၌သာလျှင်၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ်သည်၊

အရက်သေရည် သောက်ရာ၌ အကုသိုလ်စိတ်က အဖြစ်များ၍ ပြဆိုခြင်း
ဖြစ်၏။ ဤသို့ စိတ်သုံးမျိုး ရနိုင်ပါလျှင် ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌
“အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာလျှင် သောက်သောကြောင့် အကုသိုလ်စိတ်
တည်း”ဟု ဆိုအပ်သော စကားသည် အကုသိုလ်စိတ်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်နိုင်
သည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်နေသည် မဟုတ်ပါလောဟု စောဒနာဖွယ်
ရှိ၏။ ယင်းစကားမှာ “သမိတ္တကအဖို့”ကိုသာ ရည်ညွှန်း၍ ဆိုခြင်း
ဖြစ်၏။ “အမိတ္တကအဖို့”၌ ကုသိုလ်စိတ် အဗျာကတစိတ် ဖြစ်နိုင်သေး
သည်သာဟူလို။

ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ ပုဂ္ဂလာပေက္ခံ- ပုဂ္ဂိုလ်ကို ခွဲခြင်းကို၊ ဒဿေတုံ- ပြခြင်းငှာ၊ “အင်္ဂုလိပတောဒကေ ပါမိတ္တိယ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- (ကာရကပုဂ္ဂိုလ် မညွှန်းဘဲ) ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သတိ ကရဏီယေတိ ဧတ္ထ- သတိ ကရဏီယေ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ပုရိသံ- ယောက်ျားကို၊ ကရဏီယေ- ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ အာမသတော- သုံးသပ်သော ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိ- အာပတ် မသင့်။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အဓိပ္ပါယော- အဓိပ္ပာယ်တည်း။ ဣတ္ထိ- မိန်းမကို၊ ကရဏီယေ- ပြုဖွယ်ကိစ္စသည်၊ သတိပိ- ရှိပါသော်လည်း၊ အာမသိတုံ- သုံးသပ် ခြင်းငှာ၊ န ဝဇ္ဇတိ- မအပ်။ (ဋီကာသစ်နည်း။) (တစ်နည်း- ဣတ္ထိ- မိန်းမကို၊ န- မဟုတ်၊ ဟု အလွယ်သော်လည်း ပေးနိုင်သည်။)

အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ ဟသဓမ္မသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

“စိက္ခလ္လံ ဝါ”တိ- ဟူ၍၊ ဝစနတော- ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ ဆိုခြင်းကြောင့်၊ သက္ခရမ္ပိ- ကျောက်စရစ်ခဲကိုလည်း၊ ခိပနကီဠာယ- ပစ်ခြင်းဟူသော ကစားခြင်းဖြင့်၊ ကီဠတော- ကစားသော ရဟန်းအား၊ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ- ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သင့်သည် သာတည်း။ ဥပရိဂေါပ္ပကေ- ဖမျက်၏ အထက်ဖြစ်သော ရေ၌၊ ပါမိတ္တိယံ- ပါမိတ် အာပတ်သင့်၏။ အညတ္ထ- အခြားသော အရာ၌၊ ဒုက္ကဋ္ဌံ- ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သင့်၏။ ဣတိ- ဤသို့လျှင်၊ ပါမိတ္တိယဝတ္ထုအတ္ထဝသေန- ပါမိတ်အာပတ်သင့်သော ဝတ္ထု အနက်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ “ဥဒကေ ဟသဓမ္မေ ပါမိတ္တိယ”န္တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့် တော်မူအပ်ပြီ။

၁။ သတိ ကရဏီယေ ။ ။ အနာပတ္တိပါဠိတော်၌ “ကိစ္စရှိ၍ ထိကိုင်လျှင် အာပတ်မသင့်”ဟူသော စကားတော်သည် ထိကိုင်သော ရဟန်းနှင့် လိင်တူသော အထီးသတ္တဝါများကို ရည်ညွှန်း၍ ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ မိန်းမ (အမ)ကိုကား ပြုဖွယ်ကိစ္စ ကြုံလျှင်သော်လည်း မကိုင်ကောင်း၊ ကိုင်လျှင် အနာမာသဒုက္ကဋ္ဌအာပတ် သင့်သည်။

ဂါထာ အနက် ။ ။ ဣဒံ- ဤဟသဓမ္မသိက္ခာပုဒ်သည်၊ သညာဝိမောက္ခ- သညာဝိမောက္ခသည်၊ စေ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ)- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ တိကပါစိတ္တိယံ- (ဥဒကေ ဟသဓမ္မေ ဟသဓမ္မသညီ ဝေမတိကော အဟသဓမ္မသညီ ဟူသော) တိကပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တတ္ထ- ထိုတိကပါစိတ်အာပတ်၌၊ ကိဋ္ဌိတံ- ကစားခြင်းကိုသာလျှင်၊ အကီဋ္ဌာ- ကစားခြင်းမဟုတ်။ ဣတိ- ဤသို့၊ မိစ္ဆာဂါဟေန- မှားယွင်းစွာ ယူခြင်းအားဖြင့်၊ တံ- ထိုကစားခြင်းမျိုးသည်၊ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာပါသနည်း။

ဧတ္တာဝတာ- ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်၊ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ ကီဋ္ဌာ- အကီဋ္ဌာသညာဖြင့် ကစားခြင်းမျိုးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်ပါသနည်း။ ဣတိ ပုစ္ဆာယံ- ဤသို့ မေးသည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ အယံ- ဤအာပတ်သင့်သော ရဟန်းသည်၊ ကိဋ္ဌာယံ ဧဝံ- ကစားခြင်း၌သာလျှင်၊ အကီဋ္ဌာသညီ- ကစားခြင်းမဟုတ်ဟု ဖြစ်သော အမှတ်သညာ ရှိနေသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်ပါ၏။ ဧတ္ထ- ဤကစားခြင်း အရာ၌၊ ဝိနယတ္ထံ- ဘုရားဟော ဝိနည်းပါဠိတော်၏ အနက်ကို၊ သမာဒယေ- ဆောက်တည်ရာ၏။

ဧတ္ထ- ဤဟသဓမ္မသိက္ခာပုဒ်၌၊ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ ကိဋ္ဌာယ- ကစားခြင်း၌၊ အဘိရတမနော- မွေ့လျော်သော စိတ်သည်၊ ဧကန္တာကုသလော- ဧကန်အကုသိုလ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧကမေဝ- တစ်ပါးတည်းသာလျှင်ဖြစ်သော၊ (ဧဝံဖြင့်- ကုသိုလ်အဗျာကတစိတ်ကို ကန့်၊) အကုသလံ- အကုသိုလ်ဟူသော၊ စိတ္တံ- စိတ်ကို၊ လဗ္ဘတိ- ရအပ်ပါ၏။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော- အဆုံးအဖြတ်တည်း။^၁

ဟသဓမ္မသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ပါစိတ် အဋ္ဌကထာ။ ။ (ဣဒံ ဟသဓမ္မသိက္ခာပဒံ) သညာဝိမောက္ခံ ။ပ။ အကုသလစိတ္တံ။ သညာယ (အဘာဝေန) ဝိမောက္ခော ယဿာတိ သညာဝိမောက္ခံ- ပြု။ ကျူးလွန်လိုသော ဝိတိက္ကမသညာ၏ မရှိခြင်းကြောင့် အာပတ်မှလွတ်သော သိက္ခာပုဒ်။

၄။ အနာဒရိယသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

[တဿ ဝါ ဝစနံ အကတ္တုကာမတာယ တံ ဝါ ဓမ္မံ အသိက္ခိတုကာမတာယ အနာဒရိယံ ကရောတိ၊ (ကင်္ခါဋ္ဌ)]။ (နှာ-၉၈) တဿ ဝစနန္တိ- ကား၊ “အယံ- ဤရဟန်းသည်၊ ဥက္ခိတ္တကော ဝါ- နှင်ထုတ်အပ်သူသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ။ ဂရဟိတော ဝါ- ကဲ့ရဲ့အပ်သူသည်သော်လည်း၊ ဟောတိ။” ဣမဿ- ဤရဟန်း၏၊ ဝစနံ- စကားကို၊ အကတံ- မပြုအပ်သည် (နားထောင်ရာ မရောက်သည်)၊ ဘဝိဿတိ- ဖြစ်လိမ့်မည်။” ဣတိ မနသိကရိတ္တာ- ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ အနာဒရိယံ- ရိသေလေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကို (မရှိသေ မလေးစားခြင်းကို)၊ ကရောတိ- ပြု၏။ ဓမ္မန္တိ- ကား၊ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင် (အဘယ်နည်းဖြင့်)၊ အယံ ဓမ္မော- ဤတရားသည်၊ နဿေယျ ဝါ- ပျောက်မှုလည်း ပျောက်ရာအံ့နည်း။ ဝိနဿေယျ ဝါ- ပျက်မှုလည်း ပျက်ရာအံ့နည်း။ အန္တရဓာယေယျ ဝါ- ကွယ်မှုလည်း ကွယ်ရာ အံ့နည်း။ တံ ဝါ- ထိုသိက္ခာပုဒ်ကိုမူလည်း၊ အသိက္ခိတုကာမော- မကျင့်လိုသည်၊ ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊ အနာဒရိယံ- ရိသေလေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ကရောတိ- ပြု၏။ “လောကဝဇ္ဇံ- လောကဝဇ္ဇကို၊ အတိတ္တမိတ္တာ- ကျော်လွန်၍ (လွန်ကျူး၍)၊ ဣဒံ- ဤအယူသည်၊ အမှာကံ- ငါတို့၏၊ အာစရိယုဂ္ဂဟော- ဆရာတို့ သင်ယူ အပ်သော အယူတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တဿ- ပြောဆိုသော ရဟန်းအား၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။” ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

အနာဒရိယသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆။ ဇောတိသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

“ဝိသိဗ္ဗနာပေက္ခော”တိ- “ဝိသိဗ္ဗနာပေက္ခော” ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- သိက္ခာပုဒ်၌ ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အညဿ- မိမိမှ တစ်ပါး အခြားသော

၁။ တဿ ဝါ ဝစနံဖြင့် ပုဂ္ဂလာနာဒရိယကို ပြသည်၊ တံ ဝါ ဓမ္မံဖြင့် ဓမ္မာ နာဒရိယကို ပြသည်။

သူ၏။ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ အညေသံ- အခြားကုန်သောသူ
တို့၏။ အတ္ထာယ စ- အကျိုးငှာလည်း၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။

ဂါထာ အနက် ။ ။ မုနယော- ရဟန်းတို့သည်၊ ကဋ္ဌာဒိနာ- ထင်းအစရှိ
သည်နှင့်၊ သဟ- တကွ၊ ဧကံ- တစ်ခုသော၊ ဇောတိ- မီးကိုသော်လည်းကောင်း၊
အနေကေ- များစွာကုန်သော၊ ဇောတိယော ဝါ- မီးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊
ဇာလေန္တိ- တောက်စေကြကုန်၏။ ဗုဒ္ဓဿ- ဘုရားရှင်၏။ အဓိပ္ပါယ်ဝိသေသတော-
(မတူကွဲပြားသော) အလိုတော်အထူးကြောင့်၊ ဧကော- တစ်ခုသော၊ ဘိက္ခု
သမ္ပဟော- ရဟန်းအပေါင်းသည်၊ ဇောတိ- မီးကို၊ သောပေတိ- အိပ်စေ၏။ ဝါ-
မီးမရှိ။ အနေကော- များစွာသော၊ ဘိက္ခုသမ္ပဟော- ရဟန်းအပေါင်းသည်၊ ဇောတိ-
မီးကို၊ န သောပေတိ- မအိပ်စေ၊ ဝါ- မီးရှိ၏။”

ဇောတိသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈။ ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

မောရက္ခိမဏ္ဍလမဂ္ဂီလပိဋ္ဌိနန္တိ- ကား၊ (တောနိ)- ဤပမာဏတို့သည်၊
ဧကန္တတော- ဧကန်အားဖြင့်၊ န- မဟုတ်ကုန်။ တေသံ မောရက္ခိမဏ္ဍလမဂ္ဂီလ
ပိဋ္ဌိနံ- ထိုဥဒေါင်းငှက်မျက်ဝန်း ကြမ်းပိုးကျောက်ကုန်းတို့၏။ အညတရပ္ပမာဏတော-
တစ်ပါးပါးသော ပမာဏထက်၊ အဓိကံ- ပိုလွန်ကြီးမားသော ကပ္ပဗိန္ဒုသည်
လည်းကောင်း၊ ဩရဉ္စ- ယုတ်လျော့သေးငယ်သော ကပ္ပဗိန္ဒုသည်လည်းကောင်း၊
ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ စီဝရဿ- သင်္ကန်း၏။
ဧကကောဇောပိ- တစ်ခုသော ထောင့်စွန်း၌လည်း၊ အာဒိယိတုံ- ယူခြင်းငှာ၊ ဝါ-

၁။ ဂါထာဆိုင်ရာ ။ ။ ‘ဇောတိနေကမနေကေ ဝါ’ကို ဇောတိ+ဧကံ+အနေကေ
ဝါ ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ရှေ့၌ ‘န’လား၊ နောက်၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ပဝဂ္ဂန္တ ‘မ’ ပြု။
သောပေတိ- ၌ သုပဓာတ်-သယေ အိပ်ခြင်း၌၊ သူ၏ ဥကို ဩဝုဒ္ဓိ ပြု။
ကာရိတ်ဏေ၊တိ။ သုသဓာတ်ဖြင့် သောသေတိဟု ရှိလျှင်လည်း သင့်ဖွယ်
ရှိသည်။

ကပ္ပမိန္ဒ၊ ထိုးခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။^၁ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ စိဝရဿ- သင်္ကန်း၏၊ ယတ္ထ ကတ္ထစိ- အကြင်အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်၌၊ ဧကမိန္ဒပိ- တစ်လုံးသော ကပ္ပမိန္ဒသည်လည်း၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယာ- အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။

ဒုဗ္ဗဏ္ဏကရဏသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉။ ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဌမကထိနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ- “သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ။ပ။ ကိရိယံ”ဟူ၍၊ ပါဌော- ကင်္ခါအဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဧတ္ထ- ဤဝိကပ္ပနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပရိဘောဂေန- (ဝိကပ္ပနာ မပြန်အပ်သေးသော

၁။ ကပ္ပမိန္ဒ၊ ပမာဏနှင့်ဌာန ။ ။ ကပ္ပမိန္ဒ၊ ပမာဏသည် ဥဒေါင်း၏ မျက်ဝန်း၊ ကြမ်းပိုးကျောက်ကုန်း ပမာဏရှိရမည်ဆိုသော်လည်း ဧကန်သတ်မှတ်ချက် မဟုတ်ပါ။ သင့်လျော်ရာ ပမာဏအားဖြင့် ဆိုခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုပမာဏထက် ကြီးလွန်းခြင်း သေးငယ်ခြင်း ပိုခြင်း လိုခြင်း တို့ကြောင့် အပြစ်မရှိ၊ အပ်စပ်သည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဌာနအားဖြင့် သင်္ကန်း၏ထောင့်စွန်း တစ်ခုတည်း၌ပင် ထိုးထိုး၊ သင်္ကန်း၏ မည်သည့် နေရာ အစိတ်အပိုင်း၌ပင်ထိုးထိုး၊ ကပ္ပမိန္ဒ၊ တစ်လုံးတည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း အပ်သည်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤဌာနသတ်မှတ်ချက်စကားတို့မှာ အဋ္ဌကထာ တို့၏ စကားကို ထင်ဟပ်၍ ဆိုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အချုပ်အားဖြင့် မှတ်ရန်ကား ကြီးကြီးသေးသေး ထိုးချင်တဲ့နေရာထိုး- ဟူလို။

တဉ္စ ပန ကပ္ပံ အာဒိယန္တေန စိဝရံ ရဝိတွာ စတူသု ဝါ ကောဏေသု တီသု ဝါ ဒွီသု ဝါ ဧကသ္မိ ဝါ ကောဏေ ။ပ။ အာဒိတပ္ပံ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၃၁။) တဿ နိဋ္ဌိတရဇနဿ ယသ္မိ ဝါ တသ္မိ ဝါ ပဒေသေ ။ပ။ ကပ္ပမိန္ဒ၊ အာဒိယိတွာ တံ စိဝရံ ပရိဘုဉ္ဇိတပ္ပံ။ (ကင်္ခါ၊ ၄၊ ၂၄၂။)

သင်္ကန်းကို) ဝတ်ရုံ သုံးစွဲခြင်းဖြင့်၊ ကာယကမ္မံ- ကာယကံသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အပစ္စုဒ္ဓရဏေန- ပစ္စုဒ္ဓါရ် မပြုခြင်း (ဝိကပ္ပနာ မပြန်ခြင်း) အားဖြင့်၊ ဝစီကမ္မံ- ဝစီကံသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ဝိကပ္ပနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀။ အပနိဓာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၉၉) သဿစိကေ- အပ်ရှိသော၊ ဝါ- အပ်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ သူစိယရေ- အပ်အိမ် (အပ်ဗူး အပ်ထုပ် အပ်ပုလင်း) ၌၊ (တဿ ဘိက္ခုနော)- ထို ဝှက်ခြင်း ဝှက်စေခြင်းကို ပြုသော ရဟန်းအား၊ သူစိဂဏနာယ- အပ် အရေအတွက် အားဖြင့်၊ အာပတ္တိယော- ပါစိတ်အာပတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ပေါရာဏာ- ရှေးဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။

အပနိဓာနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုရာပါနဝဂ္ဂေါ ဆဋ္ဌော။

၁။ အပစ္စုဒ္ဓရဏေန ။ ။ အာပတ်သင့်သော ရဟန်း၏ ကံနှစ်ပါးဖြစ်ပုံကို ပြဆိုရာတွင် ဝစီကံဖြစ်ပုံ၌ “ပစ္စုဒ္ဓါရ်မပြုခြင်း”ဟု မိန့်သည်။ သို့သော် ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ပစ္စုဒ္ဓါရ် ပြုခြင်း မပြုခြင်းသည် အာပတ်သင့်သော ရဟန်း၏ ဝစီကံ မဟုတ်၊ ဝိနည်းမီရ်ရဟန်းနှင့်စပ်သော ဝစီကံသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကင်္ခါဒီကာသစ်၌ “အပစ္စုဒ္ဓါရာပနေန ဝစီကမ္မံ”ဟု မိန့်သည်။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အာပတ်သင့်သူ၏ ဝစီကံ ကိုသာ ယူရမည် ဖြစ်သောကြောင့် ထိုဒီကာသစ်အတိုင်းသာ ပါဌ်ရှိထိုက်သည်။

အနက်။ ။ အပစ္စုဒ္ဓါရာပနေန- ပစ္စုဒ္ဓါရ် မပြုစေခြင်းဖြင့် (ဝိနည်းမီရ် ရဟန်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုရန် မခိုင်းစေခြင်းဖြင့်)၊ ဝစီကမ္မံ၊ ဟောတိ။ ကိရိယာကိရိယန္တိ ဧတ္ထ ပရိဘုဉ္ဇနံ ကိရိယံ၊ အပစ္စုဒ္ဓါရာပနံ အကိရိယံ။ နိဋ္ဌိသစ်။

၇။ သပ္ပါဏကဝဂ္ဂ

၁။ သဋ္ဌိစ္စသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ဝတ္ထုဂဏနာယ- မိမိသတ်ရာ သတ္တဝါဟူသော ဝတ္ထုအရေအတွက်အားဖြင့်၊
ကမ္မဗန္ဓဂဏနာ- ကံဖြင့် ဖွဲ့ခြင်းဟူသော အရေအတွက်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။
ကမ္မဗန္ဓစေတနာမာရဏာနံ- ကံဖြင့် ဖွဲ့ခြင်း သေစေလိုသော စေတနာတို့တွင်၊
ကမ္မဗန္ဓဂဏနာယ- ကံဖြင့် ဖွဲ့ခြင်းဟူသော အရေအတွက်အားဖြင့်၊ စေတနာ
မာရဏာ- သေစေလိုသော၊ ဧတ္ထ- ဤသတ်ခြင်း၌၊ ဧကစေတနာယ- တစ်ခုသော
စေတနာဖြင့်၊ ဗဟုပါဏကာ- များစွာကုန်သော တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါတို့သည်၊ မရန္တိ-
သေကုန်၏။ ဣတိ- ဤသို့ အယံ ဝိဘာဂေါ- ဤခွဲခြမ်း ဝေဖန်ခြင်းကို ဝေဒိတဗျော-
သိထိုက်၏။

သဋ္ဌိစ္စသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ သပ္ပါဏကသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

သပ္ပါဏကန္တိ- ကား၊ ပါဏကာနံ- ပိုးကောင်တို့၏၊ မရဏဝသေန-
သေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ်သင့်၏၊ သပ္ပါဏကဥဒက
ပရိဘောဂ ဝသေန- ပိုးကောင်ရှိသော ရေကိုသုံးစွဲခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ န ပါစိတ္တိယံ-
ပါစိတ် အာပတ်သင့်သည် မဟုတ်။ တသ္မာ ဧဝ- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ (ဣဒံ)
“ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ”န္တိ- ဟူ၍၊ အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ-
ဆိုအပ်ပြီ။ (သပ္ပါဏကဥဒကပရိဘောဂေ)- ပိုးကောင်ရှိသော ရေကို သုံးစွဲရာ၌၊
အသုဒ္ဓစိတ္တတ္တာ- မစင်ကြယ်သော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ-
ပါစိတ်အာပတ် သင့်၏၊ သုဒ္ဓစိတ္တေ- စင်ကြယ်သော စိတ်၌၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်
မသင့်။ (ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပဋ္ဌင်္ဂပါဏကာနံ- ပဋ္ဌင်္ဂမည်သော ပိုးငယ်တို့၏၊
ဝါ- ပိုးပရန်တို့၏၊ ပတနံ- ကျခြင်းကို၊ ဥ တွာပိ- သိသော်လည်း၊ သုဒ္ဓစိတ္တတာယ-
စင်ကြယ်သော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊) ပဒီပုဇ္ဇာလနေ ဝိယ- ဆီမီးကို တောက်စေ
ခြင်း၌ကဲ့သို့၊ ဝါ- ဆီမီးထွန်းခြင်း၌ကဲ့သို့၊ (သပ္ပါဏကဘာဝံ- ပိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊

၂ တွာပိ- သိသော်လည်း၊ ၂၃ ကသညာယ- ရေဟူသော အမှတ်သညာဖြင့်၊ ပရိဘုရိ
တဗ္ဗတော- သုံးစွဲနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇတာ- ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ၏အဖြစ်ကို^၁
ဝုတ္တာ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ဂါထာအနက် ။ ။ ပုဗ္ဗ- ရှေ့ (ဘူတဂါမဝင်လာ) သပ္ပါဏကသိက္ခာပုဒ်သည်၊
ဇလေ- ပိုးရှိသော ရေ၌၊ ပက္ခိပနံ- မြက် မြေညက်ကို ထည့်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏။ ဣဒံ- ဤ (သပ္ပါဏကဝင်လာ) သပ္ပါဏကသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ဇလပ္ပဝေသနံ-
ပိုးရှိသော ရေကို သွင်းခြင်းသည်၊ ဝါ- ရေသောက်ခြင်းသည်၊^၂ ဟောတိ- ဖြစ်၏။
ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ ၂၁ ဘိန္နံ- နှစ်ပါးကုန်သော သပ္ပါဏကသိက္ခာပုဒ်တို့၏၊ နာနာတ္တံ-
မတူထူးခြား ကွဲပြားကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဉာဏဝတာ- ဉာဏ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊
သဒါ- အခါခပ်သိမ်း၊ ဥေယျံ- သိသင့် သိထိုက်၏၊ ဣတိ လိခိတံ-ဤသို့ ရေးအပ်ပြီ။

သပ္ပါဏကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ ။ ။ ရှေးက ပိုးရှိမှန်း သိသော်လည်း အမှတ်တမဲ့ စိတ်သန့်
သန့်ဖြင့် သုံးစွဲရာ၌ အကုသိုလ်စိတ်အဖြစ် မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ဤသိက္ခာ
ပုဒ်သည် လောကဝဇ္ဇ မဟုတ်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသာ ဖြစ်ရသည်။ ဧတ္ထ အစ
ချီသော လက်သည်းကွင်းပြ စကားတို့သည် ပါမိတ်အဋ္ဌကထာ (၁၃၃)လာ
စကားတို့ ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်လွင်စေရန် ထည့်သွင်း ယောဇနာ
ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ‘ပဒီပုဇ္ဇာလနေ ဝိယ’၌ ဋီကာဝယ် ‘ပဒီပုဇ္ဇာလနေ
ဝိယ’ဟု ရှိနေသည်။ သဗျာပါရဖြစ်သော တမင်ညှိထွန်းရခြင်းဖြစ်၍
ကာရိတ်ဖြင့် ‘ပဒီပုဇ္ဇာလနေ ဝိယ’ဟု ရှိထိုက်သည်။ ပါမိတ်-၌၌
ဒီပဇာလနေ ဝိယဟု ကာရိတ်ဖြင့် ရှိသည်။

၂။ ရေသောက်ခြင်း ။ ။ ဇလပ္ပဝေသနံအရ “ရေသောက်ခြင်း” ဟူသော
အဓိပ္ပါယ် ပြန်ဆို၍ ယူရခြင်းမှာ ပါမိတ်အဋ္ဌကထာ (၁၃၃) သပ္ပါဏက
သိက္ခာပုဒ်အဖွင့်တွင် ပါရှိသော “ပတ္တပူရမ္ပိ အဝိစ္စိန္တိတွာ ဧကပယောဂေန
ပိဝတော ဧကာ အာပတ္တိ”ကို သာဓကပြု၍ သုံးစွဲခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ၂၁ ဘိန္နံ နာနာတ္တံ ။ ။ ‘ဇလေ ပက္ခိပနံ’ဖြင့် ရှေ့သိက္ခာပုဒ်၏ ဒုတိယနည်း
အရ အာပတ်သင့်ပုံကို ပြသည်။ သို့သော် ပဌမနည်းအရ ပိုးရှိသော ရေကို
မြက်၊မြေညက်သို့ သွန်းလောင်းလျှင်လည်း အာပတ်သင့်သေးသည်။

၅။ ဦးနုဝိသတိဝဿသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

(သစေ ပန သော ဒဿဝဿစွယေန) အညံ ဥပသမ္မာဒေတိတိ-
ဟူသည်ကား။

ဂါထာ အနက် ။ ။ (သော)- ထိုအသက်နှစ်ဆယ် မပြည့်၍ ရဟန်း
မဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပဇ္ဈာယော- ဥပဇ္ဈာယ်သည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ သာမံ-
ကိုယ်တိုင်၊ သစေ ဥပသမ္မာဒေတိ- အကယ်၍ ရဟန်းခံပေးအံ့။” အာစရိယော-

လေပွဝေသနံဖြင့် ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်သင့်ပုံကို ပြသည်။ သို့သော်
ရေသောက်မှသာ မဟုတ်သေး၊ ပိုးရှိသော ရေဖြင့် ဆေးကြောခြင်း၊
မီးငြိမ်းခြင်း၊ ရေချိုးခြင်း စသည်ပြုလျှင် သုံးစွဲလျှင်လည်း အာပတ်သင့်
သေးသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဂါထာလာ အခွဲစကားသည် ပြည့်စုံ ခြုံငုံမိသော
အခွဲစကား မဟုတ်ဟု မှတ်ရာသည်။ သာရတ္ထဋီကာ (၃၊ ၃၃။)၌ ပဌမသိက္ခာ
ပုဒ်ကို ခန္ဓာကိုယ်ပြင်ပ သုံးစွဲခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ပညတ်၍ ဒုတိယသိက္ခာ
ပုဒ်ကို မိမိ၏ ရေချိုးခြင်း သောက်ခြင်း စသည်၏အစွမ်းဖြင့် ပညတ်
သည်ဟု တစ်မျိုးခွဲပြသည်။

၁။ ဥပဇ္ဈာယ်ကိုယ်တိုင်က ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ချီးမြှင့်မှု ။ ။ ရှေးက ဥပဇ္ဈာယ်နှင့်
ကမ္မဝါစာဆရာတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သီးခြား တာဝန်သီးခြားစီ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။
နောက်ပိုင်းတွင်ကား ဥပဇ္ဈာယ်ကိုယ်တိုင် ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ပေးကောင်း
ပါသလော?၊ မပေးကောင်းဘူးလော? မေးစရာ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ထို့
ပြဿနာအတွက် ရဟန်းဖြစ်ကြောင်းအင်္ဂါ (သမ္ပတ္တိ) ငါးပါးနှင့် ညီ မညီ
ညီယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သူက ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်ပေး
မှုသည် ရဟန်းဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါငါးပါးတို့နှင့် မဆန့်ကျင် ညီညွတ်နေ
သောကြောင့်လည်းကောင်း ရဟန်းမဖြစ်ကြောင်း ဝိပတ္တိအင်္ဂါငါးပါးတို့နှင့်
မညီညွတ် (အကျိုးမဝင်) မပါဝင်သောကြောင့်လည်းကောင်း ရွတ်ဖတ်ပေး
ကောင်းသည်၊ ရဟန်းဖြစ်သည်ဟု ကေန် မှတ်အပ်၏။

ထို့ကြောင့် ဝိမတိ၌ ‘ဝတ္ထုပ္ပမေဝ နတ္ထိ’ ဥပဇ္ဈာယ်ကိုယ်တိုင်က
စွမ်းနိုင်၍ ကိုယ်တိုင် ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်ပေးနိုင်ပါမူ “အတိုင်းထက်
အလွန် တံခွန်နှင့်ဘုရား” ဆိုသလိုပင် ပြောဖွယ်ရာ မရှိတော့၊ အလွန်ပင်
ကောင်းမွန် သင့်မြတ်တော့သည်ဟု မိန့်သည်။

ကမ္မဝါစာဆရာသည်၊ ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊ ကမ္မဝါစဉ္စ- ကမ္မဝါစာကိုလည်း၊ သစေ
သာဝေတိ- အကယ်၍ ကြားစေအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ ကမ္မ-
ကံသည်၊ ရဟတိ- တက်ရောက်၏ (အထမြောက် အောင်မြင်၏)။” ဣတိ- ဤသို့၊

သစေ ပန ဥပဇ္ဈာယော သယမေဝ အတ္တနော သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အနု
ဿာဝေတိ၊ ဧတ္ထ ဝတ္ထဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ၊ ကမ္မံ သုကတမေဝ ဟောတိ၊ အနုပဇ္ဈာယ
ကဿာပိ ယေန ကေနစိ (မည်သည့် ရဟန်းမဆို) အနုဿာဝိတေ
ဥပသမ္ပဒါ ဟောတိ၊ ကိမင်္ဂ ပန သဥပဇ္ဈာယဿ ဥပဇ္ဈာယေနေဝ
အနုဿာဝိတေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဝိမတိဋီကာ၊ ၂၊ ၁၃၂။) ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ
ပဋိဗလေန သံယော ဉပေတဗ္ဗောတိ ဝစနတော ထေယျသံဝါသကာဒိ
အာစရိယေဟိ အနုဿာဝနာယ ကတာယ ဥပသမ္ပဒါ န ရဟတိ၊ တေသံ
အဘိက္ခုတ္တာတိ ဝစနမ္ပိ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၊ ၄၃၃။) တတြိဒံ
ယုတ္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နပုဗ္ဗော ဧဝ စေ ကမ္မဝါစံ သာဝေတိ၊ သံယော စ တသ္မိ
ဥပသမ္ပန္နသည်၊ ဧဝဉ္စေ ကမ္မံ ရဟတိ။ န အညထာတိ နော ခန္တိတိ
အာစရိယော။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၊ ၁၀၉။)

၁။ ဂါထာနှင့်စပ် သိမှတ်စရာ ။ ။ အဋ္ဌကထာနှင့် ဤဋီကာပါ ရွှေ့နောက်
စကားတို့ကို ထောက်ဆ၍ ဥပဇ္ဈာယ်ပြုသူ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်သူ
ဆိုသည်မှတ် ရဟန်းစစ် မဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ညွှန်း၍ မိန့်ဆို
နေကြောင်း ထင်ရှားလှသည်။ အညံ ဥပသမ္ပာဒေတိတိ ဥပဇ္ဈာယော ဝါ
အာစရိယော ဝါ ဟုတ္တာ ဥပသမ္ပာဒေတိ၊ (သာရတ္ထဋီကာ၊ ဝိမတိဋီကာ၊
ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၊) အဖွင့်အရ “ဥပဇ္ဈာယော ဟုတ္တာ သစေ ဥပသမ္ပာဒေတိ၊
အာစရိယော ဟုတ္တာ သစေ သာဝေတိ”ဟု စပ်ပါ။ ဤသို့ ရဟန်းစစ်
မဖြစ်သူက ဥပဇ္ဈာယ်ပြု ကမ္မဝါစာရွတ်ရာ၌ ဧကေဝါဒက ကံအောင်သည်ဟု
ယူ၏။ သမာနဝါဒက ကံမအောင်ဟု ယူ၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်
အဋ္ဌကထာတို့၌ “ထိုရဟန်းစစ် မဖြစ်သူကို လွတ်၍ ဂိုဏ်းပြည့်လျှင်
ကံအောင်သည်၊ ဂိုဏ်းမပြည့်လျှင် ကံမအောင်”ဟု မိန့်ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့်
ဤအခြေအနေ နှစ်ရပ်အပေါ်တွင် မူတည်၍ “ကံအောင်ခြင်း၊ ကံ
မအောင်ခြင်း”ကို မှတ်ယူ ဆုံးဖြတ်ရာသည်။

ဧကေ- အချို့ကုန်သော ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ ကမ္ပ- ကံသည်၊
န ရဟတိ- မတက်ရောက်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝိနယကောဝိဒေါ- ဝိနည်းကျမ်းကျင်
ပညာရှင်သည်၊ ဝဒတိ- မိန့်ဆို၏။

(နှာ-၁၀၀) ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ ဘဂဝတာ- မြတ်စွာဘုရားသည်၊
အာစရိယဿ စ- ကမ္မဝါစာဆရာအားလည်းကောင်း၊ ဂဏဿ စ- ကာရကသံဃာ
ဟူသော ဂိုဏ်းအားလည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို၊ ဝိဟိတံ- စီရင်တော်
မူအပ်ပြီ (ပညတ်အပ်ပြီ)။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဣဓ- ဤရဟန်းခံရာ၌၊ အာစရိယ
ဥပဇ္ဈာယာ- ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်တို့ကို၊ ဝိသု- အသီးအခြား၊ ဘိန္နာဝ- ခွဲခြားအပ်
ကုန်သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ဦးနဝိသတိဝဿသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇။ သံဝိဓာနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ဣဓ- ဤသံဝိဓာနသိက္ခာပုဒ် (မာတုဂါမ)၌၊ ဧကတော ဥပသမ္ပန္နာ- ဧကတော
ဥပသမ္ပန္နာ ဘိက္ခုနီသည်လည်းကောင်း၊ သိက္ခမာနာ- သိက္ခမာန်မသည်
လည်းကောင်း၊ သာမဏေရီ- သာမဏေမသည်လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဣမာ
တိဿောပိ- ဤသုံးပါးကုန်သော သူမတို့သည်လည်း၊ သင်္ဂဟံ- ပေါင်းယူခြင်းသို့၊
ဂစ္ဆန္တိ- ရောက်ကုန်၏။ ပန- အထူးကား၊ တိဿန္တံ- သုံးပါးကုန်သော၊ ဣမာသံ-
ဤသူမတို့အား၊ သမယော- သြဝါဒဝင် သံဝိဓာနသိက္ခာပုဒ်လာ သမယသည်၊ ရက္ခတိ-
စောင့်ရှောက်၏။ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဣမာသံ စ- ဤသုံးဦးကုန်သော သူမ
တို့၏လည်းကောင်း၊ မာတုဂါမဿ စ- သီတင်းသုံးဖော်မှ အလွတ်ဖြစ်သော မိန်းမ၏
လည်းကောင်း၊ ဝိသေသော- အထူးတည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။

သံဝိဓာနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉။ ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“တံ ဒိဋ္ဌိ အပ္ပဋိနိဿဋ္ဌေနာတိ- တံ ဒိဋ္ဌိ အပ္ပဋိနိဿဋ္ဌေန ဟူသည်ကား၊ လဒ္ဓိနာနာသံဝါသကံ- လဒ္ဓိနာနာသံဝါသကရဟန်းကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။” ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ တိစိတ္တန္တိ ဧတ္ထ- တိစိတ္တံ ဟူသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်၌၊^၁ ဝိပါကာဗျာကတစိတ္တေန- ဝိပါက်ဖြစ်သော အဗျာကတ စိတ်ဖြင့်၊ (တေန)- ထိုဥက္ခိတ္တကရဟန်းနှင့်၊ သဟ- တကွ၊ သေယျံ- အိပ်ခြင်းကို၊ ကပ္ပေယျ- ပြုအံ့။ ဣတိ ဧဝံ- ဤသို့၊ အတ္ထော- အနက်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော- မှတ်ထိုက်၏။ အညထာ- ဤအနက်မှ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ (အတ္ထော- အနက်ကို၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်)၊ သိက္ခာပဒဿ- ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပုဒ်၏၊ သစိတ္တကတ္တာ- သစိတ္တက၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိရိယာဗျာကတံ- ကိရိယာဖြစ်သော အဗျာကတကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်လတ်သော်၊ န ယုဇ္ဇတိ- မသင့်။

ဥက္ခိတ္တသမ္ဘောဂသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀။ ကဏုကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“အယံ သမဏုဒ္ဓေသော- ဤကိုရင်သည်၊ ပါရာဇိကော- ပါရာဇိကကျ သူသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တံ ဒိဋ္ဌိ- ထိုအယူကို၊ သစေ ပဋိနိဿဇ္ဇတိ- အကယ်၍ စွန့်ငြားအံ့။ သံဃဿ- သံဃာအား၊ အာရောစေတွာ- လျှောက်ကြား၍၊ သံဃာ နုမတိယာ- သံဃာ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့်၊ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော- နှင်ထုတ်ထိုက်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ ပေါရာဏဂဏ္ဌိပဒေ- ရှေးဂဏ္ဌိပုဒ်၌၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ တံ- ထိုစကားသည်၊

၁။ တိစိတ္တံ ။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ်သည် ကုသိုလ်စိတ် အကုသိုလ်စိတ် အဗျာကတ စိတ်အားဖြင့် သုံးမျိုးရသော တိစိတ္တသိက္ခာပုဒ်ဖြစ်သည်။ ထို့တွင် အဗျာကတစိတ်ဟူရာ၌ ဝိပါက်အဗျာကတ ကြိယာအဗျာကတဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိ၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အဗျာကတအရ ဝိပါက်အဗျာကတကိုသာ ယူ၍ ကြိယာအဗျာကတစိတ်ကို မယူရပါ။

န ယုတ္တံ- မသင့်။ ဟိ- မှန်၏။ ဣဓ- ဤကဏ္ဍကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဒဏ္ဍကမ္ပနာသနာ- ဒဏ်အမှုဖြင့် ပျက်ဆီးခြင်းကို၊ အဓိပ္ပေတာ- အလိုရှိအပ်၏။^၁ သော- ထိုကိုရင်သည်၊ ပါရာဇိကော- ပါရာဇိကကျသူသည်၊ ယဒိ ဟောတိ- အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ လိင်္ဂနာသနာ နာမ- သာမဏေအသွင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်း(လူဝတ်လဲခြင်း) မည်သည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ “တေ ပဋိသေဝတော နာလံ အန္တရာယာယာ”တိ ဧတ္ထ စ- ဟူသော ဤပါဌ်၌လည်း၊ ဒိဋ္ဌိ- အယူသည်၊ သတ္တရိ- မြတ်စွာဘုရား၌၊ အသတ္တာရာဒိဒိဋ္ဌိ- ဘုရားမဟုတ် အစရှိသော အယူသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ ယဿ- အကြင်ကိုရင်အား၊ သာ- ထိုဘုရားမဟုတ် စသော အယူသည်၊ သစေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့။ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ သော- ထိုကိုရင်သည်၊ ပါရာဇိကော- ပါရာဇိကကျသူသည်၊ ဟောတိ-

၁။ ရှင်းလင်းချက် ။ ။ ဤကဏ္ဍကသိက္ခာပုဒ်၌ နာသနသုံးမျိုးတွင် ဒဏ္ဍကမ္ပနာသနကို ယူရမည်။ ရှေးဂဏ္ဍိပုဒ်၌ ‘ယထာ ယေမေ’ စသည်အားဖြင့် ယူသောကြောင့် ကဏ္ဍကသာမဏေသည် ပါရာဇိကကျ၏။ ထိုအယူကို စွန့်လျှင် သံဃာ့ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် နှင်ထုတ်ရမည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုစကား မသင့်ပါ။ ကဏ္ဍက၏ အယူသည် ဘုရားမဟုတ် စသော အယူမျိုး မဟုတ်၍ ပါရာဇိက မကျပါ။ ထိုအယူကို စွန့်ခဲ့လျှင် ဒဏ်ပေးရမည်။ မစွန့်လျှင်ကား လူဝတ်လဲပေးရမည်။ ဤသည်မှာ- ဆရာ၏ ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအာစရိယတက္ကသည် အောက်ပါ မဟာဝါအဋ္ဌကထာ(၂၉၆) စကားနှင့် ညီညွတ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပန “သစေ ဧဝံ ဝုစ္စမာနော တံ လဒ္ဓိ နိဿဇ္ဇတိ ဒဏ္ဍကမ္ပံ ကာရေတွာ အစွယံ ဒေသာပေတဗ္ဗော၊ သစေ န နိဿဇ္ဇတိ၊ တထေဝ အာဒါယ ပဂ္ဂယု တိဌတိ၊ လိင်္ဂနာသနာယ နာသေတဗ္ဗော”တိ ဝုတ္တံ၊ တံ ယုတ္တံ။ အယမေဝ ဟိ နာသနာ ဣဓ အဓိပ္ပေတာတိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကေပိ ဧသေဝ နယော။ သဿတု ဧစ္ဆဒါနဉ္စိ အညတရဒိဋ္ဌိကော သစေ အာစရိယာဒိဟိ ဩဝဒိယမာနော နိဿဇ္ဇတိ၊ ဒဏ္ဍကမ္ပံ ကာရေတွာ အစွယံ ဒေသာပေတဗ္ဗော။ အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇန္တောဝ နာသေတဗ္ဗော။

ဖြစ်၏။ တသ္မိမ္မိ- ထိုဘုရားမဟုတ် စသည် ယူသော ကိုရင်၌လည်း၊ (နှာ-၁၀၁)
 ဧဝမေဝ- ဤအတူသာလျှင်၊ ပဋိပဋိတဗ္ဗ- ကျင့်ရာ၏။ (ဒဏ်အမှုဖြင့် ပျက်ဆီးခြင်းကို
 ပြုကျင့်ရာ၏)။ သံဝရေ- စောင့်စည်းခြင်း၌၊ အတိဋ္ဌန္တော- မတည်သော ကိုရင်ကို၊
 လိင်္ဂနာသနာယ- အသွင်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့်၊ နာသေတဗ္ဗော- ဖျက်ဆီးရာ၏။
 ဣတိ- ဤသည်ကား၊ အာစရိယဿ- ဆရာ၏၊ တက္ကော- အကြံတည်း။

ကဏ္ဍကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သပ္ပါဏကဝဂ္ဂေါ သတ္တမော။

၈။ သဟဓမ္မိကာဝဂ္ဂ

၄။ ပဟာရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အင်္ဂေသု- ပဟာရသိက္ခာပုဒ်၏ အာပတ်သင့်ကြောင်း အင်္ဂါတို့တွင်၊ န
 မောက္ခောဓိပ္ပါယတာ ဝိယ- လွတ်မြောက်ခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုရှိသူ၏အဖြစ်
 မဟုတ်ခြင်းအင်္ဂါကို၊ ဝုတ္တာ ဝိယ- ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ အမရဏာဓိပ္ပါယတာ- သေဆုံး
 ခြင်း၌ ဖြစ်သော အလိုရှိသူ၏အဖြစ် မဟုတ်ရခြင်း (အင်္ဂါသစ်)ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗာ-
 (ထည့်စွက်၍) ဆိုသင့်ပါ၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ စေ ဝဒေယျ- အကယ်၍ ဆိုလေငြားအံ့၊
 န ဝတ္တဗ္ဗာ- မဆိုသင့်ပါ။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ယော ဘိက္ခု- အကြင်
 ရဟန်းသည်၊ သယံ- ကိုယ်တိုင်၊ ပဟာရ- ပုတ်ခတ်မှုကို၊ ဒါတုကာမော- ပေးခြင်းငှာ
 အလိုရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ သော- ထိုရဟန်းသည်၊ အဓိပ္ပါယေန- အလို
 အားဖြင့်၊ တဿ- ထိုပုတ်ခတ်ခံရသောသူ၏၊ မရဏေ- သေဆုံးခြင်း၌၊ ပယောဂ
 ဝိရဟောဝ- အားထုတ်ခြင်းမှ ကင်းသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ ဣတိ အတ္ထံ-
 ဤသို့သော အနက်ကို၊ ကတွာ- ပြု၍၊ အမရဏာဓိကာရတ္တာ- မသေခြင်းနှင့်
 စပ်သော အရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သော- ထိုပုတ်ခတ်လိုသော ရဟန်းသည်၊
 ကေဝလံ- သက်သက်၊ အမရဏာဓိပ္ပါယော ဧဝ- သေဆုံးခြင်း၌ဖြစ်သော အလို
 မရှိသည်သာလျှင် (သေခြင်းကို အလိုမရှိသည်သာလျှင်)၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ
 တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တာ ဝိယ- ထို န မောက္ခောဓိပ္ပါယတာကဲ့သို့ (လွတ်မြောက်

လို၍ မဟုတ်ခြင်းကဲ့သို့၊ တာ- ထိုအမရဏာဓိပ္ပါယ်တာကို (သေလို၍ မဟုတ်ခြင်း အင်္ဂါကို)၊ န ဝုတ္တာ-ထည့်၍ မဆိုအပ်။ ပန ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊ မောက္ခာ ဓိပ္ပါယ်သ- လွတ်မြောက်လိုသော ရဟန်းအား၊ ကောပေါ- ဒေါသသည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ အနာပတ္တိတိ- အာပတ်မသင့်ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော် မူအပ်ပြီ။

ပဟာရသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဌိတာ။

၅။ တလသတ္တိကသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

တလမေဝ- ကိုယ် ကိုယ်နှင့်စပ်သော အရာဟူသော အပြင်သည်ပင်၊ တလသတ္တိကံ- တလသတ္တိကမည်၏။^၁ “ပေါထနသမတ္ထဋ္ဌေန- ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်းဟူသော အနက်ဖြင့်၊ သတ္တိကံ- သတ္တိကမည်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ ပဟရိတုကာမတာယ- ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၊ ပဟရတော- ပုတ်ခတ်သော ရဟန်းအား၊ ပုရိမေန- ရှေး၌ဖြစ်သော ပဟာရသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ်သင့်၏။ ကေဝလံ- ပုတ်ခတ်ခြင်းနှင့် မရောမယှက် သက်သက်၊ ဥစ္စာရေတုကာမတာယ- ရွယ်မိုးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဥဂ္ဂိရဏမတ္တေ- ကြွမြောက် ရွယ်မိုးခြင်းမျှကို၊ ကတေ- ပြုအပ်လတ်သော်၊ ဣမိနာ- ဤတလသတ္တိကသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ် အာပတ်သင့်၏။ ပန ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊ ဣမိနာ- ဤတလသတ္တိကသိက္ခာ ပုဒ်ဖြင့်၊ ဝိရဇ္ဈိတွာ- ချွတ်ချော်၍၊ ပဟာရော- ပုတ်ခတ်ခြင်းကို၊ ဒိန္နော- ပေးအပ်ပြီ။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ န ပဟရိတုကာမတာယ- ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ အလိုမရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ ဒိန္နတ္တာ- ပေးအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်၏။ ဣဒံ ဒုက္ကဋ်- ဤဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ပဟာရပစ္စယာ- ပုတ်ခတ်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဟောတိ ကိ- ဖြစ်ပါသလော၊ ဥဒါဟု- သို့မဟုတ်၊

၁။ တလအနက် ။ “ကာယံ ဝါ ကာယပဋိဗဒ္ဓံ ဝါ”တိ ဝစနတော ကာယာဒိသု
ယံ ဥစ္စာရေတိ၊ တံ တလံ နာမ၊ တလမေဝ တလသတ္တိကံ။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ
ဋီကာ၊ ၃၃၆)။

ဥဂ္ဂိရဏပစ္စယာ- ကြွမြောက်ရွယ်မိုးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဟောတိ ကိ-
 ဖြစ်ပါသလော၊ ဣတိ ပုစ္ဆာ- ဤကား အမေးတည်း။ ပဟာရပစ္စယာ ဧဝ- ပုတ်ခတ်မှု
 ဟူသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင်၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်ပါ၏။ ပုရိမံ- ရှေး၌ဖြစ်သော ရွယ်မိုးမှုသည်၊ ဥဂ္ဂိရဏပစ္စယာ- ရွယ်မိုးခြင်းဟူသော
 အကြောင်းကြောင့်၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ
 ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ သဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်
 အာပတ်သည်၊ ယုဇ္ဇတိ- သင့်၏။ ဟိ- အထူးကား၊ ဥဂ္ဂိရဏံ- ကြွမြောက်ရွယ်မိုး
 ခြင်းသည်၊ ပုရိမံ- ရှေး၌ဖြစ်၏။ ပဟာရော- ပုတ်ခတ်ခြင်းသည်၊ ပစ္ဆာ- နောက်သည်၊
 ဟောတိ- ဖြစ်၏။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ ပစ္ဆိမံ- နောက်ကာလ၌ဖြစ်သော၊ ပဟာရံ-
 ပုတ်ခတ်မှုကို၊ နိဿာယ- မှီ၍၊ ပုရိမံ- ရှေးကာလ၌ဖြစ်သော၊ ဥဂ္ဂိရဏံ- မြောက်ချီ
 ရွယ်မိုးခြင်းသည်၊ အနာပတ္တိဝတ္ထုကံ- အနာပတ္တိဝတ္ထုသည်၊ ဘဝိတုံ- ဖြစ်ခြင်းငှာ၊
 န အရဟတိ- မထိုက်။ ဣတိ- ဤသည်ကား၊ နော- ငါတို့၏၊ တက္ကော- အကြံ
 တည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယော- ဆရာသည်၊ အာဟ- ဆိုပြီ။

တလသတ္တိကသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇။ သဒ္ဓိစ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၁၀၂) ပရော- အခြားသောသူသည်၊ ကုက္ကုစ္စံ- ကုက္ကုစ္စသည်၊ ဥပ္ပါဒေ
 တု ဝါ- ဖြစ်မှုလည်း ဖြစ်စေ၊ မာ ဥပ္ပါဒေတု ဝါ- မဖြစ်မှုလည်း မဖြစ်စေ၊ တံ- ထို
 အခြားသူ ကုက္ကုစ္စဖြစ်ခြင်း မဖြစ်ခြင်းသည်၊ အပ္ပမာဏံ- ပမာဏမဟုတ်။ မာတိကာ
 အဋ္ဌကထာယံ- မာတိကာအဋ္ဌကထာ၌၊ “ကုက္ကုစ္စုပါဒန”န္တိ- “ကုက္ကုစ္စကို
 ဖြစ်စေခြင်း”ဟူ၍၊ တတိယမဂ်ီ- သုံးခုမြောက်ဖြစ်သော အာပတ် သင့်ကြောင်း
 အင်္ဂါရပ်ကို၊ တဿ- ထိုကုက္ကုစ္စဖြစ်အောင် ပြောဆိုသော ရဟန်း၏၊ အဓိပ္ပါယ်ဝသေန-
 အလို၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ (ကုက္ကုစ္စပုတ္တိတိ- ကုက္ကုစ္စ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း
 ဟူ၍၊ တတိယမဂ်ီ- ကို၊ အာရောစေတဗ္ဗဘိက္ခုဿ- ပြော ဆိုအပ် ပြောဆိုခံရသော

ရဟန်း၏။ ဝသေန- အစွမ်းအားဖြင့်၊ န ဝုတ္တံ- မမိန့်ဆိုအပ်။ ထည့်။) ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗ- သိထိုက်၏။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၌ ‘အပ္ပမာဏ’နောက်ဝယ် ‘ဣတိ တသ္မာ’ ပါရှိသည်၊ ပါမှ သာ၍ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းမည်။)

သဗ္ဗစွသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဌိတာ။

၈။ ဥပဿုတိသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ဥပဿုတိန္တိ- ကား၊ ဥပကုဇ္ဈံ- ဥပကုဇ္ဈကို၊ “သမိပကုဇ္ဈ”န္တိ- “သမိပကုဇ္ဈ”ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ ယထာ- ဆိုအပ်သကဲ့သို့။ တထာ- ထိုအတူ၊ ဥပဿုတိ- ဥပဿုတိကို၊ “သမိပဿုတိ”တိ- “သမိပဿုတိ”ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗ- သိထိုက်၏။ ယတ္ထ- အကြင် အရပ်၌၊ ဌိတော- တည်သူသည်၊ သုဏာတိ- တိုင်ပင်သံကို ကြားရ၏။ တံ ဌာနံ- ထိုတိုင်ပင်သံကို ကြားလောက်ရာ အရပ်တည်း။ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ဥပဿုတိန္တိ ပဒဿ- ဥပဿုတိဟူသော ပုဒ်၏၊ အတ္ထော- အနက်တည်း။ ပန- အဖို့ တစ်ပါးကား၊ ဧတ္ထ- ဤဥပဿုတိဟူသော ပုဒ်၌၊ သုတိတိ- သုတိဟူသည်ကား၊ ပရေသံ- အခြားကုန်သောသူတို့၏၊ ဝစနသဒ္ဓေါ စ- စကားသံသည်လည်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဟိ- မှန်၏၊ သော- ထိုစကားသံကို၊ သုယျတိ- ကြားအပ်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထိုသို့ကြားအပ်သောကြောင့်၊ (သော- ထိုအသံသည်)၊ သုတိ နာမ- သုတိ မည်၏။ ဝါ- တစ်နည်းကား၊ ဧတ္ထ- ဤအရပ်၌၊ ဥပသုယျတိ- ကြားအပ်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထိုသို့ ကြားအပ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော- ထိုအရပ်သည်)၊ ဥပဿုတိ- ဥပဿုတိ မည်၏။^၁ ဟိ- မှန်၏၊ ဩကာသော-

၁။ ဥပဿုတိ ။ ။သုယျတိတိ- သုတိ၊ ကြားအပ်သော အသံ။ သုတိယာ- ကြားအပ်သော တိုင်ပင်သံ၏၊ သမိပံ- အနီးတည်း၊ ဥပဿုတိ- ကြားအပ်သော တိုင်ပင်သံ၏ အနီးအရပ်တည်း။ ပဌမနည်း။ ဥပသဒ္ဓါ- သမိပအနက်၊ သုတိသဒ္ဓါ- စကားသံကို ရသည်၊ ကမ္မသာဓန ပြု။

(တစ်နည်း) ဥပသုယျတိ ဧတ္ထာတိ ဥပဿုတိ၊ ဧတ္ထ- ဤအရပ်၌၊ ဥပသုယျတိ- ကြားအပ်၏၊ ဣတိ တသ္မာ- ထိုသို့ ကြားအပ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော- ထိုအရပ်သည်၊ ဥပဿုတိ- တိုင်ပင်သံကို ကြားအပ်ရာ

အရပ်သည်၊ သုတိ နာမ- သုတိ မည်၏။ ဣမေသံ သုတွာတိ ဧတ္ထ- ဣမေသံ သုတွာ ဟူသော ဤ ပါဠိ၌ “ဝစန”န္တိ- “ဝစနံ”ဟူ၍၊ ပါဠိသေသော- (ဣမေသံ၏ စပ်ရာ) ပါဠိအကြွင်းသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

သမုဋ္ဌာနာဒီနိ- ဤသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန်အစရှိသည်တို့ကို၊ အတိတဒ္ဒယ သဒိသာနီတိ- လွန်ခဲ့ပြီးသော တလသတ္တိကသိက္ခာပုဒ် သဗ္ဗိစ္စသိက္ခာပုဒ် နှစ်ပါး အပေါင်းနှင့် တူကုန်၏ဟူ၍၊ န ဂဟေတဗ္ဗာနိ- မယူထိုက်ကုန်။ (ဣဒံ- ဤ သိက္ခာပုဒ်သည်)၊ ထေယျသတ္ထသမုဋ္ဌာနံ- ထေယျသတ္ထသမုဋ္ဌာန်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဂန္ဓာ- (တိုင်ပင်သံကို ကြားလောက်ရာ အရပ်သို့) သွားရောက်၍၊ သဝနေ- နားထောင်ခြင်း၌၊ သိယာ- ရံခါ၊ ကိရိယံ- ကိရိယတည်း။ ဌိတဋ္ဌာနံ- မိမိတည်ရာ

အရပ် မည်၏။ ဒုတိယနည်း။ ဥပသဒ္ဓါ- အနက်သီးခြား မရှိ၊ သုတိသဒ္ဓါ- အရပ် ဒေသကို ရ၏၊ အဓိကရဏသာဓန ပြု။

ဤသို့ ဝိဂ္ဂဟနှစ်မျိုးပြု အနက်နှစ်နည်း ပေးရသည်။ ကိရိယ အကိရိယ ဖြစ်ဟန်မှာ အဖွင့်အတိုင်း ထင်ရှားပြီ။ အထက်၌ ဥပဿုတိ အရကို ပမာဏအားဖြင့် မပြဆိုသော်လည်း အောက်ဥယျောဇနသိက္ခာ ပုဒ်၌ သဝနူပစာရကို ဆဲနှစ်တောင်ဖြင့် ပိုင်းခြားရကား ဆယ်နှစ်တောင် အရပ်ကို ယူပါ။ (အစင်ဝိနည်းမှတ်စု)။ ကိရိယ အကိရိယကို သဒ္ဓါနက်ကျ ယောဇနာလိုလျှင် ကိရိယံ- မပြုထိုက်သော အမှုကို ပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။ အကိရိယံ- ပြုထိုက်သောအမှုကို မပြုခြင်းရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်းဟု ပေးပါ။ အမှန်အားဖြင့် သမုဋ္ဌာန် ကိရိယစသည်မှာ သိက္ခာပုဒ် မဟုတ်၊ အာပတ်သာ ဖြစ်သည်။ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုရာ၌ ချမ်းသာလွယ်ကူခြင်းအကျိုးငှာ သိက္ခာပုဒ်ဟု ဆိုရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဣမာနိ စ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ နာမ အာပတ္တိယာ ဟောန္တိ၊ န သိက္ခာပဒဿ။ ဝေါဟာရသုခတ္ထံ ပန သဗ္ဗဋ္ဌကထာသု သိက္ခာပဒသီသေန အာဂတာ၊ တသ္မာ အညေသု ဧဝရူပေသု ဌာနေသု ဗျဉ္ဇနေ အာဒရံ အကတွာ အဓိပ္ပေတမေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။ (ကင်္ခါ၊ဌ၊၁၁၄။)

အရပ်သို့၊ အာဂန္တာ- ရောက်လာကုန်၍၊ ဝဒန္တာနံ- တိုင်ပင်ပြောဆိုကုန်သော
ရဟန်းတို့ကို၊ အဇာနာပနဝသေန- မသိစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၊ သမုဋ္ဌာနတော-
ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သိယာ- ရံခါ၊ အကိရိယံ- အကိရိယတည်း။ “သညာဝိမောက္ခံ၊
သစိတ္တကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္ပံ၊ ဝစီကမ္ပံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ ဒုက္ခဝေဒန”န္တိ-
“သညာဝိမောက္ခံ ။ပ။ ဒုက္ခဝေဒနံ”ဟူ၍၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ဥပဿုတိသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉။ ကမ္မပ္ပဋိဗာဟနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ပန- အထူးကား၊ အပ္ပမတ္တကဝိဿဇ္ဇနကေန- အပ္ပမတ္တကဝိဿဇ္ဇနက
ရဟန်းသည်၊ စီဝရံ- သင်္ကန်းကို၊ ကရောန္တဿ- ပြုလုပ်သော ရဟန်းအား၊ သေနာ
သနက္ခန္ဓကဝဂ္ဂဏ္ဍနာယံ- သေနာသနက္ခန္ဓကဝဂ် အဖွင့်၌၊^၁ ဝုတ္တပ္ပဘေဒါနိ-
ဆိုအပ်သော အပြားရှိကုန်သော၊ သူစိအာဒိနိ- အပ် အစရှိသည်တို့ကို၊ သံဃံ-
သံဃာကို၊ အနပလောကေတွာပိ- မပန်ပြောဘဲသော်လည်း၊ ဒါတဗ္ဗာနိ- ပေးထိုက်
ကုန်၏။ တတော- ထိုသတ်မှတ် အတိုင်းအတာမှ၊ အတိရေကံ- အပိုအလွန်ကို၊
ဒေန္တေန- ပေးသော ရဟန်းသည်၊ အပလောကနကမ္ပံ- အပလောကနကံကို၊
ကာတဗ္ဗံ- ပြုရာ၏။ ဧဝံ- ဤသို့၊ ကတံ- ပြုလုပ်အပ်သော၊ အပလောကနံ ပန-
ပန်ပြောခြင်းသည်ကား၊ ကမ္မလက္ခဏမေဝ- တံသာလျှင် မှတ်သားအပ်သော
အမှတ်အသားသည်ပင်၊^၂ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ အဓိပ္ပါယ်- ဤကား

၁။ စူဠဝါ၊ ၄၊ ၁၀၉။

၂။ ကမ္မလက္ခဏံ ။ ။ ဩသာရဏစသည်တို့သည် ကမ္မဟူသော နာမည်မှ
တစ်ပါး အခြားဩသာရဏစသော အမည်ကိုလည်း ရရှိကြသေး၏။
ဤကံ၌ကား ကမ္မအမည်မှ တစ်ပါး အခြားအမည်ကို မရရှိပေ။ ထို့ကြောင့်
ကံသည်သာလျှင် မှတ်သားအပ်သော လက္ခဏာဖြစ်သည်ဟု ဆိုရသည်။
ဩသာရဏာဒယော ဝိယ ကမ္မဉ္စ ဟုတွာ အညဉ္စ နာမံ န လဘတိ၊
ကမ္မမေဝ ဟုတွာ လက္ခိယတီတိ ကမ္မ လက္ခဏန္တိ အတ္ထော၊ ကမ္မမေဝ
လက္ခဏံ ကမ္မလက္ခဏံ။ (ကင်္ခါ၊ ဋီသစ်၊ ၄၁၇။)

အဓိပ္ပါယ် တည်း။ ဧဝံ- ဤသို့လျှင်၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော ဥတ္တိကံ ဥတ္တိဒုတိယကံ ဥတ္တိ စတုတ္ထကံတို့၌၊ ကမ္မလက္ခဏံ- ကမ္မလက္ခဏာကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ ဂါမ သီမာဝိဟာရေသု- ဂါမသိမ်ကျောင်းတို့၌၊ ဩသာရဏာဒီနိ- သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခေါ်ခြင်း အစရှိကုန်သော၊ သံဃကမ္မာနိယေဝ- သံဃာ့ကံတို့ကိုသာလျှင်၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋန္တိ- မအပ်ကုန်။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ဝိဿဇ္ဇိယ ဝေဘဂီယာနိ- စွန့်အပ် ဝေဖန်အပ်ကုန်သော ဝတ္ထုတို့ကို၊ ဒါတုံ- ပေးခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋန္တိ- အပ်ကုန်၏။ “သံဃဿ- သံဃာ၏၊ သန္တကံ- ဥစ္စာဖြစ်သော၊” ဣတိ- ဤသို့၊ သာမညတော- သာမညအားဖြင့်၊ အဝတ္တာ- မဆိုမူ၍၊ “ဝိဟာရေ-ကျောင်း၌၊ သံဃဿ- သံဃာ၏၊ သန္တကံ- ဥစ္စာဖြစ်သော၊” ဣတိ- ဤသို့၊ အပလောကေတဗ္ဗံ- ပန်ပြောထိုက်၏ (အထူးဆို၍ ပန်ကြားရမည်-ဟူလို)။ ဣတိ စ- ဤသို့ လည်းကောင်း၊ “သမုဋ္ဌာနာဒီနိ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ဒုက္ခဝေဒနန္တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏၊ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ကမ္မပ္ပဋိဗာဟနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀။ ဆန္တံ အဒေတွာ ဂမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၁၀၃) သန္နိပါတံ- သံဃာ့အစည်းအဝေးသို့၊ အနာဂန္တာ- ကြွမလာမူ၍၊ ဆန္တံ- ဆန္ဒကို၊ စေ န ဒေတိ-အကယ်၍ မပေးအံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ အနာပတ္တိ- အာပတ် မသင့်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ ဓမ္မကမ္မန္တရာယကရဏာဓိပ္ပါယတ္တာ- ဓမ္မကံ၏ အန္တရာယ်ကို ပြုလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊

၁။ “ဝိဟာရေ”ထည့်၍ ပန်ကြားပုံ။ ။ ဧဝံ ပန ကာတဗ္ဗံ၊ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ဘိက္ခုသံဃဿ အနုမတိယာ သာဝေတဗ္ဗံ “ဘန္တေ ယံ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ အန္တောသီမာယ သံဃသန္တကံ မူလတစပတ္တအင်္ဂီရပုပ္ဖဖလခါဒနိယာဒိ အတ္ထိ၊ တံ သဗ္ဗံ အာဂတာဂတာနံ ဘိက္ခုနံ ယထာသုခံ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ရုစ္စတိတိ သံဃံ ပုစ္ဆာမိ”တိ တိက္ခတ္ထံ၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ။ (ပရိဝါ၊ ၄၊ ၂၅၄။) ဤအတိုင်း နည်းမှီ၍ ပန်ပြောရမည် ဖြစ်သည်။

ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့၊ ကုန်သော ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။

ဆန္ဒ အဒတွာ ဂမနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁။ ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

အကပ္ပိယေန ဝါတိ- ကား၊ သုဝဏ္ဏရဇတမယမဉ္ဇာဒိနာ- ရွှေဖြင့် ပြီးသော ညောင်စောင်း၊ ငွေဖြင့်ပြီးသော ညောင်စောင်း အစရှိသည်နှင့်။ ကပ္ပိယမဉ္ဇော သမ္ပဋိစ္စိတဗ္ဗောတိ- ကား၊ “သံဃဿ ဒေမာ”တိ- “သံဃဿ ဒေမ” ဟူ၍၊ ဒိန္နံ- ပေးလှူအပ်သော ညောင်စောင်းကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ တေဟိ- ထိုမင်း မင်းအမတ် စသည် တို့သည်၊ “ဝိဟာရဿ ဒေမာ”တိ- “ဝိဟာရဿ ဒေမ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ- လျှောက်ဆို အပ်ရာ၌၊ သုဝဏ္ဏရဇတမယာဒိအကပ္ပိယမဉ္ဇာပိ- ရွှေညောင်စောင်း၊ ငွေ ညောင်စောင်း အစရှိကုန်သော မအပ်သော ညောင်စောင်းတို့ကိုလည်း၊ သမ္ပဋိစ္စိတဗ္ဗာ- လက်ခံအပ် လက်ခံနိုင်ကုန်၏။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း (လိခိတံ၌ စပ်)၊ [လောဟဘာဏကာဒိသုပိ ဧသေဝနယော၊ ဧတ္ထ ပန ဘာဏကန္တိ အရဉ္စရော ဝုစ္စတိ၊ (စူဠ၊ ၇၇။)] “ဗဟုဥဒကဂဏှနကော- များစွာသော ရေကို ယူနိုင် စွမ်းသော၊ အရဉ္စရော- အိုးစရည်းတည်း။” ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း။ “သံဃိကပရိဘောဂေန ဝါတိ- ကား၊ အာရာမိကာဒယော- အာရာမစောင့် စသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ကံသလောဟာဒိဘာဇနံ- ကြေးဖြူ စသည်တို့ဖြင့်

၁။ အရဉ္စရော ။ ။ အိုးစရည်း၊ ရေလှောင်အိုးကြီး။ ‘အလံ+လော’ ဖြတ်၊ လ နှစ်လုံးကို ရ နှစ်လုံး ပြု။ လံ ဂဏှိတုံ အလန္တိ အရဉ္စရော၊ အရဉ္စရောတိ ဗဟုဥဒကဂဏှကာ မဟာစာဋီ။ (သာရတ္ထ ဒီ၊ ၃၊ ၄၀၄။ ဝိမတိ ဒီ၊ ၂၊ ၂၄၅။) တစ်နည်း၊ အရံ+လော ဖြတ်၊ အရံ သီယံ လော အဿာတိ အရဉ္စရော။ (ဓာန်၊ ဒီ၊ ၄၅၆။)

ပြုအပ်သော ခွက်ကို၊ ပဋိသာမေတွာ- သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍၊ သစေ ပဋိဒေန္တိ- အကယ်၍ ပေးကုန်အံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ- (သံဃိကပစ္စည်း သုံးစွဲနည်း လူပစ္စည်းသုံးစွဲနည်းဖြင့်) သုံးဆောင်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။” ဣတိ စ- ဤသို့ လည်းကောင်း၊ “ကံသလောဟာဒိဘာဇနံ- ကြေးဖြူ စသည်ဖြင့် ပြုအပ်သော ခွက်သည်၊ သံဃဿ- သံဃာအား၊ ဒိန္နံ- လှူဒါန်းအပ်သည်၊ (သမာနံ)ပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ပါရိဟာရိယံ- သွားလေရာရာ ဆောင်ယူအပ်သည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ- သုံးစွဲခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။” ဣတိ- ဤသို့၊ သမန္တ ပါသာဒိကာယံ- သမန္တပါသာဒိကာ၌၊ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဟတ္ထေန- လက်ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ပဋိသာမိတုံ- သိုမှီး သိမ်းဆည်းခြင်းငှာ၊ န လဘတိ- မရ။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း၊ ကာယဗန္ဓနဿ- ခါးပန်းကြိုး၏၊ ဝေဓကော- ခါးပန်းဘိ ခါးပန်းကွင်းတည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- အချို့ ဆိုကြကုန်၏၊ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း (စူဠ-၌ ကတ္တရယဋ္ဌိဝေဓကော- တောင်ဌေး၌စွပ်သော သံကွင်း ကြေးကွင်းဟု ဆိုသည်)၊ “ဟိဂ္ဂိုဟိဂ္ဂိုလိဟရိတာလ- မနောသိလာဉ္ဇနာဒိနီ” (ဘာဇနီယာနိ ဘာဇနီယဘဏ္ဍာနီ)တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ စ-ဤသို့လည်းကောင်း၊ (သံဃဿ- သံဃာအား၊ ဒိန္နေသု- ပေးလှူအပ်ကုန်သော၊ ဂရုဘဏ္ဍေသု- ဂရုဘဏ်တို့တွင်)၊ “ဒါရုမယော ဝါ ။ပ။ အပါဒကောပိ သမုဂ္ဂေါ”တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်။

၁။ ပါရိဟာရိယံ န ဝဋ္ဋတိ ။ ။မိမိခရီးသွားရာ အရပ်ဒေသတိုင်းသို့ ကိုယ်တိုင် ဆောင်ယူသွားကာ သုံးစွဲမှုကို “ပါရိဟာရိယံ”ဟု ခေါ်သည်။ သဒ္ဓါနက်ကား သွားလေရာရာ ဆောင်အပ်သော ကြေးဖြူ စသော ခွက်အထူးတည်း။

ပါရိဟာရိယတေတိ ပါရိဟာရိယံ၊ ပါရိဟာရိယမေဝ ပါရိဟာရိယံ။ ပါရိဟာရိယံ န ဝဋ္ဋတိတိ ပတ္တာဒိပရိက္ခာရံ ဝိယ သယမေဝ ပဋိသာပေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ န ဝဋ္ဋတိ၊ ဂိဟိသန္တကံ ဝိယ အာရာမိကာဒယော စေ သယမေဝ ဂေါပေတွာ ဝိနိယောဂ ကာလေ (ပရိဘုဉ္ဇနကာလေ) အာနေတွာ ပဋိနေန္တိ (ပဋိဒေန္တိ)၊ ပရိဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ “ပဋိသာမေတွာ ဘိက္ခုနံ ဒေထာ”တိ ဝတ္တုမိ ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိမတိ၊ ဋီ၊ ၂၊ ၂၄၆။)

အတ္တိ- ရှိ၏။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း။ (ဘာဇနီယေ- ဝေဖန်အပ်သော ဘဏ္ဍာ၌။) ဒါရုမယော တုမ္မောတိ- ဒါရုမယော တုမ္မော ဟူသည်ကား၊ ဒါရုမယော- သစ်သားဖြင့်ပြီးသော၊ ဥဒကတုမ္မော- ရေဗူးတည်း။ ဣတိ စ- ဤသို့လည်းကောင်း။ “ထမ္ဘတုလာသောပါနဖလကာဒီသု”- တိုင် ထုပ် လျှောက် လှေခါး ပျဉ်ချပ် အစရှိ သည်တို့တွင်၊ [အဋ္ဌကထာလာ ထမ္ဘ အစချီသော စကားရပ်တစ်ခုလုံး ရေးသည်ကို အကျယ်မဆိုလို၍ အစဦးဆုံးစကားကိုသာ ဆိုသည်၊ အာဒိဒီပကနည်းတည်း။] ဣတိ စ- ဤသို့လည်း၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ဒုဗ္ဗလသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂။ ပရိဏာမနုသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

ဧကော- တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ ဥက္ခိတ္တကဿ- ဥက္ခိတ္တက ရဟန်းအား၊ ဒါတုကာမော- ပေးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တဿ- ထိုရဟန်း၏၊ ဒါနံ- ပေးလှူခြင်းကို၊ နိဝါရေတွာ- တားမြစ်၍၊ အညဿ- အခြားသော သူအား၊ ဒါပေတိ- ပေးလှူစေ၏။ အနာပတ္တိ- အာပတ် မသင့်။ တထာ- ထိုအတူ၊ သဒ္ဓါဒေယျဝိနိပါတနံ- သဒ္ဓါတရားဖြင့် ပေးလှူအပ်သော ပစ္စည်းကို ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် ကျရောက်စေခြင်းကို၊ ကရောန္တဿ- ပြုသော ရဟန်းအား (ကို)၊ (ဒါတု ကာမော- ပေးခြင်းငှာ အလိုရှိသည်၊ ဟောတိ- ၏။ တဿ- ထိုအလှူရှင်ရဟန်း၏၊ ဒါနံ- ပေးလှူခြင်းကို၊ နိဝါရေတွာ- တားမြစ်၍၊ အညဿ- အခြားသော သူအား၊) ဒါပေတိ- လှူစေ၏။ (အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။) အတ္တနော- မိမိ၏၊ နိဿိတကာ- မှီကုန်သော တပည့်တို့သည်၊ ဣတ္ထန္နာမဿ- ဤမည်သော သူအား၊ ပတ္တံ- သပိတ်ကို၊ ဒါတုကာမော- ပေးလှူခြင်းငှာ အလိုရှိကုန်သည်၊ ဟုတွာ- ဖြစ်၍၊ အာပုစ္ဆန္တိ- ပန်ပြောကုန်၏။ “ဧသော- ဤသူသည်၊ ဝိသဘာဂေါ- သဘော မတူသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ သဘာဂဿ- သဘောတူသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒေဟိ- ပေးလှူပါလော့၊” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒတိ- ပြောဆို၏။ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဘာရဏတတ္တာ- ပြောဆို

တားမြစ်ရမည့်တာဝန် ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပန- ဆက်၊ တဿ- ထိုသဘောတူပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒါတုကာမံ- ပေးလှူခြင်းငှာ လိုလားသော တပည့်ကို၊ အညဿ- အခြား သဘောတူပုဂ္ဂိုလ်အား၊ (နှာ-၁၀၄) ဒါပေတိ- ပေးလှူစေ၏။ အာပတ္တိ ဧဝ- အာပတ်သင့်သည် သာလျှင်တည်း။

သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံကုန်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့၌၊ အာပုစ္ဆိတွာ- ပန်ပြော၍၊ ဒါတု ကာမံ- ပေးခြင်းငှာ လိုလားသော တပည့်ကို၊ ယထာသုခံ- အလိုရှိတိုင်း၊ ဝိစာရေတုံ- စီရင်ခြင်းငှာ၊ လဘတိ- ရ၏။ [“ဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူချက်နှင့် ညီစွာ” စိတ်ကြိုက် တားမြစ်ခွင့်၊ ခွင့်ပြုခွင့်၊ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးကို ညွတ်စေခွင့် ရသည်- ဟူလို]။

ပရိဏာမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သဟဓမ္မိကဝဂ္ဂေါ အဋ္ဌမော။

၉။ ရတနဝဂ္ဂ

၁။ အဓမ္မပုရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အသယနိဿရေတိ- ကား၊ ပရိက္ခိတ္တဿ- အိပ်ရာခန်းဆောင် အကာအရံ၏၊ ဗဟိဘူတေသု- ပြင်ပဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ရုက္ခမူလာဒိသု- သစ်ပင်ရင်း အစရှိသည် တို့၌။ “ခတ္တိယောဝ- မင်းအမျိုးဇာတ်ရှိသူသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ အဘိသိတ္တော- အဘိသိက်သွန်းပြီးသူသည်၊ သစေ န ဟောတိ- အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ အဘိသိတ္တောဝ- အဘိသိက်သွန်းပြီးသူသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ခတ္တိယော- မင်းအမျိုးဇာတ်ရှိသူသည်၊ သစေ န ဟောတိ- အကယ်၍ မဖြစ်အံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော်၊ အာပတ္တိတော- အာပတ်မှ၊ ရက္ခတိ- စောင့် ရှောက်၏” (အာပတ် မသင့်)။ ဣတိ- ဤသို့၊ အာစရိယော- ဆရာသည်၊ အာဟ- မိန့်ဆိုပြီ။ ကဿ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ မာတိကာဌကထာယံ- မာတိကာ အဋ္ဌကထာ၌၊ “ခတ္တိယတာ အဘိသိတ္တတာ”တိ- “ခတ္တိယတာ အဘိသိတ္တတာ” ဟူ၍၊ အာပတ္တိယာ- အာပတ်သင့်ခြင်း၏၊ အင်္ဂဘာဝေန- အင်္ဂါ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်ဆိုအပ်

သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ “သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဌမကထိနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာ ပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

အန္တေပုရသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ ရတနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

(အဋ္ဌကထာယံ)- အဋ္ဌကထာ၌၊ သဗ္ဗောပိ- အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော၊ ကထာ မဂ္ဂေါ- စကားလမ်းကြောင်းသည်၊ ဘဏ္ဍာဂါရိကသီသေန- ဘဏ္ဍာစိုး၏ အဖြစ်ကို အဦးပြုသဖြင့်၊ နိက္ခိပနံ စ- သင့်တော်ရာ၌ ချထားခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဂေါပနဉ္စ- လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်ပေးခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိက္ခိပိတွာ- ပယ်မြစ်၍၊ ပဝတ္တော- ဖြစ်၏။”

ရတနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ ဝိကာလဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

“သန္တံ ဘိက္ခု”န္တိ စ “အနာပုတ္တ”တိ စ “တထာရူပါ အစွာယိကာ (ကရုဏီယာ)တိ စ ဣမာ ဧတ္ထ တိဿော (အနုပညတ္တိယော)”တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ “သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

အနက်။ ။ “သန္တံ ဘိက္ခု”န္တိ စ- “သန္တံ ဘိက္ခု”ဟုလည်းဖြစ်သော၊ အနာပုတ္တတိ စ- လည်းဖြစ်သော၊ အညတြ တထာရူပါ အစွာယိကာ ကရုဏီယာတိ စ- လည်းဖြစ်သော၊ ဣမာ တိဿော- ဤသုံးပါးတို့သည်၊ ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အနုပညတ္တိယော- အနုပညတ်တို့တည်း။ (ဋီကာပါဌ်၌ ‘ဣမာတိ’ဟူ၍ ‘ဣမာ’

၁။ လူ့ဥစ္စာ သိမ်းမပေးကောင်း ။ ။ ပဋိသာမေယျ ပါစိတ္တိယံ၊ ယံ ကိဉ္စိ ဂိဟိသန္တကံ။ ဘဏ္ဍာဂါရိကသီသေန၊ သဗ္ဗေပိ ပိတုသန္တကံ။ (ခုဒ္ဒသိက္ခာ)

နောင် တိအပို ရှိနေ၏။ ဟောစရာ တစ်စုံတစ်ရာ အနက်ထူး မရှိသောကြောင့် မရှိထိုက်ပါ။ ထို့ကြောင့် ကင်္ခါအဋ္ဌကထာပါဌ်အတိုင်း ‘ဣမာ’ဟုသာ ထားသည်။)

ဝိကာလဂါမပ္ပဝေသနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄။ သူစိယရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၁၀၅) တံ အဿာတိ- ကား၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ ဘေဒနံ- ခွဲခြင်းကို၊ ကတွာ- ပြုပြီး၍၊ ပစ္ဆာ- နောက်၌၊ ဒေသေတဗ္ဗတ္တာ- ဒေသနာပြောကြားထိုက် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ ပါမိတ္တိယဿ- ထိုပါမိတ်အာပတ်အား၊ တံ ဘေဒနကံ- ထိုခွဲခြင်းသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဣတရေသုပိ- အခြားကုန်သော (မဉ္ဇူပိဋ သိက္ခာပုဒ်၊ တူလောနဒ္ဓသိက္ခာပုဒ်၊ နိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၊ ကဏ္ဍပုဋိစ္ဆာဒိသိက္ခာပုဒ်၊ ဝဿိကသာဋိကသိက္ခာပုဒ်၊ နန္ဒသိက္ခာပုဒ်) သိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဧသ နယော (ဧသော နယော)- ဤနည်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဝါသိဇဇေတိ- ကား၊ ဝါသိ ဒဏ္ဍကေ- ပဲခွပ်ရိုး၌။

သူစိယရသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅။ မဉ္ဇူပိဋသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အဋ္ဌဂုံလပါဒကန္တိ- ကား၊ ဘာဝနပုံသကံ- ကြိယာကို အထူးပြုတတ်သော နပုလ္လိင်သဒ္ဓါတည်း။ ဝါ- ဘာဝနပုံသကတည်း။^၁ [အဋ္ဌကံ ဗန္ဓိတွာတိ- ကား၊ (ကင်္ခါ၊ ဌ-အလို၊) တုလာသဃံာတေ ဌပေတွာ အဋ္ဌံ ကတွာတိ- ကား၊ (ပါမိတ်၊ဌ-

၁။ ဘာဝနပုံသကံ။ ။ဘာဝေါတိ- ကိရိယာ၊ တသ္မိံ ဝတ္တမာနော နပုံသက သဒ္ဓေါ။ (ဝိမတိ ဋီ၊၁၊၆၇။)

ဘာဝဿ ဝိသေသနံ နပုံသကံ ဘာဝနပုံသကံ၊ (ပါရာ၊ယော၊၈၆။) ဘာဝနပုံသကန္တိ ဘာဝဇောတကံ နပုံသကဝစနံ၊ ယထာဝိသမံ ဝါတာ ဝါယန္တိ ဧကမန္တံ နိသီဒိ”တိ၊ (သံ၊ဋီ၊၂၊၅၀၂။) ဧကမန္တံ- သင့်တင့်

အလို၊) ထည့်။] (ပမာဏာတိက္ကန္တံ- ပမာဏထက် ပိုလွန်သော ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို၊) တုလာသဃာတေ- ထုပ်လျောက်ပေါ်၌၊ ဌပနမေဝ- တင်ထား ခြင်းသည်ပင်၊ အဋ္ဌကရဏံ- ငြိမ်းစင်ကို ပြုခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (ဧဝံ- ဤသို့၊ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ- ထုပ် လျောက်ပေါ်၌ ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ကို ခွတင်၍ သုံးစွဲသော ရဟန်းအား၊ အနာပတ္တိ- အာပတ် မသင့်။)

မဉ္ဇပိဌသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆။ တူလောနဒ္ဒသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ

[ပဋိလာဘေန ဥဒ္ဓါလေတွာ ပါစိတ္တိယံ ဒေသေတဗ္ဗန္တိ ဧတ္ထ- ဟူသော ဤပါဌ၌၊ (ဝိ၊ ၂။ ၂၂၀။)] ပဋိလာဘေယေဝ- ရရာအခါ၌ပင်လျှင်၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ ဝိယ- ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ကိဉ္ဇာပိ ဒိဿတိ- အကယ် ၍ကား တွေ့မြင်အပ်ပါပေ၏။ ပန (တထာပိ)- ထိုသို့ပင် တွေ့မြင်အပ်ပါ သော်လည်း၊ ပရိဘောဂေ ဧဝ- သုံးစွဲရာအခါ၌သာလျှင်၊ အာပတ္တိ- ပါစိတ်

လျောက်ပတ်စွာ၊ နိသီဒိ- ထိုင်ပြီဟူရာ၌ နိသီဒိကြိယာသည် ထိုင်ခြင်း မျိုးစုံနှင့် ဆက်ဆံနေသော ပုဒ်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာ၌ အဘယ်ထိုင်ခြင်း မျိုးနှင့် ထိုင်နေပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ သို့ဖြစ်ရကား ထိုင်ခြင်း ကြိယာကို “ဧကမန္တံ- စွာ”ဟု အထူးပြုလိုက်သည်။ မသင့်မတင့် ထိုင်ခြင်း မဟုတ်၊ ဒူးထောင်ပေါင်ကား ထိုင်ခြင်း မဟုတ် ဟုလို။ ဤသို့ ကြိယာပုဒ်ကို ထူးခြား သွားအောင် ပြုတတ်သောကြောင့် ဧကမန္တံ ဝိသမံ စသည်ကို “ကြိယာဝိသေသနံ”ဟု ခေါ်ရသည်။ ထိုကြိယာဝိသေသနပုဒ် များသည် နပုလ္လိင်သာ များသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုပုဒ်မျိုးကို “ဘာဝနပုံသက”ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ထို့အပြင် ဧကဝုဇ်သာ ရှိတတ် ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာတို့က “ကြိယာဝိသေသနံ ယံ တု၊ တံ သဗ္ဗမ္ပိ နပုံသကေ။ ဒုတိယာယေကဝစနံ၊ ဂဟိတဿ ဟိ တာဒိသီ”ဟု မိန့်ဆို ကြသည်။

အာပတ်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ- မှတ်ထိုက်၏။ [ဤစကားဖြင့် ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်သင့်
ရောက်ချိန်ကို ပြသည်။] “အညေန ကတံ ပဋိလဘိတွာ ပရိဘုဉ္ဇတိ၊ အာပတ္တိ
ဒုက္ကဋ္ဌဿာ”တိ ဝစနံ- “အညေန ။ပ။ ဒုက္ကဋ္ဌဿ”ဟူသော ပါဠိတော် စကားသည်၊^၁
ဧတ္ထ- ဤအာပတ် သင့်ရာ၌၊ သာဓကံ- သက်သေသာဓကတည်း။

တူလောနဒ္ဒသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇။ နိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

ဧတ္ထ- ဤနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌၊ နိသီဒနဿ- နိသီဒိုင်၏၊^၂ ဇာတိ- ဇာတ်ကို၊
ကိဉ္ဇာပိ န ဒိဿတိ- အကယ်၍ ကား မတွေ့မြင်အပ်ပါပေ။ တထာပိ- ထိုသို့ပင်
မတွေ့မြင်အပ်ပါသော်လည်း၊ တံ- ထိုနိသီဒိုင်ကို၊ စီဝရက္ခန္ဓကေ- စီဝရက္ခန္ဓက၌၊
အနုညာတတ္တာ စ- ခွင့်ပြုတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ “နဝ စီဝရာနိ
အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာနိ”တိ ဧတ္ထ စ- “နဝ စီဝရာနိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာနိ” ဟူသော ဤစကား
၌လည်း၊ ပရိယာပန္နတ္တာ စ- အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊
အဿ- ထိုနိသီဒိုင်၏၊ ဇာတိ- ဇာတ်သည်၊ စီဝရဇာတိ ဧဝ- သင်္ကန်းဇာတ်သည်
သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ “လာဘော-
ရသည်၌၊ သဒသံ- အဆာရှိသော နိသီဒိုင်သင်္ကန်းသည်လည်းကောင်း၊ အလာဘော-
မရသည်၌၊ အဒသမ္ပိ- အဆာမရှိသော နိသီဒိုင်သင်္ကန်းသည်လည်း ကောင်း၊ ဂဠုတိ-
အပ်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ တံ-

၁။ ဝိ၊ ၂၊ ၂၂၀။

၂။ နိသီဒိုင် ။ ။ ဤသိက္ခာပုဒ်လာ နိသီဒိုင်သည် အခင်းပါလော၊ သင်္ကန်း
ပါလော?ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ ဆိုလတ္တံ့သော အကြောင်းများအရ နိသီဒိုင်
သင်္ကန်း (သုတ်နှီးသင်္ကန်း)ဟု မှတ်အပ်၏။ သို့သော် အခင်းအနေ
အားဖြင့်လည်း ရှေးက တွဲဖက်၍ သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ ဤ နိသီဒိုင်သည်
ခန္ဓာကိုယ် သင်္ကန်းနှင့် ကျောင်းအိပ်ရာတို့တွင် သုတ်မပေကျဖို့ရန်
ကာကွယ် အသုံးပြုရသော ပစ္စည်းဖြစ်သည်။

ထိုစကားသည်၊ န ယုတ္တံ- မသင့်။ ကသွာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ “နိသီဒနံ နာမသဒသံ ဝုစ္စတီ”တိ- ဟူ၍၊^၁ တဿ- ထိုနိသီဒိင်သင်္ကန်း (သုတ်နှီးသင်္ကန်း)၏၊ သဏ္ဌာနနိယမနတော- ပုံသဏ္ဌာန်ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်တော်မူသောကြောင့်တည်း။

နိသီဒနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ရတနဝဂ္ဂေါ နဝမော။

သုဒ္ဓပါစိတ္တိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပါဠိဒေသနိယကဏ္ဍ

၁။ ပဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

(နာ-၁၀၆) (ယာမကာလိကာဒီသု ပဋိဂ္ဂဏေပိ အဇ္ဈောဟရဏေပိ ဒုက္ကဋ္ဌ၊ ကင်္ခါဋ္ဌ) ယာမကာလိကာဒီသု-ယာမကာလိကအစရှိသည်တို့၌၊ အာဟာရတ္ထာယ ဧဝ- အာဟာရ အကျိုးဌာသာလျှင်၊ ဒုက္ကဋ္ဌ- ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တမ္ပိ- ထိုဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သည်လည်း၊ အာမိသေန- ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့်၊ အသမ္ဘိန္နရသေ- မရောနှောအပ်သော ယာမကာလိက သတ္တာဟကာလိက ယာဝဇီဝိကအရသာ၌၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ သမ္ဘိန္န- ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့် ရောစပ်ပြီးသော၊ ဧကရသေ- တပေါင်းတည်း အရသာရှိသော ယာမကာလိကစသော သုံးပါးအပေါင်း၌၊ (ဂဏ္ဍန္တဿ) ပန- ခံယူသော ရဟန်းကား၊ ပါဠိဒေသနိယမေဝ- ပါဠိဒေသနိအာပတ်သာလျှင်တည်း။^၂

ပဌမပါဠိဒေသနိယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ဝိ၊ ၂။ ၂၂၁။

၂။ ရှင်းလင်းချက် ။ ။ မြို့တွင်း၊ ရွာတွင်းသို့ ဝင်သော ဆွေမျိုး မတော်သော ဘိက္ခုနီ၏ လက်မှ ယာဝကာလိကဝတ္ထုကို တိုက်ရိုက် ခံယူ စားသုံးလျှင် ဤသိက္ခာပုဒ်အရ ပါဠိဒေသနိအာပတ် သင့်သည်။ ယာမကာလိက

၂။ ဒုတိယ ပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ-
 “သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ။ပ။ ကိရိယာ ကိရိယံ” ဟူ၍၊ ပါဠိ- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ-
 ရှိ၏။

ဒုတိယပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄။ စတုတ္ထပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အာရာမေ ဝါ အာရာမူပစာရေ ဝါ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ အဇ္ဈောဟရန္တဿာတိ-
 ကား၊ အာရာမေ ဝါ- အာရာမံ၌လည်းကောင်း၊ အာရာမူပစာရေ ဝါ- အာရာမံ
 ၏ ဥပစာ၌လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ- ခံယူ၍၊ အာရာမေ ဝါ- အာရာမံ၌

သတ္တာဟကာလိက ယာဝဇီဝိကဝတ္ထုတို့ကို ခံယူသုံးဆောင်ရာ၌လည်း ထို
 ဝတ္ထုတို့က ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့် ရောနေပါလျှင် ပါဠိဒေသနီ
 အာပတ်ပင် သင့်သည်။ အာမိသနှင့် မရောမယှက် သက်သက်သော
 ဝတ္ထုပင် ဖြစ်သော်လည်း အစာအာဟာရအတွက် ခံယူရာ သုံးဆောင်ရာ
 တို့၌ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သေးသည်။ ထိုယာမကာလိက စသည်ကို ပိပါသ
 ဂေလည အကြောင်းရှိ၍ ခံယူသုံးဆောင်ရာ၌ကား အာပတ်မသင့်ပါ။

ယာမကာလိကံ သတ္တာဟကာလိကံ ယာဝဇီဝိကံ အာဟာရတ္ထာယ
 ပဋိဂ္ဂဏှာတိ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ။ အဇ္ဈောဟာရေ အဇ္ဈောဟာရေ အာပတ္တိ
 ဒုက္ကဋဿ။ (ပါစိတ်ပါဠိတော်၊ ၂၂၉။) ဣဒံ အာမိသေန အသမ္ဘိန္နံ သန္ဓာယ
 ဝုတ္တံ၊ သမ္ဘိန္နေ ပန ဧကရသေ ပါဠိဒေသနီယမေဝ။ (ပါစိတ်၊ ၄၊ ၁၅၇။)
 သမ္ဘိန္နေ ဧကရသေ ကာလိကတ္တယေတိ ယောဇနာ။ (ပါစိ၊ ယော၊ ၁၂၈။)
 အာမိသေန သမ္ဘိန္နေ ဧကရသေ ယာမကာလိကာဒိမ္ပိ။ (ဝိနယ
 ဝိနိစ္ဆယဋီကာ၊ ၂၊ ၃။)

လည်းကောင်း၊ အာရာမူပစာရေ ဝါ- အာရာမ၏ဥပစာ၌လည်းကောင်း၊
အဇ္ဈောဟရန္တဿ- စားမြိုသော ရဟန်းအား၊ ဣတိ အတ္ထော- ဤကား အနက်
တည်း။ (ဤသို့ ခံယူဘုဉ်းပေးရာ၌ ခံယူခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်၊ ဘုဉ်းပေးတိုင်း
ပါဠိဒေသနီ အာပတ်သင့်၏။)

ဗဟာရာမေ- အာရာမ၏ ပြင်ပ၌၊ ပဋိဂ္ဂဟိတံ- ခံယူအပ်သော ခဲဖွယ်
ဘောဇဉ်ကို၊ အဇ္ဈောရာမေ- အာရာမ၏အတွင်း၌၊ ဘုဉ္ဇန္တဿ- စားသော ရဟန်းအား၊
အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။ စ- အထူးကို ဆိုဦးအံ့၊ အင်္ဂေသု- အာပတ်သင့်ကြောင်း
အင်္ဂါ ခုနစ်ပါးတို့၌၊ အဇ္ဈောရာမေ- အာရာမအတွင်း၌၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ- ခံယူခြင်း
(အင်္ဂါ)ကို၊ “အဇ္ဈောရာမေ ဝါ- အာရာမအတွင်း၌လည်းကောင်း၊ အာရာမူပစာရေ
ဝါ- အာရာမ၏ ဥပစာ၌လည်းကောင်း၊ ပဋိဂ္ဂဟဏံ- ခံယူခြင်း။” ဣတိ အတ္ထဇာတံ-
ဤသို့သော အနက်ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊
ဟိ ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ အဇ္ဈောရာမေ- အာရာမအတွင်းကို၊ ဒဿိတေ-
ပြအပ်သော်၊ အာရာမူပစာရံ- အာရာမ၏ ဥပစာကို၊ ဒဿိတမေဝ- ပြအပ်ပြီး
တော့သည်သာ၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်တည်း။
“သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ကထိနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ- “သမုဋ္ဌာနာဒိနိ
။ပ။ ကိရိယာ ကိရိယ”ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

စတုတ္ထပါဠိဒေသနီယသိက္ခာပဒဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပါဠိဒေသနီယဏ္ဍနာ နိဋ္ဌိတာ။

သေခိယကဏ္ဍ

ဆဗ္ဗိသတိသာရပုပ္ဖဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၁၀၇) သေခိယေသု- သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ ဝီတိက္ကမေ- လွန်ကျူးခြင်းသည်၊ သတိပိ- ရှိပါသော်လည်း၊ အနာဒရိယာပေက္ခဿေဝ- မရိသေမလေးစားသည်၏အဖြစ်ကို ရှုငဲ့သော ရဟန်းအားသာလျှင်၊ အာပတ္တိ- အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဿနတ္ထံ- ပြဆိုခြင်းအကျိုးငှာ၊ ကာရကော- ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ သေခိယသိက္ခာပဒေသု- သေခိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ န ဝုတ္တော- ထည့်၍ ဟောတော်မမူအပ်။ ဟိ- မှန်၏၊ အယံ- ဤအရာသည်၊ ဝိနယဓမ္မတာ- ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၏ ထုံးစံသဘောတရားတည်း။ သာပေက္ခေ- ငဲ့ကွက်ခြင်းရှိရာ၌၊ ယဒိဒံ (ယော အယံ) ကာရကနိဒ္ဒေသော- အကြင်ကာရကပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြခြင်းသည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဝုတ္တနိယမေ- ဆိုအပ်ခဲ့သော သတ်မှတ်ချက်၌၊ သော ဝိဓိ- ထိုအစီအရင်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဘုမ္မကရဏန္တု- သတ္တမိဝိဘတ် ကရိုဏ်းဝိဘတ်သည်လည်း၊ ဟောတိ- ဖြစ်သေး၏။ ပရိမဏ္ဍလန္တိ ဧတ္ထ- ပရိမဏ္ဍလံဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ထည့်၊ နိဝါသနံ- သင်းပိုင်ကို၊ အဋ္ဌဂုံလာဓိကမ္ပိ- ဒူးအောက် လက်ရှစ်သစ် အပိုအလွန်ကိုလည်း၊ ဩတာရေတွာ- အောက်သို့ ချ၍၊ နိဝါသေတုံ- ဝတ်ခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ- သင့်၏။ (အနာဒရေန- မရိသေ မလေးစားသဖြင့်)၊ တတော- ထိုလက်ရှစ်သစ် ပမာဏထက်၊ ပရံ- အလွန်၊ ဩတာရေန္တဿ- အောက်ချဝတ်သော ရဟန်းအား၊ ဒုက္ကဋ်- ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ မဟာအဋ္ဌကထာယံ- မဟာအဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ အာရာမေဝါတိ- ကား၊ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနာဒိကာလေ- ဘုရားရှင်ကို ဆည်းကပ်ရာ အစရှိသော အချိန်၌။ ပါရုပိတဗ္ဗန္တိ- ကား၊ [ဤသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗစကားသည် ရှေ့သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၏ ရှေ့တွင် တည်ရှိသည်၊ ဤဋီကာ၌ နောက်သို့ ရောက်နေသည်၊] ဥတ္တရာသင်္ဂကိစ္စဝသေန- အပေါ်ရုံကိစ္စ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

(ဧကသ္မိ ပန ဌာနေ) ဌာတိ ဧတ္ထ- ၌၊ ဂစ္ဆန္တော- ကြွသွားသည်၊ ဟုတွာပိ- ဖြစ်သော်လည်း၊ ပရိဿယာဘာဝံ- ဆင်မြင်းစသော ဘေးရန်မရှိခြင်းကို၊ ဩလောကေတုံ- ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ လဘတိယေဝ- ရသည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ-

ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ ဝါသုပဂတဿ- ညဉ့်အိပ်နေခြင်းသို့ ရောက်သော
 ရဟန်းအား၊ အန္တရယရေ- မြို့တွင်း ရွာတွင်း၌၊ ကာယံ- ကိုယ်ကို၊ ဝိဝရိတွာ- ဖွင့်၍၊
 နိသီဒိတုံ- ထိုင်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ ယထာ- အပ်သကဲ့သို့၊ တထာ- ထို့အတူ၊ တဿ-
 ထိုဝါသုပဂတရဟန်း၏၊ သန္တိကေ- အထံသို့၊ ဂန္တကာမဿပိ- သွားခြင်းငှာ အလို
 ရှိသော ရဟန်းအားလည်း၊ ကာယဗန္ဓနံ- ခါးပန်းကြိုးကို၊ အဗန္ဓိတွာ- မဖွဲ့မူ၍၊
 သဃာဋ္ဌိ- သင်္ကန်းကြီးကို၊ အပါရုပိတွာ- မရုံမူ၍၊ ဂါမပ္ပဝေသနံ- ရွာသို့ ဝင်ခြင်းကို၊
 အနာရောစေတွာ- မပန်ပြောမူ၍၊ ယထာကာမံ- အလိုရှိတိုင်း၊ ဂန္တ- ကြွသွားခြင်းငှာ၊
 ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ အဒ္ဓါနမဂ္ဂဂမနကာလေ- ရှည်သော ခရီးကို
 ကြွသွားရာ အခါ၌၊ ဧကော- တစ်ပါးသော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ ဂါမပ္ပဝေသနဝတ္တံ-
 ရွာသို့ ဝင်ရာ၌ ပြုထိုက်သော ဝတ်ကို၊ ပူရေတွာ- ပြည့်စေ၍၊ ဂါမံ- ရွာသို့၊
 ပဝိသိတွာ- ဝင်၍၊ ပုရတောဝ- ရွှေ့၌သာလျှင်၊ ဌိတံ- တည်သော၊ ဧကံ-
 တစ်ခုသော၊ အာဝသထံ- ဧည့်သည်တို့ တည်းခိုရာ အဆောက်အဦသို့၊ ပတွာ-
 ရောက်၍၊ ပရိက္ခာရံ- ပရိက္ခရာကို၊ ဌပေတွာ- ထား၍၊ ဝါသုပဂတော- ညဉ့်အိပ်
 နေခြင်းသို့ ကပ်ရောက်သည်၊ ဝါ- နေရာသို့ ကပ်ရောက်သည်၊ စေ ဟောတိ-

၁။ ဝါသုပဂတ။ ။ ဝါသုပဂေါ နာမ ရတ္တိဝါသတ္ထာယ ဥပဂတော၊ ဧတေန
 ဝါသတ္ထာယ အန္တရယရံ ဥပဂစ္ဆန္တေန သုပ္ပဋိစ္ဆန္နေနေဝ ဥပဂန္တဗ္ဗန္တိ ဒီပိတံ
 ဟောတိ၊ ဧတေနေဝ ဝါသုပဂတဿ သန္တိကံ ဥပဂတဿ ယထာကာမံ
 ဂမနေ န ဒေါသောတိ စ ဝုတ္တမေဝ ဟောတိ၊ တေနာဟ ဂဏ္ဍိပဒေ
 “ဧကဒိဝသမ္ပိ ဝါသုပဂတဿ သန္တိကံ ယထာသုခံ ဂန္တံ ဝဋ္ဋတိ၊ ကော ပန
 ဝါဒေါ စတုပဉ္စာဟံ ဝါသမဓိဌာယ ဝသိတဘိက္ခုနံ သန္တိက”န္တိ၊
 (ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ၊ ၂၊ ၁၁။) ဝါသုပဂတဿာတိ ရတ္တိဝါသတ္ထာယ
 ဥပဂတဿ။ (ကင်္ခါ၊ ဋီသစ်၊ ၄၃၇။)

ဆရာတို့ကား- မြို့၊ ရွာအတွင်း ဇရပ် စသည်၌ နေခင်းယာယီ
 တည်းခို နေသူကိုလည်း ဝါသုပဂတဟုပင် ယူလို၍ ထိုသို့ တည်းခိုခိုက်
 သင်္ကန်းမရုံဘဲ နေသော်လည်း အာပတ်မသင့်ဟု ယူဆကြသည်။

ဝိမတိဝါဒ။ ။ ကေစိ ပန “ဧကေကသ္မိ ပဌမံ ဂန္တာ ဝါသပရိဂ္ဂဟေ ကတေ
 ကတော အညေဟိ ယထာသုခံ ဂန္တံ ဝဋ္ဋတိ”တိ ဝဒန္တိ။ (ဝိမတိ၊ ၂၊ ၆၁။)

အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ)၊ ဣတရေဟိ- အခြားကုန်သော ရဟန်းတို့နှင့်၊ သဒ္ဓိ- အတူ၊ တဿ- ထို ဝါသုပဂတရဟန်း၏၊ သန္တိကံ- အထံသို့၊ ယထာသုခံ- ချမ်းသာသည့် အားလျော်စွာ၊ ဂန္တု- သွားခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ စတုဟပဉ္စာဟံ- လေးရက် ငါးရက်တို့ပတ်လုံး၊ ဝါသံ- နေခြင်းကို၊ ဝါ- နေရာကို၊ အဓိဋ္ဌာယ- ဆောက်တည်၍၊ ဝသိတဘိက္ခုနံ- နေအပ်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ သန္တိကံ- အထံသို့၊ ဂန္တု- သွားခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝါသုပဂတာနံ- လေး ငါးရက်မှ အထက် အကြာအရှည် နေထိုင်သီတင်းသုံးခြင်းသို့ ကပ်ရောက်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏၊ သန္တိကံ- အထံသို့၊ ဂန္တု- သွားခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတိတိ ဧတ္ထ- အပ်ပေ၏ ဟူသော ဤအရာ၌၊ ဝါဒေါ- ပြောဆိုဖွယ်သည်၊ ကော ပန အတ္ထိ- အဘယ်မှာ ရှိပါအံ့နည်း။ ဗုဒ္ဓပူဇမိ- ဘုရားပူဇော်ရာသို့လည်း၊ ယထာသုခံ- ချမ်းသာသည့် အားလျော်စွာ၊ ဂန္တု- သွားခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ စ- သာဓကကား၊ အဋ္ဌကထာယံ- အဋ္ဌကထာ၌၊ “အနာပတ္တိ ကာရဏံ ပဋိစ္စ တဟံ တဟံ ဩလောကေတီ”တိ- ဟူသော၊ ဧတံပိ- ဤစကားကိုလည်း၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ (ယခု စာတို့၌ ဤသာဓကပါ၌ မရှိပါ။) တတ္ထ- ထိုအဋ္ဌကထာစကား၌၊ ကာရဏံ နာမ- ကာရဏ မည်သည်ကို၊ အာမိသပူဇာတိ- ဆွမ်းစသော အာမိသဖြင့် ပူဇော်ခြင်း ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ - သိထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ဆဗ္ဗိသတိသာရုပ္ပဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ယသ္မာ- အကြင်ကြောင့်၊ “သမတိတ္ထိကော- သပိတ်၏အတွင်း နှုတ်ခမ်း ရစ်နှင့် အညီအမျှ တည်ရှိသော၊ ပိဏ္ဏပါတော- ဆွမ်းကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော- ခံယူ နိုင်၏။” ဣတိ-ဤသို့သော၊ ဝစနံ- စကားတော်သည်၊ သမပုဏ္ဏော- အတွင်း အနားရစ်နှင့် ညီစွာ ပြည့်သော၊ ပိဏ္ဏပါတော- ဆွမ်းကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော- ခံယူနိုင်၏။ ဣတိ အတ္ထံ- ဤသို့သော အနက်ကို၊ ဒီပေတိ- ပြ၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အတ္တနော- မိမိ၏၊ ဟတ္ထဂတေ- လက်၌ တည်သော၊ ပတ္တေ- သပိတ်၌၊ ပိဏ္ဏပါတော- ဆွမ်းကို၊ ဒီယုမာနော- ပေးလှူအပ်လတ်သော်၊ ထူပီကတောပိ-

ထူပကဲ့သို့ မိုမောက်အောင် ပြုအပ်သည်မူလည်း၊' စေ ဟောတိ- အကယ်၍
 ဖြစ်ငြားအံ့၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒီပိတော- ပြုအပ်သည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏။ သူပေါဒနဝိညတ္တိယံ- သူပေါဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်၌၊ မုခေ- ပါးစပ်၌၊
 ပက္ခိပိတွာ- ထည့်သွင်း၍၊ ဝိပ္ပဋိသာရေ- နှလုံးမသာယာခြင်းသည်၊ ဥပ္ပန္နေ-
 ဖြစ်လတ်သော်၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ ဥဂ္ဂိရိတုကာမဿာပိ- ထွေးအန်ခြင်းငှာ အလိုရှိသော
 ရဟန်းအားလည်း၊ သဟဿာ- အဆောတလျှင်၊ စေ ပဝိသတိ- အကယ်၍ ဝင်အံ့၊
 ဧတ္ထ- ဤသို့ ဝင်သွားရာ၌၊ အသဗ္ဗိစ္စ ဘုဉ္ဇတိ နာမ- အသဗ္ဗိစ္စ ဘုဉ္ဇတိ မည်၏။
 ဧကသ္မိ- တစ်ခုသော၊ ဌာနေ- နေရာ၌၊ ဌိတံ- တည်သော၊ ဝိညတ္တိကတဉ္စ-
 ဝိညတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ပဲဟင်း စသည်နှင့် ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း၊ အကတဉ္စ-
 ဝိညတ်ဖြင့် မပြုအပ်သော ပဲဟင်း စသည်နှင့် ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း၊ သဟဿာ-
 အဆောတလျှင်၊ အနုပဓာရေတွာ- မစုံစမ်းမှု၍၊ ဂဟေတွာ- ယူ၍၊ ဘုဉ္ဇတိ- စား၏။
 (ဧတ္ထ-) ဤသို့စားရာ၌၊ အဿတိယာ ဘုဉ္ဇတိ နာမ- အဿတိယာ ဘုဉ္ဇတိ
 မည်၏။ [ဤဘုဉ္ဇတိ အဖွင့် နှစ်ချက်ကို ဂဏ္ဍိ သုံးစောင်တို့၌လည်း ပြဆိုကြောင်း
 သာရတ္ထဋီကာ မိန့်သည်။]

၁။ ထူပိကတံ။ ။ ထူပိကတံ ပိဏ္ဍပါတံ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ခဋ္ဌဿ'
 ဟူသော ပါဠိတော်စကားကို အမှီပြု၍ ပင်ကိုမူလ အစတည်းက မိုမောက်
 ပြီးဖြစ်နေသော ဆွမ်းကိုခံယူမှသာ အာပတ်သင့်သည်။ မိမိသပိတ်
 အတွင်းသို့ ထည့်သော ဆွမ်း၌ကား လောင်းထည့်လိုက်၍ မိုမောက်
 (ထူပိကတဖြစ်) သွားသော်လည်း မိုမောက်ပြီးသား ဆွမ်းကို ခံယူခြင်း
 မဟုတ်သောကြောင့် အာပတ်မသင့်။ ဤသို့ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၊ သာရတ္ထ
 ဋီကာတို့ ဆိုကြသည်။ သို့သော်လည်း ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၌ 'ဝိစာရေတွာ
 ဂဟေတဗ္ဗံ'ဟု မှတ်ချက်ပြုသည်။ 'သမတိတ္ထိကံ ပိဏ္ဍပါတံ
 ပဋိဂ္ဂဟေဿာမိတိ သိက္ခာကရဏိယာ'နှင့် ၎င်းအဖွင့် အဋ္ဌကထာတို့
 အဆိုအားလျော်စွာ (ထူပိကတ အထူပိကတ) မိုမောက်သည်ဖြစ်စေ
 မမိုမောက်သည်ဖြစ်စေ ဆွမ်းကို ခံယူရာ၌ သပိတ်၏အတွင်း အနားရစ်နှင့်
 အညီသာ ခံယူရမည်။ (မိုမောက် မမိုမောက်မှာ လိုရင်းမဟုတ်)။ အတွင်း
 အနားရစ်ကိုကား ကျော်အောင် မခံယူရ၊ ဤသို့သာ ယူသင့်သည်ဟု ထင်မိ
 ပါသည်။ ဆွမ်းများလာလျှင်ကား ဘေးတစ်ဝိုက်သို့ ဆွမ်းကိုညီအောင်
 ညှိကောင်းသည်ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်။

ဂါထာ အနက် ။ ။ (နှာ-၁၀၈) သယံ- မိမိသည်၊ ဝါ- ကိုယ်တိုင်၊ ယာန
ဂတော- ယာဉ်၌ တည်သည်၊ ဟုတ္တာ- ဖြစ်၍၊ ယာနဂတဿ- ယာဉ်၌ တည်သော
ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဝေ- စင်စစ်၊ ဝတ္တံ- တရားဟောခြင်းငှာ၊ အလံ ယထာ-စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊
ဝါ- အပ်သကဲ့သို့၊ တထာ- ထို့အတူ၊ သဆတ္တာ- ထီးရှိသော ရဟန်းသည်၊ ဆတ္တ
ပါဏိနော- လက်၌ ထီးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဝတ္တံ- တရားဟောခြင်းငှာ၊ နာလံ-
မစွမ်းနိုင်။ ဝါ- မအပ်။ (ဧတ္ထ ယထာ- ဤ၌ကဲ့သို့ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ အညတြာပိ-
တစ်ပါးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌လည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။) ဝဇီရဗုဒ္ဓိ ဋီကာ။”

ပကိဏ္ဏကေ- ပကိဏ္ဏက၌၊ ထည့်၊ “သူပေါဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပဒံ ထေယျ
သတ္တသမုဋ္ဌာနံ၊ ကိရိယံ၊ သညာဝိမောက္ခံ၊ သစိတ္တကံ၊ လောကဝဇ္ဇံ၊ ကာယကမ္ပံ၊
ဝစီကမ္ပံ၊ အကုသလစိတ္တံ၊ ဒုက္ခဝေဒနံ”န္တိ- “သူပေါဒနဝိညတ္တိသိက္ခာပဒံ ။ပ။
ဒုက္ခဝေဒနံ”ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

သေခိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘိက္ခုပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ- သည်၊ နိဋ္ဌိတာ- ပြီး၊

၁။ ဂါထာ ။ ။ ဂါထာ၌ ‘ယာနဂတဿ နော စေ’ဟု ဋီကာဟောင်း အသုံးရှိ
နေသည်။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ(ဆဌမူ)၌ “ဝေ”ဟု ရှိသည်။ ဆင်တဲနိဿယ၌လည်း
“ဝေ”ဟု ရှိသည်။ ကမ္ဘောဒီးယား မူကဲ့၌ “စေ”ဟု ရှိသည်။ စေကို ယူလိုပါမူ
ပရိကပ္ပအနက် ယူဖွယ်မရှိသောကြောင့် ပဒုပုရဏအနက်ဟုသာ ကြံသင့်
သည်။ ‘ဝတ္တံ’၌ ဋီကာဟောင်းဝယ် ‘ဝတ္ထံ’ဟု ပါဌ်ပျက်နေသည်။ ဓမ္မ
ဒေသနာသိက္ခာပုဒ်တို့၌ ထူးခြားဟန်ကား- အများအားဖြင့် ယာဉ်ပေါ်
ရောက်နေသူ အချင်းချင်းစသည်၌ ပါဠိအဋ္ဌကထာဓမ္မကို ဟောခြင်းငှာ
အပ်သကဲ့သို့၊ ထီးကိုိုင်သူအချင်းချင်း ဒုတ်ကိုိုင်သူ လေးကိုိုင်သူ
လက်နက်ကိုိုင်သူ စသည် အချင်းချင်း ဓမ္မကို ဟောခြင်းငှာ မအပ်။ ဤသို့
အထူးကို သိအပ်၏။

ဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ

ပါရာဇိကကဏ္ဍ

(နှာ-၁၀၉) အဘိလာပမတ္တမေဝါတိ ဧတ္ထ- အဘိလာပမတ္တမေဝ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ဒဟရဝသေန- သီတင်းငယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ “ဘန္တေ”တိ စ- “ဘန္တေ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝုဗ္ဗဝသေန- သီတင်းကြီး၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ “အာဝုသော”တိ စ- “အာဝုသော”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တတ္ထ- ထိုဘိက္ခုပါတိမောက်၌၊ ဒုဝိဇော- နှစ်ပါးအပြားရှိသော၊ အဘိလာပေါ- အခေါ်အဝေါ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣဓ ပန- ဤဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌ကား၊ ဝုဗ္ဗဒဟရာနံ- သီတင်းကြီး သီတင်းငယ်တို့၏၊ “အယျာ”တိ- “အယျာ”ဟူ၍၊ ဧကမေဝ- တစ်ခုတည်းသာလျှင်ဖြစ်သော၊ အဘိ လာပေါ- အခေါ်အဝေါ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ကာယသံသဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေနာတိ ဧတ္ထ- ၌၊ တဗ္ဗဟုလနယေန- တဗ္ဗဟုလနည်းဖြင့်၊ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ- ကိရိယသမုဋ္ဌာန်၏အဖြစ်ကို၊ ဝုတ္တာ- ဆိုအပ်ပြီ။ ပန- စင်စစ်သော်ကား၊ “ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျာ”တိ- ဟူ၍၊ အဝတွာ- မဟောမိန့်မူ၍၊ “သာဒိယေယျာ”တိ- ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောတော်မူအပ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အကိရိယတောပိ- အကိရိယအားဖြင့်လည်း၊ သမုဋ္ဌာတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိထိုက်၏။ ဧတ္ထ ယထာ စ- ဤ ဥပ္ပဇာဏု မဏ္ဍလိကာသိက္ခာပုဒ်၌ ကဲ့သို့၊ ဧဝံ တထာ- ဤအတူ၊ ဟေဋ္ဌာ- အောက်ဖြစ်သော ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌၊ “မနုဿိတ္ထိယာ တယော မဂ္ဂေ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တဿ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿာ”တိ အာဒိနာ- “မနုဿိတ္ထိယာ ။ပ။ ပါရာဇိကဿ” အစရှိသော၊ နယေန- နည်းအားဖြင့်၊ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတံ- ကိရိယသမုဋ္ဌာန်၏အဖြစ်ကို၊ ဝတွာ- ဟောကြားတော်မူ၍၊ တဒနန္တရံ- ထိုစကား၏ အခြားမဲ့၌၊ “ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ မနုဿိတ္ထိ ဘိက္ခုဿ သန္တိကံ အာနေတွာ ဝစ္စမဂ္ဂေန အင်္ဂဇာတံ အဘိနိသီဒေန္တိ၊ သော စေ ပဝေသနံ သာဒိယတိ”တိ အာဒိနာ- “ဘိက္ခုပစ္စတ္ထိကာ ။ပ။ သာဒိယတိ”အစရှိသော၊ နယေန- နည်းအားဖြင့်၊

အကိရိယသမုဋ္ဌာနဿပိ- အကိရိယသမုဋ္ဌာန်ကိုလည်း၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောတော်မူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဌမပါရာဇိကာယပိ- ပဌမပါရာဇိကအာပတ်၏လည်း၊ တဗ္ဗဟုလနယေနေဝ- တဗ္ဗဟုလနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ- ကိရိယသမုဋ္ဌာန်၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ- သိထိုက်၏။ ဟိ- မှန်၏။ ပဝေသနသာဒိယနာဒိမ္ပိ- ပဝေသန သာဒိယနအစရှိသည်၌၊ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ- ကိရိယ သမုဋ္ဌာန်၏အဖြစ်သည်၊ ဝါ- ကို၊ န ဒိဿတိ- မထင်။ ဝါ- မတွေ့မြင်အပ်။

ဧတ္ထ- ဤပဌမပါရာဇိကဝတ္ထု၌၊ အင်္ဂါဇာတစလနဉ္စ- အင်္ဂါဇာတ်လှုပ်ခြင်း ဟူသော ကိရိယသမုဋ္ဌာန်ကိုလည်း၊ သာရတော-အနှစ်အားဖြင့်၊ န ဒဋ္ဌဗ္ဗ-မမှတ်အပ်။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ “သော စေ ပဝေသနံ န သာဒိယတိ၊ ပဝိဋ္ဌံ န သာဒိယတိ၊ ဌိတံ န သာဒိယတိ၊ ဥဒ္ဓရဏံ သာဒိယတိ၊ အာပတ္တိ ပါရာဇိကဿ”တိ ဧတ္ထ- “သော စေ ။ပ။ ပါရာဇိကဿ”ဟူသော ဤပါဌ၌၊^၂ ဌိတနုသာဒိယနေ-

၁။ တဗ္ဗဟုလနယ။ ။ဥပ္ပဇာဏုမဏ္ဍလိကာသိက္ခာပုဒ်သည် တဗ္ဗဟုလနည်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ကိရိယသမုဋ္ဌာန် ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်- သာဒိယေယျအသုံးဖြင့် အကိရိယဖြစ်ပုံကိုလည်း ဟောတော်မူသောကြောင့်တည်း။ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်သည်လည်း တဗ္ဗဟုလနည်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ကိရိယသမုဋ္ဌာန် ဖြစ်သည်။ အကြောင်းကား- ပါရာဇိကဏ်-၃၅ ၌ ‘မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝန္တ’ စသည်ဖြင့် ကိရိယဖြစ်ပုံကို ဟောပြီးနောက် ‘ပဝေသနံ သာဒိယတိ’ စသည်ဖြင့် အကိရိယ ဖြစ်ပုံကိုလည်း ဟောတော်မူသောကြောင့်တည်း။

သို့သော် ပဌမပါရာဇိကဝတ္ထု၌ ကိရိယကို ပုံသေမှတ်ယူရန်ကား မသင့်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်- “မေထုနံမှီဝဲရာ၌ သွင်းသည့်အဆင့် သွင်းပြီးသည့်အဆင့် ရပ်တန့်သည့်အဆင့်တို့၌ မသာယာပါက ပါရာဇိကအာပတ်မသင့်သေး” ဟူသော ဟောကြားတော်မူချက် ရှိသည်။ ထို့တွင် ရပ်တန့်သည်အဆင့်၌ လှုပ်ရှားမှုကိရိယအစုံ ရရှိနေသော်လည်း ပါရာဇိကအာပတ် မသင့်သေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မေထုနံကို လက်ခံသာယာရာ၌ကား လှုပ်ရှားမှုကိရိယ မဖြစ်သော်လည်း အာပတ်သင့်ရကား ကိရိယအဆိုမှာ တဗ္ဗဟုလနည်းအားဖြင့် ဆိုသည်ဟု ယူရမည်ဖြစ်သည်။

၂။ ဝိ၊၁။၃၆။

ရပ်တန့်နေသည်ကို မသာယာခြင်း၌၊ ပကတိယာပိ- ပင်ကိုအားဖြင့်လည်း၊ ပရိပုဏ္ဏစလနတ္တာ- ပြည့်သော လှုပ်ခြင်း ကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဧတ္ထ- ဤပဌမပါရာဇိကဝတ္ထ၌၊ သာဒိယနပစ္စယာ- သာယာခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ပဋိသေဝနစလနဉ္စ- မှီဝဲကြောင်း လှုပ်ရှားခြင်းကိုလည်း (မှီဝဲစဉ် လှုပ်ခြင်းဟုလည်း ပေးသည်)၊ န ဒိဿတေဝ- မတွေ့မြင်အပ်သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိတသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ တဗ္ဗဟုလနယေနေဝ- တဗ္ဗဟုလနည်း (ယေဘုယျနည်း) အားဖြင့်သာလျှင်၊ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ- ကိရိယသမုဋ္ဌာန်၏ အဖြစ်ကို၊ ဂဟေတဗ္ဗာ- ယူထိုက်၏။

အပိ စ (အပရော နယော)- တစ်ပါးသော နည်းကို၊^၁ မယာ- ငါသည်၊ ဝုစ္စတေ- ဆိုအပ်၏၊ ဝါ- ဆိုပေအံ့။ ဘိက္ခုနိယာ- ဘိက္ခုနီ၏၊ ပဌမပါရာဇိကေပိ-

၁။ အခြားနည်း ။ ။ ဤနည်းကို ပြဆိုရာ၌ ယခုဋီကာပါ၌တို့၌ ဘိက္ခုနိယာ ပဌမပါရာဇိကေပိ ‘တဿ သာဒိယနဿ’ဟု ရှိနေသည်။ ထိုသာဒိယနပါ၌သည် ကိရိယကို ပြဆိုသော စကားမဟုတ်၊ အကိရိယကိုသာ ပြဆိုသော အသုံးအနှုန်းစကား ဖြစ်သည်။ ရှေ့၌ ဆိုခဲ့သော “သာဒိယတိတိအာဒိနာ နယေန အကိရိယသမုဋ္ဌာနဿပိ ဝုတ္တတ္တာ” စကားကို သတိပြုပါ။ ဤသို့ အကိရိယပြ သာဒိယနကို အတည်ယူခဲ့ပါလျှင် နောက်စကားများနှင့် ဆန့်ကျင်မည် ဖြစ်သည်။ ဆန့်ကျင် မကျင်ကို အသာထား ထိုသာဒိယန စကားသက်သက် အသုံးကပင် မှားယွင်းလျက် ရှိသည်။ ဘိက္ခုနီပဌမပါရာဇိက၌ သာဒိယနအသုံးဟူ၍ တစ်လုံးမျှ မပါ။ ကိရိယဖြစ်ကြောင်းကို ပြဆိုသော “ယာ ပန ဘိက္ခုနီ ဆန္တသော မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ၊ အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတေနပိ၊ ပါရာဇိကာ ဟောတိ အသံဝါသာ”ဟူသော စကားရပ်သာ လာရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေ့နောက်စကား ဆီလျော်ညီညွတ်ရန် “တဿ ကိရိယသမုဋ္ဌာနဿ”ဟု အမှန်ပြင်၍ မှတ်ယူသင့်သည်။ ဤကျမ်း၏ အမှီကျမ်းဖြစ်သော ဝဇီရဗုဒ္ဓိ-(၃၅၃)၌လည်း ‘ယော ပန ဘိက္ခု မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျာ’တိ မာတိကာယံ ကိရိယသမုဋ္ဌာနဿ သရူပေန ဝုတ္တတ္တာ တဒနုရူပဝသေန

ပဌမ ပါရာဇိက၌လည်း၊ တဿ သာဒိယနဿ- ထိုသာယာခြင်းကို၊ ဝါ- (တဿ ကိရိယ သမုဋ္ဌာနဿ- ထိုကိရိယသမုဋ္ဌာန်ကို၊ ဝဇီရ) သရူပေန- သရုပ်အားဖြင့်၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တဒနုရူပဝသေန- ထိုမာတိကာပါဠိ အားလျော်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝိဘင်္ဂနယံ- ဝိဘင်းနည်းကို၊ အနော လောကေတွာ- မကြည့်တော်မူဘဲ၊ ‘ကိရိယသမုဋ္ဌာန’မိစ္ဆေဝ- “ကိရိယသမုဋ္ဌာန်” ဟူ၍သာလျှင်၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ စ- ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတေသု- ဤဆိုခဲ့ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ တဗ္ဗဟုလနယေန- တဗ္ဗဟုလနည်းဖြင့်၊ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတော- ကိရိယသမုဋ္ဌာန်၏အဖြစ်ကို၊ ဝုတ္တာ ယထာ- ဆိုအပ်သကဲ့သို့၊ တထာ- ထို့အတူ သုရာဒိနံ- သေရည် အစရှိသည်တို့ကို အကုသလေနေဝ- အကုသိုလ်ဖြင့်သာလျှင်၊ ပါတဗ္ဗတာ- သောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတရထာ- တစ်ပါးသော စိတ်ဖြင့်၊ ပါတဗ္ဗတာ- သည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။ (မူရင်း ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၌ န ပဋိသေဓ ပါသည်)။ “ယံ- အကြင် အာပတ်သို့၊ (နာ- ၁၁၀) အကုသလေနေဝ- အကုသိုလ်ဖြင့်သာလျှင်၊ အာပဇ္ဇတိ- သင့်ရောက်၏၊ အယံ- ဤအာပတ်သည်၊ လောကဝဇ္ဇာ- လောကဝဇ္ဇာမည်၏။ သေသာ- ကြွင်းသော အာပတ်သည်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ- ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာမည်၏။” ဣတိ- ဤသို့ ဝုတ္တေ- ဆိုအပ်သော်၊ လောကဝဇ္ဇာ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာနံ- လောကဝဇ္ဇာ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာအာပတ်တို့အား၊ နိယမလက္ခဏသိဒ္ဓိ- မြဲသော အမှတ်လက္ခဏာဖြင့် ပြီးသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ တထာ- ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တံ- ထိုဝဇ္ဇာအထူးကို၊ အဝတွာ- မဆိုမူ၍၊ “ယဿာ သဗ္ဗတ္ထကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ ဟောတိ၊ အယံ လောကဝဇ္ဇာ၊ သေသာ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ”တိ- “ယဿာ ။ပ။ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာ” ဟူ၍၊ ဝုတ္တေ- ဆိုအပ်သော်၊ လောကဝဇ္ဇာဝစနံ- လောကဝဇ္ဇာစကားသည်၊ နိရတ္ထကံ- အကျိုးမရှိသည်၊ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဝတ္ထုအဇာနနပက္ခေပိ- ဝတ္ထုကို မသိသော အဖို့၌လည်း၊ အကုသလေနေဝ- အကုသိုလ်ဖြင့် သာလျှင်၊ ပါတဗ္ဗတ္တာ- သောက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဝိဘင်္ဂနယမနော လောကေတွာ “ကိရိယသမုဋ္ဌာန”မိစ္ဆေဝ ဝုတ္တံ’ ဟု မိန့်ဆို၍ “ကိရိယသမုဋ္ဌာနဿ”ဟုပင် သုံးတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ လက်သည်းကွင်းပြုဖြင့် “တဿ ကိရိယသမုဋ္ဌာနဿ”ဟု ထည့်သွင်း၍ ပြပါသည်။

ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊ တတ္ထ- ထိုဝတ္ထုကို မသိရာ၌၊ သုရာပါနဝီတိက္ကမဿ-
 သေသောက်မှုဟူသော လွန်ကျူးခြင်း၏၊ အကုသလ စိတ္တုပ္ပါဒေါ- အကုသိုလ်စိတ်
 ဖြစ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ တသွာ-ထို့ကြောင့်၊ ခန္ဓကဋ္ဌကထာယံ-
 ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၌၊ “ပန- အထူးကား၊ မဇ္ဇပါနေ- သေရည်ကို သောက်ခြင်း၌၊
 အဇာနိတွာပိ- မသိမူ၍လည်း၊ ဗီဇတော- မျိုးစေ့မှ၊ ပဋ္ဌာယ- စ၍၊ မဇ္ဇ- သေရည်ကို၊
 ပိဝန္တဿ- သောက်သော၊ ဘိက္ခုနော- ရဟန်းအား၊ ပါစိတ္တိယံ- ပါစိတ်
 အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ သာမဏေရော- သာမဏေသည်၊ ဇာနိတွာဝ-
 သိ၍သာလျှင်၊ ပိဝန္တော- သောက်လတ်သော်၊ သီလဘေဒံ- သီလ၏ ပျက်စီးခြင်းသို့၊
 အာပဇ္ဇတိ- ရောက်၏။ အဇာနိတွာ- မသိမူ၍၊ ပိဝန္တော- သောက် လတ်သော်၊
 သီလဘေဒံ- သီလ၏ပျက်စီးခြင်းသို့၊ န အာပဇ္ဇတိ- မရောက်။” ဣတိ- ဤသို့၊
 ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ “ဝတ္ထုအဇာနနပက္ခေ- ဝတ္ထုကို မသိသော အဖို့၌၊

၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၆။

အရက်မှန်း မသိဘဲ သောက်လျှင် အကုသိုလ်ဖြစ် မဖြစ်။ ။ ဤပြဿနာသည်
 ရွေးကစ၍ ယခုတိုင် ရှိနေသေးသော ပြဿနာဖြစ်သည်။ ဤဋီကာသည်
 အကုသိုလ်မဖြစ်သည့်ဘက်၌ ရပ်တည်လိုသည့် သဘောရှိသည်။ ဤ၌
 ဋီကာကျမ်းနှစ်စောင်၏ ဝါဒကို သုတေသီများ လေ့လာနိုင်ရန်နှင့်
 အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းစွာ သိနိုင်ရန် လိုရင်းကို ထုတ်၍ စကားပြောဟန်ဖြင့်
 ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ ပါဠိနှင့် တွဲဖက်၍ဖြစ်စေ လေ့လာနိုင်ပါသည်။

“အရက်မှန်း မသိဘဲ သောက်လျှင် အကုသိုလ် မဖြစ်”

သာရတ္ထ အဆို။ ။ ‘ယဿ သမိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ
 ဟောတိ၊ တံ လောကဝဇ္ဇံ နာမ’လို့ ဖွင့်ဆိုတဲ့ အဋ္ဌကထာစကားရပ်မှာ
 သမိတ္တကပက္ခေဆိုတာ အစိတ္တကကို ရည်ညွှန်းတာပါ။ သမိတ္တကအတွက်
 ဝိသေသနလုပ်လို့ ဘာအကျိုးမှ မရှိပါဘူး၊ ဝတ္ထုကိုသိပြီး လွန်ကျူးတာ
 “သမိတ္တက”ပါ။ ဒီစကားနဲ့ ဝတ္ထုမသိဘဲ လွန်ကျူးတဲ့ အစိတ္တကအဖို့မှာ
 အကုသိုလ်မဖြစ်ဘူးဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြပါတယ်။ တကယ်လို့ အစိတ္တက
 သိကွာပုဒ်ရဲ့ အစိတ္တကအဖို့မှာ “အကုသိုလ် ဖြစ်တယ်” ဆိုရင် “သမိတ္တက

ပါဏာတိပါတာဒီနံ- သူ့အသက် သတ်ခြင်းစသော ကံတို့၏။ သိဒ္ဓိကရအကုသလ စိတ္တုပ္ပါဒသဒိသေ- အပြီးအစီးကို ပြုသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် အလားတူသော၊ စိတ္တုပ္ပါဒေ- အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်။ သတိပိ- ဖြစ်ပါသော်လည်း။ သာမဏေရော- သာမဏေသည်။ သီလဘေဒံ- သီလပျက်ခြင်းသို့၊ နာပဇ္ဇတိ- မရောက်။” ဣတိ- ဤသို့၊ န ဝုတ္တံ- မမိန့်ဆို။

ပက္ခေ”ဆိုတဲ့ ဝိသေသနစကားဟာ ဘာအကျိုးမှ ရှိမှသာမဟုတ်ပါဘူး။ စူဠဝဏ္ဏိ မဇ္ဈိမဝဏ္ဏိတို့မှာတော့- ဒီသတ္တဝါကို သတ်မယ်ဆိုပြီး ဟို သတ္တဝါကို သတ်ရင် သတ္တဝါဆိုတဲ့ သဘောချင်း အတူတူဖြစ်လို့ ပါဏာတိပါတ ဖြစ်တယ်။ အလားတူဘဲ ဒီအရက်သောက်မယ်ဆိုပြီး ဟိုအရက်ကို သောက်ရင်လဲ အရက်ဆိုတဲ့ သဘောချင်း အတူတူဖြစ်လို့ အကုသိုလ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ထင်းအမှတ်နဲ့ မြွေကိုသတ်ရင် အကုသိုလ် မဖြစ်သလို အုန်းရည်အမှတ်နဲ့ အရက်သောက်ရင်လဲ အကုသိုလ်မဖြစ် ဘူးလို့ မိန့်ကြပါတယ်။ ကေစိဆရာတို့ရဲ့ “အရက်ကိုမသိဘဲ သောက်ရင် အကုသိုလ် ဖြစ်သေးတယ်”ဆိုတဲ့ စကားဟာ သူတို့ရဲ့ အယူအဆ သက်သက်ပါဘဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ခန္ဓကအဋ္ဌကထာမှာ “ကိုရင် တွေဟာ အရက်မှန်းသိပြီး သောက်မှသာ သီလပျက်တယ်။ မသိရင် မပျက်ဘူး”လို့ မိန့်ထားလို့ပါ။ “မသိရင် အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်”လို့မှ မိန့်ဆို မထားဘဲကိုး။ နောက်တစ်ခု ပြောကြတာ ရှိသေးတယ်။ “ကမ္မပထ မြောက်တဲ့ အကုသိုလ်စိတ်နဲ့ဘဲ သောက်ရမှာဖြစ်လို့ မသိဘဲ သောက်တဲ့ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ခံတွင်းထဲကို အရက်မဝင်တာ”ဆိုပြီးတော့ ပြောတယ်။ ဒီစကားဟာလဲ မသင့်ပါဘူး။ အမှန်တော့ အရိယာတွေရဲ့ ဓမ္မတာကြောင့် မဝင်ရတာပါ။

ဒါဆိုရင် သုရာပါနသိက္ခာပုဒ်မှာ ဝတ္ထုကို မသိရင် “အစိတ္တက”၊ အကုသိုလ်စိတ်နဲ့ သောက်ရင် “လောကဝဇ္ဇ”လို့ ဘာကြောင့် မိန့်ရတာလဲ? မေးစရာရှိတယ်။ ဒါက အပြစ်မဟုတ်ပါဘူး။ သူ့အဓိပ္ပာယ်က ဒီလိုပါ- သစိတ္တကအဖို့မှာ အကုသိုလ်စိတ်နဲ့ဘဲ သောက်ရလို့ လောကဝဇ္ဇ ဒီလိုပြောချင်တာပါ။ ဟုတ်ပါတယ်။ ဒီအဓိပ္ပာယ်မျိုးနဲ့ဘဲ အခြားလောကဝဇ္ဇ

သာမဏေရာနံ- သာမဏေတို့၏၊ သုရာပါနဿ- သေသောက်ခြင်း၏၊
ပါဏာတိပါတာဒီဟိ- ပါဏာတိပါတစသော ကံတို့နှင့်၊ သမာနဂတိကတ္တာ-
တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဘိနိဝေသဝစနံ- နှလုံးသွင်းသော

အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်တွေမှာ အကုသိုလ်စိတ်ကိုဘဲ ဆိုရတာပါ။ ဒါကြောင့်
ဘိက္ခုနီဝိဘင်းအဋ္ဌကထာမှာ- ဂိရဂ္ဂ၊ သမဇ္ဇစတဲ့ ဒီသိက္ခာပုဒ် ဆယ်ပါးဟာ
အစိတ္တက၊ လောကဝဇ္ဇ အကုသိုလ်စိတ်လို့ ပြောထားရ တာပေါ့။ သူ့ရဲ့
အဓိပ္ပါယ်က ဝတ္ထုကို သိတဲ့စိတ်နဲ့ ကင်းပြီးတော့လဲဘဲ အာပတ် သင့်နိုင်လို့
အစိတ္တက စိတ်ရှိနေရင် အကုသိုလ်စိတ်နဲ့ပဲ အာပတ်သင့်ရလို့ လောကဝဇ္ဇ
အကုသိုလ်စိတ်-ဒီလိုပါ။ ဒါကြောင့် ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီလာ အစိတ္တက
သိက္ခာပုဒ် တစ်ဆဲ့သုံးပါးဟာ လောကဝဇ္ဇပါဆိုတာ ပြချင်လို့ သစိတ္တက
ပဌေလို့ ဝိသေသပြုရတာပါ။ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်ရဲ့ ဝတ္ထုကို သိတဲ့
သစိတ္တကအဖို့မှာ- ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတစိတ် သုံးမျိုးလုံး
ဖြစ်နိုင် ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သိက္ခာပုဒ်ရဲ့ သစိတ္တကအဖို့မှာ အကုသိုလ်ပဲ
ဖြစ်တယ်လို့ သတ်မှတ်ချက် မရှိပါဘူး။ ဒါကြောင့် ကျန်တာ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇလို့
မိန့်တာပါ။

“အရက်မှန်း မသိဘဲ သောက်လျှင် အကုသိုလ်ဖြစ်”

ဝိမတိဋီကာ အဆို။ ။ ပါဏာတိပါတစတဲ့ သစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်
များနဲ့ သုရာပါနစတဲ့ အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်တွေရဲ့ လက္ခဏာတစ်မျိုး
တည်းနဲ့ လောကဝဇ္ဇ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ပြချင်လို့ “ယဿ သစိတ္တကပဌေ
။ပ။ လောကဝဇ္ဇ နာမ”လို့ အဋ္ဌကထာ မိန့်ဆိုတာပါ။ ဒီစကားရပ်မှာ
သစိတ္တကပဌေဆိုတာ အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်ကို ရည်ရွယ်ပြီး ဆိုသင့်တာ
မှန်ပေမဲ့ သစိတ္တကသိက္ခာပုဒ်များမှာလည်း ဝဓကစေတနာမပါဘဲ လမ်း
လျှောက်ခြင်း စတာမျိုးတွေမှာ- လူတွေရဲ့ “သူ့အသက်သတ်တယ်ဆိုတဲ့
အပြောအဆိုဝေါဟာရတွေ ရှိနေလို့ အစိတ္တကအပိုင်းကို ကြံပြီး သစိတ္တက
အစိတ္တကသိက္ခာပုဒ် နှစ်ခုလုံးနဲ့ဆိုင်အောင် “သစိတ္တကပဌေ”လို့ မိန့်ရ
တာပါ။

စကားသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ “ဣမေ- ဤအရည်တို့သည်၊ သုရာမေရယာ-
 သေရည် အရက်တို့တည်း။” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝတ္ထု- ဝတ္ထုကို၊ ဇာနိတွာ- သိ၍၊
 ပါတဗ္ဗတာဒိဝသေန- သောက်အပ်သည်၏အဖြစ် စသည်၏အစွမ်းဖြင့်၊
 ဝိတိက္ကမန္တဿ- လွန်ကျူးသော သူအား၊ အကုသလဿ- အကုသိုလ်၏၊ အသမ္ဘဝေါ-
 မဖြစ်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ တေန- ထို့ကြောင့်၊ “ယဿာ သမိတ္တကပက္ခေ”တိ
 အာဒိ- “ယဿာ သမိတ္တကပက္ခေ” အစရှိသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

ဒီလိုအဓိပ္ပာယ်မှ မကောက်ရင် ဒီစကားရပ်မှာ- သမိတ္တကသိက္ခာပုဒ်
 တွေရဲ့ လောကဝဇ္ဇလက္ခဏာကို မဆိုရာ ရောက်သွားမှာပေါ့။ “သမိတ္တက
 ပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ”ဆိုတဲ့ စကားရပ်မှာ “သမိတ္တကသိက္ခာပုဒ်
 တွေမှာ အကုသိုလ်စိတ်ပဲ ဖြစ်တယ်၊ အခြား အမိတ္တကအပိုင်းမှာ-
 အကုသိုလ် ပုံသေမဟုတ်ဘူး၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတစိတ်
 သင့်သလို ဖြစ်တယ်”ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပါ။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရရင်
 ဒီအဋ္ဌကထာစကားရပ်မှာ ‘သမိတ္တကပက္ခေယေဝ’ ဆိုပြီး ဧဝသဒ္ဒါနဲ့
 အကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်မှုကို ဆိုမိန့်ထားတာ မဟုတ်တဲ့အတွက် သုရာပါနု
 စတာတွေရဲ့ အမိတ္တကအပိုင်းမှာ- အကုသိုလ်စိတ် မဖြစ်ပါဘူးလို့
 တထစ်ချ ကန့်ကွက်ပြောဆိုလို့ မရနိုင်ပါဘူး။ တကယ်ပြောနိုင်တာက
 “သမိတ္တကအပိုင်းမှာ- အကုသိုလ်စိတ်ပဲ ဖြစ်တယ်၊ ကုသိုလ်စိတ် စတာတွေ
 မဖြစ်ဘူး၊” ဒီလောက်ပဲ ပြောလို့ရနိုင်တာပါ။ ဒီတော့ကာ အရက်ကို မသိဘဲ
 သောက်တဲ့ ရဟန်းတွေမှာ အကုသိုလ်စိတ်နဲ့ သောက်တယ်၊ နံ့သာမှန်း
 မသိဘဲ လိမ်းတဲ့ ဘိက္ခုနီမှာ အကုသိုလ်စိတ် မပါဘဲလဲ လိမ်းနိုင်တယ်၊
 အာပတ်သင့်မှုကိုလဲဘဲ ဖြစ်စေတယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြီးစေတာပါဘဲ။

“သမိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ”လို့ မိန့်တာကြောင့် အမိတ္တက
 သိက္ခာပုဒ်ရဲ့ ဝတ္ထုကို မသိတဲ့ အမိတ္တကအပိုင်းမှာ အကုသိုလ်စိတ်
 မဖြစ်ဘူးဆိုတာ သိနိုင်ပါတယ်ဆိုတဲ့ သာရတ္ထရဲ့ စကားဟာ အလွန်ဘဲ
 မသင့်ပါဘူး။ အမိတ္တကလောကဝဇ္ဇဖြစ်တဲ့ သိက္ခာပုဒ်တစ်ဆယ့် သုံးပါး
 ထဲမှာ သုရာပါနုသိက္ခာပုဒ်မှာသာလျှင် အမိတ္တကအပိုင်း သမိတ္တက
 အပိုင်းမှာပါ အကုသိုလ်စိတ် သတ်မှတ်ချက် ရှိပါတယ်။ ကျန် သိက္ခာပုဒ်

ဧတ္ထ- ဤစကားအစဉ်၌၊ ယုတ္တိဝစနေန- အသင့်ဖြစ်သော စကားဖြင့်၊
 အရဟန္တာနံ- ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ အပ္ပဝိသနတော- မဝင်ခြင်းကြောင့်၊ သမိတ္တကာ
 စိတ္တကပက္ခေသု- သမိတ္တကအဖို့ အစိတ္တကအဖို့တို့၌၊ အကုသလနိယမော-
 အကုသိုလ်ကို သတ်မှတ်ခြင်းသည်၊ ကိဉ္စ- အဘယ်နည်း၊ ဝါ- အဘယ်အကျိုး

တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးမှာတော့ အကုသိုလ်စတဲ့ စိတ်တစ်မျိုးမျိုးနဲ့လဲဘဲ အာပတ်
 သင့်တာဖြစ်လို့ အကုသိုလ်စိတ်သတ်မှတ်ချက် မရှိပါဘူး။ သမိတ္တက
 အပိုင်းမှာသာလျှင် အကုသိုလ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို ဘယ်ပညာရှင်ကမှလည်း
 အသိအမှတ် မပြု။ သဒ္ဓါရေးဆိုင်ရာ ရှုထောင့်ကနေပြီး ကြည်ပြန်
 တော့လည်း အဆင်မပြေတဲ့ “အကုသိုလ်မဖြစ်ဝါဒ”ကို မိစ္ဆာဝါဒလုပ်ပြီး
 ပြချင်တော့ “အစိတ္တက သိက္ခာပုဒ်ရဲ့ အစိတ္တကအပိုင်းမှာလဲဘဲ အကုသိုလ်
 စိတ်သာ ဖြစ်တယ်ဆိုရင် သမိတ္တကပက္ခေဆိုတဲ့ စကား အလကား
 ဖြစ်သွားမှာပေါ့” ဆိုပြီး ပြောတော့တာပါ။

အဓိပ္ပါယ်အမှန်က “သမိတ္တကအပိုင်းမှာ အကုသိုလ်စိတ်သာ ဖြစ်တယ်၊
 အစိတ္တကအပိုင်းမှာတော့ ပုံသေမဟုတ်ဘူး၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊
 အဗျာကတ တစ်မျိုးမျိုးဖြစ်မယ်”လို့ ပြောချင်တာပါ။ ဒါကြောင့်
 “သမိတ္တကပက္ခေ”ဆိုတဲ့ ဝိသေသစကား အလကား ဖြစ်မသွားပါဘူး၊
 အကျိုးရှိပါတယ်။ ကိုယ့်အယူအဆကို ခိုင်မာအောင် လုပ်ဖို့ ‘ဂဏ္ဌိပုဒ်
 တွေမှာ’ဆိုတဲ့ စကားတွေနဲ့ ကိုးကားမိန့်ဆိုနေပါတယ်။ ကိုးကားတဲ့
 ဂဏ္ဌိစကားတွေဟာလည်း အဋ္ဌကထာတွေနှင့် ဆန့်ကျင်နေတဲ့အတွက်
 အတည်မမှတ်သင့်တဲ့ စကားတွေပါ။ “သမိတ္တကအပိုင်းမှာ အကုသိုလ်စိတ်
 နှင့်သာ သောက်ရလို့ လောကဝဇ္ဇ ဖြစ်တယ်”ဆိုတဲ့ ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ (၁၁၂)
 စကားဟာ မသင့်ပါဘူး။ ဘာကြောင့် မသင့်သလဲဆိုတော့၊ လောကဝဇ္ဇ
 သိက္ခာပုဒ်အားလုံးအတွက် ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ(၁၊၁၉၃။)မှာ
 “သမိတ္တကအပိုင်း၌ အကုသိုလ်စိတ်သာ ဖြစ်သည်”လို့ သာမန်ပဲ
 မိန့်ပါတယ်။ [ယခုအခါ၌ သာမန်မဟုတ်ပဲ အားလုံးတူညီနေကြ၍
 လိင်မျှသာ အထူးရှိနေသည်]။ သုရာပါနသိက္ခာပုဒ်အဋ္ဌကထာအဖွင့်
 (ပါစိတ်၊ ၄၊ ၁၂၇)မှာလည်း “အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာလျှင် သောက်သော

ရှိသနည်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ- အကယ်၍ မေးငြားအံ့။ (ဧဝံ- ဤသို့)၊ န
ဝတ္တဗ္ဗံ- မဆိုထိုက်ပါ။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ဓမ္မတာဝသေန- အရိယာ
တို့၏ ထုံးစံဓမ္မတာအစွမ်းဖြင့်၊ သေက္ခာနမ္ပိ- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလည်း၊ (သုရာယ-
သေရည်၏)၊ အပ္ပဝိသနတော- လည်မျှအတွင်းသို့ မဝင်ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ကြောင့်” ဆိုပြီး အစိတ္တကအပိုင်းမှာလည်းဘဲ အကုသိုလ်စိတ်ကို အထူး
ပြုပြီး မိန့်ဆိုထားပါသေးတယ်။

ဘိက္ခုနီဝိဘင်းအဋ္ဌကထာမှာ ဂီရဂ္ဂ၊ သမဇ္ဇစတဲ့ သိက္ခာပုဒ်တွေရဲ့
သစိတ္တကအပိုင်းမှာသာ လောကဝဇ္ဇ အကုသိုလ်စိတ်ကို အထူးပြုဆိုတာပါ။
သုရာပါနသိက္ခာပုဒ်ကျတော့ ဒီလိုမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ သုရာပါနမှာကျတော့
သစိတ္တက၊ အစိတ္တက နှစ်ပါးဆိုင်အနေနှင့် “အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာ
သောက်ရသောကြောင့်”လို့ မိန့်တာပါ။ “သစိတ္တကအဖို့၌”လို့ အထူးပြု
မဆိုပါဘူး။ သုရာပါနသိက္ခာပုဒ်မှာ ဒီလိုသာမန်မိန့်တာဟာ သစိတ္တက
အစိတ္တက နှစ်မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင်တယ်ဆိုတာ ပြချင်လို့ပါ။ ဒီသုရာပါနသိက္ခာ
ပုဒ်မှာ ‘စိတ္တေ သတိ’ စိတ်ရှိရင်လို့ အထူးမဆိုဘဲ ‘အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်
သာ’လို့ သာမညမိန့်တဲ့အတွက် သစိတ္တကအစိတ္တကနှစ်ပိုင်းလုံးမှာ
လောကဝဇ္ဇ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တယ်လို့ သိနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ခုဒ္ဒက
အဋ္ဌကထာမှာ အရက်သောက်ခြင်းဟာ ‘ကိုယ်’ သို့မဟုတ် ‘ကိုယ်၊
စိတ်’အားဖြင့်ဖြစ်ကြောင်း နှစ်ပါးရှိတယ်လို့ မိန့်ပါတယ်။ ဒီမှာ ပဌမ
‘ကိုယ်’လို့ ဖြစ်ကြောင်းကို တစ်ခုတည်း ဆိုထားပေမဲ့ ကိုယ်ဖြစ်တဲ့
အချိန်မှာ သောက်ကြောင်းစေတနာဟာ ဧကန်အကုသိုလ်သာ ဖြစ်လို့
အဲဒီအဋ္ဌကထာမှာ- ‘ပဌမာဝေတ္ထ ပဉ္စ ဧကန္တ အကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာနတ္တာ
ပါဏာတိပါတာဒီနံ ပကတိဝဇ္ဇတော (လောကဝဇ္ဇတော) ဝေရမဏိယော၊
သေသာ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇတော’လို့ ပါဏာတိပါတအစ သုရာအဆုံး ငါးပါး
လုံးကို သာမညအနေနှင့် အကုသိုလ်စိတ် လောကဝဇ္ဇလို့ မိန့်ဆိုထားပါ
သေးတယ်။

သုရာရဲ့ အင်္ဂါလေးပါးကို ပြဆိုရာမှာ “အရက်မှန်း သိခြင်း” ဆိုတဲ့အင်္ဂါ
ထည့်ဆိုမထားပါဘူး။ အလားတူဘဲ အခြားသုတ္တန်နှင့် အဋ္ဌကထာကျမ်း

အစိတ္တကပက္ခေ- အစိတ္တကအဖို့၊ အကုသလနိယမာဘာဝဒဿနတ္ထံ- အကုသိုလ်ကို မှတ်ခြင်း မရှိသည်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ သုပန္နဿ- အိပ်ပျော်နေသူ၏၊ မုခေ- ခံတွင်း၌၊ ပက္ခိတ္တဇလဗိန္နုမိဝ- ထည့်အပ်သော ရေစက်ရေပေါက်ကဲ့သို့၊ သုရာဗိန္နုအာဒယော- သေရည်စက် သေရည်ပေါက် စသည်တို့ကို၊ ဥဒါဟရိတဗ္ဗာ- ထုတ်ဆောင်အပ်ကုန်၏။ ဟိ- မှန်၏၊ တဗ္ဗဟုလနယေန- တဗ္ဗဟုလနည်းဖြင့်၊ အတ္ထေ- အနက်ကို၊ ဂဟိတေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ ပုဗ္ဗေန- ရှေ့စကားနှင့်၊ အပရံ-

တွေမှာလည်း မဆိုကြပါဘူး။ ဒါကြောင့် အကုသိုလ်ဖြစ်မှုဟာ သစိတ္တက၊ အစိတ္တက နှစ်ခုလုံးနှင့် အကျုံးဝင်ပါတယ်။ ကိုးကားထားတဲ့ ဂဏ္ဌိပုဒ် များမှာ- ပါဏာတိပါတနှင့် အားလုံးတူညီစွာ ထားပြီး ဥပမာပေးထားတာဟာ အလွန်ဘဲ မသင့်ပါဘူး။ သိက္ခာပုဒ်အလုံးစုံဟာ ပါဏာတိပါတ စတဲ့အကုသိုလ်နှင့် အချင်းချင်းတူညီတဲ့အနေနှင့် သတ်မှတ်ချက် မရှိပါဘူး။ ပါဏာတိပါတကံဟာ ပရိယာယ်နှင့် ပြီးနိုင်ပေမဲ့ အဒိန္နာဒါန ကျတော့ အဲဒီလို မဟုတ်ပြန်ပါဘူး။ စေခိုင်းမှုနှင့်လည်း ပြီးနိုင်ပါတယ်။ မေထုန်စတာတွေမှာတော့ စေခိုင်းမှုနှင့် မဖြစ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ပယောဂ အင်္ဂါရပ်စသည် ကွဲပြားတဲ့ ကံတွေကို ရောနှောပြီး အတူထားပြောတာဟာ မသင့်ပါဘူး။ “တထာ ပါဏာတိပါတသဒိသံ သုရာပါနံ” လို့ အဆိုမရှိတဲ့ အတွက် မယူသင့်ပါဘူး။ သူတစ်ပါးအယူကို တားချင်ရင် သုတ္တန်၊ သုတ္တန် အလျော် စသည်တွေနှင့် ဆန့်ကျင်ပုံတွေ ထုတ်ဆောင်ပြီးတော့ တားမြစ်ရမှာပါ။ ပယောဂ အင်္ဂါရပ် စသည် ကွဲပြားနေတဲ့ အခြားသိက္ခာပုဒ်တွေနှင့် တန်းတူထားပြီး တားရမှာမဟုတ်ပါဘူး။

“အရက်မှန်းမသိဘဲ သောက်မိရင်လည်း အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်”ဆိုတဲ့ အဆိုနှင့် ဆန့်ကျင်တဲ့ သုတ္တန်၊ ဝိနည်း- တစ်စုံတစ်ရာမှ မရှိပါဘူး။ အချို့က “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ”ကိုထောက်ပြီး ဝတ္ထုကို သိပြီး လွန်ကျမှုမှ သာလျှင် အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုကြသေးတယ်။ ဒီသာဓကက ဒီအဓိပ္ပာယ်မျိုး မပြပါဘူး။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တရားတွေ ဖြစ်ကြရာမှာ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်တဲ့ တစ်ကွဖြစ်ဖက်စိတ်ကို မှီပြီးတော့သာ ဖြစ်ကြတယ်။ ကင်းပြီး မဖြစ်ကြဘူး။ ဒီအဓိပ္ပာယ်ကို ပြတာပါ။

နောက်စကားသည်၊ အဋ္ဌကထာယ- အဋ္ဌကထာနှင့်၊ သဒ္ဓိ- တက္က၊ ပါဠိယာ စ-
ပါဠိတော်နှင့်လည်း၊ သမေတိ- ညီ၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗ- သိထိုက်၏။
အာစရိယာပိ- ဆရာတို့သည်လည်း၊ သုရာပါနေ- သေသောက်ရာ၌၊ အကုသလ
နိယမာဘာဝမေဝ- အကုသိုလ်ကို မှတ်ခြင်းမရှိသည်ကိုသာလျှင်၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြ

တစ်နည်း ပြောရရင်တော့ ဗာလပုထုဇဉ်တွေရဲ့ ခြောက်ဒွါရမှာ
အကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တာက များများပါ။ မိတ်ဆွေကောင်းစတဲ့ အမှီ
ကောင်းတွေကြောင့် ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်တာ နည်းပါတယ်။ စကားမပြောတဲ့သူ
အိပ်တဲ့သူတွေမှာလည်း ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကင်းပြီး လောစောခြင်း
မရှိတော့ ဥဒ္ဓစ္စစတဲ့ အကုသိုလ်လောများ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ဖြစ်တဲ့အခါ
အာရုံနှင့် ဝါသနာအားလျော်စွာ ဖြစ်ကြတာပါ။ ရွေးတုန်းက သိတာ
မသိတာနှင့် မဆိုင်ပါဘူး။ သိရခြင်း စတဲ့အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံရတဲ့ ပါဏာတိပါတ
စသည်တွေ သိခြင်းစတဲ့ အင်္ဂါတွေနဲ့ ကင်းပြီးတော့လဲဘဲ ဖြစ်တဲ့ သုရာပါန
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စသည်တွေဟာ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်က အမှန်ကို သိမြင်ပြီး
ဟောကြားခဲ့တာတွေဘဲ၊ ဘယ်သူ့တွက် ဘယ်အဘိဓမ္မာနှင့် ဆန့်ကျင်ရ
ဦးမှာတုန်း၊ အဋ္ဌကထာမှာလည်း မိန့်ကြားထားလေတော့ ဒီအတိုင်း
ယူရုံဘဲပေါ့။

ဒါဆိုရင် “ကိုရင်ဟာ အရက်မှန်းသိပြီး သောက်ရင် သီလပျက်တယ်၊
အရက်မှန်းမသိဘဲ သောက်ရင် သီလမပျက်ဘူး”လို့ ဘာကြောင့်
အဋ္ဌကထာမှာ ဆိုတာလည်း မေးစရာရှိပါတယ်။ ဒါက အပြစ်မဟုတ်
ပါဘူး။ ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တကရဟန်း အစရှိသူတွေရဲ့ သီလပျက်ခြင်းမျိုးလိုပါတဲ။
သီလပျက်ခြင်း မပျက်ခြင်းအရာဟာ ဘုရားရှင်ရဲ့ အာဏာနှင့်စပ်တာမျိုး
ဖြစ်လို့ပါ။ ချဲ့ပြောရရင် ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တကရဟန်းတွေအတွက် သမနုဘာသန
ကံအဆုံးမှာသာ သီလပျက်မှုကို သတ်မှတ်တော်မူတဲ့အတွက် သူတို့
အကုသိုလ်ဖြစ်ပေမဲ့ သီလမပျက်သေးပါဘူး။ ဒီအတူပါဘဲ ကိုရင်များရဲ့
သီလမှာလည်းဘဲ အရက်မှန်းသိပြီး သောက်မှသာ သီလပျက်တယ်၊ မသိဘဲ
သောက်ရင် သီလမပျက်ဘူးလို့ဆိုတဲ့ သတ်မှတ်တော်မူချက်ကြောင့်ပါ။

မှန်ပါတယ် ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်အရာနှင့် အကုသိုလ်အရာ တစ်ခြား
စီပါ။ ဒါကြောင့်ဘဲ မဟုတ်လား၊ သာမဏေများရဲ့ ရွှေ့သိက္ခာပုဒ် သီလ

ကုန်၏။ ဧကစ္စေ ပန- ဧကေဆရာတို့သည်ကား၊ “အဿ- ထိုသူရာပါနသိက္ခာ ပုဒ်၏၊ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ ပန- ကိရိယသမုဋ္ဌာန်၏အဖြစ်သည်ကား၊ တဗ္ဗဟုလ နယမေဝ- တဗ္ဗဟုလနည်းရှိသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (ဤအဆို မှန်သည်)။ ပဌမပါရာဇိကေ- ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကိရိယသမုဋ္ဌာနတာ- ကိရိယ သမုဋ္ဌာန်၏အဖြစ်သည်၊ တဗ္ဗဟုလနယံ- တဗ္ဗဟုလနည်းရှိသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်။

ငါးပါးမှာ တစ်ပါးကျိုးရင် အားလုံးကျိုးရတယ်ဆိုတာ။ ဒါပေမဲ့ အကုသိုလ် ဖြစ်တဲ့ အပိုင်းမှာတော့ ကျိုးတဲ့သိက္ခာပုဒ် တစ်ပါးတည်းအတွက်သာ အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်၊ ကျန်သိက္ခာပုဒ်များနှင့် စပ်ပြီးတော့ အကုသိုလ် မဖြစ်တော့ပါဘူး။

သာရတ္ထက “အဋ္ဌကထာမှာ အရက်မှန်းမသိဘဲ သောက်ရင် အကုသိုလ် ဖြစ်တယ်”လို့မှ မိန့်ဆိုမထားဘဲဆိုပြီး အကြောင်းပြပါတယ်။ ဒါက သင့်လျော်တဲ့ အကြောင်းမဟုတ်ပါဘူး။ အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်လို့ တိုက်ရိုက် မမိန့်ဆိုတာဟာ အစိတ္တက (မသိဘဲ သောက်တဲ့) အပိုင်းမှာ အကုသိုလ် မဖြစ်ဘူးဆိုတဲ့ ဝါဒရဲ့အကြောင်းယူ၍ မဖြစ်ပါဘူး။ အမှန်တကယ် ပြောရမယ်၊ သူရာပါနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့်မျိုးမှာမှဘဲ အကုသိုလ်နှင့် သောက်လို့ လောကဝဇ္ဇဖြစ်တယ်လို့ မိန့်ဆိုတာ ရှိနေလို့ပါ။ အမှန်တော့ “အရက်မှန်းမသိဘဲ သောက်ရင် အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်”လို့ မိန့်ကြားတော် မူကြတဲ့ ဆရာမြတ်များဟာ ကိုရင်သီလပျက်မှုနှင့်စပ်တဲ့ ဒီခန္ဓက အဋ္ဌကထာလောက်ကိုသာ ကွက်ကြည့်ပြီး မိန့်ဆိုကြတာ မဟုတ်ပါဘူး။ သူရာပါနအဋ္ဌကထာ သုတ္တန်အဋ္ဌကထာတွေနှင့် မဟာဝိဟာရနွယ်ဝင် မထေရ်အရှင်တို့ရဲ့ ဆရာစဉ်ဆက် လက်ဆင့်ကမ်း သယ်ဆောင်လာတဲ့ စကားတွေကိုပါ အခြေပြုပြီး မိန့်ကြားတော်မူကြတာပါ။ “အရက်မှန်းသိပြီး သောက်မှသာလျှင် အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်”ဆိုတဲ့ အယူအဆဟာ ဝါဒမတူတဲ့ အဘယဂီရိဂိုဏ်းသား စတာတွေရဲ့ ဝါဒ ဖြစ်ပါတယ်။

‘ကမ္မပထမြောက်တဲ့ အကုသိုလ်စိတ်နှင့်သာ သောက်ရလို့ မသိဘဲ သောက်တဲ့ သောတာပန်အရိယာရဲ့ ခံတွင်းမှာ အရက်မဝင်ဘူး’ ဆိုတဲ့ စကားဟာ ဘယ်အကြောင်းကြောင့် မသင့်တော်ရမှာတုန်း။ အရိယာတို့ရဲ့

(ဤအဆို မမှန်)။ ကထံ- အဘယ်သို့လျှင်၊ (ပဌမပါရာဇိက- ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာ ပုဒ်၌၊ တဗ္ဗဟုလနယံ- တဗ္ဗဟုလနည်းရှိသည်၊ န ဟောတိ- မဖြစ်သနည်း။) ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒံ- ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်သည်၊ ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာနံ- ပဌမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာန်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဧတ္ထ- ဤကာယသံသဂ္ဂ၌၊ ဘိက္ခုဿ စ- ရဟန်း၏လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနိယာ စ- ရဟန်းမ၏လည်းကောင်း၊

ဓမ္မတာဆိုတဲ့ စကားနှင့် ကန့်ကွက်လို့ မရနိုင်ပါဘူး။ အရိယာတို့ ဓမ္မတာ ဆိုတာမျိုးက အကြောင်းမဲ့ဖြစ်ခြင်း မဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ ဓမ္မတာမျိုးမှ မဟုတ်ဘဲ၊ အပါယ်လားကြောင်းရာဂ မရှိတော့တာဖြစ်လို့ မသိဘဲ သောက်သော်လည်း အရက်မဝင်တော့တာမျိုးကို ရည်ရွယ်တာပါ။ ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာမှာ မိန့်ဆိုတဲ့ သုရဉ္စ မိဿေတွာ စသည်ဖြင့် ဓမ္မတာကို ပြဆိုတဲ့ စကားဟာလည်း အစိတ္တကအပိုင်းမှာလည်းဘဲ အကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်မျိုးကို ပြပါတယ်။ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်များဟာ နောင်ဘဝတွေမှာတောင် ငါးပါးသီလမြီတယ် ဆိုရာမှာ ရှေ့သီလလေးပါးကတော့ သမိတ္တက၊ သိပြီးရှောင်နိုင်လို့ ရှောင်လို့ ရနိုင်ပါတယ်။ အရက်သောက်တာဟာ အစိတ္တကဖြစ်လို့ အရက်မှန်း မသိရင် ဘယ်လိုလုပ်မျှောင်နိုင်တော့မှာလဲ ဖြစ်နိုင်ပါ့မလားလို့ အမေးရှိ လာမှာကိုမြင်လို့ အရက်သောက်တာဟာ အစိတ္တကဖြစ်ပေမဲ့ ကမ္မပထ မြောက်တဲ့ အကုသိုလ်နှင့်သာ သောက်ရတာ၊ အဲဒီအကုသိုလ်မျိုးကို အရိယာက မဂ်နှင့်ပယ်သတ်ပြီးသွားပြီ။ ဒါကြောင့် အရက်မှန်းမသိဘဲ သောက်မိလည်း လည်မျိုအောက်ကို အရက်မဝင်ဘူး (သိက္ခာပုဒ် မကျိုးဘူး) ဆိုတဲ့ အဖြေမျိုးကို ဖြေချင်လို့ “သစေ ပိဿ သုရဉ္စ ခိရဉ္စ” စတဲ့ စကားနှင့် ဓမ္မတာစကားကို မိန့်ကြားရတာပါ။

ဝတ္ထုမှန်းသိပြီး လွန်ကျူးသူအနေနှင့် ပါဏာတိပါတစတဲ့ ကမ္မပထ အကုန်လုံးကို သိမ်းကျုံးဟောမိန့်ထားတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဘာလို့လဲ ဆိုတော့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဆိုတာမျိုးက အလွဲအမှားယူခြင်းနှင့်သာ ဖြစ်လေ့ရှိ လို့ပါ။ အလုံးစုံမသိသူကို အလုံးစုံသိသူ အနိစ္စစသည်တွေကို နိစ္စ စသည်ဖြင့် ယူတဲ့ ဒိဋ္ဌိဟာ ဘယ်လိုလုပ် ဝတ္ထုကို သိမှာလဲ၊ သိရင်လည်း မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတောင် ဖြစ်တော့မှာ မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီ ဒိဋ္ဌိဟာ ကမ္မပထထဲမှာ

ကာယသံသဂ္ဂဘာဝေ- ကိုယ်လက်နှီးနှောသည်၏ အဖြစ်သည်။ သတိ-ရှိ
လတ်သော်၊ ဘိက္ခုနီ- ရဟန်းမသည်။ ကာယဂီ- ကိုယ်အင်္ဂါကို၊ အစောပယမာနာပိ-
မလှုပ်ရှားစေဘဲလည်း၊ စိတ္တေနဝ- စိတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ အဓိဝါသေတိ- လက်ခံ
သာယာ၏။ အာပဇ္ဇတိ- အာပတ်သင့်၏။ ဧဝံ- ဤအတူ၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ န

ပါတာဖြစ်လို့ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး “ဝတ္ထုကို သိမှသာ ကမ္မပထမြောက်တဲ့
အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်”လို့ သတ်မှတ်နိုင်မှာလဲ။

တစ်နည်းဆိုရရင် အရက်သောက်လို့ အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်ဆိုတာ
သဘာဝပါ။ နို့ရည်စတဲ့ အမှတ်အသားနှင့် အရက်သောက်သူမှာ အမေ
နှမစတဲ့ သတ္တဝါတွေအပေါ်မှာ လောဘဒေါသစတဲ့ အကုသိုလ်တရား
တွေဟာ သောက်ပြီးနောက်ပိုင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်လာတော့တာပါ။ အလားတူ
သောက်နေဆဲမှာလည်း ထက်မြက်တဲ့ရာဂ ဖြစ်ပွားပါတယ်။ ဒါကြောင့်ဘဲ
သာဂတမထေရ်ဟာ မသိဘဲသောက်တုန်းမှာ အဘိညာဉ်ငါးပါးစတဲ့
ဈာန်တွေ လျှောကျကွယ်ပျောက်ကုန်ပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာလည်း ဘုရား
စတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ မရှိသေမှုစတဲ့ အကုသိုလ်တွေ အမှူးပြေတဲ့အထိ
ဖြစ်နေတာပါ။ ဘုရားကလည်း သာဂတရဲ့ အဂါရဝစတဲ့ အကုသိုလ်
ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူခြင်းအားဖြင့် အရက်ရဲ့ အပြစ်ကိုပြပြီး သိက္ခာပုဒ်
ပညတ်ရတာပါ။ “ဈာန်လျှောတယ်”ဆိုတာက နီဝရဏအကုသိုလ်နှင့်
ကင်းကွာပြီး လျှောရိုးထုံးစံမှ မရှိတာဘဲ။ ဒါကြောင့် အရက်မှန်းမသိဘဲ
သောက်လည်း မိမိသဘောအရ အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်ဆိုတာ သိနိုင်
ပါတယ်။ “အရက်မှန်းသိပြီး သောက်မှသာလျှင် အကုသိုလ်ဖြစ်တယ်”
ဆိုတာ အယူဝါဒမတူတဲ့ အဘယဂိရိဂိုဏ်းသားတွေရဲ့ အယူဝါဒပါ။ ဒါကို
ဂဏ္ဌီပုဒ်ကျမ်းပြု ဆရာတော်တွေက မှားယွင်းတဲ့ အဓမ္မဝါဒ ပရဝါဒလို့
မသိတော့ ကိုယ့်အမြင်အယူတွေနှင့် ရောနှောပြီး မှန်ကန်ကြောင်း ထောက်ခံ
ရေးခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီလိုနှင့် ထေရဝါဒသာသနာအတွင်းထဲ ဒီမိစ္ဆာဝါဒ
ဝင်ရောက်လာခဲ့ပြီး ဒီနေ့ဒီအချိန်ထိ သာသနာကို ဖျက်ဆီးနေတုန်းပါ။

ရှေးက ဒမိဠတိုင်းမှာ အဓမ္မဝါဒီ နာဂသေနမထေရ်ဆိုတာ ရှိခဲ့ပါတယ်။
ဒီ မထေရ်ဟာ အရက်မှန်းသိပြီး သောက်မှသာ အကုသိုလ်ဖြစ်တယ် စသည်
အားဖြင့် အယူမှားများစွာကို ကျမ်းရေးဆရာတစ်ဦးကို ရေးခိုင်းပါတယ်။

အာပဇ္ဇတိ- အာပတ်မသင့်။ ဘိက္ခု ပန- ရဟန်းသည်ကား၊ စောပယမာနော-
လှုပ်ရှားစေသော်သာလျှင်၊ အာပဇ္ဇတိ- အာပတ်သင့်၏။ (ဤစကား မှန်သည်။)
ဧဝမေဝ- ဤအတူသာလျှင်၊ ပဌမပါရာဇိကေပိ- ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊
ဘိက္ခုနော- ရဟန်း၏။ စောပနေ- လှုပ်စေခြင်းသည်၊ သတိ ဧဝ- ရှိသော်သာလျှင်၊
အာပဇ္ဇတိ-အာပတ်သင့်၏။ စောပနေ- လှုပ်စေခြင်းသည်၊ အသတိ- မရှိလတ်သော်၊
န အာပဇ္ဇတိ- အာပတ်မသင့်။” (ဤစကား မမှန်)။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ-
ဆိုကြကုန်၏ (ဣတိ မပါလျှင် ထည့်ပေးရမည်)။ ပဝေသနံ သာဒိယတီတိ ဧတ္ထ-
၌၊ ပဝေသနသာဒိယနံ နာမ- ပဝေသနသာဒိယန မည်သည်၊ သေဝနစိတ္တုပ္ပါဒနံ-
မှီဝဲကြောင်းစိတ် (မှီဝဲလိုသော စိတ်)ကို ဖြစ်စေခြင်းတည်း။ ဝါ- တစ်နည်းကား၊
မဂ္ဂေန- မဂ်ဖြင့်၊ မဂ္ဂပ္ပဋိပနမ္ပိ- မဂ်ကို ကျင့်ခြင်းကိုလည်း၊ ဣစ္ဆန္တိ- အလိုရှိကြကုန်၏။
တဿာပိ- ထိုဘိက္ခုနီအားလည်း၊ ကာယစလနံ- ကိုယ်လှုပ်ခြင်းသည်၊ ဧကန္တိ-
စင်စစ်၊ အတ္ထိ ဧဝ- ရှိသည်သာလျှင်တည်း။ ဧဝံ သန္တေပိ- ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊
ဝိမံသိတွာ- စုံစမ်း၍၊ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ- ယူထိုက်၏ဟူ၍၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။
ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ပါရာဇိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒီကျမ်းမှာ အကြောင်းမျိုးစုံနှင့် နောင်ဖွဲ့ရိုက်သွင်းထားပါတယ်။ ဒီကျမ်းကို
မှီပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အဓမ္မဝါဒဟာ သာသနာထဲ ဝင်ရောက်လာပြီး
ကာလကြာရှည်စွာ ဖြစ်တည်နေခဲ့ပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာတော့ ဆရာ
ဗုဒ္ဓပွိယမထေရ်မြတ်ကြီးက ဒီအယူဝါဒကို ဖြိုခွဲပြီး စင်ကြယ်အောင်
ပြုလုပ်ခဲ့ပါသေးတယ်။ သို့သော်လည်း သာရတ္ထဋီကာရဲ့ မိစ္ဆာစကားတွေကို
အမှီသဟဲပြုပြီး ဒီဝါဒဟာ နောက်ထပ်တစ်ကျော့ ခေါင်းထောင်လာပြန်
ပါတော့တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာလည်း မထေရ်မြတ်ကြီးများဟာ ကောင်းစွာ
ဆုံးဖြတ်တော်မူကြပြီး အဓမ္မဝါဒအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ အယူလွဲတဲ့ ရဟန်း
တွေကို အယူစွန့်စေပြီး အချိန်ကာလ ကြာမြင့်စွာနှင့် ငြိမ်းခဲ့ကြရပါတယ်။
ဒါကြောင့် ဒို့များကလည်း အခြားဝေဖန်ရေးဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေ “ဒီအယူကို
မဖျက်ဆီးကြပါစေနှင့်” ဆိုပြီး အကျယ်တဝင့် နည်းမျိုးစုံနှင့် ရေးသားပြီး
ပယ်ရှားပေးလိုက်ရတာပါ။(ဝိ၊ဋီ။)

သံဃာဒိဿေသကဏ္ဍ

၁။ ဥဿယဝါဒိကာ သိက္ခာပဒေဝဏ္ဏနာ

(နှာ-၁၁၁) ဘိက္ခုနီနံ- ဘိက္ခုနီတို့၏။ သံဃာဒိဿေသံ- သံဃာဒိသိသံ အာပတ်သို့ ပတွာ- ရောက်၍၊ ဝါ- ရောက်လတ်သော်၊ ဝုဋ္ဌာနဝိဓယော- အာပတ်မှ ထပုံ အစီအရင်တို့ကို၊ သန္ဓဿနတ္ထံ- ပြတော်မူခြင်း အကျိုးငှာ၊ “အယံ ဘိက္ခုနီ ။ပ။ အာပန္နာ”တိ- “အယံ ဘိက္ခုနီ ။ပ။ အာပန္နာ”ဟူ၍၊ ပုဂ္ဂလနိယမံ- ပုဂ္ဂိုလ်ကို မှတ်ခြင်းကို၊ ကတွာ- ပြုတော်မူ၍၊ ပါရာဇိကတော- ပါရာဇိကအာပတ်မှ၊ (အညံ- အခြားသော)၊ အဓိပ္ပာယ်- အဓိပ္ပာယ်တည်း။ ဣတိ မနသိကရိတွာ- ဤသို့ နှလုံး သွင်း၍၊ “နိဿာရဏီယံ သံဃာဒိဿေသ”န္တိ- ဟူ၍၊ အာပတ္တိနာမဂ္ဂဟဏ္ဍ- အာပတ်အမည် ယူခြင်းကိုလည်း၊ ကတံ- ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ “သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဌမ ကထိနသဒိသာနီ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယမေဝါ”တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာ ပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

ဥဿယဝါဒိကာသိက္ခာပဒေဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ စောရိဝုဋ္ဌာပိကာသိက္ခာပဒေဝဏ္ဏနာ

ကတ္ထမိ- တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်သို့ အဂန္တာ-မသွားမူ၍၊ နိသိန္နဌာနေ ဧဝ- ထိုင်ရာ အရပ်၌သာလျှင်၊ နိသိဒိတွာ- ထိုင်၍၊ (ဧကရိ - ခိုးသူမကို)၊ ကရောန္တိယာ- ရဟန်းခံမှု ပြုသော ဘိက္ခုနီအား၊ ဝါစာစိတ္တတော- နှုတ်စိတ်မှ၊ သမုဋ္ဌာတိ- ဖြစ်၏။”

၁။ သမုဋ္ဌာန်။ ။ ဤဒုတိယသိက္ခာပုဒ်၏ သမုဋ္ဌာန်ကို ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌ “စောရိဝုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာန်”ဟု ဖွင့်ပြသည်။ ယာ ပဉ္စမဆဋ္ဌေဟိ သမုဋ္ဌာတိ၊ အယံ စောရိဝုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာနံ နာမ၊ (ကင်္ခါ၊ဌ၊၁၁၁။) ဟူသည်နှင့် အညီ သမုဋ္ဌာန်ခြောက်ပါးတွင် ငါးခုမြောက်သမုဋ္ဌာန် ‘နှုတ်စိတ်’နှင့် ခြောက်ခုမြောက်သမုဋ္ဌာန် “ကိုယ်နှုတ်စိတ်”တို့ဖြင့် ဖြစ်ရသော သမုဋ္ဌာန် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဖြစ်ကြောင်း နှစ်ပါးရှိသောကြောင့် ဒွိသမုဋ္ဌာန်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ ဤ၌ သမုဋ္ဌာန်နှစ်ပါး ဖြစ်ပွားပုံကို ပြလိုရကား ကတ္ထမိ အဂန္တာ စသည်ဖြင့် မိန့်သည်။

ခဏ္ဍသီမာဒိဂတာယ- ခဏ္ဍသိမ် အစရှိသော အရပ်တို့သို့ သွားရောက်သော ဘိက္ခုနီအား၊ ကာယဝါစာစိတ္တတော- ကိုယ် နှုတ် စိတ်မှ၊ သမုဋ္ဌာတိ- ဖြစ်၏။

စောရိဝုဋ္ဌာပိကာသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ ဧကဂါမန္တရဂမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ

အဋ္ဌကထာယံ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ထည့်၊ “အာဘောဂံ ဝိနာ”တိ- “အာဘောဂံ ဝိနာ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဘောဂေ- နှလုံးသွင်းသည်၊ သတိ- ရှိလတ်သော်၊ အနာပတ္တိ- အာပတ်မသင့်။ ပန- အဖို့ တစ်ပါးကား၊ ဣမသ္မိံ သိက္ခာပဒေ- ဧကဂါမန္တရဂမနသိက္ခာပုဒ်၌၊ သမန္တ ပါသာဒိကာယံ- သမန္တပါသာဒိကာ (ပါစိတ်၊ဌ၊၁၈၄။)၌၊ ဥပစာရာတိက္ကမေ- ဥပစာကို ကျော်လွန်ရာ၌၊ အာပတ္တိ- အာပတ်ကို၊ ဝုတ္တာ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဣဓ- ဤ ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌၊ ဩက္ကမေ- သက်ရောက်ရာ၌၊ အာပတ္တိ- အာပတ်ကို၊ ဝုတ္တာ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဒွိသုပိ- နှစ်ပါးစုံတို့၌လည်း၊ အတ္ထတော- အနက်သဘော အားဖြင့်၊ ဧကမေဝ- တစ်မျိုးတည်းကိုသာလျှင်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ကသ္မာ- အဘယ့် ကြောင့်နည်း၊ ဂါမန္တရဂမနသံဃာဒိသေသံ- ဂါမန္တရဂမနသံဃာဒိသိသ်ကို၊ ဥပစာရဿ- ဥပစာကို၊ သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- မိန့်ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဂဏမှာ- ဘိက္ခုနီအပေါင်းမှ၊ ဩဟိယနဿ- ချန်ရစ်ခြင်း၏၊ ဝိရောဓော- ဆန့်ကျင်ဘက်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (ဂဏမှာ ဩဟိယန၌ ရွာဥပစာဖြင့် မသတ်မှတ်၊ ဒဿနူပစာရ သဝနူပစာရဖြင့် သတ်မှတ်သည်။) “အရညေ”တိ- “အရညေ”ဟူသော၊ ဣဒံ- ဤပါဌ်ကို၊ အတ္ထဝသေန- အနက်၏

၁။ အရည ။ ။ ‘နိက္ခမိတ္တာ ဗဟိက္ကန္တဒီလာ သဗ္ဗမေတံ အရညံ’ဟူသည်နှင့် အညီ ရွာတံခါးခုံမှ အပြင်ဘက်အရပ်သည် ရွာမဟုတ်သောအားဖြင့် တောနှင့်တူသောကြောင့် တောဟု ခေါ်ရသည်။ တကယ် တောကား မဟုတ်၊ ဤသို့သော အရပ်သည်လည်း အာပတ်သင့်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဂါထာ၌ “အခြားရွာ၌ ထည့်သွင်းရသော အကျုံးဝင်သော မြစ်တစ်ဖက်ကမ်း အရပ်”ဟု အာပတ်လေးချက်သင့်ရာတွင် မိန့်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ဝိ၊ ၂။ ၂၉၆။

အစွမ်းဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဂါမန္တရေပိ- ရွာတစ်ပါး၌လည်း၊ ဟောတိ
ဧဝ- ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။

သိက္ခာပဒါ ဗုဒ္ဓဝရေန ဝဏ္ဏိတာတိ- သိက္ခာပဒါ ဗုဒ္ဓဝရေန ဝဏ္ဏိတာ
စသော၊ ဝါ- ဟူသော၊ ဂါထာယ- ဂါထာ၏။ ဝသေန- အစွမ်းဖြင့်၊ အဋ္ဌကထာယမ္ပိ-
ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌လည်း၊ ဂါမန္တရပရိယာပနံ- ရွာတစ်ပါး၌ အကျုံး
ဝင်သော၊ နဒိပါရံ- မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းကို၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

ကေဂါမန္တရဝမနသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

(နာ-၁၁၂) ဧကစ္စေသု- အချို့ကုန်သော၊ ပေါတ္တကေသု- ပေစာအုပ်တို့၌၊
ထည့်၊ “ဆာဒနပစ္စယာ ပန ဒုက္ကဋ္ဌံ အာပဇ္ဇတိ”တိ- ဟူသော၊ ဣဒံ-န ပဋိသေမ
မပါသော ဤစကားသည်။

“အာပဇ္ဇတိ ဂရုကံ သာဝသေသံ။ ဆာဒေတိ အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ။

န ဘိက္ခုနီ နော စ ဖုသေယျ ဝဇ္ဇံ၊ ပဉ္စာမေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ”တိ-

‘အာပဇ္ဇတိ ။ပ။ စိန္တိတာ’ဟူသော၊ ဣမာယ- ဤဂါထာ၌၊ ပမာဒလေခါ
ဝိယ- မေ့လျော့သောအားဖြင့် ရေးအပ်သော စကားကဲ့သို့၊ ဒိဿတိ-
တွေ့မြင်အပ်၏။ ဝါ- ထင်၏။ ဣတိ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧတ္ထ- ဤစကားရပ်၌၊
အတ္ထော- သင့်သော အနက်ကို၊ ဂဝေသိတဗ္ဗော- ရှာဖွေထိုက်၏။ [ဧတ္ထ စ
“ဆာဒနပစ္စယာပိ န ဒုက္ကဋ္ဌံ အာပဇ္ဇတိ”တိ ပါဌော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကင်္ခါ-ဋီသစ်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံကား
သန္နိဋ္ဌာန်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံကား သံသယ။]

ဂါထာ အနက်။ ။ (ယော- အကြင်ရဟန်းသည်)၊ သာဝသေသံ- အကြွင်းနှင့်
တကွဖြစ်သော၊ ဂရုကံ- ဂရုကအာပတ်သို့၊ အာပဇ္ဇတိ- သင့်ရောက်၏။ (သော-

ဥဘတောသံယေ ပက္ခမာနတ္ထံ စရိတဗ္ဗန္တိ ဘိက္ခုနီယာ ဟိ အာပတ္တိ
ဆာဒေန္တိယာပိ ပရိဝါသော နာမ နတ္ထိ၊ ဆာဒနပစ္စယာပိ န ဒုက္ကဋ္ဌံ
အာပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ ဆာဒေတွာပိ အဆာဒေတွာပိ ဧကံ ပက္ခမာနတ္ထမေဝ
စရိတဗ္ဗံ။ [ကင်္ခါ၊ ၄၊ ၃၀၅။])

ထိုရဟန်းသည်၊ အနာဒရိယံ- လေးစားခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်ကို၊ ပဋိစ္စ- စွဲ၍၊
ဆာဒေတိ- ဖုံးထား၏။ န ဘိက္ခုနီ- ဘိက္ခုနီလည်း မဟုတ်၊ (အထ- ထိုသို့ ဖြစ်
ပါလျက်)၊ ဝဇ္ဇံ- ဖုံးထားသည့်အတွက် အာပတ်ဟူသော အပြစ်သို့လည်း၊ နော
ဖုသေယျ- မထိရောက်ရာ။ ဒသာ ပဉ္စာ- ဤပြဿနာကို၊ ကုသလေဟိ- ဝိနည်း
ကျမ်းကျင် ပညာရှင်တို့သည်၊ စိန္တိတာ- “ဥက္ခိတ္တကရဟန်း”ဟူ၍ ကြံစည်အပ်ပြီ။

[ဖုံးသည့်အတွက် အာပတ်မသင့် ဆိုနိုင်ရန်ကလည်း ဘိက္ခုနီမဟုတ်၊
ဘိက္ခုနီသာ ဖုံးခြင်းကြောင့် အာပတ်မသင့် ဖြစ်ရသည်-ဟူလို။]

ဘိက္ခုနီ- ရဟန်းတို့၏၊ မာနတ္တကထာယံ- မာနတ်နှင့် စပ်သော စကား၌။
“ပရိက္ခိတ္တဿ- ကာရံအပ်သော၊ ဝိဟာရဿ- ကျောင်း၏၊ ပရိက္ခေပတော- အကာ
အရံမှလည်းကောင်း၊ အပရိက္ခိတ္တဿ- မကာရံအပ်သော၊ ဝိဟာရဿ- ကျောင်း၏၊
ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနတော- အကာအရံထိုက်သော အရပ်မှလည်းကောင်း၊ ဒွေ
လေဉ္စူပါတေ- ခဲနှစ်ကျတို့ကို၊ အတိက္ကမိတွာ- ကျော်လွန်၍၊” ဣတိ- ဤသို့၊ ဝုတ္တံ-
ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣဓ ပန- ဤဘိက္ခုနီတို့၏ မာနတ္တကထာ၌ကား၊ “ဂါမူ
ပစာရတော စ- ရွာဥပစာမှလည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုနီ- ရဟန်းတို့၏၊ ဝိဟာရ
ပစာရတော စ- ကျောင်း၏ ဥပစာမှလည်းကောင်း၊ ဒွေ လေဉ္စူပါတေ- ခဲနှစ်ကျ
တို့ကို” ဣတိ အာဒိ- ဤသို့ စသည်ကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တတြ- ထို
မာနတ်၌၊ ဘိက္ခုနီ- ရဟန်းတို့အား၊ ဝုတ္တပ္ပကာရပ္ပဒေသံ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော
အပြားရှိသော အရပ်ကို၊ အတိက္ကမိတွာ- ကျော်လွန်၍၊ ဂါမေပိ- ရွာ၌လည်း၊
တံ ကမ္မံ- ထိုမာနတ်ကြားခြင်းအမှုကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ပန-
ဗျတိရိက်ကား၊ ဘိက္ခုနီနံ- ဘိက္ခုနီတို့အား၊ (ဝုတ္တပ္ပကာရပ္ပဒေသံ- ကို၊ အတိက္ကမိတွာ-
၍)၊ ဂါမေ- ရွာ၌၊ တံ ကမ္မံ- ထိုမာနတ်ကြားခြင်းအမှုကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ န
ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ (‘ဂါမူပစာရတော စ’ စသည်ကို)
ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧကေ- အချို့ကုန်သော ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ-
ဆိုကြကုန်၏။ အပရေ ပန- အခြားကုန်သော ဆရာတို့သည်ကား၊ ဘိက္ခုနီမို့-
ရဟန်းတို့အားလည်း၊ ဂါမေ- ရွာ၌၊ တံ ကမ္မံ- ထိုမာနတ်ကြားခြင်းအမှုကို၊ ကာတုံ-
ပြုခြင်းငှာ၊ န ဝဋ္ဋတိ- မအပ်။ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ ယသ္မာ- အကြင်

ကြောင့်၊ ဘိက္ခုဝိဟာရော နာမ- ရဟန်းတို့၏ ကျောင်းမည်သည်၊ ပုဗ္ဗေ ဧဝ- မာနတ်
မကြားမီ ရှေ့အခါ၌ပင်လျှင်၊ ဂါမူပစာရံ- ရွာ၏ ဥပစာကို၊ အတိက္ကမိတ္တာ- ကျော်
လွန်၍၊ ဌိတော- တည်၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဂါမံ- ရွာကို၊ အဝတ္တာ- မဆိုမူ၍၊
ဝိဟာရူပစာရမေဝ- ကျောင်း၏ ဥပစာကိုသာလျှင်၊ ဟေဋ္ဌာ- အောက်ဖြစ်သော
မာနတ္တကထာ၌၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။ ဘိက္ခုနီနံ- ဘိက္ခုနီတို့၏၊ ဝိဟာရော- ကျောင်း
သည်၊ ဂါမေ ဧဝ- ရွာ၌သာလျှင်၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဗဟိ- ရွာအပ၌၊ န ဝဋ္ဋတိ-
မအပ်။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧတ္ထ- ဤဘိက္ခုနီ မာနတ္တကထာ၌၊ ဂါမူပစာရဉ္စ-
ရွာဥပစာကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဟာရူပစာရဉ္စ- ကျောင်းဥပစာကိုလည်းကောင်း၊
ဥဘယံ ဧဝ- နှစ်ပါးစုံကိုသာလျှင်၊ ဒဿိတံ- ပြအပ်ပြီ။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊
ဥဘယတ္ထာပိ- ဘိက္ခုမာနတ္တကထာ ဘိက္ခုနီမာနတ္တကထာ နှစ်ပါးစုံ၌လည်း၊
အတ္ထတော- အနက်သဘောအားဖြင့်၊ နာနာတ္တံ- မတူထူးခြား ကွဲပြားသည်၏
အဖြစ်သည်၊ နတ္ထိ- မရှိ။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝဒန္တိ- ဆိုကြကုန်၏။ ဧတေသု ဝါဒေသု-
ဤဝါဒတို့တွင်၊ ဝိမံသိတ္တာ- စုံစမ်း၍ (ထည့်)၊ ယံ ဝစနံ- အကြင်စကားသည်၊
ယုဇ္ဇတိ- သင့်လျော်၏။ တံ- ထိုစကားကို၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။

နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍ

(နှာ-၁၁၃) ဣဓ- ဤဘိက္ခုနီ နိဿဂ္ဂိယကဏ္ဍ ပတ္တဝင်၌၊ ဒုတိယေ-
နှစ်ခုမြောက်သော အကာလစီဝရဘာဇနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဘာဇပိတာယ- (အကာလ
သင်္ကန်းကို ကာလသင်္ကန်းဟု အဓိဋ္ဌာန်၍ ပုရိမဝါကပ်ကုန်သော ဘိက္ခုနီသံဃာ
တို့အားသာလျှင်) ခွဲခြမ်းဝေဘန်အပ်သဖြင့်၊ လဒ္ဓစီဝရံ- (မိမိအတွက် ဝေစု)
ရအပ်သော အကာလသင်္ကန်းကို၊ နိဿဂ္ဂိယံ- စွန့်အပ် စွန့်ထိုက်သည်၊ ဟောတိ-
ဖြစ်၏။ တံ- ထိုအကာလသင်္ကန်းကို၊ ဝိနယကမ္ပံ- စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံကို၊ ကတွာပိ-
ပြုပြီး၍သော်လည်း၊ အတ္တနာ- ခွဲခြမ်းဝေဘန်သော မိမိသည်၊ န လဗ္ဘတိ- မရအပ်
မရနိုင်။

၁။ အတ္တနာ န လဗ္ဘတိ ။ ။ ထိုအကာလသင်္ကန်းကို ဝိနည်းနှင့်အညီ ပေးစွန့်
ပြီး၍ ပြန်ရသော်လည်း မယူကောင်း မသုံးကောင်းတော့ချေ။ မိမိ ကိုယ်ပိုင်
သင်္ကန်း မဖြစ်ပေ။ သင်္ကန်းဒကာ၏ မူလရည်မှန်းထားသော ဂိုဏ်း ပုဂ္ဂိုလ်
အထံသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းတူစွာပင် စွန့်ပြီး

တတိယေ- သုံးခုမြောက်သော စိဝရပရိဝတ္တနသိက္ခာပုဒ်၌၊ “သမုဋ္ဌာနာဒီနိ အဒိန္နာဒါနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ဒုက္ခဝေဒန”န္တိ- “သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ။ပ။ ဒုက္ခဝေဒန”ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

စတုတ္ထေ- လေးခုမြောက်သော အညဝိညာပနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပဌမံ- ရှေးဦးစွာ၊ ဝိညတ္တံ- တောင်းအပ်သော ဝတ္ထုကို၊ အလဘိတွာ- မရမူ၍၊ အညံ- ပဌမ တောင်းအပ်သော ဝတ္ထုမှ အခြားသော၊ တတော- ထိုပဌမ ဝတ္ထုအောက်၊ ဝါ- ထက်၊ ဥနတရမ္ပိ- သာ၍ တန်ဖိုးယုတ်လျော့သော ဝတ္ထုကိုလည်း၊ လဘောယျ- (တောင်းသောကြောင့်) ရငြားအံ့။ အင်္ဂသမ္ပတ္တိတော- အာပတ်သင့်ကြောင်း အင်္ဂါ သုံးရပ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ နိဿဂ္ဂိယမေဝ- နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

နိဿဂ္ဂိယပါစိတ္တိယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပါစိတ္တိယကဏ္ဍ

၁။ ပဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (လသုဏ္ဍဝဂ်)

(နှာ-၁၁၄) ပဌမေ- ရှေးဦးစွာသော လသုဏ္ဍသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဟရိတပတ္တဝဏ္ဏော- စိမ်းသော အရွက်အဆင်းရှိသော ကြက်သွန်သည်၊ ဟရိတကော- ဟရိတက မည်၏။ စာပလသုဏံ- စာပလသုဏသည်၊ အမိဉ္ဇူကော- အမြောင့်မရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဟိ- မှန်၏။ တဿ- ထိုကြက်သွန်မြိတ်အား၊ အင်္ဂီရမတ္တမေဝ- အညွန့်မျှသာလျှင်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ပလက္ခုကာဒယော- ပလက္ခုကာ အစရှိကုန်သော ကြက်သွန်တို့သည်၊ သဘာဝေနေဝ- ပင်ကိုသဘောအားဖြင့်

ပြန်ရသော်လည်း မသုံးကောင်းတော့သော နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုတို့ကို မူလရည်မှန်းရာတို့သို့ ပြန်လည်အပ်နှံပေးရ၏။

နိဿဋ္ဌံ ပဋိလဘိတွာပိ ယထာ ဒါနေယေဝ ဥပနေတဗ္ဗံ၊ အညသ္မိမ္ပိ ဧဝရူပေ သိက္ခာပဒေ ဧသေဝနယော။ ကင်္ခါဌ၊ ၃၀၈။

သာလျှင်၊ ဝဋ်- အပ်ကုန်၏။ သုပသမ္မာကာဒိ- ဟင်းရည်ကို ကြက်သွန်ထည့်ကာ
ကောင်းစွာချက်ခြင်း အစရှိသည်ကို၊ ဝိနာပိ- ကြဉ်၍လည်း၊ အန္တမသော-
အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်၊ ယာဂုဘတ္တေပိ- ယာဂုထမင်း၌လည်း၊ ပက္ခိပိတုံ-
ထည့်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ်- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ “ဂိလာနာယ-
မကျန်းမာသော၊ ဘိက္ခုနိယာပိ- ဘိက္ခုနီအားသော်လည်း၊ ပုရောတ္တမေဝ- ထမင်း
စားရာကာလ၏ ရှေ့အခါ၌သာလျှင်၊ ဝါ- နံနက်အခါ၌သာလျှင်၊ လသုဏံ-
ကြက်သွန်သည်၊ ကပ္ပတိ- အပ်၏။ အဂိလာနာယ- မကျန်းမာသူ မဟုတ်သော
ဘိက္ခုနီအား၊ လသုဏံ- ကြက်သွန်သည်၊ န ကပ္ပတိ- မအပ်။” ဣတိ- ဤသို့၊
အဘယဂိရီနံ- ကွဲပြားသော အယူရှိကုန်သော အဘယဂိရိဂိုဏ်းသားတို့၏၊
ဥဂ္ဂဟော- သင်ယူခြင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ဒုတိယေ- နှစ်ခုမြောက်သော သမ္မာဓလောမသိက္ခာပုဒ်၌၊ အာဗာဓပုစ္စယာ-
အနာဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ ဘိက္ခုနိသံဃံ- ဘိက္ခုနီသံဃာကို၊ အာပုစ္ဆိတွာ-
ပန်ပြော၍၊ (သမ္မာဓေ- ကျဉ်းမြောင်းသော အရပ်၌၊ လောမံ- ပေါက်သော အမွေးကို)
သံဟရာပေတုံ- ဖယ်ရှားစေခြင်းငှာ၊ ဝါ- ရိတ်ခြင်း နုတ်ခြင်း ဖြတ်စေခြင်းငှာ၊ ဝဋ်-
အပ်၏။ ဘိက္ခုဿ- ရဟန်းယောက်ျားအား၊ ဧတ္ထ စ- ဤသမ္မာဓလောမ
သိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ လသုဏေ စ- လသုဏသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ ဒုက္ကဋ်-
ဒုက္ကဋ်အာပတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

သတ္တမေ- ခုနစ်ခုမြောက်သော အာမကဓညသိက္ခာပုဒ်၌၊ “သမုဋ္ဌာနာဒိနိ
အဒ္ဓါနမဂ္ဂသိက္ခာပဒသဒိသာနီ”တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ-
ရှိ၏။

ပလက္ခုကာဒယော ။ ။ ပင်ကိုမူလအားဖြင့်ပင် အပ်စပ်နေပြီးကုန်သော
ကြက်သွန်တို့ကို ပြဆိုခြင်းငှာ ပလက္ခုကာဒယောဟု မိန့်သည်။ ဤ
ကြက်သွန်တို့ကို ပါဠိတော်၌ အနာပတ္တိဖြင့် ပြဆိုထားလေပြီ။ အာဒိ
သဒ္ဓါဖြင့် ဘဉ္ဇနက- နှစ်မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်နီ၊ ဟရိတက- သုံးမြောင့်
ရှိသော ကြက်သွန်စိမ်း၊ စာပလသုဏ- ကြက်သွန်မြိတ် စသည်တို့ကိုယူ။
အာဒိဝန်ကား ပလက္ခုက- တစ်မြောင့်ရှိသော ကြက်သွန်ဝါတည်း။

အဋ္ဌမေ- ရှစ်ခုမြောက်သော ပဌမဥစ္စာရဆဋ္ဌနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ကုဋ္ဌော နာမ- ကုဋ္ဌမည်သည်၊ ယရကုဋ္ဌော- အိမ်နံရံတည်း။ ပါကာရော နာမ- ပါကာရ မည်သည်၊ ပရိက္ခေပပါကာရော- အကာအရံဟူသော တံတိုင်းတည်း။

နဝမေ- ကိုးခုမြောက်သော ဒုတိယဥစ္စာရဆဋ္ဌနသိက္ခာပုဒ်၌၊ ထည့်၊ ဆဉ္စိတ ခေတ္တေတိ- ဆဉ္စိတခေတ္တေ ဟူသည်ကား၊^၁ ပုရာဏခေတ္တေ- အဟောင်းဖြစ်သော လယ်၌၊ သံဃသန္တကေ- သံဃာ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော လယ်၌၊ ဘိက္ခုဿ- ရဟန်း၏၊

၁။ ဋီကာပါဌ်၌ ဤ “အဋ္ဌမေ”နေရာဝယ် “နဝမေ”ဟုရှိနေသည်။ ကုဋ္ဌပါကာရ ဟူသော ဝေါဟာရ သည် နဝမသိက္ခာပုဒ်၌ စိုးစဉ်းမျှ မပါရှိ။ အဋ္ဌမသိက္ခာ ပုဒ်၌သာ ပါဠိအဋ္ဌကထာ တို့တွင် တိုက်ရိုက်ပါရှိသည်။ ထို့ကြောင့် နဝမေ၌ “အဋ္ဌမေ”ဟုသာ ရှိထိုက်သည်။

၂။ ဆဉ္စိတခေတ္တေ။ ။ အနာပတ္တိပါဠိတော်၌ ဆဉ္စိတခေတ္တေ- “စွန့်ပစ်အပ်ပြီးသော လယ်”၌ အမှိုက်စသည် စွန့်လျှင် အာပတ်မသင့် ဟု ပြသည်။ ထို စွန့်ပစ်လယ်ကို “လယ်ဟောင်း”ဟု ဤဋီကာ ဖွင့်ပြသည်။ လယ်ဟောင်းဟု ဆိုသဖြင့် လုံးဝအသုံးမပြု တော့သော လယ်ဟောင်းဟု ထင်စရာရှိသည်။ သို့သော် ထိုလယ်ဟောင်းမျိုးသာ မဟုတ်၊ စိုက်ပျိုးထားသော ကောက်စပါးကို ရိတ်သိမ်းပြီးသော အခိုက်အတန့် လယ်ဟောင်းကိုလည်း လယ်ဟောင်းဟုပင် ဆိုရသည်။ ထိုလယ်ဟောင်းမျိုး၌ အမှိုက်စသည် စွန့်ကောင်းသည်။ အခြားရိတ်သိမ်းစရာ အပင်များရှိသေး၍ စောင့်ရှောက် ထားပါမူကား စွန့်ပစ်လယ် လယ်ဟောင်းဟု မခေါ်နိုင်သေး၊ စွန့်လျှင် အာပတ်သင့်သည်။

ဆဉ္စိတခေတ္တေတိ မနုဿေသု သဿံ ဥဒ္ဓရိတွာ ဂတေသု ဆဉ္စိတခေတ္တံ နာမ ဟောတိ၊ တတ္ထ ဝဋ္ဋတိ၊ ယတ္ထ ပန လာယိတမ္ပိ ပုဗ္ဗဏ္ဏာဒိ ပုန ဥဌဟိဿတီတိ ရက္ခန္တိ၊ တတ္ထ ယထာဝတ္ထုကမေဝ။ (ပါစိတ်၊ ၄၊ ၂၀၀)။

အမှိုက်စသည် စွန့်မှု ။ ။ ရဟန်းသံဃာ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော လယ်၌ ဘိက္ခုနီသည်လည်း အမှိုက်စသည် စွန့်ခြင်းငှာ အပ်၏ဟု ဋီကာဟောင်းပါဌ် ဆိုသည်၊ သို့သော်လည်း ကင်္ခါဋီကာသစ်၌ သာမိကေ အပလောကေတွာကို

ဝါ- အား၊ သံဃပရိယာပနန္တော- သံဃာ၌ အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ဆဇ္ဇေတုံ- စွန့်ခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဘိက္ခုနီနမ္ပိ- ဘိက္ခုနီတို့အားလည်း၊
 သံဃသန္တကေ- သံဃာ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော လယ်၌၊ ဘိက္ခုသံဃသန္တကေ- ရဟန်း
 သံဃာ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော လယ်၌၊ ဝုတ္တနယေနေဝ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းအားဖြင့်
 သာလျှင်၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဧဝံ သန္တေပိ- ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ သာရပုဝသေန-
 သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ ကာတဗ္ဗံ- ပြုထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊
 လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

ဒသမေ- ဆယ်ခုမြောက်သော နစ္စဂီတသိက္ခာပုဒ်၌၊ “သယံ- ကိုယ်တိုင်၊
 တာနိ ဝတ္ထုနိ- ထိုနစ္စစသော ဝတ္ထုတို့ကို၊ ကရောန္တိယာ- ပြုသော ဘိက္ခုနီ၏
 လည်းကောင်း၊” ဣတိ အာဒိ- ဤသို့စသော စကားတော်သည်၊ ဣမ သိက္ခာပဒေ-
 ဤဘိက္ခုနီ နစ္စဂီတသိက္ခာပုဒ်၌၊ နတ္ထိ- (ဟောတော်မူချက်အားဖြင့် တိုက်ရိုက်)
 မရှိ၊ ကသ္မာ- အဘယ့်ကြောင့်နည်း၊ တဿ- ထိုနစ္စဂီတသိက္ခာပုဒ်၏၊ ဧဠကလောမ
 သမုဋ္ဌာနတ္တာ- ကိုယ် ကိုယ်စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ဧဠကလောမ
 သမုဋ္ဌာန်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ယဒိ နတ္ထိ- အကယ်၍ (ဟောတော်မူချက်) မရှိအံ့
 ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ဟောတော်မူချက် မရှိသည်ဖြစ်လတ်သော်၊ ကသ္မာ-
 အဘယ့်ကြောင့်၊ အာစရိယေန- အဋ္ဌကထာဆရာသည်၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပါ
 သနည်း။ ဣတိ- ဤသို့၊ စေ ပုစ္ဆေယျ- အကယ်၍ မေးငြားအံ့၊ သုတ္တာနုလောမ
 မဟာပဒေသတော- သုတ်အားလျော်သော မဟာပဒေသကြောင့်တည်း။ နစ္စာဒီနိ-
 ကခြင်းအစရှိသည်တို့ကို၊ ပဿိတုံ ဝါ- ကြည့်ရှုခြင်းငှာသော်လည်းကောင်း၊ သုဏိတုံ
 ဝါ- နားထောင်ခြင်းငှာသော်လည်းကောင်း၊ ဂမနာယ- သွားခြင်းငှာ၊ ယဒိ န
 လဘတိ- အကယ်၍ မရအံ့။ အတ္တနာ- မိမိသည်၊ ဝါ- ကိုယ်တိုင်၊ (တာဒိ-
 ထိုကခြင်း စသည်တို့ကို)၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ ပဂေဝ- အဘယ်မှာ ရရာပါအံ့နည်း။

ထောက်၍ မအပ်ဟု အယူရှိသည်။ သာမိကေ အပလောကေတွာတိ ဣမိနာ
 စ သံဃသန္တကေ ဘိက္ခုဿ ဆဇ္ဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ သံဃပရိယာပနန္တော၊ န
 ဘိက္ခုနီနံ၊ ဘိက္ခုနီနံ ပန အတ္တနော သန္တကေ ဘိက္ခုသန္တကေ
 ဝုတ္တနယေနေဝ ဝဋ္ဋတိတိ ဒဿေတိ။ ကင်္ခါ၊ ဋီသစ်၊ ၄၇၀။

ဣတိ နယတော- ဤသို့သော နည်းဖြင့်၊ လဗ္ဗမာနတ္တာ- ရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ- မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတရဏာ- ဤအနက်မှ တစ်ပါးတစ်ခြား အားဖြင့်၊ အတ္ထေ- အနက်ကို၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ မဟာပဒေသာ- မဟာပဒေသတို့သည်၊ နိရတ္ထကာ- အကျိုးမရှိကုန်သည်၊ သိယံ- ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ “ဧဝံ- ဤအတူ၊ အညတ္ထပိ- အခြားသော အရာတို့၌လည်း၊ နယော- နည်းကို၊ နေတဗ္ဗော- ဆောင်ထိုက်၏။ သမုဋ္ဌာနမ္ပိ- သမုဋ္ဌာန်ကိုလည်း၊ ဣဓ- ဤနစ္စဂီတ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တမေဝ- ဆိုအပ်သော သမုဋ္ဌာန်ကိုသာလျှင်၊ အဂ္ဂဟေတွာ- မယူ မူ၍၊ ဆသမုဋ္ဌာနဝသေန- ခြောက်ပါးကုန်သော သမုဋ္ဌာန်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူရာ၏။” ဣတိ- ဤသို့ အာစရိယာ- ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြ ကုန်၏။ ဣဓ- ဤနစ္စဂီတ သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်သော၊ သမုဋ္ဌာနံ နာမ- သမုဋ္ဌာန်မည်သည်၊ မူလဘူတဿ- မူလဖြစ်သော ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်းငှာ သွားရောက်ခြင်း၏၊ အန္တရာ- အတွင်း၌၊ ဝုတ္တာပတ္တိယာ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သော ဒဿနာယဂမနပါစိတ် အာပတ်၏၊ (သမုဋ္ဌာနံ နာမ- သမုဋ္ဌာန် မည်၏)။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ဧဠကလောမသမုဋ္ဌာနမေဝ- ဧဠကလောမသမုဋ္ဌာန်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ- ဤသို့ အပရေ- အခြားကုန်သော ဆရာတို့သည်၊ ဝဒန္တိ- မိန့်ဆိုကြကုန်၏။”

အနာပတ္တိယံ- အနာပတ္တိ၌ (ထည့်)၊ အာရာမေ ဌတွာတိ- ကား၊ ကေဝလံ- အခြားဣရိယာပုတ်နှင့်မရောမယှက် သက်သက်၊ ဌတွာ- ရပ်၍သာလျှင်၊ (သဗ္ဗဝါက္ခံ သာဝဓာရဏံ)၊ န- မဟုတ်သေး၊ ပန- စင်စစ်သော်ကား၊ (တသ္မိ အန္တော အာရာမေ ဧဝံ)- ထိုအာရာမ၏ အတွင်း၌သာလျှင်၊ တတော- ထိုမူလအရပ်မှ၊ ဂန္တာ- သွား၍၊ သဗ္ဗိရိယာပထေဟိပိ- အလုံးစုံသော ဣရိယာပုတ်လေးပါးတို့ဖြင့် လည်း၊ ဒဿနာယ- ကြည့်ရှုနားထောင်ခြင်းငှာ၊ လဘတိ- ရ၏။ (ဤစကားဖြင့် အာရာမေ ဌတွာ၏

၁။ သမုဋ္ဌာန် အဆုံးအဖြတ်။ ။ သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ဧဠကလောမသဒိသာနီတိ ပန မာတိကာဂတပါစိတ္တိယဿေဝ ဝသေန ဝုတ္တံ၊ သဗ္ဗေသံ ဝသေန ပန ဆ သမုဋ္ဌာနန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ (ကင်္ခါဋီသစ်၊ ၄၇၁။)

၂။ ဌတွာ ဌိတာ အနက် ။ ။ အာရာမေ ဌတွာ ဌိတာတို့၌ နိဒဿနယူခိုက် “ရပ်ခြင်း”အနက်ကို ယူ၍ ပရိယာပန အနက်ယူခိုက် “တည်ခြင်း” အနက်ကို ယူဆောင် အနက်ပေးပါ။

နိဒဿနဖြစ်ပုံကို ပြသည်။ ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ ပါဠိယံ- ပါစိတ်ပါဠိတော်၌၊ ထည့်၊ အာရာမေ ဌိတာတိ- အာရာမေ ဌိတာ ဟူသည်ကား၊ အာရာမပရိယာပနာ- အာရာမံ (အရံ)၌ အကုံးဝင်သည်၊ ဣတိ အတ္ထော- ဤကား အနက်တည်း။ ဟိ- မှန်၏။ ဣတရတာ- အကုံးဝင်ခြင်း အနက်မှ တစ်ပါးသော ရပ်ခြင်းဖြင့်၊ အတ္ထေ- အနက်ကို၊ ဂယုမာနေ- ယူအပ်လတ်သော်၊ နိသိန္နာပိ- အာရာမံအတွင်း၌ ထိုင်နေသော ဘိက္ခုနီသည်လည်း၊ ဒဿနာယ- ကြည့်ရှု နားထောင်ခြင်းငှာ၊ န လဘေယျ- မရရာ။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ (ဤစကားဖြင့် နိဒဿနမှ အခြားသော ပရိယာပနအနက် ဖြစ်ပုံကို ပြသည်။)

၂။ ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (ရတ္တန္တကာရဝဂ်)

(သာမိကေ အနာပုစ္ဆာ ပက္ကမေယျာတိ ။ပ။ အဇ္ဈောကာသေ ဥပစာရံ အတိက္ကာမေန္တိယာ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။ [ပါဠိတော်])။

(နှာ-၁၁၅) ပဉ္စမေ- ငါးခုမြောက်သော အနာပုစ္ဆာပက္ကမန သိက္ခာပုဒ်၌၊ ဥပစာရော- ဥပစာသည်၊ ဒွါဒသဟတ္ထော- တစ်ဆယ့်နှစ်တောင်ရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (တတ္ထ- ထိုသိက္ခာပုဒ်၌)၊ “သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ကထိနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ- “သမုဋ္ဌာနာဒိနိ ။ပ။ ကိရိယာကိရိယံ” ဟူ၍၊ ပါဠော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

ဆဋ္ဌေ- ခြောက်ခုမြောက်သော အနာပုစ္ဆာအဘိနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌၊^၁ ဓုဝပညတ္ထေတိ- ဓုဝပညတ္ထေ ဟူသည်ကား၊ ဘိက္ခုနီနံ- ဘိက္ခုနီတို့၏၊ အတ္ထာယ-

၁။ ဒဿနာယ အနက်။ ။ဒဿနေန စေတ္ထ သဝနဗ္ဗိ သင်္ဂဟိတံ ဝိရူပေကသေသနယေန။ (ကင်္ခါ၊ဋီသစ်၊၄၇၁။)

၂။ ဆဋ္ဌေ ။ ဆဋ္ဌေ နေရာ၌ ဋီကာပါဌ်ဝယ် “သတ္တမေ”ဟု ရှိနေသည်။ သို့သော် ထို၏အဖွင့် ဓုဝပညတ္ထေ စကားရပ်သည် သတ္တမသိက္ခာပုဒ်၌ မပါရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၏အဖွင့် ပါဠိအဋ္ဌကထာ တို့၌သာ လာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သတ္တမသိက္ခာပုဒ်ဆိုင်ရာ ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ၌ ‘ဓုဝပညတ္တဉ္စ နာမ နတ္ထိ’ဟူသော ရှိ၍ ၎င်းကိုဖွင့်လျှင်

အကျိုးငှာ၊ (နိစ္စပညတ္တေ- အမြဲခင်းထားအပ်သော နေရာ၌) (အနာပတ္တိ၌ စပ်)။
 ပဉ္စမေ- ငါးခုမြောက်သော အနာပုစ္ဆာပက္ခမနသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ ဆဋ္ဌေ-
 ခြောက်ခုမြောက်သော အနာပုစ္ဆာအဘိနိသီဒနသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ သတ္တမေ
 စ- ခုနစ်ခုမြောက်သော အနာပုစ္ဆာသန္တရဏသိက္ခာပုဒ်၌လည်းကောင်း၊ (ထည့်)။
 အာဂတာနိ- လာကုန်သော၊ ကုလာနီတိ- ကုလာနီဟူသည်ကား၊ ကုလဃရာနိ-
 အမျိုးလေးပါးတို့၏ အိမ်တို့တည်း။ (ကုလာနီကို- ‘ရူပဿ ဘဝေါ ရူပံ’ကဲ့သို့
 ကုလာနံ ဃရာနိ ကုလာနီဟူ၍ လောပသမာသ် သို့မဟုတ် ဥပစာသော်
 လည်းကောင်း ယူပါ။)

ဒုတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ အတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (နဂ္ဂဝဂ်)

စတုတ္ထေ- လေးခုမြောက်သော သဃိယဋီစာရသိက္ခာပုဒ်၌၊ သံဃာဋီအာဒိ
 ဝသေန- သင်္ကန်းကြီး အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အဓိဋ္ဌိတာနံ- အဓိဋ္ဌာန်တင်ထား
 အပ်ပြီးကုန်သော သင်္ကန်း ငါးထည်တို့၏သာလျှင်၊ (ဝသေန)- အစွမ်းအားဖြင့်၊
 သဃိယဋီစာရံ- သင်္ကန်းတို့၏ လှည့်လည်ခြင်းကို။’ (အတိက္ကာမေယျ၌ စပ်။)

ဓူဝပညတ္တန္တိဟူသော ဖွင့်မည်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤ၌
 ဓူဝပညတ္တေတိဟူသော ဖွင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤ ဋီကာလာ
 ဓူဝပညတ္တေတိအဖွင့်သည် ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ် အနာပတ္တိ၌လည်း ဓူဝပညတ္တေ
 ဟု သတ္တမနုဖြင့်ပင် ရှိရကား ၎င်းကို ဖွင့်ကြောင်း ထင်ရှားသောကြောင့်
 လည်းကောင်း “သတ္တမေ”ဟု မရှိထိုက်။ “ဆဋ္ဌေ” ဓူဝပညတ္တေတိဟူသော
 မှန်ကန်စွာ ရှိရမည် ဖြစ်သည်။

၁။ သဃိယဋီစာရံ ။ ။ ဤ၌ သဃိယဋီအရ- သင်္ကန်းကြီးကိုသာ မယူရ၊
 သံဃာဋီတဋ္ဌေန သံဃာဋီတိ လဒ္ဓနာမာနံ ပဉ္စနံ စိဝရာနံ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။)
 ဟူသည်နှင့်အညီ ချုပ်စပ်အပ်သောကြောင့် သံဃာဋီအမည် ရရှိကြ
 ကုန်သော “တိစိဝရိတ်-သုံးထည်၊ ရေသနုပနှင့် ရင်စည်းတဘက်”ဟူသော
 သင်္ကန်းငါးထည်လုံးကို ယူရမည် ဖြစ်သည်။ စာရ ဟူသည် ထိုသင်္ကန်းတို့ကို

ပဉ္စမေ- ငါးခုမြောက်သော စိဝရသင်္ကမနိယသိက္ခာပုဒ်၌၊ “ဣဒံ ပန ကိရိယာ ကိရိယ”န္တိ- “ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယံ” ဟူ၍၊ ပါဌော- အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

ဆဋ္ဌေ- ခြောက်ခုမြောက်သော ဂဏစိဝရသိက္ခာပုဒ်၌၊ အညသ္မိ ပရိက္ခာရေ ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ ဧတ္ထ- အညသ္မိ ပရိက္ခာရေ ဒုက္ကဋ္ဌံ ဟူသော ဤပါဌ်၌၊ ထာလကာဒိနံ ဝါ- ခွက်အစရှိသည်တို့တွင်သော်လည်းကောင်း၊ သပ္ပိတေလာဒိနံ ဝါ- ထောပတ် ဆီအစရှိသည်တို့တွင်သော်လည်းကောင်း၊ အညတရသ္မိ- တစ်ခုခုသော။

တတိယဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄။ စတုတ္ထဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (တုဝဇ္ဇဝဂ်)

ဆဋ္ဌေ- ခြောက်ခုမြောက်သော၊ သံသဋ္ဌဝိဟာရသိက္ခာပဒေ- သံသဋ္ဌ ဝိဟာရသိက္ခာပုဒ်၌၊ “သေသမေတ္ထ ပဌမအရိဋ္ဌသိက္ခာပဒေ ဝုတ္တဝိနိစ္ဆယ သဒိသမေဝါ” တိ- “သေသမေတ္ထ ။ပ။ သဒိသမေဝ”ဟူ၍၊ ပါဌော- ကင်္ခါဝိကရဏီ အဋ္ဌကထာ ပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

စတုတ္ထဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

လဲလှယ်၍ဝတ်ခြင်း နေလှမ်းခြင်းတည်း။ ငါးရက်ကျော်သည့်တိုင်အောင် ထိုသို့ မပြုလုပ်ပါက ပါစိတ်အာပတ်သင့်သည်။ သို့သော်လည်း အဓိဋ္ဌာန် တင်ပြီးသော သင်္ကန်းတို့၌သာ ထိုအာပတ်သင့်သည်။ အဓိဋ္ဌာန် မတင်သော သင်္ကန်းတို့၌ ထိုအာပတ်မသင့်ဟု ဆရာတို့ဆိုကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ သိက္ခာပုဒ်၌ အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီးသော သင်္ကန်းငါးထည် တို့ကိုသာ ယူရမည် ဖြစ်သည်။

သဃံာဋီစာရန္တိ ဧတ္ထ သဃံာဋီ အာဒိဝသေန အဓိဋ္ဌိတာနံယေဝါယံ ဝိမိ၊ နေတရာသံ ကိရ။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၊ ၃၇၇။)

၅။ ပဉ္စမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (စိတ္တာဂါရဝင်)

ပဌမေ- ရှေးဦးစွာသော ရာဇာဂါရသိက္ခာပုဒ်၌ (ထည့်)၊ “စိတ္တာဂါရံ နာမ ယတ္ထ ကတ္ထစိ မနုဿာနံ ကိဋ္ဌိတုံ ရမိတုံ ကတံ ဟောတိ”တိ အာဒိနာ- “စိတ္တာဂါရံ နာမ ။ ပ။ ဟောတိ” အစရှိသည်ဖြင့်၊^၁ ပါဠိယံ- ပါမိတ်ပါဠိတော်၌၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စိတ္တာဂါရာဒီနိ- ဆန်းကြယ်သော အိမ်အစရှိသည်တို့ကို (အာဒိဖြင့်- အာရာမ် ဥယျာဉ် ရေကန်တို့ကို ယူ)၊ သဗ္ဗေသံ- အလုံးစုံကုန်သော လူတို့၏၊ အတ္ထာယ- အကျိုးငှာ၊ ကတာနိ- ပြုအပ်ကုန်၏။ ရညော- မင်း၏၊ အတ္ထာယ ဧဝ- အကျိုးငှာသာလျှင်၊ န ကတာနိ- မပြုလုပ်အပ်ကုန်။

သတ္တမေ- ခုနစ်ခုမြောက်သော အာဝသထစိဝရသိက္ခာပုဒ်၌၊ ဧတေန- ဤ အာဝသထစိဝရသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်၊ နိဿဇ္ဇိတုံ- သီတင်းသုံးဖော်မတို့အား ပေးစွန့် ခြင်းငှာ၊ ကပ္ပိယံ- အပ်စပ်သော ဥတုနီးသင်္ကန်းကို၊ (သန္ဓာယ- ရည်ရွယ်၍)၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ “နိဿဇ္ဇိတွာ ပရိဘုဉ္ဇတိ”တိ- “နိဿဇ္ဇိတွာ ပရိဘုဉ္ဇတိ” ဟူ၍၊ ပါဠိ စ- ဘုရားဟောဖော် အနာပတ္တိပါဠိတော်သည်လည်း၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ (ဧတ္ထ- ဤ အာဝသထစိဝရသိက္ခာပုဒ်၌)၊ “သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ- သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ။ပ။ ကိရိယံ” ဟူ၍၊ ပါဠော- ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ အဋ္ဌမေပိ- ရှစ်ခုမြောက်သော အာဝသထဝိဟာရ သိက္ခာပုဒ်၌လည်း၊ ဧသော ပါဠော ဧဝ- ဤ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ စသော ပါဠိသည်ပင်လျှင်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

ပဉ္စမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆။ ဆဋ္ဌဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (အာရာမဝင်)

(နာ-၁၁၆) ဒသမေ- ဆယ်ခုမြောက်သော ပသာခေဇာတသိက္ခာပုဒ်၌၊ “သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ- ဟူ၍၊ ပါဠော- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ ပါဠိသည်၊^၁ အတ္ထိ- ရှိ၏။

ဆဋ္ဌဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ပါဠော ။ ။ “ဤသမုဋ္ဌာန်စသည် ပြဆိုသော စကားရပ်”တို့ကို မျက်မှောက် စာတို့တွင် တွေ့နေရသော်လည်း နောင်တစ်ချိန်တွင် အရေးမပါသော

၈။ အဋ္ဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (ကုမာရိဘူတဝဂ်)

ပဌမဒုတိယတတိယေသု- ပဌမ ဒုတိယ တတိယဖြစ်ကုန်သော ကုမာရိဘူတ သိက္ခာပုဒ်တို့၌၊ (သမ္ဗုတိကမ္မာဒိသု- သမ္ဗုတိကံ အစရှိသည်တို့၌၊ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာ- ဘိက္ခုနီလောင်းဖြစ်ကုန်သော ဂိဟိဂတသိက္ခမာန် ကုမာရိဘူတသိက္ခမာန်တို့ကို၊) “ဂိဟိဂတာ”တိ ဝါ- ဂိဟိဂတာဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ကုမာရိဘူတာ”တိ ဝါ- ကုမာရိဘူတာ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ န ဝတ္ထုဗျာ- အမည်အားဖြင့် သုံးသပ်၍ မရွတ် ဆိုထိုက်။’ စေ ဝဒန္တိ- အကယ်၍ ရွတ်ဆိုကုန်အံ့၊ ဧဝံ သတိ- ဤသို့ ရွတ်ဆိုသည်

စာများဟု ယူဆကာ ဖြုတ်ချထားခဲ့နိုင်သည်။ ထိုသို့ ဖြုတ်ချန်ခဲ့သော် ဤဋီကာစကားအရ ပြန်လည်ဖော်ထုတ် သိရှိနိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ မိန့်ဟန် တူသည်။

- ၁။ သိက္ခမာန်သုံးပါးနှင့် အထူး။ ။ အသက်နှစ်ဆယ်ကျော်လွန်ပြီးသော သိက္ခမာန်ကို “မဟာသိက္ခမာန်”ဟု ခေါ်သည်။ ထိုမဟာသိက္ခမာန်သည် ဂိဟိဂတာသိက္ခမာန် (တောထွက်မ)၊ ကုမာရိဘူတာသိက္ခမာန် (ငယ်ဖြူမ) ဟု နှစ်မျိုးကွဲသေးသည်။ အသက် ၁၈-နှစ်နှင့် အောက်ဖြစ်သော သိက္ခမာန် တို့သည် ဂိဟိဂတာသိက္ခမာန် (တောထွက်မ)၊ ကုမာရိဘူတာသိက္ခမာန် (ငယ်ဖြူမ)တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဤသို့ အကျဉ်းအားဖြင့် သိက္ခမာန် သုံးပါး ရှိသည်။ ဤသုံးပါးတို့၏ တူညီသောအချက်မှာ- သမ္ဗုတိကံစသည် ပြုခိုက်၌ “ဂိဟိဂတာ” ဟုလည်းကောင်း “ကုမာရိဘူတာ”ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ရွတ်ဆိုသမှု မပြုလုပ်ရခြင်းဖြစ်ပြီး “သိက္ခမာနာ”ဟုသာ ခေါ်ဝေါ် ရွတ်ဆိုရခြင်း ဖြစ်သည်။ မတူညီ ကွဲပြားသော အချက်မှာ- ကံမှ တစ်ပါးသော အချိန်တို့၌ မဟာသိက္ခမာန်ကို ဂိဟိဂတာဟုလည်းကောင်း၊ ကုမာရိဘူတာဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဆိုခွင့် မရှိ၊ “သိက္ခမာန်”ဟု ရိုးရိုးသာ ခေါ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကျန် သိက္ခမာန်နှစ်ပါးကိုကား အသက် ၁၈-နှစ် အရွယ်မှစ၍ တောထွက်မ-ဖြစ်လျှင် ဂိဟိဂတာဟုလည်းကောင်း ငယ်ဖြူမ- ဖြစ်လျှင် ကုမာရိဘူတာဟုလည်းကောင်း ခေါ်ခွင့် ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ (ငယ်ဖြူမကိုကား “ဂိဟိဂတာ”ဟု မခေါ်ရ။) (ပါစိတ်၊ ၄၊ ၂၂၊ ကဒါ၊ ၄၊ ၃၄၅။)

ဖြစ်လတ်သော်၊ ကမ္မ- ကံသည်၊ ကုပ္ပတိ- ပျက်စီး၏။ ('သိက္ခမာနာ' ဣစ္စေဝ- သိက္ခမာနာဟူ၍သာလျှင်၊ ဝတ္တဗ္ဗာ- ရွတ်ဆိုထိုက်၏။ (၄။)

ဧကောဒသမေ- တစ်ဆဲ့တစ်ခုမြောက်သော ပါရိဝါသိကသိက္ခာပုဒ်၌၊ ပရိသပါရိဝါသိကေ- ပရိသတ်သိုးရာ၌ (ထည့်)၊ ဆန္ဒ အဝိဿဇ္ဇေတွာတိ- ကား၊ “ယထာသုခံ- ချမ်းသာသည် အားလျော်စွာ၊ ဂစ္ဆထ- ကြွသွားကြပါကုန်။” ဣတိ- ဤသို့၊ အဝတွာ- (ဆန္ဒစွန့်ကြောင်းစကားကို အဖြတ်) မဆိုမူ၍၊ ဧတ္ထ- ဤသိက္ခာပုဒ်၌၊ အယံ ပန- ဤဆိုအပ်လတ္တံသည်ကား၊ ဝိနိစ္ဆယော- အဆုံးအဖြတ်တည်း။ (ပါဠိယံ- ပါစိတ်ပါဠိတော်၌)၊ “ပါရိဝါသိကဆန္ဒဒါနေနာ”တိ- ပါရိဝါသိကဆန္ဒဒါနေဟူသော၊ ဣဒံ- ဤသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗစကားကို၊ ဥဒ္ဓရိတွာ- ထုတ်ဆောင်ပြီး၍၊ “ဝုဠိတာယ ပရိသာယာ”တိ- “ဝုဠိတာယ ပရိသာယ”ဟူသော၊ ပဒဘာဇနံ- သံဝဏ္ဏနာ ပဒဘာဇနီကို၊ ဝုတ္တံ- ဟောမိန့်တော်မူအပ်ပြီ။^၁ ပန- ဆက်ဦးအံ့၊ ဧတဿ- ဤပါဠိတော်၏၊ သမန္တပါသာဒိကာယံ- သမန္တပါသာဒိကအဋ္ဌကထာ၌၊ “ဝုဠိတာယ ပရိသာယာတိ ဆန္ဒံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ ဆန္ဒဝိဿဇ္ဇေနမတ္တေန ဝါ ဝုဠိတာယာ”တိ- “ဝုဠိတာယ ပရိသာယာတိ ။ပ။ ဝုဠိတာယ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ။ ပန ယသွာ- အကြင်ကြောင့်၊ ဣဓ- ဤပရိသတ်သိုးရာ၌၊ ဆန္ဒဿ- ဆန္ဒကို၊ အဝိဿဋ္ဌတ္တာ- မစွန့်လွှတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကမ္မ- ကံကို၊ ကာတုံ- ပြုခြင်းငှာ၊ ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အဋ္ဌကထာယံ- အဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တံ-

၁။ ဆန္ဒစွန့်မှု မစွန့်မှု၌ ကံအားလျောက်ပတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏ ဟတ္ထပါသ်စွန့်ခြင်း မစွန့်ခြင်းသာ လိုရင်းဖြစ်ပုံ ။ ။ ဧတ္ထ ပန ကမ္မပုတ္တာနံ ဟတ္ထပါသဿ အဝိဇဟနမေဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ ကတွာ ပေါရာဏဂဏ္ဍိပဒေ ဝုတ္တံ။ ဆန္ဒော နာမ ကမ္မပုတ္တေသု ဘိက္ခုသု ဧကသီမာယ သန္နိပတိတေသု အာဂစ္ဆတိ၊ နာသန္နိပတိတေသု။ ဣဓ ဟိ “ဆန္ဒံ အဝိဿဇ္ဇေတွာ”တိ စ “ဆန္ဒဿ (ကံအတွက် သဘောတူသော ဆန္ဒကို) ပန အဝိဿဋ္ဌတ္တာ”တိ စ ဝုတ္တံ။ အဇ္ဈာသယံ (ကံပြုလိုသော အလိုဆန္ဒကို) အဝိဿဇ္ဇေတွာ”တိ စ “အဇ္ဈာသယဿ အဝိဿဋ္ဌတ္တာ”တိ စ န ဝုတ္တံ။ တသွာ ဆန္ဒဿ အဝိဿဇ္ဇနံ ကမ္မပုတ္တာနံ ဟတ္ထပါသာဝိဇဟနေနေဝ ဟောတိ။ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၊ ၃၈၆။)

မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ တသွာ- ထို့ကြောင့်၊ ဆန္ဒ- ဆန္ဒကို၊ အဝိဿဇေတွာဝ- မစွန့်လွှတ်
မူ၍သာလျှင်၊ ဒွါဒသဟတ္ထပါသေ- တစ်ဆယ့်နှစ်တောင် ဟတ္ထပါသ်၌၊ ဝိဟရိတွာ-
နေ၍၊ ပုန- တစ်ဖန်၊ သန္နိပါတကရဏဉ္စ- ကံပြုရန် စုဝေးမှုကို ပြုခြင်းသည်လည်း၊
ဝဋ္ဋတိ- အပ်၏။^၁ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။

အဋ္ဌမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉။ နဝမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ (ဆတ္တုပါဟနဝဂ်)

တတိယေ- သုံးခုမြောက်သော သင်္ဃာဏိသိက္ခာပုဒ်၌၊ “သေသံ ဝုတ္တနယေန
ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဣဒံ ပန အကုသလစိတ္တ”န္တိ- “သေသံ ။ပ။ အကုသလစိတ္တံ” ဟူ၍၊
ပါဌော- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ ပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။

စတုတ္ထေ - လေးခုမြောက်သော ဣတ္ထာလင်္ကာရသိက္ခာပုဒ်၌၊^၂
ဝုတ္တနယေနာတိ- ကား၊ တတိယေ- သုံးခုမြောက်သော သင်္ဃာဏိသိက္ခာပုဒ်၌၊
ဝုတ္တနယေန- ဆိုအပ်ခဲ့သော နည်းဖြင့်။

၁။ “ကံမပြုတော့”ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီးသော်လည်း ထိုင်နေ(မထသေး)သော ပရိသတ်၌
ကံပြုကောင်း။ ။ပါဠိယံ ပန “အနာပတ္တိ အဝုဋ္ဌိတာယ ပရိသာယာ”တိ
သာမညတော ဝုတ္တတ္တာ၊ ဥပေါသထက္ခန္ဓကေ စ ကာတဗ္ဗော အညတြ
အဝုဋ္ဌိတာယ ပရိသာယာ”တိ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၉၀။) ဝုတ္တတ္တာ၊ တဒဋ္ဌကထာယမ္ပိ
“ပါရိဝါသိယပါရိသုဒ္ဓိဒါနံ နာမ ပရိသာယ ဝုဋ္ဌိတ-ကာလတော ပဋ္ဌာယ န
ဝဋ္ဋတိ၊ အဝုဋ္ဌိတာယ ပန ဝဋ္ဋတိတိ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၄၈။) ဝုတ္တတ္တာ စ “ကမ္မံ န
ကရိသာမီ”တိ ဓုရံ နိက္ခိပိတွာ နိသိန္နာယပိ (ပရိသာယ) ကမ္မံ ကာတုံ
ဝဋ္ဋတိတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ (ဝိမတိ၊ ၂၈၀။)

၂။ စတုတ္ထေ ။ ။ ဋီကာပါဌ်၌ ‘စတုတ္ထေ ဝုတ္တနယေနာတိ တတိယေ ဝုတ္တ
နယေန’ဟု ရှိသည်။ သို့သော် ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ၌ ‘ဝုတ္တနယေန’ အသုံး
စကားသည် ဒုတိယသိက္ခာပုဒ် တတိယသိက္ခာပုဒ်တို့၌သာ ပါရှိသည်။
စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်မှ စ၍ မရှိတော့ပါ။ ထို့ကြောင့် ‘တတိယေ ဝုတ္တနယေနာတိ
ပဌမေ ဝုတ္တနယေန’ဟု ရှိထိုက်သည်။ သို့ငြားသော်လည်း ဋီကာက

ဧကောဒသမေ- တစ်ဆယ့်တစ်ခုမြောက်သော အနာပုစ္ဆာသိက္ခာပုဒ်၌၊
“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ကထိနသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ- “သမုဋ္ဌာနာဒီနိ
။ပ။ ကိရိယာကိရိယံ” ဟူ၍၊ ပါဠိ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာပါဠိသည်၊ အတ္ထိ-
ရုံ၏။

ဒွါဒသမေ- တစ်ဆယ့်နှစ်ခုမြောက်သော ပဉ္စာပုစ္ဆာသိက္ခာပုဒ်၌၊
“သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဒေသောဓမ္မသဒိသာနိ၊ ဣဒံ ပန ကိရိယာကိရိယ”န္တိ- ဟူ၍၊
ပါဠိ- သည်၊ အတ္ထိ- ရုံ၏။

တေရသမေ- တစ်ဆယ့်သုံးခုမြောက်သော အသံကစ္စိကသိက္ခာပုဒ်၌၊
“သံကစ္စိကံ နာမ အဓကွကံ ဥပ္ပနာဘိ၊ တဿ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထာယာ”တိ- “သံကစ္စိကံ
နာမ ။ပ။ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထာယ” ဟူ၍၊ ပါဠိ- ပါစိတ်ပါဠိတော်၌၊ ဝုတ္တတ္တာ- ဟောမိန့်
တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဓာပိ- ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌လည်း၊

စတုတ္ထေ တတိယေဟု အတိအလင်းကြီး သုံးနေ၍ ဋီကာဆရာတို့
လက်ထက်က အဋ္ဌကထာ၌ စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်ဝယ် ဝုတ္တနယေနပါဠိ
ရှိကောင်း ရှိခဲ့လေမည်လား စဉ်းစားစရာ ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း
ယခုစာတို့၏ စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၌ ၎င်းဝုတ္တနယေနပုဒ် အလျှင်းမရှိသည်
ဖြစ်သောကြောင့် (၄-ဋီ) အသွားအလာ ညီညွတ်စေရန် ‘တတိယေ
ဝုတ္တနယေနာတိ ဒုတိယေ’ (သို့မဟုတ်) ‘ပဌမေ ဝုတ္တနယေန’ဟူ၍သာ
အမှန် ရှိသင့်ပေသည်။

၁။ တဿာ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထာယ ။ ။ ဤ၌ တသဒ္ဒါ၏ အစွဲသည် သံကစ္စိကကို
စွဲယူခဲ့ပါက နပုလ္လိင်ဖြင့် တဿဟုလည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် တဿာဟု
လည်းကောင်း ထားနိုင်သည်။ အကြောင်းမှာ- သံကစ္စိကပုဒ်က နပုလ္လိင်
ဣတ္ထိလိင် နှစ်မျိုးရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ (ပါစိတ်၊ ၄၆၂။ ပရိဝါ၊ ၄၊ ၁၈၄။
၅)။ ဤဋီကာ၌ကား ‘တဿာ’ဟု ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် ရှိနေသည်။ သို့သော်လည်း
သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ‘သံကစ္စိကံ နာမ’ဟု နပုလ္လိင်ဖြင့်သာ ရှိသောကြောင့်
လည်းကောင်း၊ ဤဋီကာ၏ ရည်ညွှန်းကိုးကားရာ မူရင်း ပါစိတ်ပါဠိတော်
(၄၆၂)၌ ‘တဿ’ဟုသာ ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကင်္ခါဝိတရဏီ
အဋ္ဌကထာအဖွင့်အရ နပုလ္လိင် သရီရံကို စွဲရမည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊

(နှာ-၁၁၇) “အဓက္ခကဉ္စနာဘိသင်္ခါတဿ သရီရဿ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထ”န္တိ- ဟူ၍၊ ပါဌော- ပါဌ်သည်၊ အတ္ထိ- ရှိ၏။ ဂါမံ ပဝိသေယျာတိ ဧတ္ထ- ဂါမံ ပဝိသေယျ ဟူသော ဤပါဌ်၌ (ထည့်)၊ အပရိက္ခေပေ- အကာအရံ မရှိသော၊ ဂါမေ- ရွာ၌၊ အာပတ္တိပရိစ္ဆေဒံ- အာပတ်အပိုင်းအခြားကို၊ သမန္တပါသာဒိကဝသေန- သမန္တပါသာဒိကာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ အဂ္ဂဟေတွာ- မယူမူ၍၊ ဣဓ- ဤကင်္ခါဝိကရဏီ အဋ္ဌကထာ၌၊ ဝုတ္တ နယေန- မိန့်ဆိုအပ်သော နည်းဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗံ- ယူထိုက်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။”

နဝမဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သုဒ္ဓပါမိတ္တိယဝဏ္ဏနာ- သုဒ္ဓပါမိတ်၏ အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ- ပြီးပြီ။

ပါမိတျာဒိယောဇနာ (၁၈၁)၌ နပုလ္လိင်ဖြစ်သော အဓက္ခကဉ္စနာဘိဋ္ဌာနံ အစွဲကို ပြဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤ နေရာ၌ နပုလ္လိင်ဖြင့် ‘တဿ’ဟူသော အမှန် ရှိထိုက်ပေသည်။

- ၁။ ဣဓ ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ ။ ‘ဂါမံ ပဝိသေယျ’အဖွင့်၌ အာပတ်သင့်ပုံ အပိုင်းအခြားတို့ ပြဆိုကြရာတွင် ရှေးဟောင်းပေစာချုပ်တို့၌ “အပရိက္ခိတ္တဿ ဂါမဿ ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တိယာ”ဟူသော အသုံးစကားကို များစွာ တွေ့ရသည်။ သံယာဒိသိသ်အခန်းတွင် ပြဆိုသကဲ့သို့သော “ဥပစာရံ အတိက္ကမန္တိယာ” အသုံးမှာ ပေစာတို့၌ အတွေ့နည်းသည်။ (ဝဇီရဋီ၊ ၃၈၈။) ပါမိတ်အဋ္ဌကထာ၌ အာပတ်သင့်ပုံ အပိုင်းအခြားကို ပြဆိုရာတွင် အကာအရံရှိသော ရွာအတွက်သာ ပြဆိုထားသည်။ ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌ကား- အကာအရံရှိ မရှိသော ရွာနှစ်မျိုးစုံအတွက် ပြဆိုထားသည်။ ပါမိတ်အဋ္ဌကထာ၌ အတွေ့ရနည်းသော “အတိက္ကမန္တိယာ” အသုံးတစ်မျိုးကိုသာ ပြသည်။ ကင်္ခါဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာ၌ကား- အတွေ့ရများသော “ဩက္ကမန္တိယာ”နှင့် အတွေ့ နည်းသော “အတိက္ကမန္တိယာ” နှစ်ပါးစုံကို ပြဆိုထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပါမိတ်အဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုသည့် အတိုင်းလောက်သာ မမှတ်ယူဘဲ အစုံအလင် ဖွင့်ဆိုပြသော ဤကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာနည်းအတိုင်း မှတ်ယူကြပါဟု ဆရာအရှင်မြတ် တိုက်တွန်းဆုံးဖြတ် ရေးသားတော်မူသည်။

သမုဋ္ဌာနဝိနိစ္ဆယဝဏ္ဏနာ

ပန- အဖို့တစ်ပါးကား၊ အသာဓာရဏသိက္ခာပဒေသု- အသာဓာရဏသိက္ခာပုဒ်တို့၌ (ထည့်)၊ သမုဋ္ဌာနာနံ- သမုဋ္ဌာန်တို့၏၊ ဝိနိစ္ဆယေ- အဆုံးအဖြတ်၌၊ ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇာဒီနိ- ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇအစရှိကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ “အစိတ္တကာနိလောကဝဇ္ဇာနိ”တိ- “အစိတ္တကာနိ လောကဝဇ္ဇာနိ”ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ- ကင်္ခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ “နစ္စ”န္တိ ဝါ- ကခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝါ- ကသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဂန္ဓ”န္တိ ဝါ- နံသာဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဇာနိတွာပိ- မသိမူ၍လည်း၊ ဒဿနေန ဝါ- ကသည်ကို ကြည့်ရှုခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိလိမ္ပနေန ဝါ- နံသာကို လိမ်းကျံသဖြင့်လည်းကောင်း၊ အာပဇ္ဇနတော- အာပတ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊ ဝတ္ထုအဇာနနစိတ္တေန- ဝတ္ထုကို မသိသောစိတ်ဖြင့်၊ အစိတ္တကာနိ- အစိတ္တကတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ‘နစ္စ’န္တိ ဝါ- ကခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝါ- ကသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ဂန္ဓ’န္တိ ဝါ- နံသာဟူ၍လည်းကောင်း၊ အာနိတွာ- သိ၍၊ ပဿန္တိယာ ဝါ- ကသည်ကို ကြည့်ရှုသော ဘိက္ခုနီမအားလည်းကောင်း၊ ဝိလိမ္ပန္တိယာ ဝါ- နံသာကို လိမ်းကျံသော ဘိက္ခုနီမအားလည်းကောင်း၊ အကုသလတ္တာ ဧဝ- အကုသိုလ်၏အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်၊ လောကဝဇ္ဇာနိ- လောကဝဇ္ဇတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ စောရိဝုဋ္ဌာပနာဒီနိ- စောရိဝုဋ္ဌာပန အစရှိကုန်သော သိက္ခာပုဒ်တို့သည်၊ “စောရီ”တိ အာဒိနာ- ခိုးသူမ အစရှိသည်ဖြင့်၊ ဝတ္ထု- ဝတ္ထုကို၊ အာနိတွာ- သိ၍၊ ကရဏေယေဝ- ပြုရာ၌သာလျှင်၊ အာပဇ္ဇနတ္တာ- အာပတ်သင့်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သစိတ္တကာနိ- သစိတ္တကတို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပသမ္ပဒါဒီနိ- ပဉ္စင်းခံခြင်း အစရှိသည်တို့၏၊ ဧကန္တာကုသလစိတ္တေနော- ဧကန် အကုသိုလ်စိတ်ဖြင့်သာလျှင်၊ အကတ္တဗ္ဗတ္တာ- မပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာနိ- ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ “ဣဓ- ဤသိက္ခာပုဒ်အရာ၌၊ သစိတ္တကာစိတ္တကတာ- သစိတ္တက အစိတ္တက၏အဖြစ်ကို၊ ပဏ္ဏတ္တိဇာနနာဇာနနတာယ- ပညတ်တော်ကို သိသည် မသိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အဂ္ဂဟေတွာ- မယူမူ၍၊ ဝတ္ထုဇာနနာဇာနနတာယ- ဝတ္ထုကို သိသည် မသိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗ- ယူထိုက်၏။” ဣတိ- ဤသို့၊ တီသုပိ-

သုံးစောင်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဂဏ္ဍိပဒေသု- ဂဏ္ဍိပုဒ်တို့၌၊ (သာရတ္ထဋီ၊ ၃၊ ၁၂၈။) လိခိတံ- ရေးအပ်ပြီ။ သင်္ခေပတော- အကျဉ်း အားဖြင့်၊ ဒဿနာဘာဝါ- သိမြင်မှု၏ မရှိခြင်းတို့ကို၊ အဓိပ္ပေတတ္တာ- အလိုရှိအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။

ဂါထာ အနက်များ ။ ။ ဝတ္ထုပဏ္ဏတ္တိအညာဏာ- အာပတ်၏ အကြောင်း ဝတ္ထုနှင့် ပညတ်တော်ကို မသိခြင်းဟူသော၊ ဒွိဓာ- နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ အစိတ္တကတ္တံ- အစိတ္တက၏အဖြစ်ကို မတံ- သိအပ်၏။ ဣဓ- ဤဂိရုသမဇ္ဇ စသော အသာဓာရဏသမုဋ္ဌာန် အရာ၌၊ သကနာမေန- မိမိတို့ နာမည်ဖြင့်၊ အညာတံ- မထင်ရှားသော၊ ဉာဏံ- ဉာဏ်ကို (သိခြင်းကို)၊ ဒွိဓာ- နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ပြီ။

ပရနာမဉ္ဇ- တစ်ပါးတစ်ခြားသော နာမည်ကိုလည်း၊ ဗလက္ကာရေ- အနိုင် အထက် ပြုခြင်း၌၊ ဝါ- အနိုင်ကျင့်ရာ၌၊ ဝတ္ထုဿ- အကြောင်းဝတ္ထုကို၊ ဇာနနံ- သိခြင်းဟူသော၊ ဧကံ- တစ်ပါးလည်းကောင်း၊ သမစာရိကေ- အညီအမျှကျင့် ခြင်း၌၊ ဝတ္ထုဿ- အကြောင်းဝတ္ထုကို၊ ဇာနနံ- သိခြင်းဟူသော၊ ဧကဓာ- တစ်ပါး လည်းကောင်း၊ (ဣတိ- ဤသို့၊ ဒွိဓာ- နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ မတံ- သိအပ်၏)။ [နောက်ဂါထာမှ ယူ၍ ပေးသည်၊] တသ္မိ- ထိုတစ်ပါးသော နာမည်၌၊ တပ္ပဋိဗန္ဓော- ထိုသိခြင်း နှစ်ပါးနှင့် ဆက်စပ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ (ဝေဒိတဗော- သိအပ်၏)။

ပရနာမေန- တစ်ပါးတစ်ခြားသော နာမည်ဖြင့်၊ ဇာနနံ- သိခြင်းကို၊ မုတ္တာဒိကေ- ပုလဲအစရှိသော အကပ္ပိယ ဒုက္ကဋ္ဌဝတ္ထု၌၊ ဧကံ- တစ်ပါးလည်းကောင်း၊ လောမာဒိကေ- အမွှေးအစရှိသော ကောဋ္ဌာသ၌၊ ဧကံ- တစ်ပါးလည်းကောင်း၊ (ဣတိ- ဤသို့)၊ ဒွိဓာ- နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့်၊ မတံ- သိအပ်၏။ ဣတိ အယံ ဘေဒေါ- ဤအပြားကို၊ ဝေဒိတဗော- သိထိုက်၏။

ဧတ္ထ- ဤဘိက္ခုနီ အသာဓာရဏသမုဋ္ဌာနဝိနိစ္ဆယ၌၊ သေသံ- ကြွင်းသော (ကိရိယ အကိရိယ သညာဝိမောက္ခ နောသညာဝိမောက္ခ စသော) အရာသည်၊ ဥတ္တာနံ- ပေါ်လွင်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ အနုတ္တာနတ္ထေ- မပေါ်လွင်သော အနက်၌၊ ဝုတ္တဝိနိစ္ဆယတ္တာ- ဆိုအပ်သော အဆုံးအဖြတ်၏အဖြစ်ကြောင့်၊

သေသံ- ဤမိန့်ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ ကြွင်းသော ကိရိယစသော အရာကို၊ န ဥဒ္ဓဋ်-
မထုတ်ဆောင်အပ်။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော- သိထိုက်၏။

သမုဋ္ဌာနဝိနိစ္ဆယဝဏ္ဏနာ- သမုဋ္ဌာန်အဆုံးအဖြတ် အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-
ပြီးပြီ။

ဘိက္ခုနီပါတိမောက္ခဝဏ္ဏနာ- ဘိက္ခုနီပါတိမောက် အဖွင့်သည်၊ နိဋ္ဌိတာ-
ပြီးပါပြီ။

ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဋီကာ- ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဋီကာသည်၊ ဝါ-
ဝိနည်းနှင့်စပ် ယုံမှားမှုအရပ်ရပ်ကို ပယ်ခွါလွန်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ရှေ့၌
ဖြစ်ပေါ်သော အဖွင့်ဋီကာကျမ်းသည်၊ နိဋ္ဌိတာ- ပြီးဆုံးပါပြီ။

ကျမ်းပြီးနိဂုံး

ဦးသိန်းစိန်အဘိဘူကာလေ၊ ရန်ကုန်ပုရေ သုဝါသိနာ။
ဝိသုဒ္ဓါရာမ အာဝါသေ၊ အယံ ဂန္ဓော သုနိဋ္ဌိတော။ (ပထျာဝတ္ထ)

ဦးသိန်းစိန်အဘိဘူကာလေ- ခရစ် သက္ကရာဇ် ၂၀၁၁-ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၄-ရက်၊ နံနက် ၁၀-နာရီ အချိန်တွင် သမ္မတဖြစ်ပြီးနောက် လေးနှစ်မြောက်သော သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရ အုပ်ချုပ်နေရာ ခေတ်အချိန်ခါ၌၊ ရန်ကုန်ပုရေ- လေးဆူ ဓာတ်ပုံ မြတ်ရွှေတိဂုံဟု ကမ္ဘာ့ကုန်လွှင့် ပန်တင့်စွာ စေတီတော်သာကြီး တည်ရှိရာ မဟာရန်ကုန် မြို့ရွှေဘုံ၌၊ ဝိသုဒ္ဓါရာမအာဝါသေ- “တောင်ပြင်နဂါး၊ အနောက်ကျား (နှင့်) မစိုးရိမ်အာ၊ ဝိသံဝါ”ဟု ပြောစမှတ်ထင်ရှား စာချအကျော် လေးပါးတို့တွင် တစ်ပါးအပါဝင်ဖြစ်သော မန္တလေး မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံကျောင်းတိုက် စာချအကျော် ဘဒ္ဒန္တ ဝါသဝါဘိဝံသဆရာတော်သည် တည်ထောင်တော်မူအပ်သော ရန်ကုန် မဟာ ဝိသုဒ္ဓါရုံကျောင်းတိုက်၌၊ သုဝါသိနာ- သ. စ. အ, ပါဠိပါရဂူ, အဂ္ဂမဟာအကျော် တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ယောဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မေတ္တာတော်အရိပ် အောက်၌ အေးမြချမ်းသာ ကောင်းမွန်စွာ သီတင်းသုံးနေထိုင်သော ငါသည်၊ လိခိတော- မှီရာကျမ်းစုံ အဖုံဖုံရှုတွေး နှစ်နှစ်တာ ရေးအပ်သော၊ အယံ ဂန္ဓော- သဒ္ဓါ အနက် ဆုံးဖြတ်ချက် အဓိပ္ပါယ် မပစ်ပယ်ဘဲ သိလွယ်စေမှု ကောင်းစွာ ပြုအပ်သော ကင်္ခါဋီကာဟောင်းပါဌ်၏ ဤနိဿယကျမ်းစာသည်၊ သုနိဋ္ဌိတော- တစ်ထောင့်သုံးရာ ခုနစ်ဆယ့်ခြောက်ခု ရတုချိန်တာ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် နေ့ချိန်အခါ၌ ကောင်းစွာမသွေ ပြီးမြောက်ခဲ့ပါပေတော့သတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ အာရာမနှင့် အာဝါသ ထပ်သယောင်ရှိသော်လည်း သုဒ္ဓါဝါသ ဘူမိကဲ့သို့ ကြံပါ။ သုဝါသိနာ၌ အမှယောဂ မဟုတ်သော်လည်း အနက် ပေါ်လွင်ရန် “ငါသည်”ဟု သုံးနှုန်းထားသည်၊ အလွယ်ပေးခြင်းသာ။ ဤနေရာမျိုး၌ သုဝါသိနာ၏ စပ်ရာ “မယာ”ပုဒ် သီးခြားထည့်၍ ယောဇနာလျှင် သာ၍ကောင်း ပါသည်။ ။

ကင်္ခါဝိတရဏိပုရဏာဋီကာနိဿယ

သံဝဏ္ဏိတပဒအက္ခရာစဉ်

သံဝဏ္ဏိတပဒ

စာမျက်နှာ

အကပ္ပိယေန ဝါ	၃၇၃
အကိရိယာ	၂၉၄
အကုပ္ပေန	၈၆
အကုသလစိတ္တံ	၃၅၁
အဂမနပထေသု	၁၈
အဂါမကံ အရညံ	၁၁၆
အစီဝရဿာနာပတ္တိ ပစ္စုဒ္ဓါရာဒိသိဒ္ဓိတော	၂၆၇
အညံ ဥပသမ္မာဒေတိ	၃၆၁
အညတရံ ဝါ အညတရံ ဝါ	၂၀၆
အညတရဿ ဝါ	၁၇၂
အညတြ သမယာ	၃၂၅
အညတြ သုပိနန္တာ	၁၆၂
အညဘာဂေါ ဝါ အဿ အတ္ထိ	၁၉၁
အညသ္မိ ပရိက္ခာရေ ဒုက္ကဋ်	၄၁၇
အဋ္ဌင်္ဂိလပါဒကံ	၃၇၈
အဋ္ဌင်္ဂိလုပ္ပေမော	၁၆
အဋ္ဌမာတိကာ	၂၂၆
အဋ္ဌပ္ပတ္တိဝသေနေဝ အာဝိဘူတံ	၁၉၃
အတိရေကပ္ပဋိဂ္ဂဟဏံ	၃၂၈
အတ္ထတော ဧကံ	၁၃၇
အတ္ထိ အရညံ န အရညပရိဟာရံ	၁၂၂

သံဝဏ္ဏိတပဒ	စာမျက်နှာ
အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ	၂၉၈
အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ ဥပ္ပဇ္ဇေယျံ	၂၉၉
အနာပတ္တိ တဒညထာ	၃၂
အနိဒ္ဒိဋ္ဌကာရကာ	၄၅
အန္တမသော တိရုတ္တနဂတာယပိ	၈၄
အန္တရောရံ	၂၂၇
အန္တောဒ္ဓါဒသဟတ္ထေပိ	၂၁၇
အနန္တော အပဓိရော	၂၂၀
အန္တမမာသော	၁၈
အပဗ္ဗုဒ္ဓရန္တေန ဝိကပ္ပေတဗ္ဗော	၃၁၇
အပရိယန္တပ္ပဝါရဏာယ ပဝါရိတေ	၃၄၈
အပရေ	၃၃
အဘိလာပမတ္တမေဝ	၃၈၉
အယံ တတ္ထ သာမိစိ	၂၀၉
အရညံ န အရညကိစ္စံ ကရောတိ	၁၂၃
အလံဝစနိယာ	၁၇၈
အလမေတံ သဗ္ဗံ	၃၃၆
အဝုတ္တာ ဝါ ဓောဝတိ	၂၇၅
အသဗ္ဗိစ္စ ဘုဉ္ဇတိ	၃၈၇
အသန္တေ ပါမိတ္တိယံ ဒေသေတဗ္ဗမေဝ	၃၀၃
အသန္တေ ဟာရကေ	၃၀၁
အသယနိယရေ	၃၇၆
အဿတိယာ ဘုဉ္ဇတိ	၃၈၇
အာကဇ်မာနေန ဘိက္ခုနာ	၃၀၀
အာဏတ္တိနိယာမကာ	၁၄၆
အာဏာပနံ	၁၄၆

အာပတ္တိ ပရိဂ္ဂဟတိ	၃၂
အာရညကသေနာသနံ	၁၁၇
အာရာမေ ဌတွာ	၄၁၄
အာရာမေ ဌိတာ	၄၁၅
အာရာမေ ဝါ	၃၈၄
အာရာမေ ဝါ အာရာမူပစာရေ ဝါ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ အဇ္ဈောဟရန္တဿ	၃၈၂
အာဝါသပလိဗောဓော	၂၃၂
အာသာဝဇ္ဈေဒိကော	၂၃၀
အာဟာရတ္ထာယ	၃၃၆
ဣတိ စိတ္တမနော	၁၄၈
ဣတိ စိတ္တသင်္ကပ္ပေါ	၁၄၈
ဣတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ တံ အာပတ္တိ	၃၇
ဣဓေဝ သင်္ဂဟ	၁၅၀
ဣမဿ ပနတ္ထဿ	၁၄၅
ဥဒ္ဓရဏံ	၉၄
ဥဒ္ဓါရေယေဝ ရက္ခတိ	၁၃၉
ဥဒ္ဓါရော နတ္ထိ	၁၃၉
ဥပစာရံ ဩက္ကမန္တဿ	၁၀၇
ဥပစာရော	၂၇၆
ဥပဿုတိ	၃၆၉
ဧကဓ္မေ အာစရိယာ	၃၃
ဧကနိရောဓာ	၂၂၆
ဧကဿာပိ ကာဠကလောမဿ	၂၉၄
ဧကာဒသမေ အရုဏ္ဏဂ္ဂမနေ	၂၅၃
ဧကေန ဝတ္ထုနာ	၂၇၅
ဧကေနပိ စေ ဉိနော	၂၀၈
ဧကောဝ ဘိက္ခု ဟောတိ	၂၅

သံဝဏ္ဏီတပဒ

စာမျက်နှာ

ဩကာသဘေဒတော	၂၁၄
ဩတိဏ္ဏော	၁၆၉
ဩရေန စေ ဆန္ဒ ဝဿာနံ	၂၉၅
ကတဉ္စလီ	၃
ကတူပသမ္ပဒံ	၁၉၀
ကထိနံ	၂၂၃၊ ၂၂၄
ကထိနတ္ထာရာရဟဿ	၂၅၁
ကထိနတ္ထာရ သမယော	၂၂၅
ကပ္ပိယမဉ္ဇော သမ္ပုဋ္ဌိတဗ္ဗော	၃၇၃
ကာကဏိကမတ္တမ္ပိ	၃၁၆
ကာရာပေယျ	၂၉၃
ကာယသံသဂ္ဂံ သမာပဇ္ဇေယျ	၁၆၉
ကာယသံသဂ္ဂေ ဝုတ္တနယေန	၃၈၉
ကိ ဘန္တေ	၁၈၀
ကိတ္တေတွာ	၁၅
ကိရိယာ	၁၀၃၊ ၂၉၄
ကုက္ကုစ္စပါဒနံ	၃၆၈
ကုဋ္ဌော	၄၁၂
ကုလာနိ	၄၁၆
ကေနစိ ပလိဗုဒ္ဓဿ	၃၅၁
ကောဋ္ဌေတွာ ကတစုဏ္ဏမ္ပိ	၃၂၉
ခဏိတွာ	၁၉
ခိပ္ပမေဝ ကာရေတဗ္ဗန္တိ သီယံ	၂၇၃
ဂါမသီမူပစာရော	၁၁၅
ဂါမော	၁၀၅
ဂါမော န ဂါမကိစ္စံ ကရောတိ	၁၂၃

သံဝဏ္ဏိတပဒ	စာမျက်နှာ
ဂုဠပိဏ္ဍပရိမာဏော	၁၅
ဂေါဝိသာဏမတ္တော	၁၆
စာပလသုဏံ	၄၁၀
စီဝရံ နာမ ခေါမ	၂၅၁
စီဝရပလိဗောဓော	၂၃၂
စီဝရသမယော	၂၂၅
ဆဉ္စိတခေတ္တေ	၄၁၂
ဆန္ဒံ အဝိဿဇ္ဇေတွာ	၄၂၀
ဇာတရူပရဇတပရိဝတ္တနံ	၃၀၃
ဉာတကပ္ပဝါရိတေ ဝါ ဝိညာပေန္တဿ	၂၇၇
ဌပနက္ခေတ္တံ	၁၉၀
ဌာနာရဟေန	၈၆
ဌိတံ	၉၄
တံ အဿ	၃၇၈
တံ ဒိဋ္ဌိ အပ္ပဋ္ဌိနိဿဌေန	၃၆၄
တတော အာပတ္တိယာ ဘေဒေါ	၇၂
တလသတ္တိကံ	၃၆၇
တဿ ဝစနံ	၃၅၅
တိဏ္ဍံ ဥဒ္ဓံ ကမ္မာရဟာ န ဟောန္တိ	၁၉၅
တိဏ္ဍံ ဓမ္မာနံ အညတရေန ဝဒေယျ	၂၁၈
တိရစ္ဆာနာနံ ပန	၁၀၃
တိယောဇနံ အတိက္ကမိတွာ	၁၄
တိယောဇနပရမံ သဟတ္ထာ ဟရိတဗ္ဗာနိ	၃၀၀
တိဟတ္ထာ ဝါ	၁၈၁
တုဏှိဘာဝေန ခေါ ပနာယသ္မန္တေ	၃၃
တုလာသယံတေ ဌပေတွာ အဋ္ဌံ ကတွာ	၃၇၈

သံဝဏ္ဏိတပဒ

စာမျက်နှာ

တေန ဘိက္ခုနာ အကာမာ ပရိဝတ္ထဗ္ဗံ	၂၀၇
တေသံ ယေဝ	၉၃
ထိရာနံ	၂
ထေရဝံသပ္ပဒီပါနံ	၂
ဒကသောတံ အနောတိဇ္ဈေ	၁၆၄
ဒါရုမယော တုမ္မော	၃၇၅
ဒုက္ခဋ္ဌဝတ္ထုနာ ဒုက္ခဋ္ဌ ဝတ္ထု	၃၁၂
ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ	၁၇၄
ဒုဋ္ဌုလ္လောဘာသနေ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ	၁၇၆
ဒုပ္ပစော	၁၉၆
ဒုပ္ပလဝတ္ထုကတ္တာ	၁၆၃
ဒုရေ ဌိတံ	၁၄၅
ဒုတ္တိပတ္တပူရာ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ	၃၂၆
ဓမ္မံ	၃၅၅
ဓုတဂီ	၂၆၂
ဓုပညတ္တေ	၄၁၆
နမော ကတ္တာ	၃
န လဘတိ ဘိက္ခုဟိ	၁၅၂
နဝ ပဌမာပတ္တိကာ စတ္တာရော ယာဝတတိယကာ	၂၀၆
နိဌာနန္တိကော	၂၂၉
နိဌိတစိဝရသ္မိ	၂၃၁
နိဌိတစိဝရသ္မိ ဘိက္ခုနာ ဥပ္ပတသ္မိ	၂၅၁
နိဒါနံ	၆၉
နိသဇ္ဇံ ဘိက္ခု ပဋိဇာနမာနော	၂၁၈
နိဿဂ္ဂိယော	၁၄၅
နာမမတ္တဝသေန	၁၉၆

နာမေန	၆
ပဋိဂ္ဂဟဏံ	၃၃၉
ပဋိဇာနမာနော ဝါ	၂၁၉
ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာနိ	၄၂၄
ပယောဂေါ	၁၄၅
ပရိယန္တာတိက္ကမော	၃၄၉
ပရိဝုတ္တပရိဝါသေန	၂၀၇
ပဝါရိတေ	၃၁၈
ပဝိဋ္ဌံ	၉၄
ပဝေသနံ	၉၄
ပဝေသနံ သာဒိယတိ	၄၀၄
ပါကာရော	၄၁၂
ပါတိမောက္ခံ	၄
ပါရုပိတဗ္ဗံ	၃၈၄
ပုန အာဂတာဂတာနံ ဘိက္ခုနံ အာရောစေန္တေန	၁၉၈
ပုဗ္ဗကရဏံ	၂၅၁
ပုဗ္ဗပယောဂေ	၁၄၀
ပူဇာ	၂
ဖလံ ဝါ ကန္တမူလာဒိ ဝါ	၃၃၃
ဗဟိ နိက္ခန္တေ ဝါ	၁၆၅
ဗိဠာလသင်္ခလိကာ	၃၀
ဘတ္တိယဃရံ	၃၄၅
ဘာဇနံ	၂
ဘိက္ခု ဝါ အနဘိနေယျာ	၁၈၉
ဘုတ္တာဝီ ပဝါရဏံ	၃၂၉
ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတော	၁၅
ဘောဇနံ ပညာယတိ	၃၂၉

မံသရသံ	၃၃၁
မဟာနာမသိက္ခာပဒေန ကာရေတဗ္ဗော	၃၄၀
မဟာမဓု	၃၂၀
မာနံ	၂
မုခံ	၄
မောရက္ခိမဏ္ဍလမင်္ဂလပိဋိနံ	၃၅၆
ယတ္ထ သိယာ	၂၀၈
ယထာ ပုရေ တထာ ပစ္ဆာ	၁၅၃
ယဿ ဥပသမ္ပဒါ ပဋိက္ခိတ္တာ	၂၃
ယာဝတီဟံ တာဝတီဟံ	၂၀၆
ယာဝတတိယာနုသာဝနာ	၃၃
ယေန ဝါ သာ	၂၁၉
ယေဟိ မယံ ယာဂု ပိတာ	၂၇၂
ယော ကောစိ ပဗ္ဗဇိတော	၃၂၃
ယော ကောစိ မရတု	၁၄၅
ယော ပန	၇၄
ရဟောနိသဇ္ဇဿ္ဘဘေဒဒီပနတော	၂၁၄
ရဟောဘေဒဒီပနတော	၂၁၄
ရူပပဟာရော	၁၄၆
လိင်္ဂါနုရူပဿ	၈၈
လောကဝဋ်	၁၀၁
ဝတ္တဘေဒဉ္စ ရတ္တိစ္ဆေဒဉ္စ အကတွာ	၁၉၉
ဝတ္ထု စေဝ ဂေါတ္တဉ္စ	၁၉၇
ဝန္တနာ	၁
ဝန္တိတွာ	၃
ဝါသိဇဋေ	၃၇၈
ဝိနယက္ကမေ	၂

ဝိပရိဏာတေန	၁၇၀
ဝိပရိဏာတေန စိတ္တေန	၁၆၉
ဝိပ္ပသန္ဓေန	၁
ဝုတ္တနယေန	၁၄၉၊ ၄၂၁
ဝေဏီဂ္ဂဟဏေန	၁၇၁
ဝေါဟာရမတ္တေနော	၁၉၂
သံဃမဇ္ဈေ ဝါ	၃၄
သံဃဿ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ဟောတိ	၃၁
သံဃာဒိသေသေန ဝါ	၂၂၀
သံဃိကပရိဘောဂေန ဝါ	၃၇၃
သက္ကာရာ	၂
သစိတ္တကတာ	၃၄၃
သစိတ္တကပက္ခေ	၁၀၁
သစိတ္တကာနိ	၄၂၄
သစေပိ ဝေမတိကော ဟောတိ	၃၇
သဇာတိ	၁၉၈
သပ္ပါဏကံ	၃၅၉
သဉ္စိစ္စ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိ	၃၂
သညာဏံ ကတွာ နိက္ခိတဗ္ဗံ	၂၄၁
သတိ ကရုဏီယေ	၃၅၃
သန္တရုတ္တရံ	၂၆၆
သန္နိဋ္ဌာနန္တိကော	၂၂၉
သဘတ္တော သမာနော	၃၄၄
သဘာဝမတ္တမေဝ	၁၉၇
သမဂ္ဂဿ ဟိ သံဃဿ	၃၁
သမဏသာရုပ္ပေန ပက္ခံ	၃၁၄
သမယဒ္ဓယံ	၂၂၅

သမယာ	၃၄၅
သမယာဘာဝေါ	၃၂၃
သမောဒဟိတွာ	၂၀၂
သယံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ အပရိစ္ဆတ္တမေဝ	၃၃၈
သရမာနေန	၃၄
သရီရာဝယဝေန	၃၄၁
သဝနန္တိကော	၂၃၀
သဝနာဏတ္တိဝစနံ	၉
သဟဇာ	၂၂၄
သာဇိဝံ	၉၁
သာဒိယနံ	၉၄
သာမံ ဂဟေတွာ	၃၄၁
သာသင်္ဂသမ္ပတော	၂၆၃
သိက္ခာပဒံ	၉၁
သီမာတိက္ကန္တိကော	၂၃၀
သုတိ	၃၆၉
သုဒ္ဓကာဠကာနံ	၃၀၀
သုဒ္ဓပံသုပဗ္ဗတော	၁၅
သုဘံ	၆
သုစိဒဏ္ဍကပ္ပမာဏော	၁၆
သုရတေန နိဝါတေန	၅
သောတဿ ရဟော	၂၁၆
ဟတ္ထဂ္ဂါဟံ ဝါ	၁၇၁
ဟတ္ထိအာဒိသု ဧကမေကံ	၃၅၀
ဟရိတကော	၄၁၀
ဟိနာယာဝတ္တနံ	၂၅၂

ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဋီကာနိဿယနှင့်
ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဋီကာပါဌ် စာမျက်နှာအညွှန်း

ဋီကာ စာမျက်နှာ	နိဿယ စာမျက်နှာ	ဋီကာ စာမျက်နှာ	နိဿယ စာမျက်နှာ
၁	၁	၂၀	၇၄
၂	၃	၂၁	၇၈
၃	၇	၂၃	၈၁
၄	၁၀	၂၄	၈၅
၅	၁၄	၂၅	၈၉
၆	၁၈	၂၆	၉၂
၇	၂၃	၂၇	၉၅
၈	၂၆	၂၈	၉၉
၉	၃၁	၂၉	၁၀၂
၁၀	၃၄	၃၀	၁၀၅
၁၁	၃၉	၃၁	၁၀၈
၁၂	၄၂	၃၂	၁၁၀
၁၃	၄၅	၃၃	၁၁၃
၁၄	၄၉	၃၄	၁၁၆
၁၅	၅၂	၃၅	၁၁၉
၁၆	၅၅	၃၆	၁၂၂
၁၇	၅၈	၃၇	၁၂၅
၁၈	၆၃	၃၈	၁၂၈
၁၉	၆၈	၃၉	၁၃၁
၂၀	၇၁	၄၀	၁၃၄

ဦးကာ စာမျက်နှာ	နိဿယ စာမျက်နှာ	ဦးကာ စာမျက်နှာ	နိဿယ စာမျက်နှာ
၄၁	၁၃၇	၆၅	၂၂၇
၄၂	၁၄၁	၆၆	၂၃၃
၄၃	၁၄၅	၆၇	၂၃၉
၄၄	၁၄၉	၆၈	၂၄၅
၄၅	၁၅၃	၆၉	၂၄၈
၄၆	၁၅၆	၇၀	၂၅၁
၄၇	၁၆၀	၇၁	၂၅၆
၄၈	၁၆၂	၇၂	၂၅၉
၄၉	၁၆၅	၇၃	၂၆၄
၅၀	၁၆၉	၇၄	၂၆၇
၅၁	၁၇၄	၇၅	၂၇၁
၅၂	၁၇၈	၇၆	၂၇၄
၅၃	၁၈၂	၇၇	၂၇၇
၅၄	၁၈၈	၇၈	၂၈၁
၅၅	၁၉၀	၇၉	၂၈၄
၅၆	၁၉၅	၈၀	၂၈၈
၅၇	၁၉၈	၈၁	၂၉၃
၅၈	၂၀၃	၈၂	၂၉၅
၅၉	၂၀၈	၈၃	၂၉၈
၆၀	၂၁၀	၈၄	၃၀၁
၆၁	၂၁၄	၈၅	၃၀၄
၆၂	၂၁၇	၈၆	၃၀၈
၆၃	၂၂၀	၈၇	၃၁၂
၆၄	၂၂၃	၈၈	၃၁၇

၄၄၀

ကင်္ခါဝိတရုဏီပုရာဏဋီကာနိဿယ

၈၉	၃၂၂	၁၀၄	၃၇၆
၉၀	၃၂၅	၁၀၅	၃၇၈
၉၁	၃၂၉	၁၀၆	၃၈၁
၉၂	၃၃၃	၁၀၇	၃၈၄
၉၃	၃၃၇	၁၀၈	၃၈၈
၉၄	၃၄၁	၁၀၉	၃၈၉
၉၅	၃၄၄	၁၁၀	၃၉၂
၉၆	၃၄၈	၁၁၁	၄၀၅
၉၇	၃၅၂	၁၁၂	၄၀၇
၉၈	၃၅၅	၁၁၃	၄၀၉
၉၉	၃၅၈	၁၁၄	၄၁၀
၁၀၀	၃၆၃	၁၁၅	၄၁၅
၁၀၁	၃၆၆	၁၁၆	၄၁၈
၁၀၂	၃၆၈	၁၁၇	၄၂၃
၁၀၃	၃၇၂		

**အရှင်သာသနဝရ ရေးသားထုတ်ဝေပြီး
ကျမ်းစာအုပ်များ**

- ၁။ ဗုဒ္ဓဝင်နှင့် ဓမ္မစကြာ (တတိယအကြိမ်) (၂၀၀၉)
- ၂။ ဗုဒ္ဓ၏ ပုံတော်နှင့် ဂုဏ်တော်များ (၁၉၉၉)
- ၃။ မိဘမေတ္တာ (ဒုတိယအကြိမ်) (၂၀၀၉)
- ၄။ ဘဝငြိမ်းချမ်းအောင်နေမယ် (၂၀၀၀)
- ၅။ အနှိုင်းမဲ့ ဗုဒ္ဓ၏ အနှိုင်းမဲ့တရားတော်များ
ဥပရိပဏ္ဏာသ (၁) (တတိယအကြိမ်) (၂၀၁၂)
- ၆။ အနှိုင်းမဲ့ ဗုဒ္ဓ၏ အနှိုင်းမဲ့တရားတော်များ
ဥပရိပဏ္ဏာသ (၂) (တတိယအကြိမ်) (၂၀၁၂)
- ၇။ ဓမ္မလက်ဆောင် (၂၀၀၁)
- ၈။ အနှိုင်းမဲ့ ဗုဒ္ဓ၏ အနှိုင်းမဲ့တရားတော်များ
မူလပဏ္ဏာသ (ဒုတိယအကြိမ်) (၂၀၁၁)
- ၉။ ပိဋကဝိနိစ္ဆယကထာ (၁) (၂၀၀၇)
- ၁၀။ စိန်ရတနာပါဠိသင်နည်း (ဒုတိယအကြိမ်) (၂၀၁၁)
- ၁၁။ ပရိတ်တော်အဓိပ္ပါယ် ကြည်ညိုဖွယ် (၂၀၀၈)
- ၁၂။ ပရိတ်တော်လင်္ကာများ (၂၀၀၈)
- ၁၃။ ပဌာန်းလင်္ကာများ (၂၀၀၈)
- ၁၄။ သဒ္ဓါအုတ်မြစ် (၂၀၀၉)
- ၁၅။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနိဿယ (ပထမတွဲ) (၂၀၁၀)
- ၁၆။ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာနိဿယ (ဒုတိယတွဲ) (၂၀၁၃)

ဖြန့်ချိရေး

- သစ္စာမဏ္ဍိုင်စာပေ၊ ရွှေတိဂုံတောင်ဘက်မုခ်

ဖုန်း-၀၁-၃၈၇၈၄၉၊ ၀၉-၅၁ ၂၅၂၈၅

ဓမ္မဗိမာန်ထုတ် ကျမ်းစာအုပ်များ

- ၁။ ဂါထာသုစိ (ဒုတိယအကြိမ်) (၂၀၁၀)
- ၂။ ဗုဒ္ဓဘာသာအရေး ဓမ္မဒဿနအတွေးအမြင်များ (၂၀၀၃)
- ၃။ WHAT BUDDHISM HAS TO OFFER THE WORLD (2003)
- ၄။ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဗုဒ္ဓဝင် (၂၀၀၃)
- ၅။ ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်နိဿယသစ် (၂၀၀၃)
- ၆။ သီလက္ခန္ဓ်အဋ္ဌကထာ မြန်မာပြန် (၂၀၀၃)
- ၇။ အဋ္ဌသာလိနီစည်းမျဉ်းရောင်ခြည် (၂၀၀၃)
- ၈။ ပိဋကတ်ဝတ္ထုလမ်းညွှန် (၂၀၀၄)
- ၉။ ဗုဒ္ဓညွှန်ပြ အလှူကမ္ဘာ (၂၀၀၄)
- ၁၀။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဗုဒ္ဓသာသနာတော် (၂၀၀၄)
- ၁၁။ KHANDHA (THE AGGREGATES) AND THEIR NATURE (2005)
- ၁၂။ ဥဒါန်းပါဠိတော် နိဿယသစ် (၂၀၀၅)
- ၁၃။ သီလက္ခန္ဓ်စည်းမျဉ်းအဖြေ (၂၀၀၅)
- ၁၄။ နေတ္တိအဋ္ဌကထာနိဿယ (ပထမတွဲ) (၂၀၀၅)
- ၁၅။ ဘာသာဋီကာလမ်းညွှန် (၂၀၀၇)
- ၁၆။ နေတ္တိအဋ္ဌကထာနိဿယ (ဒုတိယတွဲ) (၂၀၀၇)
- ၁၇။ သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ မြန်မာပြန် (၂၀၀၉)
- ၁၈။ မဟာဝဂ္ဂဋီကာနိဿယ (ပထမတွဲ) (၂၀၁၀)
- ၁၉။ မဟာဝဂ္ဂဋီကာနိဿယ (ဒုတိယတွဲ) (၂၀၁၀)
- ၂၀။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်နိဿယ (ပထမတွဲ) (၂၀၁၀)
- ၂၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်နိဿယ (ဒုတိယတွဲ) (၂၀၁၀)

- ၂၂။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်နိဿယ (တတိယတွဲ) (၂၀၁၁)
- ၂၃။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်နိဿယ (စတုတ္ထတွဲ) (၂၀၁၁)
- ၂၄။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်နိဿယ (ပဉ္စမတွဲ) (၂၀၁၃)
- ၂၅။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နိဿယ (တိသနိပါတ်မှ ပဏ္ဏာသနိပါတ်အထိ) (၂၀၁၂)
- ၂၆။ အဘိဓမ္မဝိနိစ္ဆယကျမ်း (၂၀၁၃)
- ၂၇။ စူဠဝိသုဒ္ဓိမြန်မာပြန်နှင့် လေ့လာစိစစ်ချက်စာတမ်း (၂၀၁၃)
- ၂၈။ သဒ္ဓမ္မစတုဝိသတိဝဂ္ဂပုဏ္ဏိတအာဂုံမှတ်စု (၂၀၁၄)
- ၂၉။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာနိဿယ (ဒုကနိပါတ်) (၂၀၁၄)
- ၃၀။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာနိဿယ (တိကနိပါတ်) (၂၀၁၄)
- ၃၁။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာနိဿယ (ဒသကနိပါတ်မှ တေရသကနိပါတ်အထိ) (၂၀၁၄)
- ၃၂။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နိဿယ (ဧကကနိပါတ် နှာ ၁ - ၂၇၉) (၂၀၁၅)
- ၃၃။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နိဿယ (ဧကကနိပါတ် နှာ ၂၇၉ - ၅၃၈) (၂၀၁၅)
- ၃၄။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နိဿယ (ပကိဏ္ဏက မှ ဝိသတိနိပါတ်အထိ) (၂၀၁၅)
- ၃၅။ ပါထိကဝဂ်အဋ္ဌကထာ မြန်မာပြန် (၂၀၁၅)
- ၃၆။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နိဿယ (သဠိနိပါတ်နှင့် သတ္တတိနိပါတ်) (၂၀၁၅)
- ၃၇။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ နိဿယ (အသီတိနိပါတ်) (၂၀၁၅)
- ၃၈။ အပဒါန်အဋ္ဌကထာ (ဒုတိယတွဲ) နိဿယ (ပထမပိုင်း) (၂၀၁၅)
- ၃၉။ အပဒါန်အဋ္ဌကထာ (ဒုတိယတွဲ) နိဿယ (ဒုတိယပိုင်း) (၂၀၁၅)
- ၄၀။ ကင်္ခါဝိတရဏီပုရာဏဋီကာနိဿယ (၂၀၁၆)

ဖြန့်ချိရေး

- သစ္စာမဏ္ဍိုင်စာပေ၊ ရွှေတိဂုံတောင်ဘက်မုခ်

ဖုန်း-၀၁-၃၈၇၈၄၉၊ ၀၉-၅၁ ၂၅၂၈၅